Universalis sapientiae. Seu panchymici tomus ultimus / [Pierre-Jean Fabre].

Contributors

Fabre, Pierre-Jean, -approximately 1650

Publication/Creation

Toulouse : R. Bosc, 1654.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/rfndewzn

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

wellcome collection

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

FABRUS
UNIVERSALIS
SAPIENTIA
1654

V 3.

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

FABRE, P.J.

65299/A

VNIVERSALIS SAPIENTIÆ.

SEV

PANCHYMICI

TOMVS VLTIMVS.

IN QVO NATVRA HVMANA demonstratur, anima illius inquiritur, & qualis sit ostenditur; spiritus eius declaratur, corporis autem humani elementa ostenduntur, & eius morbi omnes curandi vitaque illius proroganda proponuntur, horumque agendorum arcana manifesta fiunt.

Opus omnibus gratum & perutile, Physicis potissimùm & Medicis.

Authore PETRO IOANNE FABRO Castri-nouidarrensi, Doctore Medico Monspeliensi, & nunc in Gallijs Consiliario ac Medico Regio.

TOLOSÆ,
Apud RAYMVNDVM BOSC.

M. DC. LIV.

ILLVSTRISSIMO VIRO
DOM. DOM.

FRANCISCO VAVLTIER
olim Reginæ Mariæ Mediceæ, archiatro, nunc Regi Ludouico XIV. à Sanctioribus Consilijs & Archiatrorum in Gallia Comiti.

PETRVS IOANNES FABER
Consiliarius ac Medicus Regius.

S. P. D.

VIR Illustrissime, hoc opus VNIVERSALIS SAPIENTIA *nuncupatũ, à multis iamdiu exoptatum tibi vt darem, donarem ac*

dedicarem, non solùm mihi persuasit tua inclyta virtus, sapientia & eximia doctrina, sed & me coëgit, vt ita dicam, sæculi huius liuoris & inuidiæ pleni necessitas, tuaque cum dignitate coniuncta virtus & singularis & perfecta quam habes vtriusque Medicinæ Hermeticæ, & Galenicæ cognitio & scientia, quarum ope cùm desperatos morbos, miniméque vulgo medicorum curabiles, ab omni nobilium ciuium procerumque genere, depulisti, Tum vero Regem Regisque fratrem sub idem fere tempus, nescio quo fato periculosissimè ægrotantes vniuersæ Galliæ seruasti, illum quidem variolis in extremum vitæ discrimen adductum recta prudentique remediorum cõmunis Medicinæ administratione: hunc verò fluxu colliquatiuo macie enectum, &

animam agentem, mirabili tibique peculiari arcano è profundioribus, quos apertos habes, Chymiæ thesauris deprompto, in pristinam valetudinem restituisti. Quòd si apud Romanos olim ob ciuem seruatum ciuica corona donabatur, qui seruauerat in bello miles: quo te honore & præmio, ob seruatos tantos principes & in ipsis omnes Regni incolas, dignum esse existimabimus? Est hoc quidem eximium, tum in vniuersos Gallos promeritum, verùm peculiari quodam nomine obstrictos habes singulos Medicinæ cultores, quorum artem sic illustras vt eam cœlestem ac prope diuinam, & admirabilium operum effectricem reddas. Inter hos verò, tibi se debere plurimum fatẽtur Chymiæ studiosi, quod eam, quàm vtilem, tam obscuram antea ac despectam in

Regiam benignus exceperis, & proceribus ac purpuratis commendaueris, & vt in horti Regij ædibus Regijs auſpicijs, quod antea non factum fuerit, publicè doceatur curaueris, hæc me cauſa præter cæteras, VIR ILLVSTRISSIME, *impulit vt hoc tibi opus offerrem, non modo, vt iudicio probares tuo, ſed vt & authoritate velut tuum contra obtrectatores & inuidos defenderes, quorum alterum erit humanitatis tuæ erga literatos, de quibus bene mereri nullam occaſionem prætermittis, alterum erit æquitatis. Vale ex muſæo noſtro: Caſtrinouidarrij ſexto Kalendas Nouembris anno* 1648.

LECTORIBVS TOTIVS HVIVS OPERIS ARGVMENTVM.

CVM ab omnibus abhorreatur inſcitia & ignorantia, & veram ſcientiam ac veritatem ipſam proſequantur omnes, veram rerum omnium ſcientiam & veritatem ipſam patefacere hoc in opere conatus ſum veris & clariſſimis argumentis & experientijs, authoritates nullas in medium adducendo, quòd doctrinam antiquorum authorum non ſcientiam veram & puram rerum veritatem inueniam, ſed puras rerum ipſarum tenebras, in quibus quidem veritas nulla & ſcientia latet, nec manifeſtata relucet. Quocirca has antiquitatis tenebras diſcutere ſum auſus igne quidem chy-

mico, & face Spagyrica, est enim hæc via & methodus secura & tuta admodum vt veritas ipsa tenebris corporum obuoluta, denudata ab ipsis clarissimè omnibus illucescat. Animam perinde humanam spiritum & corpus tractatibus peculiaribus dilucidanda proponimus, vt homo potissimùm totius naturæ finis & cardo hinc clarissimè cognoscatur notis, & dilucidatis præcipuis eius partibus. Hisce omnibus tractatibus anteponimus tractatum sapientiæ vniuersalis, quam Alchymiam dicunt nonnulli, vt ex eius operibus & ministerijs natura vniuersalis animalium, vegetantium, & mineralium innotescat, & quod in intimis cuiuscunque naturæ thalamis occlusum latet huiusce sapientiæ ministerio in lucem abeat manifestam, hinc virtus & energia rerum fit clara & potens: sic medicamenta in morbos exsurgunt potentissima & efficacissima, sic morbi curabiles omnes fiunt, sic causæ morborum notæ etiam clarissimè manifestantur, quòd excrementa naturæ illi inimica & peregrina & proinde illi nocumentum inferentia & morbum, etiam clara & aperta fiant, sic scientia antiquorum obscurata manifestatur & tenebris obuoluta in lucem redit nuda, aut saltem puris ipsius lucis vestibus induta coram hominibus veritatem amantibus visibiliter procedet: sic decorè & venustè pro-

cedens, pauperum tabernas Regumque turres & palatia intrare non erubescet, si qui nouum & inauditum opus hoc inueniant, Quid perinde erit, modò verum reperiatur, veritatem enim tantùm sequor non fastum, non querelas, non vanitatem, sed proximi mei vtilitatem & commodum. Vidi morbos fere omnes incurabiles, & si aliqui essent curabiles id naturæ debebatur, & non artis medicæ ministerio, operæ & auxilio, expectanda enim est in cura morborum omnium crisis, si crisis sit expectanda, ergo totum curationis opus naturæ est committendum non Medico & arti, quia crisis est solius naturæ non Medici, nec artis. Medici autem est curare morbos ante crisim & sine crisi, alioquin nihil agit, & si agat & non curet, naturæ est nocumento, & plus nocet quam iuuat.

Hæc cõtemplando, & iusta animi mei lance trutinando medicamenta inuenire sum ausus, & conatus meus non fuit frustraneus, quibus curari possunt morbi nõ expectata crisi. Quocirca huic operi, quod Vniuersalis Sapientiæ titulum præ se fert, tractatum de arcanis chymicis inserere iustum iudicauimus, vt discant Medicinæ candidati in intimis naturæ thalamis latitare arcana multa, quorum ope & auxilio indigemus, vt nos à morbis defendere valeamus nulla expectata crisi.

Et si authorum antiquorum omnium non sequor opinionem & sententiam hac in parte, nullo pacto iustum est, vt quod ipsi nesciuerunt sequar. Galenus & Hippocrates & multi alij Græcorum & Arabum hæc arcana chymica & quicquid chymicæ est artis & scientiæ penitus ignorarunt, qua ratione ergo fieri posset vt in arcanis chymicis tradendis Galeno & Hippocrati occultis, Galeni & Hippocratis sequar authoritates ? imo ex chymiæ operationibus, quæ naturam rerum omnium occultam & latentem manifestant ipsâmet experientiâ, Galenica principia in elementis & corporum omnium mixtorum compositionibus falsa experimur. Quid inde iniuriæ est si talia vt experiuntur prædicamus? Ego inde laudem potiùs quam vituperium consequi deberem, cum veritatem tamdiu occultatam & tenebris antiquis sepultam tandem in lucem manifestem & omnibus degustandam præbeam : hoc chymico lumine tanquam sole claro, non solum Medicinæ latebras omnes & occulta illustrare ardet animus, sed & totius Philosophiæ & Astrologiæ obscura latibula in ampliſſimos & clariſſimos redigere campos exoptat, nullam enim scientiam naturalem & Physicam inuenio quin in eâ quamplurima falsa reperiantur, & obscuritatis & falsitatis simil obscuris tenebris tanquam densis

velamentis obtegantur. Theologia sola veris & certissimis fundamentis innititur, naturalis etiam scientiæ leges & normas non sequitur, sed tota à Deo est, & Spiritus sancti lumine verè & certè perlustratur, confirmatur, & conseruatur, ne vllis falsitatis maculis inficiatur. In toto hoc opere sola naturalia prosequor quæ Medicinam & Philosophiam spectant, eaque chymico lumine, quo majori possum, illustrata & manifestata patefacio. Ne me quæso arguant temeritatis & insolentiæ lectores beneuoli, quòd antiquos authores Philosophiæ & Medicinæ proceres erroris arguam, cùm enim errent, dum errant corrigendi sunt & arguendi, aut maioris erroris & peioris sum ipse arguendus, si errores dum video, non corrigam, aut taceam: non possum simulare nec tacere hos antiquorum errores cum fundamentales sint, & totam eorum doctrinam stabiliant & confirment: his detectis & declaratis erroribus, destruitur eorum doctrina nec manet doctrina, quæ falso & erroneo fundamento innititur. Suspicati sunt hoc authores antiqui, dum decreuerunt non esse disputandum contra eorum principia, cum disquisitionibus & disputationibus veritas disquiratur, imo iam stabiliendum & decernendum est, in principia ipsa potissimum esse disputandum: nam si principia disqui-

sitionibus & disputationibus verissima reperientur, reperietur & doctrina his principijs innixa verissima & certissima. Principia rerum omnium quæ à chymicis reperta sunt experientia ipsa, certissima sunt, & quo magis de his disputatur & disquiritur, eo magis eorum certitudo & veritas confirmatur, vnde etiam scientia & doctrina rerum omnium quæ ex chymica arte colligitur, certissima & verissima indies censetur, & confirmatur. Quocirca lectores admoneo præsertim chymicos, vt principia mea quibus hoc opus innititur arte chymica explorent, & vera & certissima in resolutione corporum omnium experientur, sic fautores chymicos omnes meæ sententiæ habere spero, & nullo pacto dubito quin me tueantur ac defendant: hoc me victoriam certissimam reportare certissima spe sum ftetus in huiusce operis inuidos omnes. Sic medicina & Philosophia integra clarissimè illucescet chymicis ignibus, & facibus, Deus faueat omini, &, Tu lector interim dilige & me ama, vt in insurgentes Zoilos meos pugnare queas, insurgent enim supercilioſi quamplurimi in hoc opus & iusta quasi cum ratione: quod Philosophiæ & Medicinæ principia radicitus euertere tentem, quod Philosophiæ & Medicinæ proceres, & authores perilluſtres quos tota fere adorauit antiquitas, inscitiæ maculis inficere

videar, quod vniuersitates totius orbis ijsdem insciti̇æ tenebris, hos authores sequendo ac mordicus defendēdo, obuolui etiam videantur.

Temerarium certè opus & insolens, vt multis videbitur ex ipsa fronte, at legant & perlegant, antequam de eo iudicent, & si rationes & experientias vt veritatis soboles non probent, insurgant & quicquid velint in me conijciant extra liuorem. Ego adhuc ipsis rationes & experientias vrgentiores afferam, vt veritatem & lumen ipsum toto hoc opere diffusum tot sæculis sepultum & tenebris obscuratum, face adhuc clariori & radianti illustrare promitto, vt probem & confirmen ea quæ in toto hoc opere noua, & inaudita illis videntur. Parcant interim mihi manes antiquorum illustrium virorum, non proinde me illis doctiorem & genio acutiorem existimo, sed multo inferiorem: hęc tamen vt sunt in lucem proferre audeo vt videam & experiar an & alij reperientur hæc noua probaturi. Nam si à multis probentur veriſſima suspicabuntur, falsa siquidem à nemine probari possunt. Vale.

VNIVERSALIS SAPIENTIÆ

LIBER PRIMVS.

Quid sit sapientia & quare dicatur Alchymia, & quibus alijs nominibus insigniatur.

CAPVT PRIMVM.

SAPIENTIAM expetunt & peroptant omnes, pauci verò ipsam inquirunt, cùm naturæ non solùm vniuersalis sed & particularis cuiusque notitiam in se contineat & coërceat. Hanc notitiam & scientiam antiquorum multi Alchymiam dixerunt, sed malè: cum Alchymia tantùm metalla respiciat, & adhuc reperiuntur multi chymicorum, qui Alchymiam assumant pro sola & vnica transmutatione metallorum, eamque definiant artem quâ metalla inter se mutantur: hoc est metalla imperfecta &

Quare sapientiam expetant omnes.

impura, in pura & perfecta vt est argentum & aurum. At pace eorum dixerim hæc definitio non comprehendit totam proprietatem & energiam huius vniuersalis sapientiæ, sed particularem, & adhuc valde strictam. Nam sapientia vniuersalis est vera, quæ totam naturam à Deo creatam cognoscere docet, & ab ipsa natura nota, ad Deum ascendit, non solum metalla impura & imperfecta in perfecta & purissima metalla transmutat, sed omnes res quæ imperfectę & impuræ in rerum serie reperiuntur caloris viuifici defectu, adaucto eodem calore viuifico & humido radicali, in perfectas res, & puras & omni puritate absolutas transmutare docet.

Sapientia quid agat.

Vnde generaliter potest definiri hæc sapientia, vniuersalis notitia cuiuscunque naturæ, ex quibus componatur & in quæ tandem resoluatur hæc natura, siue sit vniuersalis siue particularis, vt ex resolutione & compositione rerum singularum, purum & impurum cuiuscunque naturæ cognoscatur vt hinc perfectionis & imperfectionis seminia verè nota habeamus: quibus notis facilis datur aditus ad res imperfectas perficiendas, non solùm metalla, sed & res alias omnes: & sic hæc sapientia non solùm Alchymiam comprehendit, sed & medicinam omnem in seipsa coërcet & continet, morbos

Sapientia quid sit

enim

enim curare, & ſanitatem perfectam & abſolutam dare, eſt verè res imperfectas perfectas facere.

Hæc eſt vera & generalis Sapientiæ vniuerſalis definitio cuius ambitu Alchymia & Medicina comprehunduntur: Sic Animalia cuncta, vegetabilia & mineralia huius ſapientiæ legibus ſubmittuntur, vt perfectionem naturalem ad quam naturaliter tendunt & inclinant conſequi valeant. Animalia primò omnia, perfectionem ſuam naturalem huius ſapientiæ beneficio conſequuntur, cum ſapientia hæc ſola purum naturæ animalis, ex centro naturæ animalis ſciat, & doceat elicere, cuius ope & virtute animalium omnium natura perficitur. Eodemque modo & artificio vegetantium & mineralium ac metallorum omnium natura perficitur, habito illo puro vegetantis & mineralis ac metallicæ naturæ: Quod quidem purum ab hac ſapientia præparatum, vegetantibus, mineralibus ac metallicis corporibus adminiſtratum ad perfectionem abſolutam vegetantia, mineralia ac metalla conducit: Sic animalia, & vegetantia à morbis omnibus vindicantur, vigentque vigore ſummo, adeo vt fructus perfectos & abſolutos quocumq; tempore ferre poſſint, & ſic viles lapides & ipſum vitrum in adamãtes & carbunculos, alioſque lapides pretioſos mutari poſſunt, cum

Purum naturæ mineralis quid agat.

purum naturæ mineralis, hoc naturaliter agere soleat, facit enim lapides pretiosos ex seipso, & aurum & argentum ita vt habito illo puro naturæ mineralis habeatur & causa efficiens & mineralis auri, & argenti, & lapidum pretiosorum, & habita causa habetur & eius causæ effectus, sic tota virtus & efficacia huiusce Sapientiæ consistit in possessione ipsius puri naturalis: modò enim habeamus purum creaturæ habemus & totam efficaciam & energiam naturæ vniuersalis. Sic magna & mirabilis est hæc sapientia & omni labore & pretio est acquirenda, ea enim adepta melior est omni possessione & nihilo magis in rerũ natura dum viuimus, opus habemus. Deum enim notum habemus per ipsam naturam, & Deo ipso noto & ipsa natura, nihil optabilius est in rerum serie: ex notione Dei pendet eius timor & amor & ex timore & amore Diuino nostra vera salus dependet, & ex ipsa natura nota dependet & exsurgit felicitas vitæ temporalis, nihil ergo optabilius est ipsa sapientia, quæ Deum & naturam cognoscendos exhibet, naturam potissimùm præbet colligendam & internam & intimam eius virtutem & energiam, quæ quidem solius istius sapientiæ operibus haberi & obtineri potest, vnde à multis antiquorum & recentium Philòsophorum dicta est hæc sapientia & nuncupata mul-

Sapientia dicitur Alchymia.

tis & varijs nominibus, nunc enim Alchymia dicta est ἀπὸ τοῦ ἁλὸς καὶ τοῦ χύμα, quasi à Salis succo, nam tota virtus naturæ dependet ex salis interni succo & spiritu : In succo siquidem salis cuiuscumque rei consistit purum naturæ, in quo puro residet virtus interna cuiuscumque rei. Vnde non immerito dixerunt aliqui hoc artificium quo succus salis centralis separatur ab impuritatibus suis Alchymiam, Alij vero Spagyricam artem à verbo Græco σπάω quod est separo & eligo, nam dum impurum naturæ separatur, eligit hæc ars purum ipsius naturæ, Alij vero Cabalã dixerunt quod antiquitùs per traditionem tantum traderetur : melius tamen & conuenientius dicitur sapientia, cum qui hanc calleant verè sapiant & intelligant.

Sapientia cur cabala.

Quibus operationibus indigeat sapientia ad cognoscendam naturam.

Caput. II.

Cognitio naturæ dependet ex cognitione ipsius puri interni, quod quidem purum adeo permixtum est impuritatibus quàm multis, vt difficili admodum via & methodo possit separari ab ipsis impuritatibus, vt inde separatum per se eluceſcat vt cognosci possit. His de

Cognitio naturę quid expetat.

causis excogitarunt antiqui huiusce sapientiæ proceres & authores, & veri patres, multas & varias operationes, quibus purum illud naturæ habetur ab omnibus excrementis separatum, & vindicatum: imprimis calcinationẽ, solutionem, distillationem, putrefactionem & sublimationem, & vltimo vnionem coagulationem seu fixationem excogitarunt de quibus generaliter & particulariter dicemus in capitulis subsequentibus, vt purum illud naturæ haberi possit purum putumque. Sine enim his operationibus Alchymia verè deficeret in seipsa, nihilque haberet virtutis & efficaciæ in essentijs & arcanis suis peragendis: mixta enim naturæ seu composita naturalia in seipsis permanerent integra & cum suis excrementis permixta, ita vt purum naturæ quod in centro eorum latet, inefficax & quasi mortuum permaneret, nisi his operationibus chymicis ab excrementis suis expoliaretur, quæ ipsum purum inefficax reddunt & quasi ab actionibus priuatum, quamuis sit actionum omnium fons & scaturigo: excrementa siquidem quæ naturæ mixtæ adnascuntur, purum illud naturæ ita consopiũt vt inefficax efficiatur, cum vero per calcinationes, solutiones, distillationes, putrefactiones & sublimationes separãtur excrementa illa, tunc temporis purum naturæ, ab excre-

Alchymia quibus indigeat.

Purum naturæ in centro latet,

Vnde ab excremẽtis ægrotat purũ naturæ.

mentis ſuis expoliatum valde potens ſit & efficax ad operandum, cum nihil impediat actiones ſuas, itaque neceſſariæ ſunt omnino Alchymiæ faciendæ operationes ſupradictæ, cum his ſolis mixta omnia & naturæ compoſitæ ad naturæ purum putum reducantur, quod Ariſtoteles vocat materiam primam, quæ quidem ſola eſt actionis capax, cum ſit formæ verę radix, in qua ſola conſiſtit actionis principium, ergo ſine reductione rerum, vſque ad materiam primam, hoc eſt ſine reductione rerum vſque ad purum centrale earum non videri & haberi poteſt actio mira & præpotens in rebus Phyſicis, itaque Alchymiæ faciendæ neceſſariæ ſunt operationes ſupradictæ, cum his ſolis res omnes naturales deducantur ad reductionē materiæ primæ, hoc eſt, puri centralis cuiuſcumque rei, in quo ſolo conſiſtit mira & potiſſima actio, vnde arcana chymica potentiſſima ſunt, cum ex ſolo puro naturæ ſeu materia rerum prima conſtent.

Quid eſt prima natura rerum.

De operationibus ergo hiſce chymicis nobis eſt dicendum, in genere, & in particulari, & qua ratione, & via faciendæ ſint, nobis manifeſtandum, vt percipiant chymicę artis alumni artem integram & abſolutam callere queant, & medici queant morbos curare, cum ſine puro iſto naturę morbi curari nequeant.

De calcinatione in genere quid sit & qua methodo fieri possit.

Caput. III.

Calcinatio Alchymiæ necessaria.

Calcinatio est totius Alchymię fundamentum & basis & columna, sine enim calcinatione perit & inutilis est tota Alchymia, puri enim ab impuro separatio nullatenus fieri potest sine calcinatione, ergo Alchymia inutilis est & verè sterilis sine calcinatione, cum tota Alchymia consistat in separatione puri ab impuro, vt ex eius definitione superius tradita constat. Calcinatio ergo Alchymiæ faciendæ est summopere necessaria, quam vt probè intelligant Alchymiæ candidati, eius virtutem proprietatem & efficaciam sua definitione palàm faciemus, quam sequentibus verbis in genere definiemus.

Spiritu soluente calcinantur res omnes dum soluuntur.

Calcinatio est alicuius rei in calcem seu cinerem reductio igne potentiali vel actuali, alij definiunt calcinationem chymicam caloris primigenij restitutionem, humidi innati conseruationem & solutionis inductionem, hæc autem verba indicant virtutem & proprietatem calcinationis, quia quicquid calcinatur seu in cinerem reducitur, calor innatus illi restituitur & in illo augmentatur, & humi-

dum rádicale illi etiam conſeruatur, cum in cinere illo & calce latitet ſal in cuius centro, copioſe latet humidum radicále, & ſolutio inducitur, cum calcinata omnia, Gebro dictante, ſalis habeant naturam quod ſolum ſolui poteſt. Itaque hæc tria in omni calcinatione perficiuntur, calor innatus augmentatur, humidum radicale conſeruatur & ſolutio inducitur, quæ in arcanis chymicis peragendis ſunt omnino neceſſaria, & ad finē laudatum conduci nequeunt ſine calore naturali augmentato, ſine humidi radicalis conſeruatione, & ſolutionis inductione. Qua ratione autem, res omnes calcinentur ex definitione calcinationis facile percipitur, ita vt non ingenio inſigni & acuto ſit opus, ad res omnes calcinandas, modò igne violento res omnes incinerentur, quod ſolo igne actuali fieri poteſt, imò & metalla ipſa poſſunt igne violento & continuo incinerari, & aurum ipſum & argentum quamuis fortiſſimę ſint compoſitionis, modo enim amalgamentur argento viuo, & ipſi perquam optime permiſceantur, argentum viuum ſua ſubtilitate & tenuitate ſubſtantiam auri & argenti diuidit in tenuiſſimas partes & in atomos, quæ ſi calore continuo & leuiter moderato foueantur, ita vt ne fluat auri ſubſtantia, verè tunc temporis incineratur & calcinatur aurum ita vt

Humidum radicale in ſale latet.

Calcinationi tria ſunt neceſſaria.

Res omnes vt calcinentur.

Purum vt communi aqua ſolui poſſit.

Melius spiritu soluentè fit calcinatio auri & argenti, sic verè in Salem conuertitur.

solui possit, hæc calx sola aqua: communi & vulgari, & ita in salem conuertitur vt nunquam in aurum iterum redire possit: Sic solo igne actuali violento continuo & moderato, res omnes possunt calcinari, & incinerari, vt capitulis sequentibus fiet omnino manifestum.

De *calcinatione animantium.*

Caput IV.

Animalia vt calcinentur.

Animalia cuncta vt & reliquæ naturę compositæ possunt calcinari, & in cinerem reduci, eo quòd purum animalium seu calidum innatum eorum & humidum primigenium, malleabile est, & incorruptibile, etsi enim destruantur corpora animalium, dum ipsa calcinantur, in calce & cinere tamen eorum remanet sal fixum in centro calcis & cineris, quod quidem continet calidum innatum, & humidum primigenium animalium vt sensu ipso patet, nam sal cuiuscumque animalis ex suo cinere seu calce extractum, habet calidum innatum suũ, quod exsiccat summopere, & à corruptione præseruat, nihil enim exsiccat & à corruptione præseruat, quin calidi innati habeat naturam & essentiam, nam sola conseruatio, & rerum duratio, à calido innato dependet, habet etiam & hu-

Cõseruatio rerum à calido innato dependet.

midum primigenium : nam omne ſal funditur & in igne liquatur, veluti metallum, quæ fuſio & liquatio ab humidi primigenij natura dependet, ſolum enim humidum primigenium liquationem & in igne fuſionem conſtituit, cum ita adhæreat partibus calidi innati, vt non in auras abire poſſit, ita vt maneat cum partibus calidioribus calidi innati, & ſic cum non abeat, ſed permaneat liquationem & fuſionem cõſtituit, ſic metalla potiſſimùm & vitrum liquantur propter humidi radicalis abundantiã, & copiam. Calcinantur ergo animalia, & in cinerem reducuntur vt ex cinere eorum & calce, habeatur ſal eorum, aquæ communis & vulgaris ſolutione, & euaporatione. Quod quidem Sal ſic præparatum, continet in ſe calidum innatum & humidum primigenium animalium: ſic ſola calcinatione habetur calidum innatum animalium omnium in quo conſiſtit virtus & efficacia eorum fixa & permanens : Sic ex prædictis calcinationem animalium definire poſſumus, reductionem in Sal fixum & permanens, quod extrahitur ex cinere & calce animalium igne violento facta, vt inde exſurgat purum putum, calidum innatum animalium, & humidum eorum primigenium, quibus ſimul vnitis & permixtis, poſſunt adhuc vniri, & permiſceri Sal volatile & ſpiritus volatilis ani-

Quare animalia calcinantur.

Virtus animalium qua in ſubſtãtia conſiſtit.

malium, vt virtus integra & absoluta perficiatur & absoluatur Salis fixi supradicti, Sal enim fixum animalium continet quidem virtutem quandam miram & stupendam animalium ex quibus extrahitur, sed si admisceatur & vniatur Sali volatili animalium & eorum spiritui, (qui est aqua spirituosa quæ latet in animalium sanguine, quæque extrahi potest per distillationem, putrefactione prius peracta, sanguinis animalium) Si admisceatur, inquam, Sal istud fixum purum putum factum Sali puro puto volatili mirabiliorem adhuc habet virtutem, & potentiorem: sequenti ergo methodo extrahuntur hæc duo Salia, cum spirituosa sanguins animalium substantia, occiditur animal & gladio extrahitur totus eius sanguis, & dum calet Alembico vitreo imponitur & clauditur suo coopertorio, deinde tota caro animalis accipitur & mundatur ab excrementis tantum intestinorum, & intestina mundata & viscera cuncta & cerebrum & ossa omnia cum medullis, contunduntur & in frustula parua inciduntur, & vna cum sanguine in Alembico vitreo supradicto ponuntur, & collocantur in fimo calido per quadraginta dies, deinde distillantur fortissimo calore balnei, & aqua illa quę distillatur calore balnei optime custodienda est in vasis vitreis optime clau-

Sal volatile animalium augmentat virtutem Salis fixi animalium.

sis nam in illa latet spirituosa animalis substantia, deinde postquam nihil distillat per balneum, mutandus est Alembicus à balneo ad cineres, & ibi per gradus ignis primo moderatos distillandum est quicquid distillari potest, ascendit aqua fœtida & Sal volatile & oleum rubeum sanguinis & carnis animalium, hæc omnia simul custodienda sunt, caput mortuum quod reperitur in fundo Alembici, calcinandum est aperto igne violentissimo, in vase fictili testaceo, donec albescat.

Cineres illi perfundendi sunt liquoribus omnibus qui vltimo distillati sunt per cineres, & in retorta distillandi sunt fortissimo igne, vt egrediantur omnes liquores, & Sal volatile ascendat in collo retortæ, quod liquore egresso soluendum est, & collo retortæ sic extrahēdum, caput iterum mortuum in fundo retortæ remanens, iterum aperto igne vt prius calcinandum est, vt vindicetur ab fœtore suo, & empyreumate, & toties hæc operatio iteranda est, & per cohobationes plures iteranda est affusio liquoris distillati, vna cum suis omnibus partibus, vt tandem deponat fœtorem suum, & clarescat liquor, & caput mortuum, quod quidem cum factum est, affundenda est aqua, quę per balneum egressa est, capiti mortuo claro sed cineribus candefactis, & ex hac aqua clara & limpida extrahendum est Sal fixum, capitis mor-

tui, & multis solutionibus, filtrationibus, multoties iteratis purificandum est, ad summam puritatem, hoc quidem tandem purum factum coniungendum est liquori supra dicto, & multoties distillata super caput mortuum, vna cum aqua sua, sic omnia hæc coniungenda sunt in vno & eodem Alembico vitreo satis capaci, & putrefacienda sunt per mensem integrum in fimo calido, & vltimo distillanda per balneum fortissimo igne, vt superbulliat balneum, hac distillatione separabitur spirituosa animalis substantia, & Sal clarum & limpidum volatile animalis, quæ simul poterunt vase optime clauso custodiri, reliqua quæ supersunt in Alembico distillanda sunt igne cinerum, & stillabit oleum rubeum, & pars reliqua salis volatilis, quæ erunt rectificanda septies in nouis retortis, vt deponant feces, & feces quæ reperientur in fundo retortarū erunt coniungendæ cum Sale fixo, quod quidem tamdiu erit calcinandum in retortis, & aqua fontis septies distillata soluendum & depurandū filtrationibus, & distillationibus, donec optime candescat, & nullas in solutione emittat feces. Tunc tempories erit coniungendum Sali volatili, & spirituosæ animalis substantiæ, & rubeo oleo rectificato sequenti modo, primo Sal fixum dissoluetur cum aquosa spirituosa substantia, & dissoluto Sali fixo

Sal autem fixum vsque ad rubedinē est purifi-

annectetur Sal volatile & vltimo oleum imponetur, & matratio vitreo optimè clauſo imponentur ad circulandum per quindecim dies, his tranſactis imponetur matratius balneo bullienti, & calore balnei extrahetur humor aquoſus ſuperfluus, quantum poterit extrahi. Quod in fundo remanet, eſt arcanum ſeu clyſus, & verum elixir animalis, curans morbos omnes animalium & vitam ipſam conſeruans & prorogans, vltra communes vitę terminos. Doſis eſt, eſt ℈ j. vel ʒ ſs. in iuſculo vel aqua cinnamomi. Simili methodo & via, poſſunt extrahi arcana animalium omnium, quæ extra virtutes communes vitæ animalis conſeruandæ, & prorogandæ, virtutes peculiares & ſingulares habent animalium ſingulorum ex quibus extrahantur, præſertim ſi ex ceruo extrahatur fit arcanum vitæ mirum.

candum, & deinde conuertendum cum ſale volatili vt arcanum perficiatur.

Arcani animalis virtus & efficacia.

De *calcinatione vegetantium.*

Caput V.

Vegetantia cuncta, & illa omnia quæ ad vegetantia pertinēt poſſunt calcinari ſimili modo & via, ac animalia calcinata fuerunt ſuperiori in capitulo, vt inde extrahatur Sal volatile, & fixum, & ſpirituoſa vegetantium ſubſtantia, & proinde dum ſeparata ſunt pu-

Ratio cur vegetantia calcinẽtur.

rificari possint coniungi, vt arcanum mirum & stupendum vegetantium confici possit. Calcinatio siquidem vegetantium hęc potissimum tendit, vt extrahatur Sal volatile & fixum & spirituosa substantia & oleum extrahantur & purificentur, & pura & nitida facta simul coniungantur in vnũ & in hac secunda vnitione & mixtione potentior multo exsurgit virtus quàm in priori, quia in hac sunt excrementa maxima in copia, in illa vero nulla sunt excrementa, & proinde ratione excrementorum, vel absentium, vel præsentium mutatur virtus & proprietas compositi, nam præsentia excremẽtorum minuit virtutem, & absentia eorumdem adauget, sic per Alchymiã seu separationẽ excrementorũ adaugetur virtus vniuscuiusque mixti; sic calcinatio est omnino necessaria ad separationem faciendam excrementorum, sic vegetantia egent calcinatione vt eorũ excrementa separari possint ab eorum puris substantijs, quam sequentibus verbis definire possumus.

Virtus cuiuscumque rei augetur vel diminuitur ratione excremẽti.

Calcinatio vegetantiũ quid sit.

Calcinatio vegetantium est, eorum incineratio & in calcem reductio: quæ quidem vera & legitima esse non potest, nisi vegetantium Sal volatilis, & eorumdem spiritus volatilis conseruetur, vt his puris factis fiat eorumdem vnitio & coniunctio cum eorumdem vegetãtium sale fixo, itidem puro. Quæ quidem calcinatio fieri

nō poteſt, ſine diſtillatione, ſublimatione, putrefactione, & coniunctione. Vnde hæc vera & legitima calcinatio comprehendit ſub ſe omnes alias operationes ſupracitatas, ad ſeparationem puri ab impuro faciendam neceſſarias, vt vidimus ſuperiori capite in calcinatione vera & abſoluta animalium, vbi ad hanc perficiendam calcinationem factę ſunt ſimul & aliæ omnes operationes, quæ ad ſeparationem puri ab impuro ſunt neceſſariæ, ſic pariter in calcinatione vegetātium facienda faciemus, & alias omnes operationes ſcilicet diſtillationem, ſublimationē, putrefactionem, & coniunctionem, poſtquam partes calcinati mixti, & diſſoluti omnino fuerint purę factæ. Quod ſequenti methodo obtinere poterimus.

Accipitur qualecumque in votis erit vegetabilium, idque recens & recēter contundetur & prelo exprimetur ſuccus eius, & oportet habere copiam ſucci, & in illo ſucco ponere magma illius ſucci, certa in quantitate & copia, ita vt ſuccus ſupernatet magmati, deinde illa omnia imponenda ſunt & indenda vaſi vitreo optimè clauſo ad putrefaciendum per duos menſes aut tres in fimo equino vt ferueat & putreſcat materia hæc, & appareat ſpiritus; qui lentiſſimo igne eſt à materia reliqua ſeparandus per balneum, & cuſtodiēdus in vaſe vitreo optimè clauſo, poſt-

Vt ſpiritus vegetantiū appareat quid agendum.

quam rectificatus erit & ab omni flegmate vindicatus, tum demum est conseruādus, reliqua verò materia quæ in fundo remanet Alembici, est distillanda fortissimo igne vt inde exeat quicquid stillari poterit olei vel liquoris, & caput mortuum in fundo remanens est calcinandum aperto igne in vase fictili testaceo, ad candorem vsque, huic sic candefacto, deinde affundēdum est quidquid est egressum est per distillationem siue liquoris, siue olei, & iterum in noua retorta distillandum est, & caput mortuum iterum calcinandum ad candorem vsque, & huic affundendum est quidquid egressum liquoris, & toties iteranda est hæc operatio, donec caput mortuum remaneat, in fundo retortę album & liquor qui egreditur per distillationem non fœteat sed bene oleat, tunc temporis caput mortuum est dissoluendum cum flegmate superius vna cum spiritu distillato, quod si flegma non sufficiat, habenda est aqua vulgaris distillata, & cum ea dissoluendum caput mortuum per ebullitionem illius cum aqua illa, quæ dum ebullierit cum capite mortuo, tunc temporis filtranda est, vt clarificetur & quicquid est Salis fixi in capite mortuo transeat per filtrum vna cum aqua in cuius poris continetur Sal fixum: quod per distillationem ipsius aquæ in cineribus remanet in fundo retortæ, vel alembici,

Si hoc fiat in cedro vel quercu vel pino, fit potentissimū arcanum vitæ prorogandæ.

alembici, quod igne cinerum est valde deficcandum & sic calcinatur, & purificatur à fecibus terreis suis, modò sæpe sæpius dissoluatur cum aqua sua, filtretur, distilletur & calcinetur, donec in dissolutione sua nullas emittat feces, tunc temporis ipsum Sal fixum sic purum factum est conuertendum, cum spiritu suo rectificato & oleo & Sale volatili, si reperiatur in separatione spiritus, nam aliquando non reperitur, quia transit vna cum spiritu, & fit spiritus, & tunc temporis dum coniungimus spiritum, coniungimus etiã Salem volatilem: dum hęc fuerint omnia coniuncta, putrefacienda sunt per mensem in fimo equino, & deinde leuissimo calore balnei distillandum erit quicquid stillari poterit aquosi humoris & superflui, quod remanet coagulatum in fundo vasis distillatorij est arcanum vegetantis illius ex quo extractum est, conseruans vitales omnes facultates & functiones, & virtutes possidet ingentes & stupendas illius mixti ex quo extractum est, dosis est grana viginti in aquis cinnamomi, aut iusculis, aut in spiritu vini.

De *calcinatione mineralium.*

Caput VI.

Calcinatio mineralium magni est momenti.

Tanti ponderis fecerunt antiqui Philosophi calcinationem minera-

lium, vt eam ipsam collocarint inter eorum arcana summa, quia in ipsa sola consistit veræ artis Alchymiæ secretum totum, nam in calcinatione mineralium latet calidum innatum & humidum primigenium mineralium, quod quidem tanti est momenti in Alchymia facienda, vt sine ipso nihil perfici possit in secretis chymicis absoluendis, illud enim calidum innatum & humidum primigenium mineralium continet spiritum vitæ copiosum, quòd spiritus vitæ (seu radices luminis cœlestis) copiosè figatur & coaguletur in centro mineralium: nam mineralia omnia in terræ visceribus generantur, vbi copiosè admodum spiritus ille cœlestis descendit, & firma compagine adunitur cum pura elementorum omnium substantia, quæ corpus salis cuiusdam mineralis constituit, & ab hoc corpore exeunt vapores & exhalationes quæ continent in se multum illius spiritus vitalis seu cœlestis, & ex quibus vaporibus & exhalationibus in viscera terræ condensatis & retentis fit vera & legitima mineraliũ omnium generatio. Vnde mineralia omnia tunc merito possident & continent multum illius spiritus vitæ. Sic mineralium calcinatio iure etiam merito chymicis omnibus est pluris facienda, eo quòd calcinatione sola spiritus illos minerales habere valeamus qui continent

copiosum spiritum vitæ, ex quo solo potest fieri arcanum vitæ conseruandæ & prorogandæ, nec sine causa antiqui chymici omnes calcinationem hanc totius Alchymię secreta continentem miris obtegrunt vmbris & ænigmatibus, nam secretum illius calcinationis charactere obscurarunt quem simili figura depinxerunt. ☽, semiciculus enim siue luna superior indicat humidum radicale quod in calcinatis latitat, & crux inferior indicat passionem & coctionem, quam subire debet humidum illud radicale antequam perfectionem acquirat. Acquirit autem perfectionem sola coctione, seu circulatione humidi radicalis & tandem illa sola coctione perficitur semicirculus ille & luna, & in circulum perfectum seu solem absolutum conuertitur. Vnde habemus manifestum calcinationis arcanum sola istius characteris explicatione, nam calcinata modo reducantur in salē fixum & humidū radicale illius Salis fixi extrahatur, & cum illo Sale fixo tādiu coquatur donec cū illo vniatur, & figātur ambo, & sic verè luna illa seu circulus imperfectus tādem perficitur, & in solem conuertitur totius Alchymiæ verus scopus. Sol autem in chymia est calidū innatū rerum purum putum factum & Luna chymicorū est humidū radicale earūdem rerum. Vnde dicitur veram Alchymiam cōsistere in

Calcinationis mysteriū in charactere suo latet.

Sol & Luna quid sint & tota Alchymia in vnione eorum consistit.

coniunctione Solis & Lunæ, & nisi Sol & Luna coniungantur non datur Alchymia, hoc est nisi calidum innatum rerum, & humidum radicale earumdem quod est Sol & Luna connectantur simul, Alchymiæ arcana nullatenus perficiuntur, per calcinationem autem nostram, calidum innatum rerum, & humidum radicale earumdem separantur ab inuicem & ab excrementis suis perquamoptime expoliantur, deinde coniunguntur, & vniuntur perfectissime adeò vt nunquam separentur, sic per calcinationem nostram fit coniunctio Solis & Lunæ, & sic etiam per eandem calcinationem fiunt arcana chymica perfectissima, & totum opus chymicum perficitur, quam calcinationem vt perquam optime eam comprehendere valeamus, his sequentibus verbis definiemus. Calcinatio chymica mineralium omnium & metallorum est eorumdem in calcem reductio, vel per ignem naturalem seu elementarem, vel per aquam metallicam, & mineralem eiusdem omnino substantiæ cum ipsis metallis quæ dissoluuntur, & proinde calcinantur per ipsam eandem aquam quæ ignē naturalem continet, cuius ope & beneficio, metalla calcinantur cum conseruatione calidi innati sui, & humidi radicalis, & sic per calcinationem hanc calidum innatum metallorum, & humidum radicale eorumdem

Calcinatio mineralium quid sit.

habetur,& ab impuritatibus ſuis vindicatur & deinde pura facta & puta, coniunguntur, vera & legitima coniunctione, quæ numquam amplius ſeparari poteſt, ſed firma manet in ſua puritate.

Quæ quidem calcinatio metallorum cum conſeruatione calidi innati eorum, & humidi radicalis ſic habet fieri. Accipitur Sal terræ virgineæ, & purum factum ſpiritu vini communis & vulgaris diſſoluitur, vel aqua pluuiæ diſtillata, & poſt filtrationem & eius deſiccationem, diſſoluitur demum aceto ſuo ſepties diſtillato, & per quadraginta dies in calore tenui collocatur ad putrefaciendum ſeu digerendum, tranſacto digeſtionis tempore, tunc diſtillatur acetum leuiſſimo calore, donec puluis fiat in fundo vaſis diſtillatorij, tunc temporis huic ſubſtantiæ ſpiſſæ, addendi ſunt ſilices calcinati ſufficienti in quantitate, vt ſalis fluxus impediatur, dum ſtillatur eius ſpiritus, qui non poteſt ſtillari niſi fortiſſimo igne, & proinde ne Sal fluat cauendum eſt, ſic enim Sal non emittit ſpiritus ſuos, vt ergo emittat, imponendi ſunt ſilices calcinati, & ſic peragenda eſt diſtillatio: quæ dum peracta fuerit, illud omne quod in recipiente ſuo reperitur cum aqua communi diſtillata, quæ in recipiente adeſſe debet, vt ſpiritus Salis ſubtiliſſimi egrediẽtes ex fortiſſima diſtillatione inueniant

Mas illius illi coniungendus vt mas & fœmina pariant ſpiritum igneum qui eſt eorum filius.

Mas eſt coloris cœli, & ſalis etiã naturam habet.

refrigerium,& se recipiant in centro aquę & poris eius. Illud ergo quod reperitur in recipiēte accipitur,& ponitur in alembico vitreo ad distillandum ad medietatis consumptionem seu distillationem, quod in alembico remanet collocandum est in frigido loco vt fiant inde lapilli clari & cristallini, qui eximendi sunt affusa aqua liquida per inclinationem , in alium alembicum & iterum distillanda mediocri calore ad medietatem,& iterum in frigido loco transponendus est alembicus,vt fiant iterum in fundo cristallini lapilli quod fit sex aut octo diebus, & hoc iterandum est toties , donec nulli lapilli ampliùs fiant , & quod remanet est flegma salsum & spiritus acidus Salis, qui multiplici distillatione rectificandus est, vt vindicetur à salsedine sua, & alijs excrementis , & sic purificatus spiritus est conseruandus , & lapilli etiam sunt purificandi sequenti methodo. Dissoluendi sunt in aqua pluuiali distillata,& vt prius distillanda est illa aqua ad medietatem, & repondendus est alembicus in frigido loco,vt appareant cristalli,& continuandum est opus donec non amplius fiunt cristalli , tunc temporis dissoluendi sunt lapilli illi in spiritu Salis rectificato suo, & aurum calcinatum imponendum quod facile soluitur in hoc menstruo, & circulatione conuertitur in quintam essentiam

volatilem, quæ denuo circulatione perenni & continua fixanda est & in salem fixum conuertenda, quæque iterum soluenda est cum eodem spiritu & iterum fixanda donec in Salem facile solubilem & fundentem ac penetrantem conuertatur & hoc summũ est vitæ humanæ restaurandæ arcanum, cuius dosis est Grana decem, in aquæ cinnamomi ℥ j, vel in iusculo, vel restauranti aliquo, tamen hæc superflua sunt si arcanũ scias Salis generalis quod cõsistit in aceto suo & vnione corporis sui cum ipso aceto verè puro cũ vasculo suo.

De solutione Chymica in genere.

Caput VIII.

Soluere quid proprie sit.

SOLVERE propriè sonat à vinculis liberare, vnde chymici dum materiam suam seu calidum innatum, & humidum primigenium rerum omnium à duris substantiæ claustris liberant & vindicant & in aqueam substantiam & liquidam conuertunt soluere dicunt. Vnde solutionem chymicam in genere sic definiunt, solutio chymica est, humidi radicalis & calidi innati rerum omnium à vinculis suæ naturalis coagulationis reseratio, & in aqueam substantiam & liquidam conuersio, hæc autem conuersio fit aquæ cuiusdam beneficio, non enim aqua simplex elementaris est propriũ solutionis instrumentum,

Solutio quid sit.

Solutionis instrumentum quale.

ſed eſt ſpiritus vitæ elementis omnibus infuſus in forma aquæ, quæ quidem tanta cœli virtute pollet, & eius influxibus delibuta eſt & impręgnata, vt ætherea & ignea videatur, eſtque propriè humidum radicale cuiuſcumque rei volatile, & infixum alimentum immediatum calidi innati fixi, & permanentis. Huius aquæ beneficio habetur apud chymicos vera ſolutio, nam alterius aquæ auxilio haberi non poteſt, cum iungi nequeat calido innato, vt extrahat illud ex excrementis & fimis quibus inuoluitur, & deturpatur, nequit autem coniungi cum non ſit eius ſubſtantiæ, humidum autem iſtud radicale de quo loquimur eſt eiuſdem ſubſtantiæ cum calido innato fixo, & permanenti, & proinde ſoluit optime calidum innatum ſuum, & ab eo abigit ſordes illius, cum non ſoluat niſi quod ipſius eſt naturę & ſubſtantiæ, excrementa autem non ſunt eius naturę & eſſentiæ, & proinde non ſoluuntur ab ipſo ſoluente. Soluens autem iſtud eſt mirę inquiſitionis, quamuis vbique locorum reperiatur, nihilominus tamen dificillimæ eſt extractionis ab ipſis qui ipſum ignorant, quamuis ſit facilis admodum extractionis his, qui norunt ipſius naturam, nam ſimplici diſtillatione poteſt extrahi cum ſit ætherea ſubſtantiæ, quæ leuiſſimo igne ſublimatur & in aërem conuertitur,

Solutio vera quibus fiat.

Facilis eſt extractio veri ſoluẽtis.

quæque si retineatur in vasis vitreis in aquam abit, hęc aqua dicitur mineralis cũ naturã mineralium habeat, hoc est humidũ radicale mineralium volatile constituat, dicitur etiam vegetabilis cum humidum radicale vegetabilium constituat, vnde vinũ Lullianum efficit: dicitur etiam animalis, cum humidum radicale animalium componat. Vnde tria rerum genera animalia, puta vegetabilia & mineralia, conseruationem & vitam habent ab ipsa hac aqua, imo non solum tria illa rerum genera, sed & cœlum ipsum, & tota natura cœlestis & terrestris habet esse & conseruari ab illo spiritu seu spirituosa aquosa substantia, quę apud antiquos ea ratione dicebatur spiritus & anima mũdi, vnde illud. *Principio cœlum & terras camposque liquentes.*

Hoc caput mirum est totum enim Alchymiæ arcanum in se continet.

Lucentemque globum Lunæ Titaniaque astra
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Ex illa spirituosa substãtia quæ in aëre est, æthere & cœlo, & aqua terraque, omnia radicaliter viuunt & ea deficiente moriuntur, in hac sola spirituosa substantia nostra solutio chymica realiter & physicè constat & fieri potest, in alia verò non, cum reliquę omnes aquæ sint

heterogeneæ calido radicali & innato, & cum sint heterogeneæ, si habeant vim soluendi, conuertunt solutum in suam substantiam, & proinde in alienam, cum soluens non sit eiusdem substantiæ cum soluto, & proinde non est naturalis hæc solutio, sed contra naturam. Alia ergo non quærenda solutio est in arcanis chymicis peragendis, cum non detur alia quàm hæc, quę fit cum spirituosa rerum omnium substantia, quæ in omnibus rebus reperitur, & est omnino necessarium vt reperiatur, cum sit fomes vitæ, & actionum omnium & functionum & facultatum principium, & hæc dicta sufficiant de solutione in genere, iam de particulari solutione agendum & qua methodo & via fieri debeat.

In omnibus rebus reperitur soluēs & soluendum.

De *solutione animantium.*

Caput VIII.

Quare dissolutio animantium difficilis.

Animantivm solutio admodum difficilis est apud chymicos, cum solo & vnico animantium spiritu fieri possit, qui quidem spiritus in viuis tantum animantibus videtur reperiri, nihilominus tamen post mortem etiam reperitur, non in tanta quantitate & tanto vigore vt in viuis reperitur animantibus. Quia dum viuunt animantia spi-

ritus tunc temporis copiosi & turgentes esse debent ad actuandas animæ seu formæ animantium facultates & potentias. Est enim spiritus ex Philosophorum & medicorum omnium consensu animalium facultatum verum & vnicum organum, sine enim ipso spiritu anima nullas potest ex se ipsa in lucem prodere actiones, & ratio in promptu est, quod anima purus sit ignis cœlestis seu vera lux ab elementarijs materijs & substantijs omnino segregata, quapropter nullum commercium cum ipso corpore elementari habere potest, nisi mediante media natura, seu anima, quæ est spiritus de quo loquimur, qui cum constet ex purissimis & subtilissimis elementorum substantijs & luce cœlesti, ideo vocatur media natura, & media anima, eo quòd sit medium vniendi & coniungendi animam seu puram putamque lucem cum corpore ipso, puro elementari: & cum actiones corporis sint veræ corporales & materiales & visibiles & palpabiles oportet, vt fiant à principio partim corporali, & spirituali. Corporeum enim simpliciter sine spirituali illa substantia agere non potest, cum corporeum simpliciter habeat esse ex parte materiæ quæ semper passiua est & nullo pacto actiua, vnde actio in omnibus naturæ rebus, est ex parte formæ, & non ex parte materiæ:

Anima quid sit & quare egeat spiritu.

forma autē cum sit omnio spiritualis respectu materiæ etsi sit materialis & habeat esse suum ex cētro materiæ, cum tamen sit aliquid tenuissimū & subtilissimum materiæ, ideò ipsam formā dicimus spiritualē, vnde etiam habere necesse est organa suarum actionū purè spirituosa. Vnde Deus creauit in omnibus rebus spiritum illum, qui esset actionum omnium vnicum & verissimum organum, quo solo actiones formarū prodirent in lucem. Vnde euenit in chymicis peragendis arcanis nihil aliud in rerum natura inueniri posse, ad habendam illam naturam seu animam & formam rerum, quàm spiritum illum qui particeps est formæ seu animæ, & corporis quod actuatur & informatur anima, cum enim sit spiritus ille eiusdē substantiæ, ideo radicaliter & substantialiter vnitur cum forma & corpore, & extrahit ipsa ex barathro excrementorum quo immerguntur, vnde potentiora & virtuosiora emergunt cum habeant copiosiorem & potentiorem spiritum, cuius ope & beneficio actiones omnes peraguntur. Quid autem sit spiritus ille in animātibus cuius beneficio actiones perficiuntur in animantibus, & quo corpore & visibili substantia includatur est iam nobis declarandum, vt haberi possit ad arcana chymica peragenda. Est autem spiritus ille in animantibus post mortem ipsorum

Vnde spiritus sit tam necessarius in arcanis chymicis peragendis.

Spiritus quid sit.

tenuissima illa substantia ætherea, quæ elicitur ex humidis & liquidis substantijs quæ in animalibus post mortem reperiuntur, quæque elicitur post putrefactionem earum in forma & substantia spiritus viui, & Salis volatilis, quæ possidet majorem aquæ elementaris portionem dicitur spiritus, quæque majorem obtinet terrę portionem, dicitur Sal volatile, sed vnum & idem sunt & vnum potest fieri aliud facili via: solutione enim simplicis aquæ puræ, & circulatione, Sal volatile fit spiritus, & spiritus sola coctione & circulatione fit Sal volatile, hęc ergo est sola, & vnica substantia chymicis necessaria ad solutionem animantium peragendam, quæque vt facilius intelligatur sic peragenda est chymica methodo: accipiendum est aliquod animal quodcumque volueris, & occidendum est, nec est ab excrementis suis omnibus, pilis, plumis, & vnguibus & alijs rebus heterogeneis depurgandum quia in fine arcani peracti hæc melius peraguntur, & fiunt igne & operationibus chymicis, quàm manibus: addo quòd pili, plumæ, vngues & reliqua quę in animalibus censentur excrementa, non verè sunt excremẽta, sed aliquid habent formæ animalis, & spirituosæ ipsius animalis substãtiæ, cum verè nutriantur & crescant per digestionem alimenti sui, & non per iuxta positionem. Nam quamuis crescant pili &

Via extrahendi spirituosam substantiam ex animalibus.

Corpora mortuorum qua vita viuant.

vngues in mortuis, tunc verè nutriuntur & viuunt vita vegatibili, non vita animali sensitiua, quia substantia vitæ vegetabilis supereſt in cadauere animalium mortuorum, hoc est spiritus ille æthereus, qui in cadauere animalium mortuorum suscitare potest actiones vitæ sensitiuæ & animalis, quia in morte animalium euanuit gradus lucis illius puræ cuius beneficio actiones animales peragebantur cum spiritu suo, & remansit alius gradus illiusmet lucis, cuius beneficio actiones vegetantis vitæ & formæ cum eodem spiritu peragi possunt, vnde in cadaueribus mortuorum vegetantis formæ seu animæ, actiones peragi possunt, vnde crescunt eorum vngues & pili. Non auferenda ergo sunt animalium excrementa in eorum arcanis chymicis peragendis, sed vna cum corpore animalis vasi imponenda & cum sanguine multo & copioso aliorum similium animalium irroranda, vt quamoptime eo sanguine madefiant & inebrientur, illud omne fimo equino calido imponendū est vasi vitreo optimè clauso per quadraginta dies vel plus, vt deferueant, deinde distilla leniſſimo calore quicquid stillari poterit, caue tamen ne comburantur, & ne hoc eueniat distilla per balneum, sic eris tutus à combustione harum rerum & cohoba multoties donec appareat aqua spirituosa in forma aquæ arden-

tis, & Sal volatile ascendat vna cum spiritu, quæ simul sunt coniungenda, & simul circulanda vt vnum fiant corpus aquosum, cuius aquosi corpotis beneficio perfecta solet fieri solutio in animalibus. Hæc enim aqua spirituosa extrahit quicquid est humidi radicalis & calidi innati in animantibus omnibus & singulis, & custodit illæsas eorum virtutes & proprietates, & verus est Mercurius animalis, qui si fixetur cum calido innato fixo animalium fit arcanum animale potentissimum ad morbos omnes animalium curandos, & ad prorogandam vitam eorum vtilissimum & efficacissimum. Dosis est Granorum decem in iusculis.

Mercurius animalis qualis sit.

De *solutione vegetantium.*

Caput IX.

EX capite superiori satis admodum clarè colligi potest solutionem vegetantium fieri debere ex spiritu volatili vegetantium, qui admodum clarus & manifestus est in omnibus vegetantibus: nam succus vegetantium omnium plenus est spiritu illo, consistere enim non possunt sine illo spiritu, viuunt enim, crescunt & habent virtutes suas & proprietates ex fonte illius spiritus, vnde in vegetantibus facillimæ est cognitionis, quia seipsum separat dum ebulliũt vegetantium

Vegetantia habent virtutes ex spiritu suo.

Solutio vegetantium vt fiat.

succi per se separati, vt apparet in vino quod succus est racemorum, qui per se separatus ab vuis suis & racemis, & vasis ac dolijs inclusus ebullit per seipsum, suscitato calore innato suo & archeo naturali, qui vult seipsum conseruare, & materiam putrentem quæ in ipso est separare, & proinde irascitur quasi, & excandescit & sic ebullire facit materiam & substantiam in qua est, sicque separatur ab ipsa materia, & maior pars ipsius petit regionem suam, aërem nempe, ex qua descenderat in vuas vt ipsarum esse constitueret: destructis autē vuis iterum separatur, & non potest separare quin ebulliat, ebullitio autem excitatur ab ipso, vt se queat separare ab heterogeneis excrementis quibus in mixtione inuoluebatur. Pars illius euanescit in auras, pars remanet in ipsa substantia vini, quæ iterum potest integraliter separari adhibito calore externo, qui ipsum spiritum sua ipsa naturam volatilem suscitet ad sui separationem. Hic spiritus iam notus est lippis & tonsoribus, eius virtus tamen & proprietas, & mira ac stupenda efficacia, & energia paucis nota est, & manifesta, eo enim ipso mediante Sal fixum volatile fieri potest, & ita cum ipso Sale fixo vniri, & vinculari potest, vt nunquam amplius separari possint, vnde arcana mira fieri possunt, & facta sunt apud antiquos,

Spiritus ex astris in aërem descendit.

Vinum cur ebulliat.

Quid spiritu vini & sale suo fixo vnitis fieri potest.

Lampades perennes vt fiant.

puta

puta lampadum perennium, quæ lucent & radiant, curatio morborum fere omnium. Nam quod vix curentur febres continuæ & interpolatæ, hecticæ & quartanæ ac peſtilentes, hoc dependet ex defectu remedij adæquati, quod non poſſit ſubigi & alterari à calore noſtro, & quod ſit eiuſdem ſubſtantiæ cum calido innato noſtro, & ſic ſine læſione peruadat omnes partes corporis noſtri, fouendo calidū innatum cuiuſcumque partis & reſerando earumdem partium obſtructiones omnes, & euacuando per inſenſilem tranſpirationem, per vrinas & ſudores omne illud, quod calidum noſtrum mutatum infeſtat & ad ſui ipſius ruinam excitat, dum excandeſcit ad ſeparationem excrementorum ſuorum, ſpiritus ergo ille ſolus eſt in rerum natura, cuius ope & miniſterio miranda & ſtupenda patrari poſſunt modo acuatur cum ſale ſuo & vniatur cum ipſo. Datur etiam & alius volatilis ſpiritus in vegetantibus, & aliis rebus omnibus, qui in ipſo vino potentius & copioſius latitat, quàm in reliquis vegetantium ſuccis, & ſic quidem ſpiritus latitat in tartaro vini, ac tartaro ſuccorum vegetantium, qui quidem ſpiritus extrahetur ſola ſimplici huius tartari diſtillatione. Exhalatur enim quædam aquæ acida quæ ſtrias facit velut aqua ardens, hæc eſt ſpiritus acidus tartari, quæ ſi ſeparetur ab omni flegmate

In tartaro vini latitat etiam ſpiritus.

aquoso, & acuetur Sale volatili summum ac potentissimum esse arcanum in curandis morbis tartareis omnibus, qui omnium morborum difficilimi curatu sunt, cùm non reperiantur medicamenta, quæ post primam stomachi digestionem illæsa permaneant & totum corpus suásque regiones omnes peruadant, vt hostiles morborũ horum focos & fomites destruere queant. Hic spiritus acidus, est salis esurini pars volatilis, quæ naturam omnem fouet & conseruat, illique virtutem & energiam condonat se ab hostibus suis tutandi & conseruandi & se prorogandi, vnde naturæ nostræ à morbis & causis morbificis profligatæ est summum auxilium, cùm destruat hostes naturæ, eosque dissoluat & in alienam transmutet essentiam quæ inimica naturæ nostræ tantopere non est, vnde facili via inde per excretricem facultatem foras eiicitur, cùm non tam potenter resistat ac antea, iam priùs ab ista auxiliatrici natura deuicta. Istis ergo spirituosis substantiis, quę in vegetantium succis post fermentationem eorum & naturalem ebullitionem reperiri solent, egent summopere chymici, vt solutionem chymicam vegetantium perficere possint, vt calidum innatum & humidum radicale vegetantium habere queant purum putum, in quo solo consistit virtus & energia vegetabilium omnium. Ha-

Acida spirituosa hæc substantia est verus spíritus, nam aqua ardens est potius oleum vini quàm spiritus.

betur autem hæc ſpirituoſa vegetantium ſubſtantia modo & via ſequenti, exprimitur ſuccus vegetantium torculari aliquo, & expreſſus ſuccus magna in copia deponitur ad deferuendum ſeu fermentandum per ſe in cella vinaria in dolio optime clauſo, & poſtquam deferbuerit ſeu fermentatus fuerit ponitur ad diſtillandum leniſſimo calore, & quicquid ſtrias facit colligendum eſt, hoc tamen non eſt ſpiritus ſeu oleum vini, datur alius ſpiritus acetoſus qui in tartaro latet, & qui poſt hoc oleum extrahitur, qui ab excrementis ſuis aquoſis & aliis omnibus vindicatus ſolutionem vegetantium facit, & extrahit eorū veras omniū eſſentias & quidditates, coque ſolo ſpiritu vel puro, vel impuro cum ſuo phlegmate coniuncto, & cum paruo ſucco eiuſdem ſpeciei vegetantis copulato citiſſimè fermentatur ſuccus & ebullit, & ſic copioſus extrahitur ſpiritus vegetantium, qui tunc temporis poteſt depurari perquamoptime & Sali fuſo & volatili eiuſdem ſpeciei coniungi & vinculari, & ſic perfectum & abſolutum vegetantis ex quo extrahitur, perficitur arcanum potentiſſimum, cuius doſis eſt grana decem in ſpiritu ſimplici vegetantis eiuſdem ſpeciei, vel in aqua ſtillatitia ſua. At in ſpiritu, eſt majoris virtutis & efficaciæ, quàm in aqua ſimplici ſtillatitia ſua, quōd illa aqua nihil fere habeat virtutis

vegetantis ex quo extrahitur, cùm non sit de essentia & natura vegetantis, sed tantum est pars aquosa alimenti vegetantis, quod quidem non sit adhuc mutatum in partes substantiales vegetantis, non adhuc est pars eius & perinde nihil habere potest virtutis, & energiæ vegetantis illius ex quo extrahitur, vnde colligitur quam vanæ sint & frustraneæ aquæ pharmacopolarum, quibus vtuntur medici ad curandos morbos, & hæc sufficiant de solutione vegetantium cum soluente spiritu acido, sale suo acuto & acri acuminato. De solutione autem cum spiritu acido, & Sale suo itidem acido iam nobis dicendum, est ergo adhuc in vegetantibus succis spiritus alius acidus, qui quidem potest extrahi beneficio aquæ illius alimentariæ de qua iam dictum est: hic autem spiritus acidus, habet radicem suam in Sale esurino quodam acetoso, qui adhuc latitat in magmate succorum vegetantium. Et hæc extractio huius spiritus, fieri potest sequenti methodo, distillatur aqua, illa infertilis & aquosa omnino vsque ad siccitatem magmatis residui, & illud dissoluendum est & diluendum aqua illa alimentitia iam extracta, & leui ebullitione id peragendum, deinde omnia dum adhuc calent filtranda, vt quicquid est Salis volatilis, in magmate dissoluatur, quodque iterum dissoluendum est ad siccitatem vsque, & cum sua

Modus extrahendi acetosum spiritum solutionis instrumentũ.

iterum aqua dissoluendum ebullitione leui, & iterum filtrandum & clarificandum, & hoc toties agendum est donec dissolutum clarescat & nitidū omnino appareat, & coaguletur in tartarum nitidum & clarum tunc temporis distillandus est tartarus ille fortissima distillatione, cum loricata optimo luto retorta, & tunc distillatur spiritus acetosus & oleum, spiritus acetosus separandus est per infundibulum ab oleo, & separatim vtrumque est distillatione multiplici rectificandum, donec vindicentur ambo ab excrementis quibus inuoluuntur, & in hac distillatione habetur Sal volatile vegetantis, & oleum quod continet sulphur eiusdem, & in fece seu capite mortuo, quod remanet in fundo alembici, est sal fixum, quæ omnia depurata secundum leges pyrotechniæ, & vltimò coniuncta constituunt potentissimum vegetantium arcanum, cuius dosis est eadem cum superiori, & eadem virtus, sed maior & efficacior multò, propter Salis esurini & eiusdem spiritus coniunctionem, & præsentiam, suique sulphuris connexionem: imo cum solo spiritu acido Salis esurini, modo eodem Sale esurino acuato, & fermentato, possunt fieri multa alia arcana, vt solutio auri & argenti & mercurij, quæ mira est & stupenda in morbis curandis, quod sequenti capite fiet clarius. Hęc tamen solutio cum hoc spiritu

acido facta est vera solutio : nam cum spiritu ardenti vini fieri non potest.

De solutione mineralium.

Caput X.

Difficilis mineralium solutio.

QVàm difficilis sit mineralium dissolutio, sciunt omnes qui circa ipsam occupati fuerant, qui sæpissime totum vitæ suæ cursum consumpserunt in indaganda illa solutione, nihilominus tamen nunquam ipsam nouerant, nec soluentis essentiam & materiam vnquam intellexerunt, nec nimis viderunt, eo quod cum humido radicali mineralium fieri habeat, illud tamen humidum radicale cum in omnibus mineralibus & metallicis corporibus insit & reperiatur, cum solum ab ipso solo mineralium esse & metallorum dependeat, nihilominus tamen ab omnibus cognosci non potest, nec vllo pacto comprehendi, etsi fundantur & liquentur metalla in igne ab ipso humido radicali, & conseruentur illæsa in ipso igne, nihilominus tamen, inquam, non potest comprehendi quid sit illud humidum : & quia illud apud chymicos omnes antiquos & recentes dicitur & nuncupatur mercurius & argentũ viuum, non possunt aliud sibi imaginari quam vulgarem illum mercurium & argentum viuum commune & vulgare, quod

Argentũ viuum cõmune non est humidũ radicale metallicũ.

palàm diuenditur, quod quidem continet ſuum argentum viuum & humidum radicale ſuum, de quo non eſt ſermo, quod argentum illud viuum, quod continetur in argento viuo communi & vulgari, non ſit argentum viuum neceſſarium arti noſtræ & ſolutioni faciendæ, cum illud ſit indiuiduatum quid & volatile nimis & fugax, & ſulphure corruptibili infectum, noſtrum vero argentum viuum non eſt adhuc indiuiduatum, ſed commune omnibus naturæ generibus, quo ſolo indigemus ad faciendam noſtram ſolutionem arcanis chymicis peragendis neceſſariam, volatile quidem partim eſt, ſed partim eſt fixiſſimæ ſubſtantiæ, vnde facili via manet in igne & gaudet in ipſo & eſt vera & legitima Salamandra antiquorum, viuens in ipſo igne, & perſeuerans, cuius ſanguis igne coctus, & perfectus theriaca vera eſt morborum omnium: cùm tamen in omnibus mineralibus & metallis reperiatur hoc humidum radicale imo & in omnibus naturæ rebus vegetantibus, & animantibus; nihilominus tamen arti noſtræ & ſolutioni faciendæ eſt omnino inutile, propter ſui indiuiduationem quam recepit in omnibus nature generibus mixtis, ineſt tamen ſubiectum aliquod in terra ipſa concluſum non adhuc indiuiduatum, in quo quidem ſubiecto, copioſum admodum eſt illud humidum radicale, no-

Salamandra antiquorum qualis & quæ ſit.

Datur in terra ſubiectum in quo abundat humidum radicale metallicum.

bis solum vtile, omnibus notum est, & cognoscunt omnes, & tamen tale, & ad quid inseruire posset, pauci admodum sunt qui illud cognoscant, & extrahere sciant. Est enim lapis noster, qui tamen non vere lapis est, sed potius terra quædam salinosa, pinguis, in cuius centro latitat oceanus verus & vniuersalis totius naturæ ex quo separatus est oceanus externus visibilis & nauigabilis, alius vero est inuisibilis totam terram occupans suisque poris, porisque aëris inuisibiliter incluſus, vnde verè & legitimè vocatur ab ipsis Philosophis aqua Oceani, aqua vitæ, quòd omnibus rebus inseruiat ad vitam & esse earum conseruandum, non tamen est aqua communis, & vulgaris alicuius scaturiginis, sed crassa quædam aqua Salinosa, atque sicca quæ manus non humectat, nec tamen est Sal communis qui terræ inest & aquæ, sed est alius ex quo sal commune, & nitrum, & alia omnia Salia habent originem, in quo solo ignis naturæ, & verum sulphur mercuriusq; & Sal Sapientum & naturæ reperiuntur, estque crassa pituirosaque quædam aqua, è salinosa terræ pinguedine ortum habens, igne plena, mercurio & Sale, vnde terna dicitur hæc substantia, & vna, cum hæc tria vnum quid in compositione naturali constituant.

Vera descriptio mecurij Philosophorum & humidi radicalis metallici.

Ex omnibus autem aliis trium generum

rebus, siue sint ex genere animalium, siue ex genere vegetantium, siue ex genere mineralium & metallorum, non potest educi hæc substantia quamuis his insit propter eius indiuiduationem quam in vnoquoque genere suscepit, in qua indiuiduatione particularem indiuidui sui induit virtutem & indolem, cuius fermento, omnem communem naturam, & cum rebus omnibus conuenientiam exuit, & sic non est aptus mercurius ille seu humidum illud radicale ad genera omnia, sed est quid particulare ad speciem tantum illam, in qua & sub qua indiuiduum illud collocatur, vnde arcanum quod inde paratur non generale quid est, sed quid particulare. Lapis autem Philosophorum ex sententia omnium & ex veritate ipsa est arcanum generalissimum continens in se vim & proprietatem perficiendi res omnes qualescunque sint. Ex subiecto ergo generalissimo extrahi debet, quod nullatenus indiuidualitatem patiatur sub mixto alicuius generis, ergo ex nullo metallo, nec ex vllo minerali, nec ex vllo animali, nec item ex vllo vegetanti educi potest, ergo supereſt, vt ex solo subiecto supradicto confuso & hyleali, vbi confusa sunt elementa omnia & principia rerum omnium, eliciatur. Illud autem subiectum ex quo extrahitur illud generale humidum radicale verum commune & vniuersale

Ex quo educatur mercurius verus.

rerum omnium alimentum, esse commune & vniuersale quid, rebus omnibus conueniens inde colligitur: Quod natura vna & simplex, ex multis ac diuersis composita, non potest esse vna & simplex quin multiplicia illa ac diuersa ex quibus componitur fiant & redigantur in vnum, vt videre est in homine qui etsi componatur ex diuersis, illa omnia tamen rediguntur in vnum quid & simplex, nempe in vnum homogeneum simplexque semen, ex quo diuersa omnia ex quibus componitur homo fiunt & componuntur, item nutritur ex diuersis alimentis, quæ tamen non sunt alimenta quandiu varia & distincta, sunt, sed postquam conuersa sunt in vnum & vltimum homogeneum alimentum ex quo partes illæ diuersæ & distinctæ omnes nutriuntur & conseruantur. Sic pariter fit in macrocosmo & vniuersali natura: cœlum & planetæ omnes cum stellis variis ac distinctis, & quatuor elementa, ex quibus componitur natura nutritur & conseruatur, fiunt quid vnum & simplex, & deponunt pluralitatem illam & diuersitatem, vt fiant vna & simplex natura homogenea. Cœlum enim omne, quod sui est, deponit in elementa, & elementa omnia quidquid habent virtutis & energiæ, cum semine suo deponunt in centrum terræ, quod est centrum naturæ, vbi digeritur illud omne & coquitur, & coctione ac di-

Qua ratione fiat spiritus mundi seu media natura.

Centrum terræ est centrum naturæ.

gestione illa deponit pluralitatem illam & conuertitur in alimentum vnum & simplex ac vltimum rerum omnium, quod quidem alimentum vltimum, vt res omnes naturales eo nutriri queant, necessarium omnino est, vt habeat virtutes & proprietates rerum omnium, & proinde necessarium omnino est, vt sit quid vniuersale & commune rebus omnibus naturalibus, & tamen sit quid simplex, & vnum homogeneum: vt clarum est in omnibus naturæ mixtis, tum vegetantibus animalibus & mineralibus, quæ vt nutriantur & conseruentur in esse suo, alimenti sui digestione & coctione alimentum qualecunque sit necesse est vt conuertatur in vnum & simplex homogeneum alimentum, vt partes eo nutriri queant & conseruari, alioquin si in sua heterogeneïtate persisteret, partem similarem & homogeneam nutrire & conseruare non posset, oportet ergo vt deponat heterogeneïtatem omnem, & induat homogeneïtatem simplicem, vt partes homogeneæ & simplices eo nutriri & conseruari possint, similibus enim & homogeneïs fit nutritio & conseruatio rerum. Datur ergo in rerum natura, alimentum vnum & homogeneum & simplex, ex quo partes omnes vniuersæ naturæ nutriuntur & conseruantur. Quod quidem alimentum nullibi reperiri potest, quàm in sola terra, vbi vir-

Spiritus naturæ est quid simplex.

Alimentum verum omnium est vnicum & simplex.

tutes cœlestes omnes & elementares confluunt, ibique digeruntur & coquuntur in illud alimentum, quod philosophi antiqui hermetici mercurium dixerunt calidum innatum, & humidum primigenium rerum omnium, quod quidem cum ignem naturæ contineat, sulphur dixerunt incombustibile & viuum, & animam mundi, & cum contineat pabulum & radicalem humorem illius ignis naturalis & viui, dixerant mercurium & humidum radicale, & cum contineat etiam siccitatem quandam & duritiem beneficio cuius videtur & palpatur, Sal dixerunt Sapientum, & centrale naturæ. Et hæc tria vnum constituunt homogeneum & simplex quod nos meliori Titulo alimentum vniuersale rerum omnium, dicere possumus. Quod quidem vt habere valeamus ipsum purum putum, sequenti methodo, insistendum est, ad perficiendam solutionem nostram mineralium & metallorum. Accipienda est ergo terra nuda & simplex spiritu cœlesti & elementari imprægnata & turgida, estque terra pinguis & argillosa, quam Galli vocant Marus, Latini Margam, qua vtuntur Galli & Britanni, ad agros stercorandos, fœcundat enim copiosissimè agros infœcundos & steriles, propter spiritum fertilitatis quo turget, est alba, rubra, ruffa, & cinerea. At alba & rubra præstat omnibus, accipienda est

Varia nomina spiritus mundi.

Vide Plin. lib. 17. c. 6. 7. & 8.

terra illa & diluenda est rore maiali, vt Sal illius dissoluatur in ipso rore, deinde postquam gustu percipitur rorem imprægnatum esse copioso illo Sale acido putrefaciendus est ros ille imprægnatus in vase vitreo optimè clauso in fimo equino per quadraginta dies his transactis distillandus est liquor leuissimo calore, ad spissitudinem mellis, & per cohobationes varias & multiplices dissoluendum est illud quod in fundo remanet, & filtrandum & feces omnes filtrandę sunt & custodiendæ, vt calcinari possint tandem cum capite mortuo. Et post subtractionem, & clarificationem, distillare oportet, ad spissitudinem mellis vsque, & tandiu hoc iterandum est, donec clarum & limpdium maneat in fundo, sal illud facilè vt cera fluens, acidum hoc tandem demum dissoluendum cum spiritu vini optime rectificato, & per distillationem leuem abstrahendus est vini spiritus, & hæc solutio cum spiritu vini multoties est iteranda, donec candidissimum habeas Sal fluens & fundens vt cera, tunc temporis præparata est natura tua, vt ex illa cor suum & animam seu spiritum extrahas, & hoc sola simplici distillatione per alembicum aut retortam in cineribus fieri potest, hæc conseruanda sunt & custodienda ad rectificationem, sunt enim rectificanda septies antequam iungantur sali fixo, quod qui-

Modus extrahendi sal in quo latet spiritus acidus totius solutionis; instrumentum.

dem ex capite mortuo, & fecibus omnibus in prioribus purificationibus reseruatis extrahi potest, modo calcinentur omnia aperto igne in vase fictili, & deinde dissoluantur rore antea sæpius distillato ad purificationem illius, & bulliant simul, & deinde filtrentur, & clarificentur & distillentur donec omnino candidetur Sal & dissoluatur sine fecibus vllis, quod quidem tunc temporis est dissoluendū cum spiritu vini, & abstrahendus est spiritus vini ab ipso Sale fixo ter aut quater donec omnino dissoluatur Sal in spiritu vini sine fecibus vllis. Tunc temporis abstrahendus est per distillationem spiritus vini & optime desiccādus est Sal iste, & cum suo rectificato spiritu priùs extracto & anima est coniungendus, & tunc temporis vniuntur verè, & coniunguntur soluitur tunc temporis corpus & congelatur spiritus, & constituunt ambo aquam siccam manus non madefacientem, mercurium verum philosophicum ex quo immediatè metalla in venis terrę producuntur, & quamuis natura non ita purificet hanc materiam, quia non vtitur spiritu vini, cum non habeat ipsum in intimis cellariis suis, & thalamis, nihilominus tamen vtitur spiritu roris cuius solius beneficio hæc substantia ad perfectionem exaltari potest. Tunc temporis huic mercurio seu humido radicali metallico, connectendum est aurum purum putum nullo pacto alteratum in

puluerem tenuissimum redactum ad decimam tantùm partem & hoc omne includendum est in vase vitreo hermeticè clauso, & lenissimo Vulcano & blando, vitalem calorem cubantis gallinæ imitanti committendum est per nouem menses continuos donec siccetur omnino hęc materia, & rubescat vltimo instar carbunculi, tunc temporis habes secretum secretorum & verissimum arcanum metallorum, quo solo lepra metallorum & hominum vere curatur. Dosis est granum vnum in aqua communi vel vini, ad restaurationem vitæ & curationem morborum omnium. Et Arcani huius virtus & energia potest multiplicari in infinitum, si dissoluatur iterum atque iterum cum aqua sua, & spiritu suo mercuriali, & iterum coquatur ad siccitatem vsque, & fixationem. Tota difficultas in præparando hoc arcano consistit in præparatione & extractione Salis istius ex terra illa virginea quæ est vera mater istius salis in quo corporificatur vt ita loquar, spiritus mundi, qui solus est primus motor rerum omnium; & energia & efficacia totius naturæ, & ratione illius spiritus, Sal iste possidet infinitas omnes totius naturæ virtutes, & quamuis sit in omnibus aliis naturæ rebus, nihilominùs copiosior est in ista terra, in centro cuius calore suo innato producit Salem istum, qui antea purus spiritus &

Quæ diximus de marga est ad occultandam verum nostri Salis terram & materiam.

substantia omnino inuisibilis, fit in ipsa terra verum & solidum corpus, nempe Sal qui continet in se reliqua duo rerum principia, nempe mercurium & sulphur: sulphur est calidum innatum Salis illius, & mercurius est humiditas radicalis ipsius & Salis, & Sal dicitur corpus illud visibile terreum diaphanū quod humido soluitur, & calido tenui congelatur, in hoc ergo corpore Salis, qui in terra illa virginea reperitur, sunt tria rerum principia simul vnita & coniuncta vt in cæteris omnibus totius naturæ compositis, in hoc autem potissimum elucet præ aliis omnibus spiritus mundi, ratione cuius hic Sal est eligendus ad spiritum nostrum eliciendum cuius ope, & ministerio solutio nostra mineralium commodè fit & alio quouis modo, fieri non potest, cùm alia omnia naturæ mixta non tantum possideant spiritus mundi, nec adhuc sit indiuiduatus ipsemet spiritus in ipsomet Sale. In hoc ergo Sale tantum fusibili quærendum est, quidquid exoptatur, ad solutionem chymicam nostram mineralium perficiendam & absoluendam, sed cogita qualisnam sit terra illa pinguis ex qua extrahi debeat & Sal & spiritus acidus eius, & magnus eris Apollo.

De putrefactione rerum in genere.

Caput XI.

IN arcanis chymicis peragendis, tanti est momenti putrefactio, vt sine eâ perfici nullatenus possint. Animalia siquidē, neque vegetantia vlla, nec minus mineralia, possunt vllo modo depurari & ab excrementis suis, quibus scatent, vindicari, quin putrefiant priùs: Putrefactio enim separat ac diuidit res homogeneas ab heterogeneis, excrementaque, quæ in compositione rerum ex impuritate elementorum exorta sunt, perfectissimè diuidit, ac separatim deponit, vnde à philosophis antiquis chymicis diuisio dicitur ac separatio, mortificatio atque corruptio, eo quòd in putrefactione rerum, ea quæ separantur ac diuiduntur mortificantur omnino & corrumpuntur, separata enim ac diuisa, spiritu vitali & æthereo priuantur, vnde mors eorum, cùm spiritu illo, vitæ veræ vero fonte & scaturigine, denudentur. Vnde solent definere chymici philosophi putrefactionem, humidi radicalis & calidi innati rerum omnium, ab omnibus suis excrementis, quibus scatet ex prima elementorum mixtione, separationem ac diuisionem. Præcipuus enim chymiæ scopus & finis, est purificatio calidi innati &

Putrefactionis virtus & energia.

Putrefactio quid propriè sit.

humidi primigenij rerum omnium. Non potest autem calidum innatum & humidum primigenium ritè & optimè depurari, quin separetur ab excrementis elementorum suorum quibus scatet. Separatio autem illa excrementorum non potest fieri sine putrefactione, nec spiritus vitæ ipsius potest vllo pacto agere, vt seipsum spoliet & vindicet ab excrementis quibus scatet, nisi corpus suum, in quo latitat, putrescat & corrumpatur, testante ipsomet Christo Iesu nostro Redemptore, qui cùm verus Deus & verus homo sit, naturam omnem, quã vt Deus creauit propter ipsum hominem, perfectissimè cognouit. Dixit ergo Christus nisi granum mortuum fuerit & corruptum, ipsum solum manet, hoc est nisi corpora rerum putrefiant & corrumpantur, vt separetur eorum spiritus & vindicetur ab excrementis suis; nullam de se dant germinationem & multiplicationem, quia solus est spiritus vitæ, qui separatur à corpore suo, & depuratur ab excrementis suis, & corpori iterum suo puro vnitus germinationem & multiplicationẽ ex seipso promit, vt quamplurimi chymicorũ viderunt ipsâmet experiẽtiâ, Sales vegetabilium optimè depuratos & spiritu suo vegetabili impręgnatos, terræ creditos & mãdatos germinare ac pullulare, & fructus ferre eiusdem speciei ex qua fuerunt extracti, imo & in phiala vitrea ampla in-

Germinatio, & multiplicatio est à spiritu.

cluſos, & hermeticè clauſos leuiſſimo calore tepefactos exſurgere in arbores & flores miros flore & foliis viridantibus exornatas, quod capite de vegetantium putrefactione, qua ratione & quâ methodo id fieri poſſit, clariſſimè oſtendemus. Sed hæc leuiſſimi momenti ſunt in putrefactione rerum, in ea enim latet aliquid aliud maioris multò ponderis quàm germinatio hæc vegetantium, quæ vulgaribus tantùm hominibus eſt admirationi, qui tantum mirãtur quæ ignorant: at ſcientibus & philoſophis veris hæc non ſunt admirationi, quòd videant & ſciant longè plura ac maiora, pretioſioriſque momenti in natura ipſa latitare, & occulta eſſe, quæ ab ipſis poſſunt fieri manifeſta, vt apparet in hacce rerum omnium putrefactione, quæ ſi ritè fiat, virtus ſtupenda & certè mirabilior multò germinatione & pullulatione illa, quam vulgus admiratur hinc exſurgit. Nam perfecta & abſoluta rerum omnium perfectio hinc deſcendet, quæ conſiſtit in ſanitate perfecta, & prolongatione vitæ vltra terminos communes & vulgares, cum tranſmutatione rerum omnium imperfectarum in perfectas & omnibus in partibus abſolutas, hinc cura perfectiſſima omnium morborum dependet, & tranſmutatio metallorum imperfectorum in perfecta metalla, & lapidum triualium in lapides pretioſos, & mallea-

Mira dependent ex putrefactione chymica.

tio ipsius vitri, originem ducit, & transmutatio sterilium hominum & animalium omnium & vegetantium in fœcundos consistit, & longissima & fausta hinc vita dependet, quod multò est pullulatione & germinatione nobilius & præstantius, hæc ergo naturæ miracula & stupenda dependēt, ex putrefactione chymica ritè celebrata, quæ fieri habet dum succus naturalis & innatus humor rerum omnium copiosus contunditur cum corpore suo, & permiscetur optimè, veluti in vino & cereuisia fit. contunduntur pyra, poma & racemi, & clauduntur omnia cum eorum succis naturalibus in suis vasis, & in cellis reponuntur vt ebulliant & ferueant: & ebullitio & feruor ille parit nostram putrefactionem. Nam tunc temporis putrescit & corrumpitur racemus & pomum, & generatur ex illa corruptione vinū & cereuisia, & sine illa racemorū & pomorū cortuptione nullo pacto vnquam produceretur vinū & cereuisia, nec partes heterogeneę separarentur ab homogeneis, vnde nec vini spiritus haberetur, nec Sal suū fixū & volatile cū eorū tinctura & sulphure radicali vllo pacto extraherentur, in quibus solis puris factis & ab omnibus excrementis vindicatis & deinde vnitis consistit renouatio vini cuiusuis impuri, in perfectissimum vinum, imo guttula huius arcani in cyathum vnum aquę communis & lauda-

Putrefactio chymica vt fiat.

ti fontis inecta conuertit & mutat in vinum optimum, aut saltem imponit qualitates & substantiam puram & laudatam vini optimi in aquam ipsam, vt appareat vinum optimum, vt clarissimè videbitur capite de vegetantium putrefactione, postquam putrefactionem particularem animantium patefecerimus.

Aqua qua via fieri potest vinum.

De *putrefactione animantium.*
Caput XII.

QVICQVID est in corpore humano, (excepta anima rationali, quę diuersę est indolis ab ipsomet suo corpore) quod actuat & imformat est totum alterabile & mutabile vt apparet ipsâmet experientiâ. Nam post mortẽ ipsius hominis, quæ sola consistit in separatione ipsius animæ rationalis ab ipsomet corpore, ipsummet corpus cadauer tunc temporis factum, est totum mutabile & alterabile, & sponte sua corrumpitur: hæc autem spontanea animantium omnium, & ipsius corporis humani corruptio, originem habet ex discessione & separatione prioris formæ, quę dum discedit & separatur à corpore suo, statim introducitur alteratio quædam & mutatio, quæ disponit materiam hanc ad aliam formam suscipiendam, hæc autem alteratio & mutatio in cadaueribus omnibus fit ab interno aliquo agente, quod

Corpus humanum ex seipso corruptibile est.

cadaueribus ineſt, & nunquam ea relinquit, donec nouam formam ſibi propriam & peculiarem in ipſam materiam putrentem introduxerit, hoc autem agens internum & intimum materiæ putrentis eſt cœli & elementorum reliquorum; quæ corpus fecerunt, ſubtile quid & puriſſimum, quod eſt principium motus & quietis in rebus omnibus, & dicitur ſpiritus naturæ, & cum natura ipſa ſæpiſſimè confunditur, quamuis differant omnino, natura & ipſius ſpiritus. Natura ſiquidem eſt actus primus ipſius motus & quietis, primum & immediatum ſubiectum ex quo oritur motus & quies: ſpiritus verò eſt ſecundus actus & mediatum ſubiectum, ex quo motus & quies oriuntur. Eſt enim ſpiritus inſtrumentum naturæ, quo ſolo vtitur natura ad agendum, non poſſet enim natura vllo pacto agere, cùm ſit omnino cœleſtis ſpiritualiſque ſubſtantia, niſi haberet inſtrumentũ illud, quod eſt media ſubſtantia, cœleſtis puta, & elementaris, beneficio cuius agere poteſt in ipſa elementa, & ex ipſis infinita cõponere, ſola ipſiuſmet ſpiritus actione, vnde ſpiritus dicitur media natura, & natura dicitur abſoluta & pura natura, & eſt vera anima & forma rerũ omniũ, ſpiritus verò eſt ipſius animæ & formæ inſtrumentum & organum, quo anima & forma vtitur ad agendum. In putrefactione animalium facienda, neceſſarius om-

Corruptio & alteratio in rebus omnibus vnde fit.

Natura ipſa & ſpiritus vt differant.

Spiritus vnde media natura dicatur.

nino est spiritus ipsorum animalium, & non anima ipsorum vllo pacto est necessaria, quocirca necesse omnino erat hunc spiritum notum facere, chymiæ candidatis, alioquin facere non possent animalium putrefactionem, quæ tanti est momenti in arcanis animalium faciendis, vt absque ipsa peragi ac perfici nullo modo possint, hic ergo spiritus omnino est necessarius in putrefactione animalium peragenda, & residet potissimùm hic spiritus in humido radicali animalium, & sæpè sæpius ab Alchymiæ patribus confunditur cum calido innato, quia ipsamet anima & forma rerum residet in calido ipso innato rerum, quod est sal fixum cuiuscumque rei, vt humidum radicale, est Sal volatile, in quo potissimum elucet ac floret spiritus rerum omnium. Hæc duo Sal fixum & Sal volatile cum eorum tinctura seu sulphure & oleo, quod est tertium in compositione & mixtione rerum sunt omnino necessaria ad putrefactionem faciendam, non enim separanda sunt priusquam simul putruerint: nam quamuis simul sint in corpore illo, quod putrefactionem patitur, nihilominus tamen in putrefactione separantur ab inuicem, vt deinde per distillationem, postquam putruerint, separari possint. Vnde putrefactio animalium, de qua iam est sermo, sic definiri potest, vt eius efficacia ab Alchymiæ candidatis inde dignosci

Spiritus naturæ cur cognoscendus.

Vbinam resideat spiritus animalis.

Putrefactio quid sit.

possit. Putrefactio est in animantibus partium, ex quibus componuntur animalia, separatio naturalis, quæ à spiritu animali seu humido radicali & sale volatili peragitur, vt à partibus heterogeneis & excrementitiis vindicari & spoliari possint. Dixi putrefactionem esse separationem naturalẽ partium homogenearũ ab heterogeneis, quòd hæc putrefactio fiat sponte naturæ, & sui spiritus naturali inclinatione, vt compositionem naturalem tandem fortissimam & durabiliorem inueniat, in qua quiescere queat. Facit enim spiritus naturæ, has separationes & rerum putrefactiones, ad generationem nouam inde moliendam priori perenniorem & durabiliorem multò, cùm in hac putrefactione & sepatione heterogenea separentur ab homogeneis, impuráque à puris mixtionis & compositionis substantiis, quæ dum vnita sunt & permixta per eundem spiritum, potentissimam hinc inde propter puritatem partium vnitam obtinent mixtionem & compositionem, & proinde priori mixtione durabiliorem. Vt ergo spiritus naturæ durabiliores & fortiores nanciscatur rerum mixtiones & compositiones, putrefactiones has generat, & molitur ac suscitat, tanquam generationum nouarum noua primordia: non potest enim noua generatio fieri quin præcedat noua putrefactio, cùm hæc sit principium generationis, vnde

rite diximus separationem illam partium purarum ab impuris, quæ in putrefactione celebratur & suscitatur à spiritu naturæ, verè esse naturalem, cùm fiat à causa naturali, nempe à spiritu naturæ, & propter generationem & compositionem nouam, quæ merè est naturalis. Quali autem methodo fiat, & via chymica hæc animaliũ putrefactio superioribus in capitulis de calcinatione animalium, & eorũ solutione, iam sufficienter diximus & patefecimus, ideò ad putrefactionẽ vegetantium declarandam iam procedendum est.

De putrefactione vegetantium.
CAPVT XIII.

PVTREFACTIO vegetantium solet fieri in arcanis vegetantium eliciendis, arte pyrotechnica, vt purum vegetantium calidum innatum, & humidum radicale haberi possit vindicatum ab omnibus heterogeneis suis excrementis, quæ actionem calidi innati & humidi radicalis obtundunt ac obumbrant. Putrefactio autem cum fiat per separationem puri ab impuro, impurum non potest separari ab ipso puro, quin purum eluceſcat in sua virtute & nobilitatẽ, qua autem ratione & via, putrefactio separet partes impuras à puris id adeptis philosophis est apertum, per putrefactionis vegetantium definitio-

Putrefactio qua uia separet purum ab impuro.

nem, quæ cùm sit calidi innati & humidi radicalis vegetantium ab omnibus excrementis, quibus scatent ex prima elementorum suorum mixtione, separatio ac diuisio, à spiritu vitali facta: spiritus enim vitæ facit hanc diuisionem cùm nunquam moriatur verè & propriè, cùm radicatam in se habeat lucem seu vitam quæ ipsum semper comitatur, vnde nihil verè in rerum natura moritur, cùm in se vitam radicatam habeat, quod quidem nouit Hippocrates lib. 1. de diæta: nihil, inquit, fit, quod prius non erat, neque quicquam perit, sed permixta & discreta alterantur: homines verò arbitrantur, hoc ex orco in lucem auctum generari, illud verò ex luce in orcum imminutum perire ac corrumpi: Animalia sunt tam illa quàm hæc, nec vllum animal mori potest, nisi vniuersa pariter corruant, vnde enim morerentur? neque quod non est generatur, cùm non sit vnde generetur. Ex doctissimis his verbis ac sententiis Hippocratis clarum & apertum est spiritum vitæ res omnes vniuersæ naturæ agitare & commouere, ratione cuius nihil reperiri posse in rerum serie, quod verè moriatur ac desumatur, sed tantùm alterari, permisceri, putrefieri, & generari iteratis & repetitis multis vicibus, vt sic rerum ordo naturalis propagetur, hoc meditantes philosophi adepti, & peracuta mentis acie penetrantes, excogi-

Mixta qua via resuscitentur.

tarunt chymiæ artis operationibus vulcano operante, mixta omnia resuscitare ac renouare in nouum naturæ ordinem virtutibus ac proprietatibus insigniorem ac lucidiorem quam antea, quòd spiritus vitæ seu lucis in hisce resuscitatis mixtis, & renouatis compositionibus lucidior multò ac fortior & potentior incluſns esset, quàm in prioribus ñaturæ compositionibus. Spiritus enim lucis, cùm ex vera luce sit, & subtili elementorum omnium materia, nihil aliud agere potest, quàm naturales & spontaneas actiones, & ad hoc potissimùm inclinantes habet virtutes & proprietates: vitales autem sunt hæ omnes, cùm lux nihil nisi vitam producere valeat, cùm hâc nisi calorem, calor autem nil nisi vitam agat, vita siquidem nihil aliud est, quàm caloris lucidi in humido radicatio & fixatio seu cõiunctio, lux enim ex superioribus in inferiora descendit & humiditatem inferiorum elementorum impræg nat & vnitur cum ipsa, ibique vt in superioribus naturalem excitat motum, est enim lux in superioribus principium motus, & sic etiam dum lux vnita est, & coniuncta cum inferioribus elementis nihil aliud producere potest, quàm naturalem & spontaneum motum, qui per se vitam producit, sic vita seu forma vitalis producitur in mixtis inferioribus, & præcipuè in vegetantibus: lux descendit cœlestis in inferiora elemen-

Lux est vita & quare calorem innatum habeat.

Vita qua via producatur & in inferioribus.

ta & radicatur in ipſis, ibique motum ſuum naturalem & ſpontaneum implantat, ex quo exſurgit & elucet vitalis radius, qui forma in rebus dicitur, dans eſſe rebus ſingulis, quæ cùm variæ ac diſtinctæ ſint & ferè infinitæ in rerum ſerie, etiam radij cœleſtes infiniti ſunt ferè, qui varias diſtinctas, & ferè infinitas elementorum inferiorum partes impręgnant & informant, hinc ſemina rerum infinita, & formæ rerum innumerabiles ortum habent.

Spiritus ergo cœleſtis cùm ex ſeipſo moueat generationes omnes in rerũ ſerie, & proinde putrefactiones etiam facere neceſſe eſt, cùm nulla ſit generatio, quin putrefactio entis generandi præceſſerit, ſeparationem perinde ac diuiſionem partium heterogenearum facere etiam neceſſe eſt. Cùm ergo ſe ſeparauerit ab excrementis primæ mixtionis, quæ actionem eius ac virtutem obumbrabant, nullo pacto dubitandum eſt, quin eius virtus proprietas ac energia ſit centuplo maior quam in priori mixtione. Vnde mixta ſic renouata & regenerata, arcana dicũtur chymica, eò quòd arte chymicę artis ad tantã energiam & efficaciam fuerunt euecta, vt miraculoſa videantur mixta. Vt ergo ad tantam energiam euehantur beneficio putrefactionis chymicæ, ſic procedendum eſt.

Arcana chymica cur ſint fortiſſima.

Putrefactio in vegetantibus cur faciẽda.

Contundantur vegetabilia quæuis, & ſuccus eorum exprimatur torculari ali-

quo, expressus succus magna in quantitate reponatur ad putrefaciendum in fimo equino, in vase optimè clauso vitreo, per quadraginta dies aut sexaginta, donec deferueat: postquam deferbuerit, distilletur superposita cappa vitrea vasi in quo facta est putrefactio, & fiat distillatio in balneo Mariæ, & quod stillat per balneum, recohobetur ter aut quater super id quod remanet in fundo vasis distillatorij, & fiat in singulis recohobationibus putrefactio per octo dies, & sic ascendit copiosus spiritus ardens & Sal volatile, quod si non ascendat, fiat purificatio materiæ ascendentis aquæ cum non ascendente, & misceantur simul & filtrentur, & postquam filtrata sunt omnia, & clarificata, magma quod remanet super filtrum calcinetur ad albedinem vsque, his cineribus addatur aqua quæ per balneum ascendit, & bulliant simul & filtrentur, & cum per filtrum clarificata fuerint coniungantur simul cum aqua seu succo clarificato, qui ascendere non potuit per balneum, deinde distilletur omne lento cinerum calore ad spissitudinem mellis, huic addatur & coniungatur iterum quod stillauerit, & iterum filtretur & clarificetur & toties hoc iteretur, donec quod remanet in fundo alembici, sit gummi clarum & limpidum, tunc temporis forti distillatione pellendum est, omne quod fortissimo

calore ascendere poterit, & tunc temporis Sal volatile & spiritus ardens ascendunt & oleum, quod quidem empyreuma redolet, quod quidem oleum rectificandum est donec empyreuma non redoleat, in nouis retortis super feces quæ remanent in fundo quæ calcinandæ semper sunt in singulis recohobationibus olei, vt empyreuma ipsius olei remanens in fecibus dispereat forti illa calcinatione, & ea etiam calcinatione purificetur Sal fixum, quod remanet & latet in ipsis cineribus seu fecibus, quod quidem est extrahendum ab ipsis fecibus cum aqua, quæ primo ascendit post ascensionem spiritus, quod quidem sal postquam erit purificatum ab omnibus suis excrementitiis substantiis, quæ non sapiunt Salis indolem quod non in aquam soluantur, tunc temporis coniungendum est cum aqua sua optimè rectificata, & postquam solutum est cum ipsa aqua, addendum illi est spiritus ardens suus, & deinde Sal volatile, & vltimò oleum, & omnia simul circulanda sunt in vase optimè clauso, lento calore per mensem, & simul agitanda bis in die donec confundantur & permisceantur postquam confusa sunt & mixta, in balneo mariæ distillanda sunt vt abstrahatur superfluum liquoris aquosi, & remaneat tantùm gummi quoddam spissum, quod quidem quo magis coquitur eo magis etiam induratur, donec lapidis in-

duat naturam. Quod si hæc non eueniãt & permiſceri nolint hæ partes, poſtquã ſic purificatæ fuerint, ſignum eſt clarum & euidens, partes has non rite purificatas eſſe, quocirca iterum ſeparandæ ſunt & purificandæ, donec coniungantur, & ſimul figantur in lapidem pretioſum, qui virtutes & proprietates habet omnium vegetabilium. Nam quicquid natura poſuit & Deus in natura vegetantium, illi lapidi ineſt ſumma cum potentia, & ratio in promptu eſt, quia ſupra declarata methodo & via, vegetans qualecumque reducitur vſque ad ens primum ſeu materiam primam vegetantis naturæ, in qua materia prima, abſque dubio vllo, ineſt natura tota & abſoluta vegetantium, vnde nullo pacto dubitandum eſt, quin in tali arcano, ſint potentiſſimæ virtutes & proprietates totius naturæ vegetantis. Quod ſi in arcano mineralium id cernere experientia ipſa liceat, quid ni & in arcano vegetantium id etiam fieri neceſſe erit. Doſis huius arcani eſt, ſi ad ſummum perfectionis gradum euectum fuerit, granum vnicum, cum parum vini aut iuſculi, hæc enim arcana potentiſſima ſunt & habent fixum ignem naturæ, cuius nimia quantitas & doſis, poſſet extinguere & ſuffocare ignem noſtrum vitalem, propterea cauendum eſt in eorum doſi, maximus enim & potens ignis minorem extinguit.

Quare vegetantia ſic præparata ſint eximiæ virtutis.

Ex hoc arcano poſsũt fieri lampades perpetuo ardẽtes & inextinguibiles dũ Sal volatile & fixum vna cum ſpiritu vniuntur in ſubſtantiam fixam.

Ex fixo iſto igne fit radiatio perennis, & ignis inextinguibilis arcananum naturæ mirum.

Et hæc de putrefactione vegetantium dicta sufficiant, mineralium vero putrefactionem persequamur: & arcanum mineralium vnde perfici possit.

De *putrefactione mineralium.*

Caput. XIV.

Putrefactio mineralium difficilis.

Difficilis admodum est putrefactio mineralium, cùm nihil ferè habeant secum quod putrefieri possit: humidum enim eorum, quod est putrefactionis præcipua causa agendo in calidum, non potest sua actione calidum illud alterare, vt putrefactionem in illud introducere queat, quod calidum mineralium sit ita igneum, & ita potens, vt reliqua cuncta mutet & alteret potiùs quàm mutetur & alteretur, nihilominus tamen chymiæ professores inuenerunt artem putrefaciendi mineralia cuncta, imo & metalla ipsa, perfecta & imperfecta, quæ elementis resistunt, & incorrupta permanent elementorum fortioribus actionibus. Via autem & methodus quâ metalla & mineralia cuncta ad putrefactionem reducuntur, hæc est, quâ potissimùm metalla & mineralia reducuntur in primam suam naturam: non possunt siquidem putrefieri absque reductione illa, non possunt autem reduci vsque ad materiam primam

Metalla vt putrefiant quid agendum.

primam, nisi habeatur prima illa rerum omnium materia, quæ admodum inuentu est difficilima, quamuis in rebus omnibus singulis reperiatur, & sine ipsa consistere nequeant, cum tamen non cognoscatur nec subjectum in quo resideat notum sit, ideo inuentu dicitur difficilima: cùm oculis nostris nihil aliud videamus in compositione mixtorum quàm mixtum illud, quod ante occulos est, oportet autem mixta resoluere, in ea ipsa ex quibus ortum & compositionem habuerunt mixta ipsa. Resoluuntur autem dum vel ab igne artificiali & naturali, vel ab ipsa natura destruuntur, dum enim destruuntur vel ab arte, vel ab ipsa natura, abeunt in aquam & in terram, si quid aliud est, quod in destructione mixtorum abeat in auras illud etiam est terræ & aquæ, nam quod subtile admodum est in auras transiens, aquę & terræ remanentis sapit ac redolet naturam & indolem, si quid sit aëreæ naturæ, & igneæ in his rebus quæ euolant in destructione mixtorum illud idem est, quod in aqua & terra remanente subsistit. Nam in aqua remanente, reperitur aliquid quod aëreæ naturæ est, similis omnino substantiæ, illi ipsi quod euaporatum est, & etiam in terra reperitur aliquid quod igneæ est indolis, similis omnino substantiæ illi ipsi quod etiam euaporari potuit: hinc certissimum est in

Hæc est sulphurea & mercurialis natura, nam ignis & aër non sunt propriè elementa nisi in quantum sulphuris & mercurij naturam redolent.

destructione mixtorum naturali vel artificiali, reperiri tantùm duo elementa, manifesta, quæ alia duo latitantia in centro continent. Ergo etiam hinc inde concludere possumus materiam primam rerum omnium in ipsa aqua & terra latitare, cùm in resolutione & destructione vltima rerum omnium reperiatur aqua & terra: quæ enim vltima sunt in resolutione sunt prima in compositione, ex ipsomet philosophorum omnium axiomate. Sed aqua illa & terra quæ reperiuntur in destructione rerum non est aqua simplex, & terra itidem non est simplex, sed sunt duo elementa visibilia & palpabilia, quæ reliqua duo elementa inuisibilia spiritum puta & ignem & Salem continent, spiritus siquidem in visceribus ipsius aquæ continetur, oleum & Sal autem in terræ illius centro latitant & occultãtur. Ita vt in ipsis duobus elementis reliqua tria contineantur, imo & in vno ipso elemento sunt sæpe reliqua quatuor. Nam sæpe vnum tantùm apparet elementum, nempe aqua solùm, in qua sola latitant reliqua quatuor, vel terra in qua sola occultantur & reliqua imo etiam in ipso solo elemento, quod in vltima rerum resolutione superstes est, quinta essentia latitat, quæ est spiritus luminis & cœli, qui quidem spiritus reliqua quatuor elementa seminaliter continet, ita vt in vno illo quatuor

contineantur, & sit vnum & quinque: spiritus enim luminis & cœli, qui est puriſſima & ſubtiliſſima luminis eſſentia, non poteſt rebus inferioribus permiſceri, & compoſitionem ipſam rerum omnium facere, niſi priùs admiſceatur ſubtiliſſimis elementorum omnium eſſentijs, & ſic in ſe habet quicquid eſt illi neceſſarium ad generationem, & productionem rerum omnium. Et cùm ſit primus motor generationis & corruptionis, ſic etiam erit vltimus reſolutor, imo & ipſummet reſolutum vltimum erit. Quocirca cùm ſit vltimum reſolutum in quod omnia reſoluuntur. Cum ipſo vltimo reſoluto, puro puto reſoluemus omnia in ipſum vltimum reſolutum.

Spiritus eſt primus motor, ſic eſt vltimus reſolutor.

Vltimum reſolutum hoc eſt vltimum reſolutionis elementum.

Itaque ſpiritus iſte cœleſtis cum puriſſimis & ſubtiliſſimis elementorum omniũ eſſentijs imprægnatus, erit vltima rerum naturã, & cùm ſit vltima, erit etiam & prima, itaque cum prima iſta materia reducemus omnia in primam vſque materiam, quam purificatam, & ad ſupremum puritatis gradum conductam, ſola deinde coctione ad ſupremum & abſolutum perfectionis gradum ipſam conducemus, & ſic habemus Dianam ipſam ſeu naturam fonte lotam, vltima perfectione dotatam, ſic mineralium & metallorum omnium habemus primam materiam quæ aliter, aliâque viâ & methodo haberi nequit,

Et cùm ſpiritus ſit vltimum reſolutionis prima natura compoſitionem.

Diana quid ſit.

Nam quãuis sit in metallis & mineralibus omnibus, ibi non est materia prima in suamet essentia sed in metallicã substantiã & mineralẽ reducta, oportet ergo reducere ipsa metalla & mineralia in primam materiã, & non possumus facere illam reductionem, nisi cum materia ipsa prima. Materia autem prima in sua pura essentia non adhuc compositionibus & mixtionibus rerum conspurcata latitat & occultatur in ipsis elementis visibilibus. Ergo ex ipsis erit elicienda, & elicietur quidem in forma puri salis dulcis, & volatilis, vnde dicitur auis hermetica, & philosophorum mercurius, propter volatilem, & facilimam adhærentiam cum ipsis metallis: melius enim & fortius adhæret metallis quam ipsemet mercurius vulgi, qui propriè non adhæret metallis cum ipsa relinquat, si fortissimo igne pellatur ab ipsis, spiritus autem noster nunquam relinquit ipsa metalla quibus coniungitur, sed semper adhæret ipsis & in continua & perenni eorum coctione cum ipso, ad perfectionem vltimam ipsa reducit.

Prima materia quid propriè sit.

Itaque mineralium & metallorum putrefactio fieri nullo pacto potest absque isto spiritu qui in ipsa aqua & terrra latitat, haberi autem isto solo spiritu, qui est rerum omnium prima materia facilis est admodum mineralium & metallorum omnium putrefactio, cum ipso enim solo

Spiritus metallicus vbinam latitet.

ſpiritu, metalla reducuntur vſque ad materiam primam in qua ſola reductione, metalla facile putreſcunt & ſpoliantur excrementis ſuis omnibus quibus ſcatent in prima ſua compoſitione, & poſtquam vindicata ſunt ab omnibus ſuis excrementis, vna cum eorum vindicatore & ſpoliatore, ponuntur ad coquendum, & inter coquendum quia pura & puta ſunt, conuertuntur in ſubſtantiam metallicam omni numero abſolutam, quæ quidem ſubſtantia metallica, cùm habeat copioſam & puriſſimam rerum omnium primam materiam, hoc eſt ſpiritum illum cœleſtem rerum omnium primum motorem & authorem naturalem, ideo nullo pacto ambigendum, nec ſuſpicandum eſt quin hæc materia ſic præparata perficiat & abſoluat omnia, quibus adjicitur. Et hęc dicta ſufficiant de mineralium & metallorum putrefactione chymiæ veris & legitimis alumnis. Nam hoc ſolo capitulo, tota natura mineraliũ & metallorum, imo & vegetantium & animalium omnium reſeratur, qua reſerata, nihil ſupereſt occulti & arcani in tota rerum ſerie, hæc ergo ſufficient cum & maiora reuelari nequeant.

Vndenam prima materia metallorum habeat tantas virtutes & energias.

De *distillatione in genere*,

CAPVT. XV.

Distillatio cur inuenta

CVM natura puris & candidis gaudeat, & in his solis quiescat, ideo Alchymiæ professores postquã rem aliquam calcinarint eamque soluerint & tandem putrefecerint, vt eam ipsam rẽ ab excrementis vindicare possent, distillationem excogitarunt, qua sola operatione excrementa ex rebus naturalibus actu separantur. Separantur quidem in rebus calcinatis solutis & putrefactis, ex compositione & mixtione rerum, nihilominus tamen non actu adhuc separata sunt, quia adhuc sunt permixta excrementa cum rebus ipsis calcinatis solutis & putrefactis, vna cum menstruis soluentibus & putrefactionem facientibus, itaque realiter separanda sunt ab ipsis soluentibus & rebus solutis, vt purificentur ab ipsis. Quocirca distillationem excogitarunt Alchymiæ patres, qua sola purum ab impuro separatur: nam si verè & legitimè res chymicæ calcinatę fuerint solutæ, & putrefactæ, à soluente legitimo & naturali, tunc temporis res chymicæ verè ascendent & distillabuntur puræ & nitidæ, relictis in fundo alembici & excrementis, quæ compositionem deturpabant ac inficiebant.

Vnde distillationem definire possumus humidi radicalis puri & puti rerum omnium separationem, & sursum eleuationem in forma primò vaporis qui pedetentim refrigeratus in capite alembici transit in aquam, hæc aqua dicitur popter varias & insignes suas proprietates mercurius, Luna, Iupiter, aër, & infinitis alijs nominibus, nam tot virtutes & proprietates habet, quot habet nomina, virtutes enim eius indicantur & demonstrantur eius nominibus, non enim frustra ea sunt eius nomina, ac inutilis prorsus, & fictitia, at sunt indita & excogitata, vt virtutes & proprietates mercurij chymicæ Alchymiæ veris alumnis demonstrentur.

Distillatio quid sit in arcanis.

Nominum varietas nõ est inutilis sed indicat virtutes mercurij.

Nihil enim magis propriè & cõuenientiùs, auri nomine, argenti, mercurij, plũbi, stanni, hominis, bouis, calendulæ, rosæ, vitrioli, Salis & sulphuris, & similium rerum omnium naturalium nominibus insigniri potest, quàm illud quod virtutes & proprietates harum rerum insignes habet. Perinde Alchymiæ patres ne motum & manifestum fiat omnibus vulgi hominibus, illud argentum viuum meris ænigmatum vmbris obscurarunt & iure merito, nam si notus esset & manifestus mercurius ille, omnibus, omnes essent æquales & doctrina & sapientia, sanitate & diuitijs, ne tanta ergo rerum confusio fiat, non probat Deus hanc tanti

Quare Alchymia est obscura.

secreti reuelationem omnibus fieri debere.

Alchymiæ scientia est verum Dei donum.

Perinde secretum Alchymiæ est verum Altissimi donum quod solis Dei amantibus demonstratur, ab ipso solo qui corda hominum & cogitationes eorum verè nouit, nihilominus expectare non debet homo vt dormiendo tantum secretum illi communicetur, at laborare & orare debet quotidie, & singulis horis, vt tanti secreti fiat particeps, laboribus enim & precibus vendit omnia Deus, & tantum secretum posuit solo labore parandum: operationibus chymicis est summopere incumbendum, & præsertim distillationi, eâ enim solâ mercurius noster, & humidum radicale rerum omnium fit manifestum & palpabile, ac visibile. Natura etiam ipsa vt generationes suas in lucem edat, distillationi præcipuam suam nauat operam, & nisi suas quotidianas faceret distillationes nihil generaretur in tota rerum serie. Distillationes autem, quibus perenniter incumbit natura, sunt, rores pluuiæ, vapores, exhalationes, venti, quibus exaltatur & eleuatur humidum radicale rerum, & mercurius mundi, vt purificetur ab excrementis suis, & subtilietur valde, & tandem coniungatur cum calido innato suo fixo, seu sulphure, & sic & simili via nutriuntur res omnes, in natura ipsa, fiunt & conseruantur. Quæ

Distillationes naturales quales sint.

enim aſcendunt a terra in cœlum ſeu in ſpatium aëreum vaporibus, exhalationibus, ventis, & ſimilibus meteoris, ſunt eiuſdem ſpeciei & ſubſtantiæ, earum rerum quæ remanent in terra ipſa, ſunt enim volatilia fixorum in terra remanentium, quæ in aërem euehuntur vt ibi circulẽtur, & circulatione illa multoties iterata, purificentur vbi purificatur, & accipit vim vitalem, ſeu lucis ſpiritum in ipſo aëre volitantem, & tandem ſic viuificatus & purificatus cum rebus fixis in terra permanentibus coniungitur, ſic corpora fixa in terra remanentia fiunt, nutriuntur & conſeruantur, aduentu rerum volatilium quæ à terra, in aërem ad purificationem aſcenderunt, & tandem iteratis aſcenſionibus & deſcenſionibus figuntur in terra, id quod Hermes Triſmegiſtus in ſua tabula ſmaragdina doctiſſime aſſerit, & eloquentiſſimis hiſce verbis teſtatur. Quod eſt ſuperius eſt ſicut quod eſt inferius, & quod eſt inferius eſt ſicut quod eſt ſuperius, ad perpetranda miracula rei vnius aſcendit à terra in cœlum, iterumq; deſcendit in terram, & ſuſcipit vim inferiorum & ſuperiorum, vis eius integra eſt ſi verſa fuerit in terram. Hactenus Hermes de rerum generationibus, quod fere omnes chymiæ alumni interpretantur de generatione illa miraculoſa filij ſolis, hoc eſt lapidis philoſophici, quod

Aër perinde non eſt elementum ſed ſolum eſt gremium naturæ, aër vt circuletur in eo ſpiritus mũdi & ſic perfectionẽ acquirat, & hoc fiat neceſſe eſt in ſpatiis vbi non ſit elementum.

tamen de generatione rerum in genere potest interpretari, quod hęc generatio particularis filij solis debeat fieri instar generationum aliarum, quæ non aliter fiunt, quàm ex spiritibus rerum seu seminalibus virtutibus sublimatis & tandem fixatis seu in corpore rerum coagulatis. Et hæc naturalis rerum omnium distillatio in toto orbe celebrata, fuit verus typus & exemplar chymicæ distillationis vt humidum radicale rerum à fecibus suis, & excrementis vindicaretur & deinde purum putum factum coniungeretur calido innato suo, & ex coniunctione illa exsurgeret mixtum, mixto priori fortius & potentius, cum purius & nitidius fuerit, actio enim fortior & potentior à puritate, & nititditate dependet, quod in sequentibus capitulis fiet clarissimum & manifestum.

Actio fortior vnde fit.

De *distillatione animantium.*

Caput XVI.

Animantia qualiacunque sint habent spiritum, quo viuunt & quo solo actiones suas & functiones peragunt, & hic spiritus est omnino distinctus ab ipsa vera animalis forma seu anima, qua actuatur & informatur ipsum animal, & est corporale quid, quamuis sit spiritus, nam est tenuissima pars corporis lumine

Omnes actiones animales sunt à spiritu.

cœlesti imprægnata ratione cuius motum habet vnde Græcè dicitur ἔνορμον impetum faciens nam quod in corpore animali motum facit & impetum spiritus est, hic spiritus animalis, siue hæc substantia, vbi residet lumen illud cœleste, post mortem etiam animalis cuiusuis in ipso cadauere reperitur & superstes est, non tamen tali vigore & robore præditus quia post mortem animalis multum disperditur luminis illius cœlestis, quod in vita copiosum est, vnde vita est, cùm ergo maneat post mortem animalis in cadauere refractus & diminutus, sufficiens est tamen ad arcanum animale peragendum,& potissimum, ad distillationem animalium peragendam, quæ summopere necessaria est ad hoc arcanum animale absoluendum:non enim potest absolui sine distillatione. Quæ nihil aliud est, quam spirituosæ huius animalis substantiæ sursum eleuatio, ac in forma liquoris aquosi aëreæ qualitatis stillatio in vas recipiens subiectum. Distillatio huius substantiæ spirituosæ in animalibus fit post calcinationem subcinerationem & putrefactionem partium omnium animalium, vt partes hæ omnes ab excrementis vindicẽtur, & potissimum hæc spirituosa substantia, ea enim purificata cæteræ & reliquæ animantium partes facili via purificantur, cum hæc substantia alias omnes sua puritate & subti-

Spiritus vitalis in cadauere adhuc supersest non in tanta copia & eo gradu ac in vniẽte corpore.

Stillatio animalis quid sit.

Perfectiones omnes animalium dependent à spiritu puro & perfecto.

litate ab excrementis vindicet, & puras reddat, quod experientia ipsa in corpore humano videre est, spiritus enim humani corporis quò puriores sunt & subtiliores, eò purius & nitidius est corpus & actiones eius omnes sunt etiam puriores, & nitidiores: dum enim hæc substantia spirituosa ab hepate in cor transit, fit à corde subtilior, & sublimior multò, vnde & in corde actiones parit nobiliores, quam in hepate: dū vero à corde in cerebum amādatur, ibi adhuc sublimiorē & subtiliorem acquirit perfectionis gradum, ibi etiā perfectiores edit vitę animalis actiones, audit, sentit, videt, gustat, odorat, recordatur, imaginatur, & tandem intelligit & iudicat res omnes, & hoc ex perfectione, subtilitate & puritate spirituosæ animalis substantiæ. Non ergo dubitandum est, quin ex perfectione & subtilitate ac puritate spirituosæ animalis substantiæ dependeat perfectio absoluta animalis. Vnde etiam pariter non dubitandum est, quin ex puritate, & subtilitate eiusdem substantiæ spirituosæ, dependeat perfectio absoluta animalis arcani. Quocirca distillatio summopere est necessaria, hac enim sola purificatur & subtiliatur hæc animalis spirituosa substantia. Fit autem sequenti via & methodo: postquam putrefacta est materia arcani animalis per quadraginta dies in fimo equino, tunc temporis eximenda

qua ratione distilletur spiritus animalis.

est ex fimo, & collocanda est in cineribus aut in balneo marię & leniſſimo calore ſi ſit in cineribus, & bullienti balneo ſi ſit in balneo, diſtillanda eſt ſpirituoſa animalis ſubſtantia, quæ in forma ſpiritus vini aſcendit, poſtquam aſcenderit tota hæc ſubſtantia, quàm cognoſces diſtillauiſſe, cum ſtriæ in capite alembici non apparebunt ampliùs, tunc temporis mutandum eſt vas diſtillatorium ex balneo in cineres aut multiplicandus & augendus eſt gradus ignis, donec tota aquoſa ſubſtantia aſcenderit & fumi albi in capite alembici apparuerint, tunc temporis augendus eſt iterum ignis donec ceſſent fumi, & nihil olei ſtillet, caput mortuum in fundo alembici reſiduum auferendum eſt, & calcinandum eſt aperto igne in vaſe fictili, donec incineretur & albeſcat, tunc temporis contundendum & vaſi nouo imponendum, cui ſuperponendum eſt quidquid ſtillatum eſt aquoſi humoris & olei empyreuma redolentis & tunc diſtillandum erit iterum fortiſſimo quo poteris igne, & in fine ſtillationis caput mortuum iterum calcinandum erit fortiſſimo igne, in vaſe fictili donec iterum candeſcat, & iterum imponendum eſt nouo vaſi & ſuperponendum quicquid ſtillauerit aquoſi humoris & olei, & hoc toties repetendum eſt, donec aqua & oleum quæ inde egrediuntur nullum ſapiant empyreuma, tunc

aqua ſeparanda eſt ab oleo , & oleum diſtillandum eſt per retortas nouas ſepties , mutatis retortis in ſingulis diſtillationibus , poſtquam erit clarum & lampadum oleum ſeruandum eſt in vaſe optimè clauſo , & veniendum eſt ad diſtillationem aquæ , quæ ſepties pariter erit diſtillanda, donec clara vt limpidiſſima ſit, tunc temporis cum cineribus calcinatis connectenda erit,& permittere vt bulliat parum in vaſe vitreo clauſo. Deinde filtranda eſt , quicquid erit ſalis in cineribus ſoluatur,& tranſeat per filtrum vna cum ipſe aqua , tunc temporis diſtillanda erit aqua per retortã ad ſiccitatem, & Sal quod remanet in fundo calcinandum erit , & eadem ipſa aqua ſoluendum & filtrandum & iterum hoc idem ipſum toties erit repetendum donec Sal ſoluatur in ipſa ſua aqua ſine fecibus, & clareſcat Sal & ipſa aqua, tunc temporis veniendum eſt ad diſtillationem ſpirituoſæ animalis ſubſtantiæ , quæ erit ſepties rectificanda in nouis retortis, & in ſingulis diſtillationibus erit à flegmate ſuo vindicanda, quod factu facillimum eſt cum flegma maneat in fundo retortę, & aſcẽdat primò ſpirituoſa illa animalis ſubſtantia , relicto flegmate in fundo retortæ , poſtquam puram & nitidam habueris ſpirituoſam illam ſubſtantiam , connectenda erit cum aquoſa ſuperiori ſubſtantia Sale fixo imprægnata , & vlti-

mò erit oleum imponendum & omnia simul mixta putrefacienda erunt vltimò per mensem integrum, & tandem distillanda in cineribus leuissimo calore, vt spiritus primò ascendat, qui separatim est custodiendus, secundò stillat aqua superflua, quæ tamdiu erit distillanda donec nihil ampliùs ascendere possit, tunc affunde spiritum primo distillatum, & iterum distilla, & cohoba multoties donec non ampliùs ascendat, sed maneat coniunctus in fundo retortæ, vna cum oleo, & Sale, quæ omnia postquam erunt vnita & simul coniuncta, constituent arcanum animale potentissimum ad vitam animalem roborandam & prorogandam. Dosis eius est Grana 10. in iusculis roborantibus aut aquis stillatitijs cinnamomi & anisi, & similibus.

De distillatione vegetantium.
CAPVT XVII.

POSTQVAM vegetantium succi vel eorum decocta pluribus infusionibus iteratis facta putrefacta fuerint, tunc distillanda sunt, vt eorum spiritus aëreus

Nota quòd ex omnibus hisce capitulis ex resolutione rerum omnium colligitur, & manifestum fit quinque esse elementa in compositione rerum omnium, cum in vltima resolutione quinque reperiantur elementa, & in coniunctione etiam vt arcanum fiat & perficiatur, quinque iterum reponantur. Spiritus hic est acidus & non ardet, qui vero ardet est oleum & eiusdem natura cum oleo, sic quinque sunt elementa in rerum resolutione Aqua, terra, oleum, spiritus & Sal.

purificetur & ab excrementis omnibus vindicetur. Est enim spiritus vegetantium pars subtilior, & tenuior cui lux cœlestis præeminet & dominatur, & hic est solus, qui vitam agit in vegetantibus, & omnes proprietates & virtutes vegetantium ab ipso solo dependent. Quocirca hic solus spiritus in arcanis vegetantium peragendis est præcipua pars, nec vllo pacto perfici, & absolui possunt absque illo spiritu, perinde habendus est & summopere purificandus, sine enim illius summa purificatione non potest vniri cæteris partibus quæ in compositione vegetantium reperiuntur, quæque itidem purificationem summam expostulant, vt cum ipso spiritu purificato vniri queant: non possunt summopere purificari hæ omnes partes compositionis mixtorum vegetantium absque distillatione, quæ tanti est momenti, & ponderis in purificatione ipsarum partium vegetantium, vt consideratu sit dignissima, eiusque naturam, & essentiam virtutes & proprietates scire & cognoscere summè est necessarium chymiæ veræ alumnis. Ideo vt eius naturam & quidditatem manifestemus, eius definitionem propalabimus sequentibus verbis.

Distillatio quid sit.

Distillatio vegetantium in arcanis eorum chymiæ peragendis, est partium liquidarum omnium, quæ in vegetantibus reperiuntur, post putrefactionem earum sursum

in

in alembico vitreo, eleuatio, relictis siccis & aridis partibus in fundo alembici, partes liquidæ vegetantium sunt vel spiritus aëreus vegetantium, vel aquosus humor & phlegmaticus & oleum, quæ solùm ascendunt per distillationem nostram, reliqua manent in fundo alembici, hæc autem sunt summopere purificanda iteratis & repetitis distillationibus, & postquam pura sunt & perlimpida, custodienda sunt in vasis vitreis optimè clausis, donec quod remansit in fundo aridum & siccum per calcinationem fortem sit incineratum & cãdefactum, tunc temporis cineri tali infundẽdus est aquosus humor multoties distillatus vt superiùs dixi, & vt bulliant parum simul coniuncta permittere oportet, deínde filtrare oportet & sic extrahitur Sal fixum quod latitat in cineribus, quod sũmopere est purificandum solutionibus multoties iteratis cum aquoso illo humore, & distillationibus illius humoris, vt Sal fixum his deficcationibus calcinetur in fine distillationis, & sic vindicetur ab excremẽtis terreis quibus scatet, quod cum purificatum est cum spiritu suo conuertendum est, vt eo ipso spiritu volatili, fiat & ipsum volatile, hoc autem secretum est summum in arcanis omnibus peragendis, nam nisi hoc Sal fixum fiat volatile, cum spiritu volatili, purificari optimè non potest, & perinde arcanum quod

Fixum est semper volatile, cum volatili faciendum.

inde paratur, non habet tantum virtutis, ac istud quod habet Sal fixum volatile factum, & vltimò fixatum, vnde axioma chymicum vndique resonat, Si fixum soluas faciasque volare solutum, & volucrem figas, faciam te viuere tutum. Perinde volatilitas ipsius salis fixi est summopere necessaria in arcanis omnibus peragendis, quòd si in omnibus arcanis peractis id omnino non obseruatum fuerit id breuitatis causa peractum est, sunt enim multi chymicorum qui arcana hæc flocci pendunt propter longitudinem temporis quæ impenditur ad præparationem eorum veruntamen veros & legitimos chymiæ alumnos admonere volui ne prætereant salem fixum volatilem facere cum spiritu suo volatili, nam hac sola præparatione, oleum sic cõiungitur sali fixo volatili facto, alioquin supernatat, nec vnquam coniungitur, vnde si oleum non connectatur sali fixo, priuatur Sal fixum anima sua, quòd oleum sit quasi anima salis, eo enim tingitur solo cùm in eo solo sulphur potẽtissimè reperiatur, quod est tincturæ vera causa, quòd in se ignem cœlestem seu lumen vitæ contineat, ex quo solo coctio naturalis & perfectio dependet reliqua cuncta cruda manent, & imperfecta nisi ab ipso igne seu lumine coquantur & maturentur, ideo summope-

Oleum non potest coniungi cum sal efixo nisi sal fixum volatile fiat.

re est necessarium oleum quod in se lumen vitæ seu sulphur naturæ continet, cuiusque reliqua cuncta quæ in mixtione sunt viuificantur, non possunt autem viuificari nisi perfectè cum oleo illo vniãtur, non possunt vniri, nisi perfectissimè depurentur & ab excrementis omnibus quibus scatent spolientur, non possunt depurari nisi Sal fixum quod est fundamentum basis & vera columna arcani, volatile fiat, quod quidem obtinetur si multis iteratis cõiunctionibus cum spiritu suo cõiungatur, spiritus tandem iteratis illis cõiunctionibus cum sale suo fixo, Sal illud fixum tandem sit volatile, & sic verè & perfectissimè depuratur, & tunc temporis oleo suo connectitur, & hæc duo tunc coniuncta, tria coniuncta continent, hoc est Sal volatile, Sal fixum, & oleum, hoc est sulphur, Sal & Mercuriũ: oleum siquidem verum est sulphur, Sal fixum est verum Sal, & Mercurius est verus spiritus, sic etiam corpus, anima & spiritus vere connectuntur: corpus est Sal, anima est oleum, & Mercurius est spiritus: hæc autem tria coniuncta & in vnum redacta potentissimum arcanum constituunt vegetantium, cuius, potestas & virtus in infinitũ est multiplicabilis, si, postquam vnitum est, & fixum factum simplici & perenni coctione, iterum dissoluatur, spirituo suo vel alio spiritu vegeta-

Corp⁹ spiritus & anima & anima quid sunt in chymia.

bili puta vini vel alterius, nam arcanum fixum conuertit spirituosam illam substantiam in sui naturam & fixat ipsam, Quod si spirituosæ illius substantiæ beneficio & auxilio totum arcanum fixum volatile fluit, & iterum coctione simplici, & perenni figatur, millenas maiores habet quàm anteà virtutes, sic vini arcanum potest ita præparari, & exaltari vt guttula vna istius arcani vini pessimi maximam quantitatem in optimum vinum conuertere valeat, & in maximam aquæ quantitatem vini optimi qualitates & conditiones introducere queat, sic arcana cuncta animantium, vegetantium, & mineralium possunt in infinitum multiplicari, spirituosa illa substantia, ex quocumque subiecto sit elicita, quod magnum est, & summum totius alchymiæ arcanum, quod & sequenti capite de mineralium distillatione fiet luce clarius.

Qua via multiplicẽtur arcana chymica.

De *mineralium distillatione*.

Caput XVIII.

Mineralium distillatio scitu & factu est difficilima, cum distillatio in genere sit eleuatio spirituosæ substantiæ, in mineralibus autem spirituosa illa substantia separatu est difficilima, etsi sit eiusdem essentiæ & qualitatis cum spirituosa animalium & vegetãtium sub-

ſtantia, & ſi non ardeat & flagret vt animalium & vegetantium ſpirituoſa ſubſtantia, quia ignis & aër non præualent in eius compoſitione, vt præualent in ſpirituoſa animalium & vegetantium ſubſtãtia, oleum enim & ſpiritus ibi præeminent & reliqua tria elementa, aqua, Sal & terra ſubijciuntur: in mineralibus & metallicis corporibus aqua Sal & terra prælucent cæteris duobus elementis, nempe oleo & ſpiritui, & hæc duo ſubijciuntur aquæ Sali & terræ, quocirca cùm lateant oleum & ſpiritus in mineralibus & metallicis corporibus, & appareãt tantũ manifeſtaque ſint aqua, Sal & terra, ideo ſpirituoſa mineraliũ ſubſtãtia in intimis eorum thalamis latitat & occultatur, & perinde id quod occultatum eſt, & latitans, manifeſtum & apertum facere oportet, occultum autem facere manifeſtum, hoc opus, hic labor eſt, & totius diſtillationis mineralium & metallorum cardo & vnicus ſcopus. Qua autem ratione & via occultum manifeſtum fieri poſſit ſatis ſuperque demonſtratum eſt capite decimo de ſolutione mineralium: Solutio enim ſola mineralium & metallorum, occultum illorum manifeſtum facit, & cùm occultum metallorum & mineralium ſpirituoſum & ſulphureum ſeu oleoſum ſit ſoluens proprium & innatum, ſpirituoſum & ſulphureum eſſe debet, vt ſoluere

Occultum facere manifeſtum quod ſit.

possit metalla cum conseruatione internæ eorum essentiæ, quæ spirituosæ & oleosæ est conditionis & sobolis, cum tali ergo soluente soluenda sunt metalla, & mineralia vt verè distillari possint, sic enim extrahitur spirituosa metallica substantia quæ à soluente ipso cùm sit spirituosum & sulphureum, fit spirituosa & sulphurea, & sic verè distillatur, & per distillationem illam vindicatur ab excrementis suis omnibus, quæ cùm vindicata est, tandem coctione simplici & continua figitur, ita vt in igne permaneat & fluat in igne sine vlla sui deperditione, & tunc temporis est sulphur fixum metallicum, anteà tamen dicebatur mercurius, propter eius volatilitatem, iam verò sulphur, cùm sulphuream & calidam possideat virtutem & proprietatem, hinc arguitur quantæ sit difficultatis mineralium & metallorum distillatio in arcanis eorum peragendis. Nam primò habendum est soluens metallicum & minerale, quod sit eiusdem substantiæ & qualitatis cum interna & radicali metallorum substantia, alioquin metalla & mineralia in suam primam naturam redūci nequeunt, & nisi reducantur distillari nequeunt, & si non distillentur, depurari non possunt & ab excrementis suis quibus scatent vindicari, ideo manent in suo esse materiali terreo & aqueo, & pe-

Metalla vt soluantur quo soluente egeant.

Metalla vt distillentur solui debet.

rinde nullius sunt efficaciæ, & virtutis quòd eorum occultum manifestum factum non fuerit, & manifestum occultum, ab ipsorum soluente: occultum enim tantùm rerum omnium virtuosum est, & efficax, manifestum autem & externum nullius est virtutis, quocirca præcipuus totius Alchymiæ scopus est, illud manifestum & externum occultare, & occultum manifestum facere, cum sola virtus & efficacia consistat in illo solo occulto, intentio siquidem artis nostræ & præcipuus eius cardo, in hoc potissimùm vertitur vt metalla & mineralia ex quibus arcana chymica perficienda sunt è morte sua, hoc est ex inefficacia sua, qua in præsentiarum subijciuntur, resuscitentur hoc est, inefficacissima, & virtuosa transeant arcana, quod quidem fieri non potest, quin metalla & mineralia distillentur, non possunt autem distillari, quin priùs ipsa destruantur & diuidantur in partes, ex quibus natura ipsa metalla & mineralia composuit. Oportet ergo compositum illud destruere, hoc est in partes constitutiuas diuidere, hoc enim non est propriè destruere, sed vnionem compositionis præsentis perdere, reseruatis integris & saluis partibus omnibus, quæ cõpositionem illam & vnionem faciebant, vt partes sic separatæ possint purificari & vindicari ab excrementis & im-

Occultum facere manifestum est totius chymiæ cardo & scopus.

puritatibus quibus scatent in ipsa hac compositione. Ideo vt hæc fieri possint, excogitarunt antiqui chymiæ patres & professores has omnes supradictas operationes, & præcipuè distillationem; cuius beneficio & auxilio, partes metallorum & mineralium quæ in eorum compositione reperiuntur, possunt summopere purificari & exaltari ad tantum puritatis gradum, vt exinde compositum fieri possit mirandæ, & stupendæ virtutis. Vnde autem hoc eueniat, quòd metallum seu minerale, qualecumque sit, in sua principia resolutum, principijs purificatis & iterum in compositum redactis, in hac secunda compositione sit tantæ virtutis & efficaciæ, vt stupendas omnino habeat proprietates. Ratio in promptu est, & causa euidens & manifesta. In prima siquidem compositione principia metallica, inefficaciora prælucent, putà terra & aqua, quę sunt elementa manifesta, in compositione metallorum & mineralium & prædominantia cæteris tribus occultis principijs seu elementis, oleo, sali & spiritui scilicet. In secunda autem compositione, oleum, Sal & spiritus prædominantur cæteris duobus elementis terræ & aquæ putà, quæ cùm sint efficaciſſima rerum naturalium principia, ideo efficaciſſimam præbent & ostendunt virtutem & efficaciam in

Distillatio cur inuenta.

compoſitionibus chymicis quibus prædominantur & lucent. Prædominari autem neceſſe eſt, cùm prima metallorum & mineralium compoſitio ſolui non poſſit in ſua prima principia, niſi beneficio & auxilio ſoluentis alicuius, in quo ſolo oleum Sal & ſpiritus ſunt ſumma in potentia & virtute, alioquin enim ſoluere non poſſet, & reſerare metalla in principia ſua, niſi ſoluens haberet principia metallica in ſe potentiora, & efficaciora ad ſoluendum & reſerandum. Principia autem metallica potentiora ad ſoluendum ſunt oleum, Sal & ſpiritus; nam aqua & terra nullam habent ſoluendi potentiam: ſupereſt ergo, vt elementa & principia metallica ſoluẽtia ſint oleum Sal & ſpiritus, cùm ergo ſoluens elementa habeat prædicta hæc tria in ſumma potentia, additur ſolutione illa naturali metallis ſolutis oleum, Sal & ſpiritus: itaque hæc elementa actionum principia in metallis ſolutis creſcunt & multiplicantur, & quoties ſoluuntur magis ac magis creſcunt & multiplicantur hæc tria elementa, ex quibus ſolis virtus & proprietas ſolent emergere: itaque his aduncti elementis, ex quibus virtus & proprietas creſcit & multiplicatur, neceſſe eſt virtutem & proprietatem adaugeri, & multiplicari. Vnde non mirum eſt, quòd alchymiæ profeſſores clamitent

Quare virtus & energia in arcanis chymicis creſcat in infinitum.

eorũ arcana in tantum multiplicari posse, vt infinitas ferè possideant virtutes & efficacias, hoc enim dependet ex multiplicatione principiorum metallicorum ex quibus virtus metallica dependet, multiplicãtur autem hæc principia soluentis beneficio, cùm in soluente realiter & materialiter reperiantur: hinc duo potissimùm arguuntur, summopere ad Alchymiam necessaria. Vndenam soluens metallicum elici debeat, & ex quanam materia, & ex quo fonte scaturiant metalla & mineralia, cum ex tali soluente radicaliter in naturam suam primam reducantur, Soluens enim primò arguitur elici debere, ex materia prima metallorum, cùm soluens habeat potentiam ipsa metalla in materiam primam reducendi, non potest enim reducere in materiam primam nisi ipsummet soluens sit ex materia prima & habeat ipsam pro essentia sua, eò quòd soluens conuertat, metalla in seipsum, si ergo conuertat in seipsum alioquin non solueret, & conuertat in materiam primam, ergo necesse est soluens ipsum esse materiam primam. Hinc etiam secundò arguitur vndenam metalla originem habeant ex natura & essentia ipsius soluentis. Nam si soluens sit materia prima metallorum, ex eodem fonte metalla educentur, ex quo soluens eorum educitur. Soluens autem educitur

Soluens vnde eliciatur metallicum.

ex centro ipsius aquæ vt capite decimo superiori de solutione metallorum & mineralium declaratum est. Ergo etiam metalla ex eodem centro aquæ educentur, & scaturient. Aqua siquidem calore centrali terræ sublimatur per poros terræ, & secum rapit & sublimat tenuissimam partem reliquorum quatuor elementorum, sunt enim elementa singula elementa & tandem sublimatione continua, & perenni coctione, ex his omnibus fit Sal volatile quod tandem & in sublimatione sua dissoluitur tenuissima aquæ elementaris portione, & fit liquor subtilis & penetrans spirituosæ &, calidæ indolis, qui dicitur mercurius Philosophorum, ex quo immediatè fiunt metalla, nam liquor hic seu mercurius innato suo calore, & calore externo centrali terræ coquitur perpetuò, & tandem coctione illa perenni figitur & coagulantur, in terram quandam metallicam fusibilem, & tunc temporis mutat suum nomen peculiare mercurij, & dicitur sulphur, & tamen est vna & eadem materia, quæ primò dicebatur mercurius propter volatilitatem, & iam dicitur sulphur propter coagulationem, ex quo quidem secundùm puritatem eius fiunt metalla pura, vel impura, secundùm gradus puritatis ipsius terræ sulphureæ. Quòd si supremam attigerit puritatem ex sublimatione sua dum erat mercurius, ex illa immediatè fit aurum

Mercurius metallorum vt fiat at ipsa natura & sulphur.

si puro vtero terræ aliquo includatur dum coagulatur & figitur in sulphur metallicum. Sic metalla ex aqua ipsa reliquis elementis imprægnata, & luce cœlesti fœcundata fiunt & generantur. Sic soluens etiam ipsorum metallorum proprium & innatum, ex eodem fonte habere necesse est, arte nostra. Quia ex natura ipsa nullatenus purum & putum reperitur & nullibi iacet, propter impuritates elementares quibus vbique locorum contruncatur, in fodinis quidem aureis puris & putis reperiri posset, dum sunt quidem in ente primo & in natura sua prima, sed rarissimæ sunt illæ fodinæ, & quãuis sint, clausæ sunt & non apertæ; quòd si aperiantur ad aurum eliciendum tunc euanescit spiritus ille volatilis aureus, & remanet materia auri coagulata & fixata in aurum, in qua quidem iacet minima quantitas illius spiritus, ad nutritionem & accretionem ipsius auri, ex quo quidem posset per distillationem elici spiritus ille aureus vt aurum solueret in naturam suam primam. At melius est fontem adire, qui vbicumque locorum est, nec opus est adire montes Indianos & Garamanteos, cùm fontes & putei & terra vulgaris & communis, sint nobis sufficientes. Ex quibus possumus imitando naturam filtratione & clarificatione elicere materiam ex qua mercu-

Vtrum reperiri possit spiritus metallicus.

rium noſtrum & ſulphur ſimul elicere poſſumus, & coctione deinde perenni, & ſublimatione continua, in vaſe optimè clauſo noſtrum perficere mercurium, & ſulphur noſtrum, quibus ſimul iunctis & vnitis ex lege naturæ progeneratur infans phyſicus, qui veros Philoſophos, & naturæ alumnos tanquam eius patres nunquam deſerit nec calamitatibus & miſerijs huiuſce mundi, obnoxios eſſe permittit, vt capitulis inde ſequentibus fiet ſole clarius.

De *vnione & fixatione rerum in genere,* Cap. XIX.

Vnio & fixatio quando fieri debeat.

POSTQVAM partes mixtorum & principia eorum ſeparata fuerint & operationibus chymicis anteà celebratis purificata ſteterint, tunc temporis ad vnionem & fixationem deuenire oportet, vt compoſitum nouum ex his partibus & principijs iterum fiat. Qua autem ratione, vnio iſta fiat & fixatio, illud ſolùm dependet ex ignis temperie & partium puritate. Partes ſiquidem puræ & limpidæ ſe inuicem penetrant, ita vt non detur pars ſine parte alterius, itáque perquàm optimè miſcentur inter ſe, & cùm inter ſe miſceantur, ignis valde temperatus non ipſas partes inter ſe permixtas ſeparat, imo magis ac magis coniungit ita vt igni

assuescant primò leni, deinde fortiori, vltimò fortissimo, sic partes & principia mixtorum quæ ante vnionem separatæ erant, & numero multiplici distinctæ percipiebantur, tandem fiunt vnum quid, inseparabile & homogeneum, fixum enim, quod est in hac secunda vnione, fixat volatile, & conuertit in suam ipsammet naturam & essentiam, & sic nihil est in ipsa compositione, nisi fixum quod in se conuertit reliquum omne quod erat in eadem compositione volatile, nec fixi conditionem & qualitatem sapiebat, vnde non supereſt nihil nisi vnum fixum & homogeneum: quod enim erat volatile non discrepebat a fixo, substantialiter & essentialiter, sed tantùm accidente, vnde dempto illo accidente & euanescente remanet vna substantia fixa, & permanens & homogenea, quod ex definitione ipsius vnionis & fixationis facillimum collectu est, quæ sequentibus verbis sic definiri potest: vnio & fixatio in arcanis chymicis peragendis est humidi radicalis volatilis puri & nitidi cum humido eodem radicali fixo, itidem puro, & nitido coniunctio super ignem lentum vt tepore ignis lenti, volatile fiat fixum & ex illis duobus fiat vnum fixum permanens & homogeneum. Quod idem ipsum turba philosophorum testatur multis in locis & præcipué in scala philosophorum capite

Volatile, & fixum nō differunt, substantialiter.

Vnio & fixatio quid sit.

de coniunctione, vbi vnionem describit breuissimè his verbis, & dicit ipsam esse qualitatum commixtionem, complectentium copulationem, disperſorum replicationem, principiorum coæquationem, repugnationis dispositionem, quæ omnia fusè satis explicantur in Palladio meo capite 22. De vnione in genere, & satis clare testantur vnionem & fixationem fieri debere, vt omnia rerum principia chymicis operationibus separata, iterum vniantur & fiant vnum fixum in igne permanens ac persistens. Vnde vnio non potest fieri, sine fixatione, nec fixatio sine vnione quamuis enim sint operationes diuersæ, fiunt tamen vno & eodem tempore & in eodem vase, & eodem igne leni & continuo, eodemque artificio. Et quamuis in Palladio meo, diuersa, ac distincta capita fecerim de vnione & fixatione, nihilominus in rei veritate & in ipsa arte, possunt confundi hæ operationes, & veré confunduntur, cùm in eodem vase, igne, & furno, eodemque artificio fiant. Ignis enim lentus fouet illas partes simul sumptas & in vno vase positas puras & putas, & ignis internus earum partium excitatus ab externo illo igne lento, coquit ipsas & coquendo pedetentim incrassantur & spissiores fiunt, donec tandem penitus figantur, nec amplius in auras seu in spatium vasis in quo includuntur euolent, & spa-

Vnio & fixatio sunt vnum & idem.

tientur, at in fundo eiusdem vasis permaneant fixæ, & stabiles, Terra siquidem & Sal quæ inibi sūt cùm sint fixæ & permanentes & habeant secum in centro suo fixum oleum, ratione cuius agunt in reliqua elementa volatilia, & cùm de natura & essentia agentis cuiusuis sit conuertere in suam ipsammet naturam, illud omne in quod agit, ideo ipsum sulphur fixum in terræ centro latitans agendo in ipsa volatilia elementa, sic conuertit ipsa in sui naturam, putà fixam & permanentem, sic totum arcanum hoc est principia resoluta, separata, & purificata, coctione simplici modo diuturna & continua, fiunt vnum simplex homogeneum, & fixum tendunt enim sponte sua hæc principia ad vnitatem illam & fixationem, cùm in ea sola quiescant, & gaudeant tanquam in termino suo & fine desiderato, quo adepto cessat motus, & motus anteactus erat propter finem illum, quo iam adepto cessat motus, & aduenit quies summopere desiderata. Quòd si iterum adueniant de nouo volatilia elemēta & dissoluant hæc fixa, iterum reincipit motus, donec iterum fixa elementa vicerint & superarint elementa volatilia, & ipsa fixauerint, & tunc iterum cessat motus, & aduenit noua quies aduenięte noua coagulatione, & fixatione, & sic multiplicantur arcana quod capite vltimo huius operis fiet manifestissimum

Qua ratione fiat fixatio in vnione elementorum depuratorum.

Elementa sua sponte tendunt ad fixationem.

manifestissimum postquam de vnione & fixatione animantium vegetantium & mineralium dixerimus.

De vnione & fixatione animantium.

Caput XX.

ANimantium partes, seu eorum principia in quæ resoluta sunt ab arte nostra, postquam purificata sunt, & vindicata ab omnibus excrementis quibus scatent, cum fuerint ab inuicem separata, vt separata melius possint purificari, egent tunc temporis vnione, & coniunctione vt post vnionem hanc, & coniunctionem possint inter se vinculis adeo firmis copulari & coniungi, vt numquam amplius possint separari, & sic dicuntur fixari termino & vocabulo chymico. Antequam ergo possint fixari, egent prius vt vniantur, & matrimonio iungantur; tunc enim fiunt vnum quid homogeneum, & nullo pacto distinctum & separatum; partes enim etsi in separatione illa distinctam habuerint virtutem & proprietatem, tamen cum eandem & similem habeant radicalem substantiam, facili via vniuntur, & hæ variæ ac distinctæ virtutes confunduntur, & transeunt in vnam & similem virtutem, quia ab

In vnione & fixatione elementa vniuntur sub vna forma particulari, & particularem habent virtutem.

vno fonte & scaturigine prodeunt, vt enim in separatione singula principia, singularem inducbant formam, ex qua singulares exoriebantur virtutes & proprietates, sic in coniunctione & vnione nostra, principia illa deponunt singularem, & peculiarem suam formam quam in separatione obtinuerant, & peculiarem formam sibi induant, quæ peculiares illas formas sibi deuinctas obtinet, ita vt non appareant, sed famulentur vni, & inseruiunt ipsi. Ita vt sit vnum compositum regeneratum ac renouatum ex eisdem principijs, ex quibus antea componebatur ex eisdem quidem principiis, sed depuratis, & ab omnibus excrementis quibus scatebant vindicatis : ratione cuius depurationis dicitur renouatum & regeneratum mixtum, non quod anima vera & forma, qua prius informabatur calidum innatum & humidum primigenium animalis, ex quo præparatum est arcanum, sit iterum eadem numero in ipso calido innato & humido primigenio, est tantum idem calidum innatum, & idem humidum primigenium, quod erat antea, sed cum sit in diuerso gradu præparationis & perfectionis ideo alia ac diuersa actuatur forma, quæ quidem non est animalis, nec vegetatiua actu, sed potentia tantum, & est actu veluti forma

Arcana chimica, vnde dicantur regenerata.

mineralis subsistere & viuens vita cœlesti, & spiritu, vt mineralia cuncta subsistunt & viuunt, vnde ratione illius vitæ & spiritus cœlestis, quibus turget arcanum animale sic præparatum, potentissimum est arcanum ad vitam animalium & vegetantium omnium refocillandam & reparandam, cum vita animalis cuiusuis, & vegetabilis foueatur & reparetur vita & spiritu cœlesti, qui ab alijs dicitur calor, & influxus cœlestis hic calor reperitur potentissimus & copiosissimus in arcanis animalibus, ideo potentissima sunt, ad vitam fouendam & restaurandam: vt enim in animantibus dum viuunt tota eorum virtus & energia consistit in isto spiritu, vel calore cœlesti, ita similiter in arcanis animantium tota eorum virtus & energia consistit in eodem spiritu, & calore: si enim ipse euanescceret, euanida essent, etiam eorum arcana, & absque virtute remanerent, at cum fiat copiosior, & turgidior multo, quia vindicatur primo ab excrementis, & vindicatum attrahit ex aëre illum spiritum vitæ, cœlesti influxu, aëri communicatum, vt deferat omnibus naturæ rebus, quæ ipso egent ad sui conseruationem & deinde attractum calore fixo fixæ suæ substantiæ tum demũ assimilatur & vnitur fixæ illi substantiæ, vnde crescit calor ille cœlestis,

Vnde arcana chymica sint potentissima ad vitam restaurandam

in arcanis chymicis, quia arcana chymica fixam habent radicalem sui substantiam, quæ calidum innatum nobis dicitur, ratio cuius fit attractio illius caloris cœlestis influi, seu spiritus, & postquam attractus est, transit facili via in sui substantiam propter similitudinem & identitatem substantiæ. Attrahitur autem euidenter, cum si arcanum absolutum, fixum & permanens, relinquatur sub Ioue frigido statim humescit & soluitur arcanum, & duplo quam antea ponderat, & etsi deinde desiccetur calore, euanescit tantum humidum aëris aqueum, & superfluum, & remanet quod est substantiæ cœlestis in ipso aëre concluſum, & sic crescunt arcana chymica substantialiter, vt capite vltimo huius operis de multiplicatione arcanorum, inferius videbitur postquam vnionem vegetantium, & mineralium patefecerimus.

Crescunt arcana chymica sola aëris solutione, & quare hoc fiat, & vnde.

De vnione & fixatione vegetantium.

CAPVT XXI.

VNio & fixatio vegetantium est, principiorum vegetantium separatorum, & ab excrementis omnibus, quibus in prima compositione scatent vindicatorum coniunctio & calore externo lento fouente coagulatio, seu firma & inuiolabili compagine vnitio, vt hinc resultet vnum firmum, & constans stupendæ & mirandæ virtutis arcanum. Vnio vegetantium quid.

Postquam enim vegetantium partes præparatæ fuerint, secundum leges & normas chymicæ artis superioribus capitulis antea declaratas, tunc egent vnione & fixatione, vt iterum redigantur in vnum constans & firmum arcanum, quod vegetantis virtutes & proprietates, ex quo extractum est obtinet & possidet, & potentiores multo, & efficatiores quam antea, ratio in promptu est quod ea præparatione, vindicatæ sint partes omnes vegetantium, & eorum principia à sordibus omnibus, quæ tardam & pigram in vegetanti faciebant actionem & segnem omnino virtutem, & quod spiritus vegetantis actiones omnes faciens, post separationem excrementorum sit copio-

sior multo quam antea, vt capite superiori ostensum est, & declaratum, itaque partibus purificatis, & ab omnibus excrementis vindicatis, & adaucto spiritu actionem omnem faciente, & his omnibus simul mixtis & vnitis, nullo pacto ambigendum est, quin arcanum illud, quod hinc exoritur sit potentissimum & efficacissimum, & quin in minima quantitate, totum corpus nostrum penetret, & jungatur spiritui nostro, & fortiorem, & potentiorem reddat, ipsum; ad debellandos suos omnes hostes, & hinc verissimè ac certissimè sequatur curatio omnium morborum: habito enim vno arcanorum, vel animantium, vel vegetantium, vel mineralium, non est opus scire & cognoscere, vndenam morbus oriatur, & qua via procedat, ad interficiendum hominem, sed est opus scire dosim arcani, & propinare ipsam cum insculo aut vino, in quocumque morbo, tunc temporis ab ipsa propinatione, arcanum iungitur naturæ, & natura roborata, & fortior facta ab ipso arcano, tunc temporis agreditur morbum, & expellit materiam morbificam quacumq; in parte resideat, nam semper natura morborum est curatrix, & numquam prævalet morbus in naturam, nisi natura sit debilis, & prostrata viribus suis, quod cernere

Cur alchymia Medicis est necessaria, adeo vt morbi curari, non possint sine chymia

licet, & experiri in crisibus omnibus, nam si fortis admodum & robusta sit natura ægrotantis, facili via fungitur morbo suo, si verò debilis, imperfecta est crisis natura quiescit tantillum, vt vires recuperet, & recuperatis viribus, iterum agreditur morbum, seu materiam morbificam, & sic fiunt recidiuæ, & sic intermittentes febres habent tempus intermedium, aut breue, aut longum, secundum debilitatem naturæ & prostrationem ipsius, dum vires omnes suas collegit tempore paroxismi, easque impendit ad debellandam materiam morbificam, & perinde morbum; Quod si non possit omnino deuincere morbum, neque ipsa omnino vincatur abipso morbo, quiescit ab ipsa agressione, donec collectis iterum viribus, morbum iterum agrediatur, hinc fiunt inquam recidiuæ, & febres intermittentes habent suos iteratos & repetitos paroxismos, quod libro de febribus, clare admodum demonstrabitur, earumque cura breuissima, jucundissima, certissimaque in solatium generis humani omnibus Medicis propalabitur, quæ potissimum cura fit arcanis nostris, cum ipsa roborent naturam, & reficiant ipsam omnino & tantopere, vt facili via & maximo cum robore materia morbifica foras protundatur, ideo Medico summo-

Medicus eget arcanis chymicis, vt morbos curet.

pere est insudandum, vt habeat aliquod arcanorum nostrorum quo vti possit ad laudem & honorem sui ipsius, cætera enim naturalia medicamenta, quæ sponte naturæ in lucem prodeunt floccipendenda sunt, propter eorum segnitiem, & tardam operationem, & quia habent aliquid veneni, quo natura irritatur, quod quidem Medico prudenti est considerandum & summopere euitandum. Quod capite sequenti de mineralium vnione & fixatione clarissime demonstrabitur.

De mineralium vnione, & fixatione.

Caput XXII.

Mineralium vnio quid.

Mineralium vnio & fixatio est, principiorum mineralium separatorum, & ab excrementis per quam optime vindicatorum coniunctio, & fouente lentissimo igne coagulatio, donec violentissimo deinde igne separari nullatenus possint, sed maneant in igne illo violento fusa & liquata, sine vlla deperditione suæ substantiæ, nec minus virtutis, imo multiplicatur virtus arcanorum mineralium permansione in igne, eo quod ignis externus, est alimentum sulphuris interni, & crescit sulphur internum arcanorum nostrorum igne externo, vnde fa-

bula illa græca, de Salamandra viuente in igne, & in medijs flammis, habet inibi locum, & non est pura fabula, sed ænigma, sub cuius cortice declaratur virtus & energia arcani nostri mineralis. Humidum radicale fixum, & humidum volatile mineralium postquam separata sunt inrer se, & vindicata ab excrementis omnibus, quibus scatent, & deinde vnita, & leuissimo igne & continuo fixata, tunc temporis vnum quid firmum, & constans in igne constituunt, quod Salamandræ Græcorũ respondet, in ipso igne vere viuens, & gaudens, cuius sanguis est verissima theriaca omnium morborum, & ipso igne deponens suum omne venenum, verissimum enim est, humidum radicale metallicum, ante præparationem, & eius perfectam & absolutam coctionem, esse verum venenum & veneno superare ipsam Salamandram vulgarem, post autem eius præparationem quæ solo igne fit, deponit omne suum venenum, quod in excrementis suis consistit, quæ cum separentur, separantur etiam ea omnia quæ veneni naturam obtinent. Vnde remanet Salamandra nostra pura & absque veneno, solo igne uiuens, & gaudens, & venena cuncta alia cuiusuis sint generis vincens ac superans, oportet ergo vt sepositis excrementis omnibus, quibus

Salamãdre quid sit.

scatet humidum radicale fixum, & volatile metallicum, coniungantur simul & leui igne coquantur, donec penitus figantur, & stent in igne fixa & firma, & sic absoluitur arcanum minerale, & metallorũ postquam principia eorum vindicata sunt ab excrementis, & summopere depurata, & sic habemus veram Græcorum Salamandram in igne viuentem & gaudentem, & se ipsam multiplicantem, vt capite sequenti vltimo de multiplicatione arcanorum omnium clarissimè demonstrabitur.

De *multiplicatione arcanorum omnium.*

Caput vltimum.

MVltiplicatio arcanorum omnium-siue animalium, siue vegetantium, siue mineralium, est dum eorum virtutes & proprietates, & substantia ipsa in quantitate & male accrescunt & augescunt, fit autem hæc multiplicatio, dum ipsa arcana perfecta & absoluta iterum dissoluuntur, cum humido eorum volatili perfectè depurato septena distillatione humidum enim radicale volatile animalium est solum illud cuius medio arcanum animale potest multiplicari, & humidum radicale volatile vegetantium

est pariter via, & solum medium beneficio cuius arcanum vegetantium multiplicatur, & augetur, tum in substantia, tum in virtute & proprietate, & humidum radicale volatile mineralium est etiam via & modus solus, cuius ope arcanum mineralium virtute, proprietate & mole Augetur in infinitum. Quoties enim soluuntur arcana hæc Chymica, humido volatili radicali eorum summopere depurato, toties multiplicantur eorum virtutes, & accrescit eorum moles, quia humidum radicale eorum volatile erectione perenni, fit tandem fixum, & sic accrescit fixum arcanum alimento humidi sui primigenij & innati. Proprietates autem accrescunt, & eorum virtutes, quod arcanum fixum, & absolutum dum soluitur attenuetur & subtilietur admodum, adeo vt beneficio volatilis humidi radicalis sui, fiat ipsum fixum volatile, & in volatu suo, summam sui ipsius acquirat tenuitatem & subtilitatem itaque in tenuitate & subtilitate sua accrescit virtus & proprietas; virtus siquidem & proprietas maior est, & efficacior quo subjectum tenuius est & subtilius. Vnumquodque enim arcanum multiplicatur, & mole & virtute, si quoties perfectum est, & absolutum, iterum dissoluatur suo proprio humido innato vola-

Arcana chimica vt multiplicentur.

Virtus vt multiplicatur.

tili, perfectè & absolutè ab excrementis suis omnibus vindicato, & iterum coquatur donec figatur pars volatilis admixta, ad dissolutionem fixi. Quod si tantùm volatilis humidi radicalis admisceatur fixo, vt fixum quantitate volatilis, fiat volatile, & sublimetur totum, ter, quater, aut quinquies, donec iterum totum figatur, & maneat in fundo vasis sublimatorij fixum & constans, tunc habemus arcanum sic præparatum potentissimum & efficacissimum, & ex sententia Hermetis Trismegisti, hæc est fortitudo totius fortitudinis, fortitudo fortis omnem rem superans ac deuincens. Sic ergo multiplicantur arcana omnia, tum mole, tum virtute, quæ in toto hoc opere manifestata sunt, & clare admodum declarata, vt cuique pateant, & facilia factu sint in laudem & gloriam spagyricæ artis, & solatiü humani generis quod tantis calamitatibus & miserijs afficitur, vt nisi soletur arcanis his spagyricis, certissimè vita humana, nullo pacto vita est, at potius vera mors, vnde rectè Poëta: nascentes morimur, finisque ab origine pendet: quotidiè morimur, cum quotidie vita nostra labascat, & morbis infinitis circũdetur, à quibus tamẽ arcanis spagyricis vindicari potest, & ita vita, vere vitali vita frui potest: & hæc est vera

Sublimatione multiplicantur arcana chymica.

Medicina quam Deus ex terra creauit & ſapienti obtulit deguſtandam, ne ipſam abhorreſceret quocirca arrigite aures Medici omnes: hìc enim jacet laus & honor, Medicorum omnium, & ſolatium totius humani generis, credant ſi velint, & experiantur antequam hæc arcana rideant & floccipendant: non enim riſu digna ſunt at exquiſita diſquiſitione potiùs & ſummo labore inquirenda ſunt tanquam ſupremi naturæ theſauri.

Conclusio totius operis.

SApientiæ huius tractatum antepoſui tractui de morbis curandis, quod arcana quæ morbis curandis inſeruiunt perfici nequeant abſque ſapientiæ hujus miniſterio, & Sapientiam potiùs dixi, quàm Alchymiam, quod vera hæc Alchymia, vera ſit Sapientia. Quid enim in hac rerũ ſerie ſapientiùs eſt, quàm naturam integram verè cognoſcere & intelligere, & ab intellecta natura auctorem naturæ Deum putà cognoſcere, & ipſum glorificare, & ſi timor Domini ſit initium ſapientiæ, cognitio eius & glorificatio vnde timor exſurgit, abſoluta erit ſapientia, falſo & impropriè dixerunt Alchymiam nonnulli antiquorum, hanc ſapientiam quod tranſmutationem rerum, & conſeruationem & prolongationem ex eius notitia exſurgat, quia ab effectu vno, & adhuc minimo, non meretur denominari hæc integra ſcientia, ſed ex præcipuo, & maiori ſuo effectu, atqui maior, & præcipuus effectus huius ſcientiæ eſt cognitio integra naturæ, & operum Domini, ex quibus notis aſcendimus ad cognitionem Dei. Cognitio ergo naturæ, & Dei ipſius Authoris meretur potiùs ſapientiæ

Alchymia cur dicatur vera ſapientia.

nomen, quàm Alchymiæ. Et qui vilipendũt hanc ſcientiam, videant iam quid vilipendant, & quo riſu digni ſint, & qua miſericordia cum neſciant quid faciant. Ex his arcanis omnibus quæ hac ſapientia declarantur, non ſolùm diuitiæ ingentes, & inexhauſtæ poſſidentur, ſed & vita beatiſſima & fœliciſſima hinc inde exſurgit, à morbis, non ſolùm libera, ſed & ſerie annorum prælonga exornata: animæ & ſpiritus actiones omnes & functiones claræ & perfectæ hinc etiam exoriuntur, quia ſpiritus animæ organum & inſtrumentum omnino hiſce arcanis reficitur & renouatur: quia cum ex puris ſit elementis, & luce cœleſti conflatus: hæc etiam arcana pura naturæ elementa, & ipſam lucem cœleſtem puriſſimam continent; quæque cum ſint eiuſdem ſubſtantiæ & eſſentiæ, ac ſpiritus humanus, perinde ſpiritum humanum omnino roborant & reficiunt, hinc animæ functiones perfectiſſimæ exſurgunt, vnde hiſce arcanis & anima, & corpus perfectiſſimè vindicantur ab omnibus quæ abſolutam eorum duorum perfectionem retardant & impediunt: ſic verè, ac certò certiùs hæc doctrina vera ſapientia nuncupari meretur potiùs

quàm Alchymia cum in ea plus ſapientiæ contineatur , quam in reliquis rerum omnium ſcientijs. Sic tractatum hunc concluſum uolumus in laudem , gloriam & honorem Dei. Antequam de anima humana eius ſpiritu & corpore tractemus.

FINIS LIBRI PRIMI.

VNIVERSALIS

VNIVERSALIS

SAPIENTIÆ

TRACTATVS SECVNDVS.

IN QVO, NATVRA & essentia qualitates & passiones animæ, spiritus & corporis humani secundum Chymicorum doctrinam copiosè disquiruntur.

ET

MORBI OMNES ET AFFECTVS, tùm animi, tùm corporis humani spagyrice indagantur, & spagyricis remedijs curantur, in laudem spagyricæ artis.

Sic Medicina integra hoc in Volumine, spagyrica arte habetur renouata. In gratiam, laudem, & honorem summi Creatoris.

LECTORI BENEVOLO.

PETRVS IOANNES FABER, Doctor Medicus Monspelienſis, & Regiorum Medicorum Comes & Socius. S. D.

HABES, *AMICE LECTOR*, ac beneuole, *Secundum Vniuerſalis Sapientiæ Tractatum, quem per multos annos jandiù efflagitaſti, & quidem iure merito, cum in eo tractatu, quicquid ad microcoſmum, ſeu hominem pertinet, curioſè admodum tractetur: Quicquid magi antiqui, quicquid Philoſophi, Aſtrologi, Mathematici, Chymici ac Medici omnes; de eo microcoſmo, ſeu homine imaginari potuerunt, tùm fabuloſè, tùm verè, habes, AMICE LECTOR, compendioſè denudatum, & ad veritatis normam & lancem reductum inania futilia, ac vana quæ de ipſo enarrata ſunt, & cartis exarata, ſtylo ſubtili, & tamen ſatis noto, nigro & apparenti pernotata, ne in poſterum curioſi,*

& qui rebus occultis delectantur, vano & inutili rerum imaginatarum fuco, detineantur, & rerum naturalium vmbras tanquam veri ixiones amplectentur, ac corpora vera & naturalia, quod vmbris tegantur & nube, nebulonum quorumdam rejiciant, ac prætercant.

Multa sunt, & plura multis in ipsius antiquitatis rancida pixide occultata, quæ nobis ob antiquitatis reuerentiam & honorem falsa, & vana dicere, ac proclamare non licet, nihilominus si ad veritatis lancem & trutinam examinentur & præponderentur, aniles nugæ & veræ & fictæ fabulæ reperientur: Vnde autem hoc lollium tritico permixtum & seminatum fuerit, non difficilè & laborioſum valde est perquirere cum tenebrarum princeps; lucem semper obtenebrare contendat, ac gaudeat falsa veris semper permiscere, ne veritas nuda, cui inimicatur appareat. Ego ex præcepto & mandato, ipsius lucis creatæ & increatæ, principis & fontis vnius inexhausti, & æterni, veritatem ipsam, & lucem omni quâ potuit industria & animi mei, ac lucis conamine & radio, manifestam, ac lucidam, nitidamque facere conatus sum, & ab omnibus falsitatis vmbris vindicatam ostendere contendi.

Vnde magorum omnium antiquitatis, Mathematicorum, Philosophorum, Chymicorum, ac Medicorum quisquilias, ne dicam nugas, quæ de humano corpore ac eius anima & spiritu enarrantur reieci, ac puram veritatem & lucem in quantum potuit animi mei imbecillitas delectam elegi, & electam assumpsi vobis explicandam & enarrandam: gratum fortasse vobis

erit opus, cum & vtilitatem quam maximam habeat coniunctam & honestatem secum habeat pari filo annexam, vtile & honestum, siquidem pondus est maximum ac pergraue hoc præsertim in sæculo, & ætate quo ferimur in delectabile.

Hoc autem factum est in laudem & honorem Alchymiæ, quæ cum apud vulgus odio habeatur, & dedecori, cum male interpretur ab ipso, ne imposterum ergo male audiatur Alchymia, totius Philosophiæ Margarita & pretiosa gemma, cuius lumine ac igne, vmbræ rerum omnium dissipantur & naturæ totius pulchritudo, nude & vere in conspectum prodit; microcosmi naturam & essentiam, spagyrica & alchymica industria perquirere volui, vt videant Viri docti, quantùm potest Alchymia in disquirendis naturæ arcanis; nihil enim igne & eius lumine occultum fieri potest, quin prodeat in lucem & in conspectum omnium.

Sicut in præcedenti tractatu, naturalia rerum cuncta animalia puta vegetantia & mineralia, chymicæ industria & labore manifestauimus, & quid occultum haberent in centro sui ipsius planè delegimus: pari ratione, & eadem conductus via ac tramite microcosmum præcipuam & vltimam mundi vniuersi partem Chymicis ignibus, & flammis tractauimus, vt quid in eo sit occultum & rarum manifestum fiat, & vt tandem omne quod in secundo hoc tractatu Sapientiæ vniuersalis nostræ, comprehenditur notissimum habeat beneuolus & amicus Lector, id ipsum compendiosè narramus in sequenti totius operis argumento, in quo tanquam in speculo claro & nitido, quicquid est hu-

ius operis conſpicitur manifeſtum: de corpore humano eiuſque ſpiritu & anima intellectuali multa inaudita & inſueta dicentur: quæ mirum in modum rapient Lectores in delitias & voluptates ſpirituales: quæ enim dicta ſunt ab Authoribus antiquitatis nimis rancida ſunt, & nullatenus ſapientiam redolent: imo ignorantiam & ignauiam Authorum, ignaui ſiquidem & ſegnes, ac pigri omnino fuerunt in indagandis naturæ arcanis, quamuis apud me veniam quamdam mereantur huiuſce iguauiæ, quod Chymiam ignorauerint, cuius ope, & beneficio hæc indagare tantum potuerint. Si quid enim ſupra ipſos antiquos valeant humeri mei, hoc Chymiæ totum debetur, & ab ea acceptum meretur: nihil enim ſine Chymia occulti manifeſtari poteſt, quæ iam præſenti in ſæcula inaudita videntur, & quaſi miracula, quod antiquitus fuerint occulta, & penitus ignota, in præſentiarum vero manifeſta, ope & auxilio Chymicæ artis: etſi apud antiquos Chymia fuerit nota, non tamen communis & vulgaris, ſed rara, & paucis antiquorum nota.

TOTIVS HVIVSCE Vniuersalis Sapientiæ Tractatus secundi Argumentum.

QVÆ in toto hoc Tractatu coërcentur ad hominem solum pertinent, & cum ipse constet anima, spiritu & corpore, peculiari & particulari, de his tribus etiam peculiariter copiosè disserimus: cumque forma hominis, seu anima eius sit eius principalis & nobilissima pars, tanquam ab ipsa sola dependens, à qua sola suscipit esse suum, & subsistentiam: de ipsa primùm agitur eius essentiam & originem inuestigando, an sequatur communè & triuiale, reliquarum formarum fatum: an habeat aliquid peculiare diuinum & immortale, cuius solius gratia, & beneficio distinguatur, ab alijs rerum formis, & an peculiari gratia, in gratiam solius hominis à summo rerum opifice, ex nihili fonte, per diuinam potentiam crea-

tione educatur, & cum eius formalis essentia sit lux creata peculiari ratione propter hominem solum, ideo quicquid de luce excogitarunt antiqui, tùm magi, tùm Mathematici, tùm Philosophi, ac Chymici, hanc lucem humanam luce creata illuminante, gubernante ac ducente, legibus ipsius fati ad normam veritatis, & ad lucem orthodoxæ fidei Christianæ, Deo dante, ac benedicente deducemus. Hinc quid sit humanæ animæ genius, an distinguatur ab ipsa, & de foris adueniat, illi, ab astris, vel à Creatore, claro stylo demonstrabimus, & nugas magorum antiquorum refutabimus, eorumque vmbras; &t ænygmata super genii humani scientiam & cognitionem virtutem & proprietatem luce quàm maxima diluemus. Item an duplex sit humanæ naturæ genius bonus & malus, quibus instigatur humana natura ad bonum & ad malum: An id ex naturali essentiæ suæ centro dependeat, quatenus libero arbitrio dotatur, & non ex instigatione suscitatione, geniorum suorum.

Perueſtigata animæ humanæ essentia & geniorum suorum indole, deueniemus ad eius passiones, virtutes & proprietates vndenam eius subtilitas, intellectus & ratio, amor & odium eueniant disqui-

remus & vndenam distinguatur ab anima brutorum: quæ quidem cum dependeat ex luce creata mundi huius, nullo pacto rationalis & intellectualis est: etsi habeat ex natura sua, notio rerum quarumdam vitæ suæ inseruientium: ratio siquidem & intellectus in anima humana, est pars illius essentialis, & nullo pacto distinguitur ab ipsa anima, peculiari fauore ita creata, à summo opifice propter solum hominem, nulla ratione à luce mundi dependens, & eatenus dominatur astris, nec vllo pacto illis subjicitur, vt clarissimè demonstratur libro secundo hujusce voluminis quæstionibus capitulisque multis de ipsa re agitatis.

Post copiosam & exactam animæ humanæ inquisitorum, spiritus & corporis humani naturam & essentiam perquirimus: vndenam oriantur & propagentur, nullo pacto ea ratione, multiplicata eius anima & forma: sed à summo Creatore, in singulis humani corporis productionibus peculiariter creata, & infusa, & quo tempore potissimum productionis humani corporis & spiritus creetur & infundatur, vt corpus humanum perficiat, & regat mediante spiritu: hinc miranda de semine humano, & qua energia & virtute omnia

corporis humani, & sui spiritus lateant in ipso semine, & qua via producantur in actum, ex abysso & chaos ipsius seminis : an id fiat virtute & energia humanæ animæ, vel potentia & actione ipsius lucis mundanæ, & microcosmicæ, quæ semen humanum primo informat & actuat, regit & gubernat, spiritumque suum constituit, vt inde sit eius spiritus, faber corporis humani.

Post seminis humani exactam & curiosam, atque vtilem valde disquisitionem, partes humani corporis perquiremus tanquam veros seminis humani partus: functiones deinde & vsus partium declarabimus, & tandem quicquid ad anotomem Medicam pertinet, Chymico eloquio in lucem dabimus, principijs semper assumptis eiusdem corporis humani, ex Chymicorum doctrina tanquam ex veritatis ipsius fonte, vt manifesta experientia & ratione fiet manifestum & apertum.

Libro autem tertio huius voluminis morbos omnes, tùm internos, tùm externos declarabimus, qui corpus humanum afficere possunt, eorumque veram & sanationem ex medicamentorum chymicorum fonte desumptam, palam faciemus, ac breui, ac compendiosa me-

thodo pertractabimus. Ibi quid valeant chymica remedia, crassis & opacis materiæ vinculis denudata, & lucis mundanæ radijs copiosè perlustrata, in morbos humanos deuincendos clarè & dilucide demonstrabitur. Quarto & vltimo libro, Vniuersalis Sapientiæ nostræ, colophonem addendo, huic operi sanitatem humanam, vitæque humanæ prorogandæ rationem tractabimus: præcedentia enim omnia, propter sanitatem humanam, hac in vita tuto conseruandam enarrata sunt. Hic scopus & finis totius nostræ Medicinæ spagyricæ, ad quem collimare, totum & absolutum fuit intentum nostrum in hoc præsenti volumine, in quo quicquid est rari & occulti ad sanitatem humanam tuto conseruandã, eãque vltra limites humani æui communis & ordinarij prorogandam ex fontibus Chymicorum desumptum, clarè admodum, & sine fuco, ac ænigmatis vmbra delineatum erit: imo quicquid antiqui Sophorum fabularum nocte opaca, hac de re occultarunt, & sub Medeæ artibus obtegerunt, nos decorticatis fabularum medullis rei ipsius veritatem, tùm rationibus multis, authoritatibus & Historijs hinc enarratis ostendemus & confirmabimus, ne vanum & inutile videatur imo irritum

noſtrum, & Chymicorum omnium opus quod ſupra omne mirum in natura Deus benignus occultauit, & ſuis fidelibus ſeruis reuelauit in ſui ipſius gloriam & honorem, vnde videant & contemplentur Chymiæ alumni, ſi hoc opus Chymicum tandem habeant & noſcant, quantum Deo debeant, ne Deus ex illis rationem tanti muneris expoſcat.

VNIVERSALIS SAPIENTIÆ

LIBER SECVNDVS.

Quid est homo, & quibus substantijs constet.

CAPVT I.

HOMINEM definire summa est sapientia, cum notio perfecta & absoluta hominis in eius definitione consistat, cognoscere enim se ipsum summum est sapientiæ culmen, ideo qui hominem definierunt inter antiquos, sapientissimi fuerunt, & jure merito, cum hominem definire sit totum hunc

Hominem definire est

totum mundum cognoscere.

mundum vniuersum cognoscere, & aliquid vltra diuinum & supernaturale, quod quidem maius est; nobilius & præstantius toto hoc mundo vniuersali: naturalia autem omnia, & supernaturalia cognoscere, nihil prudentius, naturalia in definitione hominis cognoscuntur cum & Cœlum, & Elementa, & quicquid in macrocosmo est, à summo Creatore creatum, id ipsum propter hominem, & in gratiam ipsius factum sit, & in ipso homine compendiosè reconditum & abstrusum fuerit; supernaturalia autem cognoscuntur, cum & ipsa hominis forma, seu anima rationalis & intellectualis in definitione hominis manifestetur & nota fiat, quæ quidem supernaturalis quædam lux est, propter hominem solum creata, & in corpus suum totius mundi compendium dum creatur infusa; quod quidem omne ex definitionibus sequentibus, ipsius hominis clarum & apertum habemus. Hermes Trismegistus Philosophos omnes antiquos doctrinæ ac sapientiæ lumine facilè vincens: hominem sic definire solet, magnum miraculum est homo, animal honorandum & adorandum: hic enim in naturam Dei transit, qua ipse fit Deus se ipsum & cuncta cognoscens, vnde à Synesio definitur Horizontem corpo-

In definitione hominis naturalia & supernaturalia cognoscuntur.

Homo quid sit ex hermete.

Variæ hominis definitiones.

reorum & incorporeorum hinc microcosmus: hinc totius naturæ creatæ speculum & compendium, & mensura rerum omnium dicitur & proclamatur, hinc gloria, honor & decus ipsiusmet naturæ creatæ & delectamentum vltimum habetur: hinc Regius Psalmista clamat, minuisti hominem paulominus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum: hinc Trismegistus: homo autem tuus sanctitate vna tecum potiri desiderat, cum potestatem illi omnium arbitriumque concesseris. Si ergo omnis natura sit homo, & omnia quæ in mundo sunt in solo homine compendiosè reducantur, ad eius corpus solum efformandum; quid nobis erit cogitandum de eius forma & anima, quæ gubernare ac regere debet, ea omnia vniuersa quæ illi subiecta fuerunt: præcipuè cum non educatur ipsa forma, ex centro materiæ suæ, cui immittitur vt ipsam actuet, sed deforis adueniat ex fonte diuino. Si materia hæc cui immergi debet, præstantissima sit, & quasi quinta essentia totius naturæ mundanæ? Quid hæc forma erit, quæ quintam hanc essentiam, præstantissimam naturæ creatæ materiam informare, ac actuare debet, & sic hæc duo mentis speculatione nobilissima sint,

In Pim. cap. 1.

Materia hominis est quinta essentia.

& adeo nobilia, vt mentis captum superent? Quid quæso erit horum duorum nobilissimorum compositum & adunatü.

Hominẽ definire arduum est.

Hoc compositum definire certissime arduum est, & nisi diuinitùs gratia diuina superiùs illuminante, dictata fuisset compositi huius definitio certissimè penitùs adhuc in obscurissimis ignorantiæ tenebris inuolueretur, & quid esset homo, homo ignoraret. At cum sagaci mentis suæ acumine diuina adiuuante gratia, se ipsum cognoscere semper excogitet; hanc ipsam sui ipsius definitionem excogitauit. Homo est animal rationale, cuius corpus (etsi totius mundi compendium) lutum est, cinis, putredo & corruptio. Anima verò lux pura & simplex intellectualis, & immortalis peculiari fauore à summo Creatore propter hominem solum creata, & corpori immissa & infusa, vt ipsum regat, gubernet & actuet. Ex hac hominis definitione, satis admodum claræ sunt, & manifestæ eius partes integrantes quæ hominem ipsum constituunt: ex quibus solis partibus, oritur illa admiranda hominis descriptio & elogium necnon & vituperium, quæ passim apud vanos Authores, tùm sacros, tùm ethnicos reperiuntur, homo est putredo & corruptio, & folium quod vento rapitur, homo nihil

Homo quid propriè sit.

Anima humana quid.

nihil nisi vanitas, & ad laborem natus, breuique viuens tempore, & dies eius sicut fœnum, ad elogium verò dicitur Dei compar, cuius precium Deus solus cognoscit cum ipsemet pro eo redimendo, se ipsum dederit. At hæc omnia non scitu necessaria sunt Medico, nisi ad ornatum & pompam hominis, ad vitam autem, & sanitatem tuendam & conseruandam scire, ac cognoscere debet, hominem ex semine humano materialiter concretum esse, cui scintilla lucis diuinæ, rationalis & intellectualis peculiariter infusa & immissa est, vt ipsum actuet & informet, vel esse mixtorum omnium naturalium mixtum vltimum à summo Creatore, ex luto viscoso, seu limo terræ, seu terra rubra factum, cui omnia naturalia ipsius abyssi recondita, & abstrusa erant, hinc factum est corpus humanum, in quod inspirauit deinde Deus, spiraculum vitæ immortalis, & sic factus est homo in animam viuentem, vel esse abyssum mundi peculiari diuino vitæ & lucis spiraculo insufflatam, & sic diuinitùs in hominem viuentem & intelligentem erectam. Ex his hominis definitionibus colligimus materiam & formam, ex quibus compactus est homo, & qua via, & qua industria factus est, in principio creationis, &

Aliæ hominis definitiones.

Materia propagationem expostulet virtute luminis.

qua via jam propagatur, cum eius materia progagationem expostulet virtute luminis sui, quo semper actuatur, & ad germinationem & productionem naturali conatu propellitur, vt libro sequenti huius operis clarissimè demonstrabitur.

Forma est præcipua hominis pars.

Forma etiam præcipua, & principalis hominis pars, ex qua sola subsistit & habet esse, in hisce allatis definitionibus satis admodum patet, & manifestatur, de qua sola iam instituendus est sermo, vt eius essentia, virtus & proprietas eiusque origo penitùs Medicis innotescat: non enim hominem cognoscere possunt Medici, quin præcipuam eius partem, formam scilicet eius, & animam qua viuit, notam habeant.

Perinde animam hominis toto sequenti libro disquiremus, eius essentiam & naturam, virtutes & proprietates perquirendo; vt eius natura admiranda & stupenda Medicis tándem innotescat.

Anima humana quid sit, & vnde.

Caput II.

Animam humanam ignorauit Galenus & Hypocrates

IN anima humana definienda desudarunt quamplurimi. Galenus varijs in locis varias affert animæ humanæ definitiones nunc temperamentum dicit,

nunc calidum innatum, nunc armoniam quatuor qualitatum & tandem se fatetur substantiam animæ penitùs ignorare, nec Medico necessariam esse animæ cognitionem. Quod quidem Galeno condonandum est, cum fidei Christianæ radijs illuminatus non fuerit. Non possumus enim absque Fidei lumine hoc lumen humanum penetrare, ac cognoscere.

Hypocrates etiam Medicorum primus, & in natura rerum cognoscendarum Archyphilosophus, animam humanam non cognouit, cum ignis & aquæ habere temperamentum asseuerauerit, hinc collectu facilimum est Hypocratem animam humanam confundere cum calido innato, cum & hoc habeat ignis & aquæ temperamentum, & similibus nutriatur & augeatur: non enim nutritur & augetur anima humana, sed solum calidum innatum suum & humidum primigenium, quo solo vtitur ad actiones suas peragendas. Itaque, nec Galenus, nec Hypocrates, nec alij Medici omnes antiqui, animam humanam cognouerunt, sed in tradenda eius vera definitione aberrarunt. Vt & multi alij ex recentioribus Medicis, qui animam humanam definierunt corporis humani perfectionem & actum primum illius: nam triuialis illa animæ definitio quæ apud Peripatheticos decantatur:

Aristoteles etiam ignorauit animã humanam.

Aristotelis animæ definitio praua & erronea.

actus scilicet primus corporis organici potentia vitam habentis erronea etiam est cum anima, plantæ & animalis alicuius bruti, sit actus primus corporis organici potentia vitam habentis, nec ea definitione distingatur & separetur anima humana ab anima plantæ vel bruti.

Hinc clarè patet humanam animam hac definitione non propriè definiri cum & hæc definitio omnibus plantis & brutis animalibus optimè conueniat. Est enim anima humana, in corpore humano aliquid aliud præter actum primum. Alia ergo nobis est quærenda, definitio, quæ soli animæ humanæ competat, & alias omnes animas excludat.

Animæ humanæ vera definitio.

Hæbrei Doctores, ac Cabalistæ, & ego cum ipsis peculiarem de anima humana, sic tradimus definitionem: anima hominis est lumen Dei, & ad imaginem Verbi primi exemplaris creata substantia propter solum hominem, vt ipsum actuet & informet, in cuius definitione apertè videmus, quid sit anima humana, & vnde sit & qualis sit eius substantia. Et qua ratione ab anima brutorum & plantarum, quæ quamuis sit species lucis à Deo creatæ, non tamen est intellectualis, & ad hunc diuinitatis gradum euecta & eleuata, vt intellectus, rationis, prudentiæ & sapientiæ sit capax. Vnde pro-

pter hominem solum, & in gratiam ipsius est creata, ad imaginem Verbi primi exemplaris creata substantia simplex & homogenea, diuina prorsus & immortalis.

Sic homo verè factus est immortalis microcosmus, verus & paruus mundus, distinctus & separatus omnino ex parte formæ, à macrocosmo: in corpore enim eius est, quicquid in macrocosmo reperiri potest, tùm materiæ & formæ macrocosmi, & vltra est peculiaris forma informans & actuans ipsam materiam & formam macrocosmicam, quæ quamuis in macrocosmo duo sint, in homine, attamen vnum quid passiuum constituunt & habent rationem materiæ, ex quo factum est corpus hominis, cui deinde infunditur & creatur ipsa peculiaris forma, lumen diuinum & intellectuale; corpus humanum actuans & informans, à summo Creatore, ex nihili fonte, per creationem eductum in gratiam & fauorem ipsius hominis, vt hinc exsurgeret homo immortalis & verè viuens; hinc patet quantum laudis honoris & gratiæ debeat homo, suo Creatori, qui ipsum peculiari gratia & misericordia, intellectualem & immortalem fecerit. Hinc etiam patet, quantum virtutis & energiæ, habeat forma hæc immortalis & æterna, in corpus

In homine, est quicquid in toto mũdo est.

Homo quãtũ creatori debeat.

ſuum caducum & labile, quod informat & actuat, peculiari & occulto myſterio, vt capite ſequenti fiet clariùs.

An anima humana reliquarum formarum commune ſequatur fatum. Et qua vi alias vincat & ſuperet.

Caput III.

In luto viſcoſo, ex quo factus eſt homo omnia mundi inerant.

CVm corpus humanum ex luto viſcoſo, à ſummo Creatore factum fuerit, cui quidem luto tanquam materiæ primæ mundi, omnia huiuſce mundi, occultè latebant: cum in omnibus partibus mundi hæc omnia ineſſe ſoleant in dubium reuocare poſſunt omnes Fidei Chriſtianæ lumine non irradiati formam humanam ex puriori & illuſtriori huiuſce luti viſcoſi parte eductam eſſe, quæ quidem pars illuſtrior & purior, huiuſce luti, ex quo formatum eſt corpus humanum, cum purior lucis mundanæ pars fuiſſet, ex qua quidem lucis parte educuntur formæ omnes, tùm brutorum, tùm vegetantium, tùm mineralium: obſeruatis ijſdem fere naturæ legibus, quæ in hominum productione obſeruantur, hinc inquam ſuſpicari poſſent athei, & de Fide Chriſtiana male feriati animam

Athei vnde mortem animæ humanæ ſuſpicẽtur.

humanam etiam ex illa luce mundana, in gratiam formarum omnium naturalium creata, eductam fuisse, cum sensibus externis non appareat creatio illa supernaturalis animæ humanæ, corpus siquidem humanum naturali via producitur, ac reliqua corpora naturalia producuntur. Quidni etiam inquiunt athei illi simili, & pari modo producetur forma humana, ac producuntur aliæ rerum naturalium formæ.

Obiectiones atheorum in immortalitatē animæ humanæ & solutiones.

Absit à Philosopho & Medico Christiano, hæc crassa prorsus & terrea mentis conceptio, totus mundus factus est, propter ipsum hominem, ita vt mundus vniuersus sit Domus & Palatium ipsius hominis, vt satis cuicumque contemplanti patet, cum omnia huiusce mundi homini subseruiant. Si ergo naturalia sint creata, propter ipsum hominem, ipsum esse supra omnia creata, merito credendum est; ad quid enim Deus hominem supra omnia constituisset, si ipsum non fecisset immortalem. Partes siquidem integrantes, huiusce mundi, Cœlum puta & elementa, à parte post, vt ita loquar æternitatis munere dotantur, etsi in partibus suis alterationibus & corruptionibus sint obnoxia. Quod si mundus vniuersus macrocosmus dictus æternus sit & incorruptibilis, in partibus suis

integrantibus, vt fatentur omnes Philosophi, & præsertim Hypocrates & Hermes Trismegistus libro 1. de Diæta Hypocrates & Trismegistus in Pymandro, quidni & homo microcosmus dictus & factus æternus erit incorruptibilis & immortalis? Si macrocosmus materialis omnino, & primæ abyssi redolens essentiam & naturam, nulla forma intellectuali ac rationali informatus, sed simplici vitali forma & lucida decoratus, æternitate & perennitate exornetur à summo Creatore, potiori iure, & fortiori ratione, homo microcosmus rationali, & intellectuali forma actuatus & exornatus, æternitatis & perennitatis dono, ac munere perlustrari ac decorari meretur, quam ipsemet mundus macrocosmus dictus; rationes hinc quamplurimæ exoriuntur.

Homo ad imaginem Dei factus perindeimmortalis.

Homo siquidem primo factus est, ad similitudinem Dei, vt sacræ paginæ testantur, & ratio illud ipsum indicat; cum forma hominis sit prorsus diuina & omnes rerũ formas formositate & pulchritudine vincat ac superet, non potest autem ad hanc nobilem, ac supernaturalem imaginem esse factus, quin sit æternus & immortalis, æternitas enim & perennitas Dei sunt: si quid ergo est imaginis & similitudinis diuinæ in ipso homine, æternitatem quodammodo imitari habet,

hinc homo ex similitudine diuina æternus & immortalis, in quo enim Deo esset similis si immortalis, & æternus non esset.

Homo pariter æternus quid sit paruus mũdus.

Immortalis pariter, & æternus habetur, quod mundus sit paruus, distinctus & separatus à macrocosmo & vniuersali mundo, non enim alioquin distingueretur à macrocosmo, sed esset pars ipsius, & vna cum reliquis alijs mundi partibus confunderetur cum toto, nec perinde mundus alius diceretur, sed pars ipsius. At cum dicatur mundus distinctus & separatus à macrocosmo habet aliquid quo distinguatur ab ipso macrocosmo, non habet autem aliud, quo melius & fortius distinguatur, quam ipsam animam perennem & immortalem, cuius solius ratione, verus microcosmus nuncupatur, cum peculiarem hanc lucem æternam, immortalem, intellectualem, & rationalem, & perinde verè viuam & vitalem, habeat, qua actuetur & informetur eius corpus.

Anima humana æterna quod sit flatus diuinus.

Flauit perinde Deus, in compositione ipsius hominis dum corpus eius ex limo terræ, compactum est, in faciem corporis humani, & ex flatu illo diuino surrexit homo in animam verè viuam & vitalem, hoc est immortalem: flatus enim ille diuinus vera vita est, eaque ve-

rissimè vitalis, & perinde hinc arguendum est, animam hominis esse immortalem æternam, nec vnquam fato perituram, cum flatus sit diuinus, & spiraculum vitale, ipsius Dei, nihil enim ex Deo ipso, caducum & periturum est, sed omne quod ex Deo fluit, est immortale & æternum, cum ipse Deus sit fons imo abyssus ipsius æternitatis, & immortalitatis, insuper si homo sit caput, & coripheus rerum omnium naturalium, & si omnia illi subseruiant. Ad quid hæc præstantia & eminentia, ac dominium, si caducus periturus & mortalis sit homo, frustraneum est dominium, vana præstantia & inutilis eminentia, si vna cum reliquis rebus naturalibus, pereat & euanescat, mortalium enim & caducorum vna & eadem sors, nec inter ipsa aliquid supremum & infimum, sed in ipso corruptionis centro æqualia & eadem sunt.

Homo cum sit caput rerum omniũ est immortalis.

Non ergo ambigendum est, animam humanam mortalem esse & caducam, sed verè immortalem prorsus, & æternam fore est prædicandum & firmiter credendum, & sua immortalitate & perennitate essentiali, rerum omnium naturalium formas facilè superare ac vincere, nec easdem fati leges & normas sequi, sed incorruptam & inalterabilem permanere quod adhuc capite sequenti fiet clariùs.

Quo lucis radio anima humana distinguatur ab alijs rerum formis & animabus.

Caput IV.

NVllo pacto ambigendum est, quin anima humana lucis suæ radio, quo peculiari beneficio, à summo suo Creatore dotata est, distinguatur & separetur omni ratione, ab alijs rerũ formis. Formæ enim omnes etsi sint ex luce factæ, lux tamen hæc, ex qua originem habent, non est eiusdem speciei, cum luce ex qua originem habet anima humana. Lux siquidem formarum naturalium omnium, cœlestis est & mundana, lux autem animæ humanæ, non cœlestis vllo pacto, nec mundana, sed supernaturalis & diuina prorsus, cum ex flatu diuinæ lucis & vitæ, traxerit originem; non enim peculiariter insuflasset Deus in faciem hominis, spiraculum vitæ & lucis, sic hæc lux & spiraculum vitæ mundanum fuisset & ordinarium, & in limo terræ, ex quo factum est corpus humanum iam fuisset; quod enim aderat in limo, non iterum de nouo fecisset & creasset Deus: creata autem erat iam lux mundana, & vita ipsius mundi, cum quarto

Anima humana non sequitur factum rerum aliarũ creatarum.

Animæ humanæ substantia non est cœlestis, sed diuina & supernaturalis.

die in Sole & Astris cœlestibus perhibetur fuisse cumulata, & in acerbum quasi tracta, vt hinc, partes omnes mundi, luce & vita ipsa turgidæ & plenæ, reciperent fomentum vitæ suæ, quo persisterent ac durarent æuum suum. Quod si limus ipsius terrę, vita ipsa & luce mundana turgidus fuerit, ex quo corpus humanum exsurgit, Deus ipse in creatione ipsius hominis die sexto creationis ipsius mundi, non de nouo inspirasset spiraculum vitę & lucis, si istud spiraculum lucis & vitæ, non distinctum fuisset & separatum ab ipsa luce & vita, quę ab ipso creationis die & quarto, elementis ipsis omnibus infusa & immissa fuerat ab ipso Creatore.

Res aliæ omnes ex luce mundi.

Hinc luce clarius manifestum est, lucem humanam qua peculiari ratione, actuatum est corpus humanum esse distinctam & prorsus separatam ab ipsa luce mundana, ex qua omnes rerum naturalium formę originem trahunt, & perinde formas humanas etiam esse separatas & distinctas, ab ipsis alijs omnibus rerum formis, lucis peculiari radio, qui differentiam formalem inter ipsas constituit.

Forma humana est separata ab alijs rerum formis.

Lux siquidem mundi ex calore insito & naturali quo turget, & innata etiam sua humiditate, germinandi & pullulandi

vim habet, & ab ad gradum sentiendi euehi & sublimari potest, si eius natura quam actuat & informat, subtiliori quo potest, attenuetur gradu, nam in tali gradu subtilitatis suę materię & substantię sentiendi facultatem, & virtutem acquirit: hic enim gradus vltimus est suę perfectionis, ad quem peruenirì potest, ibique quiescit, nec alios quęrit, cum nec vltra extendi possit.

Lux autem humana qua diuinitus actuatur corpus humanum, non solùm hoscc vegetantis & sentientis animę perfectionis gradus habet, sed & alios perfectiores multo, ex suæ naturæ centro, expostulat & obtinet: itaque & suam materiam quam informare habet suo igne supernaturali, & diuino, multo magis attenuat & subtiliat ac perficit quam attenuet & perficiat lux mundana sua corpora, hinc cernimus & contemplamur differentiam quam maximam, & perfectionis gradum maiorem inter corpora humana, & alia rerum naturalium corpora, vt enim hæc perfectionem cedunt corpori humano, sic etiam horum forma & anima cedere debet, eandem perfectionem & nobilitatem animæ humanæ: forma siquidem & anima cum det esse rei, cuius est forma & anima, suæ nobilitatis & eminentiæ gradus & characteres

Ex gradu perfectionis corporis humani colligim⁹ perfectionem animæ humanæ.

imprimit ; corpori ; cui dat esse : sic ex præstantia corporis humani & eminentiæ suæ palma , supra reliqua rerum naturalium corpora , arguimus suæ formæ, & animæ eminentiæ palmam ; supra reliquas rerum naturalium omnium formas.

Hinc collectu facillimum animam humanam peculiari diuino & supernaturali lucis radio , separatam esse , & prorsus differentẽ ab alijs rerũ naturaliũ formis ; quas omnes antecellit suamet ipsa substantia diuina ; & supernaturali , immortali & æterna, vtpote ex flatu vitæ æternæ & lucis increatæ ortum habens , qui quidem flatus diuinus dedit , animæ humanæ , æternitatem illam quam possidet omnem & immortalitatem,&omnes alios perfectionis suæ gradus , & diuina alia aureola , quæ sequuntur suæ substantiæ nobilitatem & eminentiam : vt capite sequenti fiet adhuc clariùs.

Anima humana est separata ab alijs rerum formis peculiari lucis radio.

Anima humana vndenam rationalis intellectualis & immortalis habeatur.

Caput V.

Lucis est patefacere, demonstrare, iudicare, cognoscere ac intelligere, sine luce siquidem omnia latent & occultantur, ac in tenebris iacent, non ergo possunt intelligi, ac cognosci sine lumine, ea quæ intelligi & cognosci habent: hoc clarum & manifestum habemus, ipsa experientia quotidiana, corpora siquidem brutorum animalium omnium, dum viuunt & luce illa mundi actuantur & informantur, quæ illis vitam parit, cognoscunt ea omnia, quæ illis cognitu necessaria sunt, dum verò mortua, sunt & luce illa qua viuunt priuata sunt, corpus remanens, cui lux illa omnino extincta est, nihil cognoscit eorum quæ prius cognoscebat, ex luce ergo illa dependet eorum omnium notio. Lucis est scire & cognoscere.

Quod si lux vulgaris & communis huiusce mundi præclaras illas omnes notiones communicet & distribuat, quas cernimus & admiramur in brutis animantibus? Quid cogitabimus de illa luce

ſupernaturali & diuina, qua corpus humanum actuatur & informatur; Quales notiones communicabit ac diſtribuet, ſi communis & vulgaris huiuſce mundi lux admirandas admodum notiones, ac rerum demonſtrationes brutis animantibus communicet.

Nullo pacto ambigendum eſt, quin lux ſupernaturalis & diuina, qua homo actuatur & imformatur nobiliores multo & præſtantiores notiones homini communicet, quam lux vulgaris & mundana communicat brutis: quantum enim præſtat lux diuina & ſupernaturalis luci communi & vulgari, tantum etiam præſtant & actus qui ex illa diuina luce, ac ſupernaturali dependent. Quod ſi actus lucis mundanæ ſit vitam producere, caducam & labilem, cum motibus ſimplicibus, & quæ corticem rerum non excedunt: lucis diuinæ & ſupernaturalis erit producere actus vitales æternos & immortales, ſapientes, prudentes, rationales & intellectuales; hi enim actus lucis ſunt diuinæ & ſupernaturalis. Vnde homo quatenus ex illa informatus & actuatus eſt, immortalis, æternus, rationalis & verè intellectualis erit, ac ſolus inter facta animantia dici poterit ſapiens, prudens: notiones enim illius, ac demonſtrationes quas circa res quaſcumque habet, ſapientiæ

Lucis mundanæ actus quales.

Lucis diuinæ actus quales.

Homo vnde ſapiens & prudens.

pientiæ & prudentiæ, actus sunt, qui non aliunde scaturire, quam ex luce illa diuina & supernaturali, quæ est illius forma & anima quæ inde verè arguitur immortalis & ærerna: non enim tantum sapientiæ & prudentiæ animaduertimus in brutis, ac in homine ipso: vulpeculæ siquidem simiæ, & Elephanti inter bruta callidiores, non æquiparari possunt calliditate illa & astutia qua pollent, hominibus etiam simplicioribus, hinc collectu facillimum est, & probatu facillimum & euidentissimum, lucem illam qua actuatur homo, distinctam esse & separatam ab illa luce qua actuantur bruta animantia, & perinde esse speciei, differentis, & diuinæ prorsus ac supernaturalis, & perinde etiam producere actus extra naturam communem & vulgarem, qui quidem actus nihil aliud esse possunt, quam rationales intellectuales, & ex immortali & æterno fonte, scaturiginem habentes.

Sapienti & prudẽti vnde.

Quod si hominem morti obnoxium, & morbis videamus, id non ex parte formæ & animæ, suæ originem habet, sed ex parte materiæ suæ, quæ cum putredini multiplici, ad tempus aliquod, obnoxia sit, obnixè quærit & efflagitat, putredinis causas deponere, vt tandem forma perenni & immutabili actuari queat, & sic tandem quiescere, à motu illo altera-

Mors non ex parte animæ humanæ.

tionum & gaudere suo fine adepto, ad quem summopere peruenire anhelat, nec erit frustraneus eius conatus, cum Fide Christiana certum habeamus : mundum tandem vniuersum quiescere debere ab alterationibus suis, & motibus, quibus diuexatur : tunc temporis corpus humanũ putredinis causas omnes & alterationes, vna cum vniuerso mundo deponet, & immortalitatis & perennitatis donis decorabitur, & tunc anima humana, æterna & immortalis, corpori suo æterno & immortali, æterno & immutabili nexu connectetur & copulabitur nunquam in posterum separanda, nec corpus suum relictura ; tunc etiam temporis nobilitatem suam & præstantiam, tùm animæ, tùm corporis humani claram & manifestam habebimus, & nec ampliùs de immortalitate animæ nostræ dubitabimus.

Mũdus tandem quiescere habet à molibus suis.

Et anima humana & corpus humanum tandem immortalia.

Non ergo iam ambigendum est, sed obnixe asserendum & firmiter credendum, animam humanam, rationabilem, intellectualem & immortalem, cum ex flatu illo diuino lucis æternæ & increatæ traxerit originem. Qui quidem flatus diuinus ex ipso æternitatis & immortalitatis fonte, imo abyssu eductus, nihil nisi æternitatem & immortalitatem in homine ipso, cui insufflatus fuerit producere potuit, & cum in eadem abyssu sit sa-

pientiæ, prudentiæ, scientiæ & cognitionis infinita abyssus plus ille lucis, & vitæ hinc eductus, sapientiæ, prudentiæ, scientiæ & cognitionis erit plenus: hinc anima humana ex flatu illo, rationalis, intellectualis, sapiens, prudens, sciens & cognoscens habenda, & æstimanda erit, & cum tanti ponderis sit facta & creata à summo Creatore capite sequenti disquiremus.

Anima humana rationalis, intellectualis, sapiés & sciés vnde.

Anima humana quare rationalis & immortalis a Deo *Creatore facta fuerit.*

Caput VI.

IN voluntate diuina, & placito rationes quærere velle, humanæ vanitatis est, cum potissima ratio sit, placitum ipsum ac voluntas diuina nihil enim voluit Deus quin summopere bonum fuerit & necessarium: vidit enim Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Quod si quis adhuc quærat, cur homo factus sit rationalis & immortalis, & reliqua cuncta excluſa fuerint ab ipsa ratione & immortalitate, nec illi sufficiat placitum diuinum, ac voluntas suprema ipsius Creatoris, qui cum nihil fecerit sine ratione, hanc quærat scire & cognoscere rationem; animaduertat quæso opifici

In volũtate diuina rationes quẹrere vanum est.

summo & omnipotenti consonum valde esse, & suæ potentiæ infinitæ congruum. non omnia æqualia fecisse, quæ enim illi subseruiunt omnia quidem illi infima esse debere: nihilominus tamen æterna, immortalia & intellectualia esse debere, quæ illi æterno, immortali & plusquam rationali perenniter subseruire debeant; alioquin creaturis intellectualibus nullatenus fuisset opus, si Deus ipse laudis, honoris & gloriæ non fuisset auidus, & ab ipsis creaturis laudari & gloriari non efflagitasset; Si ergo honor, laus & gloria, perennis & sempiterna Deo Creatori debeantur, creaturas rationales & immortales adesse necesse est, vt ab his procedat talis honor, laus & gloria, ab alijs enim irrationalibus creaturis, hæc encomia, scaturire non possunt, cum non intelligant quid faciant: intellectus enim soliis est, & rationis laudare, glorificare, atque honorem dare. Laudant quidem omnia, & glorificant Deum Creatorem, quatenus existunt, at non vt homo, qui non solum mirabili existentia sua & nobilitate, vna cum cæteris creaturis omnibus Deum Creatotem suum laudat & glorificat, sed & ipsum cognoscit, & vt Creatorem suum & Deum honorat & glorificat, quod solis hominibus & Angelis, & intellectualib⁹ creaturis quadrat & cõpetit

Honor, laus & gloria Deo debẽtur ab homine.

Laudare Deum, & honorare hominum proprie, & Angelorum est.

Sic factus est homo rationalis, intellectualis & immortalis, vt intellectu suo, ratione, & immortalitate, æternas & immortales quantum potest, Deo persoluat gratias & laudes: sic ex honore, laude & gloria quæ debetur Deo Creatori, colligimus hominem debere esse intellectualem & immortalem. Cum solus homo ex creaturis infimis debeat propriè laudare, Deum, & tacitas ipsius docere laudes: Reliqua autem cuncta creata metaphoricè & tacite tantum dicuntur laudare Deum: homo verò solus, soli Deo laudes ore, mente, & obsequio persoluit.

Homo est immortalis, quatenus honorem & laudem æternam debet Deo.

Præterea Deus cognosci & intelligi voluit, ab ipsis hominibus, in quantum exterius cognosci & intelligi potest. Ergo homines huiusce cognitionis capaces esse voluit, ergo & intellectuales & rationales, imo & immortales cum hæ solæ creaturæ, huiusce cognitionis & scientiæ participes esse queant. Vnde ex cognitione illa diuina quam ex Deo ipso habere homo potest, fit ipse quasi Deus, & perinde immortalis & æternus; iustitiæ siquidem diuinæ & misericordiæ valde congruit, vt quos cognitionis suæ, & amoris voluit esse participes, eosdem ipsos debere esse æternos & immortales ac intellectuales, vt ex tali cognitione,

Ex cognitione Dei immortalitas hominis colligitur.

perenni & perpetuo amore, Deum ipsum persequi possint: amor enim perpetuus ac perennis firmus & constans qualis verus amor, meretur esse, ex perpetuo perenni firmo & constanti amanti ortum habet.

Immortalitas hominis vnde colligatur.

Homines ergo ex cognitione & scientia Dei, & ex amore diuino, quem ex scientia illa & cognitione habere debent erga ipsum Deum, & ex laude, honore & gloria quam perpetuam & perennem Deo ipsi reddere habent, immortales, perennes, rationales & intellectuales esse firmiter credendum est. Alioquin enim Creatori suo laudes illas, honorem, amorem & gloriam reddere non possent, & perinde hinc arguere possumus animam humanam, intellectualem, rationalem & immortalem Deum fecisse, vt ratione sua, & intellectu Deum ipsum amore perpetuo persequi posset, ipsumque laudare, honorare & glorificare valeret.

Anima humana quo vinculo & nodo amoris corpori suo copuletur.

Caput VII.

Anima humana & corpus humanũ dissimilia, & tamen cõnectuntur.

MAximæ est difficultatis & altæ ac profundæ disquisitionis quærere & inuestigare, nodum & vinculum quo anima humana corpori suo connectitur, similia siquidem similibus facili via copulantur, ac junguntur, at dissimilia nullatenus inter se coniungi possunt. In rerum autem natura nihil dissimilius est, ipsa anima humana & corpore, anima siquidem humana, lumen Dei est, ac diuina, ac supernaturalis substantia, corpus autem humanum lutum, puluis cinis & limus ipsius terræ est. Quid autem luto, limo, puluere & cinere lumini diuino dissimilius: nihilominus tamen summo cum amore copulantur, ac inter se connectuntur, at ægre admodum, & summa cum anxietate, à se ipsis dissoluuntur. Cum ergo sint inter se tantæ dissimilitudinis non possunt, inter se connecti, vt vnum indiuiduum componant, nisi medio quodam: quod quidem mediũ vtriusque naturæ particeps esse oportet, quale autem sit istud medium nobis iam est disquirendum. Cum ergo anima humana

Lumen cœleste est medium coniungendi animam humanam & corpus.

sit lumen diuinum & lucida supernaturalis substantia, corpus autem humanum sit quid terreum & elementare, perquirenda nobis est in rerum serie substantia, quæ horum duorum sit medium, & participet vtrorũque substantiam, in rerum autem serie nihil aliud reperire habemus, quam lumen cœleste & astrale, hoc enim solum medium censemus inter animam humanam & corpus humanum, quod quodammodo participet vtriusque naturam: lumen enim est æque, ac humana anima; non tamen eiusdem speciei, sed iusdem generis, quod quidem sufficit, vt ationem & naturam luminis habeat, corporis autem humani participat naturam, quod & quid elementare sit omnium elementorum, participans naturam, vt & corpus humanum: elementa autem quæ luci cœlesti & astrali insunt subtilia valde sunt, & quo in tenuiori possunt esse & subsistere gradu, quæ verò corpori humano insunt elementa, crassa valde & opaca sunt, & crassiori quo possunt in animali subsistere gradu: sic tenuitate & crassitie solum inter se differunt ac distinguntur, lucis mundanæ, seu cœlestis & astralis elementa & corporis humani. Hinc clarũ & appertum habemus lumen cœleste & astrale medium esse illud, & vinculum quo anima humana corpori

Concluditur lumen cœleste esse mediũ conjungendi animam & corpus humanum.

humano connectitur, participat siquidem vtriusque naturam & essentiam : Ambigere enim non possumus quin lumẽ astrale & cœleste sit lumen in genere, & luminis habeat essentiam, vt & anima humana, nec etiam ambigere possumus, quin idem lumen astrale & cœleste, materiæ & substantiæ tenuissimæ elementaris habeat naturam cum forma sit, ipsius materiæ elementaris, quam quidem formam participare oportet naturam & essentiam ipsius materiæ, cum ex centro ipsius educatur, & in principio ab ipso Creatore educta sit, in rerum omnium productione, sic lumen astrale & cœleste verum vinculum erit, & solus naturalis amoris nodus, quo anima humana corpori humano connectitur : non imus tamen inficias quin summus Deus Creator in creatione & infusione ipsius animæ humanæ propensionem summam, & inclinationem amoremque summum erga corpus humanum infundat & impertiat qua sola inclinatione & amore, sufficienti satis vinculo & nexu satis facili & forti, alligetur corpori, adeo vt non quærendus sit alius nodus quo simul connectantur, quam inclinatio illa & amor, illis supernaturaliter infusus : nihilominus tamen nexus alius fortissimus est, & ex parte corporis reperitur in ipso corpore, &

Propensio & amor animæ humanæ in corpus suum vnde.

verè naturalis est, & ex illo dependet amor & inclinatio ac propensio, quæ inter ipsa reperiuntur, nam amor inclinatio & propensio ex sympathia & similitudine substantiæ originem habent : lux autem creata, qua informatur & actuatur materia rerum omnium, reperitur etiam in corpore humano, quatenus materia rerum prima in ipsa reperitur, vt in reliquis alijs rerum naturis, lux autem illa sympathiam quam maximam habet cum luce illa supernaturali quo informatur corpus humanum : nihil enim similius est luci, luce ipsa, dicitur etiam media natura lux ista cœlestis, quia medium est inter animam rationalem & corpus humanum, vt inter se copulentur. Non ergo ambigere debemus lucem creatam mundanam, cœlestem & astralem esse vinculum, nodum & nexum quo anima humana, lumen Dei, & supernaturalis lucis substantia connectitur & copulatur, corpori humano, quod informat & actuat.

Lux in luce habet sympathiam.

Anima humana qua ratione & via vtatur luce cœlesti ad actiones suas peragendas.

Caput VIII.

Anima humana quo medio vtatur ad agẽdum.

ANima humana, vt supernaturalis est substantia lumen Dei creatũ & infusum corpori humano, dum creatur, tantæ & supernaturalis actionis, vt actiones illas miras & supernaturales, dum corpori suo immergitur, ac veluti incarceratur, edere non possit, absque medio apto & idoneo, ad actiones illas in actum & lucem producendas, corpus siquidem humanum, crassum nimis & opacum est, vt sua illa crassitie & oppacitate, recipere nequeat mirandas illas lucis humanæ supernaturalis actiones nisi in se contineret, aliquid subtile, ac tenue valde, cuius subtilitatis & tenuitatis ope, mirum illud agendi opus recipiat, & receptum in lucem & actum edat: illud autem subtile quod est in corpore humano est vera lux cœlestis & astralis, quæ in corpore humano constituit spiritus naturales, vitales & animales: nihil enim aliud sunt hi spiritus, quam portio lucis astralis & cœlestis, quæ purioribus & subtilioribus elementorum humanorum partibus vincu-

latur, vt ita loquar, seu constringitur, & sic lux cœlestis & astralis constituit in corpore humano, humidum radicale & calidum innatum, quod est ex Medicorum omnium consensu, & placito, animæ humanæ, verum & vnicum agendi instrumentum, sic lux cœlestis & astralis fit verum & vnicum agendi instrumentum animæ rationalis, cum fiat calidum innatum & humidum primigenium corporis humani: ex quo solo exsurgunt spiritus verè vitales, qui actionum omnium & facultatum humanarum sunt fundamentum, qui totum corpus humanum, & singulas illius partes occupant & replent vna cum anima illa diuina, & supernaturali substantia, quæ dum creatur à summo rerum opifice, in gratiam solius hominis eo instanti infunditur corpori humano, & ipsum actuat, & informat, substantiamque illam ætheream elemento stellarum correspondentem lucidam & omnino cœlestem in ipso corpore aduenies eam ipsam etiam actuat & informat, tanquam partem corporis humani, eaque ipsa mediante, mirandas suas omnes actiones, potentias & virtutes exercet. Quod enim in corpore humano solum actiuum est, & agendi capax, id solum assumere habet anima humana ad agendum: lux autem cœlestis &

Animæ humanæ organū ad agēdū

astralis spiritus naturales, vitales & animales constituens & componens, sola est actiua & actionis capax, vnde illud Virgilij & Academicorũ omnium Philosophorum decretum, igneus est ollis vigor & cœlestis origo seminibus, vnde etiam ab Hypocrate spiritus dicuntur, ὁρμιοντα impetum facientia, quod motus & agendi principium inde scaturiant: hinc antiquorum quamplurimorũ delusi fuere, animam humanam cum spiritu illo impetum faciente, & animæ organo, confundẽtes, quod capite peculiari demõstrabim⁹ post quã declarauerimus animã humanã luce astrali & cœlesti vti tanquã organo proprio ad actiones suas õnes peragẽdas, cũ lux illa sola, in corpore humano, sit actionis edendæ capax, vt in reliquis rebus omnibus naturalibus, in quibus solis hęc lux est actionis principium & fundamentum. Ea ergo ratione & via, anima humana vtitur luce cœlesti & astrali ad agendum & operandum, iam verò videamus quam turpiter delusi sunt, qui animam humanam cum calido innato & spiritu vitali confuderunt.

Spiritus quare dicantur impetum facientes.

Lux est in omnibus rebus principium actionis.

Anima humana nullatenus est calidum innatum corporis humani, nec eius vitalis spiritus.

Caput IX.

Calidum innatum nõ est natura rationalis.

CApitibus præcedentibus satis clarè demonstratum est, ex definitione ipsius animæ rationalis, & ex disquisitione ipsius essentiæ eam ipsam animam humanam nullo pacto esse, calidum innatum, neque spiritum vitalem ipsius corporis humani, cum spiritus vitalis & calidum innatum corporis humani, & reliquorum omnium animantium sit quid elementare & astrale tantum, ex fonte naturæ visibilis ortum ducens: anima autẽ humana est lumen supernaturale, à summo opifice, peculiariter creatum in gratiam solius hominis, nihil naturæ visibilis & elementorum habens, sed supernaturalis est prorsus ordinis, & supernaturaliter & diuinitùs corpori humano infunditur dum creatur, forma tamen naturalis est corporis humani, non quod ex legibus naturæ, corpus humanum elementare suum informet & actuet, ex eius centro per se educta alterationis & productionis statuto ac decreto: sed est

Spiritus vitales quid sint.

forma naturalis ipsius corporis humani quod formæ naturalis vires in ipso corpore agat, & formæ naturalis imperio fungatur, vnde & calido innato & humido primigenio eiusque naturalibus spiritibus imperat, nec quicquam est in corpore humano, tùm ex parte Astrorum, tùm ex parte elementorum inferiorum quin animæ humanæ decretis & statutis subjiciatur, ita vt nisi libere concurrat, cum instrumentis & organis suis ad agendum, ipsa & instrumenta, & organa actionibus suis proprijs & innatis denudentur, vt clarum & manifestum est, ex extasi animæ humanæ, vbi corpus humanum priuatur facultate communi & ordinaria, nec tamen moritur, nec anima eius separata est à corpore, sed tota rapta est & sublimata mente & cogitatione in Deum, quæ sola cogitatione ita gaudet, vt functionum suarum prorsus obliuiscatur, & inde instrumenta & organa agendi, ipsius corporis humani ipsamet actione priuantur, donec redeat anima ex extasi sua & raptu, & suis deinde fungatur ordinarijs officijs.

Anima humana quare forma hominis.

Anima humana calido imperat.

Extasis quid sit.

Ex eo ergo dominio & imperio quo valet anima humana in corpus suum & in omnia quæ corpori insunt collectu facillimum est, animam humanam non esse calidum innatum corporis sui, nec eius

Calidū innatum corporis sequitur naturā.

vitalem spiritum, hæc enim omnia, corporis sunt, nec illi proprie dominantur, vt cum sint corporis, corporis eiusdem sequuntur innatas & naturales inclinationes; & nisi anima humana repugnet & refrenet, ac temperet innatum illud agendi corporis humani cacœthe, totum ruit in peius, & id ortum habet ex agendi libera sua voluntate, qua sola in vtramque ferri potest partem, vt capitulis sequentibus clarum erit & apertum.

An anima humana cœlestibus subjiciatur Astrorum radijs & influxibus.

Caput X.

Inferiora non agunt in suprema, sedè cōtra.

QVæ sunt infimi ordinis, non agunt in ea quæ sunt supremi ac supernaturalis ordinis, at contra ex diuino decreto ac statuto, quæ sunt supernaiuralis & supremi ordinis imperant ac dominantur, his omnibus quæ sunt infimæ sobolis & naturalis scaturiginis, & id omne experientia quotidiana, habemus expertum, superiora siquidem inferioribus dominantur, non è contra. inferiora superioribus sunt dominio, naturalis siquidem ea ratione perturbaretur ordo, & sic mutaretur qnodammodo statutum & decretum diuinum, quod est impossibile

Anima

Anima ergo humana cum sit superioris ordinis & supernaturalis, cœlum vero & omne astrum infimi ordinis & naturalis, non poterit vllo pacto, subijci astrorum radijs & influxibus: hi enim solum agere possunt in ea quæ sunt inferioris ordinis & eiusdem naturæ ex ipso diuino decreto, & naturæ, ipsius lege, at cœlū nō est eiusdem naturæ cum anima humana, imo contra diuersæ est naturæ, & perinde agere non potest, in animam humanam cum nihil habeat cuius ope, & ministerio, eius actiones introduci queant in substantiam eius: quiquid enim cœli habent, ex massa prima abyssi ortum duxit, anima autem hominis nihil ex massa illa tenet; sed de nouo quotidie creatur, in fauorem & gratiam hominis & nihil abyssi materiæ primæ habet vt superius clare admodum demonstratum est, cum ergo nihil abyssi materiæ primæ habeat, ea quæ sunt ex abysso in ipsam agere non possunt, cum in ea nihil reperiatur, in quod agere queant.

Anima humana non subijcitur astris.

Anima autem humana, nihil habere ex abyssu materiæ primæ superius satis dilucide demonstratum est cum sit lumē Dei ex flatu diuino creata substantia ad similitudinem verbi primi, exemplaris: nihil autem flatus ille diuinus habuit ex abyssu aut in Deo ipso fuisset aliquid

Anima humana nihil habet ex materia prima.

ipsius abyssus per ipsum Deum ex nihili fonte, creatæ, quod est absurdum dictu & cogitatu.

Cum ergo anima rationalis nihil habeat ex materia prima, nec ex forma illius quæ lux creata est, quæque sola actionis est capax, recipere non poterit actiones & virtutes illius lucis, cum dissimilis omnino sit illi & alterius speciei, natura siquidem ex Philosophorum omnium sententia in similem & eandem naturam habet actionem, vnde clamãt natura naturam vincit, natura natura gaudet, natura naturã continet vt similia in similia agere tantũ posse ostendant ac demonstrent. Quod si naturalia tantum agant in naturalia, & extra & vltra agere nequeant peroptime cõcludere possumus animam humanam non subijci vllo pacto, astrorum radijs & influxibus, cum sit supernaturalis ordinis in quem cælum agere nequit & cum nihil habeat lucis creatæ, mundanæ, quæ sola recipit cœlestes influxus dum inferioribus creaturis est alligata, hinc clarissimum & apertum habemus, animam humanam non recipere influxus cœlestes cum lux cœlestis nõ permisceatur animæ humanæ imo contra, dum anima humana informat & actuat, corpus humanum & omnes illius partes informat & actuat

Concluditur animã humanam non subijci astris.

ipsam lucē cœlestē,& mundanā & ad superiorem gradum vi sua supernaturali, eleuat, ita vt, ipsa lux mundana quæ corpori humano inest, & eius spiritus & calidum innatum constituit, sit fortior multo & potentior, quam in brutis animantibus; ita vt resistere valeat cœli &planetarum influxibus, potentia illa diuina & supernaturali actuata, &infromata, hinc factum est decretum istud sapientum, sapiens dominabitur astris;nō enim aliquid possunt astra in hominem sapientem ac prudentem sed in hominem brutum qui anima sua prudenti sapienti ac rationali vti nescit at more brutorum viunt, & suam imperantem & cunctis rebus regnantem virtutem, & euergiam libera sua voluntate deponit & rebus sibi multo infimis subseruit vt capite sequenti fiet clarius.

Sapiens dominabitur astris.

Anima humana, qua via & ratione astris subjiciatur.

Caput. XI.

VIdimus capite superiori qua ratione animahumana, ratione& intellectu suo astris ipsis & cœlo omni dominari valeat cum habeat potentiā & energiam ex intima sua supernaturali substantia in

Homo qua ratione astris subjiciatur.

cœlos & astra iam vero perquirendum nobis, est, an aliqua ratione astris subjiciatur cum experientia ipsa constet homines quamplurimos ex fati lege & astrorum influxu, morbis varijs, tum animi, & corporis tentari, & affligi, quod quidem esse non posset, nisi anima humana vitijs vel virtutibus dotata aliqua ratione astrorum influxibus & radijs subijciatur, scimus enim ratione & experientia ipsa, natos homines sub Saturni influxu maleuolo & infortunato, & retrogrado, audaces nimis & impudentes antiquos fures & auaros esse.

Homines sub astrorũ radijs nati quaese esse asserant Astrologi

Ac fieri si vero sub Ioue nascantur fieri lætos, pulchros, tenaces, mites vrbanos iucundos verecundos ac generosos, si autem sub marte producantur in ariete & scorpione, fieri loquaces, mendaces, latrones spoliatores, fallaces & instabiles si vero sub'sole in Leone prudẽtes, tristes, pulchros, veraces nec nõ sapiẽtes esse clarũ est si vero sub Luna in cancro, fortes, iustos castos & vagabundos, enasci comprobamus, hæc autem vitia & virtutes ab anima humana, dependent & ortum habent. Et si ab astris homini infundantur, cum animi humani affectus sint & pathemata non corporis, animæ non corpori, impertiri fatendum erit.

Huic obiectioni respondendū erit affectus illos & pathemata quæ animo humano imprimuntur, non immediate ab astris animo imprimi, sed calido innato, & spiritibus vitalibus, animalibus ac naturalibus corporis humani, qui cū sint ex lucis mūdanæ substantia, facili via recipiūt ab astris, substantias illas & energias cœlestes, quæ in corpore humano, seu in parte eius puriori & cœlestiori impressæ & impactæ & vnitæ excitant & alliciūt animæ humanæ organum, & instrumentum agendi, ad ita agendum & ad similes & corrospōtentes astrorū influxibus actiones edendas: quæ si optimæ & laudandæ sint virtutis nomen accipiunt si vero malæ & pessimæ vitij stygmate, connotantur ac inuruntur non tamen hinc arguendum est virtutes & vitia, ab astris infundi cum astra non intelligāt nec cognoscant virtutis, virtutis aut vitij conditiones at solum infundunt astra, suos peculiares radios virtutibus seu energijs, & proprietatibus eorum decoratos, qui impacti & coniuncti humano calido innato, actionis humanæ principio, ijsdem proprietatibus & energijs astralibus & cœlestibus calidum ipsum innatum humanum imbuunt, & ad similes & correspondentes astrorum energijs, actiones edendas alliciunt, tentant & inclinant,

Astra inclinant & inci tant nō cogunt.

non cogunt quia anima humana vt vera corporis forma & agendi principium, cum sit libera voluntate prædita, nulla astrali virtute cogi potest, hisce enim occultis astrorum illecebris sua innata virtute qua corpori suo imperat resistere potest, & ita astrorū radijs non subijci animam humanam collectu facillimū est, quamuis sæpe sæpius & nimis hisce occultis astrorum illecebris non resistat, sed obediat mera sua & pura libera voluntate.

Hisce rationibus & argumentis clarum est, & admodū manifestum, qua ratione & via, anima humana subijciatur astrorum radijs & influxibus, & qua virtute & potentia ijsdē resistere queat, vt nullatenus ijsdem subijciatur; non enim influunt in ipsam animam astra nec influere possūt sed tantum influunt in corpus & in principium & organum agendi suum, quod est calidum innatum & humidum primigenium corporis humani quibus solis imprimuntur & infunduntur astrorū virtutes & proprietates, nunc ad bonum & ad virtutem, nunc ad malum & vitium inclinantes & quasi tentantes animam humanam, vt hinc si eligat bonum et virtutem brabio virtutis et gloriæ, coronetur: si vero malum et vitium, mali et vitij dedecore, tamquam perrenni, et perpe-

qua ratione anima humana subijciatur astris

tuo stygmate infametur, sic astra et influxus eorum ad gloriam et honorem virtuosos, et genorosos, euehunt, malos vero, et pessimos homines ad tartara deprimunt: non quod id, ex astris dependeat et scaturiat, sed ex pura animæ humanæ; libera voluntate, quæ nunc his, nunc illis vitiosis aut generosis, astrorum illecebris obsequitur et secundum obsequium suum bonum aut malum euehitur aut deprimitur, quod capite sequenti dilucidius multo declarabimus animæ humanæ liberam voluntatem inuestigando.

Anima humana vnde sit libero arbitrio prædita ac decorata.

Caput XII.

Anima humana libero arbitrio prædita est & vnde hoc habeat.

NIhil Deo ipso liberius est, fons enim est & scaturigo totius libertatis, quicquid agit liber agit, nullo pacto coactus, & ex sua libera vndequaque voluntate, emanant, & exsurgunt actiones, cum autem ex Deo ipso originem traxerit homo, & eius forma anima humana, vt demonstratum est, capitulis præcedentibus, est enim anima humana flatus diuinus & spiraculum vitæ, ex ipsa vita æterna increata libera omnino, ortū

habens, & ad imaginem verbi primi exemplaris creata ſubſtantia. Si hinc ergo educta eſt anima humana, non videmus cur illi denegandum ſit liberum arbitrium, vti non cernimus cur illi non concedenda immortalitas, ratio & intellectus, ſapientia atque ſcientia hæc omnia enim ſunt ſupremo, & infinito gradu in fonte ipſo, ex quo educta eſt anima humana, hauſit ergo anima humana ex fonte ſuo ex quo educta eſt, quidquid liberi arbitrij habet, quicquid ſcientiæ intellectus & immortalitatis poſſidet, alioquin ſuſpicari poſſet incredulus non ex fonte diuino eductam fuiſſe ſi nihil fontis diuini ſaperet ac redoleret, experientia autem ipſa cernimus animam humanã ſcire, cognoſcere, ratiocinari, intelligere & ſapere, inde etiam & liberam eſſe, & ſui omnino inris debere eſſe confitendum eſt, non enim hiſce prædictis donis dotatã & exornatam eſſe confiteri habemus, quin & reliquum fateamur donum quo cœteris animantibus præcellit, & cuius ſolius gratia, legem habuit, à ſummo ſuo creatore rigide obſeruandam, ne morte periret, niſi enim ſui iuris & liberi arbitrij fuiſſet homo à ſummo creatore factus, Deus creator non illi impoſuiſſet legem, nec adhuc poſteris ſuis impoſuerat mandata rigide

Anima humana quicquid habet diuini infõnte diuino habet.

Tertulianus inMracionẽ

obseruanda, qui enim non sunt sui iuris & potestatis, his non imponenda sunt mandata, si ea obseruare nequeant: nequeunt autem cum non sint sui iuris & potestatis. Perinde clarum est, & summopere manifestum animam humanam libero arbitrio præditam esse, ex suamet ipsa substantia, quæ ex naturali sua virtute, & innata proprietate, liberos & sui iuris educit actus, & perinde non coacte, sed libere omnino astrorum influxibus & planetarum virtutibus subijtur, hoc est astrorum, illecebris libera voluntate parit, quas tamen illebras cœlestes sua etiam libera potestate compescere potest & in contrariam partem vertere potest. Alioquin nihil laudis & gloriæ, vituperij & pœnæ demereri posset, si ex libera potestate non dependerent actus illi, qui laudem & gloriam, vituperium & pœnam ex poscu-

Homo nisi esset liber frustra tentaretur.

lant & exigũt. Vnde cũ videamus astra necessariò influere in hæc inferiora, & præsertim in hominẽ & tamen nõ cogere necessario hominem ad hos influxus insequendos.

Hinc concludere debemus animam humanam liberam esse debere vt influxibus cœlestibus resistere possit, & instigationibus mali genij: & incitationes boni genij ad virtutem sequi valeat; non

enim ad malum vel ad bonum incitare possent genij animam humanam nisi ipsa esset libera, voluntate prædita, nec in vtramque ipsa verti posset partem, & perinde frustra tentaretur ad bonum vel ad malum insequendum nisi esset sui omnino iuris.

Cocluditur hominem esse sui iuris

Ex substantia ergo sua, ex flatu nempe diuino, libero prorsus ex quo facta est, vt ex actibus liberis quæ inde depromuntur, nullo pacto hæsitare debamus animã humanam liberã omnino esse & suæ potestatis, & perinde luci omnino mundanæ imo Angelicæ & diabolicæ, vi sua propria & voluntate innata libertatis fonte, resistere posse quod omnino diuinum est, & supernaturale, in ipsa anima humana, quod capitulis subsequentibus dilucide admod um perquiremus.

Anima humana qua energia resistere queat, Angelicis & diabolicis conatibus

Caput XIII.

Anima humana qua vi resistat diabolicis conatibus.

Actus liberæ voluntatis nullatenus cogi possunt aut si cogi possunt, non actus sunt liberæ voluntatis eatenus qua cogi possunt : liberi siquidem actus, eatenus sunt liberi, quatenus cogi nequeunt si cogantur liberi non sunt cum libertatem amittant dum ita cogun-

tur anima perinde humana, nullo pacto cogi potest, nec Angelico vel diabolico conatu, nec ad bonum, nec ad malum insequendum nisi pura sua & libera voluntate, feratur, ad id ipsum ad quod incitatur Angelica vel diabolica suadela, et persuasione. Persuadere quidem possunt Angeli animam humanam ad bonum virtutemque insequendam, Cacodæmones verò eandem ipsam animã tentare possunt varijs suasionibus et illecebris, ipsam verò cogere, nullatenus possunt, cum sit essentia sua libera, à Deo creata, ita vt nullo pacto, à supercœlesti potentia ad actus eliciendos et producendos cogi possit, destrueretur siquidem eius essentia libera si cogi posset, quod supercœlisti potentiæ est impossibile, implicat enim contradictionem esse liberum, et non liberum; resistit ergo anima humana Angelicis et diabolicis conatibus omnibus, mera sua potentia, et facultate libera, qua prædita est, à summo suo creatore, qui eam liberam libere creauit, ita vt Deus ipse, absque destructione essentiæ animæ humanæ, eam ipsam cogere nequeat, ad actus suos edendos. Vnde illud Augustini qui fecit te sine te, sine te, te ipsum Saluare non potest, vt liberi arbitrij potestatem & facultatem in homine demon-

Quid possint Angeli & dæmones in animam humanam.

Libertas animæ humanæ cogi non potest.

strare queat, tantæ esse energiæ vt Deo ipsi resistere possit nihilominus tamē gratia diuina efficaci, vt loquuntur Theologi, ita liquescit cor hominis & eius voluntas libera, vt omnino sequatur voluntatem Dei, nihilominus potentia resistendi, hoc est actus & potentia libere agendi, non destruitur at integra manet, qua mereri valeat si bonum & virtutem sequatur, & torquori etiam ipsa queat si malum quod pœnas exigit, sectetur. Perinde non culpanda sunt astra & influxus cœlestes, nec demones si vitijs contaminetur anima humana non enim hæc ex astris & dæmonibus; seu malis genijs in animam humanam necessario defluūt ita vt hinc male & vitiose agere debeat anima humana at vt continuo prœlium agat, in vitium & malum ipsumque vincat, & superet, & victoria parta triumphet. Ad hoc solum creata est anima humana, vt in corporis sui ergastulo, concluſa, semper & continuo, dies & noctes prælietur, vita enim sua nihil aliud esse debet quam perpetua militia super terram at cum nobilis admodum sit & nobilissima creaturarum infimarum vincere habet, vt coronetur turpe enim est illi ac sūmū dedecus, vinci & superari, cū in se habeat vincendi, ac superandi suffici-

Voluntas humana gratia diuina liquescit non tamen cogitur ad obediendū gratiæ diuinæ.

Anima est creata ad prælium.

Vita humana nihil nisi perpetua militia super terram.

entem energiam. Vndequaque enim stipata est & munimentis fortissimis præmunita, vt cœlestium & supercœlestium omnium viribus resistere possit vt inferius fiet manifestum & clarum.

Anima humana cur habeat cœlestes influxus infaustos & sibi contrarios

Caput XIV.

Animæ humanæ nihil infaustum & contrarium esse potest cum in ipsam naturale nihil agere possit cœlum enim & astrum cum sint diuersi generis in ipsam animam agere nequeunt; contraria enim vt inter se agant sub eodem genere esse oportet, aqua enim & sulphur inter se agunt, quod sub eodem genere elementi collocentur: anima autem humana, & cœlum & astrum quoduis non sub eodem genere sunt & perinde infausti & contrarij inter se habere possunt, superest ergo vt aliquid sit in corpore quod actuat, cuius ope & ministerio, anima humana persentire possit cœlestes illos sibi infaustos & contrarios influxus & radios, qui illi proprie & stricte loquendo, non sunt contrarij, cum non sub eodem genere collocentur anima siquidem humana non est lux cœlestis, sed

Animæ humanæ nihil est infaustũ & quare.

est lux diuina & supercœlestis vt probatum est sufficienter superius & perinde non sub eodem genere lucis collocantur anima humana & radij cœlestes & perinde etiam radij cœlestes nihil contrarij & infausti in ipsam animam humanam infundere possunt, atin corpus humanum infundunt quidem aliquid infausti cum in corpore humano reperiatur lux cœlestis corpus mouens & agitans & suscitans ad actiones suas peragendas, hæc est enim lux cœlestis permixta corpori & vera permixtione illi vnita, nec tamen est forma corporis humani vera & vltima; non enim habet aliam formã corpus humanũ præter animam rationalem & intellectualem: at solum est hæc lux cœlestis instrumentum actionis animæ humanæ, quò vtitur anima humana, vt corpus suum compellat ad agendum illud autẽ, instrumentum cum sit lux cœlestis, præcipuaque eius pars tota ex cœlo dependeat facili negotio suscipit impressiones cœlestes & si aliquid sit mali vel boni influxus dum corpus humanũ producitur illud quidem corpori humano, tunc temporis imprimitur & vnitur, parti potissimum lucidæ, & cœlesti, quæ ipsum corpus suscitare habet ad actiones & in-posterum deinde, toto æui tempore, dum corpus persistit cœleste

Corpus humanum non habet aliam formã præter animam humanam.

Quid suscipiat in corpõre humano cœlestes influxus.

illud quod impactum est suscitatur ad actiones similes edendas cœlestibus radijs, qui primo productionis tempore in corpus humanum descenderunt vt illi vnirentur & permiscerentur, vera permixtione & calidum innatum corporis humani constituerent. Sic calidum innatũ verũ& vnicũ animę humanę instrumentũ suscipit impressiones cœlestes, et influxus bonos vel malos, et si quid est fausti vel infausti ex astrorum radijs tunc imprimitur calido innato, vnde calidum innatum corporis humani imbuitur et inficitur vt ita loquar influxibus astrorũ vnde deinde titillatur ad actiones similes astrorum impressionibus peragendas, et anima humana suscitatur instrumento suo, ad similia peragenda. Quod si instrumentum suum seu calidum innatum corporis imbuatur hisce impressionibus cœlestibus, fieri non potest, quin anima humana titilletur & suscitetur ad hoc agendũ, quod ab astris impressum est & infusum calido, innato suo, actionis suæ instrumento, non tamen inde necessarium est, vt anima humana cogatur ad ita agendum & sic clarum habemus & manifestum quà ratione cœlum & astra, habeant aliquid fausti vel infausti quod quidem anima humana sæpe sæpius sequitur, quod instrumenti &

Calidum innatũ suscipit influxus tanquam corporis humani organum.

organi suam actionem inclinationem & propensionem sæpissime obsecundet & hinc ortos esse bonos & malos genios, naturæ humanæ facili negotio crederepossumus. Quod capite sequenti disquiremus.

Anima humana an habeat bonum & malũ genium. Quo suscitetur ad bonum vel malum insequendum.

Caput XV.

Angelus bonus & malus datus homini quare.

SAnctorum patrum quamplurimi nobis affirmant vnicuique homini datum esse genium bonum & malum, vt bono suscitante genio virtutem sequatur homo, aut saltem suscitetur ad eam persequendam, malo autem instigante genio, ad vitia insequenda titilletur. Genium autem bonum homini datum in ipso instanti productionis ipsius hominis seu infusionis & creationis animæ humanæ, in corpus suum affirmant, eaurque esse credunt ex vltima spirituũ supercœlestium hierarchia Ephionia dicta ex choro Angelorum: malum autem genium eodem tempore homini datum ex eadem tertia hierarchia ex choro cacodæmonum esse opinantur. Hi genij inter se prælio continuo ac bello, dimicantur, vt hominem in consensum suum trahant suæ voluntatis, ita

tis, ita vt homo continuis agitetur motibus, internis ad bonū vel malūinsequendū: quodquidē tanquā veriſſimū perſentiūt animę humanę, quę quidē etſi ſunt nobiliſſimæ creaturæ, ſcientiæ cognitionis & intellectus ac libertatis plenæ, nihilominus ad malum potius pronæ et inclinatæ videntur et ad vitia omnia inſequenda quam ad virtutem quod ſuadelæ mali genij grationes et iucundiores ratione corporis humani, illi videantur via autem virtutis aſperior multo labore et ſudore plena, vnde virtutem poſuere dij ſudore parandam ex ſententia ignauorum, quod illis via virtutis aſpera et dura videatur vitij autem iter planum et molle quod tamen non ita eſt, imo contra, via virtutis plana et mollis, et vitij iter montuosū durū& aſperū anxietate&lāgore plenū: id autē ex inclinatione &propenſione animę humanę ortū habet, ſi enim inclinetur ad vitium vitij iter planum omnino et molle, virtutis autem iter difficille, ſi vero ad virtutem tendat, et inclinetur virtutis iter gratum admodum & facile illi videbitur, vitii autem è contra aſperum et durum.

Homo ad malum potius inclinatur quam ad bonum & vnde id ſit.

Propenſionem & inclinationem ad bonum & ad malum vnde proueniant.

Hæ autem propenſiones et inclinationes animæ humanæ ad virtutē vel ad vitium inſequendum accendentur ſæpiſſime boni vel mali genij inſtigatione, vnde etiam accendimur et inflamuamur,

ad virtutem vel ad vitium ſuadela boni vel mali genij noſtri, non tamen ſemper & perpetuo, ſhice externis ſuadelis ferimur ad bonum vel ad malum ſed internis noſtris inclinationibus & propenſionibus quæ ex aſtris & luce mundana ortum habent quibus tamen dominari poſſumus virtute & proprietate innata animæ noſtræ, at vtexcuſationem nõ habeamus vllam ſi virtutem non ſequamur nec ex parte mali genij, nec ex parte infauſti aſtri & conſtelationis malignæ, quæ calidum innatum noſtrum inficit ſua maligna qualitate, quod quidem calidum innatum ita male affectum tutillat animam humanam ad ita deprauate agendum vnde actiones animæ humanæ poſſunt etiam deprauari & contaminari vitio organi ſui, niſi virtute & magnanimitate animæ humanæ, corrigantur, & cogatur ipſum inſtrumentum ad deprauatum illud agẽdi cacoete deponendum : hinc ex praua illa propenſione ad malũ & inclinatione ad bonum, bonos & malos genios ortum habuiſſe crediderunt nonnulli Philoſophorum & ſecundum eorum ſententiam ex aſtris ipſis inueſtigari poſſe, eorum naturam & eſſentiam. quod calidi innati propenſiones & inclinationes ad agendũ ex aſtris ipſis auſpicari valeamus. Influunt ſiquidem aſtra, calido innato,

suas virtutes & energias, ipsumque disponunt ad deprauatas vel optimas agendi propensiones & hoc est habere geniū bonum vel malum ad virtutem vel ad vitium insequendum: non tamen negamus sententias sanctorum patrum, quibus asseritur hominibus singulis datos esse Angelos ad eorum custodiam, quibus suadentibus feruntur homines ad virtutem non coacte sed libere, vt vice versa etiam singulis hominibus malum Angelum esse datum vt eo instigante ad vitium flecti possint non vt flectantur absolute at vt resistant eius tentationibus & victoria hinc reportata, coronentur, singuli enim homines milites Dei & Christi sunt, & milites Dei esse nequeunt quin militent nec militare, quin hostes habeant quos vincere habent aut coronari non merentur, quo circa dati nobis sunt hi hostes & inimici non ad destructionem nostram, sed ad gloriam & coronam modo ipsos hostes & inimicos vincamus & superemus victoria autem ipsorum hostium penes nos est, stipati enim fortissime sumus aduersus omnes inimicos nostros, ideo non pertimescendi nobis sunt, nec vllo pacto cedendum nobis est, sed contra fortiter nitendum vndiquaque enim expletam & perfectam habemus formam virtutis & victoriæ pal-

Astra disponunt calidum innatum ad bene vel male agendum.

Dati sunt hostes homini vt homo vincat et non vincatur.

mam, vt belli huius superstites esse valeamus, quod capite sequenti fiet clarius.

An anima humana vi naturali sua virtutem sequi queat, & vitium pariter reprimere possit.

CAPVT XVI.

Lucis est vincere & superare.

CVm lucis cœlestis, & mundanæ sit omnia vincere ac superare quæ illi inferiora supponuntur, vt experientia ipsa videmus cœlum & astra omnia, inferioribus elementis & elementatis omnibus Dominari, hinc clarum & manifestum habemus animam humanam sua virtute innata, & proprietate vitijs omnibus dominari posse, cum ipsa sit lux diuina & supernaturalis cum lux ipsa cœlestis & mundana, illi subalternetur, vt ita loquar & subijciatur. Itaque si lux cœlestis inferioribus omnibus dominetur iure potiori & fortiori, lux diuiua & supercœlestis qualis est anima humana, inferioribus omnibus dominabitur vitia autem omnia qualiacumque sint inferiora sunt & abyssi inferioris sequuntur essentiam & naturam cum mali redoleant indolem vt enim bonum & malum opponuntur essentia & natura, sic

Anima sua cum sit lux supernaturalis vincere habet.

& loco ac sede dissident ita vt si bonum sit superius vt vere est cum Dei ipsius sapiat naturam: malum erit inferius cum & satanæ & diaboli sapiat naturam & indolē. Satan autem & diabolus, & quicquid Deo aduersatur, in infimo loco collocatur, non ergo diffidendum est quin anima humana vitia cuncta & mala omnia naturali sua virtute & proprietate superare possit, cum & ipsa sit supernaturalis & diuinæ lucis origo, cui omnia infima subijciuntur, non cœli infaustos, & peruersos radios non planetarum omnium maleuolos influxus non mali genij malignas instigationes pertimescendas habet, hæc omnia illi infima sunt, & illi subijciuntur dedecori illi summo est, ab infimo vinci & superari cum & suprema omnia vt vincat sint illi auxilio, Deus ipse potissimum cui omnia cedunt cœlestia terrestria & inferna, illi assidue & continuo succurrit, bonus præterea genius, qui illi fidelis Achates habetur, virtutem inspirando robur supercœleste impertit, boni autem & fausti cœlorum omnium influxus & radij, non ipsam animam destituunt sed ipsam vndiquaque ambiunt & calidum innatum corporis humani, & humidum primigenium actionum suarum, organum & instrumentum, omni ex parte fortunant vt ad

Animæ humanæ dedecori est vincatur à vitijs & quare

actiones virtutis propellatur hisce omnibus stypata anima humana, tum diuinis tum naturalibus auxilijs cum innata sua virtute, nonne illi dedecori habetur, ab infimo illa ipsa debiliori, vinci ac superari posse,

Cõcluditur animã humanam virtutem sequi posse ex virtute sua innata.

Non ergo ambigendum vllo pacto est, animam humanam innata sua virtute & proprietate, virtutem ipsam sequi posse, & malum pariter omne, & vitium reprimere cum sit diuinæ prorsus originis cui virtus & bonum innatum est, malum autem & vitium innaturale & contra ipsius naturam naturale autem sequi facillimum est, & innaturale facilis est victoriæ.

An ratio intellectus voluntas & passiones animæ inter se differant.

Caput XVII.

Simplex homogeneũ & nihil habet à sua simplicitate distinctum.

SImplex & omnino homogeneum nihil habet in se ipso distinctum & separatum, alioquin non esset simplex et homogeneum si haberet aliquid quod non esset suæ naturæ et essentiæ, sciunt autem & fatẽtur omnes Philosophi & Medici fide Christiana illuminati animam humanam simplicem esse substantiam spi-

ritualem supernaturalem & diuinam, nihil ergo heterogenei habere fatendū est cum ea sit simplex substātia spiritualis & supernaturalis. Authoritates patrū hoc confirmant & stabiliunt quod etiam ratione subfulciri potest. Anima siquidem est lucis Dei & ad imaginem verbi primi exemplaris creata substantia: lumen autem Dei est quid simplex imo quid simplicissimum & verbum, primum rerum omnium exēplar est filius Dei æque simplex, ac simplicissimus ac ipse Deus, si ergo anima humana sit ad imaginem & similitudinē verbi creata substantia erit omnino simplex, aut ad similitudinem Dei & ad imaginem verbi primi exemplaris non erit creata substantia. Quod tamen nobis est credendum fide Christiana & Catholica. Ratum ergo sit & ratione, & authoritate & fide ipsa Christiana confirmatum animam humanam simplicem esse substantiam eamque spiritualem & supernaturalis ordinis: hinc sequitur, intellectum, rationem, liberam voluntatē sapientiā, prudentiā, amorē iram & odiū & reliqua ōnia, quæ ab ipsa substātia simplici animæ humanæ effluere solent, non esse quid distinctum, & separatum ab ipsa anima humana, at in ipsa anima esse substantiam ipsam ipsius animæ hu-

Anima humana simplex est substantia.

Intellectus ratio volūtas amor odium scientia prudentia non distingūtur in anima humana.

manæ exterius tamen postquam ab ipsa anima effluxa sunt distingui & separari, interius vero vnam & eandem simplicẽ substantiam constituere, vt apparet in alijs simplicibus substantijs spiritualibus, in dæmonibus Angelis & in Deo ipso, quid enim in Deo est, Deus est, iustitia misericordia sapientia scientia, cognitio, bonitas & reliqua omnia Dei atributa, sunt in Deo ipso, Deus externus autem à nobis ipsis destinguitur, externa autem hæc distinctio principium formale & essentiale, distinctum & separatum in Deo ipso nullo pacto, constituit: sic & in Angelis cognitio, scientia, amor, odium peccáti, & peccantiũ tristitia & lætitia, & reliqua cuncta, quæ ex illis substantijs spiritualibus effluere possunt, nõ distingũtur & separãtur in ipsa substantia Angelica, sed confunduntur, & vnam & eandem & simplicem constituunt substantiam spiritualem pari omnimoda ratione, asserere possumus animæ humanæ passiones virtutes & proprietates omnes quæ exterius distingui et quodammodo separari videntur nullo pacto in ipsa anima humana distingui at confundi et vnicam simplicem substantiam spiritualem constituere et sic rationẽ intellectum, voluntatem, amorem, odium et reliqua cuncta, quæ ex ipsa anima hu-

Humanæ animæ passiones non distinguatur in anima.

mana effluere possunt & emanare solent nullum principium formale & essentiale distinctum & separatum habere, sed ab vnico & eodem simplici, formali, essentiali, spirituali, ac supernaturali fonte scaturire solere.

Subtilitas intelligendi & ratiocinãdi acumen vnde oriatur in anima humana.

Caput XVIII.

Hominum differentia vnde sit.

Mira est admodum hominum differentia sunt enim quam plurimi subtiles admodum & acuti; alij vero stupidi valde, & adeo stolidi, vt rationis impotes omnino videantur vndenam autem hoc eueniat, iampridem perquisiuimus, in compendio nostro secretorum Chimicorum Gallico idiomate, in lucem edito cap. 8. & 9. libri quinti, iam vero licet etiam hanc quæstionem agitare & altius multo, ac profundius perquirere, sciant ergo Chymicæ artis alumni temperamenta corporis quæ non ex humoribus ortum ducunt, omni ex parte, non constituere in hominibus subtilitatem & acumen ingenij vt asseruimus in præscripto compendio nostro: sunt enim

Temperamenta non constituunt differentias hominũ & acumen ingenij.

& alia multa, præter hæc temperamenta quæ conferũt ad ſubtilitatẽ, & acumen ingenij : temperamentum ſiquidem & corporis humani diſpoſitiones qualeſcũque ſint, nequeunt animæ humanæ perfectionem virtutem & proprietatem mulplicare & augere, tota enim perfecta eſt, & vndiquaque expolita, à corpore nihil recipit, imo contra corpus ab ipſa recipit perfectionem quamtulamcumque habet, ſi enim reciperet aliquam perfectionem à corpore, corpus ex centro ſui ipſius vel ex nonnullis qui illi inſunt, daret talem perfectionem; atqui non poteſt dare vllas perfectiones animæ ſuæ, nam ſi daret amitteret illas, dum ſeparatur anima à corpore : manifeſtum autem eſt, animã humanam nullas perfectiones amittere, imo maiores recipere in ipſa ſeparatione corporis ſui, & contra clarum eſt corpus amittere perfectiones omnes ſuas in ſeparatione animæ ſuæ.

Anima humana nihil perfectionis amittit ex corpore ſuo

Hinc nullo pacto ambiguum eſt corpus humanum nec ex ſe ipſo nec ex temperamento ſuo, aliquid perfectionis animæ ſuæ condonare.

Vndenam ſit quod corpus videatur perficere actiones ſuas.

Quod ſi videamus & experiamur corpus humanum fortius & potentius agere, & perfectiones animæ ſuæ efficacius exequi & perficere, ſi organis optimis & temperamento, dotetur, quam ſi depra-

uatis instrumentis vtatur,& tēperamentis afficiatur, intemperatis, inde arguere non possumus animam humanam agendi perfectionem suam à corpore bene disposito recipere, sed potentius & fortius agere in corpore bene disposito, quam in deprauate organizato : organa enim & instrumenta agendi non perficiunt potentiam & facultatē agendi,sed ipsam actionem sua perfecta dispositione efficiunt : nam quantum est perfecta facultas agēdi & potentia in suo fonte & principio, tantum ad actum perfectum reduci potest facultas illa agendi, instrumento & organo.

Qua rationes actiones animæ humanærecte velmale fiāt in corpore humano.

Potentiæ siquidem & facultates animæ, in actum perfectum vel imperfectū reducuntur, ab organis perfectis vel imperfectis at in suo fonte,& principio perfectissimæ sunt nec perfectiorem gradū obtinere possunt ab organis.Hinc clarum & manifestum habemus, subtilitatem intelligendi & ratiocinandi acumē in anima humana, dependere ab ipsius animæ humanæ substantia diuina, & immortali, non à temperamento & organo corporis humani quamuis actus ille ratiocinandi, & intelligendi potentior,& fortior dependeat, ab ipso animæ humanæ organo, bene disposito, quod sua optima & laudata dispositione actus illos

ratiocinandi & intelligendi perfectiones, ostendit quam deprauata sua dispositione, & sic intepretandi sunt omnes Medici, ac Philosophi qui asserunt animæ humanæ actiones perfici ac deprauari, ab ipsa perfectione & deprauatione, organorum corporis humani : alioquin corpus humanum perficeret animam humanam, quod est absurdissimum cogitatu : forma siquidem non perficitur à corpore suo, imo contra corpus perficitur à forma sua.

Corpus humanā perfiet animam humanam imo contra.

Concludamus ergo subtilitatem intelligendi, & ratiocinandi acumen ab ipsa sola anima depēdere, & nihil esse in corpore humano à quo ipse intellectus & ratio ipsa, dependeant, sunt enim qualitates essentiales ipsius animæ humanæ quæ à nullo alio dependent quam ab ipipsa anima humana quæ quidē subtilior & acutior vna quam alia est, ex principio sui ortus quod capite sequenti fiet manifestum & clarum.

An animæ humanæ sint inter se perfectione æquales.

Caput XIX.

Animæ humanæ nō sunt inter se æquales.

VT corpora humana inter se differunt nobilitate & præstentia sic animæ humanæ, inter se differant necesse est, inter corpus enim & animā humanam est maxima sympatbia atque consensus adeo vt sæpe sæpius perfectum corpus humanum perfectam includat animam: Author enim rerum omnium qui peculiari studio hominem curat, dum corpus humanum perfectum cernit, & naturali fato et lege, per quam optime coagulatum, & compactum conspicit, secundum illam naturalem perfectionem materialem animam illi creando infundit, & infundendo creat, ita vt corpus animatum perfectissimum & omni ex parte absolutum hinc exsurgat non quod inde perfectio animæ humanæ & nobilitas ac præstantia dependeat ex præstantia & nobilitate corporis humani, quia à corpore nullo pacto dependet, sed tantum id omne quod habet, habet ex Deo creatore suo qui cū liber omnino sit agens, libere omnino creat animas humanas & secundū velle suum commu-

Anima humana quicquid habet perfe-perfectionis habet ex creatore suo.

cat illis & tribuit lucis perfectionis gradus secundum quos inter se differunt indiuidualiter, non enim sunt omnes perfectione & nobilitate æquales sed multo differunt vt ipsamet experientia satis constat, & comprobatum habemus omnes, videmus enim & conspicimus omnes homines inter se multum differre, non solum ex natiuitate sed etiam ex educatione quod quidem ex se satis indicat animas humanas inter se nobilitate & præstantia differre, cum ad virtutem & nobilitatem atq; præstantiam facilius ferantutur, aliæ alijs, nonnullæ siquidem natiuitate ipsa nulla fere arte sed ipsamet natura, ad virtutem & præclaros virtutis actus deferuntur: aliæ autem nec ex natura nec ex arte ad virtutem incitari possunt, sed ad vitium pronæ, iacent, quod quidem negari non potest cum quotidiana experientia fiat manifestum. Vnde differentiam quam maximam conspicimus; inter animas humanas, quod quidem non esset, si omnes essent inter se nobilitate æquales, creantur quidem omnes subfficienti perfectionis gradu, vt corpus humanum nobilitent & lucis radio, sufficienti dotantur vt verum & rectum sequendum intelligant vitiumque fugiendum esse sciant, vt inde perfician-

Animæ humanæ inter se nobilitate differunt.

tur, & gratæ sunt suo creatori, non tamen omnes æquali lucis radio indiuiduali essentialicõstituũtur, id autẽ exvolũtate creatoris libera dependet, cuius rationem quærere velle, stulti potius est, quam Philosophi. Voluntas siquidem diuina, Philosophis omnibus ratio suprema esse meretur cum voluntas & ratio in Deo vnum & idem sint, & simul conuertantur.

Ratum ergo sit animas humanas differentes multo inter se esse, non solum qualitatibus & donis sed etiam ex ipsa substantia indiuiduali, quæ ita à summo creatore, velle suo libero creata est, & in corpus humanum infusa, vt in eo bene regendo, & gubernando, consequi ac demereri valeat, laudis & gloriæ æternæ brabiũ; aut è contra si male & vitiose corpus suum regat, vitij supplicium & tormentum æternum patiatur.

Cocluditur animas humanas nobilitate inter se distinctas. Esse cũ & substantia indiuiduali inter se differãt.

Hæc autem differentia animarum sinrum hominum satis ex se ipsa patet, & iustum & æquum est animas hominum singulorum inter se differre, cum et reliquorum naturalium mixtorum, formæ inter se differant quamuis ab vnico fonte nẽpe à luce cœlesti dependeant omnes quæ radicitus materiæ primæ inhæret, vnde formæ omnes naturales mixtorum naturalium habent originem, quod si in

mixtis omnibus naturalibus hæc differentia constituatur, & hæc dependeat ab ipsa forma, necesse est formas ipsas inter se differere cum ipsamet differentia, ab ipsa forma dependeat, quidni & in singulis hominibus eamdem differentiam constituemus, & perinde animas omnes humanas nobilitate & præstantias singulari inter se differere cum & forma indiuiduali inter se differant, quæ potissimũ constituit sua indiuiduali substantia hanc differentiam & vt Angeli inter se differunt indiuidualiter sic & anima huinana inter se differre necesse est.

Anima humana vndenam amet & odiat res varias.

Caput. XX.

ANima humana cum sit lux diuina & supernaturalis propter ipsum solum hominẽ à summo rerum creatore creata, & cum luci omni debeatur cognitio & præcipue huic luci diuinæ ac supernaturali propter illum supernaturalem ordinem debetur inquam illi, non solum cognitio rerum comunis & triuialis at supernaturalis & diuina, quæ quidem cognitio supernaturalis & diuina, in hominibus vocatur ratio & intellectus: ex hac

hac cognitione supernaturali hominibus omnibus innata, & peculiaris dependet amor & odium humanum: nequeunt. Enim homines amore vel odio aliquid persequi nisi cognoscant illud quod amāt vel odiunt amore vel odio esse dignum, & quo maior est illa cognitio amoris vel odii, eo maior & feruentior est amor & odium acerbius & crudelius. Vnde homines omnes qui acuto sunt ingenio præditi & intellectu, & exquisita ratione illuminati magis amant & odiunt quam qui comuni&triuiali vel omnino sunt intellectu, putant tamen omnes & facillime credunt se summopere amare vel odio habere, quod amant vel odiunt & omnes alios se vincere, amore vel odio, quod quidem verissimum est, quia amant vel odiunt in quantum cognoscunt & cum putent & existiment se perfectissime cognoscere illud quod amant vel odiunt inde putant se perfectissime amare vel odio habere, quod amant vel odiunt. Quod contingit potissimum omnibus fœminis & mulierculis, hac autem in parte se ipsos fallunt cum perfectissime credant se cognoscere amoris vel odii causas; cum hæ causæ maiores sint & notiores ex maiori & notiori cognitione & intellectu, qui quidem in omnibus hominibus & singulis non est æqualis nec dū pariter æquale,

Vndenam ament vel odiant homines

Vndenam amor&odiũ non sunt æqualia.

cum notiones amoris & odij non sint in singulis hominibus aquales, vt satis ex ipsa experientia claret,& perinde, amor in omnibus non est æqualis nec odium æquale, cum cognitio amoris & odii nõ sit æqualis etsi omnes se existiment perfectissime cognoscere illud ipsum quod amant vel odiunt:non est absoluta & perfectissima rerũ in terris notio& perinde nõ potest earũdem rerum esse in terri s amor & odium perfectissimum &absolutum.

Amor & odiumnon potest esse perfectus & absolutus.

Res omnes quæ aliquid boni &perfectionis ipsius bonitatis in se participant si tales cognoscantur, eliciunt ex cognoscente secundum gradum cognitionis ipsius bonitatis actum amoris, qui quidem actum maior vel minor est, ex gradu maiori vel minori ipsius bonitatis qui cognitioni nostræ & intellectui obiicitur, solum enim bonum amatur,& malum oditur, & secundum gradus nationis boni ipsius & mali, exoritur amor & odium:malum quidem non potest amari, sub specie mali, quia malum sub specie mali, tendit ad destructionem boni, & illi inimicum est, & contrarium vnde bonum odit malum, tanquam inimicum suum, & malum item odit bonum tamquam inimicum & vltorem,sic nihil amare potest, destructorem sui ipsius, sed solum conseruatorem, & pro-

Bonum solum amatur& malũ oditur.

tectorem : bonum inde solum amari potest, cum ex solo bono, conseruatio & protectio vita, ac beata, exoriri queat, ex malo autem destructionem & infortunium certum & appertum scaturiri sciamus.

Hinc concludere animam humanam ex cognitione boni & mali quam elicere potest, ex variis rebus, quas bonas vel malas existimat, elicere posse actum amoris vel odij, secundum notionem quam habere potest circa ipsas res quas bonas vel malas dijudicat.

Anima humana cur modo amet modo odiat rem vnam & eamdem rem.

Caput XXI.

Anima humana modo amat modo odit.

Annima huamana cum sit tenebris humani corporis immersa absoluta frui non potest cognitione boni vel mali, cum tenebræ corporis quibus inuoluitur, impediant illam perfectam & absolutam notionem, vnde cum confuse & tenebrose, cognoscat, modo bonum modo malum, sæpe sæpius malum pro bono accipit, inde amat malũ sub specie boni, quod malum cognoscere perfectissime nequeat & quãdiu malũ, bonum dijudicat, tamdiu malum amat vt cum tenebræ suæ

pedetentim experientia & lumine sui in-
tellectus, dissipentur, malum tunc tem-
poris quod illi antea, per suam obscu-
ram cognitionem bonum videbatur, ma-
lum iam est, & tunc temporis amo-
illius mali sub specie boni mutatur i-
odium & odit homo, modo odit, vnam
& eamdem rem, ex cognitione sua vniu-
& eiusdem rei, varia ac diuersa, quam
habere potest, ex parte, tum ipsius re
cognitæ, quæ mutari potest, tum e
ipsamet cognitione, quæ mutari etiam
potest, cum perfecta non sit & absolu-
ta ex tenebris quibus inuoluitur, qu-
bus omnino cœcæcatur, anima humana
ita vt lumine suo innato, & supernatura
frui nequeat, ad res perfectissime di-
noscendas, hinc facile mutat sententia
& opinionem suam quam concipit
rebus sibi obiectis vt eas discernat, ita
ex mutatione suæ sententiæ, modo
bonas existimat, easdem autem moc
malas cõcipit, & ex diuerso illo concep-
tu, modo amor, & odiũ modo odiũ exor-
solet, cũ amor ex cognitione boni & m-
ortum habeat.

Anima humana inter mutat sententias suas & opiniones.

Amor ex cognitione boni. odium autem ex cognitione mali.

Hinc nullo pacto dabitandũ censem
animam humanam modo amore, moc
odio, rem vnam & eandem persequi p-
sse, ex cognitione varia, eiusdem rei, q
modo in bonam modo in malam parte

conuertere potest, cum vna & eadem res, modo bona modo mala, videri queat, & cognitio item modo falsa, modo vera esse possit: hinc mutari potest amor & odium rerum omnium cum earumdem rerum cognitio mutari possit, ex labili & infirma cognitione humana, quæ in hoc mundo firma constans & certa esse nequit.

Anima humana cur in ignotos feratur amore & sæpe odio.

Caput XXII.

Anima humana cur in ignotos cæco feratur amore.

Sæpe sæpius anima humana nulla cognitione præuia, nec mala nec bona, ignotos homines & ignota quædam naturalia amore cæco & aliquando odio persequitur nulla vbi adest cognitio, nec ratione boni nec ratione mali, & perinde ex principijs nostris nullus amor, nullumque odium hinc exurgere debet, quod tamen quotidie experimur falsum. Suntenim in fluuio, aut in mari, vel aliquo alio expositi periculo, tres aut quatuor homines, vita sua periclitantes & nouus adueniat homo omnino ignotus, his qui periclitantur, ita vt etiam ipse non noscat periclitantes, fertur tamen ipse cæco quodam amoris vinculo

ni vitæ suæ conamine, imo cum periculo ipsiusmet vitæ, tentat aliquem particularē sibi ignotū ex periclitantibus ex periculo euellere neglectus aliis, cæcus iste amor & obsuræ & occultæ benefaciendi illebræ, dependent & scaturiunt ex simili & fere, eodem naturæ temperamento, quod reperitur inter ignotum amantem, & ignotum periclitantem. Similitudo siquidem temperamenti aut humidi primigenii & calidi innati, parit & producit occultos illos & cæcos affectus, similitudo autem calidi innati, dependet ex concursu simili astrorum quæ in nos ipsos infundunt pares aut similes lucis cœlestis radios, & influxus ex quibus exsurgit par aut simile calidum innatum & humidū primigeniū exquo ortū habe cœcus & occultus amor, quo sæpe sæpius in ignotos ferimur, simpathia enim rerum potentissima est ad affectus miros eliciendos: lux siquidem cœlestis similis & eadem ex qua sola hæc dependent tendit ad vnitatē et concordiam rerum suarū quas influxu suo, & radiis produxit non potest autem res ipsas concordes & fortiori nexu inter se, ligare quam ipsius amoris vinculo.

Cæcus & ignotus amor vnde sit.

Sympathia vnde sit.

Lux cœlestis sympathiæ anima.

Idem ipsum de odio cæco & occulto prædicare possumus sunt enim in cœlo, diuersa ac penitus dissidentia astra, quo-

in aliquem illorum periclitantium & omnium radiis & influxibus discordia rerum, & antipathia, ortum habet; ex quibus odium cæcum, & occultum quo sæpe sæpius ferimur in ignotos scaturiri habet.

Antipathia & discordia vnde sit.

Vnde hinc facillimum est concludere, animam humanam ferri amore cæco vel odio, in ignotos quosdam homines, & in ignota quædam alia naturalia, solo corporis sui calido innato & humido primigenio simili aut dissimili, quod ex astris similibus aut dissimilibus ortum habet quæ luce sua vt ratio cœlesti, simpathiam vel antipathiam concordiam vel discordiam, amorem & odium pariunt secundum similes vel dissimiles radiorum suorum influxus non tamen cogunt hi influxus animam humanam ad hos actus amoris vel odii eliciendos sed libere tentant & inclinant ad ipsos actus amoris vel odii, vt probatum est superius cap. x. & xi. huiusce libri.

Concluditur animam humanam frui in ignotos odio & amore ex similitudine calidi innati.

An anima humana lumine suo innato & proprio aliquid habeat scientiæ.

Caput XXIII.

Anima humana redolet aliquid diuini fõtis ex quo educta est.

IMpossibile est quin anima humana sapiat aliquid fontis diuini ex quo traxit originem : credimus autem animam humanam ex Deo per creationẽ scaturiginem habere, ex quo habet immortalitem & lucem inextinguibilem vitalem, ex luce autem hac vitali æterna & immortali, propria & innata exsurgere solet sapientia prudentia & scientia, lucis siquidem eiusmodi est sapere & cognoscere, si enim tali luci non deberetur innata & naturalis rerum cognitio & scientia nec Angelis & spiritibus supernaturalibus deberetur naturalis & innata rerum notio & scientia nemo autẽ ambigit quin spiritus supernaturales sint natura sua & sponte docti, & prudentes. Nemo etiã ambigere debet animas humanas sponte sua & natura sua esse doctas, prudentes & sapientes. Sicut enim ex luce supernaturali cui proprie & naturaliter debetur scientia prudentia & sapientia. Proprietates hæ quæ sunt luci supernaturali essentiales & vere naturales tolli & substrahi nequeunt ex luce illa, quin

Angeli & dæmones sunt sponte & natura sua docti & prudentes.

Propietates lucis supernaturalis quæ sint.

semper eluceant in omnibus in quibus reperitur illa lux : in Angelis & cacodæmonibus elucent & enitent hæ proprietates cum ipsimet omnes ex tali luce, supernaturali sint creati, ipsa enim lux supernaturalis diuina & æterna, vere est tota Angelorum substantia & essentia ita vt Angeli non sint aliud, quam ipsa lux simplex æterna & supernaturalis vnde actus sunt simplices prudentia sapientia & vera scientia illustrati, ex natura sua, & luce illa simplici, qua sunt creati, humanæ autem animæ sunt ex eadem luce æterna & immortali, creatæ. Perinde non possumus ambigere eas ipsas animas humanas hisdem & fere similibus illustrari donis ac proprietatibus quibus & dotantur Angeli & decorantur, cum & diuinus vates & Propheta vos hoc doceat & confirmet cum hominem asserat, minutum esse & disparem paulominus ab Angelis, ratione corporis sui & materiæ elementaris cui immergitur anima humana, ex qua materia liberatur prorsus Angelus non autem ratione animæ quæ ibidem simplex est substantia lux vera simplex & immortalis & æterna, & perinde hisdem condecorari debet donis&qualitatibus ac ipse Angelus cũ sunt ambo ex eadem luce creatæ substantiæ, cui ex natura sua debetur scientia & pru-

Angeli quid sint.

Anima humana hisdẽ debet dotari donis ac Angelus.

dentia.

Experientia quotidiana id clarũ& manifestum habemus in hominibus rudi & agresti progenijs exortis qui nulla Logica artificiali nec Physica nec Metaphysica, nec vlla iuris doctrina delibuti nihilominus probant & argumentãtur res suas ac essent veri Logici, ac de rebus Physicis ac metaphysicis & de iure suo peculiari & alieno, ita loquuntur ac discerunt lumine suo naturali & proprio ex ratione educto, adeo vt vincant & superent quosdam logices & Physices ac Methaphysices & iuris ipsius initiatos, quod fieri non posset, nisi illud lumen quo rerum causas cognoscunt illis esset innatum & naturale.

Rustici iudicãt se ipsos esse prudẽtes & sapientes & doctos.

Sit ergo ratum ex statutum inter Physicos melioris notæ, animas humanas omnes, lumine naturali esse delibutas, quo naturaliter scire, ac cognoscere possunt res omnes, nulla præuia doctrina aliena & externa, quam suo peculiari & interno, rationis suæ lumine, quod quidem lumen naturale ita acendi potest, arte& industria dilutis tenebris quibus inuoluitur,ita vt nihil in rerũ natura scibile reperiatur, quin lumen humanum cognoscere ac scire queat quod quidem capite sequenti disquirendum erit.

Cõcluditur animã humanam rationaliter esse doctam & prudentẽ

An ratio & lumen animæ humanæ arte & industria magis accendi queat, ita vt maius esse videatur.

Caput XXIV.

Ratio ipsa & lumen ipsum supernatule essentiale & formale quod est in anima humana nullo pacto maius ac dilucidius fieri potest: essentia enim ipsa, & substãtia non suscipit maius & minus in substãtia, sua hic enim est crassæ & stupidę mẽtis cogitatus vt in proprietate & virtute sua, suscipere quidem potest magis & minus ita vt proprietas & virtus sua, maior & minor esse videatur, & vere sit, hanc proprietatẽ & virtutem cognoscẽdi & sciẽdi nominũ inopia, & defectu nomine & titulo rationis & luminis insigniumus & perinde lectores admonitos velim, vt quæstionẽ & eiusdem difficultatẽ audiant.

Sceintia & sapiẽtia in homines vnde suscipiat magis & minus.

Ratio ergo seu lumen ipsum animæ humanæ vt est eius proprietas & virtus, non vt eius substantia & essentia formalis, potest intrinsecus intendi, adeo vt maior in dies videatur esse & vere sit quo enim magis anima ipsa lucidiori & puriori, concluditur corporis ergastulo, eo magis ac magis proprietates suæ, & virtutes elu-

ceſcũt & nitẽt cum enim ipſamet lux ſit vera, & veracisſima, nulo pacto ambigendũ eſt, quin radios lucis nitidiores & maiores effundat, in ſubiecto & corpore puro, & claro, quam in obſcuro & opaco: lucis enim omnis hoc proprium eſt, & innatum, lucere & nitere magis in puro & nitido ſubiecto, quam in craſſo, & opaco, quod radios ſuos obtũdit & ne emittant lucem ſuam & ſplẽdorem impedit: corpora autem humana putant eſſe, vna alijs lucidiora & puriora, ex materiæ enim puritate, & candore, quo inter ſe facille excellunt: eſt enim materia corporis humani vna purior & candidior altera imo & ſpiritus naturales vitales & animales qui ſunt prꝛecipua pars, materialis corporis humani, quibus ſolis vititur anima humana, ad agendum, & in quibus ſolis ſpiritibus elucet & nitet radius & lumen, animæ humanæ hi inquam ſpiritus puritate & nitore inter ſe, certant ſunt enim puriores & nitidiores in vno corpore quam in alio. Vnde etiam ratio & lumen animæ humanæ nitidius erit & fortius, in vna anima quam in alia vt patet ipſa met experientia,

Corpora humana sũt vna alijs puriora vnde vt animæ actus puriores & fortiores.

Hi autem ſpiritus humani corporis cũ ſint partes materiales ipſius corporis humani, & quotidie ex alimẽtis reparentur & noui quaſi fiãt, arte & induſtria in dies

puriones candidiores copoisiores & fortiores effici possunt alimentis assumptis quæ spiritus fortiores copiosiores & nitidiores efficere possunt horum autem alimentorum copia maxima est, & numerosa in rerum natura, Euchyma omnia & quæ bono succo prædita sunt calidique sunt temperamenti, hoc præstare sosent & inter cætera est vinum optimum, quod quidem cor lætificare solet, propter, spiritus copiosos & fortes quos producere potest.

Vndenam spiritus fieri possunt subtiliores.

Hinc concludere facillimum est, rationem & vim intelligendi, ac res cognoscendi in anima humana, posse arte & industria ita intendi, vt maiorem & fortiorem ac potentiorem esse experiamur, cur autem in omnibus hominibus hoc fieri non possit, & cur aliqui reperiantur homines hebeti omnino ingenio capite sequenti discutiemus.

Cõcluditur vim cognoscẽdi accendi posse in anima humana.

Cur in omnibus hominibus ratio & vis intelligendi intendi non posſit.

Caput XXV.

Vndenam animæ humanæ hebetes ſint.

EXperientia quotidiana compertum habemus quam plurimos homines adeo ſtupidæ eſſe ac ſtolidæ mentis, vt nihil rationis &intelectus in ipſis eſſe cõſpiciatur. Mentem ipſam & animam intellectualem & natura & origine rationalem conſpicimus & experimur, adeo oboni tenebris ipſius corporis vt fere nullas inſignes & præclaras diuinæ mentis actiones habeat, at omnes brutales cuius rei conqueſti ſunt philoſophorum quamplurimi, neſciẽtes quantum poteſt,

Limus terrę ex quo concretum eſt corpus humanam obtenebrat animã humanam.

limus ipſius terræ ex quo concretum eſt corpus humanum, ad obſcurandum & obtenebrandum ipſum lumen humanum etſi diuinum ſit, & ſupernaturale, quod niſi claro & perlimpido, lumini naturali & mundano ipſius limi præcipuæ parti infundatur & permiſceatur, non poteſt claras & inſignes habere actiones. etſi potentialiter ſeu ex origine ſua, & ex innata ſua natura habere debeat, miras & ſtupendas agendi proprietates, cum ſit lumen diuinum & ſupernaturale cuius eſſe debent mirandæ agendi proprietates,

nihilominus tamen, vt illam miram & supernaturalem agendi proprietatem & virtutem obtineat necessarium illi est, lumen illud mundanum cœleste, & naturale quo delibutus est ipse limus terræ ex quo corpus humanum traxit originem. Si limus hîc, qui est origo & natura ipsa, ipsius corporis humani pauco turgeat lumine, eoque multis limi ipsius tenebris & excrementis scatenti, hinc sit vt anima humana etsi sit tota lumen diuinum & supernaturale, non posse suis vti naturalibus donis, quod organum suum, quod est lumen naturale creatum & limo suo permixtum, non sit multum & copiosum. Videt enim anima audit sapit odorat, tangit imaginatur recordatur, ratiocinatur, & vere intelligit lumine illo corporali & cœlesti quod primo, & inmediate, res omnes per sensus corporales sensibus internis ipsius animæ obijcit ac repræsentat, non possent enim res exteriores obijci, & repræsentari animæ humanæ, nisi mediante illo, lumine corporali quod cœlestis est originis etsi ex veritate, ipsa ex mataria rerum prima, tanquam vera & vnica eius forma traxerit originem, cœlestis tamen dicitur originis quod materiæ primæ tenuissima pars, vna cum subtiliori eius forma, ad cœlum effor-

Quid necessarium sit animæ ad obtime agendum.

Quo medio vtatur animi vt sensibus suis vtatur tuam externis tũ internis.

mandum se sublimauerit, & hinc adhuc per influxus, & radios lucis, qui sunt eiusdem materiæ primæ, volatiles spiritus seu emanantes & eructantes eiusdem materiæ flatus, vt tandem deorsum tendant & materiæ rerum infernarum vniantur vt sua subtilitate & tenuitate, ipsam materiam infernam attenuent & subtilent & sic virtutem & proprietatem rerum cœlestium materiæ infimæ communicent.

Influxus cœlestes quid sint.

Sic attenuatis & subtiliatis huius corporis humani luce cœlesti, dum deinde actuatur & informatur anima humana, tãquã propria sua forma, crescit eius lumen seu splendor & candor, aduenientе candore & nitore illius luminis supernaturalis & sic roboratum lumen ipsius corporis humani facili via nec naturales omnes obijcit & repræsentat animæ humanæ: solius enim luminis naturalis est res naturales cognoscere cum sit rerum naturalium forma & res naturales solum cognoscantur, eo solo quo subsistunt & habent esse, subsistunt autem, & sunt lumine illo naturali: lumine ergo solo illo naturali cognoscuntur.

Lumen naturale crescit in homine ad veritatem

Luminis est naturalis res cognoscere & quare

Quo plus ergo erit luminis illius naturalis in corpore humano, eo magis erit cognitionis seu aptitudinis rerum cognoscendarum in corpore humano, &

vere

vice versa quo minus erit illius luminis eo minus erit aptitudinis & capacitatis rerum intelligendarum.

Hinc fit anima humana corpus crassum terrestre & fœculentum actuans & informans sit quasi hebete, & omnibus radijs suis ratiocinandi & intelligendi sæpe sæpius deundatur ad tempus aliquod, in quibusdam, in alijs vero, toto æui sui, tempore quod in illis lumen naturale tandem crescat, & vincat, crassitiem & fœculentiam corporis humani, in his vero crassitiem & terrestreitatem superare nequeat etsi lucis sit attenuare & subtiliare, propter calorē, quem secū coniunctum habet: materia tamen corporis humani, in quibusdam adeo tenax & viscosa est, excrementis deuincta permultis, vt nullo naturæ attenuari possit, ætatis decursu, ope & auxilio luminis sui naturalis, quod est eius calidum innatum & ignis insitus: & perinde tenebris obruitur cymmerijs adeo obscuris & densis, vt nihil percipere possit cum in tenebroso & obscurissimo carcere concludetur, vbi nihil luminis est clari & lucentis sed obscuri & opaci, quod illi res cognoscendas clare & dilucide demonstret, & inde animæ humanæ ratio in quibusdam intendi nequit quod lumē naturale corporis humani non intenda-

Vnde subtilitas & acumen imgenj

Vnde quidā homines sint in dies subtiliores

tur, & crescat, quo solo virtutes & proprietates animæ rationalis intenduntur, & crescunt via naturali, quod capite sequenti clarè admodum disquiremus.

An lumine naturali ipsius animæ humanæ anima ad prophetiam euehi possit.

Caput XVII.

Anima humana ex se ipsa ad prophetiam euehi nequit.

PErperam certo certiùs excogitarunt quamplurimi Philosophorum animã humanam ex se ipsa lumine suo naturali ad Prophetiam euehi posse, cum diuina sit, & supernaturalis lux cui Prophetia, & rerum futurarum prænotio debetur luci quidem diuinæ supremæ, & independenti, hoc quidem illi deberi verum, est luci vero diuinæ infimæ, & depẽdenti minime, cum futurorũ prænotio, & Prophetia soli Deo debeatur, cum præsentia soli ipsi, & futura & præterita, vere sint: creaturis autem suis, etsi supernaturalibus, & intelligibilibus, futurum tempus, & præteritum, illis sunt futurũ & præteritũ, & propterea quod illis tẽporibus occultum est, cum iam non existat, nisi in solo Deo percipere non possunt, nisi ipsum Deum, & intima ipsius Dei percipi-

Soli Deo debetur futurorũnotio

ant : Deus enim est formale principium temporis , & rerum omnium, quæ cũ tempore decretis, & statutis ipsius Dei fieri habeant ideo in Deo ipso idealiter existunt, antequam sint, ideo solus Deus, quæ præterita, & futura sunt, tanquam præsentia habet , cum omnia in Deo sint , & præstantiori modo , quam in ipsomet suo esse, exteriori , quod in tempore occupant.

Deus est temporis principium formale.

Non est hominis futura prædicere nec præterita, scire cum vix præsentia cognoscat, cum nullum formale, & reale rerum naturalium faciendarum secum habeat principium , ex quo de rebus ipsis faciendis , & factis prædicere possit. Hoc soli rerum creatori debetur , & omni creaturæ negatur , cum principia rerum faciendam nulli creaturæ insint , ideo rerum notio , imperfecta est omnibus creaturis , cum in nullis earum principia reperiantur , præterquam in solo Deo, ideo solus Deus perfectè, & absolutè, scit, & cognoscit, omnia , cum in solo ipso sint omnia , & perfectiori multò modo quàm existant in se ipsis.

Homo ergo cum essentiam præsentem & cum subsistentem perfecte & absolute cognoscere nequeat , cum eius animæ formale, & principia suæ existentiæ , ex-

Homo futura cognoscere nequit

teriora sint & extra se ipsum, radicem habeant multo minus cognoscet, ea omnia quæ nondum sunt & subsistunt in rerum natura qualia futura sunt lumen enim humanum etsi sit superioris ordinis, & ipsum lumen naturæ gradu perfectionis existentiæ vincat ac superet, nihilominus existentiam rerum futurarum quæ nondum sunt, videre non potest, nisi diuinam essentiam ipsam contemplari queat, in qua sola, rēs futuræ tanquam præsentes, vere subsistunt hæc autem visio diuinæ essentiæ hac in vita fieri non potest nisi peculiari diuina gratia, & fauore, hæc pemittatur. Et si qui sunt & fuerint homines, vel Angeli vel dæmones futura præscientes & annuntiantes ex fonte diuino hoc habuerunt & ex hausérunt & non ex fonte luminis sui propri; & essentialis, sed ex solius Dei lumine quod nihil præsentis præteriti & futur latere potest.

Vndenā fit quod aliqui homines futura præmutient.

Quod si ex astrorum decursu, futura & ventura prædici possint & anunciari hoc non inuertit conclusionem nostram & opinionem cum hæc futura & ventura, ex astrorum decursu, futurorum verorum qualitates & conditiones non possideant cum eorum causæ præsentes sint & vere subsistant, effectus tantum earum causarum futuri sunt & venturi,

Futura ex astris, non sunt vere futura.

modo causæ persistunt. Quis enim negare poterit, ex causis positis, & potenter agentibus non inde sequi effectus veros & reales grano frumenti in terram debito tempore proiecto cum cæteris causis rite positis & conditionibus quis negabit inde frumentum, nasci debere, quis etiã astronomiæ peritus tempus pluuiosũ & ventosum non prædicet, si Saturnũ Iouem vel martem, in piscibus conspiciat, vna cum Luna, sunt enim hi planetæ in piscibus collocati, verissimæ causæ, pluuiosæ tempestatis.

Saturnus Iupiter & Mars in piscibus pluuiam iudicant.

His ergo positis causis, inde necesse est exsurgi & suscitari effectus tales, quales promittunt & expostulant causæ: hæc autem futuri prænotio non est vera rerum futurarum cognitio & scientia, cum earum futurarum rerum causæ præsentes sint & vere tempore præsenti existant cum ex motu infallibili & ex legibus diuinis ordinato, tali tempore esse præsẽtes debeant in quo effectus suos producere habent: hæc futuri prænotio ex causis verę existentibus & apprime notis dependens non impedit quin concludamus.

Concludit animã humanam ad prophetiam euchi non posse lumine suo naturali

Animam humanam lumine suo naturali & innato ad Prophetiam & futuri veri cognitionem euehi non posse, cum causa nota, & manifesta rei alicuius

futuræ rem futuram, non futuram sed præsentem constituuut existentia præsenti causæ suæ.

An lumen naturale animæ humanæ à genio humano distinguatur.

Caput XXVI.

Lumen naturale animę humanę distinguitur à genio suo

SI genius humanus ex sententia Patrum sanctorum sit angelus bonus, vel malus ex lege diuina singulis hominibus datus, vt in vita sua, homines singuli instigante genio suo, ad virtutem, vel ad vitium propellantur, nullo pacto dubitandum est, quin genius humanus homini datus, bonus, vel malus distinguatur, & differat à lumine naturali, & insito, quo vtitur anima humana ad agendum: lumen enim naturale est tenuissima pars, & subtilissima pars naturæ primæ, & est eiusdem generis cum lumine cœlesti, & astrali, ex quo tanquam forma vna omnes componuntur, quod quidem lumen nullo pacto est intellectuale, nec vlla intellectuali virtute, & efficacia præditum, sed sola simplici cognitione, & rerum externa apprehensione, exornatum, vt ex brutis animantibus expertum habemus, quæ quidem cum sint

tali lumine naturali, & cœlesti, vt forma propria & innata naturali decorata, & actuata, cognitiones simplices & rerum externas apprehensiones callere cernimus, & de his rerum simplicibus notionibus ratiocinari, & interius loqui, & vere discernere nequeunt, cum eorum lumen, quo actuantur, & informantur, non sit intellectuale, & ratiocinale, & simplex quid, sed quid compositum ex materia, & forma, genius autem humanus si sit Angelus ex hierarchia infima depromptus, est verus spiritus simplex intellectualis, ex lumine simplici, diuino creatus vt formatus peculiari diuino fauore, absque vlla materiali, & formali mundana, substantia. Lumen autem naturale corporis humani, quo vtitur anima humana ad agendum est quid compositum, vt sæpe diximus, & probauimus, ex lumine mundi, & tenuissima parte elementorum, quæ materiæ primæ insunt.

Lumen brutorum non est intellectuale.

Genius humanus quid sit.

Vnde clarissimè apparet, eorum duorum vera differētia: sunt enim diuersi generis luminis creati: genius siquidem humanus est lumen peculiare creatum simplex, intellectuale, & liberum: lumen autem naturale corporis humani est particula lucis mundi, materialis, & composita ex substantiá materiæ primæ, & forma illius, cui nihil est intellectus rationis, &

sapientiæ quod à creatore summo rerum opifice, non destinetur ad perfectionis tantum fastigium.

Genius humanus ex astris inuestigari nequit.

Falso ergo & perperam quærunt non nulli Philosophorum genij humani naturam ex astris, eamque adinuenire putant adinuento ac reperto Domino primæ domus & ascendentis cuiusuis natiuitatis, aut vndecimæ domus cum genius humanus siue bonus aut malus non dependeat ex astris, sed ex creatore solo, qui libere & ex pura sua voluntate, independenti, genium bonum & malum cuique animæ humanæ communican, & impertit ad gloriam & honorem humanæ naturæ aliqui autem quorundam Philosophorum delusi sunt hac in patie, super genij humani naturam, confundentes eam cum calido innato, & lumine naturali ipsius corporis humani, quod calidum innatum costituit: quod quidem lumen cum dependeat ex astris & animæ humanæ vigorem impertiat, cum sit vnicum eius instrumentum & organum ad agendum, ideo ex astris & ex Domino primæ, vel vndecimæ domus tempore natiuitatis & conceptionis, ipsum lumen augeat multiplicet conseruet: vel ipsum deprimat & obnubilet secundum planetæ proprietatem: hinc augurantur geneth-

Calidũ innatum ex astris inuestigari potest.

liaci fortunam, ingenium & animi mores cuiusuis hominis ,, cum calidum innatum animæ humanæ instrumentum & organum, fortunam ingenium & animi mores aliqua ratione immutet, si anima humana omnino libera & præpotens instrumenti sui corruptis illecebris se gubernare patiatur & se libere instrumento & organo se submittat ac subijciat quod dilucidius multo cap. VIII. IX. X. & XI huius libri enarrauimus & ad vnguem probauimus ex his concludere debere lumen naturale quo vtitur anima humana ad agendum distinctum & separatum esse omni ex parte à genio humano quo custode vel hoste dotatur anima humana dum viuit ex decreto summi opificis, quod capite sequenti diligentius disquiremus.

Cõcluditur lumen naturale distinctũ esse à genio humano.

Cur anima humana Angelo custode, & hoste dotetur.

Caput. XXVIII.

TAnti pretij in rerum natura, est anima humana, vt Deus summus rerum omnium creator, eam ipsam pro præmio, & brabio, sibi soli præponat, non quod Deus vllo pacto egeat anima humana, ad sui gloriã, vel perfectionem, nihilo siquidem habet opus Deus sibi soli sufficit, si res creatas videatur expoſcere, hoc est ex mera sua misericordia, & benignitate: si videatur ergo hominem amare, ipsumque deperire, hoc non est, quod homine egeat, Deus, sed quod ex mera sua misecordia, & benignitate, in hanc creaturam debilem, & infirmam vt creator & conseruator summo feratur amore, id satis, & plusquam satis iam manifestum dedit, & fecit hominibus omnibus, cum propter ipsos solos mundum fecerit vniuersum, & filium suum proprium, & vnicum morti tradiderit, & perquam multa fere infinita acerba & amara valde, propter ipsos homines redimendos ab ipso mortis barathro, & vita æterna, & vere immortali donaret, quam transgressione legis suæ amiserant: non poterant eum ipsi homines post peccatum

Deus cur tanti faciat animã humanam.

Cur Deus amet hominem.

vitam æternam, & beatam mereri niſi Deus ipſa vita ſua mortem ipſam, quã homines pecãcdo in mundũ introduxerant, deſtrueret; tranſgreſſio autem legis diuinę facta eſt, ab ipſo homine, Angelo hoſte tẽtante, & ſuſcitante, trãſgreſſionẽ. Permiſit Deus autẽ illã tentationẽ, non vt homo vinceretur, & peccaret in legẽ ſuam, ſed vt vinceret, & tentationem ſuperaret id ſuſcitante, & ſuadente Angelo cuſtode, vt in tanto, & acri prælio, victoriam reportaret homo, & vita æterna, & ſummo bono coronaretur.

Poſt pecatũ non poterã homines vitam æternam mereri

Cur Deus permittat tentationes.

Quod in primo homine factum eſt, id ipſum in ſingulis hominibus quotidiana experientia factitari, cernimus virtutem ſequi ſuadente ipſa virtute, & bono Angelo internis perſentimus, refragante tamen aliquo alio: internis contrarium ſuadente experimur: id autem Angeli hoſtis eſt, nec alterius eſſe poteſt, id autem fit, & fieri neceſſario debetur, vt vincat homo, & in victoria coronetur: ſummum enim bonum, quod homini obijcitur conſequi non poteſt homo quin ſummopere prælietur, & in prælio vincat, non poteſt autem præliari & vincere, quin reluctantes hoſtes habeat, cum autem potentiſſimi ſint, iuſtum & æquum eſſe videtur, Angelum cuſtodem datum illi eſſe, vt ſit illi ſubſidio ad deuin-

Angelus cuſtos ſuadet bonum Angelus hoſtis malum.

Cur Angelo cuſtode datur homo

cendos hostes internos hostes suos, qui inuisibilibus armis eum ipsum persecuntur, nihilominus tamen vincere habet, & coronari, & ad hoc natus est homo, vt semper vt assidue prælietur, & vincat vita enim hominis nihil aliud quam perpetua & assidua, militia super terram: si sit ergo miles homo, ad hoc miles est, vt vincat, cum vir dicatur à vincendo, & à robore & virtute qua pollet, vt omnia vincat, non potest autem vincere quin habeat hostes inter quos datus est illi Angelus hostis qui assidue internos alios hostes inclinationes & propẽtiones ad malũ puta, suscitat, & impellit vt virũ ipsum victoriæ natum perdat & vincat, quod ne eueniat, creator rerum summus sua misericordia & benignitate pura, tanta fertur in hominem, vt ipsum robore quammaximo & virtute præmuniuerit, animam æternam & immortalem illi communicando, Angelo custode fortissimo præmumitam & circumdatam, vt tanto custode vincat, & superet omnia, quæ illi obsunt hostes etiam dat, vt habeat aliquid, in quod prælietur ad quid enim tanta virtus, & energia nisi vt ipsa talis appareat, & emineat.

Homo natus est ad prælium & victoriã vndevir dicitur à vincendo.

Virtus hominis maxima est vt omnia vincat.

Concludendum ergo est animam humanam Angelo custode, & hoste do-

tatam esse, ad strenue præliandum hac in vita, vt summum bonum, ad quod enata est consequatur sine prælio summo. Nemo enim coronabitur nisi quis strenue certauerit.

Homo non coronatur nisi stremus certet & vincat.

Vndenam anima humana gaudeat vniri corpori suo, & ab illo separari sit illi tædium.

Caput XXIX.

VNaquæque forma gaudet vniri corpori suo, quod cum ad hoc nata sit & hoc habeat innatum, & peculiare à creatore summo: imperfectum enim est quid naturale forma nisi vniatur corpori suo, vt & corpus etiam est quid imperfectum & mortuum, nisi habeat annexam suam peculiarem formam: forma siquidem destinatur corpori suo, vt corpus inde agat, agere enim non potest, nisi suam habeat formam, & forma perinde cum agere debeat, & sit fons & scaturigo actionum & actiones illæ debeantur corpori, ideo vnio corporis sui est intentum suum & scopus præcipuus quo tendit vnde supremum est illi gaudium vniri corpori suo habet etiam aliud anima humana, quo

Forma est quid imperfectum nisi corpori vniatur & corpus etiã est quid imperfectum nisi astignetur formæ.

tendit vniri corpori suo, præter istud commune formis omnibus, est enim lux supernaturalis, quæ naturali sponte cupit & amat lucem, siue naturalem siue supernaturalem: est autem in corpore humano lux naturalis, ex cœlesti lumine scaturiens, huic permisceri gaudet, & vniri tanquam suo proxime simili: lux siquidem lucem amat, & insequitur, & hæc lux nodus est verus & vnicum vinculum, quo anima humana corpori suo, deuincitur quo vinculo gaudet tanquã medio suo, quo fruitur amore suo, nempe vnione corporis humani, siue enim luce illa cœlesti, non posset vniri corpori suo, lux enim illa cœlestis est, medium, quo corpus humanum animæ suæ supernaturali deuincitur, & copulatur, cum enim anima humana sit lux supernaturalis, & tantæ tenuitatis & subtilitatis, vt vincat omnino subtilitate sua corpus humanum, quod crassum, & fœculentum omnino est & ideo per se tenuissimo, & subtilissimo vniri, & copulari non potest, quin medium habeat subtile & tenue valde, quo crassities corporis humani deuincatur, vt ternuitatem illam supernaturalem in se suscipere queat: lux autem cœlestis est pars corporis humani & est subtile illud quo crassities corporis humani attenuatur, & sic

Lux natnralis est nodus & vniculũ animæ humanæ, & corporis humani.

fit aptum ad vnionem illam, illamque expostulat tanquam finem vltimum, & scopum ad quem tendit : ad hoc enim creatur, & à summo creatore ad hanc vnionem destinatur, & perinde hanc quærit, & efflagitat, ab ea etiam separari, & disiungi summo est illi tædio, non solum sibi, sed corpori suo, quod tunc temporis mortem patitur, quam summopere abhorret, & si corpori humano mors est horrenda sic, & animæ humanæ, quod ea priuetur unione corporis sui, & separetur ab eo cuius separatio est æque animæ, ac corpori horrenda, scimus autem quantum corpus horreat mortem, & hinc etiam colligere debemns quantum anima humana mortem etiam horreat propter separationem corporis & animæ quam mors indicit.

Anima humana non quærit separationé corporis sui.

Mors quare corpori & animę horrenda.

Ex naturali ergo propensione quam anima humana habet, erga corpus suum, & corpus humanum erga animam suam pendet gaudium illud, & amor, quo fertur anima humana erga vnionem corporis sui, in illa enim vnione fruitur fine suo, ad quem tendit, exnatura sua, vnde etiam si vnionem summo gaudio expostulet, separationem cum summo tædio patietur, cum ex illa separatione, vnione expostulata priuetur.

Anima humana cur gaudeat corpori suo vniri.

Anima humana dum infunditur corpori suo, patiatur aliquid detrimenti in sua innata nobilitate.

CAPVT XXX.

PLatonicorum nonnulli existimarunt animas humanas pati aliquid detrimẽti in nobilitate sua naturali & innata ex vnione sua cum corpore humano, quod ex vana Philosophorum nostrorum interpretatione Platonicorum multi existiment animas omnes humanas cognitionis esse plenas, & rerum omnium scientijs imbutas dum creantur à Deo, & in ipsa infusione pati rerum omnium obliuionem vnde pati summum detrimentum ex ipsa coropris humani vnione, quisic crude interpretantur Platonicos errant & summopere allucinantur, quod Platonici non ita nude & crude, existimant animas humanas scientiarum omnium lumine, & luce esse actu delibutas, sed tantum credunt animas humanas quod lucis æternæ & immortalis sint participes, quæ est notionis & scientiæ omnis principium & fundamentum, esse eatenus ex luce illa, fundamentaliter, scientiæ omnis lumine delibutas,

Vera Platonicorum sentẽtia de animæ scientia

libutas, non quod actualiter, & realiter sit omnis scientia in anima humana, sed tantum potentialiter ex fundamentali luce supernaturali, qua præditæ sunt animę humanæ: hinc capaces sunt omni scientia, & sic interpretati Platonici non sunt reijciendi, sed attentiùs audiendi, nam si anima humana, eo ipso temporis instanti, quo creatur &, infunditur, corpori suo, statim non sciat, non sapiat, non ratiocinetur sed multo deinde subsequentis temporis interuallo, & quo diutius viuit, eo sapientius ratiocinatur, & loquitur videtur eo tempore sapientiæ, & rationis scintillas esse vere extinctas, aut saltem crasso, & molli corporis ergastulo, sepultas, & tunc temporis etiam, improprie saltem potest dici pati animam humanam obliuionem sapientiæ, & rationis suæ cũ etsi potentialiter habeat, actualiter non possideat, defectu corporis sui organorum, quæ sunt adhuc in illa tenella, ætate, incapatia sapientiæ, & ratiocinationis edendæ, at si eo ipso instanti, quo creatur & infunditur corpori, ab ipsomet corpore separatur, vt multoties, & sæpe sæpius quam par sit, contingere solet, tunc temporis vere sapit, & intellectu, & ratione vtitur ac si multùm temporis fuisset corpori humano iuncta, nec enim dubitandum est animas illas

Qua ratione anima humana videatur pati detrimẽtũ, dum infunditur corpori.

Animæ humanæ, quæ citissimè à corpore separantur, perinde nõ ignarę sunt.

intellectu,& ratione, & sapientiæ dotibus esse præditas & exornatas, ac reliquę aliæ hominum animæ, quæ multum temporis fuerunt cum corpore humano iunctæ, vnde collegerunt Platonici animas humanas detrimentum pati in sua ipsa nobilitate, ex coniunctione earum cum corporibus humanis, quod non vtantur ratione,& intellectu, quo præditæ sunt, sed multo longiori subsequenti tempore, quod admodum non est absurdum etsi non sit verum animas humanas multum detrimentum pati, dum creantur, & infunduntur corporibus humanis, ad hoc enim creatę sunt,& finẽ dũ consequũtur, quo creatæ sunt, nullum detrimentum patiuntur imò gaudent, & lætantur fine adepto.

Perinde concludendum est,animas humanas nullum detrimentum pati, dum creantur,& infunduntur corporibus suis, imo perfectionem innatam, ad quam destinantur, consequuntur, nec creatæ sunt ante infusionem, & corporis coniunctionem sapientes & scientes,omnes scięntias, sed dum infunduntur corporibus humanis, eo ipso instanti, creantur, & quo instanti creantur, eodem instanti infunduntur, & rationales sunt, & intellectuales, & perinde ex radice suæ essentiæ intellectuali, & rationali, sunt sapientiæ,

& scientiæ capaces subsequentis longo temporis interuallo, & spatio, quod eo tempore organa corporis fiant robusta, & capacia rationis edendæ.

Hæc sufficiant de anima humana rationali, & intellectuali, quorum pondus, & momentum adeò maximum est, vt forsan ex debili ingenio meo, vt defectu scientiæ potuerim errores quosdam incidisse, qui orthodoxę fidei meæ Catholicæ, & Apostolicæ Romanæ, quā profiteor, contrariari posset omne lecturis, & correctioni Doctorum Ecclesiæ Romanæ, submtito, & Deo trino, & vno, & omnia mea, meq; ipsū consecro, dico, ac dedico.

Protestatio authoris omnia hæc submittētis ecclesiæ Doctoribus

FINIS.

DE SPIRITV HVmano animæ humanæ instrumento.

SECTIO. II.

HVIVS. II. LIBRI.

Spiritus quid sit in corpore humano.

CAPVT I.

Spiritus humanus quid sit.

SPIRITVM in corpore humano latitantem non animam humanam intelligimus immortalem & æternam, sed quid aliud mortale & caducum, & corporis humani subiere sortem & fatum, medium quidem coniungendi animam humanam vere immortalem, cum corpore humano caduco, labili & mortali: medium autem hoc, & nodus ipse iam

nobis est disquirendus, & quid sit, qualisque, sit nobis est patefaciendum.

Spiritus ergo humanus in corpore humano latitans, est portio tenuissima, & subtilissima, seminis humani, seu spermatis ex luce cœlesti ortum ducens, & tenuissima elementorum omnium portione: vnde quod spirituosum est in ipso spiritu, est lux cœlestis, & elmento stellarum, & cœli correspondens, quod autem corporeum est in ipsomet spiritu, elemẽtare est, seu elementorũ inferiorum portio tenuissima, seu materiæ primæ inferioris pars tenuior: quod autem spirituosum est materiæ primæ superioris pars subtilior: vt hinc cœlum, & elementa non distingui colligant lectores, sed esse eiusdem substantiæ, distingui tantùm subtilitate, & tenuitate substantiæ, & sic etiam pari modo, & ratione, colligant spiritum humanum non distingui ab ipso corpore humano nisi tenuitate substantiæ: nam quicpuid habet corpus humanum habet, & spiritus, & quicquid habet spiritus habet, & corpus substãtialiter, et essẽtialiter, spiritus tenuior est, & subtilior valde ipsomet corpore, quod crassiti ei, & corporalitatis, vt ita loquar, spissitudine vincit spiritum, et necesse est spiritum subtilitate, & tenuitate sua substantiæ corpus ipsum superare, quia subtilitate, &

Spiritus quid proprie sit in corpore humano.

Spiritus est corpore tẽuior.

tenuitate suę subſtātiæ corpus ipsū ſuperare, quia ſubtilitate,& tenuitate ſua animam humanam lucem immortalem,& æternam, corpori humano, & craſſo,& caduco connectit,lux enim in lucem habet ingreſſum. Anima humana, cum ſit lux æterna, & immortalis penetrat ſpiritum, qui cum ſit lux cœleſtis,& mundana, ſuſcipit ipſam,& nectit,& copulat ipſam vniuerſis, & ſingulis corporis partibus, quia ipſemet ſpiritus nectitur & coniungitur illi, cum ſit eiuſdem ſubſtantiæ vti diximus,& capite ſequenti clariùs multò diſquiremus quærendo virtutes,& proprietates ſpirituū humanorū,& differentias ipſorum cum corporibus humanis poſtquam concluderimus.

Spiritus eſt in ſingulis corporis partibus vt & anima.

Spiritum humanum in corpore humano latitantem,& actiones omnes corporis humani molientem eſſe portionem ſubtiliorem ſeminis humani,ex quo corpus humanum compingitur, ex luce mūdana,& cœleſti ortum ducentem, & corpori humano innatum, vt ſeminum primæ materiæ,cui incubabat in principio creationis rerum omnium : & hinc vt prima materia ineſt corpori, ſic & eius ſpiritus, qui nihil aliud eſt, quā portio lucis creatæ,primę materię rerū incubans, ad formas rerum varias, ex materia ipſa educendas,& hic ſpiritus eſt quid cōpoſi-

Spiritus humanus eſt quid compoſitū elementare.

tum,& non quid simplex elementare, vt videbimus infra tractatu peculiari de elementis singulis res omnes componentibus.

Qualis sit spiritus humanus, & qua ratione differat a corpore humano.

Caput II.

Virtus spiritus humani.

VIrtutes, & proprietates spiritus humani quamplurimæ sunt,& ferè infinitæ sunt, cum quicquid corpus humanum agat, & agere possit id ipsum est virtus, & proprietas spiritus humani: est enim spiritus hic principium omnis actionis, & facultatis in corpore humano, sentit primo, odorat,tangit olfacit, gustat, imaginatur, concipit, recordatur intelligit,& ratiocinatur,& quicquid pertinet ad hos externos, & internos sensus, id ipsum est virtus, & proprietas innata ipsius spiritus humani. Anima enim humana etsi intellectualis & rationalis immortalis, & æterna nullas ex se ipsa in corpore humano educere potest actiones, & facultates, nisi mediante spiritu humano est: enim ipse organum verum & solum,& vnicum instrumentum quo vtitur anima humana ad actiones omnes

Quatenus instrumentum has actiones habere dicitur nō tamen essentialiter habet nisi cū anima humana.

suas peculiares,& proprias, edendas, & in actum producendas: vnde quicquid est virtutis & proprietatis in corpore humano, id ipsum est vt spiritus: scientias omnes,& artes,quas aquirit, homo has acquirit mediante spiritu suo, & qualis est spiritus, cœlestis essentiæ in homine inclusus, talis est capacitas,& animi subtilitas, ad scientias omnes & artes tum liberales, tum mechanicas, addiscendas.& sic quantũ sit,virtutis,& proprietatis spiritus humani hinc facile colligitur, beati ergo homines,& fœlices,terque quaterque beati,qui tali spiritu cœlestis essentiæ,& subtilissimæ materiæ, substantiæ fausto cœlestium planetarum influxu dotantur, in principio suæ formationis, & conceptionis, in vtero materno, semen quidem paternum,& maternum conferunt, quia eodem spiritu cœlesti largitur, et influxu cœlesti benigno, & potenti multiplicatur, & crescit hic spiritus seminis paterni,& materni, vnde & corpus inde formatum vires habet, & proprietates innatas agendi, energias miras, & efficaces, quas quidem non haberet si tali planetarum influxu fausto, & benigno, ac præpotenti, priuaretur, in principio suæ formationis, & hoc patet,& clarissime elucet, in filijs fere eiusdem patris, & matris: sunt enim vni alij

Scientiæ omnis capacitas est ab spiritu.

Spiritus crescit & fortior est planetarum influxu benigno.

ingenio, & acumine animi præstantiores, & nobiliores, vt in me ipso sum expertus, fratres habui ingenio dispari omnes, & filios etiam habeo ingenio etiam dispari multum, & inæquali, & hoc omne ex diuerso, & dispari planetarum influxu. Ex his omnibus claret, & manifestò patet differentia ipsius humani spiritus, cum corpore suo, corpus siquidem humanum, vt sectione tertia huiusce libri declarabitur, est portio seminis humani crassior, & materialior, vt ita loquar, spiritus autem vt videmus est portio seminis humani tenuior, & subtilior: sunt quidem eiusdē substantiæ, & essentiæ in radice sua: at differunt tenuitate; tantum, in spiritu humano plus est lucis mundanæ, & cœlestis volatilis, & infixæ, & perinde est tenuior, & subtilior, ipso corpore, corpus habet plus lucis fixæ, & radicatæ, in ipsa natura elementali inferiori, quam ipse spiritus vnde corpus est materialius, & crassius multò, quam ipsemet spiritus, & hæc sola est distinctio, & differentia spiritus humani, & corporis sui, vt capite sequenti fiet clariùs materiam, & scaturiginem spiritus humani perquirendo.

Differentia spiritus, & corporis humani.

Vndenam materia, & essentia spiritus humani oriatur, & scaturiat.

CAPVT III.

DIximus capite superiori spiritum humanum esse portionem subtiliorem,& tenuiorem corporis humani:hæc ergo portio subtilior & tenuior, habebit eandem originem, et scaturiginem cum corpore suo: corpus autem humanum integrum, et absolutum in primo ortus sui lumine originem duxit ex limo terræ: fecit enim Deus corpus humanum, ex limo cuiusdam terræ rubræ vt sacræ paginæ fidem faciunt, limus autem huius terræ rubræ,quid erat, certissimis quasi coniecturis id colligimus ex eisdem sacris paginis: creata enim erant omnia, et facta, cœlum, et elementa, omnia superiora, et inferiora, ex quibus manu et voluntate diuina facta fuerunt omnia,quę in rerum serie iam reperiuntur ex multiplicatione seminis sui, in cētro materiæ suæ latitantis, cuius virtute, et energia ad nos iam peruenerunt, et ad posteros peruenient quæ iam extant, et extitura sunt.

Corpus humanum ex limo terræ sic&spiritus,

Limus ergo,ex quo compactum est cor-

pus humanum habebat in se portionem materiæ primæ, ex qua facta fuerant omnia, vt reliqua cuncta, quæ facta sunt habent portionem suam materiæ primæ, materia autem prima, ex qua factus est mundus, erat quid confusum, et inordinatum, in quo cœlum, elementa omnia et ipsum lumen erant confusa, et indistincta, vnde chaos, et hyle, dicta est materia illa prima: limus ergo terræ illius rubræ, ex quo factus est Adamus noster primus parens, erat materiæ primæ portio, in qua erant confusa omnia elementa tam superiora, quam inferiora, totius naturæ vniuersalis. Corpus ergo humanum colligimus factum, et compactum fuisse manu, et voluntate diuina, ex confusis, et indistinctis naturæ vniuersalis elementis, et principijs, cum ex ipso limo terræ factum sit, si ergo corpus humanum ex illis indistinctis, et confusis naturæ principijs, et elementis compactum fuerit, spiritus eius, cum sit eiusdem materiæ, et essentiæ, ex eiusdem naturæ elementis, et principijs compactus erit: ibi lux tanquam cœlum naturæ, et reliqua elementa, component et constituent eius essentiam et materiam, at lux erit in hac compositione alijs elementis copiosior, et turgentior, vt materia, et

Limus terræ ex quo erat cõpositus

essentia spiritus hnmani , sit tenuior, et subtilior ipsa natura, et essentia corporis humani , quæ crassior est multo ipsamet natura ipsius spiritus , spiritus est ille, qui corpori suo dat motum , et actionem omnem , vnde etiam eius materia luce copiosiori debet esse perflata , cum lux sit motus principium, et actionis et si corpus humanum habeat motum, et actionem omnem ab ipsomet spiritu , spiritus luce maxima , munitus erit , cum ex luce sola oriatur motus, et omnis actio.

Hinc iam colligimus verum et esse , et certissimum , quod de luce diximus in panchymico nostro, scilicet lucem esse veram substantiam, non qualitatem, & accidens , cum componat corpus humanũ & eius spiritum , motus ,& actionis omnis principium , qualitas enim, & accidens non componunt, & constituunt substantias , sed substantiæ componunt, & constituunt accidentia , & subsistere ipsa faciunt.

Ex his rationum momentis concludimus , spiritum humanum ex ijsdem principijs naturalibus compactum esse, ac corpus humanum compactum est, & cum corpus humanum compactum sit , ex indistinctis,& confusis totius naturæ, creatæ elementis, quæ in limo terræ inerant, ex quo factum est corpus humanum ma-

nu, & voluntate diuina, sic et spiritus humani' corporis vna cum corpore suo, ex ijsdem naturæ elementis conflatus erit, quæ deinde virtute seminis humani in quo latitant ipsamet principia, et elementa in nos ipsos propagata sunt, et à nobis ipsis per eandem virtutē, & energiā seminalem multiplicatiuam in posteros nostros traducetur, & propagabitur.

Spiritus humanus ex ijsdem cōflatus est elementis accorpus.

Quot, & quantis nominibus insigniatur Spiritus humanus, & quare sic varijs vocetur nominibus.

Caput IIII.

Infinitis fere nominib⁹ insignierūt antiqui sophi spirituosam hanc substantiā, eo quod infinitas fere possideat virtutes: spiritum primo dixerunt, eo quod corpora penetret et singulas eorum partes, sine vlla læsiones, eo, quod tenuimssimæ sit substantiæ: deinde calidum innatum vocarunt eo quod omnia ab ipso naturaliter incalescant: calidum etiam vitale dixerūt eo quod ab ipso omnia vitā habeāt, internū etiam solē dixerunt, eo, quod vt sol visibilis in mundo omnia viuificet, foueat et conseruet, sic et sol iste internus, omnia in omnibus viuificat, fouet

Spiritus cur tot, & tantis insigniatur nominibus.

& conseruat, internum etiam elementum nuncuparunt, quod omnia componat, & elementet, substantiam etiam facultatum, & virtutum vocauit ipse Galenus lib. 2. ad glauconem, quod facultates omnes, & virtutes ab hoc spiritu dependeãt, vocarunt etiam hunc spiritum antiqui, & potissimum Plato totius formæ custodem, & propugnatorem, eo quod custodiat formas omnes, & pugnet pro eis, pro ipsis conseruandis, & custodiendis. Dicitur etiam viriditas, eo quod omnia ipso præsente virescant, & viuant: humidum etiam dicitur primigenium, & radicale, quod primitùs radicetur in corporibus omnibus, quęque omnia nutriat, foueat, & conseruet, humiditatis radicalis essentiam & naturam habere debet, dicitur etiã Iupiter, Neptunus, & Pluto, quod iuuet omnia, quod regat, & gubernet aquas, & quod diuitiarum omnium sit radix, & vnicus fons, dicitur Saturnus, quod omnia saturet, Mars, quod omnia roboret, & vincat, Mercurius, quod motus, & actionis sit principiũ, Luna, quod humiditates radicales, & vitales regat, & custodiat, & quod suscipiat in se tamquã in subiecto, vltimo virtutes omnes cœlestes, & influxus, sic varijs rerum nominibus, virtutes insignes, & proprietates ipsius spiritus, oculatis, & limpidos ocu-

Spiritus cur nomine planetarũ singulorũ insigniatur.

Spiritus cur dicatur Mercurius.

los habentibus, patefecerunt: insipientibus vero, & ignaris occultarunt: non enim digni sunt ignari & stulti, tanta, & tali insigni totius naturæ cognitione. Cognito enim spiritu, rerum omnium cognoscitur virtus, & proprietas: an autē in omnibus rebus tum animantibus vegetantibus, & mineralibus rebus omnibus sit vnus, & isdem, qui hæc omnia regat gubernet, & conseruet, & qui hæc omnia componat, capite sequenti nobis est disquirendum, vt completè spiritus huius naturam, & essentiam, ac absolutè notam, manifestam habeant chymiæ alumni.

Cognito spiritu, cognoscitur tota natura.

An in rebus omnibus, sit vnus, & isdem Spiritus,

Caput V.

Abyssi seu primæ materiæ spiritum communem, & generalem habent omnia, sed in mineralibus est vnius generis, in vegetantibus alterius, & in animantibus autem est etiam alterius generis, & vt lux abyssi, seu materiæ primæ fuit vna, & eadem, & dum ex natura illa prima, facta sunt omnia vegetan-

Abyssi spiritus, seu primæ naturæ tenuior pars est in omnibus rebus.

tia animantia, & mineralia, quæ in natura illa confusa erant, & indistincta, & dum solum separata sunt manu, & voluntate diuina, tunc distinctionem ex separatione acceperunt sic spiritus rerum omnium, qui vnus, & isdem erat in abysso, seu materia prima, distinctus fuit, & separatus, dum genera, & species, & indiuidua, distincta fuerunt, & separata ab ipsamet abysso, seu natura prima: itaque animantia, vegetantia, & mineralia, distinctum, & separatum inter se habent spiritum particularem, & peculiarem, hoc est animantia habent suum peculiarem spiritum distinctum, ab spiritu vegetantium, & mineraliũ, & vegetantia item habent peculiarem sibi proprium spiritum distinctum ab spiritu animantium, & mineralium, & sic mineralia etiam habent peculiarem, & distinctum spiritũ ab spiritu vegetantiũ, & animantiũ sic singula hæc genera distinctũ, & separatum habent spiritum vt ipsamet rerum anatomia, & dissolutione fit clarũ, & manifestum.

Animantia vegetantia & mineralia distinctũ habent spiritum.

Singula etiam rerum indiuidua singularem, & particularem habent spiritum, quo datur, & insignitur rerum singularum substantia, & vt corpora, & formæ inter se indiuidualiter differunt, & distinguntur, sic & earum rerum spiritus

Singula etiam indiuidua, particulare habent spiritum.

indiuidua-

indiuidualiter inter se differunt, & distinguuntur, vnde & particulares virtutes, & proprietates originē habent, sic saluia. hæc distinguitur ab alia, & habet majorem vel minorem virtutem, quia ab spiritu particulari majore vel minori dotatur & abundat.

Vnde indiuidua distinguntur inter se.

Sic certissime concludemus in rebus singulis, omnibus esse particularem, & distinctum spiritum, à quo descendunt, & originem habent virtutes singulares & particulares majores vel minores rerum omnium, quod capite sequenti clarius discutietur.

An in omnibus hominibus sit particularis spiritus, à quo ingenij acumen dependeat.

Caput VI.

VT corpora singula, singulorum hominum, inter se differunt sic, & eorum spiritus singuli quibus dotantur, ipsa corpora distinguentur & non vnus, & isdem spiritus alioquin actiones omnes, & proprietates, & virtutes eædem essent, & prorsus similes cum ab vna, & eadem causa, indiuiduali originem haberent. Videmus autem, & experientia

Vt corpora singula differunt sic, & spiritus singulorū corporum.

quotidiana compertum est, homines omnes, & singulos actiones habere diuersas, & inter se distinctas, quod enim vnus amat, alter odit, si quis virtutem sequatur, alter odit, & vitium amore persequitur, si quis hominum acumine ingenij valeat prudentia, & sapientia, scientijsque nauare operam cupiat & ardeat, alter est qui multo ingenij acumine præditus est, & multo minus sapientia, & prudentia dotatus est imo omnio stultus, & insipiens, & imprudens est & scientias omnes abhorret, pigritiam colit, & amat, & vere iumentis, & equis ac multis insipientibus comparatur, & est similis, & æqualis: si effectus hi sunt omnio differentes, & toto cœlo distinguãtur, causæ horum effectum erunt etiam differentes, & toto cœlo distinguentur. Spiritus autem humanus, quo dotatur corpus humanum est vere causa horum effectuũ diuersorum qui in hominibus singulis reperiũtur, spiritus ergo humanus erit diuersus, & non erit vnus, & isdem in singulis hominibus sed plane diuersus & distinctus à quo facultates & actiones animæ humanæ nobiles, & ignobiles ortum habent si nobilis clarus, & candidus sit spiritus, nobiles erunt, & candidæ eius actiones ex nobilitate enim, & claritate spiritu humani, dependent actiones claræ, &

Effectus diuersi, anima diuersas indicant.

Spiritus humanus diuersus, & distinctus in singulis hominibus.

nobiles, si autem spiritus sit crassus, & elementorum infernorum spurcitis sepultus, & conspurcatus, actiones illius erunt in nobiles, & obtusæ, non secus ac lumen et ignis cornu opaco concluius obtenebratur. et lumine sui claritatem, & nitorem amittit, sic pariter, & spiritus humanus etsi sit ex luce cœlesti conflatus, si immergatur corpori crasso & opaco, elementorū infirmorū crassitis nimia conspurcato, obtenebrabitur, & lucē suam radiantem, & mitendem amittet, unde actiones erunt hebetes vnde homines sunt hebeti ingenio, & obtuso, alij vero subtiles admodum & acuti, et hoc omne ex spiritu claro & intido, obtuso, & opaco, dependet, & scaluriginem habet.

Actiones nobiles ab spitu nobili, & claro dependent.

Concludimus ergo spiritum humanum articularem esse, & distinctum in singulis hominibus ex cuius subtili, & tenera substentiæ dependet acumen ingenij diuersum, & varium, quod in singulis hominibus reperitur secundum enim maiorem vel minorem subtilitatem, & crassitiem spirituosæ illius substantiæ dependet maius vel minus ingenij humani acumen.

Acumen ingenij depēdet ex subtili spiritu.

Vndenam dependeat distinctio illa, & differentia spirituum humanorum.

CAPVT VII.

Humana corpora vnde nam suscipiant differentiam.

CORpora humana omnia suscipiunt differentiam suam ex semine vario ac diuerso, ex quo cognomē habēt semen autem variatur, & distinguitur, in vno, & eodem homine ex diuersis alimentis quibus vtitur in vita sua, & ex varijs astrorum influxibus, & radijs cœlestibus quibus dotātur hæc varia, & distincta alimenta, vt vnum, & distinctum fiat alimentū vltimū, ex quo partes omnes corporis humani, nutriūtur, & ex, quo vltimo alimento partibus seminalibus demandato, fit semen deinde aptum, et capax progignendi, corpus humanum. Sic vt semen variatur, & distinguitur, tum ex influxu cœlesti cuius radijs impregnatur semen, tum ex varijs alimentis, ex quo vltimum illud fit alimentum : quodque cum vnum, & idem, & omnino simile esse nequeat, omnibus in temporibus, sic, & semen inde productum, vnum, & idem esse non potest, sic corpora humana inde producta, vna & eadem esse nequeunt, & omnino similia, sic & spi-

Semen vnde varietur.

tus humanus inde etiam productus, & ab hisdem causas dependens suscipiet, suam omnem differentiam, & diuersitatem quo plus enim corpus humanum suscipit lucis cœlestis eo maiori etiam, & copiosiori, tunc cœlesti, dotatur spiritus vnde præclaras; & nobiles ac insignes actiones nobiliores, & præstantiores, esse asserimus, cum & substantia sua nobilior hinc exsurgat tota ergo spirituũ humanorum differentia dependet, ex luce cœlesti maiori vel minori, qua substantia eorum spiritũ exornatur imocõsla tur. Vndemam spirituũ differentia.

Concludimus ergo tanquam verum, & certissimum, destructionem, & differentiam spirituum humanorum quibus dotantur homines dependere omnino, ex semine vario, & differenti humano, quo componitur spiritus humanus substantialiter, & semen humanum suam assumere differentiam, & distinctionem tũ alimentis varijs, & differentibus quibus vtitur homo, tum etiam ex varijs, & distractis, planetarum, & aliorum astrorum influxibus, & radijs, quibus peculiariter, dotatur, semen humanum, vt hinc exsurgat spiritus varius ac distinctus qui corpus humanum ex semine fabricat, & constituit, quo constituto, & perfecte organizato Deus infundit suà benignitate, & misericordia immortalem

Anima regi corpus mediante spiritus.

& intellectualem animam, vt ipsum corpus negat, & gubernet mediante illo spiritu, quo solo dependēt corporis humani actiones omnes, & facultates tanquam à vero, & vnico, animæ humanæ instrumento, sine quo anima humana agere nō posset quod capite sequenti clarissime discutiemus.

An ab spiritu humano dependeant actiones omnes, corporis humani tum vitales tum morbosæ.

CAPVT. VIII.

Omnes actiones immediate non non dependent ab ipsa forma.

ASserunt omnes Philosophi, paripateitci actiones omnes corporū omniū dependere, ab ipsa forma, at si hoc examinetur, inueniemus actiones non dependere immediate ab ipsa forma, eo quod ipsa forma, sit quid fixum, & radicatum in intimis materiæ thalamis, actio autem debet esse ab aliquo fluente, volatili, et non absolute fixo. Istud autem est spiritus, qui est solus in corporibus omnibus volatilis, et non absolute fixus, habet quidem fontem, et permanentem, et perennem à quo fluit perpetuo, et perenniter. Ergo cum

actio sæpe sæpius sit extra corpus, & externis ex interiori fonte, peragatur, & exeat forma autem numquam exit foras, extra corpus suũ vt agat in exteriora. necesse hinc est, vt actio sit ab spiritu: spiritus siquidem solus est, qui foras exit extra corpus suum, quamuis fundamentaliter, & radicaliter maneat in corpore, & sic ex corpore exiens agit in exteriora, vnde patet actiones, omnes esse ab ipso spiritu, nam si externa subiecta tantum attulimus, hoc tantum est, vt clarissime pateat, actionem esse ab spiritu, nam etiam dum internis agit, in intimis corporis meatibus, subiectum in quod agit: est semper illi externum: oportet ergo, vt exeat, ex fonte suo radicali, et permanenti, et subiectum suũ in quod agere vult, aggrediatur, et sic clarum, et manifestum habemus actiones qualescumque, sint, dependere, ex fluenti, et vitali spiritu, et non ex permanenti, et radicali atque fixo qui cũ correspondeat formæ: forma perinde non erit immediatum actionis principium sed eius spiritus volatilis, et infixus, Vnde datus est spiritus, in rebus omnibus beneficio cuius res omnes in rerum serie agere solent.

Cur actio sit ab spiritu.

Quocirca si in rebus omnibus detur spiritus, actionis principiũ dabitur etiam

Actiones omnes vitales, & morbosæ, dependent, ab spiritu.

in homine spiritus qui erit actionũ omniũ principium vnde autem sit talis spiritus tum in rebus omnibus in quibus est, tum in homine ipso, actionum omnium principium, iam nobis est perquirendum diximus multis in locis operum nostrorũ, et id ipsum probauimus multis rationum momentis, lucem cœlestem esse principium motus, et quietis in rebus omnibus, naturam esse asserunt Philosophi peripathetici at natura in rebus omnibus, nihil aliud est, quẽ ipsemet lucis spiritus, lux ergo erit principium motus, et actionis, in rebus omnibus, videmus etiam cœlum moueri, & astra, quia luce illa creata abundent, et turgent, et inferioribus rebus impertiunt, et spiritus lucis hisdem communicant, et perinde motum, et princium actionis: naturam autem esse in rebus omnibus spiritum lucis creatæ, hinc probatur, quod per naturam intelligatur forma intrinseca, rebus omnibus insita, corpus enim externũ visibile, numquam interpretati sunt antiqui philosophi naturam, nec enim vllus vnquã, philosophorum existimauit corpus esse principium motus, et actionis, cum materiæ redoleat sobolem, et indolem cuius proprium pati potius quam agere, inde formam tantum internam inuisibilẽ pro natura sumendam esse colligendum

Natura quid sit.

Corpus non est natura, & quare.

erit. Si corpus naturæ nomen proprie susciperе nequeat, forma ergo si proprie sit natura, cum sit inuisibilis essentiæ, erit proprie spiritus lucis, cum hic etiam sit inuisibilis naturam ergo spiritum lucis creatæ, infallibilis est coniecturæ, et certissimæ veritatis, hoc etiam existimarunt sophi antiqui dum formas omnes seu naturas, rerum omnium inuisibiles, ex cœlo esse eductas proclamarunt teste Virgilio ingens est ollis vigor, et cœlestis ergo, seminibus.

Natura cur sit spiritus lucis.

Principio cœlum, & terras camposque liquentes,
Titaniaque astra spiritus intus alit,
Totamque infusa per artus mens agitat molem.

Spiritū &, mentem omnia agitantem naturam, et spiritum illum vocarunt: et si materia, in rebus omnibus sit ille spiritus lucis, non ambigendum erit, spiritum in rebus omnibus esse principium actionum omnium, quod si sit principium origo, et fons actionum, in rebus omnibus naturalibus, erit etiam fons, et scaturigo actionum omnium, in homine ipso, vnde actiones omnes vitales, & morbosę, depedent ab ipsomet spiritu: vitales enim actiones, & morbosæ, habent vnum, & idem principium, nec diuersum, & distinctum habere possunt.

Cur spiritus sit principiū motus, & actiones.

Spiritus humanus in corpore humano quã, & qualem suscipiat differentiam.

Caput IX.

Trinus, & vnus est, in corpore humano spiritus vnus in substantia trinus in qualitate, & operatione ac facultate. Vnus est in substantia, & essentia, quod ex luce mundana, & cœlesti, & elementorum omnium tenui, & subtili substantia sit, compactus, & adunatus: trinus autem in qualitate, & facultate, quod tres facultates in corpore cõstituat, naturalem facultatem, in hepate vitalem facultatem in corde, & animalem facultatem in cerebro perficiat ac constituat vnde naturalis vitalis, & animalis dicitur, & nuncupatur, propter illas diuersas tres facultates quas perfecit in tribus diuersis corporis humani partibus. Sunt autem hi tres spiritus ex vna, & eadem substantia externa compacti, & differunt tantum tenuitate, & subtilitate, essentiæ vnde crassior est naturalis spiritus, vitali & animali: vitalis autem, qui in corde perficitur & elaboratur crassior est animali. Vnde animalis qui in cerebro perficitur est omnium subtilior &

Quare trinus, & vnus dicatur spiritus in corpore humano.

Spiritus cordicatur animalis vitalis naturalis.

spiritualior vt ita loquar propter tenuitatem maiorem quam obtinet supra reliquos duos spiritus. Naturalis autem qui in hepate elaboratur est omnium aliorum spirituum fundamentum, & basis, nam naturalis fit vitalis, in corde, qui in corde magis ac magis attenuatur, & vitales facultates, in corde, & in toto corpore sua tenuitate perficit, & peragit deinde vitalis ad cerebrum ascendit ibique miro modo attenuatur, & subtiliatur, & fit attenuatione illa ex vitali animalis qui facultates animales constituit, & sic subtiliatur spiritus naturalis in hepate constitutus, & sua sublimatione variatur. quamuis in ventriculo ex cibis ordinarijs primo originem habeat vltimo autem perficitur in hepate vt capite sequenti declarabimus, quia per multi medicorum spiritus naturales negant, & admittere nolunt, quod non impetum faciant manifestum vt reliqui duo spiritus: sublimatur autem spiritus naturalis à ventriculo, & hepate, in cor, & à corde in cerebrum, vt sublimatione illa, & mixtione lucis cœlestis quæ vna cum aere in has partes demandatur, vt subtilitatem & tenuitatem acquirat necessariam, & conuenientem ad facultates vitales, & animales peragendas: non enim ex sua naturali constitutione, sufficeret ad vitales,

Ex spiritu naturali alij omnes fiũt spiritus & qua via fiunt & perficiantur in corde & cerebro.

Plus subtilitatis requiratur ad intelligendum quam ad supliciter viuendum.

& animales facultates peragendas : plus enim subtilitatis est opus ad tangendum olfaciendum gustandum audiendum videndum, & ad memorandum ratiocinandum, & intelligendum, quam ad simpliciter viuendum. Viuunt enim plantæ,& arbores, sed non audiunt sentiunt,& vndenam,ideo spiritus plantorum quibus viuunt, & attrahant, & assimilant coquendo alimentum suum, & se multiplicant crassioris sunt substantiæ quam sint spiritus viuentium vita sensitiua,propter enim subtilem, & tenuem eorum spiritum substantiam in viuentibus sensitiuis datur auditus visus gustus odoratus, & tactus, imaginatio conceptio, & memnria,quæ facultates, à nullo alio dependent quam temetate &subtilitate spirituũ sensitiuorũ qui adhuc magis ac magis subtiliantur & subtiliãtur in maiori gradus subtilitatis in ipso homine propter rationẽ intellectũ sapientiam, & prudentiam, quibus cætera animalia antecellit homo. Et qui inter homines sapientiores, & prudentiores habentur, eo magis subtiles, & tenues possident spiritus, alioquim homines essent omnes sapientia, & prudentia æquales:quod tamẽ experientia ipsa falsum videmus quodque omne ex subtilitate, & tenuitate spiritum maiori vel minori originem habet, concludimus ergo spiritus

Actiones sensitiuæ vnde cepẽdeant

Homines sapiẽtiones alijs vnde sunt.

humanos in corpore humano triplicem operatione, & facultate susçipere differentiam non essentialem sed accidentalem, quæ ex subtilitate, & tenuitate substantiæ dependet, est enim vnus tantum in homine spiritus essentia, & substantia sed trinus est operatione, & facultate, scilicet naturalis vitalis, & animalis, naturalis, in ventriculo, & hepate ventris in corde, & animalis in cerebro sedem habet naturalis in ventriculo, & hepate cõstitutuit, naturalẽ constituit facultatẽ quę in nutriendo crescendo, & multiplicando consistit. Vitalis in corde, vitalem constituit facultatem, quæ in concupiscendo crescendo, audendo odiendo, & amando consistit, animalis in cerebro, quæ animalem perficit facultatem, quæ in sensibus externis, & imaginatione conceptione memoria, in brutis sensibus internis consistit, & in homine intellectu, & ratione collocatur, & perficitur.

Differentia spiritum in homines est accidentalis non essentialis.

Naturali facultas in quibus consistat, vitalis & animalis.

An spiritus naturalis primo in ventriculo, vltimo in hepate perficiatur

Caput X.

Qua ratione nutriamur ex semine.

Post quam corpus humanum productum est ex semine humano in vtero materno, nutritur puro sanguine matris tanquam ex alimento ex quo factum est semen vt certum sit quod axiomate fertur nutrimur ex hisdem ex quibus componimur. componimur ex semine, ergo nutriamur ex semine necesse est: nutrimur autem ex semine dum sanguine nutrimur ex quo fit semen: semen siquidē est in sanguine proxima potentia. At postquam vterum naternum reliquerimus nutrimur lacte, & vltimo alimentis tunc temporis ventriculus vtitur functione, & officio suo præparat lac, & alimenta in chylum; qui chylus habet spiritus naturales, sunt enim in lacte, & alimentis omnibus, alioquin nutrire non possent nec mutari in nostram substantiam, quæ cum sit naturali spiritu conflata oportet inde alimentum, quo nutritur hæc substantia naturali etiam spiritu esse præditum. In vtero materno vētriculus feriatur, & nihil agit, sed deportatur alimentum immediate per

venam vnibilicalem parietibus vteri materni ad ferrentem, in hepar ipsius fœtus: tunc temporis hepar est fons verus, & vnicus spiritus naturalis at ex extra vterũ maternũ dum homo vtitur alimentis externis, tunc temporis dum alimenta præparantur, in ventriculo, & in chylum conuertuntur, præparatur etiã tunc temporis spiritus naturalis alimentorũ in spiritum chyli, qui deinde in hepate, vna cũ chylo vltimam suscipit præparationem in spiritum sanguinis, vt inde vna cum sanguine nutriat omnes corporis partes, in partibus autem ipsis ipsum alimentum, & eius spiritus suscipit quandam præparationem, & coctionem, antequam conuertatur in partem, sed coctio, & præparatio hæc, non valde est insignis, in alteratione sua, & perinde non ipsam notant medici: nihilominus tamen in rei veritate, est consideranda: semper enim coquitur, & præparatur sanguis ipse extra venas transmissus, vt conuertatur in partes, ad quas demandatur, vt ipsas nutriat, præcipua tamen alteratio, & præparatio alimenti humanarum partiũ sit in ventriculo, & in hepate, vnde etiam præcipua, & principalis præparatio alimenti spirituosi siue spiritus alimẽti, debet fieri in ipso ventriculo, & in hepate vt inde fiat laudatus sanguis.

Spiritus naturalis quãdo incipiat præparari in ventriculo.

Rudimentũ primũ spiritus natalis est in ventriculo vltimum in sepate.

Hinc concludere possumus spiritum naturalem, primum rudimentum primæ suæ perfectionis acquirere in ipso ventriculo, vltimam vero sui perfectionem in ipso hepate, & vltimo adhuc in partibus ipsis quibus demandatur sanguis ad ipsas partes nutriendas. Alimenta enim omnia primo in ventriculo subigũtur, & percoquuntur, & transeant coctione illa ventriculi in chylum, & tum alimentis omnibus sit spiritus ille cœlestis lucis creatio siboles, & verus partus: spiritus ille alimentorum mutatur, & abit, coctione ventriculi in spiritum chyli, qui est peculiaris, & singularis spiritus humanus, vltimam sui perfectionem in hepate susceptas, & in partibus ipsis fit tamdem verus, & legitimus humani corporis spiritus, qui in corde vitales perficit facultates, & in cerebro animales vt diximus capite superiori.

An

An spiritus humanus partibus externis, & internis adhærens spiritu lucis aereo augeatur, & crescat.

Caput XI.

Inferiora non possunt conseruari nisi superiorũ ope, & auxilio.

INferiora omnia quæcunque sunt generis siue in genere animaliũ vegetantium siue in genere mineralium nullo pacto possunt conseruari in esse suo, & subsistendi modo nisi superiorum ministerio: hinc creatum est cœlum, & terra in principio rerum omnium, cœlum vt infunderet lucem alimentum spirituosum rerum omnium, terra vero vt daret alimentum corporeum, & materiale, rebus omnibus. Itaque egent omnia irriguo superiori, & inferiori, & hoc certum ac verissimum cum sit, nullo pacto in dubium est reuocandum, quin spiritus humanus partibus omnibus tam externis quam internis adhærens, spiritu lucis aereo, augeatur & crescat, ille enim aerus lucis spiritus est irriguum superius quo fouentur nutriuntur, & conseruantur omnia; nisi enim irriguo illo superiori perenni, & perpetuo, ex cœlis defluenti, spiritus rerum infernarum irrigaretur, cito euanesceret, & periret, quia

Alimentum duplex superius, & inferius, cœleste, & terreum.

perpetuo depascitur ab innato, & fixo calore rerũ omnium, vnde cum perpetuo depascatur, perpetuo eget alimento, sibi simili, & cum spiritus non solum alimentis ordinariis, & quotidianis reparetur, ab spiritu illo, qui alimentis inest eget etiam alio alimento subtiliori, & copiosiori, vt copiosè reparetur, ad vitam conseruandam. Sic dentur necesse est duo alimenta, quæ perpetuo, & copiosè reparent, & conseruent nostros spiritus: vnum dat terra per alimenta quotidiana, alterum vero dat cœlum mediante aere, aer enim est tantum vehiculum spiritus cœlestis nobis ad vitam necessarij, nec intrat aër compositionem illius spiritus, quia non est elementum sed est tantum medium, & vehiculum illius spiritus, vt videbimus capite sequenti. Cur autem nobis sint necessaria duo alimenta, prædicta, ad reparationem illius spiritus id clarum fit, & manifestum sequenti ratione. Spiritus cœlestis quocumque in loco sit radicatus, & implantatus eget alimento sibi simili, est autem spiritus duplex in rebus omnibus influens & fixus, in animantibus adesse spiritũ influentẽ patet ex motu arteriarum, qui per arterias cõmunicatur partibus omnibus totius corporis: in vegetantibus autem, & minerabilibus corporibus, adesse spiritus in-

Aer non intrat compositionem spiritus.

Quare duplici egeamus alimẽto.

fluentes non patet manifesto, sed eos adesse necsse est, ad actiones, & proprietates, & virtutes agendas, agunt quidē illa omnia, & præclaræ effluunt ex ipsis virtutes, & proprietates, quæ sine spiritibus iufluentibus effluere non possent sed permanerent fixæ, & permanentes in fixo, & permanenti spiritu, sed cum exeant foras necesse est, vt cum spiritu influenti exeant, & fiant manifestæ. Est ergo in rebus omnibus duplex spiritus influens, & fixus, sunt tamen eiusdem essentiæ, & substantiæ cū non differant nisi qualitate illa volatili, & fixa, si sit ergo duplex spiritus in corpore nostro, & in rebus omnibus, & egeat alimento ad conseruationem sui ipsius, necesse est etiam duplex esse alimentum influens vt ita loquar, seu volatile, & fixum atque permanens, quibus duplicibus alimentis, essentia tamen nullo pacto differentibus, sed qualitate distinctis nutriatur foueatur, & conseruetur noster duplex spiritus influens, & fixus, atque etiam rerum aliarum omnium duplex fouebitur, & nutrietur spiritus, vnde necessarius est omnino spiritus cœlestis ex cœlo perpetuo descendens ad conseruationem rerum omnium. His ita positis necessario concludemus spiritus humanos partibus omnibus externis, & internis adhærentes, spiritu lucis cœlesti

Duplex spiritus influēs & fixus.

Spiritus creſcit spiritu cœlesti

qui per aera nobis comunauicatur augeri, & crescere, tamquam ex suo proprio, & sibi simili alimento.

An spiritus cœlestis qui per aera nobis communicatur, induat aliquid aeris ad ipsius essentiam constituendam.

Caput XII.

Aer non intrat cõpositionem spirituum nostrorum.

QVamplurimi sunt medicorum qui spiritus nostros, & rerum aliarum omnium uocant æthereos, & aeros, & perinde existimant hos spiritus aeris puríssimi substantiam sibi innatam habere, & inde aerem compositionem spirituum intrare putant. Ego ipse multis in locis librorum meorum, id ipsum tamquam verissimum asserui, sed prudentior, & senior factus, mutaui sententiam, ex ipsa rerum anatomia, vbi aerem non iuueni tamquam partem essentialem compositi; sed poros tantum rerum omnium replentem, & spiritus cœlestis vehiculum esse, datus enim est aer in rerum natura non vt cõponat, cum reliquis elemẽtis res naturales sed tantum vt sit vehiculum spiritus cœlestis, qui rerum omnium compositionem intrat, & vt sit medium coniungendi res superiores hoc est influxus

Aer est vehiculũ cœlestis spiritus,

cœlestes, cum inferioribus rerum elementis. Res superiores sunt quasi spirituales & ita tenues, & subtiles, vt nisi cum medio, cum rebus inferioribus crassis, & corporeis coniungi nequeant, medium autem oportet, vt naturam participet, vniendorum, nec tamen sit ex essentia vniendorum oportet, aer ergo perinde est subtilis; & tenuis valde, & sic naturam, & essentiam spirituum cœlestium quasi particjpat, & est corpus fluens, & mollis, & sic ratione corporis, inferiorum elementorum naturam participat, nec tamen est elementum infernum vt clarius demonstrabitur inferius sectione tertia libri tertij. huiusce voluminis, vbi corporis humani compositionem indagabimus, & sic rationem legitimã medij ipsius naturæ, & conditionem induet, aer. Et sic decepti sunt antiqui, & nos ipsi allucinati sumus, dum aerem elementũ & principium naturæ fecerimus in compositione rerũ, cũ tamen non sit nisi medium coniungendi, elementa, volatilia cum fixis, & permanentibus, vt enim aer externus non est de compositione, mixtorum sic aer internus, qui replet poros mixtorum, vt sit vehiculum spiritus cœlestis ad compositionem mixtorũ necessarij, non erit de compositione interna, mixtorum, sunt enim aer exter-

Medij qualitates quale esse debeãt.

Aer non est elementum.

nus, & internus eiusdē naturæ, & essentiæ, & si aliquot mixtorum imponatur retortę vitreæ vt inde per artem, resoluatur mixtum in sua principia, & elementa, non exibit inde aer, componens tale mixtum: imponitur autem mixtum retortæ, aere repletum in poris suis, exit etiam ille aer, cum elementis omnibus quæ in resolutione mixti reperiuntur, singula elementa habebunt aerem permix tum in poris suis, nec inde erit, aer in poris elementorum resolutorum repertus, elementum, & principium ipsius elementi, aut erit elementum illud semper compositum, & elementatum, nec dari poterit simplex elementum, nec arte, nec ab ipsa natura, & perinde etiam non poterit dari resolutio mixtorum naturalium, in sua principia, quod tamen, falsissimum est: & ratione & experientia, & authoritate, philosophorum omnium, qui asserunt mixta omnia posse resolui in sua principia. & sic etiam inuicem transmumutari posse, modo resoluantur prius in sua principia, & elementa. Ratio autem quæ nos inducit ad resolutionem credēdam, & confitendam est ipsamet compositio mixtorum, si mixta omnia componantur, & fiant ex elementis naturalibus, simplicibus, resolui etiam poterunt eadem mixta, in ipsamet elementa, ex

Si aer esset elementū, non daretur resolutio, in simplex elementum.

Sidetur cōpositio datur etiā resolutio.

quibus composita sunt: nã antequã componant separata sunt, & dum componunt vniuntur, vt ergo in cõpositione vniuntur, sic & in resolutione, & rerum separatione disgregantur, & separantur, & sic vt est manifesta compositio elementorum in compositione mixtorum sic erit manifesta disgregatio & separatio elementorum in resolutione mixtorum in quibus cum aer non reperiatur, de compositione corporum, multominus erit de compositione spirituum.

Quare aer non sit de cõpositione spirituum.

His itaque declaratis intrepide concludemus, spiritum cœlestem qui nobis vt cæteris rebus omnibus, per aera communicatur, nihil aeris ipsius induere naturæ, & essentiæ, sed solum spiritus cœlestis esse vehiculum vt nobis cæterisque rebus omnibus communicetur.

An spiritus humanus rerumque aliarum corruptionis maculis insici queat.

Caput XIII.

Spiritus nõ corrumpũtur nisi, & corpora corrumpãtur.

IMpossibile est humanos spiritus aliarumque rerum posse corrumpi saluo esse ipsarum, & ipsius corporis humani salua compagine, spiritus enim est solus, qui nos, & res omnes alias à corruptio-

ne deffendit, si corrumpatur spiritus, & corpus suum corrumpi etiam necesse est, non dubito, quin spiritum humanum alios que rerum omniũ spiritus posse corrumpi & alterari, sed dum corrumpuntur spiritus, & corrumpantur corpora horũ spirituum neçesse est: corrumpuntur autem spiritus, & alterantur, cum sint ex elementis sublunaribus, & çœlestibus compositi: nihil enim ibi est, quin alterationis, & corruptionis leges, & normas subire queat, lux enim ipsa præcipua pars ipsius spiritus corrumpitur, & alteratur, dum miscetur, in compositione, mixtorum generatio enim compositio vera rerum fieri non potest nisi præcedente corruptione: generatio enim vnius corruptio alterius est & corruptio vnius est generatio alterius. At dum res ipsæ persistunt in esse suo, & compositione quam obtinuerant per generationem, & corruptionem tunc tẽporis non corrumpuntur spiritus, persistente, & salua illa compositione, atsi pereat, pereunt, & alterantur seu corrumpuntur spiritus illius compositionis. Hinc colligendum est quam absurde errarunt medici, qui in diaria putrida admittunt alterari, & corrumpi spiritus vitales in corde impossibile enim est, vitales spiritus in corde ipso corrumpi,

Quare ratione corrumpantur spiritus.

In diaria sebri non corrumpũtur spiritus.

quin, & destruatur, & corrumpatur vita. Hoc tamen non fit, quia curatur diaria, putrida vt videbim⁹ tractatu nostro de febribus in libro 3. huiusce vniuersalis sapientiæ, & sic curata illa febre persistit cor, in suo esse, & spiritus etiam persistunt, quod est signum euidentissimũ in febre diaria, nec in vlla alia febre, nec in peste ipsa nec in vllo alio morbo possecorũpi spiritus nostros, quin pereat vita, & omnino destruatur: spiritus enim, est coris, verum balsamum à corruptione ipsum corpus deffendens si corrumpatur Balsamum, & ipsum corpus corrumpi necesse est.

His ita declaratis, & probatis faciliter concludemus spiritus humanos, nec aliarum rerum spiritus vllo modo posse corrumpi, & alterari saluo, & integro manente corpore humano aliarumque rerum corporibus illæsis, & permanentibus.

Qua ratione, & via morbi omnes corporis humani ab spiritu dependeant.

Caput XIV.

VIdimus capite superiori octauo huiusce tractatus actiones omnes tum vitales tum morbosas corporis humani dependere ab ipso spiritu nunc autem perquirendum est qua via, & qua ratione id fieri possit vt vna, & eadem causa, sit causa vitæ, & mortis; nam si spiritus humanus efficiat morbos, & vitam, & sanitatem, erit etiam causa mortis, & vitæ quæ sunt omnino contraria: vna autem, & eadem non potest esse causa contrariorum effectuũ contrariorum nisi obiecta, & subiecta contraria illi obijciantur vt in illis contrariè agat, sic illa causa etsi sit vnica, & eadem, effectus parit contrarios, sic in corpore humano, subiectum vitæ, in quod agit spiritus vt vitam inde pariat, est omnio contrarium, & oppositum subiecto morbifico, nam subiectum vitæ est purum corporis humani, quod ex puritate alimentrorum educitur, subiectum autem morbificum, ex quo spiritus educit, & parit morbos est impurum

Qua ratione spiritus sit causa vitæ & mortis

Obiectum vitæ quale.

Obiectum mortis quale.

naturæ corporis humani, & purum excrementum vnde subiecta sunt omnino contraria, vnde etiam ex his subiectis contrarijs spiritus humanus educit effectus contrarios ex subiecto puro vitam, ex subiecto impuro, & excrementitio mortem, & morbos vitæ contrarios, effi-cit, sic spiritus humanus est vnica, & eadem causa vitæ, & mortis, per suam præsentiam in alimento puro vitam, & sanitatem, per suam autem absentiam cum ab excrementis impuris, & fœcu-entis, foris abeat, & pellatur, morbos, & mortem ipsam parit. Sic spiritus humanus est via, & modus vnicus morborum om-nium, & ab ipso efficienter dependent omnes occasionaliter, & accidentaliter pendent morbi omnes ab excrementis alimenti quæ non rite separantur, & cum non rite separantur sed persistunt in corpore irritant spiritum, & spiritus agit in ipsa excrementa vt foris pellat ea, & actio ista istius spiritus in excrementa ex-pellēda cū fortissima est, & extra vires suas ordinarias dicitur morbus, cum enim in articulos totius corporis decidit excre-mentum aliquod, quod ibi persistit, ne-que foras propellitur, ab actione natu-rali ipsius spiritus, siue læsione ipsius, tunc temporis, actio illa in illud excre-mentū cū passione, & læsione ipsius spirit⁹ fiat.

Spiritus qua via faciat morbos

Artritis vt

dicitur arthritis, & sic de alijs morbis qui nihil aliud sunt quam læsiones ipsius spiritus humani ab excrementis alimenti quæ naturali actione spiritus, non foras propelluntur à corpore humano, sed manent, & persistunt in corpore, & lædunt ipsum spiritum, & sunt causa materialis omnium morborum : spiritus autem est causa efficiens ipsorum morborum dum agit in ipsa excrementa, foras propellenda. Sic clarum est, & valde patens, morbos omnes dependere ab spiritu humano in corpore humano, & in reliquis animantium corporibus in quibus fiunt morbi fiunt etiam ab eodem eorumdem animantium spiritu.

Morbi quid sint proprie

Sic concludemus fortissima cum ratione, morbos omnes corporis humani dependere ab spiritu humani corporis mediantibus excrementis, quæ foras non propelluntur naturali actione spiritus, sed defectu ipsius expulsionis in dies magis ac magis accumulantur, donec agere possint in ipsum spiritum, & tunc vice versa spiritus irritatus agit in ipsa excrementa vt foras ipsa propellere queat, & illud duellum ipsius spiritus cum excrementis expellendis est verus morbus, cum ibi lædatur spiritus, sanitatis nostræ, solus, & vnicus œconomus in qua læsione consistit morbus.

Morbi fiunt ab spiritu.

Conclusio huisce tractatus humani spiritus.

Caput XV.

Et vltimum.

HAbes amice lector quicquid de spiritu humano dici, & enarrari potest, secundum veritatem ipsius naturæ, quicquid autem aliud authores de spiritu in genere, & in particulari dixerunt, & scripserunt id partim verum est, partim falsum, pace eorum dixerim; non enim ipsos redarguo, vt illis doctiorem, & acutiorem me ipsum faciam, sed quia ipsammet spirituum substantiam quotidie præ manibus habeam, cum quotidie resolutiones tum animantiũ tum vegetantium, & mineralium faciam. In ipsa siquidem resolutione harum rerum spiritus ipsorũ apparent manifeste, & quid sint, & quali substantia includantur, & induantur manifeste patet: vnde certius scribere possum quid sint spiritus rerum omnium quã alij omnes authores tum antiqui, & recentiones qui nunquam, & nullam vnquam fecerunt rerum resolutiouem. Sed tantum fidem habuerunt primis authoribus qui de spiritibus scripserunt: fece-

Vnde author maiorem cognitionem habuerit spirituũ quam reliqui authores.

runt enim ipsos spiritus æthereos aereos igneos, elemento stellarum correspondentes, at neque sunt ætherei nec aerei nec ignei, elemento quidem stellarum correspondent sed non puro, & simplici elemento stellarum quia sunt quid crassius alioquin in substantia, visibilem, & palpabilem redigi non possent si luci cœlesti puræ, & simplici correspondерēt: sunt enim spiritus rerum omnium in rebus omnibus, vnum quid ex simplicibus elementis, quæ res omnes componunt, & constituunt vnum elementum simplex in rebus omnibus, non tamen vt sunt in corpore mixto, non adhuc sunt elementum illud simplex, quod dicitur spiritus, ex quo componitur corpus, sed tenuissima corporis substantia mixta ex reliquis elementis omnibus: at in resolutione mixti, illa tenuissima corporis mixti substantia, reducitur arte vel natura in ipsum spiritum simplicem, & elementum simplex ex quo cum reliquis omnibus elementis corponitur corpus, nec in aliam deinde potest, resolui substantiam sed manet ipsa simplex, & omnino incorruptibilis, & inalterabilis substantia. Spiritus vero corporum mixtorum omnium quamuis dicatur spiritus, & tenuissima corporum mixtorum substantia potest adhuc resolui, in sua elementa ex qui-

Spiritus est simplex elementum si simpliciter consideretur sed vt est in corpore humano est quid compositum ex omnibus elementis.

bus componitur in spiritum scilicet oleum seu sulphur, aquam seu Mercurium solem, & terram dequibus quinque elementis quæ in resolutione rerum omnium reperiuntur copiose dicemus sequenti tractatu de corpore humano, vbi compositionem ipsius corporis humani indagabimus Vulcani chymici ministerio, & industria. Deus faueat intentum detque vitam, & spiritũ qui cum media natura sit in omnibus, ideo delusi fuerunt nonnulli chymici, qui ipsum spiritum, formam, & animam sensitiuam dixerunt, quod facultates sentiendi præbeat in animantibus, nihilominus tamen est tantum organum, & instrumentum animæ sensitiuæ.

DE CORPORE HVmano animæ humanæ & spiritus humani tegumento.

SECTIO. III.

HVIVS SECVNDI LIBRI Vniuersalis Sapientiæ.

Corpus humanum quid sit.

CAPVT. I.

Corpus humanũ quid sit.

CORPVS humanum est animæ humanæ rationalis, & intellectualis organizatũ tegumentum ex limo terræ primitus à Deo ipso rerum omnium creatore in gratiam hominis Protoplasti, fabricatum, & compactum deinde virtute seminis sui, in posteros propagatum

propagatum.

Vel est animæ humanæ, partibus omnibus homini conuenientibus exornatum vestimentum, & vasculum, ex limo cuiſdam terræ rubræ in campo dameſo à Deo ipſo peculiariter fabricatum in gratiam hominis : vnde corpus humanum cæteris omnibus rerum corporibus antecellit, tum quod à Deo peculiariter factum ſit, tum propter animã immortalem, & intellectualem, quam recipere debet, tum etiam quod immortale, & æternum tandem eſſe, & Deo ipſi perenniter ſeruire, & coram ipſo perſiſtere debeat, & gloriæ ipſius æternæ, & diuinæ particeps fieri etiam habeat. Vnde exhorreſcere, & conremiſcere, deberent omnes homines, qui vitijs infinitis tanquam maculis indelebilibus, ipſum conſpurcant corpus humanum, quod ex intentione diuina ad tot, & tanta gloriæ myſteria deſtinatum eſt, ſi purum & immaculatũ permaneat, vt nos omnes homines facile, ex deffinitionibus ſuperius allatis colligere poſſumus. Deus ſiquidem rerum omnium creator, peculiari amore, & diligentia, & cura corpus ipſum humanum fabricauit, non vt tandem vt reliqua rerum omnium corpora periret, & in caho s rerum omniũ iterum rediret, ſed illæſum,

Corpus humanum ad quid deſtinatum.

& incorruptum persisteret in centro ipsius corruptionis, vt hinc immortale. & æternum surgeret, & animæ suæ immortali, & æternæ, nodo vere gordiano, & indissolubili tandem coniungeretur, & in æternum persisteret, & perenniter Deum creatorem suum laudaret, benediceret, & glorificaret, hinc summam, & absolutam corporis humani præstantiam, & nobilitatem arguimus, & si cœlum sol ipse, & planetæ omnes, & astra, cum stellis omnibus aurum, argentum, & Margaritæ, adamantes, & carbunculi, & lapides omnes pretiosi, habeant aliquid nobilitatis, & præstentiæ, ex parte corporis sui, quod ex pura elementorum materia facta fuerint, quid de corpore humano, suspicandum erit, imo firmiter credendum quod de ipsa rerum omnium pura satis natura fabricatum fuerit nam limus ipse terræ, si non luceat, & niteat tanquam sol, & carbunculus, in ipso tamen sunt scintillæ lucis micantes, & radiantes, æquali in potentia, & virtute, ac sunt scintillæ lucis, ex quibus sol ipse fabricatus est, & carbunculi omnes, & adamantes ipsi, quotidie ex ipsa natura cõficiuntur: sed hac in vita necesse est vt homo humilis fiat ne supra conditionem suam sublimetur: necesse est inquam vt scintillæ illæ lucis obtenebren-

Præstantia corporis humani.

Corpus humanũ post resurrectionem amplissime fulget & nitebit.

tur, sed post mortem, & resurrectionem suam, quam firmiter, & tutissime sperat tunc manifestæ erunt, & patentes scitillæ illæ lucis ex quibus fabricatum est corpus humanum, tunc temporis lucebunt, & prælucebunt auro, argento, carbunculis, & soli ipsi. Manifesta, & patens erit tunc temporis corpus humani nobilitas, & præstantia, corporis scilicet humani immaculati, & vitijs nullis conspurcati, nam quo magis hæc corpora immaculata fulgebunt, eo magis maculata, & vitijs conspurcata obtenebrabuntur. Hæc homo intimis cordis sui thalamis, & recessibus contemplari deberet cum naturali desiderio, lucem exoptet, & tenebras fugiat; nihilominus tamen tenebris densissimis immergitur, dum peccatis, & vitijs corpus suum, & animam inficit, & maculat, peccatum enim lumen extinguit, nec certissime est lucis aliquid, in peccato, sed puræ, & opacissimæ tenebræ peccatorem inuoluunt & obtenebrant.

Peccatum omne lumẽ extinguit vnde corpora peccatorum tenebrosa erunt in resurrectione

His ita positis intrepide concludemus, corpus humanum animæ humanæ rationalis, & immortalis vasculum esse, & organizatum tegumentum, & limo terræ cuiusdam rubræ in campo damasci, primitus à Deo ipso fabricatum deinde virtute seminis sui propagatum in posteros homines peculiari cura, & amo-

re in gratiam hominis ab ipso Deo compactum, vt homo gratus tanta beneficia cognoscens, amoris etiam peculiaris flamma in Deum creatorem suum exardesceret, & conflagraretur, vt tandem diuinæ gloriæ, particeps fieret ex intensione sui creatoris, qui hominem ad gloriam suam peculiari beneficio erexit, modo virtutem sequatur, & vitium fugiat, Deus enim vitium qualecumque nescit, & fugit, sic & homo vt Deo particeps fiat vitium omne fugere habet, & nescire debet, & sic virtutem, & puritatem ac candorem amare, & persequi habet.

Homo ad gloriã creatus.

Corpus humanum cur varijs componatur partibus heterogeneis.

Caput II.

Corpus varijs operibus destinatum, varijs, & etiam constat partibus.

TOt, & tantis operibus varijs ac distinctis destinatum est corpus humanum, vt necessarium omnino fuerit, & valde oportunum varijs ac distinctis partibus heterogeneis esse compactum: non poterat enim corpus humanum hęc omnia tam varia opera exercere, tribus aut quatuor vel quinque partibus com-

pactum. Quot sunt partes in homine, tot etiam sunt necessariæ, & omni ex parte opportunæ ad varia, & distincta hæc opera exercenda, habet homo linguam vt loquatur, & quod in ipsius intimis occlusum latet verbis, & loquela exprimat, & manifestet, habet oculos vt videat, & de coloribus iudicet, & quæ illi imminent pericula euitet, habet aures vt audiat, & sonos varios distingat, & musicam discat, habet nasum vt odores percipiat, & de his iudicet, habet palatum vt gustet, & de saporibus, iudicium afferat, habet sensum tactus, per omnes corporis partes diffusum ac dispersum, vt de duribus mollibus asperis, & vellicantibus iudicium ferat, habet cerebrum, & caput ossibus præduris præmunitũ vt exeo intelligat, ratiocinetur, sapiat, recordetur rerũ omnium & scientias discat omnes, habet cor vt audeat, irascatur concupiscat, amet & odiat, habet hepar vt sãguis ibi elaboretur & fiat alimentũ cõmune partium omnium, & crescat & augeatur, habet ventriculum ad omnes cibos, & potus percoquendos, & in chylum transmutandos, habet brachia manibus exornata & mãnus digitis exornatas vt opera inde fiãt mira stupẽda, quæ sine brachijs manibus & digitis fieri nõ possẽt, habet pedes, vt ambulet, saltet, tripudiet, & textoriã ex-

partes singulæ corporis humani ad quid destinatæ sint

ceat artem, & reliqua multa pedibus excercet, quæ nos ipsos in admirationem rapiunt, totumque corpus flexibile & vndique mobile, obtinet, vt mira opera, & motus miros hinc oriantur, quæ ex alio corpore firmo, & solido educi non possent nihil ergo est, in homine nullaque pars adeo minima, quin valde sit necessaria homini, ad perfectionem humanam constituendam, & absoluendam. Pili, & vngues quæ videnturviliores, hominis partes non solum ad ornamentum necessariæ sunt sed ad tegumentū ipsius capitis sed vt excremēta crassiora, & humidiora, attrahantur & ibi in alimentum conuertantur harum partium, & sic corpus sarcina quodammodo excrementorum alimenti sui generalis subleuetur, sunt enim quædam excrementa cecessaria ad vngues, & pilos corporis humani enutriendos, & conseruandos, ita vt nihil sit in homine superfluū, & inutile sed omnino necessarium, ad perfectionem illius cōstituendam.

Omnes partes corporis sunt necessariæ ad perfectionē corporis.

Nihil est in homine superfluum & inutile.

Itaque hinc concludere possumus, corpus humanum varijs ac distinctis partibus constitui debere vt absolutum, & perfectissimum sit corpus, vt varia, & omnia opera ad quæ naturaliter destinatum est, exercere queat, & ad perfectionem deducere possit.

An corpus humanum quatuor vulgaribus constituatur elementis, & an plura sint alia elementa quibus componatur.

Caput. III.

An quatuor vel quinque sint rerum omnium elementa.

ANtiqui fere omnes quatuor tantum elementa admiserunt in compositione rerum omnium, & perinde, etiam in compositione corporis humani constituerunt tantum quatuor elementa, ignē puta aerem aquam, & terram, & hæc vulgaria sunt quatuor elementa quæ omnes comuniter admittunt, & fatentur elementa, rerum omnium. Alchymia tamen experientia sua, & resolutione corporum omnium quam facit ipsa, vt compositionem rerum omnium exploret, non inuenit hæc quatuor elementa, nonsiquidem inuenit ignem nec aerem aquam quidem, & terram in resolutione corporum omnium adinuenit, & præterea reperit in eadem resolutione vltima rerum omnium, tria alia distincta elementa, quæ quidem tria elementa, cum duobus alijs elementis iuncta, & connexa, numero quinque constituunt ele-

Ignis & aer non sunt elementa.

Quinque sunt elemẽta ex quibus res omnes cõponuntur.

menta, quæ compositionem rerum omnium ingrediuntur, & perinde etiam corpus humanum hisce quinque elementis componetur, cum hæc quinque elementa sola reperiantur in resolutione vltima corporis humani, vt & in resolutione vltima rerum omnium. Quæ sunt autem vltima in resolutione eaque sunt prima in compositione, ex ipsomet Aristotele passim in Physicis: sunt autem hæc quinque elementa aqua terra sulphur seu oleum, spiritus seu Mercurius, & sal. Sal ergo Mercurius sulphur aqua, & terra res omnes component cum in resolutione vltima rerum omnium reperiantur & perinde etiam corpus humanum hisce quinque elementis componetur. Ad hanc autem compositionem rationibus, & experientijs confirmandam, & stabiliendã, infirmare primo oportet, primam antiquorum compositionem rerum omnium, ex igne, & aere, ignis primo nullo pacto esse potest elementum: quod enim, destruit vnumquodque non componit, ignem autem omnia destruere satis experientia constat, ergo nulla componet, & perinde non esse poterit elementum: elementum enim elementat, fouet, conseruat, nutrit, & alit res omnes quas componit, ignis autem vt experientia patet, nihil horum agit ergo nequit esse elemẽ-

Quinque elementa reperiuntur in resolutione vltima rerum.

Sal Mercurius sulphur aqua & terra sunt quinq; rerum omnium elementa.

Ignis qua ratione non sit elementũ

tum. Elementum etiam nullo pacto nec natura nec arte, resoluitur, nec resolui potest, in res alienas, at ignis ipse, materialis qui videtur, & palpatur, & vocatur nomine ignis, & nobiscum versatur resolui potest imo naturaliter per se resoluitur in quinque alia prædicta elementa, in salem, Mercurium, sulphur, aquam, & terram, ergo non est elementũ sed purum mixtũ, & vere mixtũ est, & quid cõpositum, cum singulis diebus oriatur, & fiat, & progignetur ex rebus omnibus combustibilibus, varijsque alijs modis producatur, vt ex frictione valida corporum duorum ex lumine cum speculis concauis dispersum lumen coarctatur, & ex pluribus lucis radijs fit vnus radius compressus, & cõpactus, qui purus est ignis omnia cõburẽs & cõnia destruens. Ex phiala etiã vitrea rotunda aquæ plena, & radijs solis exposita ardentibus, stupis & rebus alijs facile cõbusttibilibus suppositis producitur verus ignis, ergo cum quotidie producatur, & generetur ignis varijs modis ac vijs, non potest esse vllo pacto elementum; elementa siquidem sunt ingenerabilia, & improducibilia. In resolutione vltima etiam rerum nullarum reperitur ignis ergo neque etiam reperietur in prima rerum copositione, & cũ non reperiatur in compositione non pote-

Ignis est quid compositum & quotidie producitur.

Elementa sunt ingenerabilia.

Ignis etiam non est substantia cum perse non subsistat, sed in substātijs conbustibilibus habet esse perinde non est elementum.

rit esse elementum. Reperitur quidem sulphur quod ab antiquis dicitur ignis sed improprie, & similitudinarie nec omnino habet proprietatem, & naturam ignis sed longe aliam, ignis etiam præterea nutritur ex quibus componitur, nutritur vero vt conseruetur, ergo cum egeat perpetuo alimento non potest esse elementum, quia elementum non eget alimento, vt conseruetur, sed à se ipso conseruatur.

Aer non est elementum.

Videndū iam est an aer sit elementum: aer autem non potest esse elementum cū corpora rerum non ingrediatnr tanquam quid componens, & constituens essentiā rerum sed tanquam replens poros corporum vt sit vehiculum superiorum elementorum cum inferioribus, & deferat spiritum lucis rebus omnibus necessarium vt probatum est, & demonstratum tractatu superiori de spiritu: cum ergo aer non ingrediatur compositionem sed tantum repleat poros vt deferat spiritum lucis, non potest esse elementum, sed vehiculum spiritus cœlestis; non potest esse etiam elementum aer, cum in poris elementorum omnium reperiatur aut elemeta reliqua etsi ad simplicitatem suam reducta erunt semper elementata, & composita nec vnquam ad simplcitatem poterunt reduci, quod aer sua subtilitate, & simplicitate poros eorum repleat, quia

autem hic aer replens poros non est pars componens, sic non erit elementum cõstituens eorum essentiam, & naturam sed replens eorum poros, vt tota natura sit inter se vnita, & coniuncta; & vt aer externus non est de compositione rerum sic nec internus aer erit de compositione interna, rerũ cum aer externus, & aer internus sint ambo eiusdẽ naturæ, & essentiæ, nec vllo pacto differant, & distinguantur inter se nec etiam erit aer elementum cum non reperiatur in resolutione ultima rerum tanquam quid resolutum sed tanquam quid exterius oppositum poros replens elementorum resolutorum ergo non erit aer elementum cum non reperiatur tanquam quid resolutum in resolutione vltima rerum, ac perinde etiam non reperietur in compositione tanquam quid componens. Ex his omnibus patet, clarissime aerem non esse elementum, nec ignem: his ergo explosis, & expulsis elementis ex compositione rerum omnium, facillimum iam nobis erit, nostra confirmare elementa superius allata, aquam puta terram sulphur salem, & Mercurium: hæc omnia, & sola reperiuntur elementa, in compositione, rerum omnium, & in earumdem rerum vltima resolutione, sic verissime sunt elementa, ex quibus res

Aer non reperitur in resolutione tanquam quid resolutum.

Elementa quinque qua via reperiantur inresolutione vltima rerum.

omnes componuntur. Nam si mixtum aliquod quodcumque sit siue corpus humanum aut aliud includatur vasi distillatorio aeneo vel ferreo, fortissimo, & vas illud optime clausum ne vllo pacto respiret, imponatur furno, & supponatur ignis per gradus, ignis agens in mixtum vasi ferreo distillatorio incluſum, corrumpet mixtum, & resoluet in sua principia, & elementa, primo per distillationem egredietur aqua, quæ si multoties rectificetur, distillando vltimam simplicitatem aquæ acquiret, nec amplius mutari poterit in aliam substantiam sed semper persistet, & permanebit, in substantiam simplicem aquæ, ergo erit simplex elementum aquæ, mixtum tale componens, quod resolutum est in talē aquam simplicem. Si feces istius aquæ reseruentur, quicquid habent compositionis, vltimo in rectificatione vltima fœcum reperietur, continuetur autem distillatio egredietur, postquam aqua egressa fuerit, oleum quoddam, & spiritus, egresso autem oleo, & spiritu separentur ambo, & in separatis vasis distillatorijs rectificentur multoties, donec ad simplicem puritatem substantiæ simplicis reducantur, conseruentur fœces, & reponantur, cum fecibus aquæ superius rectificatæ, oleum istud, & spi-

ritus erunt substantiæ diuersæ, & inter se distinctæ ac differentes, & postquam vltimam puritatem adeptæ fuerint nunquam amplius permutabuntur, in alias substantias sed immutabiles, & in corruptibiles permanebunt fixæ, & constantes in immutabilitate suæ, substantiæ sic erunt vera elementa quæ componebant mixtum, illud quod resolutum est, in hæc elementa. Continuetur adhuc distillatio, & fortissimo igne igniatur vas distillatorium, vt omnino destruatur & resoluatur mixtum: inueniemus nihil amplius distillari posse, si omnes partes olei, & spiritus sint egressæ, inuenientur in fundo vasis distillatorij cineres omnino aridi sicci, & combusti albi coloris si sit absoluta, & perfecta distillatio. Accipiatur hic cinis, & bulliat cum aqua communi stillatitia per horæ quadrantem sufficienti in quantitate aquæ, vt quicquid est salis in ipso cinere, transeat in aquam distillatitiam, imponatur hoc omne super cartam bibulam infundibulo superpositam, vt quicquid est aquæ, per falsum illud traijciatur in vas vilueum suppositum, & fœces remanebunt super cartam bibulam super fœces has traijciatur adhuc aqua noua stillatitia, vt quicquid est salis in fecibus restitans dissoluatur, & transeat

cum aqua in vas ſuppoſitum tantum aquæ nouæ, & recentis ſtillatitiæ, imponatur donec dulcis omnino, & inſipida per fultrum tranſeat. Tunc temporis diſtilletur hæc aqua, omnis, & quod ſtillat reſeruetur ad de nouo reſoluendum quod in fundo alembici remanet ſatis ſucci, quod eſt de nouo calcinandum, & igniendum fortiſſimo igne, in fine diſtillationis vt omnino candeſcat: & toties hoc eſt iterandum donec ſal in fundo alembici, perſiſtens nullas in ſulatione, ſua relinquat fœces, & purum omnino diſſoluatur, in ſua aqua diſtillatia & colorem tandem rubeum acquirat: tunc temporis eſt abſolutæ perfectionis, & ſimplicis elementaris ſubſtantiæ, fœces ſunt conſeruandæ, & reponendæ cum reliquis omnibus fœcibus omnium reliquorum elementorum, & collocandæ in alembiro ferreo, & forti igne diſtillandæ, vt quicquid ſtillari poteſt aſcendat, & quod erit ex natura aquæ, aquæ erit coniungendum poſt vltimam ſui rectificationem, & quod erit ex natura olei ſpiritus Salis, & terræ, poſt vltimã ſui rectificationẽ & purificationẽ & erit oleo ſpiritui Sali, terrę conuingẽdũ. Et ſic in reſolutione, quæ hac arte elaboratur, nihil inuenietur quod non ſapiat vel aquæ vel terræ, vel ſalis, & olei, & ſpiritus naturam, &

essentiam. Et sic clarissimum erit totum mixtum resolutum esse in hæc sola elementa, quæ cum quinque numero, tantum reperiantur concludemus omnino quinque tantum esse elementa, & reperiri in compositioue, rerum omnium cum nulla alia reperiantur in resolutione ultima rerum omnium Sic corpus humanum etiam componetur his quinque solis numero elementis, cum in resolutione vltima eiusdem corporis humani nulla alia reperiantur elementa. Et vt adhuc clarius hoc pateat, de singulis his quinque elementis nobis erit sermo, peculiaribus sequentibus capitulis.

Quinque tantum elementa in resolutione rerum reperiuntur.

De elemento aquæ ex quo componitur corpus humanum, quid sit, & quale sit.

Caput VI.

ELementum aquæ, ex quo componitur corpus humanum & reliqua cũcta naturalia mixta, est corpus naturæ simplex & homogeneũ humidũ, & frigido coagulabile, ad caliditatem, & frigiditatem indifferens: sed propria, & innata huius elementi qualitas quæ illi soli con-

Aqua elementũ quid sit.

Proprietas aquæ qualis sit.

uenit, & semper est coagulatio, & congelatio à frigore, externo, reliqua enim elementa frigido non congelantur nisi permixta sint reliquis elementis. Fecerunt antiqui philosophi ipsum elementum aquæ, frigidum, & humidum, & humiditatem fecerunt propriam, & innatam suam qualitatem, quod quidem pace antiquorum dixerim est prorsus à veritate alienum quod enim proprium enim est; & innatum vnicuique elemento, est illi soli, & semper conueniens, & competens, humiditas enim soli aquæ non competit sed & aeri, quem admittunt in numerum elementorum non autem deberet conuenire elemento aeris, si humiditas esset propria, & innata qualitas elementi aquæ; proprium enim est, ex deffinitione ipsius Aristotelis in Logicis quod vni soli, & semper competit & conuenit: humiditas autem non solum aquæ competit sed & aeri, ergo inde concluditur, non posse esse qualitatem propriam, & innatam aquæ, cum & aeri competat. At congelatio, & coagulatio à frigore soli aquæ conuenit, & semper illi competit, & quadrat, & alijs omnibus elementis nullo pacto, idonea est, ergo propria, & innata erit aquæ qualitas, & prima huiusce elementi, vt in Physicis nostris dilucidius demonstrabitur.

Humiditas non est propria qualitas aquæ.

Proprium quid sit.

bitur. Iam vero qua ratione, & via cõponat, corpus humanum, & res omnes alias nobis est demonstrandum vna cum reliquis elementis. Elementa omnia in centro terræ conueniunt, & fiunt quid vnum quod dicitur semen seu alimentum generale mundi huius, & naturæ, hoc semen & alimentum sublimatur calore suo naturali, & centro terræ peruenit ad matrices rerum omnium. Hoc est res omnes, & singulæ, fugunt & attrahunt illud alimentum, & conuertunt in sui substantiam, & deinde dum nutritæ & saginatæ sunt illo generali alimento producunt ex sua substantia aliud semen particulare sibi quod ad ipsarum rerum propagationẽ inseruit, & sic res omnes fiunt ex illo generali mundi & naturæ alimẽto seu semine. Conueniunt omnia elementa in centro terræ & ibi permiscentur vt dictum est, & fiunt vnum quid & adunatum ex quinque elementis, omnibus. Cœlum influxibus suis & radijs descendit in inferiora elementa, & permiscentur simul cum sint eiusdem essentiæ & sic superiora elementa, & inferiora in centro terræ, conueniunt & permiscẽtur, & fiunt rerum omnium generale alimentum, & semen, quod ascendendo, & res omnes nutriendo, fit particulare semen, & sic res omnes propagãtur, &

Res omnes vt fiunt ex elementis.

Elementa in centro terræ conueniunt.

Homines omnes ex semine & illud semen ex semine generali.

multiplicantur, suo particulari semine, & sic homines omnes propagantur, & multiplicantur, suo particulari semine, quod nutrimentum sumit, & conseruationem suam ex semine illo generali ex quinque elementis compacto. Sic corpora humana vna cum rerum aliarum omnium corporibus, fiunt & componuntur, ex quinque nostris supradictis elementis, sic aqua elementum rerum omnium compositiones, & corporis humani texturam ingreditur vna cum reliquis elementis. Iam nobis terræ est disquirenda, secundum rerum omnium elementum, & qua via & modo rerum omnium compositionem ingrediatur, & corporis humani texturam faciat quod capite sequenti lucidissime demonstrabitur in gratiam chymicæ artis candidatorum. Sic nobissimæ huiusce artis candidati, ab erroribus ordinarijs, & communibus, qui apud Vulgus versantur extricabuntur.

De terrra rerum secundo elemento, quid sit & qualis sit.

Caput V.

Terra quale sit elementum.

TErra in resolutione vltima rerum omnium vltimum reperitur elementum, & tamen secundum facimus nos rerum omnium elementum, quod sit fundamentum aliorum omnium & radix & quod visibiliter appareat, nam corpora omnia plus sapiunt ac redolēt essentiā & naturam terræ, quam aliorum elementorum. Vt ergo penitus cognoscatur terra, iam nobis erit deffinenda, terra ergo est elementum spongiosum, rarum, leue, porosum, frigidum & siccum, atque friabile, radix & fundamentum compositionis rerum omnium in qua radicantur reliqua alia elementa, vt compositionem rerum omnium absoluant vna cum ipsa terra.

Terra quid proprie sit.

Hæc definitio absolute & perfecte, essentiam, & naturā, & qualitates ac proprietates innatas, & peculiares terræ ostendit ac demonstrat, quæ soli terræ competunt & illi semper quadrant, nec alijs elementis quadrare, & conuenire

possunt. Hinc clare, & manifestissime patet, quantum errarint Philosophi anqui in definienda terra, cum ipsam fecerint ponderosam solidam, & firmam, non potest enim terra vllo pacto esse ponderosa firma, & solida, cum sit per se rara, spongiosa, & poris plena, ac friabilis, & perinde leuissima elementorum omnium, vt patet experientia ipsa, rerũ omniũ magistra: nam pumex lapis est, lapis spongiosis rarus poris plenus, & perinde leuissimus, & si conburatur, & reducatur in calem, in illa calce reperietur plus terræ, quam reliquorum omnium elementorum, & plus erit terræ, in libra vna ipsius lapidis pumicis, quã in libra vna marmoris quod cæteros lapides pondere antecellit, in ipso enim marmore, erit minus terræ, quam in ipso pumice lapide, ergo inde concludendum erit terram ipsam esse principium leuitatis, & raritatis. Vnde corpora omnia quæ plus terræ habent hæc leuiora erunt omnibus alijs corporibus vnde Suber quod leuitate, & raritate vincit arbores omnes, plus habet terræ, quam reliquæ omnes arbores pondere præstantes, vnde Buxus, & Hebenus minus habent terræ, & plus salis, & spiritus aridi, quam reliquæ arbores, etsi sunt ponderosæ arbores vnde facili via cons-

Terra non est ponderosa, nec solida, & firma sed friabilis, & porosa.

Terra est principium leuitatis.

picimus, & manifestum habemus soliditatem, firmitatem, & pondus non à terra orginem habere, sed raritatem, leuitatem, & porositatem, & friabilitatem vt ita loquar ab ipsa terra proprie, & innate dependere. Ponderositatem autem firmitatem, & soliditatem, ab alijs pendere elementis nempe à sale, & ab spiritu arido, vt patet in metallis, & in lapidibus, qui sale turgent, & spiritu arido, vnde cum hæc sint elementa pondere reliqua elementa superantia, ideo mixta corpora quæ hisce elementis turgent pondere etiam vincunt reliqua mixta corpora, vt inferius videbimus capite de sale, & spiritu.

Pondus firmitas, & soliditas à sale spiritu & sulphure dependent.

Propria ergo, & innata qualitas terræ, quæ illi soli, & semper competit, non est frigiditas nec siccitas, quia hæ qualitates non illi soli elemento conueniunt neque illi semper competunt: frigiditas enim, & siccitas sali conueniunt æque ac terræ, friabilitas autem terræ soli conuenit, quapropter erit propria, & innata ac peculiaris terræ qualitas quæ illi soli, & semper conuenit, & competit. Hæc autem omnia quæ iam noua, & inaudita videntur antiqui Philosophi non cognouerunt, quia resolutioni corporum numquam nec vllam dederunt operam, nec vnquam terram sim-

Frigiditas & siccitas non sunt propriæ terræ qualitates.

Friabilitas est propria terræ qualitas.

plicem, & puram viderunt, & conſpexerunt, ſed tantum mixtam, & compoſitam cum reliquis elementis. Viderunt enim quo profundius, & altius foderetur terra, ipſam eſſe ſolidiorem firmiorem, & ponderoſiorem itaque imaginati ſunt in centro terræ, puriſſimam ibi eſſe debere terram, & quatenus viderunt in profundiſſimis antris terram eſſe ſolidiſſimam, & marmoream, eamque puriorem, & criſtallinam in quibuſdam locis, & ponderoſiſſimam nulla re alia conſiderata & ponderata exiſtimarunt ex inde terram eſſe frigidam, & ſiccam ac pondere cætera elementa omnia vincentem inde ſuſpicati ſunt, & imaginati centrum ipſius terræ ſolidiſſimum eſſe quid criſtallinum, & ponderoſum, & virgineum cum ibi propterſoliditatem generationes, & corruptiones rerum peruenire non poſſent ibi in centro terræ, terram virginem collocarunt hoc eſt puram & ſimplicem nullius corruptionis, & generationis maculis infectam, & maculatam. At quantum aberrarunt antiqui per ſe ſatis notum eſt cum terra vbicumque locorum, ſiue in ſuperficie ſiue in medio, & in ipſo centro ſit ſemper deſtinata, & creata ad generationes, & corruptiones rerum, imo & in centro ſuo magis apta eſt ad generationes, &

Videnam antiqui colligerũt terram eſſe frigidam & ſiccam.

Terra vbiq; locorum eſt generationi apta:

productiones rerum quam in alia parte, cum in centro suo conueniant & concurrant omnia elementa vbi miscentur ad generale illud & vniuersale alimentum, & semen rerum omnium producendum, nisi enim hoc fieret in centro non posset illud generale alimentum, & semen æqualiter distribui omnibus terræ, & aquæ partibus vt in his partibus quæ sunt nutrienda, & generanda, nutriat & producat, nutriat, vt alimentum, producat vt semen. Vt enim in homine, & in reliquis animantibus omnia alimenta conueniunt, & proijciuntur in vnum locum qui est quasi centrum corporis in hepate puta, vbi digeruntur, & percoquuntur in generale, & vniuersale alimentum partium omnium; sic in magno mundo oportet, vt omnia elementa, quæ ad generationem, & nutritionem rerum omnium necessaria sunt, proijciantur in centrum mundi huius, & naturæ. Centrum autē mundi, & naturæ est centrum terræ vbi omnia elementa proijciuntur vt ibi misceantur, & mixta digerantur, & percoquantur in alimentum generale, & semen vniuersale, ex quo res omnes, & nutriri, & fieri habent: Sic nullo pacto dubitandum est; quin terra quam calcamus sit vbicumque partium suarum permixta, semine illo generali, & ali-

Quare in centro terræ conueniunt omnia elementa vt fiāt generale alimentū.

mento, quod reliqua omnia continet elementa, terrram vero simplicem elementarem, quæ in omnibus corporum resolutionibus reperitur, esse corpus simplex elementare, spongiosum rarum leue porosum valde, frigidum, & siccum & potissimum friabile, quæ vltima qualitas est terræ propria, & innata, & illi soli, & semper conuenit.

De spiritu, tertio rerum omnium elemento, quid sit, & qualis sit.

Caput VI.

Spiritus vt est elementum rerum omniũ quid sit.

SPiritus est corpus simplex elementare, compositionem rerum omnium ingrediens calidum, & humidum, & acetosum subtilissimæ substantiæ, & ponderosæ, distinguitur ab aqua quod aqua sit insipida, & nullius saporis, spiritus autem est acetosus, & ponderosus, & aquæ fundum petit, nec illi permiscetur nisi cum violentia, aqua etiam nullo pacto est penetrans ac disoluens res omnes, spiritus autem omnia penetrat, & cuncta disoluit in reliqua elementa cõuertit atq; resoluit, permiscetur autem sali puro, & simplici deinde hæc duo permiscentur aquæ, & hæc tria oleo, seu sulphuri, &

Differentia aquæ, & spiritus.

hæc quatuor terræ permiscentur, & cōpositum perenne, & immortale producunt cuius effectus virtutes, & energiæ sunt fere infinitæ, & præpotentes. Quod sic hoc compositum iterum spiritu suo addito dissoluatur in sua elementa, & hæc elementa distillatione rectificentur, & post rectificationem & purificationem eorūm iterum coniungantur modo prædicto igne leui & continuo, fit inde, & exurgit compositum spirituale perenne, & immortale quod ignis vulgaris corrumpere non potest, nec destruere infinitas habens energias, & virtutes prioribus longe maiores, & efficatiores. Sic excogitarūt antiqui chymici metalla resoluere spiritu metallico, in sua elementa, & hæc omnia elementa purificare ab excrementis suis, & pura deinde hæc elementa coniungere, & metallum producere nouum quod auro fermentatum reliqua metalla imperfecta, & impura purificat, & ad naturam et essentiam auri reducit. Sic etiam animalium corpora spiritu animali resoluere, excogitarūt, & in animaliū elemēta reducere & reducta purificare, et purificata iterum coniungere in vnum corpus purum adeo, vt virtutem habeat, purificandi cætera corpora animalium, & morbos, omnes

Nouū metallum qua via fiat, vt reliqua metalla perficiat.

curandi, & sanitatem eorum prolongandi, & conseruandi in multos, & longissimos annos, sic spiritus iste, in tria genera animantium puta, vegetantium, & mineralium habet potentiam miram et efficacem vt ipsa reducat in sua elementa, quæ deinde arte purificata, et iterũ coniuncta faciunt mirum, et stupendum mixtum renouatum, et resuscitatum, perenne, & perpetuum infinitas habens virtutes. Sic dixerunt antiqui naturam natura lætari, naturam naturam continere, & naturam naturam resoluere debere, & solutionẽ verã, & legitimã fieri debere à natura simili, & eadẽ quia debet fieri spiritu illo acetoso, qui in rebus omnibus reperitur tanquã propriũ, & innatũ elemẽtũ. Hinc colligitur quã vere scripserunt antiqui hymjci lapidẽ eorũ in omnib⁹ rebus, et vbique locorum reperiri quod spiritus iste sit lapis eorum, quia ipsum componit, et facit, et sine illo fieri nullo modo potest quia quamuis reliqua elementa, ingrediantur compositionem lapidis, nihilhominus tamen sine tali spiritu corpora metallica resolui non possunt in sua elementa, & si non resoluantur purificari non possunt, et si non depurentur, coniungi iterum non possunt in nouũ, & resucitatũ mettallum quoirca, spiritui huic qui hæc omnia solus facit

Philosophorũ lapis qua ratione vbique reperiatur.

debetur hic honos, et laus, et nomen lapidis ipsi soli meretur cum solus lapidem conficiat, & peragat, hic spiritus in cœlis est in aere in aqua, & in terra, & est nodus, & vinculum superiorum & inferiorum elementorum, estque ille solus de quo antiqui enarrant infinita ænygmata,& mercurium ipsum nuncuparunt, ab orco, & in orcum animas rerum omnium ducens vel reducens, hic resolutionem, & compositionem rerum omnium solus faciat hic componit spiritus vitales animales, & naturales rerum omnium, hæ enim substantiæ quæ dicuntur spiritus in rebus omnibus, non sunt hic spiritus elementaris, & simplex sed sunt quid compositum, ex reliquis elementis, & hic spiritus elementaris abundat, & præeminet cæteris elementis & ideo hæ subſtantiæ dicũtur spiritus nihilominus tamen non spiritum elementarem, & simplicem nominari merentur, vt tractatu de spiritu humano superius allato satis clare,& dialucide demonstratum est. His ita positis iam concludere possumus spiritum, quo corpora omnia componuntur tamquam elemento simplici, esse corpus simplex elementare subtilissimum, & tenuissimum, acetosi saporis, quæ qualitas est illi propria, & innata illi soli, & semper conueniens,

Spiritus metallicus solus quare duratur lapis philosophorum.

Qualitates propriæ, & innatæ, spiritus.

qua sola differt ab alijs quatuor elementis. Est deinde secundario calidus, & humidus, sed hæc humiditas, & caliditas non est primaria sua qualitas sed secundaria, & dependet ab acetositate sua innata, quæ est illi prima, & innata sua qualitas, & in physicis nostris clarissimę demonstrabitur.

De *oleo seu sulphure, quarto rerum omnium elemento quid sit, & quale sit.*

Caput VII.

Sulphur Philosophorũ chymicorum non est sulphur elementum.

DE sulphure multa dixerunt, & scripserunt chymici Philosophi, at illud sulphur de quo locuti sunt chymici non est rerum omnium elementum sed est quid compositum, ex quatuor alijs elementis, vnde dixerunt sulphur eorum, & Mercurium numquam separari posse sed simul esse, & simul præparari quia virtutem tingentem, & coagulantem sulphur dixerunt quæ virtus semper coniuncta reperitur cum sale chymico, et eius humiditate, humiditatem spiritum dixerunt, et Mercurium, et corpus ipsius humiditatis salem nuncuparunt. Sic in corpore sa-

lis tria inclusa erunt sulphur puta Mercurius, et sal, quæ quidem ab inuicem separari possunt et ad simplicem elementarem substantiam possunt arte reducinos autem hic, oleum seu sulphur vt est rerum omnium simplex elementum, non dicimus esse quid coniunctum, et adunatum cum Mercutio, et sale, sed quid distinctum, et separatum, et diuersæ omnino substantiæ quod quidem sulphur vt est simplex elementum rerum omnium ita definire possumus. Sulphur est corpus simplex elementare inflammabile, et ardens, corporum omnium compositionem ingrediens, et suo glutine reliqua elementa ligans, et conuigens in vnum compositum. Propria, et innata, qualitas huiusce elementi, est inflammabilitas, et quamuis inflammetur et comburatur non perinde resoluitur in aliam substantiam sed rarefit tantum, dū inflammatur, et comburitur, et tandem redit in suam ipsammet substantiā primam, et quamuis centies, et millies igniatur, et inflammetur semper redit in suam primam substantiam sulphuream quod experientia comprobatur si eius flamma recipiatur intra recipiens vas aliquod, quæ flamma dum extinguitur redit in sulphur, & oleum primæ substantiæ simile omnino, vt aqua simplex ele-

Sulphur vt est elemētū rerum omniū quid sit.

Propria qualitas sulphuris est inflammabilitas.

mentaris dum resoluitur, & conuertitur in vaporem. Vapor hic frigefactum recipientue vitrea inclusius redit statim in aquam eandem, & similem, & spiritus itidē dū cōuertitur in vaporē vapor si retineatur statim redit in eundem, & similem spiritum, sic etiam fit de sulphure nostro, & oleo simplici, & elementari: ita omnia elementa postquam simplicitatem suam adepta fuerint immutabilia sunt, & incorruptibilia, quamuis rarefiant, & in vaporem conuertantur, nihilominus manēat eadem ratefactio illa non mutat substantiam eorum sed tantum rariorem, & tenuiorem reddit, sed etiam post quam calor ille extraneus euanuit qui talia elementa attenuat, & rarefacit redeunt statim in eandem, primam substantiam: inflammabilitas ergo est propria, & innata huiusce elementi qualitas quia semper illi, & soli conuenit, & competit at datur sulphur incombustibile vt in metalis perfectis, auro & argento, & in lapidibus perfectis sulphur istud quod reperitur in hisce rebus est inconbustibile, & inflammabile, ratio in promptu est quia in hisce perfectis metallis, & lapidibus pretiosis ita temperatur sulphur, & permiscetur alijs elementis, quæ sunt inconbustibilia sunt enim quatuor elementa inconbustibilia, quæ dum permis-

Elementa simplicia immutabilia sunt rarefiunt quidem vt perinde non mutantur.

centur auro, & argento, & lapidibus pretiosis perfectis, conbustibilitatem sulphuris impediunt, & suis alijs innatis qualitatibus inconbustibilibus, combustibilitatem sulphuris impediunt nihilominus tamen in sua separata natura, semper sulphur est inflammabile, & ardens. Vt apparet in ipso auro, dum enim aurum manet in sua cõpositione, auri elementa sunt in ipso auro constantia, & permanentia in igne, sed si resoluatur aurum in sua elementa, tum aqua, spiritus, & sulphur auri volatitia fiunt quæ tamen in ipso auro erant constantia, & fixe permanentia in quocumque igne. Et sulphur auri quod erat in ipso auro inconbustibile postquam separatum est, fit combustibile, & inflammabile: vt apparet in auro tonanti, & fulminanti, quod æque est inflammabile, & combustibile ac puluis tormentarius, vnde non immerito dicitur aurum flulminans, & tonans quod tonitrua, & fulmina ipsius naturæ, vere imitetur. Ab inflammabilitate ipsius sulphuris, quæ est sua propria, & innata qualitas, dependet, caliditas & humiditas, quæ sulphuris secundæ qualitates habentur, & ab his secundis qualitatibus dependet maturitas in rebus omnibus, quæ perficitur à sulphure essentiali rerum omnium simpli-

Sulphur semper est conbustibile, & inflãmabile.

Caliditas & humiditas sint secũdæ qualitates sulphuris

plici elemento, & à maturitate vel cruditate dependent colores omnes, qui in corporibus omnibus reperiuntur id omne à sulphure elemento originem habet, dum enim sulphur sua caliditate coquit & digerit mixta corpora, quæ componit, inter coquendum, & digerendum secundum gradus coctionis, & cruditatis apparent colores, varij, & distincti.

Colores vt fiant à sulphure.

His ita declaratis iam concludere possumus sulphur esse elementum simplex inflammabile calidum, & humidum maturitatem, & coctionem in rebus omnibus efficiens, & secundum coctionis gradus varios colores, & distinctos in mixtis corporibus quorum compositionem ingreditur, efficiens, & componens, & similiter in corpore hæc omnia perficit & peragit dum corpus humanũ tanquam elementum componit.

De sale rerum omnium quinto elemento, quid sit, & quale sit.

Caput VIII.

Sàlem antiqui Philosophi chymici fecerunt principium rerum omnium vna cum sulphure, & mercurio, sic tria constituerunt rerum principia quæ originem habuerunt, ex elementis. Fecerunt antiqui chymici, recentes aliqui vt Sendinogius distinctionem inter elementa, & principia, at pace eorum dixerim: principium est elementum, & elementum est principium, & nullo pacto differunt principium, & elementum. Perinde tamen non errarunt antiqui chymici nec recentes, sed confusum hoc, & obscurum non explicarunt: quia principium immediatum ex quo res omnes componuntur quale est semen potest dici principium & elementum proximũ, & immediatum: quod quidem principium vt semen verum rerum omnium componitur ex quinque nostris elementis: hoc enim semen quod componitur ex puris nostris elementis in centroteræ, in naturam salis cuiusdam, conuertitur, & apparet in corpore salis at in

Principium & elementũ non differũt

Sal terræ ex quo eructant vapores non est quid simplex sed quid cõpositum.

ipso sale sunt reliqua omnia elementa ex quo sale mixto eructãt vapores, & exhalationes, ex quibus omnia fiunt cõ seruantur, & nutriuntur. Sed hi vapores & exhalationes continent in se quicquid habet, & sal primum ex quo eructarunt non potest enim sal sua densitate, & crassitie poros omnes terræ penetrare altiusque sublimari perinde resoluitur in vapores qui altius ascẽdũt & exhalationes & sitandẽ ipse sal ab ipsamet sua natura, & essẽtia resoluitur, & attenuatur in exhalationes, & sic ascendit, & penetrat totum terræ corpus, & aquæ, immo & aeris vt ex eo semine res omnes fiant, & producantur. At istud semen est quid cõpositum ex quinque elementis, vt ex eius anatomia, & disectione patet, & ratione etiam conuincitur manifesta, nam cum componat immediate mixta corpora sui generis, vt verbi gratia semen metallicum quod habet speciem salis vnctuosi, & viscosi, producit, & generat metalla & cũ mettalla remote componantur ex quinque elementis necesse est vt semen metallicũ cõponatur, ex quinque elemẽtis. Non enim metalla immediate componuntur ex elementis sed ex semine suo quod est metallorum materia prima immediata, & non remota, & vt iterum regenerentur metalla vt possint inter s

Semen metallicum componens metalla quid sit, & quale sit.

ranſmutari neceſſe eſt vt reducantur
i ſemen ſuum immediatum, ex
uo immedia tum ortum habue-
int, & non in elementa ſua ex
uo remote originem duxerunt: hoc
:men quidem poteſt dici improprie prin-
ipium, & elementum ſed non proprie
: ſtricte loquendo, quia elementa non
:duguntur in elementa, nec principia in
rincipia, alioquin ſi reducantur non
int principia nec elementa. Sendirogius
oſmopolita doctiſſimus author chymi-
us hoc non ita ſtricte explicauit, ſed
rincipia chymica ex elementis compo-
uit, ita vt principia ſint mixta, corpo-
a, cum ex elementis componantur. Nos
la principia, magis proprie loquendo
icimus ſemina rerum, & quia in his ſemi-
ibus relucent potiſſimum ſulphur no-
rum ſal, & Mercurius: quod quidem
ılphur cum non vltimam reſolutionē, &
erfectā adeptū ſit pariter ſal & Mercuri⁹
leo dixerūt & imaginati sūt chymici nō-
ulli dari principia tria rerum ex quibus
ndiate res omnes componuntur, & hæc
rincipia fieri ex elementis. cum poſſent
eſolui in elementa, ſed hæc tria prin-
ia ſunt vnum ſemen. Nam quamuis
iſtinguantur aliqua ratione, quod na-
ura ſulphuris in aliqua portione iſtius ſe-
ninis prualeat, ideo dicitur ſulphur, &

Reductio metallorū in primāmater iam qualis ſit.

qua ratione ſemen metallicū habeat in ſe- quinque alia elementa.

quod natura Mercurij præualeat in alt portione, hæc portio dicitur Mercuriu & quod natura salis præualeat in alter portione seminis, dicitur hæc portio sa sed singulæ portiones sunt compositæ ex alijs, & adhuc ex terra, & aqua vnd sunt quinque elemẽta in singulis isti principijs,& sunt vnum,& idem semen quod ratione prædominãtis sulphuris dicitur sulphur, & ratione prædominan tis Mercurij dicitur Mercurius, & ratio ne prædominantis salis, dicitur sal, se sunt vnum, & idem numero semen ho male explicatum, & sic confuse intrica tum confundit, & intricat scientiam Al chymiæ,at cum authores chymici nor studeant, & curam non habeant Alchy miæ notificandæ, & clarificandæ sed potius obscurandæ,ideo non curãt res it explicare. Redeamus iam ad salem no strum. Sal ergo est corpus simplex ele mentare, compositionem rerum omnium ingrediens in occulto sui calidum, & hu midum,& in manifesto frigidum, & sic cum in humido resolubile, & in calido coagulabile quodque in vltima rerum omnium resolutione reperitur coniun tum cum terra elementorum omnium radice, & fundamento: hocque separa tur à terra per aquam mundam, & niti dam stillatitiam, & postquam separatum

qua ratione semen metallicum cũ nomine sulphuris mercurij,&sa is efficratur.

Sal vt est elementum rerum omnium quid sit.

Qua via sal separetur ab excrementis suis vt ad simplicem puritatem elementarem, deueniat.

ſt, & multis calcinationibus, & ſolutio-
ibus ab omnibus ſuis excrementis terreis
vindicatumeſt, tandem acquirit vltimam
erfectionem per depurationem, & tunc
emporis ſimplicitatem elementi ſalis ac-
uirit, nec amplius mutari poteſt, &
eſtrui in aliam ſubſtantiam: & ſic com-
letum eſt, & abſolutum quod dixi de
atura, & eſſentia ſalis, vt eſt ſimplex
lementum rerum omnium, & præci-
ue corporis humani. Iam videndum eſt
n quatuor humores vulgares qui per tot
xcula corpus humanum conſtituerunt
x galeno & hypocrate alijſque Medicis,
im conſtituant: & qua via, & ratione
ntiqui Medici, & Philoſophi deluſi fue-
unt in compoſitione corporis humani.

An quatuor humores ſanguis pituita, & vtraque bilis conſtituant corpus humanum.

Caput. IX.

VIdimus capitibus ſuperioribus ex reſolutione rerum omnium, & per-
ide etiam ex reſolutione corporis hu-
nani, corpus humanum nullo pacto

Corpus humanum nõ reſoluitur in quatuor humores ergo nec cõponitur.

constitui ex sanguine, ex pituita et ex vtraque bile, flaua puta, et atra, quia non resoluitur corpus humanum, nec arte, nec ad ipsa natura, in sanguinem pituitam, & vtramque bilem; quæ sunt enim prima, in compositione, sunt vltima in resolutione, & vice versa, quæ sunt vltima in resolutione sunt prima in cõpositione ex ipsomet Aristotelle, & ex omniũ peripatheticorum sententia. Cum autem hi quatuor humores, non sint vltimi in resolutione corporis humani, non erunt etiam primi in compositione, nec dicendum est, et obiectandum corpus humanum immediate componi ex his quàtuor humoribus & quæ immediate componunt non reperiuntur in resolutione vltima rerum, sed tantum ea quæ remote componunt ea sola in resolutione, vltima reperiuntur, nam corpus humanum non immediate, & proxime componitur ex his quatuor humoribus, sed tantum ex semine humano in quo etiam nullatenus, reperiuntur quatuor hi humores, sed quinque nostra elementa, superius declarata, quia semen non nutritur immediate, & proxime ex quatuor his humoribus, sed immediate, & proxime nutritur ex vnico alimento homogeneo, & similari,

t ipſummet ſemen eſt quid homogeneū,
: ſimiliare, nutritur homogeneo, &
milari alimento, nutrimur autem, ex
ɔſomet galeno, & hypocrate, ex iiſ-
em ex quibus componimur, imme-
iate, mutrimur autem homogeneo, &
nico alimento, componimur etiam ergo
x vnico, & ſimilari ſemine, quod nu-
itur ex vnico illo, & ſimilari alimento,
am vnicum illud, & ſimilare alimentū
ı teſticulis, & vaſis ſpermaticis fit ſe-
ıen humanum, ex quo immediate, &
roxime fit corpus humanum. Semen
utem humanum non fieri, ex quatuor
lis vulgatis humoribus ac decantatis
ı libris medicorum, patet euidentiſſi-
ne, quod alimenta omnia quæ ſuminus
d nutritionem conuertantur in ventri-
ulo noſtro in chylum homogeneum, &
imilare alimentum quod cum adhuc ſit
mperfectum, & non abſolute coctum
nittitur in hepar, vbi perfectiſſime, &
bſolute coquitur, & vltimam veri ali-
nenti perfectionem acquirit. Illud au-
em alimentum in hepate abſolute elabo-
atum eſt etiam vnicum homogeneum
& ſimilare alimentum, & non quatri-
partitum in quatuor humores: ſi ergo
n chylo, nec in ſanguine reperiantur
quatuor illi humores, non reperientur
ctiam in venis in arterijs, nec in ipſis

Cōponimur ex ſemine quia nutrimur illo alimento ex quo fit ſemen.

Semen non componitur ex quatuor humoribus ergo neque ſemen fit ex humoribus.

partibus, in quas demandatur sanguis, vt nutriat partes ipsas, & fiat tandem pars sanguine mutato tamquam alimento in partem ipsam. Sic videmns euidentissime humores galenicorũ non reperiri in corpore humano, & perinde corpus humauũ nullo pacto componi ex quatuor hisce humoribus, sed tantum immediate, & proxime ex semine humano, remote vero, & mediate ex quinque nostris elementis superius declaratis.

Humores galenicorũ nõ reperiuntur in corpore humano.

Iam vero videndum est qua via, & ratione allucinati sunt Medici antiqui circa istos quatuor humores qui pura excrementa sunt humoris alimentij, qui dum totus non facessit in partes quas nutrit, quod remanet ex digestione partis, aliquando sapit naturã aquæ compositæ, & vocant pituitam dulcem, si aquosum istud excrementum insipidum sit, & non acre, si vero sit acre, & mordax vocant pituitam salitam & salsuginosam, dum vero excrementum sapit naturam atri cuiusdam liquoris, & acidi saporis, vocant melaucholicum humorem, dum vero eadem excrementa sapiunt essentiam alicuius liquoris amari, & flaui sunt coloris vel viridis vacant flauam bilem vel viridem & porraceam bilem sed sunt plura alia fere infinita excrementa, quibus

Allucinatio galenicorũ circa humores vnde orta sit.

scatet alimentum, quibus nomina non dederunt, & sunt nihilominus omnino ab his supra citatis excrementis quæ nullo pacto componunt corpus imo potius destruunt, & morbos pariunt omnes, quibus tandem corrumpitur corpus, & destruitur, & hac in parte valde allucinati sunt antiqui omnes Medici, quod excrementis corporis humani dederunt facultatem, & energiam componendi corpus humanum: imo adhuc turpius errarunt quod passiones, & facultates animæ humanæ ab his excrementis dependere asseruerint, quod valde est absurdum, dependent enim ab ipso spiritu vitali, sanitatis totius vero, & vnico œconomo, vt tractatu peculiari de spiritu superiori probatum est, & clarissime demonstratum.

Cõcluditur] corpus humanum non componi ex quatuor humorib°, sed ex semine, & semen ex quinque elementis.

His ergo ita positis concludere possumus, nulla labyrintea difficulate detenti, corpus humanum nullo pacto componi nec mediate nec immediate quatuor hnmoribus vulgaris, sanguine puta, pituita & vtraquebile, sed componi ex semine humano immediate quod componitur ex quinque nostris elementis, vt superius demonstratum est, & rationibus multis comprobatum, vt medicinæ, & Philosophiæ cãditati facilius nunc adhæreant nostris opinionibus.

De sanguine qua ratione fiat, & an istud nomen illi proprie conueniat.

Caput X.

Sanguis fit in hepate, & iucipit elaborari in venis meſſeraicis nam in ipſis venis incipit rubeſcere chylus, & vltimam, & abſolutam perfectionem acquirit in ipſo hepate, & in tali perfectione conſeruatur in venis, & in arterijs & in his ſpiritu naturali impregnatur, ſola virtute, & energia hepatis dum coquitur, & digeritur chylus à ventriculo per venas meſſeraicas in ipſum hepar demãdatus, rubeſcit, & propter rubedinem dicitur ſanguis. Nihil enim aliud eſt ſanguis, quam chylus perfecte coctus, & rubificatus in ipſo hepate, qui chylus, & ſanguis meretur potius nomen alimenti quam chyli, & ſanguinis; nutrit enim, & fouet & conſeruat partes omnes corporis humani, & perinde ab officio ſuo, & fine propter quem elaboratnr ab ipſa natura meretur potius nomen alimenti, & nutrimenti ſeu humoris alimentitij quam nomen ſanguinis, quod eſt nomẽ accidentis, & qualitatis, non eſſentiæ

Sãguis quid ſit & quo nomine inſigniri deberet.

& virtutis. At id parum intereſt, ſi ſanguis ſimplex, & homogeneus conſtitueretur in corpore, at quatriparitum faciunt Galenici, & aſſerunt in maſſa ſanguinis eſſe & latitare tres alios humores, pituitam puta, & vtramque bilem quæ ſimul permixta conſtituunt maſſam ſanguinis: nam dū ſanguis emittitur ex venis videtur in hos tres humores faceſſere in pituitoſum liquorem, & aqueum quem vocant pituitam, & in flauum liquorem quem vocant flauam bilem, & in atrum liquorem fundum vaſis petentem, quem atram bilem vacant. Etſi non habeat qualitates atræ bilis Galenicæ, quæ acidi ſaporis debet eſſe, vt & flaua bilis amarideficiunt hæ qualitates propriæ nam ambæ ſunt dulcis ſaporis, & perinde deficiet ſubſtantia ipſa, cum propriæ, & innatæ qualitates defficiant, quæ numquam relinquunt ſuam ſubſtantiam, ſi propriæ, & innatæ ſint qualitates quæ ſemper, & ſolis ſubſtantijs competnt quibus propriæ ſunt, ſic etiam pituita eorum, non ſemper dulcis eſt & acrimoniæ expers ſed acris eſt & mordax, & ſaiita imo & amara, & omnis fere qualitatis vnde pituitam Galenicorum eſſe diuerſi generis, & non eiuſdem ſpeciei euidentiſſime patet, cum modo ſit dulcis, modo acris, & pungentis qualitatis, modo

Flaua bilis & melãcholia deficit in qualitate propria.

Pituita diuerſæ eſt qualitatis & perinde eſt excremẽtum.

acida, amara, causticantis qualitatis, quod quidem arguit verũ esse excrementum alimenti generalis corporis humani, quod secundum varias, & distinctas digestiones quas patitur in diuersis partibus varias acquirit qualitates, & hoc etiam arguere possumus de bile vtraque, quæ vera sunt excrementa alimenti corporis humani, vt inferius clarissime demostrabitur suis singulis, & peculiaribus capitulis.

Humores sunt excrementa alimenti nostri

Concludimus ergo sanguinem simplicem esse, & homogeneum in corpore humano elaboratum ab hepate ut sit alimentum vniuersale corporis humani & ita deferatur per venas, & arterias, tanquam tubos, & canales ad vniuersas & singulas corporis partes & mereri potius nomen alimenti generalis, quam sanguinis titulum: nomen enim sanguinis est nomen qualitatis nomen autem alimenti est nomen essentiæ officij, & finis, propter quem creatus, & factus est sanguis.

Sanguis est verum alimentũ generale & homogeneũ.

De pituita qua ratione fiat, & quare non ingrediatur compositionem corporis humani quia est excrementum.

Caput. XI.

DVm sanguis tanquam verum, & vnicum alimentum partium omniũ mittitur in partes corporis humani in his coquitur, & digeritur vt transeat in substantiam partium. Quod relinquitur ex digestione, & coctione illa est excrementum, quod quid ẽsi sapiat naturam aquosi liquoris, & humoris, pituitam dicunt Galenici. Vt contigit in ventriculo in intestinis, in cerebro, sanguis, & chylus qui ibi demandatur non omnis transit per venas mesaraicas in heparvt fiat sanguis perfectus, sed multa remanens in ipsis intestinis, & in ipso ventriculo aquosa glutinosa, & viscosa, quæ per anum, & per vomitum reijciuntur tanquam vera excrementa. In cerebro etiam sanguis qui ad cerebrum mittitur ad ipsum nutriendũ, coquitur, & digeritur, & cum totus in verum alimentum, & substantiam ipsius cerebri transire nequeat, reliqua quæ supersunt,

Pituita vt fiat in corpore.

sunt excrementa aquosa glutinosa, et viscosa, albi, flaui, & viridis aliquando coloris; quæ vera excrementa sunt cerebri, & etiam tanquam excrementa foras mittuntur, per emunctoria naturalia, nares scilicet aures, & palatum, non tamen hæc excrementa formaliter, & essentialiter erant in sanguine, sed cum sanguis alteratur, & corrumpitur per coctionem, & digestionem partis vt trãseat in partem, & fiat pars ipsa, fiunt tunc temporis illa excrementa, & facta separantur. Vt in ventriculo apparet; cibi omnes quæ mittuntur in ventriculum vt coquantur, & digenerantur, non habent stercora, & excrementa fœtida illa, quæ per anum foras mittuntur ab intestinis, & tamen reperiuntur in fine digestionis ipsius chyli. Sic & reliqua excrementa, quæ foras amandantur tum per poros corporis, tum per emunctoria ad hoc destinata, non sunt in sanguine realiter, sed fiunt, & producuntur ex coctione, & digestione sanguinis, & perinde sanguis seu alimentum generale partium, non componitur, ex his excrementis nam ridiculum est hoc cogitare & anile commentum. Et perinde euidentissime patet pituitam galenicorum non ingredi vllo pacto compositionem corporis humani sed purum

Excremẽta semper fiũt & facta foras amãdãtur.

Excrementa quæ separãtur à sanguine non sunt actu in sanguine.

esse excrementum ex digestione, & coctione sanguinis seu alimenti generalis: nec obijciendum est pituitam alimentitiam quæ in sanguine latet, sapere & redolere naturam aquæ nam si sit aqua vera, tunc concedimus pituitam ingredi compositionem sanguinis, & corporis humani vt purum nostrum elementum. Sed pituita non potest dici aqua elementaris, cum pituita sit quid, compositũ & non quid simplex, & etiam si pituita ista alimentitia esset aqua, cur nomen aliud illi imponitur, non sunt enim multiplicanda entia sine necessitate, vna & eadem res haberet duplex nomen, tanquam esset ens duplex, & varium & distinctum.

Pituita non potest dici aqua elemẽtaris.

Concludimus ergo pituitam esse purum corporis humani excrementum, quod producitur ex digestione, & coctione alimenti generalis partium omnium corporis humani, & perinde cum sit verum excrementum nullo pacto ingredi compositionem corporis humani, nec partium eius.

Pituita est purum corporis excrementum.

De *bile flaua: vnde fiat & quare non ingrediatur compositionem corporis humani*

Caput XII.

Bilis eſt purum excrementum nõ elementum corporis.

Bilis hæc flaua eſt purum excremen-tum, & meretur eius nomen, & fit ex digeſtione alimenti generalis dum alimentum coquitur, & digeritur in partibus ſingulis corporis humani poſt coctionem, & digeſtionem remanet aliquid quod non faceſſit omnino, nec faceſſere poteſt in ſubſtantiam partis illud verum excrementũ illius digeſtionis quod ſi ſit flaui aut viridis coloris, & amari guſtus dicitur flaua bilis, in ventriculo copioſe generatur tale excrementum nam vomitu ſæpe ſæpius reijcitur, & vomitus violẽtos operatur niſi eijciatur per inteſtina. Et fit inde ſtercus liquidum flaui coloris ex quo tinguntur vrinæ nam pars ſubtilior tranſit vna cum ſanguine in hepar, & ſi ſit copioſum inficit ſanguinem ſua tinctura, & icterum efficit, & producit & ſi non ſit valde copioſum, tandem ſeparatur vna cũ ſero alimenti generalis, & fit vrina quæ tingitur flauo illo colore ab ſtercore

stercore illo liquido flaui coloris, nec perinde asserendum est flauam bilem reperiri in corpore, tanquam quid constituens, & componens corpus humanum, nam corpus humanum, iam factū est, & compositum, & tamen cotidie producitur, & generatur flaua bilis, illud excrementum generalis alimenti, nō vt maneat in corpore tanquam quid cōstituens, & nutriens corpus, sed tanquā quid heteroneum, & morbificum corpori, quod omnino separari meretur, vt siuitas corporis conseruetur, & perinde hinc arguitur flauam bilem purissimum esse excrementum, & quid morbificum corpori humano, & male, & perperam alimenta nostra quibus nutrimur dici bilioſa pituitosa melancholica, & sanguinea, eoquod hi humores non sint vllo pacto in alimentis nostris, & cibis sed fiāt & producantur ex cibis illis coctione, & digestio ne illorum ciborum hinc etiam patet quam perperam, & imprudenter torqueantur ægroti, & sani, à medicis chymicis, dum defenduntur & prohibentur hæc alimenta, & cibi, nonnullis ægrotorum, & sauorum quod hæc alimenta asserant esse magis pituitosa, bilioſa, & melancholica, quam reliqua, & perinde plus pituitæ, bilis, melancholiæ producere, quam electa sua alimenta, quæ

Flaua bilis quotidie generatur in corpore, & quotidie expellitur.

Male vocātur alimenta bilioſa pituitosa, & melancholica.

mius pituitæ bilis, & melancholiæ producunt quam reliqua, cum hæc productio, pituitæ bilis, & malancholiæ non dependeat vllo pacto ex alimentis sed ex pura digestione, & coctione horum alimentorum in nutriendo, & alendo, ita vt unum, & idem alimentum in vno producet plus pituitæ bilis, & melancholiæ, quam ipsum idem alimentum in alio, vnde etiam hæc prosunt vni, alteri hæc eadem nocent. & hoc omne dependet, & originem habet, non ex alimentis, sed ex debili forti, & valida, digestione, & coctione, huius alimenti, & hæc digestio ex calore nostro natiuo ortũ ducit itaq; ōnibus, & singulis hominibus possunt omnia alimenta concedi, modo ea coquere, & digerere possint expectanda est, & considerandus solus natiuus calor, qui si fortis, & potens ac validus sit, omnia perfecte coquit, & purum ab impuro recte separat, & forti, robusto ventriculo omnia alimenta concedi possunt quia eius calor natiuus fortis est, & potens omnia perfecte coquens, ac digerens, & in perfectissimum chylum conuertens.

Excremẽta dependent ex digestione.

Forti ventriculo omnia concedi possunt.

bilis ergo non producitur in corpore

humano nisi tanquam excrementum quoddam, & reuectaneum quod foras amandari debet tanquam sanitati cõtrarium. Nec objiciendum est in Christi fellis reseruari bilem tamquam sanitati necessariam, non enim fecisset natura vasculum proprium, & naturale, ad reseruandam bilem, ni sanitati prorsus esset necessaria bilis, & perinde compositioni partium humanarum, huic obiectioni respondemus liquorem illum in chysti fellis reseruatum non esse bilem, sed balsamum naturale sanguinis, quod per transudationem ab hepate in chystiũ felleam transcolatur ibique reseruatur vt tenui suo odore, & vapore insensibili balsamet sanguinem in hepate contentũ & feruentet, totam messam sanguinis suo balsamico odore, ne in venis, & arterijs corrumpatur, & alteretur sed persistat in sua integritate in ipsis donec partes ipsas nutriuerit, & in ipsas conuersus fuerit: quo circa enim tam pretiose conseruaretur bilis hæc in corpore in vasculo proprio, & naturali nisi esset quid pretiosum, & corpori necessarium non solet enim natura conseruare excremẽta tam pretiose, sed vt sunt facta, illico reijcit, & foras amandat, vt patet ipsamet excrementis, vt nec vnum, & idem,

Bilis in chysti fellis reseruata non est bilis sed balsamum.

eidem subiecto, & corpori, potest esse excrementum & alimentum: quod tamen contingeret in bile hac flaua, esset excrementum, & alimentum tanquam reiiceretur, & alimentum tanquam nutriret fel ipsum & partes alias corporis humani, quas componit quod ridiculum est cogitare. His ita declaratis cõcludimus bilem flauam esse merum excrementum corporis humani, nec vllo pacto ingredi compositionem corporis humani, sed reijci omino ab ipsa natura tanquam quid inutile & prorsus naturæ humanæ inimicum & hostile.

Cõcluditur flauambilẽ esse purum excrementũ

De *atra bile, vnde fiat, & quare non ingrediatur compositionem corporis humani.*

Caput XIII.

Atra bilis seu melancholicus humor est purum excrementum.

ATra bilis, quam, & melancolicum humorem dicunt galenici, Medici vulgares, est merum corporis humani excrementum ex digestione, & coctione alimenti generalis ortum, & productionem habens, quod enim ex alimento generali relinquitur in partibus terreũ & fœculentum, sordidum, & fœtidum

nigri coloris & ponderosum dicitur atra bilis, & melan cholicus humor, eis enim est humor, seu excrementum ex quo fiunt morbi curatu omnino difficiles, vt cancer lepra, febris quartana, scyrchi, & alij similes morbi, qui ab hoc excremẽto fœculento & ponderoso, & acri ortũ ducunt matarialiter, & occasionaliter: quod autem istud excrementum non possit cõpositionem corporis humani ingredi, probatu facillimum est: non enim tale excrementum est quid spermaticum, & seminale, nec vllo pacto sapit ac redolet naturam & essentiam seminis, & spermatis humani, ex quo immediate fit corpus, ergo nullo pacto corpus humanũ ex illo excremento fieri, & componi potest, nec etiam istud excrementum sapit naturam & indolem alicuius elementi simplicis, perinde etiam neque potest componere corpus humanum, non enim sapit naturam terræ vt aiunt Galenici quia istud excrementum est causti caue, & adurens parit enim carbunculos gangrenas, & vlcera quæcunque vnde ex effectibus colligimus naturam causæ, perinde non potest esse vllo pacto elementum, & principiũ corporis humani, neque etiam nutrit, & alit, cum merum sit excrementum: excrementum siquidẽ non alit, sed reijcitur tanquam quid in-

Melancholicus humor non componit corpus humanum.

utile corpori.

Nec est obijciendum vt capite superiori de bile flaua, fecisse naturam in corpore humano melancholici humoris proprium, & naturale receptaculum nempe plenum in quo residet, & elaboratur melancholicus humor huic obiectioni similiter respondemus, splenem non esse receptaculum & sedem humoris melancholici, sed meri sanguinis imperfecti, & adhuc non perfecte cocti, elaborati. Vnde dicimus, & afferimus cum ipsa veritate splenem esse vicarium, & vas subsidiarium hepati, vt si hepar non perficiat, & absoluat sanguinem splen perficiat, & absoluat copiosis suis arterijs quibus donatur, & ornatur, nam copioso suo spiritu vitali, & innato, coquit, & perficit & corrigit vitia sanguinis, & absoluit perfectissime sanguinem, & sic non est teceptaculum humoris melancholici, cum uere non detur in corpore talis humor, & si detur meretur potius nomen excrementi, quam humoris alimentitij, & sic allucinantur medici uulgares, medicando humorem melancholicum, cum non detur, in corpore humano nisi tanquam aliquid excrementitij humoris, qui quotidie generatur ex deprauata digestione generalis alimenti in partibus, & quotidie ex pel-

Splen non est receptaculũ melancholici humoris

liturab spiritu viuifico corporis nostri qui hæc excrementa, & alia omnia quæ præter naturam in corpore producuntur cnratexpellere, & foras protrudere ne noceant sanitati, vnde spiritus est totius sanitatis nostræ œconomus vnde illi soli demandatur hæc cura expellendi hæc excrementa quæ ex deprauatis digestionibus solent produci, & perinde non censentur partes corporis constitutiuæ, & componentes sed excrementitiæ & reiectaneæ quæ si remaneant in partibus solent efficere morbos vanos ex varietate suæ substantiæ excrementosæ, quæ suis spiritibus innatis & proprijs habent enim vnaquæque excrementa suos peculiares spiritus quibus agunt in ipsum spiritum innatum nostrum, & ipsum lancinant, & varie distorquent, & sic varios producunt morbos.

De vita humana tractatus nouus & inauditus quid sit vita, & quibus fulciatur.

CAPVT. I.

Vita quid esset nescierunt antiqui philosophi nec Medici.

VIxerunt quatenus hippocrates, & Aristoteles, & Medici omnes tam antiqui quam recentes, sed quid eorummet vita fuerit penitus ignorarunt dixit enim Galenus vitam esse actionem animæ, Aristoteles aseruit vitam esse radicationem humidi radicalis, & primigenij in calido innato, sed hæ non sunt definitiones vitæ, nescimus, perinde quid sit vita, in omnibus rebus quæ vita foueuntur arduum enim est, & certe herculeum opus definire vitam cum id quod uitam efficit sit valde occultum, & inuisibile prorsus, non enim est anima rerum & forma, sed quid aliud ab anima & forma distinctum, vnde non recte definita est a galeno vita, actio animæ, nec ab Aristotele redicatio calidi innati cum humido primigenij, redicatio enim illa constituit quidem spiritum vitalem à quo solo est vita, non vitam ipsam sed causam ipsius vitæ aliud enim est spiritus, & aliud

Vita non est anima nec forma.

Vita quid proprie.

est actio prima illius quæ est vita, vnde recte definiri potest vita in rebus omnib⁹ actus primus seu actio prima spiritus: spiritus siquidem in omnibus rebus vbi reperitur vitam agit primo, deinde quicquid ad vitam pertinet operatur, sed prima spiritus actio, est vita, est enim spiritus lucis cœlestis plenus, & perinde sua prima actio est vita, cum lux cœlestis vitam præstet ex natura sua: elementa enim inferiora nihil habent vitæ, nisi in quantum spiritu cœlesti, & luce impregnantur, vita ergo est à luce, & perinde, est actio prima spiritus cũ spiritus componatur, ex portione lucis cœlestis, & portione tenuissima elementorum inferiorum, & portio illa lucis superiorum elementorũ quæ in spiritu reperitur, est pura vita, hoc est actio prima quæ dependet à portione illa lucis superiorum elementorum facit vitam & est vita, vnde vbicumque reperitur spiritus, vbicumque etiam reperitur vita, vnde mundus viuit, & tota natura viuit, quia mundus, & tota natura creata, est plena spiritu illo cœlesti nec esse potest sine tali spiritu, vnde genera cuncta tum animantium tum vegetantium tum mineralium lapidum & mettallorum viuunt, quia habent spiritum illum vitæ omnis causam, vnde antiqui philosophi

Spiritus vitam agit ratione lucis cœlestis ex qua componitur.

Vnde viuat mundus & tota natura.

Philosophi antiqui cur non nouerunt vitam & eius causam.

non cognouerunt vitam omnino, nisi illam quæ manifeste apparet in animantibus & vegetantibus at illam quæ occulte relucet in lapidibus metallis & reliquis mineralibus, prorsus ignorarunt & sunt adhuc Philosophi, qui vitam in lapidibus & metallis reliquisque mineralibus non cognoscunt & tales Philosophi non sum digni nominis philosophi, nec merentur naturam scrutari, cum tota natura sit vitæ plena & viuat, & ea natura æque est in metallis, & lapidibus ac mineralibus, ac in animalibus & vegetantibus, fouetur autem vita hæc in omnibus, simili spiritu à quo dependet. in animantibus fouetur & reparatur spiritu vegetanti, & in mineralibus refocillatur spiritu minerali, & hi omnes spiritus nō sunt perinde sustantia, & essentia diuersi, sed sunt omnino similes & idem spiritus sed magis attennuantur in animantibus quam in vegetantibus, & in vegetantibus quam in mineralibus. & eorum attenuatio & subtilitas, est tota spirituum naturalium differentia seu distinctio: fouetur ergo, spiritus, spiritu & perinde restaurato spiritu restauratur & vita solius spiritus actio; fontes autem perennes restaurandi spiritus, latitant in alimentis quæ omnia scatent

Vita fouetur & restauratur spiritu peculiari quo producitur.

spiritibus, & restaurantur alimentorum spiritus ex fonte generali, spiritum qui in centro terræ sedem habet, vbi confluunt elementa superiora & inferiora omnia, vbi permiscentur digeruntur, & percoquuntur in spiritum generalem, mundi & naturæ qui perinde est animalis vegetabilis & mineralis quatenus his omnibus inseruit vt eorum omniũ vitã foueat & restauret suo generali alimento, vt tractatu de spiritu ad satietatem enarratum & probatum est.

Quotuplex sit vita in rerum natura.

Caput II.

VT spiritus in rerum natura est triplex animalis vegetabilis, & mineralis, sic & vita triplex erit sumit enim differentiam, & distinctionem ab spiritu, sic & erit vita animalis, vegetabilis, & minralis, in animalibus, spiritus ita alternantur, & subtiliantur vt lucis naturam & essentiam acquirant sic vita animantium quorumdam est admirabilis & miratu digniſſima quod actiones & facultates vitæ istius sunt admirabiles & stupendæ, non solum in homine, sed & in brutis ip- Vita tr vt & tus.

sis in vegetantibus autem vita non adeo miranda, ac in animalibus, eo quod spiritus in vegetantibus non sit adeo subtilis, & tenuis, ac in animalibus ideo vegetantum vita non habet facultates, & actiones adeo mirandas subtiles, & acutas ac habet animantium vita, quod in vegatantibus spiritus craceſcat paulo magis quam in animalidus, ideo plus est terræ & aquæ in spiritns vegetantium quam in spiritu animantium, cui inest plus Mercurij salis, & sulphuris vnde est tenuior & subtilior, subtilitas enim, & tenuitas dependet ab his tribus elementis & crassities ab aqua, & terra: sic mineralium vita, non se manifestat nec in ipsius oculis apparet, sed occulta iacet: in centro eorum & est actio spiritus ventralis, qui cum sit crassus, & obtusus, & plus aquæ & terræ, & salis possideat adhuc quam vegetantium spiritus, ideo eorum mineralium vita non apparens est, perinde a Philosophis triuialibus mineralia non viuere asseritur qnia eorum scientia est oculata, credit quod videt, nihilominus tamen æque viunt mineralia ac vegetantia, & æque sugunt alimẽtum ex terræ viscerib⁹, ac conuertunt in sui substantiam coctione & digestione vera ac vegetantia faciunt: eorumque mineralium accrescio est per intus sus-

Spiritus animantium quare subtilissimus omnium est

ceptionem non per appositionem vt sominant nonnulli quia si esset per appositionem essent entia per aggregationem, & non essent homogenea mixta, sed eterogenea, quia ex diuersis omnino partibus componerentur, quia quod apponeretur non esset simile appositio, nisi conuerteretur, & non potest connerti nisi coctione, & digestione vera, quæ calore naturali mineralium fit, & altuactione alimenti, aurum ergo, & argentum, & lapides omnes in fœdiris suis, & veteris vere viunt, & crescunt spiritibus mineralibus quos attrahunt, & quos coctione & digestione in sui substantiam conuertunt.

Mineralia viuunt per verã accrescionim & non appositionem.

Notandum tamen est spiritus animales vegetabiles, & minerales ex quibus vita animalis vegetabilis, & mineralis dependet, non esse substantia, et essentia triplices differentes spiritus, sed vnũ esse, et eundẽ spiritũ subtilitate sola & tenuitate differentem, et distinctum. Vt in ipsis animãtibus apparet ipsamet experientia nã in ipsis animantibus partes subtiles, et tenuissima spiritu tenui et subtili, qui animalis dicitur impregnantur, partes vero crassæ vt ossa, viuunt quidem eodem spiritu nihilominus ille spiritus quo ossa viuunt, imitatur naturam et essentiã spiritus mineralis aut vegetabilis, ita vt

Spiritus animalis vegetabilis & mineralis accidentaliter differũt inter se.

in vno & eodem obiecto videmus naturam, et essentiam spiritus animalis vegetabilis, et minerabilis, cum et lapides promeantur in ipsis animantibus itaque distinctionem horum spirituum manifeste videmus in vno et eodem subiecto dependere ex tenuitate, et subtilitate atque ex crassie partium: tenuitatemque crassitionem spiritum costituere differentiam et distinctionem triplicis vitæ, quæ in rerum serie reperitur.

Crassities & tenuitas spirituum constiuunt triplicem vitæ differentiã.

Vnde vita inquibusdam animantibus, & vegetantibus breuis, sit im alijs vero longissima.

Caput III.

Vudenam vita breuis & longa sit.

ADmiratu est diguissimum quod vitam breuissimam in quibusdam animantibus videamus longissimam vero in alijs vt vermibus papilionibus, in rauis et similibus, in ceruis vero elephantibus et coruis longissimam videamus, in homine vero mediocrem qui caput est omninm animantium vndenam hæc tam varia, et distincta vitæ duratio, et dissimile temporis æuum: pauci sunt qui hæc sciunt, et adhuc pauciores qui hæc in-

quirere tẽtent in vegetantibus pariter dissimile admodum est temporis æuum videmus siquidem flores pulchriores parũ durare, arbores autem inter se vitæ duratione et temporis Æuo multum differre, quercus enim, et primus ac laurus lõgissimæ sunt vitæ, salices yero populus, pomus, et prunus et similes frugi feræ arbores breuissimæ sunt vitæ, inter homines autem alij diutius viuunt, et inter vitæ incommoda longius durant. Vt hæc omnia perfectissime comprehendantur vndenam hæc varia vitæ duratio prouenire possit consideranda est compositio rerum ex elementis nostris superius enerratis, quæ enim elementa fortiorem, et compactionem rerum compositionem peragunt, ea inquam elementa sunt illa sola longiorem, et durabiliorem vitam peragunt, quam ea quæ minus fortiorẽ et compactiorem compositionem costituunt, vt sunt aqua et terra, quæ quidẽ dum præualent cæteris tribus elementis flaccidam omnino, et labentem constituunt compositionem: dum vero tria hæc alia elementa nempe sal sulphur, et Mercurius præualent aquæ, et terræ, fortissimã constituunt compositione, et difficillime labent ẽvt patet in metalis & lapidibus in quibus omnibus præualent hæc tria

Vitæ diuersitas vnde.

Sal sulphur & Mercuri⁹ dum præualent longiorem vitam faciunt.

elementa : sal sulphur , et Mercurius, vnde etiam eorum duratio longissima est, in arboribus etiam quæ sunt longissimæ vitæ et durationis , quales sunt quercus pinus laurus cupressus , et similes aliæ arbores, plus est salis Mercurij et sulphuris quam aquæ , et terræ , vt ipsamet experientia compertum est ex eorum resolutione , in alijs vero arboribus breuissimæ vitæ & durationis qualeis habentur salices populi pomi priuni, et aliæ similes , plus in his est aquæ et terræ quam reliquorum elementorum ,et perinde , minus durant et breuissimum est in his arboribus temporis Æuum : sic est in animantibus, corui enim aquilæ , cerui , elephantes . maximam habent copiam salis Mercurij , et sulphurijs , et perinde diutius durant quam alia animantia.

Salices pruni & similes arbores quare sunt breuissimæ durationis & vitæ.

His ita positis concludendum est longissimam vitã dependere ex sale sulphure , et Mercurio breuissimam autem vitã, ex aqua , et terra sic animantia quæ plus habent salis Mercurij , et sulphuris diutius viuere qua quæ plus habent aquæ, et terræ , ab his enim salis causis dependet longissima et breuissima vita,

Corui cerui aqualæ cur diutissime viuant.

Vita longa vnde depẽdeat.

Vita

Vita mundi Vnica. Cur triplici genere diuidatur in animantibus, vegetantibus, & mineralibus.

Caput IV.

MVndus hic vniuersus etsi sit vnus, nihilominus tamen triplici rerum genere constituitur, sunt enim animalia, vegetantia, & mineralia, & nihil vltra est in tota rerum Serie: quicquid est, aut animal est, aut vegetabile, aut minerale, necesse enim est in tota rerum serie virtutem essentiæ semper reperiri & trinitatem differentiæ seu distinctionis. Vt enim, in Archetypo vnitas essentiæ reperitur & trinitas in distinctione trium personarū diuinarum: sic voluit, Archetypus in rebus omnibus creatis reperiri & trinitatem, & vnitatem: vt imago, & exemplar Archetypi, in omnibus creatis, & ab ipso Archetypo factis reperiretur: fecit enim omnia ad imaginem sui, & præcipuè hunc vniuersum mundum, qui filius verus externus est Dei ipsius, cui potissimum notari potest & vnitas essentiæ, & trinitas distinctionis rerum omnium; omnia enim sunt vnum

Cur mundus vnus triplici genere constituatur.

Mundus est filius Dei externus.

In omnibus vnitas & Trinitas.

in essentia vniuersali, cum viuant & subsistant ab vno, & eodem vniuersali alimento, & illa etiam omnia tria sunt, cum distinguantur in animalia, in vegetantia, & mineralia: horumque omnium vita vna. Cum tamen a triplici spiritu animali, vegetabili, & minerali, à quo dependet differentiam suscipiat, nihilominus hi tres spiritus, animalis vegetabilis & mineralis, ab vno & eodem spiritu generali dependent qui fieri potest ex suamet sua substantia, sola sui sublimatione, & attenuatione, animalis, vegetabilis, & mineralis, & qui verè sua potentia est animalis, vegetabilis, & mineralis. Vnde ab uno ipso spiritu generali vnitas, & trinitas in rebus omnibus obseruari potest, cum ipsemet spiritus sit vnus, trinus, & veri Dei creatoris rerum omnium imaginem præseferat magis quàm cæteræ res creatæ: sic vita mundi huius, quæ ab hoc spiritu trino, & vno dependet trina etiam, & vna erit, & imaginem veram præseferet, veræ vitæ. Dei puta qui vera vita est, in rebus omnibus. His ita positis facile concludemus vitam mundi vnicam triplici distinctione esse diuisam, vt vnitas, & trinitas Creatoris in mundo reperiatur, & sic mundus creatus erit ad exemplar, & imaginem sui Creatoris.

Generalis spiritus est vnus & trinus.

Spiritus mũdi & naturæ Dei imaginem vere repręsentat.

Mundus ad imaginem Dei creatus

An vita in omnibus prorogari possit.

Caput V.

VItam prolongari, & longius produci in multos annos in mineralibus, et metallis, ac vegetātibus parū curamus, cum per se ab ipsa natura in hisce rebus nimis quam par sit longissima sit. At in homine vt totius naturæ Coryphæo in longos extendi annos id vtile esset, et multis consonum, cum breuissima hominis sit vita, et artes, et scientiæ, quæ homini sunt ornamento sint scitu, & cognitu longissimæ, ita vt homo non sit adhuc homo, & mori illi oporteat, & vitam finire conueniat, vitam autem in homine in multos & longissimos posse extendi annos, non solum possibile est, imo & facillimum ex virtute, & efficacia ipsius naturæ: si enim quod superius in capitulis præcedentibus notauimus verissimum sit, vitam longissimam esse in metallis, & lapidibus ac vegetantibus ac in brutis nonnullis, quidni idem ipsum in homine fieri poterit, cum vita hominis ab hisdem, quibus metalla lapides, & arbores longissimæ vitæ fouentur, & restaurantur, foueri, & restaurari queat: si

Vita in homine prorogari potest.

Vita longa in homine qua ratione foueri potest.

enim alimentum quo fouentur meta & subsistunt homini præparentur deo v, illud ipsum metallorum & lapidum a- mentum in substantiam hominis co- uerti possit, non est creditu difficile h- nem hominem durare posse & subsis- re in mille annos, & vltra, cum v hominis tali fotu restaurata, & aliment, sit fere incoruptibilis aut saltem in lo- gissimum æuum durabilis.

Artephius mille annos vixit arte chymica & Hermes lõgissimè vixit fuit & rusticus quidam qui inuento vase aureo liquore nobili pleno lauit faciem & bibit & renouatus est & quingentis vixit annis fuit & Ioannes de Leui armiger Caroli magni, qui tercentis vixit annis, vnde Ioãnes de tẽporib⁹ dictus est.

At obijciet chymiæ ignarus & inuidu, si hoc fieri posset cur patres alchym & inuentores ipsius artis non fuerint l- gissimæ vitæ, cum tamen ex ipsamet l- storia breuissimæ fuerint: respondem authores ipsius alchymiæ quibus gr fuit hæc vita diutissime vixisse, in quos fuit Hermes, & custos nemoris B- tanni qui vnguento perunctus tercen vixit, & Artephius qui mille annis xit & vltra. Fuit & Almanus qui quingẽ vixit annis solo liquore poto: quib vero ingrata fuit vita hæc, & tœdio, curarunt hanc sibi vitam longam es sed breuem vt citius vita æterna, & tura fruerentur, dissolui desiderarunt esse cum ipso Deo, quã diutissime si- sistere, & esse cum serpentibus, & co- uersari cum brutis hominibus vere b- tis. At quicquid sit longissime vixer

onnulli chymicorum. Et primi patres ostri arte chymica suam vitam longissimam fecerunt: & in rei veritate in longos & multos annos prolongari potest ita hominis etsi natura sua propter peccatum sit breuis. Hoc secretum prolongandæ vitæ naturale est, & in intimis aturæ thalamis est occultatum, & immè sepultum, nec propter peccatum hominis est ab ipsa natura deletum sed intum occultatum, & sepultum, ne omnibus improbis fiat manifestum, ne improbiores, & maligniores fiant, & malitium Dei in seipsis aggrauent. Vita quidem malignantium, etsi breuis sit, imis tamen longa est, & propter seipsos, & propter alios, quòd alijs sunt abori, & vexationi.

Vita malignantiũ minis longa est.

Quibus vita hominis prorogari possit in longos annos.

Caput VI.

MVlta sunt quæ conferunt ad prorogandam hominis vitam imprimis est aër purus, & clarus, vaporibus exhalationibus terreis, & aqueis minus quam fieri possit contaminatus, &

Quibus vita prorogari possit.

infectis : secundò est regimen vitæ paucum & non multis, & cibis, ac potibus infertum, & infamatum : tertiò regionis & climatis in quo viuimus temperamentum æquale quod non est modo calidum, modo frigidum, multisque pluuijs & siccitatibus distemperatum : quartò constitutio corporis sana, & fortis, non debilis & morbida, quæ resistere possit varijs vitæ nostræ incommodis & aëris varijs ac diuersis intemperiebus. Quinto est secretum & arcanum vitæ in natura occultum, quo habito reliqua superius relata negligi possunt : nam hoc arcanum omnia vitæ incommoda corrigit, & humidum radicale nostrum cum calido innato suo ita roborat, & restaurat, vt hinc vitam nostram prorogari necesse sit, resistentibus alijs quatuor supracitatis vitæ longæ conditionibus : de quo solo arcano, tanquam vitæ prorogandæ soli homini necessario nobis est dicendũ, cæteris neglectis, obseruato solo vitæ optimo regimine, gula siquidem plus occidit quam gladius : edendum ergo est & potandum vt viuamus, & non viuendum est, vt edamus & potemus hoc vitæ regimine parcè obseruato, & vsu huiusmodi arcani in longissimos annos prorogabimus vitam nostram : hoc autem arcanum vitæ prorogandæ consistit in

Arcanum vitæ prorogandæ in natura occultum.

Vitæ regimen ad vitã longam

Arcanum vitæ prorogandæ in quo cõsistat.

spiritumūdi fixo & perfectè coagulato, & ab omnibus spurcitijs quibus scatet vindicato: spiritus autem hic mundi in omnibus rebus reperitur, quia subsistere nequeunt sine tali spiritu, at ex omnibus rebus arcanum vitæ prorogandæ extrahi nequit, quia in omnibus rebus naturalibus, hic spiritus, non est adeo copiosus, & turgens, vt præparationem legitimam ad hoc arcanum parandum subire queat, quod in quibusdam rebus inter ignes, & præparationes euanescat, & petat regionē suam idcirco quærendum est subiectum in quo turgeat hic spiritus, & non facile inter ignes euanescat & in quo partim sit fixus, & partim volatilis, & perinde dicūt Philosophi, & asserūt eorum subiectum cui insistunt, & operantur, habere corpus, animam & spiritum, ratione corporis fixum est illud subiectum, & ratione spiritus, est volatile, & ratione animæ est fixum, & volatile, quia anima illius nunquam deserit spiritum, neque corpus: vnde pars illa animę quæ residet cum corpore fixa est, & permanens; pars autem quæ residet cum spiritu est volatilis: hoc autem sic esse verissimum est, cum subiectum hoc diuidatur in partem superiorem quæ sursū ascendit, & in partem inferiorem quæ deorsum fixi permanet infundo à tembici

Subiectum quod est prorogandæ vitæ idoneū constat anima, spiritu, & corpore.

hæ autem partes sunt eiusdem essentiæ & naturæ ex doctrina omnium chymicorum: vnde patet corpus possidere aliquid spiritus, & animæ; & spiritum possidere aliquid corporis & animę, & sic sunt hæ partes eiusdem essentiæ, alioquin vnum, & idem subiectum fixum, & permanens fieri non possent, vt fiunt.

Subiectum arcani vitæ prorogandæ qua via prę-paretur.

Vt autem hoc subiectum ex terra desumptum fiat arcanum vitæ, summopere depurandum est cum spiritu roris ter aut quater distillato, deinde ex hac materia sic pura, & ab excrementis vindicata, extrahendus est eius spiritus, & anima, cum sale plumbi aut stanni aut ferri, aut alicuius alterius metalli perfecti, sale addito æquali quantitate, & fortissimo cũ igne hoc peragendum est; spiritus siquidem, & anima non separantur ab hoc corpore nisi fortissimo cum igne: separatus spiritus, & anima purificanda sunt septemplici distillatione, & corpus item purificandum est, cum spiritu superius allato in quodissoluendum est multoties corpus, & desiccandum, & coagulandũ, & filtrandum, vt deponat feces suas, & vnà cum sale addito metalli purificetur summopere: hoc corpus deinde clarum, & candidum factum coniungendum est cum spiritu suo, & anima, & coquendum est donec omnia figantur, quod vt citius

Caue hinc nam spiritus solus est necessarius cũ corpore metallico aliquo.

fiat auro fermentandum est hoc corpus, cum anima sua, spiritu dissolutum, & sic citius fixantur auro naturaliter in se fixo, & sic perficitur arcanum vitæ reparandæ & prorogandæ. Qua ratione autem id fiat ex tali, & non omni subiecto, peculiari sequenti Capite discutiemus.

Auro est fermentandum arcanum vitæ prorogādæ vt citiùs figatur.

Arcanum vitæ reparandæ & prorogandæ quare fiat ex vnico rerum subiecto.

Caput VII.

Materia rerum prima, & hyle est fons vitæ, & scaturigo, & si vita sit & reperiatur in omnibus, hoc est quod materia rerum prima sit radicata in omnibus, & implantata: materia ergo rerum prima quod sit fons & scaturigo vitæ, sola est in rerum serie ex qua sola arcanum vitæ reparandæ, & prorogandæ fieri potest: in eo siquidem est copiosa vita, & spiritus est turgens & abundans qui nunquā deficit nec hoc vitæ subiectū deficit, nec inter ignes chymicos, & præparationes euanescit, imo crescit & multiplicatur eò quod pars eius volatilis qui est eius spiritus, & anima sēper fixatur, &

Materia rerum prima quare est vitæ plena.

ex volatili fit fixa, & permanens dum à corpore suo proprio, & natura fixatur solá sui imbibitione, reliqua omnia euanescunt in igne: solo superstite eo, quod ex prima est materia, & si reliqua naturalia essent assumenda ad arcanum istud vitæ perficiendum essent qualiacumque sint, in primam materiam reducenda, & deinde ipsa in materiam primam reducta, essent præparanda, vt præparatur materia prima, quod esset omnino, frustraneum, & labor inanis: Aurum quidem assumimus ad arcanum istud citius perficiendum, sed priùs reducendum est in materiam primam, cum ipsamet materia prima: ideo asserere possumus in arcano isto perficiendo nihil assumi quam solam, & vnicam materiam primam, & perinde arcanum vitæ perficiendæ, & prorogandæ, fieri solum ex vnica rerum materia prima, quæ est vnicum, & solum subiectum ex quo fieri potest istud arcanum, cum spiritus vitæ omnis, sit in ipsa materia rerum prima copiosus & turgens, & perinde ex copioso illo vitæ spiritu solo præparari potest, & perinde ex vnico præparari potest subiecto, cui copiosus, turgens est vitæ spiritus, vitæ quidē generalis, & vniuersalis, non solū animaliū, vegetantium, sed & mineraliū & metallorum: quocirca istud arcanum,

In arcano vitæ perficiendo nihil nisi materia prima, assumitur, & si aurum assumamur reducendum est in materiam primam.

non solum erit arcanum vitæ animalium reparandæ sed & vegetantium, & mineralium, & metallorum: hoc est erit arcanum reparandæ omnis imperfectionis quæ reperiri potest in hisce omnibus tribus generibus: morbus siquidem, & vita breuis, est summa rerum omnium imperfectio quæ ab impuritate dependet, & hoc arcanum cum sit ex puro naturæ purissimo confectum, omnes depellit naturæ vniuersalis impuritates, & purissimam reddit naturam, ac proinde longæuam, & fere perennem, & incorruptibilem, cum purum naturæ sit incorruptibile.

Morbus, & mors est summa rerum imperfectio

Quare arcanum vitæ prorogandæ sit naturæ de necessitate insitum.

Caput VIII.

INsipientes quamplurimi ex plebe vulgi existimant arcanum vitæ prorogandæ vanum esse, & anile commentũ, & chymicorum inuentum ad emungendas argento senũ crumenas, nihilominus si saperent, & naturam intimè cognoscerent, viderent illud arcanum esse ex necessitate naturæ insitum & implantatũ, quod ex necessitate vita sit radicitus im-

Arcanũ vitæ prorogandæ est de necessitate in rerum natura

plantata naturæ, & quod ex necessitate potentiæ & facultatis suæ ipsius metallis tribuat & communicet, simul & lapidibus perpetuum quasi esse, quod est eorũ vita; nihil enim habet esse, quin viuat, esse enim viuere est, quod nihil esse possit sine spiritu naturæ, cui propriũ est viuere & vitã in omnibus producere, vbi enim spiritus est, ibi etiã & vita est, ideo ex necessitate arcanũ vitæ prorogãdę est naturę insitũ, & implantatũ, quod natura esse nequeat sine spiritu isto qui naturam constituit omnem, vt patet ex definitione naturæ ipsius: natura siquidem nihil est aliud, quã spiritus elementorũ omnium tam superiorum quam inferiorum, vnde tota naturæ quidditas & essentia est in ipso spiritu, & cum naturæ sit vitam producere in omnibus, inde patet arcanum vitæ producendæ & in multos ãnos prorogandæ esse in natura ipsa implantatum & radicitus insitũ, & ex intimis naturæ thalamis esse desumendum, & in ipso spiritu ipsius naturæ esse quęrendum, & inuestigandum: hisque ita positis, & declaratis quæ in ipsa natura manifesta sunt, intrepide cõcludendum erit, arcanum vitæ prorogandæ naturæ esse insitum & implantatum ex necessitate ipsa cũ ipsa natura ex se ipsa vitã producat in omnibus & perinde Ar-

esse viuere cur sit.

Arcanũ vitę prorogandæ cur sit ex necessitate in rerũ natura.

canū vitæ prorogandæ erit ex ipsa natura desumendum in ipsis naturæ thalamis inuestigandum, scilicet in eius spiritu, qui purus factus & ab excrementis omnibus vindicatus, congelatus, & fixus factus, est ipsummet vitæ prorogandæ arcanum.

Arcanū vitæ prorogandæ est in solo naturæ spiritu.

Conclusio totius Operis.

Caput Vltimum.

HAbes, amice lector, quidquid à me jamdiu expectatum erat: desunt tamen aliqui Tractatus, vt de excrementis, de vsu partium & de partibus ipsius corporis humani. At hi Tractatus nō valde sunt necessarij; satis enim arguitur manifeste, quid in his agendum esset & tractandum ex his omnibus quę tradidi, & explicaui in prędcedentibus Tractatibus, & ea quidem abunde sufficiunt ad medicinam omnem reformandam, & penitus illustrandam secundum verum naturæ ipsius lumen, ex quo solo desumpsimus ea omnia quæ in toto hoc Opere noua & inaudita videntur, his solis, quibus latet illud naturæ lumen: quibus vero manifestum est, his etiam solis clara, vera, & manifesta videntur: hos etiam solos rogo & obtestor vt me tueantur ac defen-

dant contra ipsas naturę Harpyas, quę naturæ dapes vere deturpant, cum ignorent ipsius naturæ lumen, sic me defendendo naturam ipsam ab iniurijs vindicabunt, & me impellent ad philosophiã omnem & astrologiam renouandam, & reformandam, & puram putam ab omnibus anilibus, & quisquilijs veterum vindicatas in lumen dare. Sunt enim mihi ab ipso Deo concessi duo filij satis subtili ingenio præditi, qui iam literas humaniores præsenti anno addiscunt, quos volo ipse noua ista Philosophia vera & legitima, & secundum naturæ lumen reformata imbuere, vt deinde tali Philosophia delibuti, medicinam puram & putam addiscant, & assertiones meas & veras opiniones propagent & in vniuersum orbem dissemineut, modò illis longum Deus concedat æuum: & sic postquam filios meos noua ac recenti hac Philosophia imbutos viderim, tunc ipsam Philosophiam omnibus dissemināndam curabo, & filij mei ipsam tuebuntur & commentis nouis, & explicationibus defendent & augebunt, & sic sciẽtiæ naturales prodibunt in lucem reformatæ, & renouatæ ex vero, & legitimo naturæ lumine. Deus exaudiat omen, & preces meas, & chymicis hac in parte faueat omnibus: chymia siquidem per-

Philosophiã & astrologiã nouam & restitutã ac reformatã promittit author.

fecta, & absoluta haberi, non potest nisi Philosophia communis, & vulgaris renouetur ac nouis principijs restauretur, & nouis axiomatibus illustretur; quod, Deo dante, fiet breui tempore in gratiam filiorum meorum, & chymicorum omnium: ex falsis enim Philosophiæ principijs maxima nisi cũ difficultate ad arcana chymica, vera, & absoluta peruenire possumus, nisi peculiari fauore ac lumine diuino mens chymicorum illustretur, & decoretur, quo intimi naturæ recessus cognosci queant: ex Philosophiæ siquidem vulgaribus principijs occulta ipsius naturæ cognosci nequeunt, & perinde arcana chymica perfecta, & absoluta haberi nequeunt, & hæc potissima est ratio, cur omnes qui nauant operũ alchymiæ raros, & felices successus habeant, cum naturam non cognoscant, & eam tractare, & cum ea agere legitimè nequeant omnes, ignoratis naruræ principijs, & elementis, quibus arcana chymica constant. Vale igitur amice lector, & hisce contentus esto, & grata mente accipe, & reliqua futura exspecta cũ precibus Deo fusis vt superuiuat author vt promissis suis stare possit.

Ex principijs corporibus Philosophiæ vulgaris alchymia perfici cum potest

FINIS.

Laus sit Deo trino & vno,
& gloria sempiterna.

DE

EXCREMENTIS corporis humani vnde fiant, & quare fiant.

Excrementum in corpore humano quid sit, & quale sit.

CAPVT I.

EXCREMENTVM corporis humani est, quicquid à coctione partium humanarum separatur tanquam quid inutile, & infructuosum corpori humano, quòd coctione nulla potest fieri pars corporis humani, sed tanquam quid inutile foras reijcitur, vel apparenter, vel per insensibilem transpirationem. Vnde quot sunt coctiones alimentis in corpore humano, tot sunt etiam excrementa quæ ab

Excrementũ quid sit.

illis coctionibus separantur, non enim omne quod coctionem patitur in corpore humano, fieri potest vtile, & fructuosum corpori humano, sed manet, & superstes est aliquid semper quod coctioni resistit, & fit inutile, quod quidem cum non prosit corpori, separatur à corpore, & foras reijcitur: hoc autem fit in omnibus corporis nostri partibus quia in omnibus fit coctio alimenti, & in omni coctione, residuum quid est quod est excrementum illius coctionis, & hoc fit vt purum alimentum quantum naturaliter fieri potest reperiatur in corpore humano, & corpus sic nutriatur puro eoque foueatur conseruetur, & crescat non enim nutritur corpus excrementis suis, nec his fouetur nec conseruatur, & crescit sed his destruitur, & inualescit tnam vigentibus excrementis cum non rite separentur, & foras reijciantur, ægrescit corpus, & ab his destruitur. Non autem vnum, & idem est excrementum sed varium distinctum ac multiplex secundum varias distinctas ac multiplices quæ in corpore elaborantur coctiones: in ventriculo siquidem particularis est, & peculiaris ciborum coctio, in eò etiam particulare, & peculiare est excrementum in hepate est etiam particularis coctio, in eô etiam peculiari reperitur excremen-

Excrementis corpus destruitur.

tum in liene, in cerebro in corde, & in partibus singulis est peculiaris coctio, in his etiam omnibus reperitur peculiare excrementum de quibus singulis peculiariter nobis est dicendum capitulis sequentibus vt tractatum de morbis sub sequentem notum, & cognitum habeamus.

De *excrementis ventriculi.*

Caput II.

Quo modo separentur excrementa in coctione ventriculi.

DVm in ventriculo nostro, cibi omnes & potus quos assumimus ad nutriendum corpus, percoquantur naturali & innata ventriculi virtute & coctione interim permutantur in chylum & in transmutatione illa, purum & impurum permanent mixta, nullo modo adhuc separata, sed dum descendunt in intestina, venæ mesaraycæ tanquã sanguisugæ intestinis capita sua miscentes sugunt quod purum est chyli, quod autem impurum est & solidum descendit inferius vt tandem foras propellatur ab auo, fœtidum valde excrementum quod a utem liquidius est, & excrementi redolet naturam vna cum chylo per venas mesaraycas si copia non turgeat sua

defertur in hepar, & vnà cum sero sanguinis defertur per venas totius corporis, & tandem separatur per venas emulgentes in renibus, & transcolatur in vesicam, & sit vrina quæ per vesicam foras emittitur: si verò copia turgeat, obstruit hepar & venas mesaraycas, & inde fiunt in hepate & mesenterio varii morbi & symptomata varia. Hoc liquidius excrementum sæpe sæpius expurgatur medicamentis tum per vomitum tum per secessum, & est amari saporis, & coloris flaui & subrubei, & naturaliter expurgatur per vrinas. Et si turgeat & amandetur ad cutem scabiem parit variam, & pruritum, & vlcera varia secundùm gradum suæ acrimoniæ, quæ variatur secundum varietatem caloris partium.

Liquidius chyli excrementũ qua via expurgetur.

In ventriculo itaque duplicia reperiuntur excrementa, & sæpe sæpius triplicia quæ solent vomitu eijci & foras expurgari; aquosa scilicet & insipida, flaua subuiridia, & rubea amara valde, stercorea omnia liquida excrementa, quæ a coctione ventriculi ex puri & impuri separatione & chyli elaboratione proueniunt, quæ ventriculo valde nocent nisi foras natura vel arte protrudantur. Eaque vẽtriculi excrementa varijs dotantur qualitatibus, secundum varia elementa quibus turgent; dum enim sal abundat in

Quot excrementa ex coctione vẽtriculi enascantur.

quibus horum excrementorum hæc salita sunt & pungentem habent qualitatem corrodentem & acrem dum verò mercurius in quibusdam turget, hæc arida sunt & dum sulphuris copia redundant hæc calida sunt, & inflamant & sic de reliquis excrementis asserendum est, quæ qualitates obtinent elementorũ, quibus turgent, vt videbimus Capitulis subsequentibus omnibus; quibus quidem non agunt, sed spiritus quibus turgent: excrementa enim agunt spiritibus suis, quibus turgent, non qualitatibus.

Excrementa ventriculi variantur secundũ elementa varia quibus abũdant.

De excrementis hepatis.

Caput III.

Sanguis perficitur in hepate, at in elaboratione, & confectione sanguinis vnà cum sanguine perficiendo latent in ipso sanguine multa excrementa quæ separantur in quantum possunt à facultate expultrice; nec tamen sanguis perinde amittit homogenealem suam & partium suarum similitudinem naturalem, qua hæc excrementa non sunt de natura & essentia sanguinis sed extra illam collocata sunt perinde facilia sunt separatu. Primò adsunt fuliginosa quæ-

Excrementa hepatis varia sunt.

dam excrementa quæ naturam obtinent terræ siccæ & siccabilis, vnde etiam siccabilia sunt & sicca illa excrementa & per poros corporis humani exeunt, & foras protruduntur, & sæpe sæpius habent aliquid salis, vnde cum acrimoniam habeãt herpetes producunt & serpigines in cute corporis humani & scabiem & vlcuscula varia, si vero sicca sint & arida statim abeunt in furfura & fuligines pariũt in cute, & hæc excrementa cõmunia sunt omnibus partibus corporis humani & præcipue capitis, habẽt enim hæc excrementa fuliginosa partes omnes, antequam enim sanguis conuertatur in partes & fiat pars, hæc excrementa fuliginosa separantur, ab vltimo alimento per poros cutis, & cutem afficiunt fuliginibus, quæ scalpendo ab ipsa cute separantur & decidunt, vnde etiam est valde necessarius sanitati hic casus, separatio fuliginum ab ipsa cute quia si non separentur obstruũt poros cutis & calor naturalis non perflatur cutis poris non apertis sed obstructis vnde cumulantur & crescunt excrementa interna, vnde prodest sanitati cõseruandæ cutanea frictio, & balneum, & lotio, corporis humani & natatio saltem in anno semel facta, quia sic excrementa illa fuliginosa separantur à cute & poi aperti remanent & calor naturalis euen-

Fuligines vnde fiant serpigines & herpetes & vlcera in cute.

Cur prosit sanitati frictio corporis, balneum & lotio & nudum corpus aëri exponere æstate.

tilatur,& in æstate potissimum dum non friget, prodest summopere nudum corpus aëri temperato exibere semel in die corpus vnguibus friacare, vt illa fuliginosa excrementa rite separentur ab ipsa cute, & euentiletur calor,& spiritus cœlestis essentiæ qui aëri incubat penetret corpus & iungatur nostro spiritui, qui partibus nostris adhæret, & sic fortius & potentius sanitas conseruatur, & roboratur quia sanitatis conseruandæ scopus tutissimus est excrementorum horum fuliginosorum separatio quia per separationem illam cutis aperta manet & roboratur spiritus sanitatis œconomus, cumulatis autem hisce excrementis suffocatur & extinguitur spiritus, vnde sanitatis fit dispendium notissimum, & horum excrementorum spiritus agunt in spiritum nostrum & eũ inficiunt, & sic morbi fiunt Cæso spiritu nostro sunt etiam præterea in hepate multa alia excrementa considerata dignissima, quæ vna cum sanguine ex hepate habent originem & potissimum flaua quædam viridia & subiuga stercorea quædam excrementa, quæ vna cum chylo à venis mesaraycis in hepar deferuntur, & in elaboratione sanguinis seperantur, cum sero sanguinis, & per totum corpus deferuntur vna cum san-

Alia hepatis excremẽta.

guine per venas, & tandem separantur per venas emulgentes, vna cum sero sanguinis per renes, & vesicam, & deferuntur foras per vrinas, & hæc sunt excrementa quæ tingunt vrinas colore flauo, & varijs alijs coloribus, nam sæpe subuiridi, & nigro colore tinguntur vrinæ, ab his excrementis, varioſque morbos pariunt in corpore, si copia turgeant vt sunt icterus, niger, & flauus, & obstructiones omnes, & lapides, & calculi etiam in partibus vbi turgent hæc excrementa, producuntur; nam hæc excreta ab ipso sale quo turgent lapidescunt in renibus in vesica, & sæpe sæpius in hepate ipso, ventriculo, & intestinis, & in ipsa capacitate thoracis, in quibus omnibus locis solent vagari hæc excremẽta, cum inibi deferri soleant vna cum sanguine, & dum sanguis transit, & mutatur in alimentum, excrementum illud remanet purum sputum separatum à sanguine, & inibi nisi foras amandetur lapidescit sua peculiari siccitate terrestri quá pollet: hinc reperiuntur lapidea multis in locis in corpore humano extra vesicam, & renes, qui ab ipsis excremẽtis supracitatis trahunt originem, cum hæc excrementa vbique locorum deferantur vna cum sanguine per totum corpus, vnde, & calculi, & lapides pos-

Tincturæ variæ vrinarum vnde sunt.

Lapides, & calculi vnde fiant in varijs partibus.

Lapides in omnib⁹ partibus possunt produci.

sunt produci in omnibus corporis nostri partibus, & veré producti reperiuntur, vt apparet & experientia patet in arthritide vbi materia arthritidis in locis omnibus, & articulis, in medio artilationis ipsorum membrorum lapidescit, vnde ossa ipsa dislocantur, & destruitur articulatio, & motus lapidescunt autem hæc excrementa ab ipsis suis innatis spiritibus qui ea condensant.

Vnde in arthritide fiãt calculi & sophi.

De excrementis cerebri, & capitis.

Caput IV.

CVm multum sanguinis seu alimenti generalis deferatur ad caput, & ad cerebrum vt eo alimento nutriatur caput, & partes eius, separatione puri alimenti facta, reperiuntur multa excrementa varij generis, & speciei, quæ separari solent per emunctoria capitis, & cerebri, quæ quidem emunctoria multiplicia sunt propter copiam excrementorum quæ in capite, & cerebro produci solent, separatione facta puri alimenti. Prudens, & sagax natura, multiplicia fecit in capite emunctoria, ad expellenda illa multiplicia excrementa, fecit nares, fecit palatum, & poros capitis

Excrementa varia & multa cerebri & capitis.

tot emũctoria cerebri tot excrementa.

amplos, & apertos, vt fuligines copioſe exirent, & foras protruderentur. Per nares exeunt excrementa mucoſa, ſpiſſa, & viſcoſa, glutinoſa, & tenaria quæ ſæpe ſæpius ſalita ſunt, & amica, ſæpe autem inſipida, & aquoſa, quæ in naribus multos producunt morbos, & varios ſecundum varijs ſpiritibus quibus dotantur, per aures autem alterius generis foras protruditur excrementum flaui coloris, & amari ſaporis viſcoſum, & tenax excrementum, olei, & ſulphuris elementi redolens naturam, & eſſentiam unde etiam ſi non rite ſeparetur hoc excrementum cumulatur in cerebro, & meringes efficit calore præter naturam & inflammat eas, vnde mania ſæpe fit, & delirium, ab inflammatione venarum, quæ ab hiſce excrementis flauis & ſubuiridibus in cerebro retenta originem trahere ſolet, vt libro de morbis peculiariter tractabitur. Per palatum autem protruduntur excrementa mucoſa, & aquoſa quæ per poros palati decidunt in ipſum os ginginas, & dentes, & in laringem ibique varios pariunt morbos, vecuſcula varia, dolores dentium fiſuras labiorum, & linguæ ac inflammationes laringis, & gutturis cum variis tumoribus qui quidem variant, ac diſtinguntur, ex vario & diuerſo ſpiritu

Mania vnde & delirium

excrementorum quæ in has partes decidunt easque diuerso modo afficiunt per poros autem totius capitis protruduntur, & exeunt foras excrementa fuliginosa, & sicca & arida, humidaque alia, & crassa pinguiaque quibus nutriuntur pili, & crescunt vera accretione cum suscipiant iutus illud excrementum & coquant ipsum ac digerant, & sic permutant in se ipsos, reliquum abit in fuligines, & si humida illa pinguiaque excrementa aliquid salis participent fit scabies in capite, in pericra nio capitis, quod corrodetur pericranium ab ipsis excrementis unde vlcuscula fiunt illa quibus pueri, & adolescentes humiditate salita excrementosa, & spiritu acri vigentes solent affici: pediculi hinc etiam solent produci, & generari in capite ab humiditate illa excrementosa insipida non salita, supra modum ex calore enim tepido ipsius capitis, cum humiditate illa excrementitia insipida, & spiritu eius fiunt animalcula illa quibus pueri infestantur, & omnes qui humiditate illa abundant, facili enim uia atomi seu partes minutissimæ illius excrementi animantur à calore natiuo ipsius capitis, qui ipsius partes excrementitiæ humiditatis actuat, & informat, spiritu suo natiuo hinc surgunt, & fiunt pediculi, qui

Scabies in capite vnde

Pediculi vnde fiant.

nunquam in capitis pericranio ſicco, & arido fiunt, & generantur, ſed in humido, & pingui illo excremento turgenti. Vnde qui pediculos enecare vult, ſiccitatem, & ariditatem inducat in pericranio neceſſe eſt, & ſic pediculorum productionem impediet, vnde deraſo capillitio ſæpe ſæpius perit, & deſtruitur illa productio, quod in renaſcendis capillis conſumatur illud humidum excrementoſum, & ſic pediculorum materia conſumitur, & pediculi non enaſcũtur ſed euaneſcunt, & pereunt exſiccata eorum fodina.

Mors pediculorum vnde dependeat.

De excrementis pulmonis cordis & thoracis.

Caput V.

PVlmo nutritur ſanguine puro, vt & reliquæ corporis partes; & quia ſanguis qui ad pulmonẽ demandatur ad ipſum nutriendum nõ eſt adeo purus, quin ſecum habeat multa excrementa quibus ſcatet, vt in cæteris corporis partibus ad quas enutriendas mittitur ſanguis; ideò excrementa illa ſeparantur dum coquitur ſanguis inibi miſſus ad pulmonem

enutriendum, excrementa siquidem sanguinis vt sanguini heterogenea, non transeunt in alimentum partis alendæ, sed separantur ab ipsa parte, & eijciuntur tanquam excrementa foras, & si retineantur copia crescunt, et efficiunt morbos varios, secundum varietatem excrementorum, et spirituum quibus turgent excrementa illa: Excrementa autē multa in capacitate thoraci separantur ab ipso pulmone. Pulmo siquidem non solum sanguinem alimentitium suscipit vt ipso nutriatur, sed etiam accipit de foris aërem spiritu lucis plenū quem attrahit inspiratione, vt coniungat illum spiritum lucis cum spiritu naturali alimentitij sanguinis, vt hinc fiat spiritus vitalis, attractus hic spiritus lucis deforis adueniens replet arterias omnes pulmonis, ibique multa fiunt excrementa, quod enim aëris spiritu lucis repleri nequit, cū spiritu naturali alimentitij sāguinis eijcitur foras per expirationem, vnde & ab alimento naturali aquosa multa fiunt excrementa quæ per tussim eijciuntur foras ex pulmonibus, & ex capacitate thoracis; alioquin nisi eijciantur replent poros pulmonis, & viscositatem acquirunt calore naturali partis, vnde inspirationem, & expirationem impediunt, & difficultates respirandi, & si acria fiunt, et

Excrementa pulmonis morbos pulmonum pariunt.

Tabes vnde & asthma

salita vlcera pariunt in pulmonibus spiritibus suis acribus, et mordacibus vnde varia exoriri solent Cymptomata venaram ruptiones, et erroſiones sputa sanguinis, et pura aliaque similia, quæ tabem tandem, et ipsam mortem inducũt & si pleuriam afficiunt inflammationem in ea efficiunt & dolores ingentes & pleuritides operantur, & perineumoniam vt libro de morbis subsequenti clarius fiet, capitulis proprijs & particularibus. Si vero ventriculos cordis hæc eadem excrementa ingrediantur, nec seperentur à tanta nobili parte & viscere faciunt ibi tremores cordis palpitationes & syncoptes & si nimis turgeant& vigeant pariunt subitaneas mortes nam cor lesionẽ fortem & magnam pati non potest sine morte, cum a læsione illa forti & magna suffocentur spiritus, & extinguantur nimia copia excrementorum, vnde vitam extingui necesse est si spiritus vitales extinguantur: hæc autem excrementa in corde fiunt ex digestione alimenti cordis totum siquidem alimentum non conuertitur in substantiam cordis neque in spiritum vitalem vnde& ex alimentitio sanguine & spiritus lucis aereo vehiculo cõtrahuntur excrementa maligna sæpe sæpius si malignis spiritibus afficiatur aerũ qui spiritum lucis in cordis ventriculo

Excrementa cordis morbos cordis efficiunt ratione spiritum suorum quibus turgent & quibus agitur in spiritus vitales nostros.

affert, hinc afficiuntur excrementa illa malignis spiritibus & sic cor maligne afficiunt vnde & syncopes et subitaneæ mortes exoriri solent, et ex spiritibus malignis alimentitij sanguinis qui etiam solet infici hisdem malignis spiritibus. Vnde extra et intra latitant hostes nostri et vim vndique in nos inferunt, adeo vt in admirationem rapiar, quam maximam qua via et quo modo tandiu viuere possit homo, tot hostibus circunductus et obsessus: Per poros etiam cutis ipsius quæ totum thoracem circundat, emittuntur foras excrementa fuliginosa, quæ ex reliquijs digestionis alimentitij sanguinis proueniunt, quæ si parietibus thoracis adhærescant morbos pariunt diuersos, secundum varios ac diuersos excrementorum retentorum necesse est ad vitam vt illa omnia qualiacumque sunt excremēta foras protrudantur vel per poros ipsius cutis fuliginis alicuius instar, vel per tussium patenti gutturis itinere, & via, sic enim expurgatur thorax ab excrementis suis, et partes que inibi continentur tuto & cum Cauitate integra et absoluta conseruantur.

Excrementa illa interna sunt hostes nostri interni.

Tussis sæpe sæpius est sana cum expellat excrementa thoracis.

De excrementis fellis.

Caput VI.

FEl est nobilissimum viscus, eiusque officium, et nobilem vsum non nouerunt antiqui, Chystis eius adhæret hepati, vt sugat ex hepate alimentum suum peculiare, et fotu suo conseruet hepar et sanguinem eius: est enim in felle naturale vitæ balsamum, quo conseruatur hepar, et sanguis eius intrinsecam suæ conseruationis et durationis suscipit energiam et virtutem innatam et insitam ab ipso felle: fel ergo est viscus præpotens in natur aliquoris primigenij apprime vitale et summopere vitæ necessarium, nullo modo excrementitij humoris plenũ vt somniarunt antiqui Medici, sed vitalis omnino balsami, cuius virtute et proprietate ipsum hepar conseruatur et eius sanguis, et siquid est excrementatij liquoris in ipso balsamo felleo separatur per insensibilem transpirationem, et est quid aquosum vel fuliginosum, et si salis, vel eius spiritus sapiat naturam coagulatur in ipsa theca fellis in calculos, et lapillos, vnde et qui calculosi sunt sæpe in felle eorum reperiuntur calculi, quia spiritus salis vrinalis

Nobilitas fellis & laus eius.

Vnde calculi in felle enescantur.

nalis, qui sero alimentitij sanguinis individuus comes est, balsamum illud felleum etiam comitatur & vi separatur coagulatur in calculos vt in hepate in renibus & in vesica, alijsque partibus solet coagulari, sic calculi qui reperiuntur in ipso felle fiunt ab excrementis ipsius fellis quæ spiritus salis vrinalis habēt quorum virtute coagulantur in calculos: reliqum quod est in ipso felle purum est & vitale & non est excrementum bilioſi humoris quod separatur ab ipso hepate vt sōniarunt medici antiqui, quod peculiariter in capite superiori de humoribus refutatum est & argumentis & rationibus confirmatum plurimis.

Alios sibj innatos & proprios spiritꝰ quibus hæc excrementa felle coagulantur in calculos.

De excrementis lienis.

Caput VII.

Lien est vicarius hepatis quod hepar perficere non potest demandatur lieni, vt perficiatur & perfecte coquatur & attenuatur sanguis crassus, qui coctione hepatis attenuari & perfici, & perfecte coqui non potuit vnde demandatur huic crassus & imperfectus lieni sanguis, vt nibi perficiatur, ideo lieni datæ sunt & a natura concessæ infinitæ arteriæ, vt

Lienis officium & laudes.

calore vitali spirituum, qui in liene turget, perficiatur sanguis, qui absolutam & vltimam perfectionem habere non potuit, in hepate, vt calore vrgentiori lienis obtineat vnde lien est pars nobilissima & potentissima totius corporis, & nobilitate officij sui præstat, & exellit hepar, quod perficiat & absoluat, quod hepar perficere & absoluere nequit, ideo cum inibi perficiatur sanguis, multa in hac parte coctione sua separantur excrementa, & varia, fuliginosa sunt quædam sicca, & arida, quæ per poros cutis insensibiliter transeunt, & foras abeunt, quæ si non separentur & foras protrudantur obstructiones lienis faciunt, sunt & nigra quædam excrementa alia fœculenta & crassa quæ à puro sanguine separantur & expurgantur sæpe sæpius per vrinas, & vrinas tingunt colore atro, & nigro & sæpe sæpius expurgantur vomitu quia lien supersedens ventriculo & illi incubãs deponit sua excrementa per cæcos ductus & canales & per poros cutis, totum enim corpus porosum est, & perinde permeabile. Vnde etiam hæc excrementa lienis nigra & atra fuliginis modo per totum corpus diffunduntur, & cutem vniuersam corporis tingunt sua nigredine, & icterum nigrum constituunt, ab excrementis lienis ortum ducentem vnde

Cur tot & tanta sint excrementa lienis.

expurgato liene curatur hæc icteri ſpecies, vt infra capite de ictero clariſſimum fit, in libro 3. huiuſce libri fiunt etiam, & calculi in ipſo liene, ab ſpiritu ſalis vrinalis qui ſerum ſanguinis lienoſi comitatur, & excrementa lienis coagulat in calculos.

De *excrementis renum: & de eorum effectibus.*

Caput. VIII.

Rerum officium.

FAcili via & modo obſtruuntur Renes, à natura & a creatore ſummo dati ſunt duo renes ſingulis animantibus vt ſi vnus pereat & obſtruatur alter fungatur officio ſuo, ſanguis ſiquidem ſero ſitate abundat quæ expurgari non poteſt niſi renum officio, in ſero autem illo ſanguinis latent quamplurima excrementa, quæ varijs morbis ac multiplicibus officiunt renes imprimis adeſt vrinoſa materia quæ expurgatur per renes & per vieteres in veſiccam & à veſicca foras emittitur in illa vrinoſa materia ſunt multa aquea excrementa terrea & ſalita, nec non ſulphure & oleoginoſa, quæ ex mixtione varia' diuerſos & diſtinctos pariũt morbos: aquea

In vesicca quid faciat calculos & vlcera.

& salita simul mixta calculos pariunt in renibus,& vlcera,præsertim si spiritus salis coagulet aqueã illã materiã cui incũbit , si verò non, vlcera parit , proprium enim salis est, corrodere , propter acrimoniã quam habet antequam dulcescat, dulcis enim salis est conseruare , vt illud sal elementare est & non excrementitium,

Excremẽtũ quid dicatur.

& de excrementitio hic nobis est sermo, excrementa autem omnia possunt in sua elementa reduci sed dicuntur excrementa quod reijciantur à partibus, & quod coqui ac digeri perfecte non potuerint , quod remanet crudum,& incoctum , di-

Excrementum renum quid dicatur.

citur excrementum illius partis , quod percoqui non potuit ab illa parte , vt in renibus contingit sanguis serosus qui per venas emulgentes ad renes demandatur & percoqui non potest à renibus & in renum substantiam conuerti nequit ,

In serositate latet aqueum dulce excrementũ quod remanet in poris partiũ accurrit in dolores & tumoresvnde fat ex dicisur.

dicitur excrementum renum , sic expurgatur alimentum generale partium à serositate inutili , renum officio , & munere, & serositas illa inutilis , & materia vrinæ , quæ perfectionem vltimam suam & absolutam recipit in vesicca:non quod perinde in vrina censeamus nihil esse vtile vitæ fouendæ & conseruandæ. Nam si iterum potaretur vrina & iterum coqueretur à ventriculo & hepate , & à reliquis partibus coctioni dicatis partes

elicerent ex ipsa vrina aliquid vitæ proficiens & vtile, at dicitur vrina totaliter excrementitia, & inutile corpus, quod vltimas coctiones subierit, & à partibus coctioni alimentitiæ dicatis reiecta fuerit, nihilominus tamen est aliquid vitæ, & alimenti in ipsa vrina, modo iterum coquatur. In vrinæ ergo separatione multa adsunt excrementa diuersæ qualitatis & substantiæ, vt in anatomia ipsius vrinæ apparet, quæ per distillationem celebratur, primo adest aquosa & insipida omnino substantia, quæ leuissimo ignis calore ascendit, & in maxima copia reperitur in omni vrina, subsequitur spirituosa quædã substantia subacida, & pungens, deinde sal volatile ascendit vna cũ oleosa substantia, quæ vltimo ascendit magno cum igne, in fundo alembici remanet caput mortuum in quo est sal fixum & terra fricabilis sicca & arida, ex aquosa illa substantia nihil fere mali exoritur in renibus, nisi cum alijs substantijs excrementijs permisceatur, nã si cum sale volatili permisceatur coagulatur in calculos vna cum terra illa volatili, si cum acida substantia permisceatur dolores ingentes in renibus parit, si cum oleosa, & sulphurea illa substantia permisceatur, inflammationes renum producit, item & dolores, quia semper

Vrina cur dicatur totaliter excrementitia.

Calculi in renibus vnde fiant.

A sale volatili dolores vesicæ & renũ.

adest cum pingui & oleosa illa substantia, sed volatile à quo materialiter fluunt dolores, efficiuntur autem ab spiritu innato & insito renum qui est verum & vnicum sensationis organum vt fuse admodum alibi probatum est, si verò cum sale tum volatili tum fixo vniatur ita vt præualeat sic in illa mixtione, fiunt vlcera in ipsis renibus ex quibus pus exoritur vna cum vrinis, si sal fixum calcinationibus multoties iteratis & solutionibus in aquosa illa substantia depuretur ad vltimam depurationem vt durescat tandem & rubeat, & circulatione perenni conuertatur in oleum rubrum habes arcanum curandi morbos omnes renum, sed maxima est difficultas in eo purando oleo, propter longitudinem temporis quæ in eo conficiendo inpendenda est.

Arcanum curãdi morbos renum & vesicæ quale sit.

De *excrementis vesicæ.*

Caput IX.

Vrina etsi excremẽtitia fere tota habet aliquid vitæ.

VRina quæ deportatur a renibus in vesicam tota fere excrementitia est, habet tamen aliquid vitæ et alimenti adhuc vt diximus capite superiori nec tamen plura reperiuntur nec pauciora re-

periuntur excrementa, in ipsa vrina in vesicca reperta quam in renibus ipsis,& & perinde etiam in vesicca efficiunt eosdem & similes morbos ac in renibus, ipsamet excrementa, pariunt dolores vlcera tumores strangulias & disurias & calculos. Virtute & energia excrementorum quæ latent in ipsa vrina, sunt tamen quædam illorum excrementorum adeo vtilia in ipsa vrina ad impediendos saltem calculos, vt nisi turgeant ipsa excrementa calculosa sit vrina ea potissimũ excrementa sunt liquida, illa excrementa flaua quæ primo in ventriculo vna cum chylo producuntur & vltimo separantur ininteſtinis, & ab inteſtinis percolantur in hepar, & cum sero sanguinis permiscentur & tandem vna cum sero illo foras protruduntur beneficio, & auxilio renum, & amandantur in vesiccam vna cum vrina & tingunt suo colore vrinas, & hæc sunt excrementa quorum beneficio vrina præseruatur a calculo, nam spiritus varinæ non potest coagulare materias viscosas & glutinosas quæ reperiuntur in vrina, si illud excrementum liquidum stercorarium turgeat in vrinis, cum impediat coagulationem virtute sui sulphuris & Mercurij soluti, & liquidi quæ in eo excremento copiose cõtinentur vnde liquidum semper manet il-

Quid impediat calculũ in vesicca.

lud excrementum ſtercorarium, vnde propter ſubſtantias ſolitas quas ſecum continet, ſumme penetrans eſt, & permeat inde totum corpus: vnde in ictero nigro, & flauo, qui originem ducunt ab ipſo liquido ſtercorario excremento, totum corpus inficitur illo excremento tum partes externas & internas propter ſubtilitatem & penetrationem illius excrementi, quæ originem ducit ex ſolutione ſuarum ſubſtantiarum quæ in eo continentur.

Ictерus vnde ortum habeat.

Reliqua autem excrementa quæ reperiuntur & inſunt ipſi vrinæ, ſi copia ſua turgeant nocent valde ipſi veſiccæ, præſertim, ſi nimis abundent ſale, & ſulphure; vlcera enim & inflammationes faciunt in ipſa veſicca, quæ difficulter curantut, cum, & vrina acris & mordax qua ſemper madent vlcera hoc impediat cauſa enim vlcerum materialis, & occaſionalis, ſemper perſiſtit, & perſiſtente cauſa materiali, neceſſe eſt, vt perſiſtant & effectus eius cauſæ, ſunt, & alia excrementa præter hæc prædicta quæ veneno imperfectiuo, & mortifero inficiuntur, vnde ſpiritus veſiccę, ſtupet. & ſenſationem amittet & paralyſi afficitur veſicca, & ad vrinę expulſionem non compellitur ſed qnaſi moruus manens non ſentit vellicationem copioſæ & turgen-

Vlcera & inflammationes in veſicca vnde fiant.

Paralyſis in veſicca vnde.

tis vrinę, vnde remanet vrina, & non eijcitur, & sic difficultas vrinę eijciendę quam maxima producitur.

De *excrementis partium in genere.*

Caput X.

Singulæ partes corporis habẽt suũ excrementũ propter particularem suam digestionẽ.

SIngulæ partes totius corporis coquũt ac degerunt alimentum suum, quod in illas demandatur vt nutriantur, & perinde habent internum ventriculum quo coquant ac digerant illud alimentum & cuius ope separentur excrementa illius alimenti, & nisi fiat illa separatio excrementorum in singulis partibus, crescit excrementum, & multiplicatur donec noceat spiritui innato & in sito partium vnde sit morbus secundum qualitatem & essentiam illius excrementi, quod spiritum agreditur, vnde necesse est vt fiat separatio excrementorum illorum cum ex necessitate fiant in singulis coctionibus partium; alimentum enim qualecumque sit nullo pacto coqui potest ac digeri in partibus, quin remaneant aliquæ partes illius alimenti crudæ & incoctæ, & ratione cruditatis illius fiant necesse est, excrementa quæ à parti-

Morbus quid proprie sit: est insultis excrementorũ aduersus spiritum

bus coctis & digestis debent separari, alioquin quod coctum est, & digestum perfecte & absolute, esset & permaneret permixtum cum crudo & indigesto, & totum sic noceret spiritui vitali, naturali & insito, partium & sic perpetuus esset morbus in corpore humano, nisi separentur excrementa, ab alimento cocto ac digesto: separantur autem illa excrementa cruda & indigesta facultate expultrice spiritus insiti & naturalis omnium partium & foras protruduntur per poros in fuligines & vapores quæ semper exeunt et exhalant ex corporibus tum sanis tum morbo affectis, ibique in cute prurigines et scabiem producunt et pediculos, maiores vel minores secundum maiorem vel minorem dispositionem quam habent illa excrementa ad vitam pediculorum suscipiendam, et introducendam sunt autem hæc excrementa quæ plus aquæ habent quam salis & sulphuris nam si sal aut sulphur prævaleat impedit, ne excrementa illa insipida, et aquosa, quæ ad cutem protruduntur actuentur forma pediculorum, si autem sal puævaleat in his excrementis scabies producitur, et pruritus, vlcuscolorum omnes species in cute fiunt, et in partibus, in quas illa excrementa aquosa salita, et sulphurea demandantur.

Excrementa nisi separentur à corpore, corp° perpetuo ægrotaret.

Excremẽta aquosa in cute abeunt in pediculos.

An excrementa ita sint excrementa, vt nihil puri habeant naturæ.

Caput XI.

Nihil est adeo impurum

Nihil est in natura adeo impurum fœtidum et corruptum quin in ipso sit naturæ purũ alioquin ex ipso nihil generari, et si eri posset et natura nihil cõtinet, quin sit ex ipsamet, et essentia sua vbique est, ita vt si reperiantur excrementa comparate dicuntur excrementa, quod vna pars naturæ, purior sit altera, impurior comparate dicitur excrementũ, at hæc æque est naturæ ac altera quæ purior est, nihil est in tota natura quin coctione et digestione purissimum fieri possit, differt tantum purum et impurũ coctione et digestione natura tota, homogenea est, et nihil habet heterogenei nisi comparate, itaque perpendant Philosophi sagaci animi lance, contemplentur naturam, et qua ratione sint illi annexa excrementa, quæ nullatenus sunt excrementa, ratione ipsius naturæ, cum natura ipsa per resolutionem naturalem omnia illa excrementa qualiacumque sint, et esse possint reducere queat ad summam puritatem et perfe-

rum quin aliquid habeat puri.

Omne impurum coctione fit purum & nitidum

ctionem elementorum suorum ex quibus iterum coniunctis fieri possunt res purissimæ, et perfectissimæ, quo circa dum de excrementis nobis est sermo, ne existimet lector, hæc excrementa esse quid inutile naturæ, et arti, nam dicuntur excrementa, quod huic mixtioni vel generationi sunt inutilia, et superuacanea, reliquis autem possunt esse vtilia, et vere sunt; nam iterum coquuntur digeruntur separantur, miscentur vniuntur, et coniunguntur et fiunt inde generata, et producta. Et sic nihil in rerum natura datur, et reperitur, quod sit verum et purum excrementum inutile omnino, superuacaneū owni generationi quod sequenti tractatu de puritate naturæ, dilucidius demonstrabitur chymiæ alūnis, vt illis sit nota & aperta in cute tota natura.

Excrementum quare dicatur excrementum

Nihil est in tota natura quod sit purum excrementum inutile.

TRACTATVS ALIVS INauditus & vere nouus de puritate naturæ.

Quid sit naturæ purum in genere.

CAPVT I.

MIXTA omnia et producta naturæ dici possunt in genere purum naturæ, quod per productionem, et generationem separata fuerint, et selecta, ab alijs multis, quæ generationi, et productioni eorum, super fuerunt, nihil enim in generationibus, et productionibus rerum inuenitur quod non sit valde vtile illi productioni itaque cum omnia sint valde necessaria et vtilia generationibus, et productionibus naturalibus, nihil erit in his superflui, & invtilis, vnde pura dicentur omnia generata, et producta naturalia, et hinc purum naturæ generaliter possumus definire, id omne quod ex naturæ intimis seminibus et thalamis producitur et ortū habet, cum omnia pura sint naturæ mixta et composita, strictius autem potest definiri purum naturæ, id quod solum

Purum naturæ quid proprie dicatur.

Purum quid proprie sit

actiuum est, in natura, et seminis naturam et essentiam habet, in cuius centro vis et potestas ipsius naturæ, conseruatur quod in singulis elementis in centro eorum tutissime conseruatur, & quiescit illæsum et incorruptum, in quo radicatur forma cuiuscumque rei: nam sedes formæ, est totum mixtum, et in toto etiam mixto, residet illud purum naturæ, nam si non resideret per singulas et omnes partes mixti, singulæ & omnes partes mixti non essent vt sunt coctionis capaces, cum actionis principium sit forma, & forma illa, non potest esse sine puro illo naturæ in quo radicatur forma, vnde & principium actionis radicatur in ipso etiam naturæ puro.

Puri diuisio in tria genera.

Sed cum tota natura diuidatur in tria genera, in genus puta animale, vegetabile & minerale, natura perinde erit animalis vegetabilis, & mineralis, & perinde etiam purum naturæ diuidetur in similia genera, vnde purum naturæ animalis erit diuersum ac distinctum à puro naturæ vegetabilis, & purum naturæ vegetabilis erit distinctum à puro naturæ animalis, & purum naturæ mineralis erit etiam distinctum à puro naturæ animalis & vegetabilis sic erunt tria pura naturæ inter se diuersa ac distincta, de quibus singulis, capitulis subsequentibus nobis

erit dicendum.

De puro naturæ animalis quid sit & quale sit.

Caput II.

PVrum naturæ animalis est semen animale in quo se conseruat ipsa natura animalis & se in eodem multiplicat, vnde definire possumus purum ipsum naturæ animalis ξ, id ipsum in quo naturæ animalis seminalis virtus energia, & potentia illæsa conseruatur, & id solum est semen animale, quod quidem extra animale corpus viuens, & perfectum inueniri non potest, quicquid garriant Philosophorum nonnulli, male explicantes chymicorum sententiam de Mercurio seu semine Physico metallico, quod quidem animale dicunt quod animalia hinc producantur, si tenuitas illius substantiæ ita graduetur vt ad formam animalem introducendam euehi. & extolli possit nam natura animalis vegetabilis, & mineralis ab vno, & eodem fonte ac radice scaturiunt & destinguntur tanē tenuitate substantię & coctione, & vnione principiorum in natura siquidem animali principia naturæ, & elementa, subtilissima

Purum naturæ animalis quid sit.

Animalia vnde facile corrũpantur &atterentur

valde sunt leuiter cocta, & vnita, vnde leui agente destruitur natura animalis quia eius principia rara, et tenuissima leuiter digesta sunt, & perinde non perfecte vnita, vnde non diutissime durat, quia eius principia facillime ab inuicem separantur ac dissoluuntur, in natura autem vegetabili eius principia, & elementa fortius digesta sunt, & cocta, vnde & diutius durant quam ipsa animalia, in natura autem minerali principia, & elemẽta diutissime cocta sunt, & digesta et perfectè vnita, vnde diutissime durant, et præsertim ea quæ perfecta sunt, et quæ coctionem longam passa sunt, vt aurum et argentum. et lapides pretiosi, in quibus omnibus elementa, et eorum principia perfecte digesta sunt, et perfecte vnita, vnde difficili via dissoluuntur, et separantur ab inuicem et sic diutissime durant, et in esse suo perseuerant, vt capitulis subsequentibus clarissime demonstrabitur natura autem animalis quia eius principia, et elementa non perfectè vnita sunt, et leuiter digesta, ideo facili via inter se dissoluuntur, et separantur, et perinde corruptioni obnoxia sunt, et morti, nec perinde diutissime durant vnde colligere facillimum est arcana longissimæ vitæ non esse extrahenda ex generè animalium quia omne quod est in eo ge-

Vegetabilia & mineralia cur diutius durent.

nere

nere corruptibile est, nisi reducantur animalia ad suum primum principium, et ad primam originem, quod difficillimum est, et longissimum, sed in genere mineralium habemus primum genus rerum omnium ex quo cum sit incorruptibile possumus elicere, et extrahere illud vitæ longæ arcanum, vt clare admodum demonstratum est tractatu superiori de vita humana.

Vitæ longæ arcanū vnde extrahi possit.

De puro naturæ vegetabilis quid sit & quale sit.

Caput III.

PVrum naturæ vegetabilis consistit in semine vegetabili, nam virtus potentia & energia vegetantium in eorum semine consistit & purum vegetantium est sola virtus & energia ac potentia vegetantium: constituitur autem purum istud vegetantium ex puritate elementorum omnium tam superiorum quam inferiorum: quod quidem purum elementorum omnium quod proprio naturæ motu ad centrū terræ tendit atque cadit vt vbi tanquam in ventriculo naturæ, calore suo naturali & centrali digeratur ac

Purum vegetantium quid sit & vbi consistat.

coquatur, et in coctum ac digestum sublimetur per poros terrę, et vbi vegetabilia qualiacumque adinuenit, naturam particularem vegetabilium assumit, & fit ex puro vniuersali totius naturæ, purum particulare naturæ vegetabilis, quod quidem componitur ex eisdem partibus & naturis elementaribus, ac purum vniuersale, suscipit tantum naturam particularē in natura vegetabili, quod ipsā ingrediatur, & ex digestione & coctione particulari quā suscipit in natura vegetabili, & sic genus vegetabile suscipit differentiam genericam in suo genere vegetabili, & differentiam specificam in specie sua, & differentiam indiuidualem in indiuiduis specierum, ex sola coctione ac digestione illius puri sic poma sic pyra sic nuces, sic rosæ, & flores omnes, & fructus, & arbores omnes suscipiunt illam suam peculiarem differentiam ex digestione, & coctione puri sui in visceribus suis vbi fit coctio illa ac digestio: & ex puro illo cocto ac digesto, producitur germen in vegetabilium fructibus, & seminibus in quo conseruatur virtus, & energia vegetandi, & hæc est 280. pars ipsius germinis in qua conseruatur illæsa illa virtus germinandi, & multiplicandi, pura omnino, & cœlestis essentiæ: nam omni ex parte, pars illa respondet elemento stel-

Purum vniuersale suscipit differentiam suā in locis vbi deffertur.

Pars 280. seminis germinandi habet potentiā

larum vnde illud Virgilij, igneus est ollis vigor, & cœlestis origo seminibus quod quidem purum dum spargitur per corpora, & poros vegetantium sublimatione illa magis ac magis depuratur, quod est purissimum abit in flores, & fructus quod est minus purum in medullam, & lignum quod vero minus adhuc purum est abit in folia, & cortices & sic purum illud in tres partes distribuitur in corpore vegetantium, in flores & fructus, in medullam & lignum, & in folia & cortices, quæ omnes distinctæ partes ab vno, & eodem puro originem habent, & conseruationem, & multiplicationem sui ipsius sic vegetantium purum satis fuse demonstratum est, ex purissimo elementorum omnium componitur, & in elementa sua reduci potest quæ quidem depurata, & iterum in vnũ coniuncta, producunt stupendum vegetantium arcanum quod virtutes omnes vegetantium in summo gradu possidet, & communicare potest vegetantibus omnibus, vnde liberari possunt ab ipso arcano, ab omnibus morbis suis. & defectibus, & summam obtinere perfectionẽ in genere suo, vnde fructificandi summã virtutem, & potentiam ter aut quater in anno obtinere possunt, & si senescant arores, & ætate deficiant, possuntrefici ac

Fructificãdi virtus potest restaurari & renouari arcano vegetantium.

renouari earum virtus & facultas.

De puro naturæ mineralis quid sit, & quale sit.

Caput IV.

Purum minerale vnde fiat.

PVrum naturæ mineralis fit immediate ex puro naturæ vniuersalis hoc est ex puritate immediata elementorum omnium qua semen suum in centrum terræ proijciunt vt inibi coquatur, & digeratur, coctumque ac digestum à calore centrali terræ sublimetur per poros terræ ibique dum mineralia primum inuenit, ipsa ingreditur, fit alimentum peculiare mineralium in ventriculo cui mineraliũ calore naturali mineralium, qui generale illud alimentum coquit ac digerit, & in sui substantiam conuertit hinc etiam fit semen particulare mineralium, ex digestione & coctione illius alimenti nam ex puro alimenti cuiusque rei, fit semen particulare cuiuscumque rei, sic alimentum vniuersale seu semen rerum omnium quod in centro terræ ex elementis omnibus percoquitur fit semen particulare, seu alimentum particulare mineralium omnium dum mineralia in-

Ex puro cuiusque alimẽti fit semen.

greditur fit aurum, & argentum dum ad fodinas auri & argenti ſublimatur: fit plũbum, & ſtannum, ferrum, & cuprum ac argentum viuum, ſi ad plumbi ſtanni ferri cupri ac argenti viui fodinas peruenerit, nam plumbum ſtannum ferrum cuprum, ac argentum viuum trahit ad ſe alimentum, generale illud alimentum, & coquit ac digerit in ſui ſubſtantiam, & ſic creſcunt, & vegetant fodinæ metallorum ac mineralium omnium. Et generale illud alimentum nihil aliud eſt quam vapor, & ex halatio quæ ex ſurgunt ex elementis omnibus quæ ſuum purum proijciunt in centrum terræ: ibique permiſcetur coquitur ac digeritur, & per calorem centralem terræ ſurſum ſublimatur, & fit vapor & exhalatio, de quibus nutriuntur omnia vegetabilia animalia, & mineralia, & ſic ab vno & eodem fonte prodeunt, & ſcaturiunt omnia: valde enim mirum eſt in vaporibus & exhalationibus contineri omne illud, (quod in natura pretioſum eſt) aurum argentum, metalla omnia, & lapides omnes pretioſos adamantes carbunculos, & margaritas, ſunt enim vapores elemẽtorum omnium, theſauri pretioſiſſimi totius naturæ, ex quibus natura procreat & producit omnia in eis ſunt principia omnia vnita, & coniuncta, quod Capi-

Fodinæ res metallorum vnde fiant.

Omnia fiunt ex vno.

Vapores, & exhalationes ſunt theſauri Dei & naturæ.

tulis subsequentibus clarissime disquiremus.

An in puro naturæ mineralis sint elementa omnia simul coniuncta.

CAPVT V.

In puro naturæ mineralis sunt omnia elementa.

NVllo pacto dubitandum est quin in puro naturæ mineralis sint elementa omnia simul mixta, & vnita tanquã in semine minerali, ex quo immediate fiunt mineralia omnia; nisi enim essent in tali puro naturæ mineralis, omnia elemẽta simul mixta, & vnita, non posset tale purum, producere, & generare mineralia cuncta: oportet siquidem vt omnia principia naturæ mineralis sint in tali puro seu semine minerali, vt hoc semen sit fons, & scaturigo mineralium omnium principis siquidem mineralis naturæ sunt scaturigo generationis, & productionis mineralium omnium, virtus siquidem sola, & energia generationis in principijs naturæ solis reperitur Deus enim, & natura posuit hanc energiam, & virtutem in principijs dum dixit omnibus creatis, crescite, & multiplicamini, non dixit illud indiuiduis rerum quia cor-

ruptibilia sunt, sed principijs rerum, quæ in indiuiduis latitant, & occultantur, & in his incorruptibilia sunt vnde etiam virtus & energia multiplicandi conseruatur illæsa, & incorruptibilis in ipsis principijs, & elementis incorruptibilibus quæ illæsa, & incorruptibilia in ipsis indiuiduis conseruantur, nisi enim vere essent, & realiter in ipsis rerum indiuiduis non possent ipsa indiuidua rerū in principia, & elementa sua reduci, vt vere & realiter reducuntur, corrumpuntur indiuidua, & in ipsa corruptione apparēt & manifestantur principia, & elementa, ex quibus concreta sunt ipsa indiuidua.

Multiplicādi virtus in solis principijs.

Sic nullo pacto dubitandum est quin in puro naturæ mineralis quod est semen mineralium, quodque est indiuidiuum quid minerale, sint elementa, & principia naturæ mineralis simul vnita, & coniuncta, ad constitutionem illius seminis naturæ mineralis quod est principium multiplicationis, & generationis mineralium, ratione, & ministerio principiorum, & elementorum mineralium quæ sola conseruant energiam, & virtutem multiplicatiuam, & generatiuam illæsā, & incorruptam.

Semini mīnerali sunt principia mineralium

An mineralia omnia habeant in se, semen illud minerale in quo se multiplicant.

CAPVT VI.

PHilosophorum quamplurimi negant semen istud minerale, quia in ipsis mineralibus non apperte videtur ac conspicitur quia in centro eorum latitat, & occultatur, attamen solis manifestatur his qui lynceos habent oculos, aqua siquidem in centro, & corde mineralium latitans est verum, & legitimum mineralium semen, in ea enim sola se multiplicant, & se producunt imo aqua elementaris pura est verum semen mineraliũ omnium, ex ea enim sumunt omnia mineralia suam originem: nec aurum, & argentum & reliqua omnia metalla, nec lapides tam cõmunes, quã pretiosi omnes aliam habent scaturiginem, quã ipsã aquã comunem, & alementarem aqua sola coctione ac digestione fit aurum, argentum, & lapis pretiosus, adamas, & carbunculus quod mirum valde est, quod in subiecto tam molli, & vili, & liquido lateat durities aurea metallica, & lapidea

Semen mineraliũ quid & quale.

tam pretiosa adeo vt thesaurus totius naturæ lateat, & abscondatur in ipsa aqua elementari, vulgari & communi non tamen intelligendū est aquam simplicem elementarem vt elementum est simplex, & principium rerum omnium esse semen, & principium immediatum ex quo fiunt metalla, & mineralia omnia quia istud semen, & principium immediatum mineralium, est quid mixtum & compositum ex omnibus elementis, tam superius quam inferius, vt semen reliquarum rerum omnium, & aqua elementaris est quid simplex. Sed dicitur aqua communis, & vulgaris quæ videtur & palpatur, esse semen mineralium omnium, eò quod ipsa aqua communis, & vulgaris contineat in se semen illud mineralium omnium, & sit vehiculum proprium illius seminis, defert enim aqua cōmunis & vulgaris semen illud minerale ad matrices minerales vbi digeritur, & coquitur in metalla, & mineralia varia ac diuersa secundum varietatem, & diuersitatem coctionis, perinde necessariū est vt in omnibus mineralibus adsit minerale illud semen vt digeratur, & percoquatur in minerali, alioquin enim nisi actualiter esset, non posset percoqui nec mineralia vlla crescere possent, & multiplicari digestione illa, & coctione, se-

In aqua sunt omnia mineralia.

Aqua vt elementum simplex non est semen metallorū quia semen est quid compositum.

Concluditur in omnibus mineralibus esse semen.

minis illius mineralis vt vere crescunt, & multiplicantur concludimus ergo in omnibus mineralibus, & metallis, actualiter esse semen minerale, quo in fodinis suis crescunt, & multiplicantur.

An semine illo minerali summopere depurato, & perfecte cocto omnia naturæ mixta defectum patientia possint restaurari

Caput VII.

Senectus est defectus naturalis.

QVæstio hæc valde ardua est et summi momenti an naturę mixta defectum patiętia possint restaurari; nam si natura sponte sua et naturali sua inclinatione defectum patiatur, senescunt enim omnia et senectus est defectus naturalis itaque cum senectus rerum omnium sit naturalis et spontanea, et impediri nequeat, quin natura sponte sua senescat, frustra quæritur in rerum natura medicamentum quo possit impediri senectus et defectus ille naturalis, nam inde concludi posset, si senectus impediri queat et restaurari omnnio possit, mortem rerum impediri posse et immortalia omnia reddi posse, quod tamen in sensum et men-

tem sapientis cadere non potest; mors siquidem quamuis non naturalis sit ex necessitate tamen in natura ipsa introducitur, et fide catholica et christiana certū habemus omnia mori debere, nihilominus tamen quamuis mors impediri omnino nequeat, potest retardari et vita in longius protrudi potest, et conseruatio rerum prolongari, quod est species restaurationis: verissimū enim est restaurationem rerum omnimodam et absolutam fieri non posse, adeo vt senectus omnio & mors rerum pereat & euanescat, verum potest fieri rerum restauratio fortior & potentior, quam ea quæ fit quotidie in rebus omnibus, nam nutriuntur omnia & singula suis peculiaribus alimentis, & perinde cum nutriantur restaurantur nutritio siquidem est vera & legitima restauratio & rerū renouatio, at hæc cōmunis & vulgaris restauratio & renouatio, non est potentissima nec valde durat, quæritur hoc in capitulo, an dari possit fortior & potentior rerum restauratio et renouatio, quæ quidem restauratio & renouatio in rerum natura vere est, & fieri potest ab alimento potentissimo & fere incorruptibili quod quidem alimentum est occultum in naturæ centro & potentissimum in centro naturæ mineralis, vnde vere & chymice

Mors ex necessitate in natura introducta ex peccato

Nutritio est species restaurationis.

Semen minerale summopere depuratum est arcanum vitæ reparãdę

quæritur an semen minerale summopere depuratum & perfecte coctum & tenuissimum factum et fixum, possit restaurare omnia naturæ mixta, defectum patientia quod quidem facile admittimus cum in eo semine vita vere vitalis virtus et energiæ totius naturæ alissimo in gradu et potentissimo sit inclusa, et vere luceat, et reniteat, relucet autem vita potentior et virtus ac energia naturæ, in semine minerali, quam in reliquis naturę seminibus, quod semen minerale propinquius fontem vitæ accedat, qui in terræ cẽtro collocatur quam reliqua rerum semina quæ in superficie terræ sedem habent et in ea conseruantur et nutriuntur in centro vero terræ omnia elementa conueniunt et proijciunt suum purum et spiritus vitæ qui in eis latitat omnibus, in terræ etiam centro vna cum corpore suo elementari confluit et ibi vna cum purissima elementorum parte digeritur et coquitur et multoties inculcatum est in naturæ generale semen quod à centro terræ calore centrali terræ, et naturali suo calore sublimatur, et eleuatur, per poros terræ et matrices terræ implet ibique fit semen particulare cuiuscumque rei secundum particulares rerum matrices, quas implet, vnde primo mineralia impregnantur quia circa centrum terræ

Quare vita luceat magis in semine minerali quam in reliquis seminibus.

circumponuntur mineralia etideo primo semine generali fœcunda fiuntet quia etiam fortius et potentius coquitur ac digeritur illud semen generale in mineralibus quam in vegetantibus et animalibus, vnde virtus potentia et energia vitalis potentior est, in mineralibus quam in reliquis; virtus enim et efficacia potẽtior est ab vnione et firma compagine elementorum quæ reperitur in seminibus rerum: vnde cum illa vnio et firma compago, fortior sit in mineralibus, et metallis quam in vegetantibus et animalibus inde etiam virtus vitalis potentior est et efficacior est in mineralibus, quam in vegetantibus et animalibus, vnde etiã concludere possumus ex semine minerali summopere depurato et perfecte cocto ac digesto, posse extrahi arcanum verę vitale et viuificum cuius ope et ministerio omnia naturæ mixta defectum patiẽtia possunt restaurari et reparari quod capite sequenti ex metallorum transmutatione et reparatione fiet clarius.

Vita fortior & potentior vbinam.

Concluditur arcanum vitę esse in semine minerali.

An ex semine minerali perfecte maturo ac digesto metalla impura possint perfici.

Caput VIII.

Diximus capite superiori, et probauimus semen minerale perfecte coctum ac digestum ac purissimum factum energiam habere et potentiam tollendi omnes naturę defectus, hinc metalla impura perfecta fieri posse arguendum est, cum impuritas illa mettallorum sit naturæ defectus metallicæ, vnde autem hoc possit fieri a semine illo minerali iã nobis est disquirendum impuritas illa et imperfectio metallorum dependet a cruditate seminis metallici, semen siquidem metallicum cum digeratur et percoquatur in venis et visceribus terræ, minus hic coquitur ac digeritur quã alibi quia calor ac digestio minor est in vno loco quã in alio, perinde cum metalla minus hic quam alibi coquantur ac digerantur ideo imperfectiora fiunt & impuriora in vno loco quam in alio, vnde cum metallorũ imperfectio & impuritas dependeat, ab eorum cruditate, & immaturitate, semen

Impuritas & perfectio metallorum vnde dependeat.

minerale & metallorum perfecte purum & perfectissime coctum ac digestum & absolute maturum potest impurum depurare& incoctum ac indigestum coquere ac digerere & sic immaturum perfectissime maturare . perfecta sua maturitate & perfectissima sua coctione ac digestione.

Crudum potest coqui & immaturum maturari vnde metalla possint perfici.

Sic nullo dubio concludere possumus semine minerali perfecte maturo , cocto ac digesto , metalla omnia impura & immatura posse maturari & perfectissime coqui ac digeri , ita vt maturitate illa & coctione perfecta quam acquirunt semine illo minerali mature &perfecte cocto , metalla omnia impura & immatura perfectionem absolutam acquirant & sic in verissimum & naturale aurum & argentũ transmutentur. sic lapis philosophorum quo metalla impura in aurum & argentũ transmutantur non erit quid fictitium & à philosophis excogitatum figmentum vt clamant nonnulli Philosophastri cum semen minerale sit quid reale , realiter in natura existens , & præpari possit arte in lapidem Philosophorum quod capitulo sequenti fiet chymiæ alumnis clarissimũ, & manifestissimum;

Lapis Philosophorum est quid reale in rerũ natura.

Semen minerale qua arte, & industria possit præparari in lapidem Philosophorum.

Caput IX.

Semen minerale qua arte perficiatur in lapidé Philosopho rum.

Asseruimus capitulo superiori semen minerale perfecte coctum ac digestum, & simul perfecte purum posse perficere metalla impura, & cruda, coctione ergo, & digestione; & depuratione indiget semen minerale vt ad perfectam illam energiam euehi possit, digestio autem, & coctio fit calore, perenni, & continua, dum enim in visceribus terræ percoquitur ac digeritur, numquam esset calor naturalis, tum terræ, tum ipsius seminis mineralis in ipsum semen agere donec perfecerit ipsum semen minerale in metallum perfectum sequenda est ergo natura ipsa, in ipso semine perficiendo indagandus est, & reperiendus calor perennis, & perpetuus, qui perenniter, & continue agat in ipsum semen minerale, & excitet calorem suũ naturalem in centro sui ipsius latitantem qui ipsum semen maturet, & perfecte coquat: & vltra depurandum summopere est ipsum semen

vt

vt puritate sua vigeat, & floreat energia & virtus sua ; in metallis perficiendis. Depuratur autem semen illud metallicum & minerale ab ipsa natura solutionibus quammultis sæpius iteratis, & sublimationibus, & distillationibus toties iteratis donec semen illud purissimum quiescat fixum, & firmum in viscеribus terræ fodinarijs in quibus dum purum est, sola coctione ac digestione perfectionem vltimam acquirit hic in semine illo perficiendo, imitanda est, & insequenda natura sola, est soluenda, est substantia ipsa ipsius seminis mineralis quæ cum naturam salis habeat facile soluitur, & in spiritu suo facile liquescit, & sic deponit sua excrementa, quæ insolubilia remanent, cum naturam salis non sapiant itaque distillatione auferendus est eius spiritus, qui distillatione illa sæpius iterata summam puritatem, & tenuitatem acquirit, & sic corpus sicum fixum & permanens penitissime penetrat, & partes suas omnino tenues, & subtiles reddit, adeo vt copus fixum vna cum spiritu suo subtilissimum, & tenuissimũ reddatur, & sic ambo distillatione illa, & sublimatione purificantur, ad vltimum puritatis gradum, non potest autem spiritus ille suus à corpore distillari, & sublimari quin corpus in fundo alembici

In semine minerali perficiendo natura est insequenda.

remaneat siccum, & aridum, & sic calcinatur corpus dum separatur ab eo, eius spiritu distillatione, sic calcinatione illa & desiccatione corpus summopere depuratur attenuatur, & in corpus vere lucidum, & splendens carbunculi instar trãsmutatur, huic corpori sic præparato annectendus est eius spiritus, qui simul cocti ac perfectissime digesti donec duo fiant vnum, perfecte coctum, digestum maturum, & perfectissime ac absolute fixum non possunt vnum fieri, quin perfectissime, & absolute pura fiant ambo corpora, vnum fixum alterum volatile & oportet vt coctione, & digestione volatilis, & fixi, fixum fiat volatile, & hoc volatile iterum coctione ac digestione fiat fixum, & hoc fixum iterum volatile & hoc volatile iterum fixum, & sic tandem terna aut quaterna alteratione illa alterna, perficitur, & absoluitur totius naturæ arcanum, defectus omnes naturales tollens, & ad perfectionem conducens at hoc fieri non potest nisi volatile, & fixum seminis mineralis perfectissime & absolute vniantur donec separari nequeant vlla virtute ignis, at maneant coniuncta simul in violentissimo ignis vigore volatile autem, & fixum huius semini mineralis notissima habere debemus vt ea simul coniungere valeamus

Volatile & fixum sunt cõnectenda ad arcanum vitæ perficiendum.

quod capitulis sequentibus declarabimus

De volatili substantia seminis mineralis.

Caput. X.

Semen minerale cum constet duplici substantia volatili vna, & altera fixa & constanti, nobis est demonstrandum qualis sit substantia illa volatilis, & an distinguatur ac differat à substantia fixa & constanti, quæ corpus eius dicitur, volatilis autem est eius spiritus, volatilis autem hæc substantia quæ spiritus seminis mineralis dicitur nullo pacto differt à substantia fixa, & permanenti quæ corpus eius dicitur sunt enim corpus, & spiritus huius substantiæ vna, & eadem substantia differunt tantum volatilitate, & cruditate, nam substantia volatilis coctione transit in substantiam fixam, & permanentem, & fixa & permanens hæc, eadem substantia, potest fieri volatilis, & cruda, additione crudæ & volatilis substantiæ, & sic inter se inuicem transmutari possunt, quod fieri non posset si inter se substantialiter differrent, & distinguerentur. Nullo pactoergo differunt, &

Semen minerale constat duplici substantia volatili & fixa.

In semine minerali corpus & spiritus sunt vna & eadē substantia.

distinguntur, componuntur siquidem hisdem, & similibus elementorum omnium substantijs. At in fixa, & permanenti substantia elementa fixa sunt, & constantia, in volatili vero volatilia sunt omnia elementa, quæ quidem coctione, & digestione fixa fieri possunt, & permanentia. Volatilis autem hæc sustantia seminis mineralis apud chymicos Mercurius nuncupatur, qui quidem Mercurius summopere debet depurari, & distillatione attenuari, & coniunctione cum corpore suo, etiam depurato, & tenuissimo facto debet fixari vnde dicitur quod Mercurius debet fixari cum corpore suo fixo, & quod aliter fixari nequeat, quod tamen falsum est; nam coctione peruenirí, & continua sine additione corporis sui potest fixari, nam partes volatiles Mercurij sunt eiusdem substantiæ ac partes fixæ, corporis sui, nec differunt nisi cruditate & coctione, vnde si coquantur, fixæ fiunt & perit cruditas quæ volatilitatem agit, & manifestatur maturitas quæ in fixione consistit, sic spiritus seminis mineralis fit corpus, & vice versa corpus fit spiritus. Spiritus autem huiusce substantiæ mineralis nihil aliud est quã subtilissima aqua quæ reliqua omnia elemẽta in se continet, in gradu volatili, & in fixo, crudo & inmaturo, quæ quidem

volatilis substantia seminis mineralis est Mercurius.

Cruditas volatilitatẽ facit in omnire.

Quid sit Mercurius & spiritus in semine minerali.

elementa si coquantur matura fiunt, & cruditatem amittunt, & perfecte fixantur & constantia fiunt, & corporis naturam acquirunnatura integra, & vniuersalis in rebus perficiendis omnibus, semper occupata est in coctione digestione, & muturitate, & depuratione illius Mercurij qui nihil aliud est vt diximus quam spiritus aquæ, cui insunt reliquorum elementorũ, spiritus & tenuissimæ substãtiæ, quæ à chymicis dicuntur spiritus, & Mercurij alijsque nominibus insigniuntur varijs ac diuersis vt Mercurij illius naturam, & essentiam non percipiant vulgare Philosophi nam si penitus cognoscerent aliter de natura ipsa Philosopharentur, & non allucinarentur in cõpositione mixtorum, & in conseruatione eorum at Deus ita permittit ne thesauri sui in natura occulti impijs manifesti fiant. Vt autem eius mercurij natura & essentia penitus cognoscatur eius corpus est inuestigandum postquam declaratus est eius spiritus, nam qui corpus illius mercurij ignorat, ignorat & eius spiritus & vices qui eius spiritus ignorat; ignorat & eius corpus, sunt enim ambo vnius & eiusdem essentiæ, & perinde non esset opus capitulum particulare, de mercurij corpore hic inferrem cum noto mercurij spiritu, noscatur & eius corpus

Spiritus ignoratio ignorantur & corpus seminis mineralis.

nilhominus tamen cum experientia ipsa notum habeam, hæc omnia difficillima esse, & comprehendi non posse, sine manifestissima amici declaratione vel Dei ipsius reuelatione, non timebo, vt antiqui Philosophi quibus hoc arcanum notum fuit, timuerunt hoc arcanum manifestare qua potest declaratione vt chymiæ alumni fructum Alchymiæ percipere queant qui totus & integer pendet ab hac declaratione.

Alchymeia notio vnde dependeat.

De *corpore fixo & permanenti seminis mineralis.*

Caput XI.

Corpus fixum, & permanens seminis mineralis est illud quod à chymicis antiquis dictum est sulphur Sol sal & aurum eorum, vnde clarum est, & manifestum aurum Philosophorum non esse aurum vulgi, nec sulphur nec Sol, nec eorum sal, esse sal commune & vulgare sed quid aliud diuersum, & distinctum ab alijs rebus vulgi communibus, nam hæc omnia scilicet sulphur Philosophorum, sal, Sol, & aurum eorum sunt vnum & idem, & inter se inuicem con-

Corpus seminis mineralis quid sit.

uertunt hoc est sulphur est aurum, & aurum est sal, & sal est Sol, & Sol est sulphur sal & aurum, & sic vnum, & idem sunt diuersis nominibus enunciatum & id omne corpus fixum, & permanens seminis mineralis constituit, quod quidem componitur ex omnibus elementis fixis, & permanentibus, aqua scilicet in eo fixa est & perfectissime congelata, & constanter coagulata, spiritus est item in eo perfectissime fixus, & congelatur sulphur, & oleum item est in eo absolute congelatum, sal item in eo perfecte coagulatum & fixum, & item terra in eo est absolute fixa. Et sic ex omnibus his quinque elementis, resultat corpus illud seminis mineralis quod constituit in rerum natura corpus fixum & fluens vt metallum, quia in eo sunt omnia elementa anatice mixta, & perfecte vnita, adeo vt terra non separetur ab aqua, nec aqua à terra nec à cæteris elementis supra citatis nec cætera elementa ab ipsa aqua, & terra, sed inuicem simul fixe cohæreant itaque constituunt corpus minerale fixum permanens, & fluens at metallum : fixa autem sunt elementa omnia in semine minerali, propter perennem, & continuam coctionem ac digestionem quam perenniter pasta sunt in eo in visceribus terræ omnia elementa, fixationem enim acqui-

Aurum Philosophorum sal & sulphur quid sit

Corpus semin inis mineralis ex quinque elemẽtis.

Corpus seminis mineralis quare sit fluens vt metallum.

runt sola perenni coctione, volatilia enim sunt, & vagantur per aerem donec tandem digestione perenni, & continua in visceribus terræ figantur, & corporis susciplant naturam, & essentiam, quod in genere mineralium dicitur sperma mineralium in centro sui semen continens quod tennue est, & subtilius ipso sperm̃ate, nam sperma se habet veluti corpus & semen se habet veluti anima, in sperm̃ate contenta, & concluſa, totum sperm̃atis corpus viuificans, & ad germinationem & productionem excitans: cuius viuificationis ope, & auxilio metalla omnia ex semine illo minerali producuntur, nec vllo pacto dubitanduin est semẽ istud minerale, in rerum natura vere existere, quamuis per se visibile non sit, & palpabile, nisi his solis qui naturam metallicam habent notam nam cum metalla per se visibilia sint, & palpabilia, & in fodinis suis per se realiter crescant, & multiplicentur, hæc accretio, & multiplicatio fieri nullo pacto potest, sine semine metallico, & minerali, cui sol debetur accretio, & multiplicatio, metallorum & mineralium omnium, nec datur semen vllum, sine sperm̃ate quod est seminis corpus, corpus ergo semini mineralis, est minerale quoddam sali naturam, & essentiam redolens, susibi-

Anima in semine minerali quid.

Accretio metallorum sine semine fieri non potest.

Corpus seminis mineralis quale sit.

lis & fundentis sulphuris naturam habēs & auri, vnde dicitur sulphur, & aurum Philosophorum, non vulgi.

An in semine minerali sit virtus, & natura auri communis & vulgaris.

Caput XII.

CVm aurum naturaliter per se ex semine metallico producatur, nullo pacto inferre debemus in semine metallico latitare naturam auri, aurum enim non inde produci posset si auri ipsius natura non esset in centro seminis metallici implantata, nam veluti natura hominis & essentia, est implantata in semine humano: natura bruti & animalis cuiusuis in semine animali, & natura vegetantis, in semine vegetanti, sic natura auri & essentia, est occulta in semine auri & puri omnino, nec claudicanti cum similitudine & quamuis animantium semina, diuidantur in masculina & fœminina, quæ ad conceptionem se coniungi habent, vt inde animalia producantur, sic etiam pari omnino similitudine, semina metallica, diuiduntur in masculina fœminina, quæ ad conceptionem me-

An natura auri latitet in semine metallico.

Omne semē diuiditur in masculinum & fœmininum.

Semen masculinum in metallis & fœmininum quale sit.

tallorum se coniungi simul habent vt inde metalla producantur : semen enim masculinum in metallis est corpus illud fixum seminis metallici , & semen fœmininum est corpus illud volatile seminis metallici , quod spiritus dicitur qui vere fœminæ vices agit vt corpus aliud fixum masculi vices operatur, quæ ambo semina, masculinum puta & fœmininum debent coniungi, vt inde metallum producatur, vel lapis inde Philosophorum qui ad similitudinem metallorum generari & produci debet , hæc omnia, ad similitudinem generationis , & productionis humanæ vt moriemus ipsemet Eremita Romanus suo peculiari tractatu de lapide Philosophorum asserit , & tastatur his omnino verbis : hæc est enim huius dispositionis directio , quæ scilicet hominis generationi assimilatur. Prima est coitus secunda conceptio , tertia pregnatio , quarta ortus , & quinta nutrimentum : si non fuerit , coitus non erit conceptio & si non fuerit conceptio non erit pregnatio , & si non fuerit prægnatio , ortus vllo modo non sequetur , sic ex sententia Monieui Romani videmus , hoc arcanū in natura produci ad similitudinem generationis , & productionis ipsius hominis, & perinde in ipso arcana esse semina, tum masculina tum fœminina , quæ misceri

Generatio lapidis Philosophorū fit ad similitudinem generationis hominis.

In generatione lapidis est coitus conceptio pregnatio ortus & nutrimentum.

nter ſe habent vt ſimul coeant & fiat in-
le conceptio, pregnatio ortus & inde
utrimentum quod quidem arcanum ſic
utritum, verum eſt aurum Philoſopho-
rum quod potentiam habet & virtutem
æterа metalla imperfecta & impura, in
eriſſimum aurum tranſmutandi, quod
uidem fieri nullo modo poteſt, quin ſe-
nen iſtud metallicum ex quo illud ar-
anum conficitur, habent in ſe naturam
ẽ eſſentiam veram auri, communis &
ulgaris cum omnia metalla imperfecta
auri naturam veram conuertat.

Vnde concludere poſſumus, ſemen
ninerale habere naturam & eſſentiam
uri communis & vulgaris, cum inde
at aurum commune & vulgare & inde
tiam fiat arcanum tantæ virtutis & ener-
iæ, vt inde metalla impura & imperfe-
ta in veriſſimum aurum tranſmuttentur
uro communi & vulgari melius, quia
d vltimum purificationis gradum me-
alla impura, ex arcano perducantur.

Cõcluditur ſemẽ metallicum habere naturam auri & reliquorum metallorum.

Quare ex semine minerali metalla impura producantur cum in se habeat naturam auri cur inde non semper fiat aurum.

Caput XIII.

Cur ex semine auri impura sæpe enescãtur metalla.

NOnnullis mirum videtur, cur ex se mine minerali tum impura minera lia producantur & præsertim metalla c in semine illo minerali lateat auri natu & essentia, quæ cum pura sit, purita spectat & perfectionem non imperfect onem, vnde aurum semper produce deberet. Hæc obiectio optima esset si sem minerale & metallicum non inficeretu locis impuris quibus inest, verissimum s quidem semen metallicum auri natura in se habere, quæ semper pura est: at c locis & matricibus includitur in quibu coqui ac digeri debet in aurum, impe fectionem patitur, et impuritatem si m trix impura sit et infecta, matrix aute impura fit et inficitur ab excrementis el torum deinde ab impura matrice, infic tur frelus qui in ea includitur, vnde s men minerale quamuis per se et spon sua, tendat et inclinet ad aurum nilh minus tamen sæpe sæpius producit pl

bum aut aliquid aliud metallum impurũ & leprosum, quod leprosa & impura sit matrix in qua digeritur semen illud metallicum, quod quamuis purum sit, nil-hominus tamen inficitur & contaminatur impuritate & lepra matricis suæ, sic metalla impura & leprosa producuntur ab vno & eodem semine metallico, quod variatur & distinguitur impuritate varia & infectione matricis in qua recluditur vt digeratur & per coquatur in metallũ & secundum variam & distinctam matricis impuritatem & infectionem metalla varia impura & imperfecta producuntur, sic plumbum stannum ferrum cuprum & argentum viuum generantur & enascuntur in varijs terræ fedinis impuris & infectis: at si purum semen metallicum matrici puræ includatur, & claudatur matrix ne impurum aliquid aliud ingrediatur tunc temporis semen illud purũ in puro loco seu matrici digeritur & percoquitur in aurum purum, alioquin alteratur semen in impuris terræ locis & secundum variam & distinctam loci impuritatem enascuntur impura metalla: quod capitulis sequentibus fiet manifestum.

Omnia metalla ab vno & eodem semine producuntur & aqua ratione varientur.

Qua ratione ex semine minerali fiat plumbum.

Caput XIV.

Cur hic de metallis agendum sit.

QVamuis in pauchymico nostro peculiariter tractatum sit de metallis omnibus & singulis, nilhominus tamen hic etiam de necessitate iterum tractare debemus, de metallis cum imbi de semine peculiariter metallico tractetur tãtum enim est ponderis tractatus hic de semine minerali & metallico, vt tota recte Alchymia ab hoc tractatu dependeat, qui enim recte nouerit semen minerale & metallicum & qui ipsum depurare nouerit, & ipsum purum factum percoquere ac digerere sciuerit, illi certe manifestissima est tota Alchymia, & eius secreta omnia sunt illi nota quo circa etsi repetatur multoties tractatus de semine minerali & metallico, semper aliquid noui declaratur, quod multum interest ad cognitionem illius seminis metallici & mineralis.

Tota Alchymia vnde dependeat.

Plumbum qua via naturaliter producatur

Plumbum ergo peculiariter producitur dum semen minerale ingrediturlocũ vbi terra fœtida & nigra reperitur nigro sulphure ac fœtido impregnata, semen

istud minerale permiscetur huic sulphuri nigro & fœtenti aduenit his omnibus influentia Saturni quæ hanc terram & semen peculiariter disponit ad plumbi naturam induendam sic dum coquitur ac digeritur hoc semen metallicum & minerale sulphure fœtenti & nigro impregnatum influentia Saturni planetæ imbutum determinatur tandem in plumbum itaque prima seminis metallici digestio, & coctio, cum impuris & fœculentis sulphuribus est in plumbi generatione: si enim magis coquatur ac digeratur & digestione illa purificetur à sulphuribus fœculentis fit secunda digestio & coctio plumbi albi, quod dicitur stannum modo adueniat his digestionibus Iouis influentia, quæ peculiariter disponit hanc materiam, & substantiam in stannum verum vt sequenti capite fiet clarissimum,

Stannū qua via ex plumbo fiat & producatur

Quo modo ex semine minerali producatur stannum.

Caput. XV.

STannum ab eodem semine & spermate, metallico producitur ac plumbum, sed differunt puritate seminis metallici

Stannum & plumbum qua ratione differant.

& influentia planetæ, quæ in plumbo est Saturnus in stanno vero est Iupiter, vnde stannum dicitur Iupiter, vt plumbum dicitur Saturnus, quod hi planetæ his metallicis productionibus dominentur, & peculiarem influxum suum & radium influant & impertiant, quod enim determinat & vt ita dicam indiuiduat, sunt influxus & radij peculiares planetarum & cœlestium stellarum hinc enim formę peculiares & determinatæ oriuntur, vnde pendet determinatio, & indiuiduatio, & in physicis nostris amplius & fortius declarabimus: Iam vero stannum peculiariter producitur & determinatur ab influxu & radio Iouis, qui mercurium seu semen minerale metallicum peculiari terræ introductum albæ & sulphure albo inpregnatæ, non fixo & non perfecte puro, peculiari lucis suæ radio determinat coquendo & digerendo ipsum mercuriũ in stannum cum suo sulpure albo non perfecte puro, sed purius est istud sulphur quod coagulat semen istud metallicum in stannum, quam sit sulphur album: quod coagulat idem semen in plũbum vnde differunt plumbum & stannum puritate & perfectione, non substãtia radicali, materiali, prima nam formali differunt cum forma eorum metallorum ex fonte cœlesti vario ac distincto,

quare stannum dicatur Iupiter & plumbũ dicatur Saturnus.

Stannum qua via fiat & producatur.

scaturigine

scaturiginem habeat qui ex eadem materia diuersas formas educit eandem ipsam vnicam & eandem materiam varie disponendo & distincte agendo in ipsam nam sic agentia varia ac diuersa, ex eadem & vnica substantia & materia, varias educunt formas & indiuidua hinc distincta producuntur, sic stannum & plumbū varia ac distincta metalla, ab vna & eadem materia & simili, & eodem semine metallico varijs agentibus ac distinctis producuntur, & generantur, & si inter se naturaliter & artificialiter transmutentur, perit eorum forma, & introducitur & aduenit peculiaris forma transmutantis & perit forma transmutati, dum purificatur eius natura, & ad altiorem gradū ascendit perfectionis, & sic dum plumbum transmutatur in stannum, perit plumbi forma, & pereunt Saturni dispositiones in tali semine: & materia, & introducuntur Iouis dispositiones in eodē semine, & natura dum coctione ac digestione perficitur, & purificatur materia & semen metallicum in tali transmutatione, & e contra, omnia hæc contrario eueniunt dum stannum mutatur in plumbum pereunt Iouis dispositiones in ipso semine, & perfectiones, & introducuntur Saturni dispositiones dum natura inficitur, & maculatur, indigestione, &

Qua via metalla impura naturaliter inter se trasmutentur.

cruditate, in ista transmutatione.

Quomodo fiat, & generetur ferrum naturaliter ex semine minerali & metallico.

Caput XVI.

Ferrum quia via naturali producatur.

FErrum generatur ac producitur virtute, & influentia martis planetæ dū semen minerale impregnatur illa influentia, & sic impregnatum includitur in aliquo loco seu matrice vbi tetra sulphure albo impuro fixo impregnantur, & sic coquitur ac digeritur semen illud minerale cum terra illa pingui impura, & sulphure illo fixo impuro impregnata in ferrum seu in fodinam ferri, ex qua violentissimo igne eliquatur ferrum malleabile & ad vsus nostros varios, & commodos aptum, ex quo tam varia instrumenta perficiuntur, vt maiora, & vtiliora non possint perfici, ex vllo alio metallorum, ita vt vtilitate, & vsu humano vincat ipsum aurum, & argentum, & in Medicina multum prodest, ex illo siquidē parantur multa medicamenta, quæ sanitati conseruandæ summopere prosunt & per se etiam nulla preparatione quam

Vtilitas ferri ad vsus humanos.

limatura, & tenuitate suæ substantiæ summopere prodest, & confert virginibus menstruas purgationes non habentibus, in quibus persistere nequeunt mulieres in sanitate, vnde dicere possumus mulieres viuere non posse sine ferro, & marte, vnde fabulosè narratur, martẽ amicum esse, & àmasium ipsius veneris, vnde etiam naturaliter & artificialiter facili via, & methodo transmutatur ferrum in cuprum seu mars in venerem, quòd natura & essentia seminis ferrei facili via induat qualitates cupri, & veneris, vt enim mars, & Venus planetæ facile conueniunt, & amici sunt inter se, nec inter se contrariantur sed inuicem augent suas virtutes, & influentias, adeo vt efficaciores sint simul coniuncti quam separati, sic etiam ferrum ipsum in terris correspondet planetæ, mars facile conuenit, & amicatur vt ita dicã cum cupro, quod terris veneri respondet, sic ferrum facile conuertitur in cuprum propter amicitiam quam interse habent quare autem cuprum sympathiã habeat cum ferro sequenti capite demostrabitur dum eius generatio, & productio declarabitur.

Ferrũ in cuprum facili via mutatur.

Mars & venus amici planetæ.

Quo modo producatur ex semine minerali cuprum.

CAPVT XVII.

Cuprum qua via naturali producatur.

CVprum producitur in fodinis terræ dum semen metallicum fodinis includitur in quibus reperitur terra vitriolata, quæ est sulpure viridi impuro impregnata, cui superuenit influentia veneris planetæ cœlestis, qui radijs suis &influentijs terram hanc vitriolatam sulphure uiridi impregnatam digerit ac coquit vna cum naturali terræ calore in cuprum seu in fodinam terream cupri, vbi clarissime conspicitur viriditas illa suplhuris vitriolati, & vitriolum ipsum. Vnde ex sulphure communi adustibili lapides ipsi, & ipsum ferrum si cum suphure illo cõmuni adurantur, & calcinentur, inde fit vitriolum verum, & laudabile: quod si fortissimo igne fundetur, & liquetur inde eliquatur, & perfunditur verum, & legitimum cuprũ: quod quidem testatur, & confirmat, generationem, & productionem cupri fieri ex terra vitriolata sulphure viridi impuro impregnata, aduenienti veneris

planetæ influentia, quæ semper præsto est, modo materia sit disposita, ad qualitates illas venereas suscipiendas, disponitur autem hæc terra facili via ab influentia cœlesti veneris, cum sit vitriolata nam vitriolum habet omnes dispositiones quas habere debet ad cuprum producendum, & nonnulli sunt chymicorum qui asserunt vitriolum esse semen immediatum cupri, ex quo cuprum naturaliter producitur in fodinis terræ: quod quidem verum est, modo semen minerale, & metallicum sit semper materia immediate ex qua producitur vitriolum; nam primo oportet vt semen minerale fiat vitriolum, & ex terra deinde vitrioli facile eliquatur cuprum, cum in terra illa natura cupri & essentia reperiatur, nam alioquin vitriolum esset semen metallicum, quod erroneum est imo vitriolum generatur ex semine metallico, & semen metallicum & vitriolum differunt, tanquam pater, & filius, nam vitriolum productum est, ex semine minerali, & metallico, & si ferrum, & cuprum reperiantur in terra vitrioli, non inde arguitur vitriolum esse ferri, & cupri semen sed semen metallicum ad cupri & ferri naturam dispositum reperiri in terra vitrioli vnde eliquatur deinde forti igne ferrum, & cu-

Vitriolum quavia sit prima natura & semen metallorum

Vitriolum generatur ex semine minerali.

prum, sic declarantur errores eorum, & mei ipsius dum in palladio meo asser-

Error authoris corrigitur.

ui vitriolum esse primam materiam, & semen metallorum omnium quod quidem falsum est, & erroris plenum, perinde iam senior factus muto sententiã & mecum quæso mutent omnes chymiæ alumni & candidati, & sic colligitur sympathia ferri & cupri cum ab vna natura vitriolata producantur.

Qua via producatur argentum viuum ex semine minerali & metallico.

Caput XVIII.

Argentum viuum vt producatur.

Argentum viuum ex semine minerali, metallico producitur, & generatur dum semen minerale includitur aliquo terreo loco puro & limpido, humido, frigido vbi terra albissima est, & purissima sulphure albo puro impregnata, cum purissima aqua, ita vt teneant ambo pondus æquale in ipsa argenti viui compositione, & generatione, aqua nõ præualet terræ, nec terra aquæ, sic non siccatur vt figatur, & coaguletur argentum viuum, nec humectatur vt madidet, sed fluit vt aqua, nec humectat & siccum est corpus, & tamen fluit, &

currit superficialiter, superficici non adhærendo, hinc materiæ sic dispositæ inter currit influentia cuiuscunque planetæ qui hanc materiam, & substantiã disponit coquendo ac digerendo ipsam calore centrali terræ, t sui ipsius in argentum viuum, quod quidem metallum est vt & reliqua metalla sunt, & eodem simili metallico semine productum ac generatum &, reliqua metalla producta sunt, nec est semen metallcum vt putant nonnulli chymicorum dum legunt in scriptis antiquorum Philosophorum argentum uiuum esse materiam primam seu feluem metallorum omnium quod quidem argentum viuum non est istud argentum viuum de quo hic habetur sermo, sed est aliud, quod vere non fluit super planam superficiem superficiei non adhærendo, vt istud argentum viuũ quamuis sit ex simili substantia producta, non tamen omnino simili, & eadem, nam in compositione istius Mercurij, & argenti viui terræ qualitas & virtus vincit qualitatem, & virtutem aquæ unde istud argentum viuum est quid siccum, & coagulatum & naturam salis cuiusdam naturalis sapit, & redolet, unde magna est differentia inter hunc Mercurium, qui verum est & legitimũ metallorum omnium, & ipsius argenti

Argentum viuum commune non est semen metallicum

Differentia argenti viui Philosophorum & communis.

viuiſe men , & inter argentum viuum quod mineratur inter metalla , quod generatur , & producitur ex ſemine co mmuni metallico & minerali . ſic qui nouit hanc differentiam non ſumit ſemen metallorum pro argento viuo communi & vulgari eſt enim iſtud còrpus metallicum aliud vero ſpiritus verus habens autem ſimilem . & fere eādem generationē ſed purius valde eſt ſemen noſtrum iſtud ex quo componuntur metalla , quam argentum commune , & vulgare quod multum eſt impurius , dicuntur tamen ambo mercurius , & argentum viuum , ſed hic noſter dicitur mercurius & argentum viuum Philoſophorum, alius vero mercurius vulgi , & argentum viuum cōmune , & vulgare. Quare chymiæ candidate , hic prudens eſto , & cautus nam tota ſecreta Alchymiæ ab hoc argento viuo Philoſophorum depedent in electione ergo ſis valde cautus.

Argentum viuum commune eſt corpus metallicum argentum vero viuum Philoſophorum eſt ſpiritus.

Quo modo argentum commune & vulgare fiat ex semine minerali.

Caput XVIV.

Argentum qua via naturali producatur.

ARgentum commune, & vulgare producitur, & generatur in fodinis terræ, quando semen minerale, & metalicum includitur in aliquo loco puro, & nitido vbi est terra pura sulpure albo puro & fixo impregnata, his omnibus aduenit influentia Lunæ cœlestis, quæ suis radijs, & influxibus, terram hanc coquit ac digerit ac digerendo disponit ad argenti naturam, & essentiam sic ex terra illa igne fortissimo eliquatur argentum, quod sæpe sæpius habet admixtum plumbum, quod sulphur impurum, & infixum admixtum sit huic terræ, quod quidem sulphur successione temporis depuratur, & fixatur coquendo, & digerendo sic vena, & fodina illius terræ impurę depuratur, & tandem omnino in purum argentum conuertitur sic varia & distincta metalla depurantur, & fiunt tandem viuum simplex, & purum metallum vt quotidie experientia comprobatur, in fodinis quæ in principio dum apperiuntur imperfectæ sunt quæque si claudantur tandem successu temporis

Fodinæ terræ impuræ digestione purificantur & perficiuntur.

Intra quingẽtos annos perficitur argentum in fodinis terræ.

perficiuntur quia semper depurantur terræ, & semel metallicum etiam depuratur, ascensione, & sublimatione perenni, quam patitur in poris terræ, sic perficitur argentum via naturali ex semine minerali, & metallico, intra quingentos annos, quia leuis est & paruus calor terræ; & cœlestis, quibus decoquitur, & digeritur semen illud metallicũ, ex quo progignitur argentum, quod si fortior, & potentior esset gradus caloris quo digeritur semen citius etiam, & fere intra decem annos perficeretur argẽtum, vt testari possunt qui coctionem seminis metallici perfecte depurati ad perfectionem conducere norunt, vt eo perfecte cocto metalla reliqua imperfecta, & impura & cruda perficere depurare, & perfecte coquere sciant.

Impura metalla citissime perficiuntur lapide Philosophorum.

Quo modo aurum commune & vulgare producatur in fodinis terræ ex semine metallico.

Caput XX.

Aurum cõmune & vulgare qua via naturali fiat.

AVrum cõmune & vulgare in fodinis terræ producitur ex semine metallico, quando semen metallicum purũ

& summopere depuratum includitur loco aliquo puro & nitido, cui terra est pura & summopere depurata, cui inest sulphur rubeum fixum ac nitidum & radians, his omnibus aduenit influentia & radius solis, qui omnia hæc pura & nitida coquit et digerit in puram ac nitidam substantiam auri, et sic aurum excoquitur ex semine metallico, in fodinis terræ aureis spatio vt termino annorum mille et sententia quorumdam philosophorum et secundum alios intra quingentos, in locis vbi calor solis viget, vt in zona torrida vbi calor solis et influentia fortior est, quam in alijs terræ locis vbi radius solis indirecte vibratur in terram vt in zonis temperatis et frigidis, in zona vero torrida perpendiculariter descendunt radij solis in eam, in eaque, etiam zona torrida citius excoquuntur metalla in eius fodinis, quam in reliquis terræ locis vnde etiam copiosiora exportantur metalla, & præcipue aurum quam ex reliquis omnibus terræ fodinis, vnde excogitaruut antiqui chymici semen metallicum purum & nitidum ab omni excremento metallico liberatum auro communi impregnatum et in eo solutum citius excoquere, aucto calore artificiali adeo vt naturalem non excedat et æquipolleat calori solis in mense Iulij, eo ipso natu-

Aurum perficitur fodinis terræ intra annos mille.

In zona torrida citius perficiuutur metalla quã in reliquis terræ locis,

Auri Philosophorũ virtutes & proprietates.

rali calore et vitali semen istud metallicum purum factum & auri cõmunis essentia delibutum intra aurum coxerunt et perfecerunt non in aurum comune et vulgare, sed in aurum Philosophorum quod habet potentiam et energiam cætera metalla impura et imperfecta perficiendi, in verum aurum & habet adhuc potentiam & virtutem, omnes naturæ defectus tollendi tam in animali genere, quam in vegetabili & minerali vnde non solum metalla & lapides impuri & imperfecti, perficiuntur, & conducuntur ad perfectionem vltimam sui generis sed etiam animalia omnia & vegetabilia, ad vltimam perfectionem conducuntur &sic curantur perfecte ab omnibus morbis suis,& defectibus eo ipso arcano minerali, quod semine minerali seu metallico perfecte depurato & auro communi in eo semine soluto constat, & perficitur his solis duabus substantijs, ex vnica radice & forte exortis & hausti ita vt duæ hæ substantiæ, vnam tantum costituant substantiam, & vere coctione sola in vnam substantiam reducantur.

Arcanum minerale quibus constat.

Conclusio huiusce tractatus.

Caput Vltimum.

TRactatum hunc peculiarem de semine minerali & metallico, hic apponendum & collocandum censuimus, quod chymiæ candidati & alumni absque ipso perfectissime noto semine minerali, et eius virtute et energia perfectissime nota tractatum sequentem de morbis curandis intelligere nequeant neque ad effectum et practicam reducere queant cum ex seminis mineralis virtute et energia morborum omnium cura dependeat, tanquam ex fonte naturæ ex quo solo curas defectum totius naturæ depẽdere asserimus non solum hoc in tractatu sed passim in omnibus libris nostris, quandiu typis excusis et in lucem editis quod si metallorum omnium naturas et essentias hoc etiam in tractatu peculiariter apposuerimus, hoc consulto factum est vt chymiæ candidati metallorũ essentias virtutes et energias extrahere et elicere sciant ac pernoscant nam in metallis et lapidibus pretiosis et alijs natura fortior est, et potentior, quam in regno

Cur tractus de semine minerali hic apponatur.

Cura morborum vnde dependeat.

Ex metallis & lapidibus eliciuntur mira medicamenta.

animali et vegetabili vnde ex metallis et mineralibus omnibus elici possunt medicamenta fortissima et potentissima ad curandos omnes morbos, hæ autem essẽtiæ, et medicamenta ex metallis et mineralibus extrahi et elici nequeunt nisi simili, & radicali substantia, ex qua conficiuntur, & componuntur ipsa metalla, & mineralia in vtero materno, his ita de causis declaraui manifestissime metallorum, & mineralium omnium semen, & primam materiam ex qua natura in terræ antris componit hæc metalla, & mineralia, vt inde nota eorum omnium prima materia, et semen sciant chymiæ candidati, et discant, qua via, et methodo reducenda sint metalla et mineralia cuncta, in primam materiam, cum ipsorum prima materia, nam alia via eorum essentiam virtutes, et proprietates ex orco in lucem educere non possumus, quia semper remanent in eorum corpore, tanquã in tenebris, et orco sepultæ: gratias enim quammaximas mihi agere debent Alchymiæ candidati et alumni cum nemo ante me clarius hæc docuerit, et demonstrauit: tractatũ de lapidibus pretiosis hic etiam apponere poteram, sed tractatus hic de metallis sufficit, nam eodem constant semine metalla, & lapides, hæc sola est differẽ-

Ex metallis, & lapidibus eliciuntur mira medicamenta.

Nemo perfectè declarauit chymię subiectum.

tia, inter lapides, & metalla, quod plus salis, & terræ sit in semine lapidum quam in semine metallorum, & plus olei spiritus & aquæ in metallis quam in lapidibus. Et sic facillime colligent Alchymiæ alumni qua via reducendi erunt lapides pretiosi in materiam eorum primũ ex semine minerali quia lapidum omnium prima natura latet in semine minerali, & cum eo omnes lapides pretiosi vere reducuntur in primam materiam, & sic lapidum omnium virtute, & proprietates manifestæ fiunt: & sic habetur arcanum lapidum omnium pretiosorum quo miranda fiunt in curandis morbis omnibus, & quo nihil est præstantius in vita proroganda, vt enim humidum radicale lapidum perenne est, & incorruptibile, si nostro humido radicali alterabili, & corruptibili associetur, durabilius, & perenius efficitur sic vita nostra in longissimos annos protrahitur inalterabilis, & incorruptibilis, & sic à morbis fere omnibus litera conseruatur. Et sic habes amice lector quod desiderari & haberi hac in vita potest vt vita humana fœliciſſime, & tutissime ac iucundissime transigi queat qui enim à morbis liber est omnibus, & longissime viuit, & diuitias possidet ingentes, & inexhaustas & Deum nosci & amat fe-

Quæ differẽtia sit inter metalla & lapides.

Lapidem omniũ prima natura qualis.

Quare arcanum metallorum & lapidum vale. at ad vitam prorogandã.

Fœlix & beatus quis in hæc vita habeatur.

re fœlix, & beatus est in hac rerum serie, hæc autem habet, & possidet qui semen minerale seu metallicum notum habet, & ad perfectionem conducere nouit quod solo hoc in tractatu perdocetur & perfectissime declaratur, vt chymiæ alumni, & candidati percipiant quantum valeat, & possit Alchymia, ad beandam vitam humanam super omnes alias scientias naturales, & nihilominus tamen vilipenditur à multis qui se Philosophi, & docti in cognitione naturæ se existimant, in rei veritate tamen ignarissimi sunt & indocti, & hac in parte vulgares oculos habent, & mentem ac iudicium vulgare cum nihil extra vulgi mentem sapiant ac percipere queant: quicquid enim occultum est in rerum natura, & oculos vulgi fugit, asserunt non esse nec existere in rerum serie, quia non est visibile, & palpabile, & perinde secretiora & pulchriora naturę ipsi negant cum illis visibilia non sint, & palpabilia, quod tamen eorum arguit insipientiam, cum secretiora, & pulchriora naturæ occulta sint & perinde inuisibilia sint, & impalpabilia, & solis oculis mentis percipiuntur cum in spiritu eorum naturali, qui omnino inuisibilis, & impalpabilis est, consistat eorũ omnium virtus, proprietas, & energia,

& non

& non in eorum corpore, quod tegumẽtum est & vmbra illius spiritus, quod quidem corpus sine spiritu mortuum est omnino, & solus spiritus est actionis principium, & cum est solus & separatus à corpore aut saltem tenui in corpore, & subtili incluſus, habet energias infinitas & incredibiles, vnde credere non possunt qui hæc ignorant sed vos chymiæ candidati credite, operamini, & gaudebitis & sinite alios errare.

FINIS.

MORBORVM OMNIVM

DIAGNOSIM PROGNOSIM, ET THERAPOCAM

iucundam certam & tutam complectens.

OPVS CERTE NOVVM ET ADhuc in hoc sæculo in auditum in quo Medicinæ errores deteguntur, & vndenam morbi incurabiles fiant & facti sint manifestatur.

OPVS PHILOSOPHI, MEDICIS, ET spagyricæ artis alumnis, & candidatis gratissimum & miseris ægrotis omnibus vtilissimum.

Authore PETRO IOANNE FABRO *Doctore Medico Regio Monpelie nse, Castrinouidarrij Tectosagum ortus.*

PRÆFATIO
AD
VNIVERSITATES
MEDICINAE
totius orbis.

TRIGINTA certé annis cæcus omnino fui in curatione morborum nihil iucundi certi & tuti inuenire potui, quamuis Hippocratem & Galenum diu noctuque peruoluerem toto hoc tringinta annorum ſpatio, & anatomicis operibus vacarem vt diſſectis cadaueribus multis tũ

humanis, tum brutis dissernere possem & inuenire, causas efficientes, & materiales morborum nullibi tamen inuenire potui focos, & nidos humorum putrentium nullibi inueni pituitam putrem, nec vtramque bilem putredini labe contaminatam nullibi locorum in homine sano, nec in ægrotante reperire potui. Quod si aliquando vomitu deijciatur aliquid viscosi, & tenacis humoris & glutinosi liquaminis, amari gustus & staui coloris acidique saporis, & nigri caloris, nihilominus tamen pituitæ naturam, & bilis vtriusque indolem, & prosapiam, non sapere illud certissimum est, cum hæc omnia excrementa sint coctionis ventriculi, & deprauati chyli & alterati redoleant veram naturam, addo quod nec chylus in ventriculo nec sanguis in hepate, possint quatripartiri in quatuor diuersos humores essentialiter differentes, quod hepar et ventriculus sint partes similares, & homogeneæ, simplici calore vitali delibutæ sint vt ventriculus alimenta varia ac distincta coquat digerat ac connertat in vnum chylum simplicem, & homogeneum non dissimilarem, & vt pariter hepar coquat

In ventriculo non fiunt quatuor humores

digerat ac conuertat chylum ventriculi, per venas meſenterij illi demandatum in ſanguinem ſimplicem, & homogeneum vt inde partes ſimilares & ſimplices nutriantur, & conſeruentur alimento ſimplici & homogeneo ſanguineo. Vndenam ergo exorietur pituita & vtraque bilis in ſanguine, ſi chylus ex quo ſit ſanguis ſit ſimplex, & homogeneus, & ſanguis pariter ſit ſimplex & homogeneus à parte ſimplici nempe hepate, & calore vitali ſimplici, & vnico elaboratus: fortaſſe dum emittitur ſanguis ex venis, hi diuerſi ac varii humores colliguntur, quod ſanguis dum frigeſcit hos humores oſtendat ac ex centro ſuo patefaciat, & inibi contineri ac coerceri declaret: ignorantibus & vulgi hominibus hoc inculcari poſſet; nihilominus tamen, ſanguis dum frigeſcit, & extenuatus eſt, ſtatim putreſcit, & labitur in corruptionem vnde per putrefactionem ſuam degenerat ex homogeneitate ſua, & ſimplicitate, & alteratur in varias res quæ nullam ſimilitudinem habent cum pituita, & vtraque bile nec vllam eorum humorum ſapiunt indolem & naturam. Primo aqua illa quæ

Aqua ſuper natãs ſãguini miſto, non eſt bilis

ſæpe ſæpius ſupernatat ſanguini emiſſo, & frigefacto, flaui coloris, & aliquando lactei coloris, non ſapit bilis flauæ naturam, cum nullas habeat bilis qualitates, & conditiones præter colorem, non amaricat primo, imo dulcius eſt, at inſipida ſaltem, nec igneæ eſt indolis nullo pacto calida eſt ſed potius eſt verefrigida, vt experienti cuilibet fiet clarum; curat enim ſcabiem ſimplicem, & demulcet pruritum ſcabiei ſimplicis vnde colligitur non redolere naturam bilis, quia ſcabiem vrgeret, & pruritum illius, cum bilis ſit cauſa materialis ſcabiei, ex communi illa ſententia fæx nigra quæ fundum petit emiſſi ſanguinis, minus adhuc ſapit eſſentiã melancholici humoris, & atræ bilis, non enim aceſcit nec terræ ſapit naturam, non enim ſicca eſt & frigida, imo calida & humida eſt, ſaliſque naturam potius ſapit quam alterius alicuius rei indolem, cum ibi multum ſalis fixi & volatilis reperiatur fibræ autem quorum beneficio coagulatur ſanguis emiſſus, pituitæ tribui nequeunt, cum non eius eſſentiam redoleãt non enim quid aqueum ſapiunt, ſed potius igneum, & terreum, cum coagulatio &

Fæx ſanguinis dum ſanguis frigeſcit non eſt melancholicus humor.

Fibræ ſanguinis non ſunt pituita.

induratio dependeat, ex calore & ſiccitate, nec etiam perinde arguendum eſt ſanguis emiſſus abit in hos humores in aquã flauã viridẽ lactẽã fibras, & terreum quid & nigrum, ergo illa ſunt & continentur in ſanguine intra venas conſeruato, quia hæc oriuntur ex putrefactione, & alteratione ſanguinis emiſſi, qui dum alteratur & corrumpitur, abit in res varias ac diſtinctas, ſecundum alterationis & corruptionis ſuæ varias teſſeras, hoc enim eſt proprium, & innatum corruptionis, & alterationis, mutare corruptum & alteratum in varias & diſtinctas ſubſtantias ab ipſo corrupto & alterato diuerſas. Alioquin corruptum & alteratum non corrumperetur & alteraretur, non enim hæc eſt optima conſequentia ſãguis mutatur in pus in tumoribus, & abſceſſibus ergo pus eſt in ſanguine. ſanguis mutatur in lac in mãmis, ergo lac eſt in ſanguine: hæc Entimemata *ridicula ſunt, videte ergo & meditamini quæſo ô viri ſapientes, quantum ſit erroris ſanguinem humanum quadripartitum conſtituere, quòd in quatuor diuerſos humores abeat, per ſui ipſius corruptionem, & alterationem poſt emiſ-*

sionem suam, nam millenos inde colligerentur esse liquores in sanguine, quia in millenos & vltra potest mutari liquores, per sui varias ac distinctas corruptiones adde quod sanguinis ortus non est ex his in quæ resolutus mutari potest si ergo non sint humores quatuor in sanguine & sanguis sit simplex & homogeneus liquor alimentitius quo partes simpliciter nutriuntur, & conseruantur nullus ergo inde erit morbus ex pituita, nec vllus effectus præter naturam, ex vtraque bile, nec vllus item ex sanguine, cum sanguis vt alimentum simplex & homogeneum, & laudatum nullos præter naturam morbos producere queat, si producat autem necesse est vt alteretur & degeneret à sua natura, & conditione, itaque non erit sanguis, sed quid aliud. Quid sit autē istud aliud in quod sāguis degenerari potest iam nobis erit inquirendum vt morborū essentiam & naturam patefacere valeamus, & an Medici antiqui & patres nostri errare potuerint, perquirere valeamus, non enim in votis habeo errores antiquorum medicorum in tantum persequi vt eos ipsos vilipendam, & fastu quodā

Nullus morbus est ex pituita nec ex alijs humoribus.

me ſublimem, at antiquos humanos eſſe, & humani nihil alienum ab ipſis fuiſſe & perinde errare potuiſſe, & me ipſum etiam perinde, vt humanum errare poſſe, & rogare omnes poſt me veniales errores meos corrigere velle, vt tandem cognitio maturæ abſoluta fiat, & integra, & hinc exſurgat Medicina perfecta, in laudem & gloriam Dei omnipotentis, & vtilitatem proximi noſtri, in cognitione enim naturæ plus rationi eſt condonandum & experientiæ, quam authoritati, perinde ſi rationes meæ, & experientiæ non optimæ videantur, trutinentur & ponderentur diſquiſitione naturali, vt ſi quid falſi continere videantur reijciantur omnino & eliminentur prorſus ab ſcholis: quod ſi vero probæ experiantur quidni ampexabuntur & tutabuntur.

In ſingulis ergo morbis diſquirendis refutabimus quatuor illos humores in alimento noſtro hepatico fictitie contentos ex quibus putrefactis morbos oriri omnes tota falſo credidit antiquitas & oſtendemus clare admodum quid ſit illud præter naturam in quod degenerat alimentum noſtrũ errat enim ſæpe ſæpius natura noſtra in

Error magnus totius antiquitatis.

in coctione & digestione alimenti sui, ex quo errore fiunt illa præter naturam ex quibus fiunt morbi, vt singulis capitulis fiet clarissimum singulos morbos perquirendo: opus quidem Herculeum est, & humeris meis impar in magnis tamen voluisse sat est, venient post me quamplurimi qui inuentis his lucem addent maiorē & sic perficietur Deo fabente Ars medendi in solatium miserorum hominum ægrotantium, quod quidem summopere est exoptandum & pro tanto beneficio Deum orandum, nec mihi imprecandum, quod studio & opere hæc clara facere contendā & manifesta in lucē promere, omni conatu enitar, vt veritas naturæ, & lumen omnibus eluceſcat, & tenebræ antiquorū ethnicorū penitus euaneſcant hoc enim in ſæculo gratiæ, & benedictionis christianæ potius fieri & euenire neceſſe est quā in prætentis & huiſce maledictionis tēporibus.

DE CEPHALALGIA SEV DOLORE CAPITIS.

CAPVT I.

OMNES totius antiquitatis Medici, & recentiores etiam omnes quotquot sunt dolorem capitis omnem ortum ducere ex intemperie, vel solutione continui sustinuerunt & adhuc mordicus subsstinent, nihilominus tamen nihil falsius scribi potest nec doceri, intemperies enim nec frigida nec humida nec sicca nec composita potest vllo pacto tam cito introduci in partes capi-

Dolor capitis non est ab intemperie vlla.

tis: nec ab his tolli ac reuelli, quam cito introducitur dolore quamque cito tollitur, ac reuellitur ab hisdem partibus. Secundo dolor est in subiecto sensibili, & sentiente hoc est in spiritu vitali qui totum caput, ac partes eius proprie & immediate sensibiles facit, eo enim ablato nullatenus sentiunt partes capitis, nec corporis, atqui in spiritum vere sensibilem & sentientem nulla cadere potest intemperies, absque totali sui destructione ergo nulla intēperies capitis dolorem agere potest. Addam quod intemperies nulla possit subito introduci sed pedetentim ac sensim, & cum sensim ac pedetentim introducatur: tunc temporis natura assuescit gradus illos caliditatis vel siccitatis, vel humiditatis vel frigiditatis & perinde non sentit hos gradus, vt patet in introductione febris hecticæ, & in apoplexia, & in mania vbi nullus est dolor & tamen in his capitis morbis, caput maximam induit inremperiem. Ex his rationibus patet dolorem capitis non prouenire ex intemperie cui quidem etiam non proprium est & innatum dolere, sed si sit intemperies calida, est calefacere, si sit sicca est siccare, & sic de reliquis non ergo dolor capitis pendet ex vlla intemperie, nec etiam ex solutione continui, nam si

Dolor proprie vbi sit.

Nulla intēperies cadit in spiritum.

Intemperiei non est dolere.

dolor penderet ex ſolutione, vbi eſſet dolor, nihilominus videmus ſolutionē continui recentem & inueteratam non dolere, ſed poſtquam labra vulneris intumeſcere incipiunt, ab aere crudo, & cruore alterato vulnera etiam leproſorū non ſentiunt & tamen ſoluta ſunt, ſtygmata ſagis à Diabolo impreſſa inſenſibilia ſunt, quamuis ſolutionem continui patiantur, ergo ſolutio continui pura & ſimplex non eſt immediata cauſa doloris ſentiens tantum & immediate ſenſibile, in corpore viuo eſt tantum quod percipit dolorem, & quod illi nocent, et illi repugnat, eſt vera cauſa doloris at ſolutio continui non pure et ſimpliciter percipit dolorem nec eſt proprie et ſimpliciter quod repugnat ſenſienti, et ſenſibili, ſed illud ſolum quod ex ſolutione ex ſurgit vt alteratio ſanguinis et corruptio aduenies et aer crudus qui corrumpit et alterat ſpiritum partium ſolutarum ex his ergo clare admodum expoſitis concludendum fateor, dolorem capitis neque ex vlla intemperie neque ex vlla ſolutione continui dependere, ſed ſolum cum Hyppocrate, aſſerendum eſſe dependere ex ſpiritu impetum faciente in corpore noſtro, qui ſolus eſt ex eadem ſententia Hypocratis immediatum organum ſenſus, doloris, motus, voluptatum, cō-

Dolor non eſt ex ſolutione continui.

Vbi eſt ſolutio, ibi non eſt dolor,

Sentiens & ſenſibile eſt cauſa doloris.

ſpiritus eſt cauſa doloris cum ſolus ſentiat.

ueuientiæ ſymboli attractionis repulſionis, contracturarum relationis & alterationis omnis, is enim ſolus ſpiritus eſt veriſſima cauſa actionum omnium, ſiue ſanaram ſiue morboſarum et perinde eſt vera cauſa doloris capitis, cauſæ materiales præter naturam, à quibus excitatur ſpiritus noſter vt doleat, ſunt quicquid aſcendit ad caput vel materialiter per alimentum quod alteratur, et degenerat ex natura alimenti, et induit naturam excrementi, quod quidem inter expurgandum et expellendum faceſſit negotium ſpiritui noſtro, et inde laborat, et dolet donec expulerit illud omne quod illi nocet, vel vaporaliter ex excrementis et ſpurcitiis alimenti partium internarum vapores hi ad ſacram Palladis arcem aſcendentes, ſunt eiuſdem indolis & naturæ, ac excrementa alimentorum ex quibus producuntur, ſunt enim & qualitate & ſubſtantia omnia præter naturam, itaque ſpiritui noſtro vitali & animali, qui verus eſt & ſolus totius ſanitatis noſtræ & corporis economus, repugnant, & contrariantur, & perinde quatenus eſt doloris immediatum organum illi dolorē inferunt, donec ipſemet ſpiritus dolens & ægrotans cauſas ſui doloris foras expulerit ac ſuperauerit & tunc liberatur à dolore ſuo, & morbo, vi aliquando

propria

propria ſua, & calore, vel roboratus medicamentis proprijs & innatis, ſuammet ipſam naturam & eſſentiam roborantibus & reſtaurantibus nec eſt opus dicere & enarrare qualia ſint & quanta, illa recrementa alimenti noſtri quæ contraria ſunt ſpiritui noſtro, quia mutantur ſecundum variam & diſtinctam alimenti degenerationem, & alterationem, vnde noui oriuntur ſæpe ſæpius morbi ex noua & recenti alimenti noſtri degeneratione & alteratione, in locis varijs & diſtinctis quæ quidem ſcitu non ſunt neceſſaria, ad capitis dolores quoſcumque curandos modo recrementa alterati alimenti partibus capitis adhærentia, & ſpiritui noſtro vim inferentia, tolli poſſint, & euacuari, roborato ſpiritu noſtro, qui modo ſufficientes habeat vires ad expellenda illa recrementa quæ illi sũt nocumento non eget midicamentis arte paratis, nihilominus tamen ſi ſufficientes non adſint vires, ſequenti methodo, eſt illi ſuccurrendum,

Spiritus fortis & potẽs curat ex ſe dolores.

Curatio doloris capitis.

In cura doloris non est mittendus sãguis nisi peccet in quantitate.

PRimo nunquam mittendus est sanguis, nisi quantitate peccet quod raro euenit, raro plus sanguinis efficit natura quam illi necessarius sit ad alendas corporis sui partes, nihilominus tamen hac in re peccare potest, & hoc in casu mittendus est sanguis maxima in quantitate, & præcipue ex venis capitis, nasi & frontis & temporum & ibi prudenter agendum ne copioso sanguine emisso debilitetur spiritus, qui robur suum & vires omnes desumit ex sanguine, pandenti ergo consilio hic vtendum est nec copiose mittendus est sanguis nisi hæmorroides & menstrua suppressa sint quo in casu malleoli venæ secandæ sunt ne motus naturæ intermittatur sed iterum procedat, secundum motum suum, multo minus est recurrendum ad trochiscatum Agaricum, nec ad Rhembarbarum nec ad Senem nec ad hieram picram, vsus sũ per triginta annos hisce remedijs, & nihil commodi & vtilitatis in curandis doloribus capitis, in hisce remedijs reperij confuge tantum si corpus ægrotantis sit cacochymicum & multa saburra peccãtium recrementorum turgeat, confuge

Curatio vera & tota doloris capitis

inquam ad Aquilam chymicam seu puluerem hermeticum quam multis in locis librorum meorum fideliter descripsi, est enim antimonium præparatum cum sublimato mercurio, ambo venenata sunt,& simul iuncta per distillationem constituunt lignorem gummosum qui ter aut quater distillatus in nouis retortis, per cineres & aqua laudati fontis præcipitatus dat puluerem albissimum aqua fontis edulcorandum qui quatuor granorum aut quinque dosi, cum custodia artis & regimine propinatus cum vino aut aqua aut tusculo capitis dolores omnes tuto cito & iucunde tollit, tribus in diebus iterata dosi, sublatis causis omnibus dolorum omnium: quod si hæc purgatio non arrideat omnibus quod timeant, ipsum nomen Antimonij, & Mercurij sublimati, quod tamen innocens est, & nulla venenata qualitate præditum modo rite præparetur secundum normas & leges à me ipso præscriptas, vsus sum per viginti annos & adhuc vtor in curatione morborum omnium, & nunquam adhuc delusus sum ab ipso medicamento, nec delusi fuerunt ægroti mei, quin ex solo ipso medicamento liberati sint, à morbis incurabilibus quam meximis si ergo non placeat hæc purgatio, quia vomitum excitat, & vexat non nullos qui amaro re-

Agunt excrementa capitis in spiritũ capitis ope suorum spiritũ qui agunt inspiritũ soli enim spiritus in spiritum agunt & patitur spiritus ab spiritu.

Puluis hæmelicus quos vexet

Sudorifica summa & simul cordiaca.

cremento turgent in ipso ventriculo, ex cuius vaporibus caput ascendentibus fiant dolores acutissimi si nolint assumere tale medicamentum, recurrendum est ad sudorifica chymica bezoartica ad aurium sudorificum ad stannum sudorificum ad Mercurium sudorificum ad margaritas & coralla sudorifica & ad talia volatilia ex plantis, cephalius educta quorum omnium dosis est d. ſ. ad di in aquis appropriatis & sudorificis, cardui benedicti vlmariæ & similium dosi vna sumpta summo mane cooperiendus est æger & illi prouocandus est sudor omni nocte, & sic procul dubio curatur omnis dolor capitis tuto cito & iucunde, cum nulla virium proſtratione: datur etiam capitis purgium mere efficax cuius puluere per nares insufflato externutamenta excitantur, & sic cerebrum motu illo excutit recrementa illa quæ illi sunt nocumento? Est autem hic puluis ex sequentibus compositus: peti optimi radicus albi Ellebori foliorum maioranæ siccæ saluiæ & betonicæ siccæ an lauri foliorum corticis mali aurantij & limonum an cinnamomi & caryophillorum an moschi & aubari grana octo misceantur omnia simul, & reducantur in alchool tenuissimum, de quo sumitur parua in quanti-

Caput perquam mirādum.

tate per nares, bis in die. mane & sero longo tempore a passu.

De inueteratis capitis doloribus.

Caput II.

Inueteratus capitis dolor vnde fiat.

Inueteratus, capitis dolor est à pertinaci & contumaci recremento aliquo quod ex alimento capitis corrupto & alterato producitur, & sua peculiari viscositate, & tenacitate expelli non potest ab spiritu nostro vitali, qui caput nostrum & partes eius viuificat & actiones vitales in his producit item & morbificas si ab excrementis ipsis ope spiritum lædatur ipse spiritus secundum enim læsionem suam, & diuersitatem læsionis oriuntur & morbi varij & distincti materialiter autem distinguuntur, ex natura diuersa & distincta excrementorum, quæ in capite producuntur ex varia alimenti capitis corruptione & alteratione corrumpitur enim sæpe sæpius, & alteratur alimentum partium nostrarum, & secundum corruptionem & alterationem ipsius alimenti, variantur morbi, itaque si alteratio & corruptio illius alimenti sit tenax viscosa & glutinosa ita vt pertinaciter adhæreat partibus capitis, & difficulter

Dolores capitis varij vnde

quia ex excrementis varijs sunt & spiritus varij qui diuersimode aguntur in spiritum & sic variatur dolor capitis & alij morbi.

explodatur, pertinacem ibi parit dolorem & curatu difficilem, vnde cũ difficulter eijciatur eius materia, fit inueteratus dolor, ab excremento difficili cũ via expugnabili. Ab ipsis excremẽtis difficillime expugnabilibus sæpe sæpius enascuntur vermes serpentes, scorpiones, & alia monstra, quæ ex excrementis illis leuissimo calore partium & humiditate enascuntur & corrodunt partes, & hinc spiritus sensus verissimum organum, & instrumentum dolet summopere, à causa continua & perenni negotium illi perenniter faciente: hæc est verissima causa materialis inueterati doloris ipsius capitis, efficiens vero causa est, ipse spiritus animalis viuificans partes capitis, easque sentientes faciens.

Vermes serpentes scorpiones in capite generali vnde,

Cura inueterati doloris ipsius capitis.

TOtius curationis cardo inueterati doloris capitis consistit in auferenda materiali causa ipsius doloris, & roborando spiritu nostro animali in se ipso primo sentiens, & patiens dolorem, & secundo communicante ipsum dolorem partibus omnibus quibus præest, & dolet, in ipsis Vt ergo auferatur causa materialis ipsius doloris, expurganda sun

Cura inueterati doloris capitis in quibus consistat.

excrementa illa omnia acria, salita, pungentia & vrentia sæpe sæpius, quæ ex errore coctionis alimentorum in capite enascuntur, expurgabuntur ergo omnia illa excrementa antimonio nostro præparato vel croco metallorum vel viuo hæmetico, sequenti methodo præparato ℔ viui optimi albi ʒIIII cinnamoni optimi pulueris hæmetici nostri grano octo, vel croci metallorum tantundem maneant in infusione per noctem integram cras mane filtrentur, filtrato claro & limpido adde sympi violacei, aut sympi capillorum veneris nisi fiat potio gratissima & suavissima summo mane, cum custodia & regimine artis propinanda,

Purgatio inueteratos capitis dolores curans tuto cito & iucunde.

Iteretur bis vel ter hæc potio secundum vires ægrotantis & secundum copium excrementorum expurgandorum deinde expurgato capite, lauetur totum caput summo mane frigida fontis aqua, in valde robustis corporibus, in alijs vero tepida lauetur aqua deinde per caput purgium nostrum superius præscriptum primo capite de dolore capitis purgetur caput sumendo ter aut quater in die parum huius capitis purgij per nares insufflando odoribus deinde gratissimis confortetur cerebrum rosis violis ambro & moscho, si non cesset his remedijs peractis

Caput purgium mirũ est in curandis inueteratis capitis doloribus.

dolor, crudele aliquod animal productũ in quadam cauitate capitis, vbi potissimum dolor vrget suspicandum est, & perinde de træpano est cogitandum, & eo ipso pars illa capitis aperienda est, vt tollatur illud animal, cauendum tamen ne træpanum apponatur super futuras capitis, nam etsi dolor esset in ipsis futuris nihilominus tamen, longe ab ipsis futuris, est applicandum træpanum & eo ipso apperiendum est cranium, deposito prius pericranio, vulnere cruris forma in ipso pericranio prius facto, & periosstio cum cauda spatulæ deinde sublato, vt super cranum nudum & periosstio denudatur apponatur træpanum sublata deinde parte cranij tegenda est linteis essẽtia menthæ aut calamenti aut couermarinis madidis vel spiritu viui mirrha vel thure impregnato, sic animalia illa ex excrementis alimenti producta, foras eijciuntur aperto cranio tum odore ipsarum essentiarum & facultate expultrice ipsius spiritus, & erecto illo animali consolidandum est vulnus, quod solis illis topicis remedijs, spiritu scilicet viui thure mirrha impregnato peragitur, potest superponi emplastum de betonica dissolutum cum spiritu viui in vnguenti consistentiam, vel balsamum sulphuris quod sequenti fit methodo ℞ olei communis

Quid obseruandum in træpano.

Balsamum sulphuris qua via paretur.

oliuarum lib. 1. sulphuris flaui ℥I. bulliant simul in vase fictili, donec oleum rubescat vt sanguis deinde auferatur ab igne dum adhuc calet adde ceræ optimæ nouæ ℥III. therebentinæ ℥II. thuris mirrhæ & aristologiæ rotundæ & necotianæ in puluerem redactori an ℥I. miscentur simul dum adhuc calet, & fiat linimentum, de quo tractetur vlcus seu vulnus huius capitis, & Deo dante breuissimo tempore ad cicatricem conducetur, laudatum, & omnia etiam vulnera cum eo balsamo tutissime, & iucundissime ad cicatricem breuem conducuntur, & sic curantur dolores capitis inueterati quicumque, & hæmierania ipsa, de qua particulare caput, non est faciendum cum hæmicrania curatur medicamentis supra allatis, & solius frigidæ fontis aquæ lotione, cum calor naturalis ipsius capitis, & ipsemet spiritus refocilletur admodum repercussione ipsius caloris externi, intus facta, & per antiperistasim vt ita loquar sic augetur calor naturalis ipsius capitis, & fortior perinde fit spiritus, vnde fortius propelluntur foras causæ materiales ipsius doloris ab ipsomet spiritu expellente & ab ipso dolore se vindicare volente. Vnumquodque enim se ipsum defendit & conseruat aduersus suos naturales hostes & inimicos.

Balsamum sulphuris qua via paretur.

Hæmicraniæ vera & tuta natura.

De *dolore dentium*

Caput. III.

Alimentum dentium degenerat aliquando in excrementũ ex quo dolor dentium.

Dolor dentium quid proprie ſit.

ALimentum proprium & innatum dentium ſæpe ſæpius deprauatur & degenerat in excrementum aliquando acre mordax & cauſticans pungens & corrodens vnde ſpiritus quo viuificantur dentes ſibi dolorem & laborem ineſſe perſentit, eſt enim dolor dentium paſſio & affectus præter naturam ipſius ſpiritus qui dentẽ viuificat, ab excrementis præter naturam, quæ ipſum ſpiritum præter naturam afficiunt, vnde dolor fit in dentibus & non à pituita nec ab vtraque bile per vapores aſcendentes in caput, & hinc in fauces in dentes in gengiuas deſcendentes ibique dolores facientes quod incidant in neruum radicibus dentium inſertum eumque vellicans ac pungens vnde dolor acutiſſimus quod merum commentum eſt, nam non datur pituita in corpore nec vtraque bilis vt probatum eſt in præfatione huiuſce operis, & quod ex alimento noſtro alteratur, & corrumpitur abire non poteſt in pituitam & vtramque bilem cum tempus, locus, & agens, mutent corruptum, in varias

res distinctas diuersas, secundum varias alterationis, & corruptionis vires. quod tamen ex doctrina Galenica, non fieret si semper ex pituita, & vtraque bile alimentosa exoriretur pituita & bilis vtraque corrupta, si enim corrumpantur hi humores, postquam corrupti sunt non merentur amplius nomen horum humorum, quod distinguantur toto cœlo per corruptionem, ab ipsis humoribus non ergo dolor dentium prouenit ex his humoribus corruptis & alteratis, cum nullo pacto reperiantur in corpore, nec reperiri possint. sed tantum excrementa quamplurima, quæ ex vno latice, seu vnico humore alimentitio per corruptionem eius & alterationem ortum habent quæ quidem excrementa variantur & distinguntur secundum tempus & loca in quibus putrefiunt, & ex varietate & distinctione spirituum horum excrementorum variantur etiam morbi & dolores ab ipsis prouenientes. sic dolor dentium variatur, vel maior & acutior vel minor & obtusior fit secundum excrementum magis pungens vel minus spiritum nostrū lacessens facili autem via & methodo curatur hic morbus & dolor medicamentis ex chymicorum fonte desumptis.

Si humor esset in corpore & corrumperetur non morere tur nomen humoris corrupti.

Dolor dentium vnde augeatur & minuatur.

Curatio doloris dentium.

TOta dentium doloris cura dependet ex ablatioe excrementorum acrium & mordacium ſpiritum dentium laceſſẽtium, ſublata enim cauſa tollitur ſtatim eius effectus, vel in mutatione horum excrementorum nam ſæpe ſæpius impurgato corpore & capite vel partibus dolore affectis, ceſſat dolor, nec redit, quia excrementa illa, acria mordacia, & cauſtica dolorem inferentia, mutantur & alterantur à ſuis qualitatibus cauſticis & mordentibus, itaque cum non amplius acria ſint, & mordacia ac cauſtica: neceſſe etiam eſt vt dolor ceſſet. mutantur autem illa excrementa oppoſitis remedijs cauſticis & mordentibus alijs, quæ mordacitatem, & acredinem excrementorum extingunt, vt ſolet contingẽre in appoſitione aquæ fortis olei vitrioli olei ſulphuris, olei camphoræ, olei caryophillorum cinnamoni, olei ligni innipери rectificati, & ligni gaiaci, vel olei & eſſentiæ thimi calamenti origani, piperis gymgiberis, & Salureiæ eſſentiæ quæ ad miraculum vſque dolores dentium mirifice ſedat, guttulis nonnullis harum eſſentiarum perfricatur dens dolens, &

Curatio doloris vnde delendeat.

Dolor dentium ceſſat mutatis excrementis talem dolorem inferentibus.

Eſſentiæ ſatureiæ miraculum doloriſ dentiũ

ingina, & imponitur guttula etiam au-
ibus vt caput excalefiat, & roboretur
piritus & fiat fortior, ad expellenda il-
a excrementa, quæ illi nocumento sunt
iisce remedijs non inueni meliora ad
olores dentium sedandos, adhibentur
amen narcotica remedia, summopera,
uæ per somnum stupefaciunt spiritum
oſtrum, & indolentem reddunt, at qui
iisce remedijs anodinis vti vellēt eos ip-
os moneo, vt prius purgent caput & ip-
um corpus, mercurio dulci sequenti
nodo. ℥. mercuri dulcis digredij va-
ore & nidore sulphuris ardenti præ-
arati & aqua rosacea soluti grana sex,
onseruæ violarum ʒj. hisce fiat bolit,
etur mane regimine & custodia deinde
tatur anodino summo sequenti metho-
o præparato ℥ opij terrefacti super la-
minā ferreā calidā donec optime siccetur
pium ʒjj. deinde dissoluatur aceto ro-
aceo huicopio dissoluto adde cōfectionis
liserines & hyacinthinæ an ʒj. theriacę
ptimæ pulueris electuarij diarrhodo-
is abbatus ʒj. moschi, & ambari an gra-
a sex salis margaritarum & corallorum
n ʒj misce opiata satis dura vitreis va-
is conseruanda, ad vsus, cuius dosis est
ranorum decem, & fiat pillula vnica
onderis decem granorum, detur tem-
ore somni post purgationem corporis,

Purgatio doloris dentiū.

Super setarem.

Laudanum paracelsi nec anodinū sumam.

Curatio dolorũ omniũ.

& sic euanescunt dolores dentium imo & dolores omnes alij quicũque sint, colici vel arterici.

De *dolore aurium.*

Caput IV.

Dolor aurium vnde fiat

IN cauitate cerebri circa aures, in interioribus earum partibus, fit dolor acutissimus, aliquando à tumoribus præter naturam, qui in his partibus, progignũtur ab excrementis, quæ inibi demandãtur ab spiritu sanitatis nostræ œconomo ibique calore & humiditate partium putrescunt, & conuertuntur in pus, quod foras exiens rupto tumore, dolorem cõpescit itaque dolor aurium nihil aliud est, quam affectus præter naturam auriũ ab excrementis ipsius cerebri putrescentibus & sæpe sæpius tumorum præter naturam excitantibus ibique spiritũ aurium lacessentibus & cum dolore afficientibus sit spiritus siquidem sensus organum, & instrumentum dum eb excremẽtis præter naturam afficitur non potest ipsa excrementa pati, quin doleat, quin acria sint & mordacia, & cum corrumpũtur & alterantur, partes ipsas corrumpũt & alterant, quibus continentur, vnde

Dolor auriũ quid sit.

ſpiritus harum partium propter corruptionem ſuarum partium dolet maxime, donec corruptio abierit, & quod illi dolori eſt, eiecerit ac foras expulerit non minus dolet ſpiritus in alijs corporis partibus, dum excrementa alimenti putreſcunt & faciunt tumorem aliquem, quam in auribus, in his enim vt in alijs corporis partibus, excrementa, ab alimento ſeparata putreſcunt, & alterantur, & abeunt in tumores, vbi pus fit, & ſic ſcandeſcit ſpiritus, & inflammatur pars ſcandeſcente ſpiritu ipſius partis, fixo & permanenti, ſpiritus enim influens ſæpe ſæpius non ſcandeſcit, etſi pars ad quam influit ſcandeſcat, niſi in magnis & perurentibus valde inflammationibus tunc enim temporis influens ſpiritus, vna cũ fixo & permanenti ſpiritu ſcandeſcit, & refluxu ſuo ad cor, inflammat ſedem cordis, vnde febris exoritur, per totum corpus. ſcandeſcente & inflammato influente ſpiritu, qui cum totum corpus permeat & penetret, inflammat etiam ſingulas corporis partes, quibus influit, quod quidem clariſſime oſtendemus tractatu noſtro de febribus, ibi autem ſufficit, vt manifeſtemus qua ratione inflammentur aures ex dolore, & ab excrementis in ipſas aures demiſſis & vnde dolor exoriatur, quod quidem ſatis admodum ma-

Spiritus sẽper dolet ab excrementis ipſum laceſſentibus ope ſpiritus interni ipſorũ excremento rum habent enim omnia ſuos ſpiritus beneficio quorũ agũt in ſpiritum noſtrum & ſic ipſum agitant.

ſpiritus cordis imflãma tur inflammato ſpiritu influente partium.

nifestum & clarum fecimus omnibus Medicinæ candidatis, supereſt iam curationem doloris aurium declarare.

Curatio doloris aurium.

Curatio doloris auriũ,

TOta doloris aurium curatio dependet, ex sublatione causarum materialium ipsius doloris, & in roboratione spiritus dolorem patientis & sentientis, tolluntur causæ materiales & occationales ipsius doloris, mercurio dulci superius capite de dolore dentium descripto, qui quidem mercurius per tres dies summo mane ieiuno ventriculo assumi debet, eadem methodo ac via, qua in superiori capite assumptus est deinde caput est roborandum anodyno summo, seu laudano paracelsi capite etiam superiori descripto & eadem dosi est assumendum & interim in ipsas aures instillandum est balsamum sulphuris, vel essentia Saturneiæ, vt ipsa pars dolens roboretur, & si sit aliquid tumoris, rumpatur & exeat pus rupto tumore, & si ægrotantes sanguine turgeant mittendus est sanguis, ex cephalica partis dolentis, & ex venis frontis, & temporum vt fiat reuulsio sãguinis, ad partem dolentem accurrentis, & sic adaucto sanguine excrementoso, accrescit

In aurium doloris sanguis mittẽdus etquare

accreſcit dolor accreſcente cauſa, & perinde mittendus eſt ſanguis, ex his partibus vt fiat reuulſio ſanguinis ad partem affectam accurrentis: ita enim tumor diminuitur & ne fiat impeditur & cauſæ doloris diminuuntur, & cenſim ceſſat affectus purgato corpore, & capite caputpurgio noſtro, deſcripto capite primo huius operis, in curatione doloris capitis, & ſi hiſce remedijs peractis conſiſtat, adhuc affectus, recurrendum eſt, ad ſudorificum ſummum noſtrum quod ſequenti methodo paratur ſtanni anglici lib. liquetur in ſigillo & poſtquã fuſum eſt auferatur ab igne, & proijce intus mercurij crudi optimi lib. & fiat à malgama huic amalgamati trito, adde mercurij ſublimati libram vnam, & permiſce ſimul in mortario marmoreo contundẽdo & retortæ forti inde puluerem hunc, & diſtilla leuiſſimo igne cinerum, diſtillatur enim igne leuiſſimo aqua perclara, quæ recipienda eſt recipienti in fundo cuius ſit aquæ communis ſtillatitiæ lib. 1. Poſtquam omnis liquor ſtillauerit & retorta refrixerit ſi non ſit rupta, illi eidẽ retortæ ſuper infunde aquam omnem recipientis, cum liquore ſtillato conunctam, & ſuper cineres calidos, repone vt materia quæ remanſit in retorta funditur & liqueſcat cum hac aqua, ibi

Sudorificũ magnum ex ſtanno paratum.

tunc temporis separatur amalgama stanni & mercurij à capite mortuo quod cum salis stamini sapiat naturam liquatur turbida cum aqua & liquore recipientis ideo filtranda est aqua illa vt claresçat solutio salis stanni, per filtrum cartaceū infundibulo aliquo vitreo stabiliendum ne à pondere ipsius aquæ rumpatur filtrū, postquam clarificatus est liquor, distillandus est igne cinerum in retorta vitrea nitida, & noua, postquam stillatus est liquor iterum fæci suæ, & magnati in fūdo retortæ superstiti, est reddendus vt dissoluat magna illud, quod iterum filtrādum est, & iterum distillandum & hoc quater aut quinquies est repetendum donec sal in fundo retortæ superstes album sit tunc temporis dissoluendum est, cum suo stillato ltquore, & postquam dissolutum est & filtratum, imponendum retortæ vitreæ quam maximæ, in fundo cuius sint salis vitri perquam optimi ℥vj. & statim imponendum est, & iungendum retortæ maximum recipiens, nam hæc materia ebullit maxime & subleuatur materia, & exit foras cum vento & impetu maximo, & nisi recipiens sit magnum & retorta maxima perditur tua materia, ebullitione transacta, quæ fieri solet, super cineres tepidos, collocata ibi retorta, stillandus est liquor

sudorificum maximum stanni,

omnia, ad ſiccitatem vſque materiæ quę in fundo retortæ albiſſima eſt quæ quidē ſine vlla alia præparatione, & lotione ſudorifera eſt, & doſis eius eſt, grana quatuor aut ſex in aquis ſudorificis vlmariæ cardui benedicti, & ſcabioſæ, hoc ſudorifico infiniti curantur morbi ideo non repetemus ipſum ſed ad caput iſtud remittemus: dolores ergo aurium curabuntur, hoc ſudorifico, & dabuntur ægranti grana ſex huius pulueris in ℥ j. aquæ vlmariæ, & cooperietur æger in lecto quammaxime, & ſic ſudore tranſacto liberabitur à dolore ſuo. Hocque ter aut quater repetendum eſt, donec dolor omnino ceſſauerit, ſic enim natura ipſa, liberat ſe, à dolore aurium & dolore capitis, excitatis ſudoribus, excandeſcente calore & ſpiritu ſuo innato & primigenio, vt cuilibet experientia ipſa ſit manifeſtum.

Sudorifico ſtanni curátur dolores omnes.

De *vertigine capitis.*

Caput XVII.

Vertigo quid proprie sit.

Vertigo capitis dicitur, cum omnia circumagi & gyrari videntur sed tamen nihil est eiusmodi, at omnia firma stant, & caput & corpus, & reliqua cuncta foris astantia firma sunt, & nvllo pacto ingyrum vertũtur sed gyrari videntur hoc autem fit cum excrementa alimenti nostri vaporabiliter ad caput ascendunt hæcque ab spiritu nostro vitali in fugam vertuntur & dum fugiunt spiritus nostri pugnã,& certamen, in gyrum vertuntur in cauitate cerebri & in pupilla oculi nostri, vbi videtur hæc gyratio, nam hæc rogatio non in cerebro videtur, cerebrũ enim non videt, sed oculus tantum, si ergo rotatio, & in gyrum versio conspiciatur in oculo fieri oportet propria & non in cauitatibus cerebri, nisi turbata imaginatione quæ repræsentat vnde etiã tenebræ, aut spectra rubentia oculis obijciuntur, ex vertigine quod signum euidentissimum est, hoc vitium in imaginatione & in pupilla oculi, in cristallino humore fieri debere, vbi vaporosa excrementorum tenuis quædam substantia,

Falsos illos motus animo nostro.

permiſcetur ſpiritibus animalibus, qui caput & oculum viuificant, & viſionem inoculo faciunt, quæ quidem excremētoſa ſubſtantia, dum eterogenea eſt ab ipſo ſpiritu vitali & animali illi permiſceri non poteſt imo eliminatur ab ipſo ſpiritu, & in fugam vertitur itaque per capitis concaua oculum & pupillam oculi gyrat, & ſic omnia videntur gyrari & circumrotari, & ſic fit vera vertigo, quæ quidem eſt affectus proprius & innatus capitis, & hinc phantaſiæ & oculi, miror quod adhuc medicorum aliquis hoc non animaduerterit. Definiemus ergo vertiginem, affectum præter naturam oculorum & cerebri, & læſæ imaginationis ab excrementis ſubtilibus in cerebrum & in pupillam oculi & Chriſtallini humoris ſubſtantiam dimiſſis, quæ dum fugantur ab ſpiritu noſtro, vertuntur in gyrum, in rotundo certaminis huius loco, & ſic vertigo paratur, donec hæc excrementa abierint foras, & expulſa fuerint. Vt ſolet fieri in ebrioſis & vino madidis vapores, & ſpiritus vini incocti caput aſcendunt, ibique imaginationem lædunt & per neruos opticos in oculum deferuntur, & in humorem Chriſtallinū deportantur. ibique cum non ſint de ſubſtantia ſpiritus animalis & vitalis, permiſceri non poſ-

Vertigo vnde fiat.

Ebrij omnia gyrari videntur vnde.

sunt cum ipso spiritu, itaque spiritus, eos ipsos viui spiritus crudos & incoctos aggreditur, & in fugam vertit & ipsi dũ persequuntur ab spiritu animali, in gyrum vertuntur in loco illo rotundo, & sic externis omnia videntur in gyrum verti, quod interiora in gyrum vertantur in capite & in pupilla oculi, & præcipue in Christallino humore imo & ipse Christallinus humor in ipso certamine commouetur & in gyrum vertitur ab ipsomet spiritu animali quo viuificatur, & ipsemet spiritus gyrat vnde necesse est, vt omnes species externæ, visibiles in gyrum etiam vertantur, vt clare admodum conspicitur in speculo, quod quidem dum commouetur, & gyrat, tota domus & ea omnia quæ in speculo

Species visibiles representantur in Christallino humore.

representantur commouentur, & gyrant, & sic fit in capite & oculo nostro: species visibiles repræsentantur in humore Christallino, tanquam in speculo si humor Christallinus moueatur & gyrat, mouentur & gyrant omnes species visibiles quæ in eo humore Christallino repræsentantur & hæc verissima vertiginis causa habetur quæ in capite & oculo fieri necesse est turbata & læsa imaginatione ab excrementis subtilibus caput ferientibus & partes visionis & imaginationis, nostræ, & sic excrementa illa sub-

tilia necesse est vt caput ascendant vaporum more & sæpe sæpius in ventriculo stabulantur & vomitu solo eijciuntur ut ex sequenti curatione fiet manifestũ in quo vomitu sunt certissima vertiginis cuiuscumque remedia.

Curatio vertiginis.

Curatio vera vertiginis

CVratio vertiginis dependet ex sublatione causarum materialium, quæ caput & oculum nostrum & partes eius ex quibus visio celebratur in gyrum vertunt, eæque ipsæ causæ materiales vertiginis in gyrum quoque vertuntur, hæc autem sublatio dependet ex purgatione potissimum ipsius capitis, & ventriculi nam purgato toto capite & ventriculo expurgantur & excrementa quæ in illis continentur, & quæ in parte cerebri demandantur ab ipso capite & ventriculo fit autem hæc purgatio, per salem vitrioli vel per antimonium nostrum seperius allatum & per mercurium dulcem, spagyrice præparatum, vel sequenti arcano, & extracto ellebori albi, quod sequenti methodo fit ℞ radicis ellebori albi lib. reducatur in puluerem tenuissimum deinde maceretur in aceti stillatitij lib. iii. per octo dies in vase vitreo optime lau-

Arcanum radicis ellebori purgans.

so super cineres calidos transactus hisce diebus fiat expressio fortis & filtretur per cartam bibulam deinde distilletur lente in alembico vitreo ad mellis consistentiam, deinde extrahe cum eodem aceto stillatitio tincturam ex puluere sequenti, ℞ electuarij diarrhodonis abbatis ʒj. alore hæpaticæ ʒj. cinnamomi optimi ʒ. caryophillorum ʒjj. moschi, & ambari grisei an grana orto fiat puluis ex omnibus ex quo extrahatur tinctura beneficio aceti stillatitij repetiti cohotijs donec nihil tincturæ amplius extrahatur ex illo puluere extracta tinctura coniungatur cum extracto elleborino, quod in fundo alembici remanet, permisce optime & extrahe quidquid aceti poterit extrahi per distillationem leuem, donec in fundo remaneat extractum allebori albi cum tinctura coniunctum, ad consistentiam salis duram vt ex eo possint fieri pillulæ, ponderis granorum decē aut duodecim, hæ pillulæ expurgant caput mirifice, & ventriculum vbi potissimum est focus & nidus ipsius vertiginis & sine vllo conuulsionis metu & labore nullo: corrigitur enim elleborus aceto stillatitio summopere, quia dissoluit ipsum, & in dissolutione sua amittit quicquid habet veneni, vnde alteratus summopere. Quidni corrigeretur elleborus

Elleborus corrigitur aceto.

cum & antimonium, & mercurius ſublimatus aceto illo ſtillatitio, ſummopere corrigantur, ita vt benigniſſima fiant medicamenta, vt experto cuique chymicorum fit manifeſtum, hæ ſolæ pillulæ tuto cito & iucunde curant vertiginem: poſſunt poſt purgationem ternam aut quaternam harum pillularum, vti ægrotantes vertiginoſi, capitis purgio noſtro capite primo de curatione doloris capitis declarato, & ſic totaliter euaneſcet vertigo, & radicitus expelletur nec eſt timendum vllo pacto, vt tranſeat in epilepſiam vt ſæpiſſime fieri aſſolet ex vſu medicamentorum vulgarium, & triuialium, quæ cum non curent morbum hunc, & radicitus tollant eius cauſas tandē radicātur in capite & ventriculo fixantur, ita vt non amplius incidant in oculum & ſic pariunt epilepſiam, vel aliquando melancholiam, & maniam ſpectra enim illa rubra quæ videntur, & circunſpiciuntur, hæc indicant, materia enim hæc inflammatur, & concipit ignem, & fit mania inflammatis ſpiritibus ipſius cerebri de quibus ſuo loco peculiari, de mania, & melancholia tractabitur

Vertigo qua via radicitus euaneſcat.

Ex vertigine ſæpe fit mania.

De phrenitide.

CAPVT VI.

PHrenitis est proprie inflammatio & ignitio spirituum animalium in cerebro, vnde inflammatis & ignitis spiritibus fit delirium fit febris continua, & ardens & fiunt vigiliæ sine vlla intermissione, vnde hæc omnia symptomata febrē consequuntur, & febris primo incipit, cum excandescat spiritus vitalis in ipso corde, deinde consequenter, in nonnullis febribus & in ægrotantibus quibusdā igneſcunt etiam spiritus animales in cerebro, & tota Palladis domus exardescit vnde phrenitis & delirium illud, cum vigilia non intermittente & febre continua, non potest enim anima causæ potissimum materiales huiusce febris quæ symptomata hæc progignit, sunt excrementa alimenti nostri, quæ in igneam degenerant substantiam, & calidam valde, per alterationem suam & corruptionē quæ cum calida sint, & igneæ naturæ, totum sanguinem perturbant eumque inflammant & perinde etiam inflammatur & igneſcit etiam spiritus sanguinis vnde

Phrenitis quid proprie sit.

Febris vbi incipiat in phrenitide.

etiam ignito ſpiritu & inflammato, igneſcit & inflammatur propria domus ipſius ſpiritus: ſic cor excandeſcit & ignitur, & totum perinde corpus exardeſcit, & nihil mirum deinde, ſi excandeſcente toto corpore & exardeſcente, vna cum ſpiritu ſuo vitali, exardeſcat etiam, & excandeſcat cerebrum vna cum ſpiritu animali, vnde phrenitis tunc temporis producitur & vigilia non intermittens, hoc tamen in omnibus febribus fieri non ſolet quia etſi inflammetur cor, & ſpiritus eius vitalis nihilominus dum ita eſt inflāmatus & excandefactus ab excrementis igneis quæ in ſanguine continentur cerebrum conſcendit, corpore cerebri & frigiditate innata & humiditate ſua, temperātur & frigeſcunt moderate hi ſpiritus, ita vt in nonnullis febricitantibus non intercurrat phrenitis propter innatam & naturalem cerebri frigiditatem & humiditatem qua pollent, itaque quamuis cor exardeſcat & ſpiritus eius, non inde excandeſcit cerebrum & ſpiritus eius animalis, propter innatam & naturalem in quibuſdam cerebri humiditatem & frigiditatem, quæ excandeſcentes cordis ſpiritus in cerebrum conſcendentes temperant & refrigerant aliquatenus, vnde omnia in cerebro parate fiunt, & anima functionibus ſuis naturalibus vtitur, tē-

Ignito ſpiritu igneſcit & totum corpus.

Quare in omnibus febribus intercurrat deliriū & phrenitis.

peratis & moderatis ſuis animalibus ſpiritibus hæc eſt veriſſima cauſa phrenitidis, vt cuique meditanti fiet manifeſtum non vapores ex vtraque bile, in caput aſcendentes, cum hi caput non pertingāt nec eius functiones & actiones interturbare queant non enim eorum vaporum eſt, actiones morboſos facere poſſe, cum & ſanas, & legitimas naturæ actiones peragere nequeant, ſolius hoc eſt ſpiritus vnde ſpiritus læſus, ſuas quas peragere debet actiones & functiones naturales, deprauatas & læſas faciat oportet nec eſt inſurgendum bilis vtraque præter naturam in corpore & ſanguine corrupta lædere poteſt ſpiritum & ipſum exardeſcere, cum calida ſit & ignea vtraque illa bilis, hoc tandiu refutatum eſt in præfatione noſtra, & adhuc clarius reſpondemus huic obiectioni, dicendo, ex ſanguine & alimento noſtro homogeneo, non poſſe aliquid per corruptionē & alterationem illius fieri, ſimile quod reſpondeat vtrique bili, nam quod exardeſcere poteſt, & inflammare ſpiritum noſtrum, oportet vt ſit tenuiſſimum, aereum & ſpirituoſum naturam ſpiritus redolens, vtraque autem bilis eſt, quid craſſum & materiale, terreum potius quā igneum, vnde inflammare non poteſt ſpiritum noſtrum, nec totum corpus no-

Actio depēdet ab ſpiritu.

Ex corrupto ſanguine, fieri non poteſt bilis.

ſtrum penetrare, vt partes noſtras omnes lædat propter ſuam craſſitiem & molem terreſtrem, quod in tractatu de febribus Deo dante clariſſime demonſtrabitur, materia enim febrilis oportet, vt ſit tenuiſſima & ſubtiliſſima. vt permeet poros corporis omnes ibique ſpiritus exagitet & inflammet, vtraque autem bilis, non eſt tantæ tenuitatis, & ſubtilitatis, vt totum corpus permeare poſſit. Itaque cauſas noſtras materiales phrenitidis noſtræ collocauimus potius, in ſubtiliſſima & tenuiſſima excrementa ſanguinis noſtri ſubſtantia quæ ſpiritus naturam habeat & eſſentiam, vnde facili via totum corpus permeat, & ſpiritum noſtrum exagitat & inflammat & cum inflammatis & ignitis ſpiritibus caput noſtrum aſcendit & ibi ſpiritus animales cerebri ipſius etiam inflammat & accendit vnde phrenitis ortum habet & vigiliæ, quæ phrenitidem comitantur. Quibus notis cauſis remedia ſequentia adhiberi poſſunt vt tollantur hæc mala & redeant ſpiritus animales & vitales, ad ſuam innatam & naturalem temperiem.

Vtraque bilis eſt craſſa & non tenuis vnde totum corpus penetrare nequit

Curatio phrenitidis.

Curatio phrenitidis vera.

IGneſcentes hi ſpiritus, & ſuo præter naturam calore ſacram palladis arcem accendentes compeſſendi ſunt & moderandus ac temperandus eſt eorum calor, euocatis & eliminatis ſpirituoſis excrementoſis ſubſtantijs hos naturales ſpiritus noſtros inflammãtibus. Itaque occurrente phrenitide in adoleſcente Eu-ſarco & ſanguine pleno, audacter mittendus eſt ſanguis nam vna cum ſanguine exeunt foras & pellenda ſunt hæc excrementa ſanguinis ſpirituoſa ignea & calida quæ ſpiritus noſtros excalfaciunt & accendunt; focus enim & nidus ex quo ſæpe ſæpius aſcendunt hæc excrementa ſpirituoſa ad cerebrum eſt meſcenteriũ obſtructum, à liquida tinctura ſtercoris noſtri, quod quidem ſtercus liquidum ex extremis & vltimis inteſtinis, ab ipſis venis meſeraicis exſurgitur & vna cũ ſanguine miſcetur, & totum ſanguinem inficit, ſua ſulphurea & inflammabili ſubſtantia, ni ab ſpiritu ſanitatis noſtræ œconomo, & ſua facultate expultrice, foras propellatur per vrinas vnde tinguntur & colorantur vrinæ ſuo naturali colore flauo, vel rubro, febrili ſi adau-

Sãguis mittendus eſt in phrenitide.

Vrinæ vnde tingantur flauo colore

geatur illa tinctura liquidi ſtercoris, vnde eſcandeſcit totus ſanguis, & ſpiritus, & hinc aſcendit etiam cerebrum, & trāſfertur illa tinctura liquidi ſtercoris, à ſanguine in cerebrum, & hinc albeſcunt vrinæ in phreniticis ægrotantibus quod tinctura illa ignea & rubra demandetur ad caput, & cerebrum, nec iam per vrinas foras propellatur. Itaque ſecretum quam maximum eſt, in phrenitide, habere medicamentum deobſtructiuum venarum meſeraicarum, & diureticum, vt via illa qua à natura ipſa propellitur liquidum iſtud excrementum patens & aperta fiat, ſtatim enim ceſſat hoc ſymptoma febrium ardentium, itaque poſt miſſionem ſanguinis ex cephalica vel baſilicha, ad quantitatem ſufficientem viribus & ætati ęgrotantis, ſtatim eſt recurrendum ad medicamentum illud diureticum, & deopilatiuum, eſt autē illud tartarus vitriolatus qui varijs modis præparatur apud chymicos at melior & penetrantior eſt ſequens, diſſoluitur cremor tartari ſubtiliſſimus in oleo vitrioli non rectificato, nec à ſuo phlegmate denudato, & detur ad quantitatem coclearis vnius in iuſculo bis aut ter in die, & interim purgetur corpus phreniticorum, ſi vires ſint ferendo, & ſufficiant medicamento ſequenti ♃ mercurij

In phrenitide vnde albeſcant vrinæ.

Tartarus vitriolatus eſt arcanū phrenitidis curandæ.

Purgatio in phrenitide conuenientissima.

dulcis spagyrice præparati diagridij vt superius præparati capite tertio de dolore dentium yrana decem conseruę violarum ʒj misce fiat bolis datur cum regimine & custodia, vel dissoluantur hæc omnia cum sympio rosaceo, & violaceo, vt commodius deglutire queant phrenitici hanc potionem, purgato sic corpore, ad laudanum deueniendum est superius præparatum eodem ipso capite de dolore dẽtium, & voranda est pillula vnica ponderis granorum decem vel dissoluenda est hæc pillula cum aqua rosacea, & propinanda tempore somni sic conciliatur somnus, & tepore & humiditate somni, temperantur spiritus accensi, qui phrenitidem operantur, confert etiam summopere excitare sternutamenta caput-purgio nostro quia natura accensa foras propellitur, & sic solatur cerebrum, si hæc omnia frustranea sunt, & persistat affectus, est enim curatu difficilis hic affectus, quia inflammatus spiritus, & partes omnes cerebri, vix ad temperiem naturalem reduci possunt quin mors subsequatur, & præsertim cum à male curata febri, subsequatur phrenitis: deueniendum ergo est, ad vltimum arcanum phrenitidis curandæ, estque liquor mercurij acidus, qui sua penetranti facultate & frigida & humida natura, in-

flamma-

flammationem illam temperat non solum in cerebo, sed etiam per totum corpus hic liquor acidus postquam ex mercurio sublimato, & amalgamate mercurij crudi cum stanno anglico, æquali in pondere distillatur per retortam in frigidam aquam in recipiente contentam vel in acetum illud quod ex lotione pulueris hæmetici elicitur, melius distillatur hic liquor acidus valde, septena distilatione rectificatus & opio torrefacto in eo dissoluto impregnatus, est arcanum curādæ phrenitidis, datur ad decem aut octo guttulas in sympo violaceo, vel papauerino tempore somni & sic ea gratissima potione temperatur cerebrum & spiritus eius imo febris euanescit ' quod & causa febrilis materialis pereat & destruatur, illo acido mercurij opiato laudanum vitrioli etiam tuto adhibetur ad curandam phrenitidem.

Liquor mercurij acidus est summum phreniti dis arcanum.

Laudanum aliud gratissimum phrenitidis summum arcanum.

De apoplexia.

Caput VII.

Apoplexia natura incognita á Galeno & à Medicis omnibus Galenũ sequentibus

Galenus cæteriq̃ omnes medici qui ipsum sequuntur asserunt Apoplexiam esse obstipationem & obstructionẽ quarti cerebri sinus, à pituita crassa & glutinosa quæ quartum hunc cerebri sinulum initio spinalis medullæ à cerebello incipientem subito irruit & replet & sua repletione, instantanea fit apoplexia, natura siquidem nolens, aut saltem non valens retrahere, aut reducere eiusmodi pituitam, eo semel delapsam, satagit saltem quantum potest, in alterutrum latus illius medullæ canalis deponere, vnde consequenter fit paralysis illius lateris in quod deponitur illa pituita. Commẽtum sane ridiculum; nunquã enim quartus ille cerebri sinus pituita repletur, nec vnquam repletus in apoplexia repertus est. fuerant enim multi medici fide digni qui Apoplecticos, mortuos dessecuerunt & quartum illum cerebri ventriculum vacuum omnino omni humore reperierunt, non fit enim Apoplexia tali modo & via, sed è contra vacuus manet omnino quartus ille cerebri ventriculus, & si-

Apoplexia vt fiat vere.

nulus, sed viscera interiora replentur, & canales quibus datur commercium spirituum v talium & animalium inter partes superiores & inferiores, commercio hoc intercluso fit apoplexia, cõmercium hoc inquam quo partes superiores, ab inferioribus spiritibus vitalibus, & inferiores animalibus spiritibus fouentur, perclu- ditur humoribus crassis, & viscosis, & glutinosis, & nullo pacto pituitosis vnde percluſa illa via statim apoplexia exoritur & moritur æger, nisi cito via illa expediatur & libera fiat, ab illis humoribus excrementitijs & præter naturam, quæ viam illam præcludunt: vt patet in strãgulatis in quibus corda & ligamine illo quo strangulantur viæ illæ quibus spiritus vitalis cerebrum ascendit, & viæ illæ quibus spiritus animalis ex cerebro in partesi nferiores descendit, præcluduntur, & sic vere moriuntur, nisi cito ruptis ligaminibus quibus illæ viæ animalium & vitalium spirituũ præcluduntur, illis citò succurratur, tunc enim temporis apertis illis vijs, redeunt spiritus & eorum vitale commercium, hoc etiam videur & conspicitur in aqua suffocatis, aqua siquidem reiecta quæ pulmones inundat & ventriculum sæpe sæpius in vitam redeunt, modo non diu in ipsa aqua suffocati permaneant, ratio in promptu est, quod ad-

suffocati qua via reducẽdi in vitam.

Aqua suffocati vt redeunt in vitã.

huc reſtiterint ſpiritus vitales & animales in corpore, quibus ſi citò ſuccurratur, apertis eorum vijs & canalibus quibus vitæ commercium fit, tunc temporis vita adhuc perſiſtit & fungitur ſuis officijs & muneribus, eadem plane via & modo fit in Apoplexia, excrementa alimenti noſtri pedetentim & cenſim cõgeruntur & accumulantur magna in copia aliquando in capacitate thoracis & pulmonem ag-aggrediuntur & replent pulmonis omnes poros, & ſic intercluditur via & commercium vitalium ſpirituum cum cerebro, & apoplexia, aliquando venæ & arteriæ colli intercluduntur, ab excremẽtis illis tenacibus viſcoſis & glutinoſis quæ ex cruditate & incocto alimento noſtro parantur & viam pariter ſpirituum intercludunt, ſæpe ſæpius etiam viſcerũ inferiorum pori & meatus omnes intercluduntur ab ipſis hiſdem excrementis ita vt detur intercluſio ſpirituum vitalium; debet enim totum corpus noſtrum perſpirabile eſſe, vt detur communicatio illa ſpirituum alioquin vita perſiſtere non poteſt, & ſic etiam fit apoplexia, & non ex repletione quarti cerebri ſinus.

Apoplexia vt fiat.

Notandum præterea eſt quod extra excrementa illa obſtructiua, & opilatiua, apoplexiam conſtituentia, ipſa ea-

quid in corpore cõſtituit apoplexiam.

dem excrementa, præter illam virtutem obstructiuam & opilatiuam qua pollent, sunt etiam frigida narcotica quæ peculiari virtute apoplectici afficiuntur, vnde stertunt & sopore altissimo & inexcitabili afficiuntur, & huius peculiaris virtutis & proprietatis ratione hæc eadem excrementa quibus turgent apoplectici veneni glacialis & summe frigidi naturam & essentiam induunt, quà potissimum vi, sensu & motu priuantur & velati mortui iacent: vnde febris apoplexiæ superueniens optima est, quod glaciale illud, ac frigidum venenum, sua caliditate soluat, & exterminet, vnde etiam & calida omnia & summopere tenuia, apoplexiæ prosunt & sunt vtilia, quod sequenti curatione omnibus fiet manifestum.

Febris apoplexiæ superueniens qua re optima.

Curatio apoplexiæ.

CVratio certa tuta iucunda apoplexiæ, consistit in sublatione causarum materialium ipsius apoplexiæ, nam cum apoplexia consistat in obstructione summa venarum & arteriarum, & partium omnium, quæ commercio spirituum vitalium & animalium inseruiunt & in veneno quodam glaciali & summe

Curatio apoplexiæ tuta & cita vbi consistat.

frigido quod partes illas ſummopere conſtringit & glaciat adeo vt ſpiritus vitales & animales liberum & patentem non habeant aditum ad partes omnes vt eas ipſas ſuis vitalibus radijs illuminent & colluſtrent, ideo ſi quis cito tuto & iucunde curare cupiat apoplexiam has cauſas omnes tollat oportet, non poſſunt autem hæ cauſæ omnes citius & tutius ac iucundius eliminari quam ſequentibus remedijs, imprimis refocillandus eſt calor natiuus qui glaciali illo veneno, fere extinguitur, eſſentia roris marini & ſpiritu viui alchoolisato ſimul in æquali quantitate mixtis, & propinatis ad quantitatem ʒj vtriuſque vt excitetur febris ſi fieri poteſt, deinde poſt horam à propinata illa eſſentia, prouocandus eſt vomitus data ʒj ſalis vitrioli diſſoluta in ʒj aquæ ſaluiæ aut alterius alicuius aquæ vomitiuæ, ſecretum enim curandæ apoploxiæ in vomitu conſiſtit nam per motum illum quo ventriculus & pectus cõmouentur ſurſum & deorſum, obſtructio illa ſumma tollitur, vnde vinum hęmeticum ſummum eſt in apoplexia arçanum, & flores antimonij & puluis hæmeticus, hæc enim omnia ſummopere proſunt apoplexiæ curandæ, quod vomitum excitent & excrementa illa omnia viſcoſa & glutinoſa glaciali veneno infũ-

In vomitu conſiſtit cura apoplexię

cta foras protrudunt, idque cito tuto & iucunde, cætera quæ communiter præscripta reperiuntur inutilia experientia ipsa videntur, vt frictiones, & ipsa sanguinis missio, nisi corpus Apoplecticum sit valde plhetoricum & sanguine turgeat quo in cãsu, licet mittere sanguinem, ad quantitatem salis maximam, alioquin sanguinis missio accelerat mortem cum corpus refrigeret & venenum illud glaciale quo corpus conglaciatur augmentet, aut saltem virtutem eius propaget, diminuto calore natiuo, purgato corpore deinde deueniendum est, ad sudorifica maxima, illa enim tollunt radicitus, ea omnia quæ in apolexia relinquuntur quæque paralysim facere solent, si enim rite purgentur corpora apoplecticorum, & post purgationem ter aut quater iteratam, sudorificis vtantur, & summopere sudent tunc non incidunt in paralysim, at ab apoplexia omnino subleuantur, sudorificum illud quo maxime subleuantur apoplectici est sudorificum stanni superius declaratum capite IIII. de curatione aurium, accipiendũ est ex illo, ad quantitatem granorum decem & permisceri illa debent cum dragma vna essentiæ saluiæ & tantundem spiritus vini, optime rectificati, & simul mixta propinanda sunt ægrotanti, & sta-

sanguis missus in apoplexia cur accelerat mortem.

sudorifica in apoplexia præseruant a paralisi.

Sudor prouocatur in apoplecticis est summũ arcanum.

tim cooperiendus est æger quam maxime, & omni arte tegulis, & alijs vasis aqua bulliente plenis, illi prouocandus est sudor, quo prolicito in tuto est æger, quòcirca omni arte est excitãdus sudor, nec timendum est, à calidarum essentiarum exhibitione, cum hæc omnia summopere prosint apoplexiæ curandæ, quæ febrem excitare possunt & sudores.

De *hydrocephalo.*

Caput. VIII.

Hydrocephalus quid sit & vnde fiat.

HYdrocephalus vt sonat ipsummet vocabulum est capitis aqua, cuius ratione caput, magnitudine præter naturam nimis accrescit, & colligitur hæc aqua excrementosa varijs in locis, ipsius capitis, vel enim colligitur inter pericranium & cutem quæ pilis adornatur & valde carnosa est, vel inter pericranium ipsum & cranium, vel inter cranium & membranas ipsius cerebri, & potissimum inter duram matrem & cranium ipsum, vel inter membranas ipsas & cerebrum ipsum, his omnibus in locis excrementum alimenti nostri quod capiti demandtur & deprauatione sua,

& alteratione, aquam illam præter naturam constituitur hydrocephalus; calor enim debilis natiuus, sua debilitate, alimentum proprium capitis coquere non potest, & in sui substantiam conuertere nequit. ideo id omne quod conuerti nequit in substantiam, & alimentum capitis, degenerat in aquosam substantiam excrementitiam & cum expelli nequit à facultate expultrice spiritus nostri, sanitatis nostræ œconomi colligitur in locis & capitis auctam magnitudinem quæ hydrocephalus dicitur, constituit.

Hydrocephalus quibus familiaris.

Infantibus hic morbus, est familiaris, & communis, cum excrementis aquosis turgeant, cum plurimum habeat alimẽti, & paucum caloris coctiui, & assimilatiui vnde alimentum eorum copiosum degenerare solet, in aquosam illam excrementitiam substãtiam, quæ cum non expellatur à facultate debili expultrice, colligitur intra partes illas iam enumeratas, & hydrocephalum parit quæque nisi expellatur medicamentis propriis & specificis calorem natiuum infantium refocillantibus, cito ad interitum vergit, sequenti autem methodo tuto cito, & iucunde curabitur hic affectus.

De *hydrocephali cura.*

Hydrocephali cura.

CVratio hydrocephali in infantibus adhuc lactantibus difficilis admodū est curatu, quod infantes sint, tenerrimi, & medicamenta purgantia non tolerent quocirca caute admodum, & sūma cum prudentia cum his procedendū est, Topicis solis fouendum est caput, vt roboretur calor eorum natiuus & sic per insensibilem transpirationem euacuetur materia hydrocephali. Topicum autem medicamentum, quo solo caput infantiū tenellorum refocillari potest, & materia hydrocephali euacuari sic componi debet ℔. essentiæ roris marini & saluiæ ar. ℥1. pulueris cinnamomi & nucis moscatæ an ʒ. caryophillorum ℈j. ceræ ʒij. picis naualis ʒiij fundatur & liquetur cera & pix, his liquefactis adde pulueres & vltimo infunde essentias, dum adhuc tepet materia ne euanescant essentiæ, & ex arte fac cerotum quod doraso capillitio applicetur capiti infantium semel in die donec omnino detumeat caput quod si infantes sint fortes & robusti vt medicamenta purgantia sustinere possint, possūt purgari mercurio dulci spargyrice præparato sequenti modo ℔ mercurij dulcis

Emplastrum seu cerotū hydrocephalum infantium tuto cu-

℈ j. diagredij cum ſucco liquiritiæ diſſoluti & exſiccati grana ſex, conſeruæ violarum ℥ j niſi fiat bolis, detur mane cum regimine & cuſtodia artis, capitis purgio noſtro etiam poſſunt per ſternutamenta expurgari, vt expurgetur per nares & palatum materia hydrocephali per ſudores & per vrinas poteſt expurgari hæc affectio per ſudores ſudorifico noſtro propinato ex ſtanno & mercurio præparato, capite quarto de curatione doloris aurium declarato, per vrinas ſequēti diurectico facili negotio expurgatur hæc materia ♃ nilij Sol s ℥ j ſaxifragiæ & areſtæ bonis an 111j. therebentinæ venetæ ℥11j. mellis optimi ℥ iiij ſpiritus vini rectificati lib. 1. fiat omnium diſtillatio in alembico vitreo in cineribus, ad ſiccitatem materiarum caue tamen ne conburantur materiæ, huius liquoris diſtillati ℥ ſ. miſceatur cum muſculo pulli & detur mane ſemel in die, eſſentiæ etiam ſaluiæ guttulæ tres aut quatuor in tuſculo pulli propinatæ conferunt valde ad curationem hydrocephali.

Purgatio ad hydrocephalum.

Per ſudores & vrinas poteſt expurgari natura hydrocephali.

Eſſentia ſaluiæ eſt arcanum hydrocephali.

De letargo.

Caput VIIII.

Lethargus quid sit & vnde fiat.

LEthargus est profvndus satis & altus sopor excitabilis tamen, cum febre cum obliuione, & delirio conuinctus ab excrementis cerebri frigidis & humidis aliquid narcotici veneni redolentibus ortum habens: Lethargi causa non est intemperies frigida & humida cerebri, vt docetur communiter in scholis medicorum nam infiniti sunt qui frigida & humida cerebri intemperie laborant & tamen non sunt lethargici, causa vera & legitima lethargi sunt excrementa cerebri quæ ex alimento ipsius cerebri deprauato & alterato, ortum habent frigidaque sũt & humida. & præter illam frigiditatem & humiditatem aquosam, qua prædita sunt ipsamet excrementa sapiunt aliquid veneni narcotici, & soporiferi, & beneficio cuius soporem illum, & somnum præter naturam inducunt, quod animales spiritus nimis infrigident & sua narcotica virtute inficiant, quod autem lethargum subsequatur febris, obliuio, & delirium, hæ possunt dari rationes,

In letargo est aliquid veneni narcotici.

febris potissimum comitatur lethargum quod ab ipsis excrementis frigidis & narcoticis irritetur spiritus animalis cerebri & ex candescat, vtilla eliminare & foras propellere possit, excandefacto & irritatur spiritus vitalis propter commerciũ vitale inter ipsos, & hinc excandefacto spiritu vitali, & excandescit domus eius nempe cor, & sic febris ortum habet, quæ quidem necessaria est, vt vincatur & debelletur materia lethargi quæ ab ipso spiritu excandefacto & irritato tantummodo potest expelli vt experientia ipsa quotidiana probatur, lethargum ipsum febre adaucta curari posse, non enim expellitur materia lethargi nisi ab spiritu sanitatis nostræ verissimo œconomo, spiritus autem non expellit nisi irritetur & excandescat, in magnis saltem expulsionibus, vt apparet in crisibus omnibus.

Febris in lethargo curdetur obliuio & delitium.

Obliuio autem etiam consequitur lerhargum quod in ipso, materia lethargi sit narcotica, & soporifera & perinda memoriam lædit sua soporifera & narcotica virtute, & perinde obliuiscuntur suarum ipsarum rerum dum petunt matulam, & mingere volunt, dum tenent matulam obliuiscuntur ipsius mictionis, & hoc à memoria læsa ab ipsa natura lethargi dependet & originem habet, nihil

Obliuio curdetur in lethargo.

enim magis lædit memoriam quam ſoporifera & narcotica, vnde lethe inferorum fluuius fingitur à Poëtis obliuionem rerum omnium inferens quod eius aqua ſit narcotica, ſoporifera & lethargica.

Delirium autem etiam conſequitur lethargum propter excandeſcentiam ſpiritum animalium ab excrementis illis narcoticis & ſoporiferis, & qui ſpiritum animalem dum ſua frigiditate, & humiditate extinguere tentant, irritant & accendunt ad ſui deffenſionem vnde excandefactis & accenſis ſpiritibus animalibus; fit delirium; non poteſt enim anima humana rite ratiocinari accenſis & nimis excandefactis ſpiritibus animalibus quibus vtitur ad functiones ſuas rite peragendas ſi temperati ſint & moderati, temperatæ & moderatæ ſunt eius actiones, ſi vero imtemperati, & immoderati ſint intemperatas, & immoderatas, & perinde phreniticas & maniacas, & delirio plenas habent ſuas actiones, eſt autem lethargus difficilis curationis & ſi phrenitidem conſequatur eſt adhuc maioris difficultatis in curatione ſua, eo quod calor natiuus iam ſit depaſtus à calore præter naturam ipſius phrenitidis, & multum diminutus, & cauſa materialis ipſius lethargi, ſit copioſior & turgentior multo & perinde curatu diffici-

Delirium cur in lethargo reperiatur.

Lethargus curatu difficilis.

lior nihilominus potest curari sequenti methodo.

De curatione lethargi.

IN primis euacuanda est natura lethargi medicamentis proprijs, qualia sunt vinum hæmeticum, quod peculiari præparatione pro curatione lethargi, sic cōponimus ℔ Antimonij crudi optimi ℥ jjjj salis nitri tantundem hæc simul contundimus in mortario æneo & dum optime concluſa sunt & simul permixta depoſito puluere ex ipso mortario, carbonem ardentem in medio mortarij ipsius imprimimus, & super carbonem ardentem purum pulueris ipsius antimonij & salis nitri, vt comburatur, deinde iterum parū pulueris ipsiusmet antimonij imponimus &sic deinceps cum cocleare pedetentim & cenſim puluerem omnem imponimus vt comburatur totus; hunc puluerem cōbuſtum terimus & in alchool tenuiſſimū redigimus; & aqua laudati fontis abluimus vt tollatur omnis ſalſedo ipsius nitri deinde deſiccamus ſole aut igne, huius pulueris deſiccati ſumimus grana decem cinnamomi optimi ʒ j. Caryophiblorum grana decem vini optimi ℥iiij. ſacchari optimi ʒ ſ. hæc omnia per noctem inte-

Lethargi curatio.

Purgatio grata pro lethargo.

gram in infusione relinquimus absque calore, deinde filtramus aut quod clarũ & limpidum est per inclinationem recipimus & lethargo nostro summo mane propinamus ieiuno ventriculo. Et potionem similem ter repetimus, hæc est potio mire efficax ad curationem lethargi. Caputpurgium etiam nostrum superius præscriptum summæ etiam est efficaciæ, vt per sternutamenta materia lethargi euacuetur sed hoc fiat oportet, post purgationem vini hæmetici. Puluis etiam hæmeticus noster summopere prodest, & est eiusdem vtilitatis & efficaciæ, ac vinum hæmeticum post hanc purgationẽ roborandum est caput lotione spiritus vini optime rectificati, spiritus enim vini exterius capiti applicatus: spiritus animales roborat & reficit, ita vt potentiores sint, ad debellandam materiam frigidam lethargi nec timenda est febris quia necessaria est, & summopere confert ad curationem lethargi, febris enim potens lethargo superueniens, est eius tutissima cura, vnde & essentiæ calidissimæ cum spiritu vini possunt propinari vt essentia roris marini saluiæ, maioranæ calamenti & origani, & ex his sic componere potionem ℥ spiritus vini optimi ℥ j essentiæ maioranæ ʒ ſ. misce fiat potio detur longo tempore à iusculo sumpto quacũque

Spiritus vini roborat spiritus animales cerebri.

que hora diei qui ſpiritū vini nimis arden tē, & palato ingratū propter eius ardorē exiſtimant loco illius vtantur vino, ſed ſpiritus præſtat, propter eius tenuitatē & penetrandi potentiā, ſed hæc propinanda veniunt lethargo primario & nō lethargo febribus ſuperuenienti, hinc enim, ſolis medicamentis purgantibus & catharticis ſubueniendum eſt, & roborantibus cephalicis externis applicatis, eſſentia argenti ſi rite facta & vera habeatur, in hoc affectu curando eſt tutiſſimū arcanum & certiſſimum, paratur autem hæc eſſentia cum liquore mercurij rectificato, huic liquori puro imponitur argentum purū limatum vel foliatum, & diſſoluitur argentum in eo liquore velut glacies in aqua calida, circulatur diſſolutum per menſem cum ſpiritu vini æquali in quātitate ſimul mixtis & deinde reponitur ad vſus miros, doſis eſt guttulæ decem aut viginti, cum iuſtulis, ſal etiam verum & dulce ipſius argenti & auri ſummopere conſeruat ad curationem ipſius lethargi, imo tutiſſima certiſſima & iucundiſſima ſunt eius cura, quicquid dicant nonnulli, chymicorum rerum ignari & auri & argenti naturam neſcientes cum aſſerant aurum & argentum nullam vitæ noſtræ proportionem habere poſſe, imo ſi eſſent veri legitimi naturæ ſcruta-

Lethargus cum febre eſt purgatione curandus

Sal argenti auri lethargi arcanum,

tiones ſcirent aurum argentum reliqua que metalla in ſua principia ſeminalia reducta, ſummam cum principijs uitæ noſtræ conformitatem habere, eaque tuta & inoffenſa reddere poſſe aduerſus quoſcumque naturæ noſtræ morbos & inimicos vt experientia ipſa cuique facit manifeſtum cum metalla cum nobis ipſis habeāt vnam & eādem vltimam materiam & perinde primam.

De *caro comate*, & *catalepſi*.

Caput X.

Carus coma & catalepſis cum lethargo habent affinitatem.

SOporiferi omnes hi ſunt affectus, & cum lethargo ſummam habent conformitatem & ſimilitudinem & non differunt inter ſe niſi ſecundum magis & minus: carus eſt maior & profundior ſopor, & carotici non excitantur ſtimulati nec interrogati reſpondent, quod tamen faciunt lethargici. Qui comate vero laborant carotici quidem ſunt & vt ſtipites iacent mortui ac vt marpeſia cautes, eſt tamen inter coma, & earū differentia, quod coma fiat ab excremento acriori & ſicciori quam carus, carus ſiquidem ab humidiori & frigidiori fit excremento, quam coma, & magis eſt narcotica materia cari

quam comatis, est tamen in omnibus narcotica materia, differunt tantum secundum magis & minus. Carus coma & catalepsis vt differunt.

Catalepsis autem est species apoplexiæ & dicitur ab ipso Hyppocrate apoplexiæ ibique est priuatio sensus & motus & cõmercium spirituum animalium & vitaliũ intercluditur, vnde datur & priuatio vocis & aphonia dicitur & sanguinis excrementum frigidum & siccum potissimum in hac affectione abundat, & venæ rubẽt & turgent, & sanguinis missio, est eius affectionis curandæ potissimum arcanum & qui sanguinis missione apoplecticos se curasse existimarunt catalepticos curarunt & non veros apoplecticos, in catalepticis enim venæ turgent & repletę sunt sanguine excrementitio frigido & aliquatenus sicco, vnde coagulatur & congeratur sanguis in ipsis venis, & impedit ditum, & commercium spirituum animalium & vitalium, vnde depleri debent ubitanea missione sanguinis ne intercluantur, spiritus ex qua sola intercluſione atalepsis originem habet, & ex sopore ltissimo interueniente, qui ex frigida, arcotica sanguinis materia excrementia exoritur, est enim in omnibus caitis soporiferis affectibus narcotica quę-am virtus quæ ex peculiari frigida sanuinis qualitate excrementitia deducitur Sãguinis missio in catapleſi est arcanum.

quæ potissimum post euacuationem sanguinis, debet debellari medicamentis proprijs vt in apoplexia, vt sequenti methodo clarius fiet.

Curatio cari, comatis & catalepsis.

Curatio comatis cari & catalepsis

SOporiferi hi omnes affectus curantur vt apoplexia nam hæc omnia quæ supremũ soporiferorum affectuũ malum extirpare & debellare, possunt possunt & inferiora soporiferorum mala curare quod enim maius potest, potest & minus.

Curatio soporiferorũ affectuũ est elleborus præparatus.

Curatio autem soporiferorum affectuum vere consistit in extracto ellebori albi capite de curatione vertiginis descripti. Hoc enim extractum potenter educit capite & partibus eius materiam omnem soporiferorum affectuum: purgato sic corpore, terant quater repetita dosi, per quatuor auroras deueniendum ad caput prægium nostrum deinde ad esse ntiam cephalicas calidas valde, vt ad essentiam rosmarini, saluiæ, & maioranæ, & qui rum aurum potabile, & argentum podent illi tuto cito & iucundè vti possu ad curationem certissimam horum affectuum: in curatione autem captalepsis venæ colli turgeant & rubescant au-

Sanguis est mittendus in catalepsi.

er mittendus est sanguis maxima in uantitate, si venis ætas & tempus hoc oncedant caute & prudenter missione nguinis in his soporiferis affectibus est rocedendum, sanguis enim si mittatur ontra has leges & conditiones accele- it mortem, cũ calor natiuus missione san- uinis debilis valde fiat, in his affectiu- us qui nimis ipsum calorem natiuum xtingunt ac perdunt sua materiali causa rigida nimis, & glaciali veneno infecta, uocirca in sanguine mittendo, caute ad- nodum & prudenter est procedendum, ne tali imprudentia ægrotos nostros ad auces ipsius orci remittamus in omni nim catalepsi, non est mittendus sanguis isi in illa vbi venæ rubent & sanguine urgent, nam in alia vbi venæ non rubẽt & nimio sanguine non replentur non est mittendus sanguis, cum in hac catalepsi frigidus & quodammodo siccus habea- tur excrementitius siccus, qui alimen- tari permiscetur, ex quo excrementitio icco frigido & sicco oritur morbus, qui peculiari hac proprietate frigida & sicca neruos inficit, & ægrotantes eodem prosus statu persistunt quo primum eos morbus inuasit, quia spiritus impetum faciens & motus omnes, sistitur glacia- li illo veneno, vnde partes permanent eodem statu & gradu, quo morbus ipsas

In sanguine mittendo in narcoticis affectibus cau te agendum.

Spiritus caloris fons semper afficitur in narcoticis affectibus.

inuadit & earum ſpiritus, ſpiritus enim motus & ſenſus potiſſimum & præcipuũ organum, ſemper afficitur in his ſoporiferis affectibus & ſi partes aliæ corporis afficiantur vt cerebrum & nerui acteriæ & venæ hoc fit per conſenſum quia ſpiritus actiones vitales omnes agens primario afficitur, & deinde conſequenter omnes corporis, partes quæ ab ſpiritibus vitalibus & animalibus vitali dote afficiuntur: nihil mirum ergo ſi totum corpus in his affectibus ſoporiferis imo & ipſa anima humana quodammodo afficiatur, & ſtupida reddatur, & ſuarum functionum obliuiſcatur, quod ſpiritus animæ humanæ præcipuum organum narcotica & glaciali illa virtute, à ſuis proprijs & innatis virtutibus dimoueatur.

Anima ipſa cur afficiatur in narcoticis affectibus.

De Paralisi.

CAPVT XI.

CVm apoplexia desinat in paralysim, nullo pacto dubitandum est, quin paralysis fiat ab hisdem causis à quibus fit æpoplexia, apoplexia siquidem est paralysis vniuersalis totius corporis, sic ergo paralysis erit apoplexia particularis cum medium corporis resoluatur in paralysim si ergo apoplexiam definierimus generalem & vniuersalem spirituum animalium & vitalium intercluſionem ab humoribus excrementijs crassis & viscosis glaciali veneno & narcotica infectis interuenientem: paralysim definire possumus intercluſionem particularem animalium & vitalium spirituum ab hisdem excrementis, alimenti nostri crassis, & viscosis, glaciali & narcotico veneno infectis, quæ canales & vias illas spirituum sua crassitie & uiscositate, imo & narcotica, & glaciali virtute occludunt, & impediunt, & sic commercium illud vitale cessat, & corruit corpus, quasi mortuum, sensu & motu priuatum, & si diu intermittatur illud commercium mo-

Paralysis vnde fiat & quid sit.

Vel est partium sensitiuarũ contractarum à terrore solo factum.

ritur vere corpus humanum in quo fit intermissio illa commercij spirituum vitalium, & animalium, at sæpe sæpius in debilibus apoplexijs spiritus vitales, & animales lacessiti, & irritati ab ipsa materia crassa, viscosa, & tenaci, frigida & glaciali, materiam ipsam forti cum impetu aggrediuntur, illamque depellunt in dextram vel sinistram partem vbi fit illa intercluſio, nam sæpe non fit in cerebro, at in vasis colli, & pectoris, manetque pars in quam decidet illa materia priuata sensu & motu, quod priuetur commercio spirituum vnde fit paralysis particularis, si illa intercluſio fiat in cerebro & ex cerebro materia illa eliminetur & decidat in dextram vel sinistram partem spinalis medullæ, fit paralysis illius partis, in quam decidit materia illa viscosa, salua alia parte, si vero hæc intercluſio fiat in vasis colli, & materia decidat in dextram vel sinistram partem colli, tunc manet caput integrum saluũ & perfecte loquuntur ægroti, & bene ratiocinantur, & media corporis pars inferior in quam decidit hæc materia, manet paralytica, si vero eadem materia faciat intercluſionem illam, in inferioribus medullæ spinalis partibus fit paralysis particularis partium inferiorum vbi fit illa interculsio, vt verbi gratia si illa

Paralysis particularis vnde fiat.

intercluſio fiat in fine ipſius ſpinalis medullæ circa omne ſacrum & fiat totalis inclusio meatuum ſpinalis medullæ fit paralyſis crurum & pedum & eorum omnium partium, quæ ſub intercluſione illa ſunt, & ſic fit paralyſis particularis & vniuerſalis, ſecundum particularem & vniuerſalem illam ſpirituum intercluſionem à materia illa viſcoſa & tenaci, frigida & glaciali quæ intercluſionem illam facere ſolet, quæ quidem vt tollatur dum facta eſt, ſequentibus remedijs eſt vtendum.

Paralyſis crurum & pedum vnde fiat.

Curatio paralyſeos.

Paralyſis cura vera.

OMnibus remedijs quibus vtimur in curatione apoplexiæ poſſumus etiã hiſdem vti in curatione paralyſeos, quod enim maius poteſt, poteſt & minus ſi intercluſio vniuerſalis ſpirituum curetur quibuſdam remedijs, qualis eſt apoplexia intercluſio particularis qualis eſt paralyſis, hiſdem etiam remedijs curari poterit, & faciliori via & negotio, purgato ergo corpore per hæmeticum puluerem aut extracto ellebori albi ſuperius præparato ter aut quater repetita doſi per tres aut quatuor dies, ad ſudorifica deueniendum eſt, & ad topica remedia, ſudorifica erãt

Sudorificum stanni curat paralysin.

sequenti modo præscribenda ℔ aquæ vtrariæ ℥iij aquæ cinamomi stillatitiæ optimæ ʒj. & spiritus tartari aut vrinæ pulueris stanni sudorifici superius capite 4. de curatione doloris aurium præscripti ℥ß. misce fiat potus detur summo mane ieiuno ventriculo, & cooperiatur æger optime, in lecto suo, & omni arte sudor prouocetur, & id fiat per quindecim dies aut per mensem continuando, repetitis dosibus sudorificis singulis diebus, sic materia illa frigida glutinosa & viscosa attenuata & euanescit quæ neruos musculos & vasa reliqua corporis inficit quorum medio, spiritus animalis & vitalis commercium fit & exercetur eaque materia glutinosa & viscosa euanescente, & attenuata, pedetentim & cenfim curatur paralysis redeunte cõmercio spirituũ animalium & vitalium partibus omnibus corporis, quibus illustratis & tali vitali aura fotis euanescit omnino paralysis.

Balnea sudorifica pro sunt paralyticis.

Balnea etiam thermalia sudorifica maximo sunt in vsu in curanda paralysi post purgationem antimonij nostri quod summopere euacuat, sursum & infra humores illos & excrementa illa præter naturam alimenti corporis nostri' quę obstructiones illas pariunt, quibus intercluſio spiritus animalis & vitalis solet fieri, quibus tandem purgatis & euacuatis, si

quid adhuc excrementi illius in partibus ſuperſit, id euacuatur & in auras abit, per ſudores ex balneis thermalibus ſuſcitatis, quibus vt maior virtus & energia ſudoris eliciendi infundatur, poſſumus ægrotantibus paralyticis qui balnea hæc ingrediuntur, potionem ſudorificam ſuperius præſcriptam præſcribere, eiſque potandam præbere, in ingreſſu ipſorum balneorum ibique actuabitur potio illa ſudorifica, & copioſe ſudabunt ægrotãtes & materia illa paralytica ſic facili negotio euaneſcet, & attenuabitur, & ſic cito tuto & iucunde curabuntur ægrotantes parlytici.

Hoc etiam poteſt imperari, in cauernis ſubterraneis ab igne ſubterraneo, & vaporibus ſeu exhalationibus calidis excalefactis vbi copioſe ſudatur & ſic perfecte curatur paralyſis, interim poſtquam corpus ægrotantis ſudore ſuo abſterſum eſt, inungendæ ſunt partes, topicis balſamis, vt calore horum balſamorum refocilletur calor vitalis partium parilyticarum, quæ cum ſpiritu animali & vitali priuentur & defraudentur, emortuæ quaſi iacẽtes: refocillantur autem ſequẽti methodo, perquamoptime ℞ eſſentiæ rocismarini & ſaluiæ an ʒj ſpiritus vini alchooliſati ʒ jj. eſſentiæ meræ & hyme an ʒ jj. butyri recentibus ℥ jj.

Balſamum paralyticos refocillans & reſtaurans

nitri puluerati ʒij. miſceantur omnia, & fiat balſamum dequo frigide inungatur corpus paralyticum poſt ſudores : hoc enim balſamo mirifice recreantur partes omnes emortuæ in paralyticis corporibus.

De conuulſione caninâ.

Caput XII.

Conuulſio canina quid ſit.

CVm conuulſio canina ſit ſpecies paralyſeos dependere habet ab hiſdem cauſis, ac paralyſis ſi itaque paralyſis dependeat, ab excrementis præter naturam viſcoſis, glutinoſis, & frigidis commercium ſpirituum animalium & vitalium intercludentibus, neceſſe etiam eſt, & veriſſimum conuulſionem hanc caninam dependere etiam ab hiſdem excrementis viſcoſis glutinoſis, & frigidis, quæ vitalium & animalium ſpirituum commercium intercludunt, & ſic partes conuulſione canina affectas emortuas & ſine motu & ſenſu priuatas efficiunt, oritur autem hæc conuulſio canina ex infractu & obſtructione muſculi lati, in facie humana collocati circa oris partes, quo muſculo lato vitali & animali ſpiritu de-

libuto facies tota mouetur & os humanum diducitur, & clauditur secundum necessitatem, & vsum humanum dum autem musculus iste priuatur spiritibus vitalibus & animalibus ab obstructione glutinosa viscosa & frigida materia facta tunc temporis pars sana conuellitur qua spiritus sensitiuus partis sanæ se contrahit, vt alterius partis & conuulsione illa, rictum caninum dū mordere volunt canes imitari videntur tali conuulsione affecti, vnde hic affectus conuulsio canina dici solet, quod rictus caninos imitetur, est autem hæc conuulsio paralysis musculi lati oris humani ab intercluſione spirituum animalium & vitalium facta ex materia viscosa glutinosa & frigida dependente, tota eius curatio dependet in ablatione frigidi illius excrementi viscosi & glutinosi, quod animalem spiritum intercludit & aditum eius impedit ne musculum illum latum adeat qui faciem totam humanam viuificat & illustrat, hoc autem fiet sequenti methodo.

Conuulsio canina cur canina dicatur.

Curatio caninæ conuulsionis.

Curatio cõuulsionis caninæ.

IN curatione morborum omnium præualet puluis hæmeticus noſter ad miracula ſiquidem operatur in euacuandis excrementis præter naturam quæ in corpore noſtro coaceruantur ex alteratione alimenti noſtri, nihil in natura potentius eſt ad iucunde tuto & cito euacuanda illa omnia excrementa quocirca, in curatione caninæ conuulſionis nihil eſt in tota natura iucundius tutius & citius hoc ſolo medicamento, ideo conſulo vt eo ſolo puluere vtatur ad curationem caninæ conuulſionis, ſequenti methodo ℥ pulueris hæmetici noſtri grana octo conſeruæ violarum dragmam vnam moſci & ambaci an grana duo, miſce fiat bolis detur cum cuſtodia artis & regimine, addo ambarum & moſcum ad caput refocillandum & roborandos ſpiritus animales, qui moſcho & ambaro fiunt fortiores & potentiores vt intercluſionem illã & abſtructionem deuincant. Puluis autẽ hæmeticus multis in locis librorum noſtrorum docetur, at ibi repetam & methodum enarrabo meliorem & tutiorem pro principibus & regibus purgandis. ſi enim Principes & Reges hoc puluere purgen-

qui purgantur puluere hæmetico ꝯgius viuũt

tur, certissimum est eos diutius viuere posse, quam si ab hac purgatione abstineant ℔ ergo. Reguli antimonij lb j. liquetur in tigillo & dum liquatus est regulus, illi proijciatur vncia semi auri optimi, & argenti optimi j. & misceãtur simul deinde frigescat, & in alchool reducatur & pulueretur optime, huic pulueri adde, mercurij sublimati optimi & ab arcenico omni vindicati lib. j. misceantur simul & contundantur in puluerẽ tenuissimum, & retortę vitreæ forti indantur, & per cineres forti satis igne distillentur distillabit liquor gummosus qui frigido glaciatur itaque cauendum est, ne frigescat in collo retortæ ideo tenendum est collum retortæ calidum semper ne liquor egrediens glacietur prę frigore liquor stillatus sub dio in frigido loco collocandus est, vt soluatur, quod intra quatuor aut sex dies fiet si vas apertum teneatur in cella frigida & humida hic liquor ter aut quater est rectificandus in nouis retortis, & deinde aqua laudati fontis stillaticii est pręcipitandus imponendo huic liquori magnam quantitatem illius aquę stillatitę & sub cineribus calidis imponendo vas vt digeratur melius & fortius præcipitetur puluis albissimus in fundo vasis, auferenda est aqua illa, & imponenda noua & recens stillatitia, vt

Modus parandi pulueremhæmeticum pro regibus & magnatibus.

puluis optime educeretur agitando vas, in quo est puluis, vt agitatione illa, acetositas omnis pulueris transeat in aquã stillatitiam & relinquat pulueremdulcem seu incipidum puluis deinde hic insipidus, desiccandus est, leui calore, aut in sole, & huic addendum est saccharum in puluerem tenuissimum redactum æquali in quantitate, & simul optime permiscere oportet & vasi vitreo includere, ad vsus, nihil est in tota natura secretius, ad euincendos morbos omnes cuiuscumque sint generis: aqua illa stillatitia quæ acetositatem pulueris hæmetici nostri continet, est distillanda, per alembicum vitreum vt separetur aqua insipida ab acetosa, quæ vltimo egreditur & hæc acetosa aqua conseruanda est, ad tincturas rosarum & violarum & florum papaueris rubei extrahendas quæ summopere refrigerant, & calidum nostrum alteratum refocillant, puluis autem in fundo retortæ remanens, seu caput mortuum pulueris hæmetici, seu liquoris gummosi est calcinandus cum æquali quantitate nitri optimi, in vase fictili & post primam deflagnationem deinde iterum est calcinandus addito nitro & hoc ter agendum est puluerando semper calcinatum, & nitrum addendo, deinde dulcorandum est calcinatum, lotione aquæ communis donec puluis

Puluere hæmetico nihil in tota natura secretius ad euincendos morbos omnes.

puluis sit omnino insipidus, tunc ost desiccandus & conseruandus in vasis vitreis ad vsus, puluis hic est sudorificus & cordiacus & venenis resistit, & dicitur Bezoar minerale sic ex illa compositione antimonij mercurij auri & argenti habet tria medicamenta summa, quibus solis omnes morbos corporis humani curari possunt & hæc sola tria medicamenta medico sufficiunt, vt honorem & decus summum in sua arte acquirat, nihil enim est in corpore humano noxium, & præter naturam quod cathartico, & purgante nostro puluere non euincatur, nihil tam calidum est, & febrile quin refrigerante nostro acido extinguatur, & nihil adeo venenosum est, & prauum ac cacherticum, quin lezoartico puluere nostro & sudorifico superetur. tot & tanta sunt in his tribus medicamentis, vt si rationes enarrare vellem vnde proprietates & virtutes tantas expiscantur, volumen quammaximum hinc exoriretur; sufficiat sapientiæ veræ alumnis dicere, salem Lunam mercurium & antimonium constituere simul iuncta hæc tria medicamẽta. in quibus solis tota virtus & proprietas naturæ animalis vegetabilis & mineralis concluſa est, tanquam in arca quadam pretiosa, & arcana, credat qui velit, talentum à Deo solo mihi concredi-

Laudes & encomia pulueris hermetici.

tum libenter propter salutem & necessitatem generis humani, omnibus communicare non erubesco, gratias agent, qui experientia certiores hac de re, fient. Post purgationem hanc pars non conuulsa fouenda est essentia aliqua calida, vt essentia roris marini, saluiæ thymi cinnamomi & anisi, hæ enim essentiæ calidum natiuum partis illius refocillant & quod illi noxium est, facile vincat roboratum & sic spiritus partis conuulsæ redit in pristinum statum spiritu sensitiuo partis paralyticæ roborato.

De conuulsione seu spasmo.

Caput XIII.

Spasmus quid sit & vnde.

Conuulsio seu spasmus est motus præter naturam musculorum totius corporis, vel saltem alicuius partis, si spasmus sit particularis, ab archeo innato suscitatus, maligno aliquo excremento aut dolorificè irruente in archeum, & musculorum vitæ insidianti, illud malignum aut dolorificum excrementum in

Causa materialis & efficiens spasmi

spiritum nostrum irruens, vitæ musculorum & neruorum insidiant, est materialis causa spasmi, spiritus vero vitæ nostræ læsus, ab ipsa materiali causa, est

causa efficiens spasmi seu conuulsionis seu motus conuulsiui, conuelluntur enim musculi & nerui, ab ipsorum innato spiritu irritato tali maligno aut dolorifico excremento, dum enim tendit ad expulsionem maligni illius excrementi muscu-os cõuellit& neruos, vt expellat expulsio nim fortior est per conuulsionem illam quã per alium motum& sæpe sæpius illud excrementum spasmum operans non est malignum, sed dolorificum, & ratione doloris spasmum facit & conuulsionem nde oportet necessario vt illud excrementum spasmum materialiter faciens, it aut maligna aliqua qualitate prædituꝫ el sit dolorificum saltem, malignitas siquidem sola, vel dolor solus conuulsionem facere potest.

Conuulsionem facit excrementi malignitas.

Miror ego quod galenus & cum ipso mnes scholæ totius orbis, spasmum cõstituant in sola repletione vel inatione neruorum & musculorum quasi vero nerui aut musculi repleantur vel inaniantur n corpore vbi sæpe sæpius nulla est repletionis suspicio; vidi enim senes maris umma confectos conuulsione affligi pois, quam obesos & carus & sanguine epletos & qui conulsione tentantur mailenti potius sunt & omni repletione inuiti, quam obesi & saginati. Quod si Hypocrates conuulsionem collocauerit

Spasmus nõ consistit in repletione vel inanitione partium.

Hyppocratis interpretatio de repletione & inanitione

in repletione & ianitione, male intrpre
tatur Hypocrates de repletione, & cura
tione neruorum & musculorum, inte
ligit enim pergrecationem & nimij cil
copiam & nimiam euacuationem venarū
per sanguinis missionem, ex quibus al
quando generatur maligna aliqua qual
tas, qua excrementa alimenti nostri affi
ciuntur, quæ dum in neruos & muscul
illabuntur spiritus innatus musculoru
& neruorum excitatur & motus ille co
uulsiuus excitatur, vt illud excremen
tum vna cum maligna sua qualitate ex
pugnetur, & foras eijciatur: pergrecatio
nibus enim nimijsque commessationibu
non replentur nerui, nec musculi s
stomachus seu ventriculus, qui male c
quit ac digerit vinum, & cibos affati
nimis iniectos vnde ex digestione prau
excrementa multa coaceruantur, & c
mulantur quæ facili negotio maligna
illam qualitatem induunt, ex putrefacti
ne vnde spiritus innatus neruorum
musculorum irritatur, & irritatione il
excitat in neruis & musculis motum i
lum conuulsiuum, vt in venenis app
ret, quæ dum corpora nostra ingrediu
tur, maligna sua qualitate propria & i
nata, spiritum vitæ nostræ agrediunt
vt ipsum extinguant, vnde irritatur sp
ritus, tanquam ab inimico potenti agre

Motus conuulsionis vnde fiat.

is, & sic irritatione illa excitat in neruis
c musculis motus illos conuulsiuos,
uia dum se comprimit in vnum vt fortius
gat, in hostem partes suas quas vitali
ia aura fouet contrahit & sic conuellun-
ur partes quia spiritus agressus contra-
itur, vt fortius agat in hostem. & sic
ere & Physice fit spasmus in corpore
ostro, & non ex repletione vel inatione
eruorum & musculorum quam Ioannes
Baptista Vam Helmon Doctor insignis
Medicus & clarus Bruxellensis quam-
lurimis argumentis refutauit capite IX.
e lithiasi.

Spasmus qua via fiat.

Ex dolore spasmus vt fiat.

Sic etiam ex dolore concitatur spasmus
u conuulsio, spiritus sensitiuus partis
olore affectæ, se contrahit in vnum,
orrore doloris, & dum se comprimit,
omprimitur etiam pars illa in qua est
piritus se contrahens, horrore doloris,
c crispantur & contrahuntur partes om-
es corporis, arteriæ, venæ, membra-
æ tendines musculi nerui puncti, &
æsi, quia ex dolore, spiritus sensitiuus
e contrahit in vnum, vt doloris reme-
ium inueniat, hostem dolorificum ex-
pellendo, si valeat, alioquin augetur do-
or, quandiu viget spiritus illius partis,
qui omnia corporis ad se aduocat, vt
hostem dolorificum expugnet, vt in
pina affixa alicui parti apparet auulsa

ſpina quieſcit ſtatim ſpiritus & ceſſa dolor, & miteſcunt reliqua omnia ſymptomata, quæ dolorem comitantur ſic conuulſio ceſſabit omnis, & ſpaſmus, eiuſque ſpecies omnes euacuatis & euulſis excrementis illis viſcoſis glutinoſis & malignis acribus & dolorificis quæ quidem omnia euacuabuntur cito tuto & iucunde ſequenti methodo.

Curatio ſpaſmi ſeu conuulſionis.

Curatio ſpāſmi ſeu conuulſionis.

AD curationem citam tutam & iucundam ſpaſmi nullo alio opus habemus quam purgatione forti & præpotenti illius maligni excrementi quod ſpaſmum facit in tota autem natura nihil eſt potentius & efficacius ad purganda illa maligna & praua excrementa antimonio noſtro ſuperius præparato de canina cōuulſione: maligna omnia & lethalia quæ in corpore reperiri poſſunt efficaciter euacuat quacumque in parte latitent: ſequenti ergo methodo eſt propinandum ℥ antimonij noſtri ſuperius præparati grana octo, conſeruæ roſarum aut violarum ʒ ſ. miſce fiat bolis detur mane ſeruato regimine & cuſtodia, vel grana illa octo antimonij noſtri infundantur per noctem in vino mero & propinetur

Nihil antimonio eſt fortius ad purganda maligna excrementa.

vinum solum delicatulis quibus est natura fortis & potens propinetur vinum & puluis infusus, repetetur hæc purgatio quater per quatuor dies iterata dosi seruato regimine. quod quidem consistit vt obseruent custodiam & post tres horas sumant iusculum optime sale conditum & nihil aliud sumant. toto illo die quo sumpserint medicamentum illud, quam iuscula optime condita, de tribus horis; & deinde tempore cœnæ, cœnare possunt optime & opipare si appetitus illud concedat, & consulat, purgatione peracta fortificanda est pars, conuulsione affecta, essentia saluiæ, oleo ceræ permixta, & hac mixtione illinenda est pars, bis in die, sero & mane, & si per aliquot dies, non cesset affectus, iteranda est superior purgatio nam totum arcanum curationis consistit in purgatione illa antimoniali nostra, nec est vllo pacto timendum tale medicamentum innocens enim est, ab omni malo, & ab omni veneni suspicione, & qui tali suspicione illud afficiunt, rerum naturalium penitus sunt ignari. nec violenter purgat sed cum virtute & potentia euacuat excrementa corporis.

regimen & virtus vincendi in purgatione antimonij.

De balbutie & his qui cum difficultate loquuntur.

Caput XIIII.

Balbuties vnde sit & fiat.

Angygloſſi & mogilali laborantes vocant græci qui difficulter loquuntur & qui in ſermone reſtantes loquelam præcipitant, & literas L, R, & k, maxima cum difficultate pronunciant hoc ſermonis & loquelæ vitium dependet, ex vitijs muſculis ipſius linguæ & aliquando ex conformitate deprauata ipſius linguæ, vitium autem illud muſculorum dependet & originem habet, ex obſtructione muſculorum horum, qui infarciuntur & replentur excrementis viſcoſis glutinoſis & frigidis quæ impediunt & intercludunt, commercium ſpiritus animalis ad muſculos illos linguæ, quo commercio impedito & intercluſo motus linguæ non expedite fit, vnde difficilis eſt pronuntiatio & loquella non expedita: eſt enim angygloſſis & mogilatis difficilis pronunciatio, & loquela non expedita & balbuties, ex via ſpiritus animalis præpedita ad muſculos linguæ, ab excrementis viſcoſis & frigidis. Confluunt autem illa excrementa ex capite in muſ-

culos linguæ caput enim deponit sua excrementa in palatum & hinc in musculalinguæ delabuntur si excrementa illa tollantur & copiose redeant spiritus animales ad musculos linguæ, curatur omnis angygloſſis & balbuties si ex conformitate deprauata linguæ dependeat id omne incurabile est, si vero ex astrictione & breuitate membranæ quæ sub lingua est, quæque filum dicitur, id medicamentis & chyrurgia curari potest vt in curatione sequenti videre est.

Balbuties curatur copia spirituũ animalium.

Balbutiei curatio.

CVratio balbutiei, & omnes loquendi difficultates dependẽt ex sublatione causarum materialium ipsius balbutiei, qui enim tollit has causas materiales tollit etiam causas efficientes, nam qui tollit excrementa viscosa illa & tenacia, animalium spirituum commercium impedientia, tollit etiam efficientem causam balbutiei, & omnes loquendi difficultates, cum statim adeat spiritus animalis copiosus, qui partes loquendi illustrat, & admotus loquelæ proprios excitat, cuius animalis spiritus defectus est causa efficiens omnis loquendi difficultatis tolluntur autem excrementa illa viscosa &

Curatio balbutiei.

tenacia impedientia aditum ſpirituum animalium, purgatione antimonij noſtri potiſſimum, quod excrementa illa ſua innata virtute, potenter euocet, & ex capite educat, tanquam ex fonte ex quo ſcaturiunt, & in fauces irruunt, purgatio ergo ſic fiet ℥ antimonij noſtri grana octo, vini optimi ℥j miſceantur & dentur ſummo mane ſeruato regimine & cuſtodia, iteretur potio & detur per tres dies iterata doſi & deinde lauetur os ſæpiſſime ſpiritu ardenti, ex ſucco ceraſorũ nigrorum extracto, ſuccus enim ceraſorum nigrorum in cella depoſitus, ad inſtar vini. ebullit, & deinde per diſtillationem ſimplicem extrahitur ardens ſpiritus, qui ſummopere roborat muſculos linguæ, & ſpiritus innatos & fixos partium illarum loquelæ deſtinatarum, ſi vero membrana ſubſtrata linguæ impediat loquelam propter eius nimiam ſtrictionem, ſeu breuitatem, vaſcellis eſt accipienda, & forcipe tenui incidenda, & ſtatim colluendum eſt os, aqua plantaginis aut roſea vt ſanguis compeſcatur & pars inciſa, ad cicatricem laudatam reducatur, caput etiam eſt roborandum & excalefaciendum lotione ſpiritus vini, per quindecim dies tempore ſomni, ne caput ſua frigiditate & humiditate, mittat in fauces excrementa ſua viſcoſa & tena-

Purgatio propellenda balbutie.

Spiritus ceraſorum nigrorum arcanum balbutiei.

Spiritus vini roborat caput.

cia, & sic causas materiales balbutiei, foueat & nutriat & sic, perfecte curabitur balbuties, & omnis loquendi difficultas.

De *epilepsia seu caduco.*

Caput XV.

Epilepsia medicis incognita.

Epilepsia magnus est morbus & adeo magnus vt præ magnitudine sua ipsum non noscant adhuc medici, nec antiqui nec recentes, varia, & quamplurima illi imposuerunt nomina, quod eius essentiam & quidditatem non nouerint, nam quod pueros potissimum aggrediatur, puerilem morbum vocarint, quod sit quædam mentis apprehensio, & quod mens & animus eo morbo potissimum afficiatur, Epilepsiam dictitarunt, quod vero cadant ægroti eo morbo affecti, caducum dixerunt quod vero comitia apud Romanos intermitterentur si quis diem comitia celebrarentur morbo illo afficeretur, dixerunt morbum comitialem quod vero vehemens & magnus esset morbus, & quod magnis & vehementissimis & potentissimis egeret remedijs, ad eius curationem herculeum vocarunt, sacrum etiam appellarunt quod sacris egeret remedijs, & quod māgus esset, nā

Varia nomina epilepsiæ

sacrum dicunt græci, quod magnum est, & sic ex varietate & multitudine nominum voluerunt antiqui quidditatem & essentiam huius morbi putrefacere quod tamen non fecerunt cum eius veram essentiam ignorarint quæ vno solo nomine potest indicari si perfectissime noscatur.

Epilepsia quidproprie fit & vnde fiat.

Epilepsiam ergo nos propriè definiemus sequentibus verbis: Epilepsia morbus est præter naturam à virulento quodam excremento inbriatiuo potus quã soporifero causatus offendens spiritum animalem & vitalem oppugnans adeo vt inebrietur à virutenta illa qualitate vel est conuulsio virulenta ab excremento virulento & inebriatiuo cerebrum concutiens & lædens, hæc conuulsio vel est per idiopathiam vel denteropathiam quæ idiopathica est, fit in cerebro ipso dum ipsum excrementum virulentum & inebriatiuum generatur in cauitatibus ipsius cerebri, dum alimentum ipsius cerebri, in hoc virulentum excremẽtum alteratione peculiari conuertitur, lædens peculiares cerebri actiones per deuteropathiam vero fit quando illud excrementum producitur & generatur in inferioribus partibus, ex earum alimento deprauato, & sursum petit partes superiores easque lædit sua peculiari virulenta

Epilepsia duplex idiopathica & sinphatica.

qualitate, vnde vocari potest Epilepsia insultus virulentus cerebri cum insultet cerebrum & conuellatur, vapore tetro & virulento illo expugnatum: hinc colligitur quam male definiatur hic morbus interpolata totius corporis conuulsio cũ sensuum & mentis ablationes in paralysim non desinens, cum efficientes & materiales causas huius morbi hæc definitio non cõprehendat & perinde non essẽtiam & quidditatem ipsius morbi sed tãtum aliquas propietates & virtutes, quæ comitantur hanc essentiam, declaret & demonstret non potest lædi & offendi cerebrum quin sensus & mens ipsa lædatur & offendatur, cum cerebrum mentis & sensus præcipuum organum lædatur vnde etiam fit totius corporis conuulsio non enim nego Epilepsiam esse interpolatam totius corporis conuulsionem, cum mentis & sensuum ablationes; sed hanc definitionem mancam & mutilam esse assero, cum causa materialis & efficiens hanc generalem conuulsionem, non cõprehenda tur hac definitione videant viri docti, & indicent sine fauore, quid enim faciat conuulsionem illam in Epilepsia non narrat, nec pandit hæc definitio, nec qua ratione spiritus cerebri læsus & offensus, ab excremento illo virulento & inebriatiuo faciat illam connulsionem

In epilepsia cur mens lædatur.

& perinde manca est valde, & mutila hæc definitio, nisi ab hac nostra definitione illustretur, qua ratione autem fiant illi paroxismi & repetant ter in mense in anno, quater in die bis in hepdomada, & sic varijs & repetitis paroxismis affligerent ægrotos; nobis iam est inquirendum: virulentum illud excrementum inebriatiuũ cerebrum feriens sympathice vel idiopathice, dum spiritum animalem aggreditur fit pugna inter spiritum & illud excrementum, donec spiritus luceat victoria tunc temporis redeunt omnia vitalia ad pristinum statum quia vitalis spiritus, & animalis victor est, & triumphat de excremento illo virulento, at quia fomes seu fodina illius excrementi virulenti inebriatiui, non omnino exhausta est, sed remanet semper aliquid inuicti, quod per horas aliquando, per menses, per annos & aliquando per breuissimum tẽpus accrescit, & capax est iterum spiritũ animalem insitum & innatum lacessendi vnde redit paroxismus epilepticus breuis & interpolatus, secundum virtutem & robur fodinæ excrementi illius virulenti & inebriatiui, qui suis vaporibus & exhalationibus spiritum nostrum epileptice lædit, & tali spiritu læso, cum sit motus omnis & sensus organum, necesse est vt corpus concidat quasi mortuum, cum or-

Vnde redeãt paroxismi in epilepsia.

ganum vitæ præcipuum lædatur præcipuus ergo tanti mali curationis ſcopus eſt vt ſubito tollatur excrementum illud virulentum, & inebriatiuum & roboretur ſpiritus, quod ſequenti methodo fiet manifeſtiſſimum.

Curatio epilepſiæ.

Epilepſiæ cura vera.

EPilepſia difficillis admodum eſt curationis apud vulgares medicos, quod cauſam eius materialem & efficientem neſciant, & nidum & focum ipſius materiæ penitus ignorent ignoto enim morbo non datur remedium, perinde incurabilem exiſtimant epilepſiam niſi intra vigeſimum quintum ætatis annum natura ipſa ipſam curet, Quod ſi ipſimet hoc ipſum perpenderent inuenirent epilepſiam curabilem eſſe, cum ab ipſa natura ſæpiſſime curetur, ſi ſcirent eius cauſas materiales & efficientes, natura ſiquidem curat epilepſiam intra vigeſimum quintum annum, quia intra hoc potiſſimum tempus, tres mutationes inſignes totius corporis celebrare ſolet, natura ſeptimo anno decimo quarto, & vigeſimo primo, in quibus mutationibus, & ſanguis vniuerſus, & alimentum vltimum partium, & ſemen ipſum ſolet permutari, & in his

Quare curatur epilepſia intra 25. annum.

ipſius permutationibus valde difficille eſt, quin excrementum illud virulentum inebriatiuum veræ epilepſiæ vera cauſa materialis alteretur & permutetur, & aliam habeat ſubſtantiam ſi eliminare, & foras pelli nequeat ab ipſomet ſpiritu vitali, qui quotidie pugnat cum ipſo excremento virulento & inebriatiuo, & in ipſa pugna & certamine, ipſos epilepſiæ paroxiſmos excitat, ita vt ipſemet ſpiritus vitalis ſit cauſa efficiens ipſius epilepſiæ, intra ergo tempus iſtud, roboratur valde ſpiritus vitalis, & diminuitur cauſa materialis. Neceſſe eſt ergo vt intra vigeſimum quintum annum vincatur illud excrementum & ſic curetur, quod ſi hunc naturæ motum contemplemur nos citius epilepſiam curabimus, primo virulentum illud excrementum inebriatiuũ euacuabimus ſudorificis quibuſdam propinatis, quorum beneficio virulenta omnia, quacumque corporis parte latitare queant, facili negotio per ſudores euacuantur, roborabimus etiam ſpirituum vitalem, vt fortius agat in hoſtem ſuum, quod omne commodè admodum ſequenti modo obtinebimus ℔ antimonij noſtri ſuperius præparati capite de curatione caninæ conulſionis grana octo, annamoni optimi in alchoel redacti grana duodecim ambari & moſchi

Purgatio pro epilepſia

an

an grana tria ſacchari parum miſcæ fiat doſis, detur cum pauca aqua lilij conualliorum ſummo mane ſeruato regimine & cuſtodia, iteretur hæc doſis per tres dies ſummo mane ſeruato eodem regimine, purgato ſic corpore ad ſudorifica deueniendum eſt, ℔ ſtanni ſudorifici ſuperius præparati cap. IIII. de curatione aurium doloris, grana decem, ambari & moſchi an grana III. aquæ cinamoni & vlmoriæ an ℥j. miſce fiat potio detur mane & cooperiatur æger optime in lecto & ſudet optime omni arte adhibita per menſem, ſingulis diebus repetita doſi, ſudorificum etiam quod paratur ex argento calcinato, & auro etiam calcinato, cum ſpiritu ſalis tartari optime rectificato eſt potentiſſimum in curatione ipſius epilepſiæ, eſſentia etiam argenti cum ſpiritu mercurij præparata eſt tutiſſimum eius remedium ſal etiam margaritarum ſummopere depuratum, & uolatile factum cum ſpiritu tartari rectificato, eſt etiam tuta cita & iucunda epilepſiæ cura, vt eſt etiam extractum ellebori albi ſuperius præparatum & caput purgium noſtrum etiam ſummopere prodeſt, at omnibus hiſce remedijs antecellit ſal volatile ſanguinis doſis eius eſt ℥j. in aqua lilij conuallium.

Medicamẽta optima ad epilepſiã

Curatur etiã oleo ſulphuris & tartari anno 19. libri

De incubo

Caput XII.

Incubus quid sit & vnde sit.

INcubus quem *efrialtin epibolin* & alij *prigalion* dicunt, non est Deus nec semideus, nec cupido, nec dæmon, nec vetula in somno oprimens corpus vt antiquorum nonnulli crediderunt; sed est excrementum aliquod ponderosum diaphragma nostrum oprimens: vnde spiritus insitus & innatus diaphragmatis nostri oppressus & quodammodo læsus inter dormiendum sentiens illam oppositionē repræsentat animæ vbique præsenti illā oppressionem anima statim imaginatur aliquod animal, vel monstrum, vel personam aliquam illam oppressionem facere, & statim terrore afficitur & clamare & aufugere vult & non potest, donec cessāte somno & vigili facto spiritu vigilia roborato, illud excrementum expellit ex diaphragmate quo depulso excremento, statim perit & euanescit phantasma illud oppressionis, fundamentum habens, ex oppressione diaphragmatis ab aliquo excremento sui ipsius alimenti quod facultate expultrice spiritus innati diaphragmatis expelli non potest, & hoc

Incubus cō sistit in oppressione diaphragmatis.

potissimum in somnijs apparet quòd spiritus insitus partium sopore consternatus, debilior sit tunc temporis, quam tempore vigiliarum. vnde vigilia tollitur sic affectus, seu oppressio, cum vigilijs roboratur spiritus innatus cuiuscumque partis, & ad actiones vitales excitetur. redit tamen hic affectus, redeunte somno, si illud excrementum diaphragma nostum opprimens non absolute expulsum fuerit læditur vox & respiratio in hoc affectu, propter diaphragma oppressum vocis & respirationis non lene organum, vnde non leuis est momenti & ponderis hic affectus, est enim epilepsiæ vel apoplexiæ, vel subitaneæ mortis symbolũ & portentum: vnde non est negligendus sed remedijs subito curandus, quod Deo dante sequenti methodo fiet manifectũ.

Incubus quid iudicet

Curatio incubi.

CVm excrementa digestionis alimenti diaphragmatis, sæpe sæpius coniectantur nimia in quantitate, super diaphragma, vel aliquando à toto thorace, diaphragma proijciatur, præcauendum est ne excrementa illa copulentur, præscripta tenui dieta nam sæpe sæpius illa excrementa ex crapula nimia ciborum in

Incubi cũratio.

Ingurgitatio ciborum & nimia potatio vitanda in curatione incubi.

stomachum iniectione copiosa, proueniunt, fugienda est ergo crapula, & ingurgitatio ciborum vt radix huius mali erradicetur penitus, purgandum deinde corpus est, antimonio nostro, vel extracto nostro elleborino, & vltimo per tres dies expurganda est saburra illa excrementorum diaphragmatis sudorifico nostro stanni, vel spiritu tartari sale coralliorum vel margaritarum impregnato, & datur ad quantitatem dragmæ vnius, in vino tenui, vel aqua cinnamomi, vel aqua vlmariæ, & datur summo mane ieiuno ventriculo & cooperitur corpus ægri perquam optime, & omni arte excitatur sudor quamcopiosus, & sic tute & iucunde & quam citissime tollitur materialis causa, incubi, quæ si negligatur, accrescit nidus & fit somnus ingens, & potens epilepsiæ, & sæpe sæpius apoplexiæ, & subitaneæ mortis, a qua præseruet nos Deus sua pia & inexhausta misericordia.

Sudorificum stanni.

Subitaneæ mortis causa

De melancholia seu delirio sine febre.

CAPVT XVII.

SVnt qui distinguunt melancholiam à mania, quòd maniam asserant deliriũ um furore & impetu maximo: melanholiam autem, delirium symplex, sine llo mentis impetu & agitatione, hæc utem differentia minimi est momenti ec propria differẽtia est; cum non habeat istinctam & differentem formam a qua ola desumitur differentia vera, si dinguantur ergo mania & melancholia, t tantum secundum magis & minus, m causa sit eadem, sed fortior in vna am in alia: causam ergo melancholiæ maniæ non dicemus esse melancholim humorem, cum non detur in corore melancholicus humor, nisi excrenta retorrida & quasi calcinata alienti nostri, melancholicum humorem cere cogitemus, quæ tamen cum mencholico humore Galenico, non cordant, hæc enim sunt calida & retorri, atque prorsus ignea, & melancho-cus humor Galenicorum terrestre quid t frigidum & siccum: non ergo melanolicus humor, est vera causa materia-

Mania & melancholia non differũt nisi secundũ magis & minus.

Melancholiæ vera causa.

lis ipsius maniæ & melancholiæ cum mania & melancholia sit morbus calidus & igneus à causa frigida & sicca, non proueniens sed à contraria calida nempe & sicca.

Mania quid sit & vnde fiat.

Definiemus ergo melancholiam & maniam morbum calidum & siccum ab excremento retorrido calido & sicco proueniens, qui spiritum vitæ nostræ sua caliditate & siccitate inflammat, particulariter in cerebro, vnde actiones animæ peculiari læsione offenduntur vnde perperam ratiocinamur & ridicula loquimur: fomes & focus huiusce retorridi excrementi, quod maniam causat & efficit varijs in locis latere solet, nam cum excrementa alimenti nostri vbique locorum generentur, cum alimentum nostrum vbique sit excrementosum perinde à colore nostro, excrementa illa quæ vbique producuntur, coquantur & elixantur, donec sæpissime in retorrida & ignea prorsus conuertantur excrementa & potissimum in hypocondris in liene, & circa viscera & sæpe sæpius in ipso cerebro, vbi inflãmatur spiritus animalis cerebri, ab ipso retorrido excremento, vnde sit mania & melancholia: menlancholia quidem si excrementum illud non valde excalescat, mania vero si fortius quam par sit excalescat, sunt vero chymicorum multi, qui

Fomes maniæ & melãcholiæ vbinam.

maniam deficiunt mercurium in calcē reuerberatum & in aquam fotissimum solutum, spiritum vitæ nostræ nullatenus mantem, & alterantem: sed hæc definitio ad veram reduci potest; cum mercurius ille in calcem reuerberatus sit retorridum nostrum excrementum; alimentum enim nostrum cum ex tribus radicalibus principijs constet, nempe sale sulphure & mercurio, cum degenerat & abit in corruptionem sui, hæc etiam sua innata principia excrementa illa concomitantur, vnde excrementum illud retorridum habet secum mercurium, qui minima coctione in retorrido illo excremento, reuerberatur in calcem: & perinde excrementum illud retorridum, non immerito dici potest, mercurius excrementitius in calcem reuerberatus, vera causa maniæ & melancholiæ.

Alia melancholiæ definitio.

Curatio maniæ & melancholiæ.

CVratio maniæ & melancholiæ duplex est, vna quæ refrigerat & alterat, materiam peccantem, seu retorridum illud & in calcem reuerberatum excrementitium; altera vero quæ omnino dissipat & consumit illud retorridum excrementitium maniam & melancholiam efficiens retra-

Curationes maniæ & melancholiæ.

Oleum Saturni in mania est arcanum.

geratio autem & alteratio materiæ peccantis fit essentijs refrigerantibus, summopere vt sunt essentiæ Saturni Iouis, & martis, & oleum camphoræ hæc in forma ℥ oleum camphoræ ʒ ſ. oleum Saturni guttulæ decem essentiæ martis guttulæ misce cum aqua communi propinentur, singulis diebus per decem dies hoc enim medicamentum in cura maniæ est potentissimum, summopere enim refrigerat, & alterat materiam maniæ, & coagulat spiritus illos retorridos caput & cerebrum ascendentes, ac ferientes materiam autem maniæ & melancholię tollunt virtute quadam arcana &specifica, quinta essentia argenti: & auri, & mercurij & summum anodyum nostrum, & flores antimonij etiam communiter præparati ad grana decem prpinati cum theriaca, summum sunt maniæ remedium: antimonij quinta essentia est perfecta cura insaniæ, item oleum rubrum antimonij basilij valentini est iustissima & iucundissima cura omnis maniæ & insaniæ essentia etiam ellebori est certissima amētiæ cura, ex quibus singulis, & simul etiam mixtis potest fieri remedium tutissimum ad omnis insaniæ curam.

Melãcholiæ causam tollens est antimonium.

Ellebori essentia est maniæ cura.

De *catharro.*

Caput XVIII.

Non datur catharrus.

Catharrum seu defluxionem humorum ex capite tanquam ex cœlo quodum microcosmico, in partes inferiores tanquam in terram redeunt & sibilo explodunt quam plurimi chymicorum : quasi vero caput mitteret in partes sibi inferiores excrementa sua, cum habeat emunctoria satis grandia, & capacia, & omnino idonea tanquam ab ipsa natura designata, ad recipienda illa excrementa & foras expellenda, & non in partes sibi consociatas deportanda sine quarum sanitate perfecte persistere nō potest, ita vt sibi ipsi noceret dum illa excrementa in partes inferiores, per defluxionem & catharrum demitteret, nihil sibi mortem, destructionem sui ipsius prosequitur imo fugit quantum potest, & ad conseruationem sui ipsius, totis viribus anhelat, itaque catharrus nihil est, nec vllo pacto datur in corpore humano, si quid est tamen in faucibus in dentibus in gutture ac in cæteris corporis humani membris noxium & morbosum non per defluxionem & catharrum in illas partes decidit,

Caput cur non mittat sua excrementa in partes inferiores.

Omnes morbi fiunt per congestionem & multi per defluxionem.

sed illis ipsis partibus innatum est, à proprio eorum alimento corrupto, & degenerato: omnes morbi fiunt per congestionem, & accumulationem excrementorum, in ipsis partibus innascentium & non aliunde prouenientium: ridiculum enim est, & anile commentum, dolorem dentium, Dolores aurium, & reliquorum membrorum dolores & affectus fieri, per catharrum & defluctionem: quis enim esset ille missor, & per quas vias, & canales in alterabiles mitterentur missa, innaturalia, & contra naturam ne nocerent partibus per quas mitterentur, donec ad partes extremas ad quas dirigerentur, perueniũt vbi tunc temporis exerceretur excrementorum missorum furor & crudelis hostilitas: non datur ergo catharrus & defluxio humorum in partes inferiores, sed si quid guttur, os maxilla, collum, & reliquæ partes inferiores patiantur à subitanea aeris iniuria, vel calida vel frigida, id non dependet, ex defluxione & catharro, sed ab spiritu custode harum partium qui lacessibus & aggressus ab aeris iniuria aliqua calida vel frigida, linquit peculiare & proprium coctionis & digestionis officium, spiritus enim est cuiuscumque partes coquere & digerere alimentum sibi demandatum vt partes singulæ nutriantur & conseruentur dige-

stione & coctione alimenti sui ab spiritu custode particulari cuiuscumque partis præparati, spiritus ergo particularis cuiuscumque partis lecessitus & aggressus, ab aliqua aeris iniuria relinquit suum peculiare digestionis & coctionis officium vt se deffendat peculiariter contra vim & iniuriam aeris, vnde alimentum relictum & incoctum redactum amandatur foras tanquam excrementum per poros partium & sic prodeũt & scaturiginem habent fluxus excrementorum variorum quæ non ex capite ortum habent sed ex partibus ipsis, in quibus insunt & ex in quibus solis fluunt, & non aliunde, vnaquæque enim corporis pars suarum satagit rerum ni aliunde à causis præter naturam externis auocetur. Itaque fluxus excrementorum variorum quæ ex gutture ververbi gratia laringe, faucibus & similibus partibus ortum habent, non ex fluxu & catharro, ex cerebro proueniente originem ducunt, sed ex ipsis partibus scaturiunt, dum spiritus custos ipsarum partium, qui alias spiritus innatus & insitus dicitur agressus & lacessitus à causis externis, linquit coctionis & digestionis proprium suum officium, vnde per poros partium decidit. Alimentum crudum & incoctum, & fluit tanquam excrementum, & non datur alius catharrus, cui succurrendum est sola refocillatione &

Fluxus excrementorũ variorum vnde depẽdeat cũ non à capite descendat.

Fluxui partium quare succurrendū & quibus remedijs.

restauratione spiritus innati & insiti, hoc autem fit calore adaucto partis cuius spiritus dibilitatur, & sic non dabitur alia curatio catharri, quia cum non detur catharrus sed sit morbus peculiaris cuiuscumque partis, dum singularum partium morbos pertractabimus, earum etiam curam particularem, medicamentis peculiaribus agitabimus.

De morbis occulorum.

Caput XXIX.

MOrbos omnes occulorum tam externos quam internos referunt galenici ad catharrum & asserunt dependere ex fonte ipsius cerebri, quod quidem cum nullis excrementis scateat. Solet ipsa deponere in ipsos oculos quod ridiculum est, nam in rei veritate, etsi cerebrum habeat multa excrementa serosa & aquatica, non deponit ipsa in oculos sed in sua emunctoria à natura illi data, vt se purget ab innatis suis excrementis: oculi autem si quid patiantur, patiuntur ab excrementis innatis suis & non aliunde scaturientibus, vt supra diximus capite de catharro, & vt iam infra clarius manifestabimus.

Oculorum ergo affectus omnes vel interiores sunt vel exteriores, interiores dicimus qui intra corneam menbranam fieri solent & condi quorum origo, ab intimis oculi partibus dependet, siue ab earum excrementis, quæ dum ab spiritu custode, seu innato & insito, foras demandantur per poros partium oculo inseruientium, sæpe sæpius nocent ipsis partibus & varios faciunt morbos, secundum varietatem excrementorum quę solent expelli, exteriores vero dicuntur quę extra corneam vel in ipsa cornea fieri solent Galenici accusant caput & cerebrū, & afferunt hoc fieri per defluxionem, quod quam ridiculum sit, singulis capitibus de morbis oculorum clarissime demonstrabimus, & cura tandem certa, & iucunda nulla habita ratione defluxionis, & catharri, verissimum esse declarabimus.

De *glaucomate*.

Caput. XXX.

Glaucoma quid sit & vnde fit.

Glaucoma est vitium crystalloidis aut vitrei humoris, dum glauco aut fusco quodam humore excrementitio inficitur seu tingitur, & qui tali morbo affecti sunt per fumum aut nebulam se videre arbitrantur quia vitreus humor oculi inficitur excremento quodam fusco vel albido, vnde fusca & obscura valde est visio: hoc vitium dependet & originem habet ex vitreo ipso humore, seu crystalloide qui cum sit pars naturalis ipsius oculi, nutritur alimento peculiari, quod ex communi promptuario, nempe sanguine pervenenulas crystalloidi demandatur, vt ab spiritu innato ipsius partis coquatur & digeratur in alimentum proprium & aptum crystalloidi quod quidem alimentum sæpe sæpius vitiatur, & excrementa illius copiosa nimis sunt, vnde cum remaneant in ipsa parte, tingunt & inficiunt sua qualitate praua vitreum humorem, qui ex natura sua nitidus & clarus esse debet, vt clarum & nitidum visum faciat, si tingatur aliquo prauo calore, visus deprauа-

tur, & glaucoma dicitur hic affectus, qui non à cerebri defluxione in humorem vitreum ortum habet sed ab ipso humore vitreo, qui vitiatur ab excrementis sui ipsius alimenti, vnde depurato ipso alimento, & euacuato ipso excremento ipsius partis, curatur affectus, vt patet ex ipsius affectus curatione.

Curatio glaucomatis.

PVluis hæmeticus est tutissima cura glaucomatis depurat enim summopere sanguinem in toto corpore vnde alimenta cuiuscumque partis etiam depurantur datur sequenti methodo pulueris hæmetici superius præparati grana decem, conseruæ violarum ʒ. j. misce fiat bolus, detur mane cum custodia artis, & regimine iteretur ter hæc purgatio per tres auroras, deinde foueatur oculus spiritu vini rectificato, calore enim adaucto, ipsius oculi, per potum spiritus vini, tolluntur illa excrementa, nebulosa, & abscura, glauca, vel fusca, vel alterius coloris quæ inficiunt crystalloidem humorem & sic annihilatur glaucoma extrahitur etiam. Tinctura florum tugulosæ cum spiritu vini quæ quidē tinctura ad miraculum solo fotu glauco-

Glaucomatis cura.

mo curat, & perfecte ſanat, caput purgium etiam noſtrum ſuperius præparatū ex elleboro alborum & parte orientali ſummum eſt etiam glaucomatis remedum.

De ſuffusione ſeu cataracta.

Caput. XXXI.

SVffuſio fit quæ & cataracta vulgo dicitur dum pupilla, vel inter chagridē tunicam & cryſtallinum humorem pellicula quædam excrementitia concreſcit quæ ortum ducit, ab excremento aqueo & humido, quodibi ex alimento oculi adnaſcitur, & calore ipſius oculi cōcreſcit in pelliculam albam tenuem quæ pupillæ occuli opponitur, & viſum impedit, & lædit. Illud autem excrementū ex quo ſuffuſio fit, non excerebro per opticum neruum prolabitur ſed ex ipſis partibus adnaſcitur partes oculi ſiquidem ſufficientia habent excrementa quorum ope ſuffuſio generari poſſit, non eſt neceſſe vt ex cerebro prolabantur, ſed aquoſus lignorum concreſcit in pelliculam qua fit cataructa ſeu ſuffuſio.

Curatio

Curatio ſuffuſionis.

Curatur ſuffuſio vel chyrurgia & manu, tollendo ipſam acu ad hoc apa & idonea. perforando oculum cum ipà acu ad angulum magnum ipſius oculi & perueniendo cum ipſa acu ad pupillam pſius oculi, ad locum ſuffuſionis ibique leprimitur infra pupillam non ſupra, & leinde purgatione & fotu medicamentoorum peculiarum conſumitur pellicula pſa, curatur etiam in principio dum incipit adnaſci & produci, ſale euphragiæ n ſpiritu vini diſſoluto, vel ſale vitri, eu alchali, in aqua quadam optalmica iſſoluto & in oculum inſtillato. Cura alia cataractæ.

Purgandum tamen prius eſt, antimoiio noſtro, quia partes ipſius oculi, & otum vniuerſale alimentum totius cororis depuratur eo ipſo medicamento, ita t non tantis ſcateat excrementis quibus norbi, particulares partium & generaes ſolent fieri.

De vitijs & affectibus pupillæ.

Caput XXXII.

pupillæ affectus vnde fiant.

PVpillæ affectus & vitia omnia manifeste sensibus patent eaque sunt dilatatio, diminutio, diuulsio, & ruptio dilatatio siue ab ortu fiat & ipsa originatali, siue à morbo aliquo solet fieri ab aliquo excremento in vuea tunica concluso, quod ibi ex alimento alterato producitur, copia sua pupillam distendit illiusque quoque foramen quod & pupilla est, amplificat & valde dilatat, vnde sæpe sæpius oculi prominentiam & schyrrum phegmonem & abcessum comitatur pupillæ dilatatio.

Diminutio pupillæ vndefiat.

Diminutio autem pupillæ si sit naturalis acuit visum & subtiliorem efficit, si vero sit morbosa debiliorem reddit vt contingit in atropha & phtysi ipsius oculi quoties enim vitreus humor ab aliqua causa præter naturam absumitur tunc quoque contracta ruptaque vuea, & in sese quasi concidens, foramen pupillæ coarctat, & diminuit hisdem fere causis internis & externarum vi vt iniuria fiunt pupillæ diuulsio atque ruptio, & hæ sunt incurabiles, cum pupilla sit pars sper-

matica, & perinde dum læditur ruptione aut diuulsione, non potest iterum ad icatricem laudatam reduci cum conseruatione visus oportet necessario vt disperdatur visus cum pupilla, ad primum tatum reduci nequeat, quod vero attinet d dilatationem pupillæ & eius diminuionem curari quidem possunt sequenti nethodo, imprimis fouendus est oculus, piritu vini impregnato tinctura florum ugloſſi hic enim spiritus summopere rereat oculum & interim purgabimus corus antimonio nostro, vel extracto elleori nostri superuis præparati, tunc denum dabimus ægrotanti nostro, oleum eu essentiam argenti, hæc enim essentia mmopere prodest oculis læsis, & dabir ad guttulas x. aut xx. in aqua euphiaiæ vel freniculi, summo mane vel temore somni. Tussis etiam præparata calinata & cum aceto stillatitio in salem reucta, & cum spiritu vini dulcificata ocuos ad desperationem læsos restituit in ristinam sanitatem, sed oportet illum lem tussis aceto stillatitio separatum arem & modacem, tandiu cum spiritu ini rectificato circulare, donec dulcis at & ab omni modicitate liber tunc tēoris separato spiritu per balneum, reanet oleum dulce in fundo alembici, uod est arcanum curandorum oculorum

Tussis in salem dulcē conuersa est arcanumoculorum læsorum.

si gultula vna infundatur in oculos læ
sos, bis in die.

De affectibus oculorum externis.

Caput XXXIII.

Vitia externa quæ solent oculos infe
stare sunt potissimum caligo, nube
cula albugo allucinatio Rhexis, confusi
vnguis Epiphora, ophtalmia, inuersi
palpebrarum grando & hordeolum, d
quibus iam dicemus singulis breuissim
quo poterimus eloquio & primũ de cali
gine, caligo ergo est tenebrosa visio e
crassiore densioreque facta tunica corne
ab excremento crasso & denso ipsius tuni
cæ corneæ, dum enim tunica cornea ali
tur alimento proprio suo quod illi de
mandatur per venas, spiritus insitus &
innatus ipsius corneæ coquendo & dige
rendo illud alimentum vt sibi ipsum ap
propriet, non optime separat excremen
ta separando, aut si separet, non potet
sua facultate expultrice foras amandare
& tunc temporis tunica illa cornea, obs
curatur & obtenebratur à suo excremen
titio alimento crasso & denso, & sic ob
tenebratur visus & fit caligo. Oculi qua

Oculorum affectus externi quales sint & vnde fiant

proprie vitium est tunicæ corneę ab excre
mēto crasso & denso ipsius alimenti, pro-
ductum & generatum: quod quidem vitium
curari potest purgatione antimonij no-
stri, & ellebori, & fotu tinctura florum
bugloss, & sale Tutiæ superius præpara-
to, hæc enim omnia medicamenta ocu-
lum expurgant ab omnibus suis excre-
mentis, & summopere ipsum refocillant, &
ipsius spiritum innatum & custodem restau-
rant, in cuius solius spiritus restauratio-
ne consistit tota oculorum cura, iam de
nubecula dicendum Nubecula est tenue
quod excrementum corneæ tunicæ
adhærens & impactum cuius adhæsit la-
borans putat se videre ea quæ videt, per
nebulam quandam aut per vaporem aut
fumum, hoc autem tenue excrementum
successu temporis crassescit à calore ipsius
oculi, & tandem fit albugo: est enim al-
bugo, crassum illud excrementum fa-
ctum quod in cornea tunica adhærebat
tenue & subtile, iam vero crassius & cō-
pertius factum albuginem facit quod ta-
men antea nubeculam tantum faciebat:
sensim enim hæc vitia succrescunt ac fa-
pe ex ophtalmia & epiphora ortum ha-
bent cum in his affectibus, excrementa
tenui quæ ophtalmiam & epiphoram fa-
cere solent incrassescere soleant & hæc
vitia solent curari hisdem remediis cum

Nubecula quid sit & unde fit.

Albugo quid sit & unde fit.

quibus solet curari caligo nempe purgatione antimoniali & elleborina nostra, & fotu refocillante oculum,

Allucinatio vero est, cum omnia quæ videmus foris tincta sunt & infecta aliquo colore, vt in ictero solet fieri & inflammatione rubra, hoc vitium dependet & originem habet, ex cornea tunica quæ inficitur aliquo excremento colorato, & cuius caloris est excrementum, tali colore delibuta videntur externa vnde allucinatio dicitur hic affectus, cum vere allucinemur ex visione illa nam externa quæ vidētur, non sunt tali colore delibuta, purgatione forti antimonij nostri tollitur hic affectus & fotu tincturæ superius allatæ. Si ex ictero proueniat affectus, curandus est icterus omnino, vt tollaur hæc allucinatio. Similis est hic affectus glaucomati, ex vitio ipsius visus, dissimilis tamen in parte affecta, hic enim læditur cornea tunica in glaucomate vero læditur vitreus humor, non differunt tamen curatione, hisdem enim medicamētis tolluntur & curantur hi duo affectus glaucoma & allucinatio, Rexis autem est eiusdem corneæ tunicæ ruptio, sectio vel euersio, è qua primum humor albugineus difluit, oculumque multo minorem relinquit, deinde Rhagoides tunica cadit, oculi procidentia producitur quæ a græ-

Curatio allucinationis

Rexis cornæ tunicæ quid sit & vnde fit.

cis dici solet *proptosis* ab hac fit oculi cõfusio, in qua humores ex ictu commixti reperiuntur, & hi omnes affectus curari non possunt vllis medicamentis naturalibus. amissus enim est omnino visus, & partes oculi summopere læsæ, ita vt restitui nequeant, cum a priuatione ad habitum non detur regressus.

Datur etiam in cornea membrana alius illi adhærens affectus, qui vnguis vel vngula dicitur, quæ nihil aliud est, quã dura neruosa & albicans membranula, ex angulo sese extendens plerumque vtque ad pupillam, illamque sæpe sæpius contegens, oritur ex adhærente membrana censim & pedetentim increscente & obdurescente si permittatur, eius excrementum, nihil enim aliud est vngula in oculo, quam excrementum tunicæ corneæ illic pedetentim induratum, euanescit & curatur autem vngula sale vitri in aqua euphragiæ; dissoluto, & sæpe sæpius in oculum instillato, crocus etiam metallorum in alchool redactus & aqua fœniculi dilatus, est summum vngulæ remedium admixto pauco sale vitri, hoc est sale quod in fornace vitrariorum separatur ab ipso vitro.

Vngula *in* oculo quid sit & vnde fiat.

Epiphora autem est alius oculi morbus infestans oculos summopere, & fit à tenui & liquido excremento, lachryma-

Epiphora quid sit & vnde fiat.

rum imitans impetum, aliquando est tenue illud excrementum acre, & salsum, & tunc est cum dolore calore, & rubore hic affectus, cum vero est dulce & sine vlla acrimonia, nullus est dolor, nec calor nec rubor in oculo, palpebris eius, tenue autem illud excrementum à toto oculo lachrymarum instar exsurgit, alimentum autem oculi quod in partes oculi facessere nequit in substantiam earum se trasmutando, facessit in excrementum illud tenue & liquidum, quod lacrymarum instar ex oculo defluit & epiphoram constituit, curatur autem epiphora si molesta sit, & ab acri & salso excremento producta, ita vt palpebras excoriet, & exulceret purgatione antimonij nostri vel purgatione mercurij dulcis mitigantur enim excrementa hisce medicamentis, vel cum foras eijciantur, non amplius nocent vel fotu tutiæ præparatæ in aqua fœniculi dilutiæ, & in oculos instillatæ.

Curatio epiphoræ

Ophtalmia vero est frequens oculi assertus, estque potissimum oculi phlegmone, ex oculorum angulis in totam adhærentem membranam infusa: in hac oculorum affectione, venæ tenues oculorum ita turgent; vt quæ in albo oculi obscuræ & inuisibiles erant fiant visibiles & conspicuæ, plerumque quicquid

Ophtalmia quid sit & vnde fiat.

album est in oculo, rubescit, summus dolor & ardor inest, qui lachrymas acres & mordaces accersit & tunc epiphoræ æquiparatur, quamuis toto cœlo differāt ophtalmia & epiphora quod in ophtalmia albū oculi, in epiphora vero, palpebrę & cilia rubescant, & inflamentur, curatur ophtalmia ab hisdem excrementis & causis dependet, ac epiphora, hisdem & similibus medicamentis: itaque in ophtalmia purgandum est corpus, antimonio nostro, vel extracto, elleborino nostro purgato deinde corpore, alterandus est, & refrigerandus sanguis totius corporis, ne inde mittatur in occulos alimentum acre & mordax scilicet aliquo excremento acri & mordaci contaminatum, alteratur & tefrigeratur sanguis, & fons ipsius sauguinis, vna cum toto corpore, essentia seu oleo vitrioli, vel spiritu & oleo sulphuris. ad ℈ ſ. vel vnum in aqua enduciæ vel lactucæ, vel rosaceæ sufficienti quantitate propinatum scabies & pruritus palpebrarum. Palpebræ etiam oculorum inficiuntur scabie pruritu inuersione grandine, & hordeolo: cabies fit potissimum ab excrementis mordacibus & acribus, quæ ex ipsarum palpebrarum alimento acri & mordaci ortum ducunt & pruritus hisdem dependet

cauſis, hiſdem ſimiliter medicamentis curantur purgatione ſcilicet ſuperiori, & refrigeratione, & alteratione etiam ſuperiori inuerſio. Inuerſio vero palpebrarum quæ à græcis *etropion* dicitur, qua pars eius interior prominet, & ſic inuertitur palpebra, & eius internum rubrum oſtenditur. Hoc fit & cauſatur ex excrementis alimentis palpebrarum, quæ dum turgent palpebras inuertunt purgatione ſola curatur hic affectus, & refrigeratione etiam inter & externa ipſarum palpebrarum qua calor internus antiperiſtaſim fouetur & augetur, & ſic fortius expelluntur excrementa illa, ab ſpiritu cuſtode refocillato.

Inuerſio palpebrarũ Quid ſit & vnde fiat.

Grando vero eſt tuberculum calidum durum palpebræ ſuperiori innaſcens, ab excremento ipſius palpebræ quod indurecit tuberculum, hæc tubercula ſolent curari ſi tingantur ſuperficialiter cum palea oleo vitrioli, vel mercurij vel aqua forti delibuta, & ſic ſæpe in die tangantur donec ſiccefcant & decidant perſe; illa enim excrementa pauca ſunt in quantitate, & ideo ſolo externo medicamento adhibito cauſticante, abeunt & ſiccantur.

Grando quid ſit & vnde ſit.

Hordeolum autem eſt tuberculum calidum in abſceſſum fere deſinens quod ex palpebræ margine, & cilio prorumpit,

Hordeolum quid ſit & qua ratione curetur.

ab excrementis etiam præter naturam ipsius palpebræ, & curatur etiam similibus medicamentis externis ac grando superius curata est, hi enim omnes affectus palpabrarum dependent, ab excrementis alimenti ipsarum palpebrarum, & ciliorum, quæ in intimis receſſibus ipsarum partium reconduntur, quæque dum ab spiritu custode foras amandantur, tubercula illa pariunt, vel scabiem vel pruritum secundum excrementorum corruptionem & alterationem: hi autem omnes affectus curantur cito, tuto & iucunde, purgatione supradicta, & refrigerio etiam supradicto.

De *aurium morbis eorumque cauſis.*

Caput XXXIV.

Aurium affectus quales & vnde fiant.

VArij affectus solent aures occupare secundum varietatem & diuersitatem excrementorum quæ inibi solēt amandari, tum ex intimis receſſibus ipsius auris, vel externarum partium excrementis quæ solent aures exterius affligere, ad rectum autem quendam numerum hi omnes affectus solent reduci, nēpe ad parosides ad sibilum tinnitum sonitum, strepitum & tandem ad surditatem &

parotis quid sit & vnde fiat.

grauem auditum de quibus omnibus iam nobis erit dicendum.

Parotides solent fieri his potissimum partibus, quæ pone aures & earum radices consistunt, & sunt potissimum inflammationes harum partium, & sequuntur omnes notas phlegmonis, tumorem puta oculorum calorem pulsantemque dolorem: hæ potissimum inflammationes solent fieri in febribus pestilentialibus, & purpureis, quæ praua aliqua qualitate & venenositate solent inficí, ita vt spiritus quidam arsenicalis & venenatus, soleat ab ipso febrili foco in has partes amandari ibique tumorem illum parotidem dictum excitare vbi putrefieri solet, ille spiritus arcenicalis seu aura tenuis, quæ solet ex foco febrili per metastasim in has partes transferri, & parotides operari. Solent autem curari parotides vt reliquæ phlegmones, quæ in alijs corporis partibus enasci solent nihilominus tamen in parotidibus curandis est semper considerandum venenum illud arcenicale quo turgent ipsæ parotides, nunquam enim est repercutiendum sed foras euocandum attrahentibus, & semper aliquid alexiterij est admiscendum, vt oppugnemus venenum illud, febri autem malignæ cui semper conuertitur parotis est semper ad hibenda ratio, & remedium: nam ea

Curatio parotidum

ratione, & parotis curatur, purgatio antimonij & mercurij dulcis, est summopere necessaria, & bezoarticum minerale summopere etiam est necessarium: nam eo solo sudoribus excitatis & febris maligna, & parotis curatur, datur autem minerale bezoarticum, ad quantitatem granorum decem aut viginti in aqua cardui bendicti, vel tusculis singulis diebus mane, vsque ad perfectam curationem emplastrum quo solo vti debemus, ad curationem parotidum est ex balsamo sulphuris cera noua admixta cum pauco mercurio crudo admixto, vt retundatur malignitas tumoris istius beneficio mercurij crudi dum autem maturus est tumor apperiendus est, & semper emplastrum, ex balsamo sulphuris superponendum ad cicatricem laudatam vsque, & hæc de parotide dicta sufficiant.

Sudore curatur parotis.

Emplastrum ad parotides curandas.

Quod autem ad sibilum, tinnitum, sonitum, & strepitum attinet sunt hi affectus omnes ex flatibus orientes qui differunt tantum secundum magis & minus. Vt enim flatus motu & agitatione varia impelluntur & ita varios sonitus edunt: sibillus enim ex flatu tenui & leui ortum habet exiliter elabente, tinnitus autem ex illius cursu interrupto, sonitus ex crassiore plenius erumpente, strepitus ex impusu valido, & hi omnes flatus

Quid sit sibilus tinnitus sonitus & strepitus in auribus

ex excrementis aqueis & liquidis aures occupantibus originem ducunt, calor enim naturalis, seu spiritus custos auriū pellit excrementa vt aures liberet ab inimicis suis, & pellendo ipsa excrementa cum aquea sunt & liquida conuertit subtiliorem partem in flatus & ventos qui exeundo illos sonitus & strepitus efficiunt. Eorum omnium cura consistit in purgatione nostra antimoniali, & elleborina, deinde fouendæ sunt aures spiritu therebentinæ vt roboretur spiritus innatus aurium, & validius & fortius expellat sua excrementa & sic vincat horum sonituum focos & fodinas nitrum etiam in aceto forti dissolutum, & in aures sæpe instillatum curat cito omnes aurium strepitus.

Curatio tinnitus

Grauis auditio atque surditas hinc sæpe oritur, cum horum sonituum fons & fodina, soleat auditus organum ledere impartis excrementis in ipso audiendi organo, hæc autem suditas facile curatur prædicta methodo, si vero ab ortu, & à natali die contracta sit, conformationis vitio & audiendi instrumenti defectu aut aliqua alia vitiosa figura hæc incurabilis est, & soli creatori nostro reseruato.

Surditas vnde & grauis auditio,

De narium morbis & eorum cauſis.

Caput. XXXV.

NAres ſunt emunctoria cerebri & eo emungendo ſunt deſtinctæ, & ab his excrementis ſæpe ſæpius patiuntur, nihilominus tamen habent nares, ſua peculiaria excrementa à quibus proprie patiuntur potius quam ab excrementis cerebri, nam illa excrementa dum foras emittuntur per nares à facultate expultrice, victa ſunt nec nocere poſſunt in emiſſione ſua, quia nares habent ex natura ſua reſiſtendi virtutem & proprietatem: poſſunt tamen aliqua ratione pati ab ipſis cerebri excrementis, dum foras pelluntur, ſi aliqua qualitate præter naturam acri vel mordaci afficiantur: quicquid ſit ſiue morbi narium dependeant ab excrementis cerebri ab intimis & intrinſecis ſuiſmet excrementis, ſunt omnes narium morbi vel vlcera, vel ſunt excreſcentia carnis, vlcera autem non dependent ex excrementis cerebri, quia potius vlcerarent cerebrum ipſum quam partes externas per quas tranſeunt, quibus data eſt virtus innata reſiſtendi, ſed dependet vere ex venis narium, quæ cõ-

Excrementa narium faciunt morboſ narium.

tinent ſanguinem, elimentum proprium narium ex quo ſolo alimento poſſunt ſeparari excrementa acria & modacia, ex quibus fiunt vlcera peculiaria narium: ſal enim excrementoſum corroſiuum acetoſum, acutum vel acerbum, deliteſcens in ſanguine, ex quo fit peculiare cuiuſuis partis alimentum, ſequitur alimentum illud, vſque ad vltimam partium conuerſionem & tandem ſeparatur & manifeſtatur in partibus, vere fiunt vlcera quæuis, ſecundum varietatem & diſtinctionem excrementorum ſalitorum: huic autem ſali excrementoſo quod in naribus ſæpe ſæpius ſeparatur, ineſt arcenicale virus corrodens & ſepticum ex quo in naribus potiſſimum fit vlcus putridum in quo cruſtula quædam ſordidior, atque graueolens mucus exorituri & ſubcreſcit

Ozæna nariũ quid fit.

Ozæna vocatur hoc vlcus, quod nares corrodit, & partes eius, alas puta, & earum inteſtinum & earum tenella oſa, exedunt & magna cum deformitate & graueolentia putrefaciunt, & ipſum aliquando palatum perforant, hæc inde fiunt ſarcomata vlcera dicta, in his caro excreſcit ſpongioſa, in intimis narium penetralibus, excreſcit etiam longitudine temporis caro quædam, è nare foras exiens atque è nare pendens polipuſque vocatur, à ſimilitudine illius piſciæ, qui

Polypus narium quid.

à mul-

à multitudine pedum polipus nominatur, hinc fiunt abolitiones & diminutiones odoratus, perit enim odoratus, aut saltē diminuitur, impedito narium meatu, ossisque cthmoidis foramine impedito, & suffecto, ab aliquo excremento, sic enim impediuntur spiritus rerum odor quid odorē emittentiū qui nihil aliud est quam tenuis aura spirituosa, ex substantia fixa efluens & emanans cerebrum feriens, vnde anima cerebrum occupans iudicat odores cum in illam ferantur patenti narium via & itinere circa narium partes internas fiunt tumores & abcessus & quibus ruptis, pus interdum per nares copiose effluit & profunditur, idque multo sanitatis incommedo.

Grauedo narium quid.

Grauedo etiam in naribus sit & est ossis cthmoidis eiusque membranas incidens exiens & delabens & ab ipsis naribus excrementum liquidum & muscosum vnde caput ingraueścit & respiratio difficilior redditur voxque fit rauca, & non vt antea sonora & clara quod guttur & larinx his excrementis pariter afficiantur, non, ex naribus porro sanguis erumpit maximo propter distillationem sed propter eius excrementi redundantiam cum impetu, ex aperta rupta vel exesa vena, hæmorohagia dicitur græius, & sic sanguis qui hinc effluit non ex venis cerebri,

orum ducit, sed ex venis oris palatiqu
in nares excurrit salis quidem defect
hæ venæ sunt & patulæ, vt quasi emissa
rium sint superflui sanguinis expellen
di.

Curatio morborum narium.

Hi omnes morbi curantur purgato priu
corpore purgatione nostra mercuriali, &
antimoniali, deinde si quæ sint vlcer
quæ nares occupent curantur oleo dulc
mercurij, Saturni, & oleo rubro antimo
nij vel oleo & balsamomartis, & ole
arcenici permixtis, cum oleo ceræ, po
lypus autem curatur oleo vitrioli cun
aqua ceræ, vel si renuet hæc medicamen
ta & resistat illis, curatur tutissime ole
mercurij dulci & Saturni simul permixti
hæmorrhagiam vero curat aqua burs
pastoriæ, permixta oleo martis vnci
enim vnica aquæ bursæ pastoris cum
guttulis decem olei martis curat perfe
ctissime omnem sanguinis per nares ef
fluxum: essentia item corallorum sis si
certissime sanguinem ex naribus efflu
entem.

Hæmorrha cura.

De faciei oriſque vitijs eorumque cauſis.

CAPVT. XXXVI.

FAcies & os quamplurimis tentantur morbis cæterum corporis partibus inſuetis propter cutem peculiarem qua obtegitur facies, quæ cum ſit valde ſicca & aridia, peculiaribus afficitur morbis, propter talem ſiccitarem & ariditatem, in quorum nunero potiſſimum reperiuntur ardentes puſtulæ, quæ in naſo, tum in reliqua facie, magna cum freditate ſolent excreſcere, quarum puſtularum genera omnia producuntur, ex excremētis aqueis mecurialibus, ex quibus originem ducunt lepra rubrea, alopecia condibonata morphæa quæ omnia faciei vitia exoriuntur ex excrementis ipſius mercurij radicalis, conſtat enim ſanguinis, ex mercurij ſale & ſulphure aqua & terra quæ quinque elementa vnum conſtituant homogeneum alimentum & dum excrementa illius ſeparantur à facultate expultrice noſtra, quæ nihil aliud eſt, quam ſpiritus cuſtos, ſeu inſitus & innatus cuiuſcumque partis, cui demandatum eſt, ab ipſa natura, partes cuſtodire & perinde omnia illis partibus inimica, & contra-

Morbi facie & oris.

ria foras propellere, hæc excrementa d
foras amandantur vel sepiunt mercu
naturam, & sunt spirituosa vel sapiu
essentiam salis radicalis, & acria sunt
mordacia, vel redolent naturam & indo
sulphuris, & ignea sunt & calida vel aqu
omnes morbi ab his quinque generibu
excrementorum solent exoriri vnde pu
stulæ omnes quæ faciem deturpare sole
ad excrementa hæc radicalis referri sole
& vlcera omnia siue sunt venera siue
lia, quæ faciem deturpant ex solis prin
cipij excrementis & aliorum principio
rum exoriuntur.

Sunt & terrea & sic

Huius quoque ordinis est, rubor fa
ciei, vniuersus præter modum siue pu
stulus in facie efflorescens à medicis gu
ta rosacea nuncupatus: color etiam citr
num liuidus albicans aut alius fredus
turpis vt ita loquar color mercurio ex
excrementitio ascribendus est, & no
intẽperei heparis, nam qualis est mercur
excremẽtitij color, talis statim in facie e
floresçit color enim faciei nihil aliud es
nec aliũde dependet, quã ex flore mercur
microcosmici, qui quidem colores cu
sanitatem non interturbent inter morbo
recensferi non merentur sed potius int
symplomata præter naturam in oue at
tem clauduntur dentes, in quibus viti
multa solent exoriri, modo enim aut exe

aut longiores prominent modo alterun-
r & carie afficiuntur nigrescunt, & fredo
ntore obducuntur, detergendi incuria,
lcium & calidorum vsu, expiratione
uditatis, & crupulæ vacillant mobilia-
ie fiunt externaui & causa concussi, vel
m eorum radix multo humore madet,
xiorque fit eorum alueolus dolore etiam
auissimo afficiuntur de quo cum dictum
t capite tertio huiusce operis, gingiuæ
æter modum etiam in ore luxuriam &
creſcunt ita vt dentes obtegant, quia
ro gingiuatum mollis & spongiosa fit,
excremento nimio molli, & viscoso;
od ex alimento solet educi, his potissi-
um qui in locis vdis & humidioribus
tam degunt vt sunt nantæ, & his qui
ope mare, & flumina magna habitant.

Aphtæ etiam vlcera sunt quæ os &
rtes eius infestare solent & in palatum
ngiuas, & linguam serpere solent infau-
bus hæc sunt fauciliaria & frequentia
ultas etiam solent afficere qui febre a-
ta tentantur, & mulieribus etiam con-
ngere solent si menstrua earum supri-
antur, solent enim excrementa mer-
rij radicalis in mulieribus per menstru-
expurgari, quod si supprimantur, as-
ndit hoc excrementum curiale ad os,
in ore sua vitia deponit & aphitas pro-
ucit.

Cura morborum faciei & oris.

Curatio morborum facici.

CVM vitia omnia faciei & oris asserverimus dependere ex excrementis mercurij radicalis, quæ in sanguine latent, curam etiam eorum omnium dependere affirmamus ex mercurio solo, ex chymicorum enim doctrina similis similibus curantur perinde cum vitia hæc ex mercurio macrocosmico, qui etsi sit ex genere minerali & metallico, nihilominus præparatus, & in quintum suam essentiã reductus, animalis mercurij substantiam penetrat, eamque depurat & ab excrementis suis & vitijs liberat & vindicat hæc essentia mercurialis, in nullo metallo tam manifesta est, quam in mercurio seu argento viuo communi & vulgari, in nullo minerali, tam præstans ac excellens, quam in Antimonio, in nullo vegetabili, lingno potentior, quam in ebeno fraxino gaiaco, inuipere, & in herbis nullus efficatior est, quam in brussatella persicuria, & serpentaria, ex his etiam rebus potentior educitur essentia mercurialis, ad curandos faciei & oris morbos, quam ex alijs omnibus sed oleum mercurij & oleum antimonij præstant omnibus, sunt qui lacte Virginis vtantur ad

Mercurij potestas vbi nam eliescat.

faciei maculas, & guttam rosaceam tollendas quod quidem ego probo, hoc autem lac Virginis parat ex ceruſſa vel lythargirio in acelo ſtilentio fortiſſimo diſſoluto, diſſolutioni additur aliquid ſatis tartari & aqua pluuialis in magna ſatis quantitate donec abbeſcatur aqua; quo dicitur lac Virginis: oleum etiam & eſſentia vera mercurij, dicitur lac Virginis & ex hoc lacte veriſſime curantur omnes maculæ faciei & oris vitia cuncta ſolo litu.

Cura autem colorum fredorum faciei, conſiſtit in reſtauratione, & renouatione humidi radicalis noſtri, & ſanguinis oleum autem ſucriui curat putrilaginem oris aphtas, gyngiuas corruptas, & nigros dentes reddit albos, & ſic habetur perfectiſſima cura morborum omnium faciei & oris, modo purgetur corpus prius antimonio noſtro, & extracto elleboti noſtri ſuperius præparati primis in capitulis huius operis, hæc enim medicamenta renouant & reſtaurant totum ſangainem, & humidum radicale noſtrum expurgant.

De linguæ & gutturis & vitijs & cauſis

Caput XXXVII.

Lingua nihil nobilius in toto corpore nihilque deterius reperiri poteſt ex Steſopi ſententia cum enermia & laudes præclaras&opropria & conrumeliæ. Hinc inde efficiatur vnde laudes & vituperia ex hoc vnico fonte originem ducunt. Suos etiam patitur manes & morbis afficitur quamplurimis vt & reliqua corporis mẽbra. Afficitur imprimis lingua blæſitate & balbutie quæ quidem vitia incurabilia ſunt niſi medicamento quod habeat potentiam & virtutem roborandi calidum innatum noſtrum, & fortitudinem eius ac robur ita reſtituere, vt vitia cũcta corporis humani reſtituantur, quod ſolo elixire aribico impetrari poteſt.

Batrachus autem dictius ſolet innaſci radicibus linguæ in ea oris parte molli & laxa, quæ ſub lingua eſt & cur ea incuba phlegmones ſpeciem habet, & aliquando oedematis laxi & multis rudimẽtum imitatur, ex quo apperto nucus ſeu pus prodit albamini oui ſimile : infantibus & pueris hoc vlcus eſt familiare & frequens, & ranula dicitur apud Aui-

cenam, quod græcis *Batracon* nuncupatur & est ſpecies tumoris & excremento calido & humidido ortum ducens & tunc refertur ad pglegmonem, aliquando autem ex excremento frigido & humido originem trahens & tunc refertur, ad oematis ſpeciem : & curatur hic affectus cuiuſcumque generis, ſit oleo vitrioli permixto cum decima parte aquæ fontis, & inde fiat gargariſans quo ter aut quater in die colluatur. Oris hinc tandem rumpetur vlcus, & tunc temporis melle roſato, aut diampro colluendum eſt os, ad cicatricem & curationem abſolutam ſi vero hac ſola collutione non cito rumpatur & apperiatur vlcus apperiendum eſt ſcalpello tenui. & deinde melle roſato & diamoco vtendum ad os collueudum Touſillæ ſeu Amygdalæ ſæpe tument & inflammantur ab excrementis innatis ſuis quæ ex ſuper fluo alimento ac reduntanti ortum ducunt & non ex cerebri defluxione, quicquid clament Galenici, in hiſce tumoribus truſillarum fruſtulum quoddam carnis faucibus inhærere videtur, mole ſua premens, & guttur abſtruens, & impediens ne cibus & potus facili via deſcendant in ventriculum idque ſine ſitu & ardore, cum excrementum tumorem faciens, ſit frigidum & humidum : interdū inflammantur & vniuntur tonſillæ cum

Rauulæ cura vera.

siti summa & ardore summo, & inibi procreatur vlcus sordidum, quod calidas & molles ac laxas totisillas corrodit & graueolentem respirationes & spiritum parit & id omne ex excremento acri & mordaci originem ducit & curatur etiam omne genus tumoris & vlceris tonsillarium gargarismo supracitato, ex oleo vitrioli, & aqua fontis simul permixtis, nam ex solo illo gargarismate temperantur excrementa illa acria & mordacia & mutantur in alienam substantiam vel si frigida sint & humida euanescunt roborato spiritu harum partium custode, qui roboratus, suo innato balsamo hæc omnia curat, & ad pristinam sanitatem reducit.

Curatio morborum tonsillarum.

Columella etiam ex palati extremo propendes plerumque inflammatione & tumore molesta est, laxiorque facta & longior quam par sit perpetuo humore madens in fauces & oesophagi caput illabitur, & hac ratione molesta fit, & qui tali modo afficiuntur, columellam perpetuo vorare contendant sed frustra, mentumque ne eius impetu strangulentur, hoc vitij genus oritur ex redundanti excremento humido & aqueo, vnulæ quo perpetuo madet vnde exsiccatione sola curatur, expipere vel oleo vitrioli, vel fumo succini, in ipsum os per infundibulum transmisso.

Inflammatur etiam vnula ab ipsismet suis excrementis acribus & mordacibus quorum ope, pars eius ima crussa fit, summa vero eius pars, tenuis & nigricans apparent, & ab Hyppocrate *Staphylij* id est vna appellari solet, quod colore & magnitudine venæ acinum imitetur curatur hæc vnulæ inflammatio & tumor, solo litu olei vitrioli spiritu vini per mixti cum pauca puncta camphora admixta sequenti methodo ℞ diamoronis ʒ j j. apuæ saluiæ & prunellæ an. ʒ j j j. olei vitrioli ʒ j. camphoræ spiritu vini dissolutæ ʒ b. misce fiat gargarisma. Quo sæpe colluant os si abuundet sanguis, & turgeat mittendus est secundum vires & temporis & regionis statum, & conditionem, Inflamatio vuulæ quid & cura.

Guttur etiam & fauces ipsæ, id est summæ gutturis & gulæ ipsius partes, quarum via cibus & potus introitus est tumore cum inflamatione summa, afficiuntur & dicitur græcis *Sonagcij* latinis augina ab augendo dicta quod guttur & fauces auget, viamque spiritui intercludat: est genus morbi acutissimi & exitiosissimi, multos enim è medio tollit in eoque tumore, est summa malignitas excrementi ex quo fit non enim simplex est excrementum calidum & humidum, sed arcenicali veneno præditum & semper malig-

nam & fere peſtilentem febrem ſequitur augina etſi ſint Galenici, qui aſſerant ſe vidiſſe anginam ſine febre, at allucinantur erat quædam columelle inflammatio vel touſillarum tumor, at angina fit in muſculos internis ipſius laringis & gutturis ab excrementis calidis & humidis cum maligna qualitate & fere peſtilenti delibutis, & eſt acutiſſimus morbus, qui ſemper comitem febrem habet, & tumor ille anginoſius ad ſcarram vergit & antracem & carbunculo afficiuntur partes laringis & gutturis vnde malignitas & venenoſitas illius tumoris eſt vâlde apparens, ibi eſt ſummus ardor & dolor idcirco ad guttur ipſum & partem affectam conuocantur humores excrementitij, & malum & tumorem augent vnde via reſpirationis omnino intercluditur, niſi citiſſime remedia adfetantur.

Curatur autem hic affectus ſequentibus remedijs. Primo mittendus eſt ſanguis vt fiat reuulſio humorum confluentium ad partem affectam, propter ardorem & dolorem & mittendus eſt ſanguis, ex cephalica ad magnam ſatis quantitatem deinde ſtatim purgandum eſt corpus purgatione noſtra ordinaria antimoniali mercuriali vel elleborina, purgato corpore ad ſudorifica deueniendum eſt, ſudores ſummopere ſunt proliciendi vt fa-

bris abeat & malignitas humoris & venenum foras erumpat, tumor interim si fieri potest digitto in guttur immisso est rũpendus, & sympio timibino vel violaceo cum pauco oleo vitrioli admixto est os colluendumr Solis autem elicitis sudoribus curatur absolute hic affectus, quia & malignitas tollitur tumoris, & febris ipsa: his etiam solis potest confidere medicus practicus, & rupto & aperto tumore

Lingua etiam pariter adhuc alio tentatur morbo maligno, quip r unella dicitur eo quod lingua pranorum nigredinẽ & colorem imitetur: hæc nigra superuenit linguæ, ex febribus malignis & pestilentibus: vapores enim atri & maligni qui ascendunt ex foco febrili, palatum & linguam potissimum nigredine afficiunt & sunt excrementa quæ putrescunt in foco & fodina febrili.

Curatur hic affectus curata febre à qua dependet purgatione pura nostra, & sudoribus elicitis sudorifico nostro bezoartico minerali, quod antimonio perles & corallo, simul mixtis, & sale nitriter aut quiter calcinatis constat, deinde postquam hæc tria calcinata suntsimul, (ad miscendum autem est triplum antimonij, respectu coralli & perlarum) optime eluenda sunt aqua communi, ad

Prunellę ve ra cura.

tollendum ſalem nitri, & deinde exſicanda ſunt, & reſeruanda in vaſe vitreo optime clauſo, dolis eius pulueris bezeoartici eſt dragma ſeruis in varia vna aquæ cardui benedicti aut vlmariæ: colluendum interim eſt os, vt lingua deponat ſuam nigritiem, intro combuſto cum ſulphure & ſoluto in aqua communi, & hic ſal ſic præparatus dicitur, ſal prunellæ quod curet perfectiſſime morbum hunc linguæ, qui prunella dicitur & ſic habes curatos omnes morbos, capitis & partium illi annexarum, & vndenam dependeant, & originem habeant ſecundum doctrinam chymicorum, qui ex libro ipſius naturæ & experientiam ex ipſa & hypocrate & Galeno, tamen doctrinam didicerunt.

De morbis thoracis & partium illi annexarum.

Caput I.

THorace quamplurimæ clauduntur partes distinctæ & omnino differentes, quæ solent varijs etiam ac distinctis tentari morbis. Est enim in thorare pulmo cor mediastimum pleura, aspera arteria, quæ omnes partes, varijs ac distinctis tentantur morbis, de quibus singulis cum nobis est inquirendum vt opus hoc absoluatur, & primo pulmonum morbos inuestigabimus deinde alios manifestabimus,

De morbis pulmonum symptomatis causis, & signis.

Caput II.

PVlmonum voce comprehendimus vasa omnia quæ in pulmone sunt etiam asperam arteriam, in quibus potissimum vasis fiunt, obstructio perinenpmonia vomica, abcessus, & tabes: obstructionis causæ in pulmonibus, sunt excremen- Pulmonum morbi.

torum copia, quæ ex alimento pulmonũ seperantur, vnde fiunt grando lapis seu tartarus coagulatus & liquidus, ex quibus excrementis fiunt tusses, asthmata suffocantes catarrhi & tusseres tussis enim prima fit ex obstructione pulmonum qui dum obstruuntur excremento aliquo liquido, vel vaporoso, spiritus custos pulmonis seu facultas eius explutrix emittit foras illud excrementum siue fit liquidum siue vaporosum, & per tussim illud foras expellit aut expellere nititur quicquid enim in pulmone est præter naturam aut in aspero ipsa arteria tussi expellit ipse spiritus custos pulmonis, & si expellere nequeat, manet in ipsis fistulis pulmonum, & crassescit in dies magis ac magis & tandem lapillescit, vnde sæpe sæpius in substantia ipsa pulmonum fit grando lapis & calculus, aut si omnino non lapillescat saltem in lentum viscosum vitreum & gypsosum mutatur excrementum cuius copia fit & producitur verum asthma cui subijciuntur senes & omnes qui viscidis, ac lentis scatent excrementis quibus pulmones suffarciuntur, ab ipsorummet alimento proprio & innato, dum excrementa eius seperantur imperfecta seperatione, nam quamuis seperentur ab alimento tamen remanet in ipsius substantiæ poris, ibique crassescunt in dies

Asthma quid sit & vnde fiat.

n dies, calore naturali, vnde tartarus producitur, qui nihil aliud est quam excrementum aqueum, viscidum & lentum factum & sæpe induratum ac in gypsosam materiam conuersum vnde lapides & grandines & calculi generantur in ipsa pulmonis substantia, vnde crudele admodum asthma generatur, quod doctissimus Fernelius ipse cognouit, & fieri asseruit, hinc generatur & producitur orthopnoea species asthmatis: in qua ægri respirare non possunt nisi recta ceruice, & difficultate cum maxime spirant ac spiritum ducant, & hæc asthmatis species, vna cum ipso asthmate, & reliquæ aliæ respirandi difficultates curantur hæc omnia cum purgatione nostra elleborina & antimoniali vel mercuriali, purgato corpore, ter aut quater vtentur ægroti per octo dies aqua peti communis & nostralis, & sumant huius aquæ ℥iiij. singulis matutinis horis ieiuno ventriculo, addantur huic aquæ guttulæ octo aut decem olei vitrioli, vel spiritus nitri, sic pulmones infracti, saburra viscidi ac lenti excrementi liberabuntur & purgatione nostra antimoniali tolletur causa antecedens asthmatis, & omnis respirandi difficultatis perempcomia etiam affligitur pulmo estque eius inflammatio & aliquando producitur in ipso mediastino, quæ

Ortgopnea quid sit & vnde fiat.

est membrana separans pattes dextras ab ipsis sinistris partibus ipsius pulmonis vnde dicitur mediastinum in ipso inquā mediastino producitur phlegmone tumor calidus & humidus ab excrementis calidis & humidis ortum ducens, vnde & totus pulmo inflammatur & hic tumor, perinempmoniæ titulo & nomine etiam comprehenditur, & rumpitur sæpe sæpius, vnde pus & sanguis maxima in quantitate excreatione & sputatione eijcitur, hæc excrementa quibus perinempmonia fit, non solum excrementitia qualitate simplici peccant, sed & maligna qualitate & pestilenti inficiuntur, vnde paracelsus occasionem sumpsit asserere, hæc excrementa esse arcenicalia, & auripigmentalia quamuis arcenicum & auripigmentum vere & realiter numquam in corpore humano reperiantur sed sunt hæc, excrementa quædam ex alterato alimento producta maligna qualitate & venenata prædita quæ arcenici & auripigmenti naturam imitantur, vnde non admodum inconcinne paracelsus, hæc arcenicalia & auripigmentalia dixit: hinc percipitur quantum sit periculi his omnibus qui perinēpmonia afficiuntur, nisi citissimis & aptis remedijs, illis prospiciatur, quod tutissime hac methodo fieri potest perinenpmonia ergo siue sit simplex inflammatio

An in corpore arcenicum & auripimentum realiter producatur.

siue sit tumor plegmone mediastini, curatur, missione sanguinis non enim ego missionem sanguinis in curationibus morborum floccipendo & noxiam esse existimo, quamuis sit vitæ thesaurus, nam sæpe peccat & quantitate, & qualitate vnde & eius quantitas tolli & qualitas corrigi meretur, secundum naturæ leges & normas, quæ sanguinem quantitate peccantem tum venis narium per hæmorrhagiam, tum venis anis per fluxum emittere solet, vnde naturam sequendo, errare non potest Medicus therapentes, quocirca ergo in perinenpmonia cum in ea sæpe sæpius sanguis soleat & quantitate & qualitate peccare, mittere sanguinem audacter debemus satis in magna quantitate secundum vires & robur ipsius ægrotantis, & ipsius ætatem, & temporis & regionis constitutionem, plus enim in meridionalibus & temperatis regionibus sanguinis mittere & effundere debemus quam frigidis & septemtrionalibus terræ plagis, misso sanguine, statim alterantibus refrigerantibus vtendum est vt alteretur feruor spiritus nostri qui æstuat in perinenpmonia: itaque inlapijs refrigerantibus oleo potissimum vitrioli alteratis, & tinctura violarum est vtendum: sequenti interim die antimoniali nostra purgatione est vtẽdum, vt motu vomitus rumpatur tumor

Missio sanguinis in perinenpmonia valde conuenit.

si qui sit in pectore, & semper inlapijs cura præcipua & ab soluta perinenpmoniæ est in sanguine hyrci vel in puluere virgæ cerui aut tauri supra dictus est vtēdum, & ptisama alberata oleo vitrioli & sale prunellæ, his enim solis medicamētis pulmo ita roboratur vt se extricet, ab omnibus quæ illi præter naturam sunt, flores etiam sulphuris maxime prosunt in perinenpmonia curanda, ex colthotare sublimati, & sumuntur ad ʒ b. cum ʒ b. conseruæ violarum & guttis decem olei vitrioli admixtis & sic perfectissime curatur pulmo alteratus & perinenpmonia affectus: spiritus enim therementinæ & oleum vitrioli pus ex pectore copiose educunt, & abstergunt vlcus & cicatricem perfectam obducunt & obstructiones omnes reliquarum partium omnino tollunt: vnde sequitur perfectissima & absolutissima & perinenpmoniæ cura. Iam persequendi sunt alij pulmonum morbi & potissimum vomica, qua multi hominum in orcum & ad sepulchrum detrusi sunt & adhuc detrudentur, quia male omnino & peruerse aggreditur eius cura.

Et spiritus theremen-tinæ.

De vomica.

Caput. III.

VOmica est pulmonis abscessus seu tumor paruulus & exignus ab excremētis virulētis & malignis ipsius pulmonis ortum ducens, quæ ad partem aliquam pulmonis detruduntur & separantur ibique ne cordi, & vitæ spiritui noceant membranula tenui obducuntur sub cuius tegumento putrescunt & virulentiam adeo magnam & malignam qualitatem acquirunt vt tandem rumpatur membranulla, virulentum illud pus & malignum per totum pectoris spacium diffūdatur, & cor petat, & inficiat vitamque suam & calorem insitum obruat & extingat, vnde sequitur repentina mors occultum sane & abstrusum vitium, quod nec ægrotanti ipsi nec medico patet, nec ægrotantes munia sua, & vitæ functiones vllo pacto inter mittunt, sed sani occlusam mortem sub pectore gerunt sunt tamen signa quædam, sed leuissima quibus deprehendi potest hic morbus qui enim vomica laborant subluuido colore in facie tinguntur eamque lingua lectore quodam est delibuta, maxime cum longe à

Vomica quid sit & vnde fiat.

Vomica quibus signis internoscatur.

cibo absunt & diu ieiunarunt : vapores enim lenti ac viscidi, ad fauces ascendunt & linguam inficiunt, & est spiritus grauis ac foetidus, corporis grauitas pectoris oppressio leuis & spiritus difficultas quædā & raro tabes comes est, non enim tale venenum diu sub pectore latere potest, quin signa quædam suæ malignitatis ostentet, quibus apparentibus sic succurrendum est.

Curatio vomicæ

Purgandum in primis est corpus nostra purgatione antimoniali nec existimo meliori & tutiori medicamento posse vti aduersus crudelem & tantum hostem quam solo hoc medicamento, quo ter aut quater est vtendum per tres aut quatuor dies summo mane ieiuno ventriculo danda sunt grana sex aut octo antimonij nostri præparati cum vino pauco, & post tres horas propinandum est iusculum optimū butyro alteratum vt melius fluat aluus, purgato deinde corpore vtendum est, oleo vitrioli, vel oleo sulphuris, cū pauco spiritu therebentinæ, ad guttulas decem aut duodecim vnius cuiusque propinatis & cum sympo violaceo permixtis, & sic curatur vomica, vel enim euanescit vel rumpitur sine læsione, quia malignitas maiori ex parte purgatione nostra euacuatur, quæ nullo alio medicamento euacuari potest nisi solo antimonio purgati-

no vel sudorifico, quo sudoribus elicitis in tuto est æger oleum etiam rubrum antimonij mirum est, in curatione vomicæ, & est tutissimum & iucundissimũ eius remediũ & mirũ omnio sed contẽnitur quia ex antimonio educitur tantum est timoris iu ipsum antimonium vt quicquid ex eo eliciatur contemnatur etsi sit optimum.

De *tabe & phthisi.*

Caput IIII.

Tabes quid sit & vnde fiat.

TAbes seu phthisis in pulmone fit ex excremento lento, viscido, ac viscoso, sulphuris balsamici quod calore continuo, salis, calcis & tartari, naturam acquirit, pulmonesques desiccat, & consumit. hinc ex particulari pulmonis tabe, & phthisi cor desiccatur & arescit, & deinde totum corpus, pulmo interim sic arefactus & desiccatus vlcus contrahit, vnde spiritus pulmonis custos excandescit & inflammatur, hinc febris hectica & lenta tabem & phtisim sequitur, spiritus enim noster excandefactus, & inflammatus, ab excrementis illis, præter naturam viscidis, ac lentis, quod ipsa domare nequeat, & foras propellere, statim donum suum, ac sedem cor puta insla-

muat, hinc sequitur febris per totum corpus, cum totum corpus spiritus inflãmatus permeat, & penetret: ratio autem cur spiritus inflammetur & scandescat, est potissimum cum excrementa hæc qualiacumque sint expellere, & foras protrudere, tamquam illi noxia contendat, & cum inueniat difficultatem propter eorum copiam & lentorem, tunc temporis necesse est irritetur & scandescat, quia ratione coloris, id solum agere potest, & cum calor natiuus & insitus, id facere nequeat auget calorem insitum suum, vt id agere possit vnde est eius excandescentia, & inflammatio, & sic generatur febris secundum rationem excrementorum, quæ foris ab spiritu propellenda sunt, vnde die critico ante crysim augetur febris vt expulsio excrementorum, potentior & fortior fiat donec propulsa sint, tunc mitescit, & quiescit calor accersitus ipsius spiritus, quod clarius nullo ostendemus tractatu de febribus quam in presenti tabe & phthisi, in quibus quãuis sit febris, semper comes, non solum ratione excrementorum quæ irritant spiritum nostrum, & accendunt sed & ratione vlceris, & solutione continui, quæ inibi reperitur, quæque etiam inflammat & accendit spiritum custodem pulmonis, vbi est vlcus & solutio vnitatis: quæ

quidem solutio virtutis sic pedetentim ortum habet, alimentum pulmonis, quod demandatur ab ipsa natura, seu spiritu, ad pulmonem vt eo nutriatur & conseruetur, non est totum & purum alimentum, sed habet excrementa quædam quæ nisi separentur & foras à pulmone amandentur, tunc temporis excrescunt, & calore continuo, ita acria & mordacia redduntur, vt tandem longitudine temporis calcis naturam & salis cuiusdam indolem imitentur, & sic vlcerant & soluunt partem cui inhærent, & sic fit vlcus in pulmonibus, quia autem illa excrementa sicca valde sunt, & arida, ideo siccant & exurunt pulmones, propter ariditatem & siccitatem eorum, vnde proprie fit tabes & phthysis, quæ proprie aridura dicitur a paracelso, quod vere ab aridis & siccis proueniat, causis, & quod siccet & adurat totum corpus & ipsum pulmonem nam ab ipso pulmone cor etiam tandem patitur, & a corde totum corpus, communicatis & auctis inde similibus excrementis, per totum corpus, nam quali alimento nutritur pulmo, tali simili prorsus nutritur alimento totum corpus vnde ab hisdem & similibus excrementis aridis & siccis, siccatur & aduritur totum corpus, vnde fit tabes & consumptio & aridura totius corporis, quæ quidem potest

Vlcus pulmonis & solutio continui in pulmones vnde fiat.

curari quicquid clament galenici, in quo cumque sit gradu. Imprimis euacuanda sunt illa excrementa sicca & arida quæ tabem & phthisim constituunt, non autē euacuantur omnibus & quibusuis medicamentis catharticis & purgantibus, sed solum peculiaribus, & proprijs, quæ humectant corpus, & restaurant & hæc potissimum desumuntur ex mercurio vulgi & communi, ex quo miris modis fit aqua & oleum, quæ rectificata, & ad dulcedinem perducta, verum & tutissimum ac certissimum sunt, tabis & phthiseos omnis remedium: hæc enim medicamenta, illa excrementa sicca & arida foras expellant, non solum per aluum, sed & per vrinas, & per sudores, sic totum sanguinem expurgant & emundant ab omnibus excrementis & perinde partes omnes restaurant & reficiunt cum alimentum earum, in quo solo robur, & restauratio cōsistat, renouetur & reficiatur, Margaritæ etiā in essentia illa mercuriali dissolutæ, & in butyrum conuersæ, & beneficio spiritus vini rectificati in verum oleum dulce conersæ, sunt etiam tutissimum & certissimum phthiseos remedium: sunt quamplurimi qui hanc mercurialem essentiam conficere norunt, & perinde, non est opus vt hæc doceatur, & omnibus communis & vulgaris fiat, etsi vulgaris esse merere-

Sal margaritarū dulce & phthyseos verum remedium.

tur propter neceſſitatē nihilominus cū hæc ſit margarita totius alchymiæ, hæc proſtitui non poteſt, nec indignis communicari, ſed qui eam ſcire cupit ſtudeat chymiæ & operibus eius.

De *pleuritide & empieumate.*

Caput V.

Pleuritis quid ſit & vnde fit.

ACutam febrim cum tuſſi, & dolore lateris pungente à phlegmone membrenam coſtas ſuccigentem occupantem pleuritidem dicunt galenici quam aſſerunt ex bilioſo & tenui ſanguine, qui ex vena caua cordi aſſidente per venam azygres, ac deinde per tenues coſtarum venas impetu quodam incurrit, ortum habere: hanc nos improbamus ſententiam cum ſciamus ex libro ipſius naturæ & experientia ipſa nullum dari in corpore bilioſum humorem, ſed ſanguinem purū homogeneum alimentum vnicum partiū omniū, ex cuius excremento, acido quod in mēbrana illa, coſtas ſuccingente pleura dicta reperitur, per ſeparationē & putrefactione ipſius fit pleuritis, ſeu phlegmone illa pleurā occupans quæ veriſſime non ſit à ſanguine bilioſo, ſed ab excrementis ipſius pleuræ acidis, quæ quidem excre-

menta bilioſa dici nequeunt cum ipſius bilis factæ indolem, & naturam redolere nequeant, nam dum ſeparantur perſpiritum noſtrum, & parti adhuc adhærent corrumpuntur & per corruptionem abeũt aliquando, in maligniſſima excrementa, venenata prorſus, & peſtifera vnde danrur ſæpe ſæpius, pleuritides peſtilentes, & contagioſæ, & mortiferæ, aliquando autem in benigniora trãſeunt excrementa vnde leniores, & non ita mortifieræ fiunt pleuritides, hoc contemplanti relinquo iudicandum cum corrumpendum non poſſit in certam & determinantam corruptionẽ abire, cum agentia determinata non reperiantur in actione corruptionis faciendæ, quod tamen contingeret, ſi plenitudinis natura ſemper produceretur ex bilioſo ſanguine, ſed cum varia ſit, & multiplex pleuris, variæ etiam ſunt neceſſe eſt, eius cauſæ effectrices: ſunt ergo excrementa pleuræ, quæ cum varia ſint ſecundum eorum varietatẽ vanas & diſtinctas producunt pleuritides malignas & peſtiferas aliquando, aliquando, autem miliores & nullo pacto peſtilentes. ſed ſimplices, aliquando tãtum flatus vnde fiunt dolores pungentes ſine tumore vllo, at quæ fiunt cum tumore veræ pleuritides ſunt, & neceſſe eſt vt rumpatur tumor, & ex puro illo per totũ

thoracem diffuso fit empyemma, quod expurgatur & expuitione & aliquando per vrinas & expurgatio illa durat per quadraginta dies & plus, quod quidem empienma cum sequatur semper pleuri-des superatas & ruptas, non est, quod de eo caput particulare faciamus, nihil enim aliud est, quam pus pleuridis vel perinenmoniæ vel auginæ in thoracis capacitatem effussum, quod arte & natura ipsa iuuante expellere possumus, & expuitione & per vrinas ipsas curatio autem plenritidis sequenti methodo optime fiet.

Curatio pleuritidis

Pleuritis ergo cum sit inflammatio pleurę ab excrementis sui ipsius alimenti quæ non possunt vrite ab ipsa pleura separari corrumpuntur & abeunt in abscessum, sanguinis missio erit potissimum curandæ pleuritidis arcanum mittendus ergo erit sanguis maxima salis in copia secundum vires ægro tantis, & temporis constitutionem, & regionis & clymatis temperiem, ex lateris ipsius vbi latilicina fit dolor pugens deindeque si persistat dolor & febris ex opposito bracchio mittendus erit iterum sanguis sequenti die, deinde ad sudores eliciendos erit deueniendum dabitur potio ex aqua vlmariæ ad ʒiiij. cũ ʒij. syrupi papaueris rheas, & grauis duodecim bezoartici mineralis, & ter erit

Missio sanglinis in pleuritide.

hæc potio per tres dies iteranda, & summo mane propinanda, & æger erit cooperiendus rite in lecto suo, & parti dolenti erit vngentum sequens applicandum ℥ mellis optimi ʒiiij. calcis viuæ in puluerem redactæ ʒ j. misce fiat liuimentum vnguatur linteolum, & peructo linteo superponenda est papyrius, & sic erit parti dolenti applicandum hoc liuimentum, oportet enim vt papyrus intermediet ne liuimentum immediate carnē tangat, sed interponatur papyrus ne liuimentum cutem vlceret si non curetur pleuritis hisce medicamentis deueniendū erit ad arcana alia, quæ per insensibilem transpirationem tumorem hunc discutiun inter quæ sunt potissimum stercus equi dissolutum in vino tenui & albo, & percolatum & propinatum summo mane, cooperto ægro vt sedet si sit vir ægrotans stercus erit equi si sit mulier aut puella, stercus erit equæ. Magna enim est vis discussiua in simo & stercore equi propter eius sulphur & sal fixum & volatile quod in his stercoribus reperitur copiosus. Imo & oleum rubrum quod per distillationem elicitur ex stercoribus humanis & vrinis est potentissimum curanda pleuritidis arcanum exterius applicatum & interius sumptum ad guttulas sex aut septem, sed notandum est quod illud oleum est freti-

Stercus equi est arcanum pleuritidi curandæ.

dissimum nisi rectificetur cum spiritu viui qui corrigit illius fœtorem, & post correptum fœtorem, est potentissimum arcanum empyematis curandæ, & sola empyematis tuta & certa cura consistit, in balsamo illo rectificato & balsamo sulphuris cum spiritu therebentinæ elicito, & cum essentia & oleo auisi rectificato donec nihil habeat fœtoris tunc temporis eo vti debemus, ad curam pleuritidis, & empyematis absolutam si vero sint flatus tantum qui dolores laterum efficiant aqua cardui benedicti ad ℥ij. cum ʒj. cornu cerui vsticedat & propellit discussis flatibus hos omnes dolores, & pleuritides vothas & spurias sanguis etiam hyrci ex testiculis eius extracti est certissimum pleuritidis remedium & assumptum; extrinsece perunctus, & ad ʒj. assumptum.

De *Palpitatione cordis.*

Caput VI.

Palpitatio cordis quid sit & vnde sit.

COr ipsum vitæ principium & fundamentum cum spiritus vitæ in ipso potissimum radicetur & implantetur morbis afficitur qui ex opilatione & obstructione ac coruptione inde suborta ortum habent & potissimum palpitatio, quæ ori-

ginem ducit, ex tartaro, seu excremento viscido, & viscoso, ex eius alimento, & in capsula ipsius cordis detruditur, tunc meatus & pori capsulæ ipsius cordis obstruuntur, & spiritus vitæ aditus præcluditur, hinc cor palpitat, cum eius spiritus vitalis non libere permeare & penetrare totam cordis substantiam queat, vnde motus ordinarius & assuetus interrumpitur & fit tremulus & palpitans, & non solum hoc fit ab ipso corde obstructo, sed ex vaporibus malignis quæ sæpe ex ventriculo, ex liene, & messenterio, ac hepate oriuntur qui sursum ascendentes cor directe petunt & propter eorum vaporum malignitatem, cordi palpitationem inducunt.

Curatio palpitationis.

Curatur hæc autem palpitatio, medicamentis chymicis, facili via, ac methodo, purgandum imprimis est corpus palpitatione affectum antimonio nostro, & debet dari ad grana sex aut octo in corporibus robustis conserua rosarum aut violorum, vel cum vino, tenui aut albo vel cum butyro, & repellenda est dosis, ter aut quater per tres aut quatuordies deinde roborandum est cor, essentia corallorum, vel margaritarum vel tinctura auri ad guttulas sex aut octo in vino aut in potu vini vel in spritu mellissæ: spiritu etiam mellissæ solus curat cordis palpita-

palpitationem, purgato corpore, si non esset affectus post tres aut quatuor dies post purgationem antimonialē & confortationem cordis, essentijs prædictis deueniendum erit ad sudorifica nostra & potissimum ad lizoarticum nostrum generale quod sequenti methodo fit, & præparatur.

Spiritus mē lissæ curat palpitationem.

℞. Reguli antimonij ℥ij. auri optimi ʒij liquentur simul in tigillo, postquam à igne separata sunt & in puluerem redacta, adde coralli rubei & margaritarum optimarum an ʒij misceantur simul per trituratione & huic pulueri tenui addatur tantum decem ponderis nitri optimi, & comburantur omnia simul per mixta mortario æneo, & deinde iterum pulueriſentur addatur adhuc tantumdem nitri optimi, & in tigillo forti admodum comburantur, & igniatur per tres horas fortissimo igne, deinde in alchool tenuissimum reducantur, & lauentur aqua dulci, & siccentur & retortæ vitreæ imponantur cum spiritu viui optimi, & distillentur spiritus ter aut quater cohobando super ipsum puluerem, qui ita præparatus sic conseruandus pro bezoartico puluere, insigni, qui virtute & energia bezoarticum lapidem orientalem & occidentalem antecellit vsus enim pulueris est dragma semis cum aqua cordui

benedicti, aut vlmariæ aut aqua melliſſæ in palpitationibus curandis & in febribus omnibus malignis, & in variollis foras propellendis & roboranda natura, quantum poſſibile eſt aurum enim coralla & margaritæ apperta ſunt ope & auxilio nitri, & combuſtione reguli ipſius antimonij ſunt enim calcinata, & perinde apperta.

De ſyncope & lypothymia.

Caput VII.

SYncope & lypothymia vnum & idem ſunt & vnum & idem ſonant apud græcos nimirum animi deliquium & defectum eſt autem animi defectus præceps virium lapſus, cum intermiſſione quadam commercij ipſius ſpiritus vitalis cum animali, in hac intermiſſione pulſus ante nullus eſt, aut extreme rarus & obſcurus corporis ſumma frigent, tempora ceruix & thorax frigido ſudore maden facies pallet totumque corpus quaſi eneruatum iacet, mens omniſque ſenſus deficit: lypothymiam autem inferunt cordis pathemata omnia, vt timor grauis voluptas maxima, moeſtitia grauis, dolor atrox, inedia, labor euacuatio im-

modica, & quæcumque calorem natium & ſpiritus vitales diſſoluunt, vt ſunt venus immodica, febres magnæ & ardentes atque malignæ, & variolæ & morbilli dum enim foras erumpere volunt & foras protrudi vapores huic exſurgentes cor petunt & motus cordis interturbant vnde lypothymia, & ſyncope ſolet exoriri: malignum enim omne, & venenatum vitæ noſtræ & ſpiritui vitali noxium eſt, & inimicum, ideo ſpiritus noſter vitæ noſtræ fundamentum, & vnica columna, dum ab ipſo inimico & hoſte naturali agreditur ſiſtit ſuos naturales motus, vt ſe deffendat, & interruptione illius mortus, fit ſyncope, cui ſic ſuccurendum eſt: euacuandum eſt quicquid malignum & noxium in corpore noſtro latitare poteſt, ſiue in meſſenterio ſiue in epate liene ventriculo, & alijs quibuſcumque corporis noſtri partibus inhærere poteſt euacuandum inquam eſt, purgatione noſtra antimoniali, vel mercuriali vel elleborina, ſunt enim hæc ſola medicamenta propria & apta (quicquid clament galenici) ad euacuanda omnia quæ maligna ſunt & noxia in corpore noſtro, ſiue in profundo corporis centro latitent ſiue in corporis habitu, & ſuperficis inhæreant purgato corpore, ſpiritus viui

rectificatus, cum ambaro & moſco aromalizatus & ſacharo dulcificatus eſt ſummum & tutiſſimum curandæ ſincopes & lypothymiæ remedium, & qui malignis illis excrementis turgent, ſolo illo viui ſpiritus ſingulis diebus mane ieiuno vẽtriculo aſſumpto, ſe ab illis vindicare poſſunt, & quicquid palpitationi, & tremori cordis proprium eſt ſyncope & lypothymiæ etiam ſummopere prodeſt vnde eſſentia auri, & cororallorum & margaritarum & eſſentia meliſſæ, & oleum ſuccui albi rectificati, eſt certiſſimum & iucundiſſimum curandæ lypothymiæ remedium, & hæc ſunt quæ de cordis & thoracis morbis & partium illis annexarum morbis dicenda erant quæ quamuis Galenicam& Græcorum non ſapiant doctrinã nihilominus tamen ab ipſis galenicis, non contempnenda erunt eſt enim vtilitas quam maxima in his, ad experientiam euocandis ſunt enim morborum omnium tutiſſimæ curæ. Vt ipſamet experientia ſatis clare demonſtrabit. Pilulæ etiam polychreſtæ ſunt etiam ad curandam ſyncopem ſummoin vſu, fiunt autem ſequenti methodo ℔. aloes epaticæ, & ſcamoneæ an ʒj diſſoluantur ſpiritu viui & perrũpantur vt à foſtucis ſeparentur, ſeparetur ſpiritus viui calore lento arenæ ſolis, materiæ viſcidæ remanenti adde

guttæ gamba ſucci roſarum ℥j. pul-
ueris cinnamomi & caryo Phillorum an
℥j. puluеris talap & turbi an magyſte-
ij margaritarum & corallorum an miſ
ceatur & reducantur in pillularum maſ-
ſam cuius doſis eſt pillula vna grano-
ſum XII.

De morbis ventriculi cauſis & ſignis.

Caput I.

VEntriculus cum ſit coquus totius corporis coquit enim & præparat alimenta omnia etſi varia ſint, ac omnio diſtincta conuertit in vnam & ſimplicem ſubſtantiam quæ chylus dicitur vnde ex ſimplici illa ſubſtantia hepatis beneficio fit ſanguis qui iterum ſimplex, & homogenea eſt ſubſtantia vnde partes omnes nutriuntur, ſed prima alimenti præparatio fit in ventriculo, qui cum ab ipſa natura & à Deo creatore deſtinatus ſit, vt conuertat omnia alimenta etſi varia ac diſtincta in chylum homogeneum & ſimplicem: non eſt in dubio, quin inter coquendū & alterandum illa varia alimenta, multum patiatur ab excrementis quæ ſeparantur ab ipſo chylo, & præſertim ſi ventriculus non admodum fortis

Ventriculi morbi.

Imbecillitas ventriculi.

& robustus sit vnde exoritur imbecillita ventriculi bradypepsia vitiata concoctio & cruditas, quæ omnia ex vnico fonte habent originem ex imbecillitate natiua seu semine parentum, quod quidem etsi corrigi queat benigno syderum aspectu & optimo victus regimine nihilominus tamen seminis interna virtus & energia elucet semper in partibus quæ inde generantur.

Imbecillitas ventriculi, apepsia & cruditas generat ac producit ventriculi dolores, erosiones ardores flatus inflammationes fluxiones & tabes, quia ex imbecillitate apepsia, & cruditate, generantur & producuntur in ventriculo ex alimentis male coctis, ac digestis excremēta tartarea viscida acria & mordacia, quæ adhærent parietibus ventriculi & membranam ipsius ventriculi sua acrimonia laucinant ac errodunt, vnde dolores graues & attroces erosiones ardores flatus & inflammationes ingentes ex excrementis enim quæ ex deprauata coctione ventriculi in ventriculo remanent hæc omnia solent exoriri, & febres etiam omnis generis vt tractatu de febribus Deo dante clarum & manifestum faciemus. Vt autem imbecillitatem natiuam ventriculi corrigere valeamus & omnino curare, nihil est in tota natura fortius & poren-

tius oleo vitrioli ueneris, est enim hoc oleum esarinum quod ventriculum humanum ita roborat ac restaurat, vt ferrũ quasi velut struthochametus, alterare queat, sumitur cum conserua violarum ad gratam aciditatem vel cum sympo violaceo ad gratam etiam acelositatem purgatur etiam bis in anno, vere & autumno antimonio nostro & sic tollitur saburra excrementorum siccantium, quæ in stomacho restaurantur ex vitiata illius coctione, & deinde corroboratur oleo prædicto vitrioli, veneris non docetur ibi uitriolum ex venere parari quia hoc nimis triuiale est, & lypis & tonsoribus notum. Aqua etiam cinnamoni ventriculum summopere roborat singulis diebus mane ieiuno ventriculo sumpta ad ℥ j. sic spiritus innatus & incitus ventriculi sanitatis & coctionis ventriculi verus œconomus, summopere roboratur spiritu cinnamoni, & spiritu viui, qui simul sunt iuncti in aqua cinnamomi, modo tartarea viscida & viscosa excrementa antimoniali purgatione foras expellantur, spiritus deinde cinnamomi spiritum ventriculi suo vitali nectare & calore refocillat & omnino restaurat vnde facili negotio ab omnibus tartaris morbis se vindicat.

De erosione tabe & pthysi ventriculi.

Caput II.

De erosione ventriculi & tabe.

EXcrementa illa tartarea viscida & lenta, quæ ex reliquijs chylosos seu coctionis ventriculi in ventriculo relinquuntur, non solum cruditates & imbecillitates generantur, sed & sæpe sæpius erosiones tabes & phthyses in ipso ventriculo producuntur : excrementa enim illa tartarea quo longiori tempore residen in stomacho , eo fortius coquuntur & coctione fortiori , in acriora transeuntexcrementa , adeo vt tandem transeant in caustica potentialia excrementa , quæ ipsum ventriculum soluunt & causticant vnde vlcera fiunt summo cum dolore , & sic persentitur erosio & ardor summus in ventriculo , & febris lenta , hinc exoritur , & hectica vnde tabes & phthysis : non enim aliud est erosio tabes & phthysis ventriculi, quam vlcus errodens in ipso uentriculo ab excrementis tartareis mordacibus & acribus productum , inflamatur enim ventriculus ab vlcere , hinc marcescit cum eius alimentum depraue-tur , deprauata & vitiata eius coctione, hinc etiam pedetentim marcescit totum

corpus cum illi deficiat verum alimentū nam ſi ventriculus deficiat in præparando chylo, hepar etiam deficit in præparando ſanguine, hepar enim talem deprauatam coctionem corrigere non poteſt, cum nimis magna ſit, ſi eſſet leuis aliqua deprauata coctio, corrigere quidem poſſet, at cum ſit adeo magna, vt in calore omnino deficiat ſanguis inde laudatus fieri non poteſt, hinc deficit alimentum verum, omnibus corporis partibus: hinc etiam tabes & conſumptio omnium partium ſubſequitur, quæ quidem tabes & conſumptio, non omnibus medicis adhuc cognoſcitur: referunt enim cordi conſumptionis cuiuſcumque exordium, quod tamen falſiſſimum eſt, & longe à veritate alienum, nam ex ventriculo ſæpiſſime ortum habet vnde à coctione & digeſtione ventriculi, habet exacerbationem: quod non fieret ſi in corde eſſet eius conſumptionis & tabes fundamentum: vt clarius fiet tractatu de febribus.

Tabes ventriculi medicis ignota

Sufficit enim nobis demonſtrare dari tabem & phthyſim ventriculi, quæ ſedem habet in ventriculo omni exparte, ex excrementis tartareis viſcidis, & lentis quæ coctione pertenuià calore ipſius ventriculi, acriora & mordaciora quam par ſit efficiuntur, adeo vt calcis, & cauſtici potentialis naturam acquirant, ac tandem

vlcerent & causticent ventriculum vnde fit tabes, & phthysis ipsius ventriculi, & tandem totius corporis consumptio suboritur defectu veri alimenti cum hepar deprauatam illam insignem ventriculi coctionem corrigere nequeat.

Curatio tabis ventriculi.

Curatio errosionis tabis & phthyseos ventriculi dependet ex sublatione excrementorum tartareorum quæ ex reliquijs coctionis ventriculi ortum habent & ex robore confortatione virtutis ipsius ventriculi hæc omnia residen in antimonio, antimonium solum est quod ventriculum purgat, & liberat ab omnibus hisce tartareis excrementis, & deinde expurgato ventriculo, oleum rubeum ipsius antimonij roborat & confortat omnino ventriculum, & eius virtutem, & coctricem facultatem, & restituit ipsum in pristinam sanitatem ita vt non alijs egeat medicamentis ad curationem absolutam ipsius ventriculi erosi, & tabe affecti, butyrum quidem margaritarum summmopere prodest, ad tabem & phthysim ventriculi omnino reficiendam: sed qui oleo dulci & rubeo antimonij vti potest, non eget alijs medicamentis ad curationem absolutam ipsius ventriculi, imo & reliquarum partium male affecturum in eo enim solo oleo, sunt omnia quæ requiruntur ad perfectam morborum omnium curatio-

nem præſertim ſi auri virtutibus impregnetur.

De cardialgia ſeu dolore ventriculi.

Caput. III.

Dolor ventriculi dicitur græce *cardialgiæ* eo quod os ſuperius ventriculi *cardia* dicatur propter ſympathiam, quam habet cum ipſo corde, vnde etiam *cardiagmòs* cordis morſus dicitur dependet autem hic morbus ab ipſis & hiſdem excrementis tartareis & viſcoſis, dum enim hæc excrementa ſtomachum occupant ſeu os ſuperius ventriculi, orexes ardones, laucinationes, & immanes dolores, in ipſo fiunt, propter acrimoniam horum excrementorum, quæ ipſum ſtomachum adurunt & vehementiſſime pungunt ac laucinant, os enim ipſum ventriculi ſenſibile admodum eſt, propter neruos multos eo pertingentes & ſpiritum animalem quo turget: ſpiritus enim animalis eſt ſenſationis organum verum, & non nerui, & quia per neruos deſertur hæc ſpiritalis facultas, ideo datur neruis aliqua ratione ſenſationis fundamentum, ſed improprie valde, cum ergo & ſuperius ventriculi animali ſpiritu turgeat,

ſenſu exquiſito turget, & abundat vnde perſentit noxia, cum potentia, vnde fiunt hic, dolores immanes, & atroces valde, ad quos curandos ſolum ſufficit purgatio noſtra antimonialis, vt ſupra, & purgato deinde ventriculo à cauſis illis præter naturam, tunc temporis roborandus eſt ventriculus, oleo auiſi, oleo cinamomi, vel aqua cinnamoni, vel ſequenti electuario.

Electuariũ robor ans ventriculũ.

Corticis citri conditi contuſi, & aqua cinnamomi diſſoluti olei auiſi 3j. olei cinnamomi 3b. moſchi & amburi an grana ſex, miſce fiat conditum ſeu electuarium, quo poſt purgationem vtatur æger ad quantitatem 3b. ſummo mane ieiuno ventriculo.

De ſinguttu ventriculi.

Caput IV,

Singultus eſt motus præter naturam ipſius ventriculi quo in vanum nititur expellere quæ illi nocent cum ſonitu quodam, quia motu illo, aer ventriculo incluſus, cum violentia pellitur, & in palato tanquam in concamerato loco ſonitum illum effundit. Singultus ventriculi quid ſit & vnde fiat.

Hyppocrates ad repletionis cauſas & inanitionis refert ſingultus cauſas omnes, ab inanitione quidem vt ab immodico ſanguinis profluuio, & ab immodica purgatione à repletione autem vt in pueris qui edaces cùm ſint multo ſe cibo & alimento replent & in his qui crapulæ indulgent & ſe cibo & potu ſummo Ingurgitant & infarciunt: nihilominus tamen pace Hypocratis ipſius dixerim, dantur & aliæ grauiores multo ipſius ſingultus cauſæ, ſpiritus enim ſeu vapor malignus & venenatus, in os ventriculi effuſus, deteriorem & grauiorem multo ſingultū facit & infligit, videmus in venenatis quibusdam, & incaulamento affectis, & etiã in febribus malignis, & peſtilentibus, & in ipſa iecoris inflammatione, in quibus

omnibus, non datur neque repletio nec inanitio vlla sed maligna quædã qualitas atque venenata, quæ os ventriculi afficit & totum ipsum uentriculum, vnde vt se vindicet à maligna illa qualitate motum illum conuulsiuum excitat, quo nititur foras expellere, ea omnia quæ illi nocent curatio singultus dependet ex sublatione causæ materialis & efficientis ipsum singultum tollitur autem ex sola purgatione antimoniali, & deinde roboratur ventriculus, essentia seu oleo vero anisi iungitur exterius oleo anisi ventriculus, & interius assumitur ad vel ad in iusculo optimo vel assumitur per se oleum anisi ad in aqua cinnomami distillatur etiã aqua pro ventriculo roborando ex gulanga inastiche & spiritu viui alchoolisato cuius cocleari vno tollitur sedatur omnio singultus.

Curatio singultus.

De flatibus & ructibus ventriculi

Caput V.

Flatus & ructus ventriculi vnde ſit & quid ſint.

FLatus & ructus in ventriculo naſcuntur & producuntur ex imbecilltate caloris ipſius ventriculi : natiuus enim calor ipſius ventriculi, dum coquit ac digerit alimenta ventriculo ingeſta, partem ſubtiliorem ipſorum alimentorum ſurſũ pellit, & flatus & ructus inde fiunt : ex vaporibus & exhalationibus quæ ſurſum ferantur ex digeſtione, que ſi laudata ſit vapores inde etiam eleuati benigni ſunt & ſonum gratum & paratum efficiunt, quod ſi deprauata ſit ventriculi digeſtio nidoroſi & male olentis inde fiunt ructus & flatus, id omne corrigitur roborato ventriculo, aqua cinnamomi ſummo mane epota, vel aqua imperiali vel eſſẽtia aniſi, vel oleo vitrioli veneris cum ſpiritu viui permixto, & ad vna cum ſpiritu viui in iuſculo optimo epoto, idque ſummo mane ieiuno ventriculo, & ſic flatus & ructus euaneſcunt,

De vomitu violento ventriculi quem alij choleram morbum dicunt.

Caput VI.

VEntriculus sæpe sæpius tot & tanta congerit excrementa, ex reliquijs deprauatæ coctionis vt ad vomitum prouocetur violentum admodum, cum dolore summo ipsius ventriculi & animi fere deliquio saltem cum prostratione viriũ eo quod excrementa illa virulenta sunt & maligna aliqua qualitate prædita vnde cor afficiunt propter proximitatem quam habet ventriculus cum ipso corde vapores enim maligni & virulenti, facili via huc vsque penetrant, vnde vires prosternuntur, ac summopere deficiunt quia spiritus vitalis sanitatis & roboris columna, & fundamentum ab ipsis virulentis vaporibus consternitus: hæc excrementa quæ ventriculum ipsum interturbant & intestina tanto cum impetu, flaua sæpissime sunt ac viridia, & amara valde aliquando nigra & coloris ipsius fecis & tartari ipsius viui, & non aliunde proueniunt cuiusuis coloris sint, & qualitatis quam ex deprauata coctione ventriculi

Excrementa ventriculi ex deprauata eius coctione

ventriculi in ipſo enim ventriculo formantur & producuntur, ex male digeſtis, & concoctis alimentis, non enim aliunde deferuntur: non ex chyſti fellea vt ſomniant nonnulli, non enim ſunt canales apparentes & ductus, nec occulli, qui huc tendant vt fellea illa ſubſtantia, ad ventriculum deferatur ibique morbum ab illius choleram dictum efficiat: improprie & inſulſe valet hic affectus cholera morbus dicitur non enim cholera eſt, quæ vomitu eijcitur ſed excrementum purum, ex deprauato alimento quod ex deprauata ventriculi coctione in ventriculo ipſo progignitur, & laceſſit ventriculum, & vellicat iuſum vnde conuellitur, & vomitu tendit ad euacuationem illius excrementi quod & defectus ad inteſtina vnde etiam vellicantur inteſtina & albi fluxus violentus admodum excitetur, cum torminibus atrocibus valde & intollerabilibus: ſic affectns hic, & ventriculum & inteſtina afficit & affligit vnde morbum hunc definire poſſimus. Ventriculi & inteſtinorum tormentum ab excremento acri & mordaci valde, ex deprauata ventriculi coctione exorto, quo ventriculus ad vomitum, & inteſtina ad alui fluxum excitantur cum dolore ſummo & virium ſumma proſtractione: hoc in affectu tanto impetu fertur ventricu-

Cholera morbus quid & proprie ſit

lus ad vomitum & ita conuellitur, vt ipsa excrementa vultus ex ipsis crassioribus intestinis ad se attrahat & vomitu eijciat periculosus est hic affectus, & acutissimus, & intra duos aut saltem quatuor dies hominem è medio tollit & ad sepulchrum trahit, summo cum dolore, & virium naturalium prostractione, vnde miserere mei dicitur quod ægroti peculiari diuina misericordia egeant ad curationem huiusce affectus: naturalibus tamen medicamentis potest curari, quibus si benedicat Deus fortius agunt, & potentius ægrotum à faucibus orci educunt sequenti methodo. In primis compescendus est vomitus posca antiquorum hoc est aceto rosaceo & aqua fontana simul permixtis, sequenti dosi ℥ aceti rosacei ʒj. aquæ laudati fontis lib. 1. misce fiat potio quam sumet vno haustu, statim à vomitu hæc dosis iteranda est ter au quater in die donec cesset affectus vomendi cessato vomitu deueniendum est ad purgationem nostram mercurialem, qua sola purgatione tollitur causa materialis ipsius morbi, & temperatur calor eximius ventriculi, & temperantur etiam excrementa nimis calida & acria, peracta hac purgatione quæ ʒj. mercurij dulcis fieri habet, permixta cum ʒj. conseruæ rosarum roborandus est ventriculus

Curatio choleræ morbi.

& totum corpus excitato somno, exitatur autem somnus, & reficiuntur ires, data vna pillula landattij paraelsi seu summi auodyni nostri primis n capitulis huius operis descripti, & um demum ad talapia alexandrina deieniendum est talapia autem hæc sunt & componuntur sequenti modo ℞ aquæ laudati fontis lib. VI. tincturæ violarum oleo vitrioli extractæ ʒ iiij. yrupi violacei ℥ VI. misce fiat tuep pro sex dosibus sero, & mane umendis, & his tulapijs assumptis ost purgationem nostram mercuriaem perfectissime curatur hic affectus rudelis admodum, & acutissimus.

Curatio symcopes.

De bulimo seu canino appetitu.

Caput VII.

Bulimos quid sit.

Bvlimos & canina appetentia satis indicant suo ipso nomine essentiam & huius, *bou* enim est apud quosdam authores Græcos quasi *Polo* nullum vnde *Boulomos* quasi *Polomos* nulla & ingens fames in eo enim affectu, & morbo nullo appetuntur & in ventriculo ingeruntur sine coctione & digestione vlla sed vt ingeruntur ita euomuntur, quia ventriculus opressus, copia & quantitate alimenti, cogitur ad vomitum. Nec cessat illa appetentia & fames canina, assumpto ad nauseam alimento, & cibo, sed accrescit & augmentatur, qui per niues & glaciem deambulant tempore hyemis solent, si debili sint ventriculo, hoc affectu tentari, quia nimo frigore ventriculus, in se ipso corrugatur, & fibras suas contrahit, ita vt quicquid in ventriculo residuum reperitur; post coctionem suam, acescat, à quo deinde acido excremento, fit canina appetentia, seu bulimos quod os ventriculi tali excremento acido imbuatur & sic semper appetit; quod semper, & assidua, tali acido excremento

mbuatur, donec omnino tolletur à me-
licamentis purgantibus, vel hunc ace-
toſum liquorem alterantibus morbus er-
go hic poteſt diſiniri affectus præter na-
turam ab excrementis acidis vel ex di-
geſtione deprauata ventriculi relictis vel
ex ſimplici frigida & ſicca intemperie in
ipſo ventriculo cauſali, quibus cauſis
corrugatur nimis os ventriculi ſuperius,
vbi naturalis appetitus ſedes eſt, vnde
nimis & præter naturam fit appetitus, cum
hic fiat vellicatione acidi excrementi,
naturalis vero appetitus ſoleat fueri ſu-
ctione & defectu veri alimenti, quo ob-
cento ceſſat hic appetitus, alius vero in-
naturalis & morboſus accreſcit & augmē-
catur etſi alimentum copioſum ſit in ipſo
ventticulo.

Curatut hic morbus ſublatis cauſis quę Curatio bōlymi ſeu caninæ faucis
ipſum efficiunt ſi ergo à ſimplici intem-
peris frigida & ſicca, ortum hebeat,
vt ſolet contingere, in quibuſdam de-
bili ventriculo tempore hyemis, ſi per ni-
ues & glaciem diu deambulte in his ſo-
let curari hic affectus meri potione me-
rum enim ſeu purum vinum & optimum
calidum & humidum eſt, cauſa autem
frigida & ſicca, contraria ergo contra-
rijs rite appoſitis curari ſolent, ſi vero
dependeat hic affectus, ab excrementis
acidis ex digeſtione deprauata in ventri-

culo causatis, ac relictis possunt euacuari hæc excrementa radicitus nostra purgatione antimoniali: vel extracto nostr elleborino superius præparato primis ir capitulis huius operis oportet autem te aut quater repetere hanc nostram purgationem repetitis dosibus, deinde ven triculum roborare vino puro vel aqu cinnamomi. Vel pane tosto & vino de libuto cui saccharum dilutum sit, & cinnamonum, superaspersum vel vinc hyppocratico, ad ℥ iiij. epoto, idque summo mane ieiuno ventriculo.

DE MORBIS IECORIS causis & signis.

De *iecoris inflammatione.*

Caput I.

Iecur quib⁹ affligatur morbis.

IECVR, inter omnes corporis partes, infinitis fere tentatur morbis, & præcipue inflammatione, quæ nihil aliud est, quam excandescentia spiritus vitæ ipsius iecoris, ab excremētis ex reliquijs coctionis ipsius iecr is productis ipso iecore, quæ copia sua negotium facessunt spiritui vitali ipsius iecoris, quod

a vincere nequeat, & foras propellere
nc enim temporis excrementa illa, quæ
x reliquijs coctionis hepaticæ produ-
untur, ſi non omnino vincantur & foras
rotrudantur ab ipſo, ſpiritu, hepatis
uſtode, augentur in dies maxima in co-
ia, & obſtructiones varias producunt in
ſo hepate, vnde prohibetur ventilatio
ventilatione prohibita, ſpiritus vitæ
ſius iecoris excandeſcit, & inflammatur,
dde quod cum ipſe ſpiritus, excremen-
illa vincere nequeat actione ſua in ip-
excrementa, calorem ſuum natura-
m augeat in dies, donec vicerit illa
xcrementa; quod ſi diu duret illa actio,
anſit in habitum, & fit hectica con-
itutio, in hæpate, & febris, vnde
olliquatur hepar, & hinc totum corpus
t macilentum & hecticum, vnde cla-
im eſt febres hecticum non ſolum radi-
em habere in corde, ſed etiam in hepate,
ventriculo, & in liene, ex quibus
mnibus conſtitutionibus, fit conſtitu-
o hectica in corpore humano, ex qui-
us corpus marceſcit & tabeſcit.

Signa inflamationis iecoris ſunt febris
rdens ſed lenta, ſitis perpetua, & in-
xauſta linguæ ſcabrities & huic lentor
hæreſcens flauus primo, deinde tan-
em nigricans, nauſea & cibi faſtidium,
nterdum ſingultus, corporis color ecte-

ritius, vrinæ craſſæ, rubicundæ, ac turbidæ, vomitio flaua & amara, non ex bile ſed ex excremento flauo. Ex reliquijs coctione ventriculi, in ventriculo relicto, quod aere eſt & mordax, vnde delabens vna cum chylo in iecur, excalfacit hepar, & inteſtina prorritatque ea ad alui fluxum: ab epate inflammato tranſeunt ſemina ac germina inflammationis, & fomenta ac *flaſigmatæ* vt cum hypocrate loquar, in ſanguinem vnde vitia multa, in cutem & carnem ſolent ſcaturire quibus ſolet ſuccurri, ſuccurrendo hepati inflammmato quod fiet ſequenti mehodo & via.

Curatur hepar inflammatum & omne id, quod ex illa inflammatione ſequitur eſſentia mercurij & iouis, ad miraculum enim, hæ eſſentiæ hepar reficiunt, & ad ſuam conſtitutionem naturalem reducũt idque paucis diebus niſi hæpar omnino corruptum ſit, & ſua naturali conſtitutione alimentatum: vt in hydropicis cõfirmatis contingere ſolet, in quibus hæpar eſt ita à ſua natura alienatum vt hæpar non videatur ſed quid ſchycroſum & maſſa informis prædura & prægrandis, ponderis aliquando duodecim librarum cætera viſcera præmens& quaſi ſuffocans paratur autem eſſentia mercurij vel per ſe, vel cum adiunctis per ſe diſtillatur

eſſentia mercurij in vaſis vitreis & retortis lulo munelis ſe ipſa recipientibus in ſe ipſas vt mercuris igne agitatus tandem in aquam conuertatur dum in aerem & in ſuum cahos igne conuertitur vel mercurius ſublimatus, æquato cum pondere, coniungitur cum amalganate iouis, & mercurij, & ſimul putrefiunt ambo in calore fumi, vel exponuntur aeri frigido donec ſoluantur, vel diſtillantur omnia ſimul, & per cohobationem redditur aqua, ſeu ſpiritus igneus diſtillatus feci ſuæ, & capiti mortuo, & putreſcunt ambo, & deinde diſtillantur: hoc diſtillatum cuſtoditur, & guttulæ ſex aut octo propinantur in aqua cachorij, aut ſympo florum cichorij, ſingulis diebus donec perfecte curetur æger: & vel capitis mortui, quod in fundo remanet purificatur multis ſolutionibus & filtrationibus, & tandem clarum & nitidum propinatur ad quantitem granorum ſex aut quatuor, & in aqua cichorij diſolutum propinatur & hæc eſt ſumma & tutiſſima cura iecoris vitiati & potiſſimum infla-

Aqua mercurij vt fiat

De atrophia & cachexia ab hepate.

Caput II.

ATrophia & cachexia totius corporis non solum à ventriculo, sed etiã ab ipso hepate originem trahere solent estque atrophia ab hepate proueniens, dum hepar male coquit & digerit chylosam substantiam à ventriculo illi demandatam, vt sanguis laudatus hinc fiat est ergo atrophia vitiata hepatis coctio, vnde nutritionis error fit, in partibus omnibus, illaudato sanguine & alimento illius ab hepate per venas demandato vnde deficiente alimento excrescit pedetentim corpus & consumitur, atque tabescit quia deperditur naturalis & insitus partium spiritus ex cuius potissimum deperditione fit atrophia, vnde ex febre hectica pulmonum exulceratione ventriculi & hepatis vitio, generari solet atrophia, quæ nihil aliud est, quam defectus spiritus naturalis, & insiti partium naturalium, & defectus veri & laudati alimenti.

Cachexia quid sit & vnde sit.

Cachexia autem est malus ac deprauatus corporis habitus ex deprauato ac vitioso alimento, ex illaudato sanguine, & chylo proueniente, vnde exoriri solet ca-

chexiaex deprauata ventriculi & hepatis coctione inquinatis ea coctione ſpiritibus mechanicis quia illaudato alimento fouentur ac reparantur vnde tartarea viſcoſa & tenacia admodum exoriuntur excrementa quæ corporis molem quidem augent ſed tum ſubſtantia & colore vitioſam non viuido colore floreſcentem ſed pallido liuido aut citrino colore ſqualidam, & deturpatam vnde cachexia nihil proprie aliud eſt quam principium & initium hydropis, niſi enim tempeſtiue, illud malum corrigatur hydrops radices altiſſimas ac profundiſſimas: agere ſolet.

Quibus malis cachexiæ & atrophiæ ſuccurrere ſolent chymici & adepti medici eſſentijs prædictis mercurij & ſtanni ſeu Iouis & purgatione antimoniali noſtra & mercurio laxatiuo ex aqua ſtillatitia aluaminus onorum inde cohobatione facta, & cum aqua aluminis paratum medicamentum laxatiuum, ſummopere efficatrix eſt ad ſaburram humorum ex deprauata coctione ventriculi & hepatis ortorum, vnde cachexia & atrophia perfectiſſime curari ſolent & principia hydropis profligantur & exterminantur radicitus.

Cachexiæ & atrphiæ cura in aqua mercurij.

De hydrophe & eius speciebus.

Caput. III.

Hydropes quid sit & vnde sit.

Capite superiori vidimus originem hydropis ex cachexia & atrophia hepatis iam vero peculiariter tractandum est de hydrope: vt autem rite cognoscatur hydrops dicemus ipsum esse tumorem præter naturam, vel particularem vel vniuersalem omnium membrorum à vitio nutritionis ortum ducentem quod quidem vitium nutritionis dependet ex illaudato sanguine & male in hepate cocto coquitur autem deprauatus sanguis in hepate ex eius obstructiones & eius debili calore natiuo & spiritu. Vnde vitium hepatis ex obstructione illius semper expectatur ex hydrope dum enim male coquit hepar chylum à ventriculo per venas mezaraicas illi demandatum serositates & viscositates quammultæ producuntur vna cum pauco sanguine, quod est laudati sanguinis assumitur in alimentum à partibus, vnde nutriuntur aliquatenus quod uero serosum estui viscosum reijcitur, & à facultate expultrice seu ab spiritu impetum faciente sanitatis œconomo, demandatur per poros & insensiles cana-

les tiotius corporis, in ab dominis capacitatem tanquam in partem minus nobiliorem vt hinc per poros tranſeat, in inteſtina, & veſicam & ſic foras propellatur ſed cum ſæpe ſæpius pori ſeroſitatibus & viſcoſitatibus illis occludantur, nihil inde eijcitur & ſic tumeſcit venter, & à venre tumefacto ex debilibus renibus ſuſpicor etiam prouenire hydropem dum non attrahant aquam ſuperfluam ſanguinis tumeſcit ſcortum crura & tibiæ & deinde thorax & bracchia, & manus & ſic totum & vniuerſale corpus tumeſcit extra naturam ſeroſitatibus illis & viſcoſitatibus cõglomeratis, digeſtione non peracta ſanguinis illaudati, qui cum omni ex parte digeri coqui & in partem cui demandatur conuerti nequeat, ibi relinquitur tanquã excrementum & ſic ab excremento illo ſeroſo & viſcoſo tumeſcunt partes corporis, cum ab ipſo nutriri nequeant, nec à facultate expultrice forti, & robuſta, foras amandari queant per inſenſibiles poros, & cum excrementa hæc varia ſint, quæ ex nutritione partium ex illaudato ſanguine ſeparantur, ſecundum varietatem horum excrementorum, producuntur in corpore humano, & fiunt variæ ac diuerſæ hydropis ſpecies: nam ſi excrementa illa ſeroſa ſint, & aquoſa hinc fit hydropes aſcytes vbi plurimum aquæ

Variæ hydropis ſpecies vnde fiãt aſcyteæ vnde.

coaceruatur at si illi aquosæ materiæ adsit flatus & ventus copiosus, nam calor naturalis & spiritus æthereus sanitatis humanæ minister, & Aachæus flatus & vētos excitat ex tenui illa aquosa materia: illam resoluere tentans & cogitans, & sic fit & generatur Tympanites secunda hydropis species: dum vero excrementa illa viscosa sunt & tenacia multum, & aquosam omnio, & simplicem non redolent materiam, sed crassionem & viscosiorem tunc fit amasarca, tertia hydropis species. sunt & inter chymicos & spagyricos medicos qui alias duas hydropis species constituunt non ex diuersitate alia excremētorum, quæ ex illaudato sanguine produci possunt, sed ex diuersitate loci vbi hæc excrementa coaceruari possunt, & tumorem illum aquosum & uentosum producere valent, vt in capite, quod quidem ab excrementis illis tumescere potest, & hydrocephalos vocari potest tumor ille, sic pectus tumefieri potest & pectoris hydrope constitui: sed omnes hæ species hydropis, & aliæ quæ ex vitiato liene exoriri possunt, ad tres illas superiores ascytem tympanitem & amasarcam reduci possunt, & similibus & hisdem remedijs etiã curari valent & sic de his nihil aliud dicemus, nisi remedia enumerabimus quibus hydropis omnes species cura-

i putarunt curatur ergo hydrops omnis primo roborando hepar & eius obstru- ctiones omnes tollendo, roboratur au- em hepar summopere, & eius obstru- tiones omnes tolluntur, essentia mer- curiali, mercurius enim in centro suo ontinet aquam, quæ cætera elementa ontinet, cuius ope reficitur hepar om- ni ex parte, nec opus est habita hac aqua nercuriali, alio medicamento. Si autem ac careas, difficilis enim admodum actu est, potes vti antimonio nostro urgatiuo superius præparato, & pur- andum est corpus, ter aut quater, re- eritis dosibus & purgationibus huius ntimonij: essentia etiam iouis seu stanni alet ad eosdem vsus, & oleum martis eu ferri, appetit enim omnes obstru- tiones & desiccat aquas hydropicorum n aqua communi laudati fontis assump- a oleum vitrioli etiam summopere pro- est hæpati roborando, & reficiendo, au- um etiam sudorificum multum valet, uin & mercurius laxatiuus, educit aquas ydropicorum & exsiccat eas, & refi- it hepar.

Hydropis omnis cura in mercurio

Sal absynthij sal corallorum & tinctu- a corũ & omnes essentiæ metallicæ, sum- opere prosunt curando hepati læso, & erinde hydropis omnes species his essen- js metallicis curari solent, habent enim

basim & fundamentum mercuriale cuius solius virtute & energia restauratur omnino hepar, & lien est enim essentia mercurialis fundamentum vitæ nostræ.

De *morbis ex cystifellis.*

Caput I.

Felliculi felles nobilitasr

QVi folliculum fellis eximarunt cystum seu theam excrementi cuiusdam ex hepate, vi excretrice ab spiritu custode hepatis huc demandato, toto cœlo errarunt & omnino allucinati sunt fel enim non est excrementum sed verus vitæ thesaurus ac legitimum sanguinis & vitalis liquoris balsamum Deus enim & natura non fecit vasa propria in corpore humano, ad recipienda excrementa quod si vesicam admittamus, ad vrinam & lolium recipiendum respondemus vrinam & lopium non esse merum omnio excrementum, nisi postquam omnio separatum fierit, à sanguine cui inseruit, vt deferatur teuuitate sua, per omnes corporis partes, deinde vltimo transmittetur in vesicam vt ibi vltimam præparationem & separationem recipiat & adhuc ibi inseruiut naturæ, vt suis spiritibus satis volatilis spermaticis partibus inseruiat

ad

d irritandas eas, ad ſperma ſuſcitandum
& coitum generationi neceſſarium: ideo
veſicca in medijs partibus ſpermaticis
ſt collocata, vt ſpiritibus vrinæ conten-
æ partes ſpermaticas ad orgaſmum ſemi-
is excitet, vnde inter orgaſmum illum
& voluptatis thyrſum, vrina nunquam
xcitatur ad excrementionem ſui ipſius,
iſi ſtatim à critu & poſt orgaſmum par-
ium ſpermaticarum: adde quod aues
mnes & piſces etſi potent & mera viuant
qua, non habent veſicam vt excremen-
um potius & cibi deponant in ipſam quod
gnum euidens eſt, vrinam omnino ſeu
eroſum humorem qui ex ſanguine ſe-
aratur non eſſe merum excrementum,
um in auibus omnibus & piſcibus, tranſ- Aues & piſ-
eratur omnino aliud ad enutriendas auiũ ces non ha-
& piſcium partes, non ergo fecit Deus & bent veſica.
atura receptacula propria, ad excipien-
a excrementa corporis humani, ſed tu-
nediate reijciuntur ipſa poſtquam ſepa-
ata ſunt ab humore alimentitio & niſi
eparentur, morbi inde fiunt, error ergo
umma eſt felleum humorem qui in folli-
ulo ſeu cyſti fellis continetur, eſſe ex-
rementitium humorem, & reietaneum
no eſt vitali liquori omnino neceſſariũ
& naturæ humanæ valde inſeruiens: vnde
epati ſubſternitur & vt hepati morbi
uamplurimi exſurgere ſolent: ex excre-

mentis quæ in eo detineri solent ex suis vitijs, sic & cysti fellis permulti exoriuntur morbi, ex suis excrementis que in ipso exoriri solent liquor ergo felleus non est bilis flauæ excrementum etsi sit amarum, sed est aliud omnino diuersum & à bilis natura alienum: & folliculus fellis est viscus naturale, quod proprio & innato suo calore natiuo, & spiritu insito fabricat felleum suum liquorem vitæ nostræ omnino necessarium, sine quo nullum animal viuere potest est enim omnibus animalibus datum fel præter asinis, vnde eorum tarditas & stupor quod eorum sanguis & membra non feruent spiritu felleo, qui tenuitatem & subtilitatem in sanguine & membris producit ex vitijs ergo liquoris fellei, qui in eius cysti continetur producuntur morbi varij & potissimum calculus, de quo iam nobis est dicendum.

Fel non datur asinis & ratio.

De calculo qui producitur in cyſtis fellis.

Caput II.

Calculus qui producitur in cyſti fellis non ex diuerſis & diſtinctis cauſis prouenit quam ex hiſdem & ſimilibus ex quibus calculus veſicæ & renum aliarumque partium producitur, eſtque productus calculus in cyſti fellis ab hiſdem cauſis materialibus & efficientibus a quibus producitur in veſica in renibus & in alijs corporis partibus, quales autem ſunt hæ cauſæ materiales & efficientes certe difficillimum eſt indagatu & ſcitu, cum cauſæ in relatæ & in ſcholis Galenicorum noſtrimæ ſint ridiculæ, & prorſus inanes, vanæ pituita enim non datur in corpore, nec frigus actu in corpore viuente, quorum benificio ſuccreſcat calculus, in corpore humano, calor enim vitalis vbique vigens & florens, frigus actuale ex omnibus partibus prorſus eliminat, nec pituita etiam calore ſuo poteſt ſi eſſet in corpore coagulari in calculum: indaganda ergo & inueſtigandæ ſunt aliæ cauſæ in corpore humano calculi, quacunque in parte producatur, ſi ergo calculus reperiatur in veſica fellis, oportet vt in

De calculo fellis quid ſit & vnde fiat.

tali vtero, & loco suæ natiuitatis repe-
riatur & materia calculi, & coagulato
ipsius materiæ in calculum materia auten
calculi liquor est terreus seu aqua quæ-
dam crassa & viscosa quæ spiritu quodan
volatili salis, & spiritu quodam igneo
tanquam eius coagulatore possit coagu-
lari in lapidem, & calculum, vbicum-
que locorum hæc materia & spiritus h
reperiri possunt inter se agentes & pene-
trantes: in vesicca autem fellea reperitu
hæc aqua crassa & viscosa valde, vna cum
spiritu salis & spiritu mercurij balsami na-
turalis vbique reperto qui ex spiritu mer-
curiali & satis alimentorum omnium or-
tum habet, sic ex hac materia & agenti-
bus rite dispositis generatur calculus i
vesicca fellea, in quibusdam hominibus,
non enim in omnibus talis dispositio hu-
ius materiæ & agentium reperitur, &
perinde in omnibus non generatur cal-
culus in vesicca fellis, etsi generetur i
renibus & in vesicca vrinæ, vt videbimu
infra capitibus proprijs de renum cal-
culo & vesicæ vt ergo impediatur gene
ratio calculi in folliculo fellis humectan
dus est spiritus salis balsamici ne siccitate
& caliditate sua terram volatilem & disso
lutam in centro linquores fellei coagule
& in lapidem conuertat non enim omn
ex parte auferri potest hic spiritus, es

nim vitæ nostræ necessarius, & spiritus
itæ nostræ hoc spiritu balsamico ali-
entorum enutritur & fouetur, immis-
etur enim vitæ nostræ ex alimentis quæ
vitam nostram restaurandam assum in-
ur, at sæpe sæpius in quibusdam naturis
imis copiosus est abundat, & copia sua
calore & siccitate innata sua cum non
ossit mutari omnino in spiritum noitrū
itæ nostræ & sanitatis œconomum, co-
ia sua & calore ledit & coagulat terras
olatiles & inutiles liquorum balsami-
orum, quæ lapides & præsertim in
enibus & vesicca vbi copiosus in est ille
piritus & terra illa volatilis: quocirca
on cogitandum est de auferendo omni-
o illo spiritu quia singulis diebus cum
limentis nostris in naturam irrepit no-
tram sed cogitandum est de humectando
& in solutione sua ipsum continendo, &
oercendo, sic enim si maneat humidus;
& solutus, ita vt siccitas sua naturalis &
calor, non præualeat, nullo pacto non
& at potius iuuat & prodest, & soluit ma-
terias illas terreas coagulabiles & sic im-
pedit ne fiat calculus & lapis in homine,
& hæc est vera & tuta via calcali impe-
diendi, in omnibus corporis partibus ita-
que aqua mercurialis & spiritus mercurij
solutus cum ex natura sua & humiditate
radicali sua, omnia soleat humectare &

ex repagulis coagulationis vindicare est summum arcanum curandi calculi facti, & impediendi ne fiat, vnde ex cogitarunt patres Alchymiæ soluere calculum humanum tum vesicæ tum renum, aqua illa seu spiritu mercurij, & ita in primã suam materiam resoluere, sic enim resolutus calculus humanus imo & lapides alij, qui in macrocosmo reperiuntur soluti & in materiam primam suam redacti illo solo spiritu, sunt arcanum verissimũ curandi calculi sunt alia in rerum natura quæ hanc miram habent ex natura proprietatem vt est liquor betulæ arboris qui ex natura sua spiritum balsamicum nostrum calculi coagulatorem mirifice humectet radicali suo humore, & sic impedit ne siccitate sua & calore, inutiles & volatiles liquorum nostrorum sordes coagulet est etiam tinctura panis secatiui, spiritu viui rectificati extracta, post panis secatiui putrefactionem in fimo per quadraginta dies, hæc tinctura ad consistentiam mellis reducta post vini spiritus separationem, mira est ad humectationẽ spiritus calculi coagulatoris tinctura etiã vrinæ humanæ est summum curandi calculi arcanum distillatur vrinæ humanæ lentissimo igne ad siccitatem vsque, secibus his siccis & non combustis assu-

mitur ſpiritus viui rectificatur, & extrahitur eius tinctura, quæ cohobijs multus & rediſtillationibus quamplurimis, eſt rectificanda, & à nidore ſuo expolienda, & tunc propinanda eſt ad ʒj. cum aquas aproprietatis & conuenientibus calculo diſſoluendo. Vrina etiam quæ reperitur in fœtu recentiſſime nato in hœdis & vitulis ſtatim epota, eſt ſummum remedium calculo diſſoluendo in omnibus corporis partibus, & tollit aptitudinem gignendi calculi tum in renibus velicca, & in alijs partibus.

De ictero & omnibus eius speciebus.

Caput. III,

Icterus vnde sit.

Sunt qui icterum & omnes eius species in munero morborum fellis reponunt nihilominus toto aberrant cœlo, icterus enim nec vlla eius species à fellis chysti nec ab eius substantia originem habet, non enim substantia vnquam regurgitat, in hepar, & ab hepate in venas vt hinc fel per totum corpus sparsum sua tinctura inficiat sanguinem, & sanguine infecto inficiatur tota superficies corporis amaricaret enim sanguis in ipsis venis & vrinæ etiam amaricarent si tingerentur tinctura fellea in ictere aliunde est illa linctura, & ex fonte protinus diuerso scaturit illa tinctura, in ventriculo siquidem fundamentum habet & in ipsis intestinis: producitur in ventriculo, ex praua eius coctione & digestione excrementum flauum viride & subnigrum quod sæpissime vomitu reijcitur & si vomitu non reijciatur pellitur in intestina, & foras amandatur cum excrementis ex chylo in intestinis relictis sumunt enim & sugunt venæ messeraicæ

ex inteſtinis tenuioribus quod purum
ſt, ex chylo, reliquum remanet in ipſis
nteſtinis, excremẽti liquidi inſtar diuerſi
coloris, rubei, flaui, viridis & nigri, & ſæ-
pæ ſæpius illud excrementum liquidum
vehementi atractione, & ſuctione venarũ
meſſaraicarum defertur in hepar, & tingit
ſanguinem ſuo prauo colore, hinc de-
fertur per venas & totum corpus ſuo colo-
re tingit: hinc excrementa albi ſunt
ſunt coloris & cimeritis, quod excre-
nentum illud liquidum alliunde co-
ore flauo & turgenti excrementa tingens
lio deferatur, & ad hepar tranſportetur
nde ſi forti & violenta purgatione anti-
nonij purgetur æger, ictero affectus cum
ali purgatione transferatur illud excre-
nentum liquidum ad inteſtina tanquam
d locum ſuum naturale & natiuum, ſta-
im curatur icterus, & depuratur ſanguis
otus; & euaneſcit color ille deprauatus
x ſuperficie corporis cum non
mplius hepar inficiatur & ſanguis illo
iquido excremento, excrementa enim
orporis ſi præter modum in corpore de-
ineantur & amandentur in partes in quas
lemandari non debent, pariunt morbos,
& non ſubſtantiæ & humores neceſſarij
d vitam ſubſtantia autem fellea, ſeu li-
quor ille, & humor qui in chyſti fellea,

solet contineri, est omnio vitæ nostr
necessarius& perinde non grauat,nec m
lestus est vnquam vitæ nostræ & perinc
nullos efficit morbos nec hinc icterus or
ginem habet, sed ex liquido illo excr
mento quod primo in ventriculo ex pra
ua eius digestione producitur & vna cur
chylo ad intestina demandatur, & sæp
sæpius vna etiam cum chylo, per vena
messaraicas ad hepar defertur, & hinc in
ficitur hepar & totus sanguis defertur au
tem ad hepar vitio attractionis venarur
messaraicarum quæ inflammatione sua &
calore nimio attrahunt & sugunt quic
quid est in intestinis nullo delecta facto
puri ab impuro.

Icterus ergo est, liquidi excrementi e
praua ventriculi digestione parati, & vn
cum chylo ad intestina demandati attra-
ctio fortis & potens per venas mesaraica
facta, illius excrementi & chyli, calor
nimio & inflammatione, venarum messa-
raicarum & cum illud excrementum si
diuersi coloris nunc flaui nunc viridis
nunc nigri, ideo ex diuersis illis colori-
bus, exsurgunt species icteri flaui viridis
& nigri, quæ ex hisdem & similibus me-
dicamentis solent curari.

Curatur perfectissime icterus omnis
cuiusuis sit speciei, sale vitrioli per calci-
nationem multoties iteratam ad albedinē

ε puritatem conducto, do ſis eius eſt ʒb
n aqua comuni diſſuluto, & propinato
ummo nane cum regimine & cuſtodia.
Curatur etiam antimonio noſtro ſu-
erius præparato & datur ter in hepdo-
nada ad quantitatem granorum octo vel
ex in vino tenui, deinde præſcribantur
nlæpia cum aqua comuni laudati fontis
ε oleo vitrioli ad guttulas decem in ʒvj.
quæ laudati fontis & ſyrupi violacei ʒij.
inc fieri debet potio per ſex aut octo
ies propinanda ieiuno ventriculo ſum-
no mane hæc potio roborat ventriculum,
ε obſtructiones meſenterij tollit, & in-
lammationes & calores præter naturam
n hepate tollit, & temperat, vnde li-
quidi illius excrementi in hepar ſit al-
ractio.

De morbis lienis de tumore illius.

Caput I.

Lien quid sit quale & eius morbi.

Lien seu splen, nobile viscus, & admodum naturæ animalis necessarium vicarius est hepatis, & quid in hepate præpari non potest, & omnino perfici & absolui demandatur in lienem vt ibi sanguis perfectionem absolutam obtineat calore vitali lienis, arterijs enim plenum est & totum quasi corpus ipsius lienis, arterijs constituitur, vt calore arteriali & spiritu focus vitalis in ipso liene augeatur, vt perinde sanguis, qui vltimam & absolutam perfectionem in hepate obtinere non potuit, tandem obtineat in liene foco illo vitali, qui lienem faciunt excrementi sanguinei cistim & receptaculum aberrant toto cœlo, non enim excrementum est, sed imperfectus sanguis, qui vltimam elaborationem non obtinuit & vitali spiritu non sufficienter adhuc delibutus est perinde demandatur in lienem vt ibi copia spiritum impleatur & sic attenuatur & ad vitam vtilis & proficuus reddatur & sic nobile viscus est lien & vicarius est hepatis: multi etiam illi ubueniunt morbi & hepati, inter quos

otiſſimũ ſunt tumores varij obſtructio-
es ſcyrrhi inflammationes de quibus
am nobis dicendum eſt, primum de tu-
noribus qui lienem infeſtare ſolent: tu-
neſcit ſæpe ſæpius lien ob cruditates &
pexias ſanguinis qui illi ab hepate de-
mandatur vt coquatur & attenuetur ſan-
guis qui non potuit perfecte & abſolute
ogi & digeri in hepate tumeſcit etiam
x parte ſui ipſius, quod calore natiuo
non turgeat, vnde ſanguine crudo, &
ncocto illi demandato magis ac magis
efrigeſcit, vnde etiam & tumeſcit ma-
gis ac magis quod refrigerato liene cau-
ſa materialis tumoris accreſcat. Cauſa
autem materialis tumorum omnium in
liene ſunt excrementa ſanguinis ſeu li-
quoris illius qui ad lienem demandatur
ſi ſpiritus cuſtos lienis qui eſt eius calor
natiuus, non ſufficiat ad expellenda ſua
excrementa ſed deficiat quod relinqui-
tur expellẽdum putreſcit tandem & fit tu-
mor calidus vel frigidus. Secundum
naturam & eſſentiam excrementi quod re-
linquitur in liene expellendi, & ſepæ ſæ-
pius frigiditatem & ſiccitatem excrementi
illius non putreſcit, ſed in calculum cra-
ceſcit & dureſcit fiunt in lapidem vnde
in quibusdam in liene fiunt calculi & la-
pides qui eadem methodo ſunt expellen-
di ac illi qui enaſci ſolent in cyſti fel-

lis.

Tumores autem qualescumque sint curari possunt purgatione primum mercuriali nostra datur mercurius dulcis, spagyrice præparatus ad grana 20. aut 30. & cum saccharo propinatur, superbibendo aliquid viui idque per octo, aut decē dies vt materia antecedens imo, & consequens tumorum disperdatur & euanescat, mercurius enim subtilis admodum est, & penetrans omnes corporis partes, & vna cum spiritu vitrioli, & salis nitri, quibus coniungitur dissoluit & perdit excrementias illas materias quæ in partibus corporis reperiutur, vbicumque reperiantur spiritus etiam mercurij idem operatur & potentius hæc excrementa dissoluit & dissipat ita vt omnes obstructiones reseret, vnde tumores omnes lienis disperdit ac dissipat, & sic lien vindicatur ab omnibus excrementis præter natur am.

De ſcirrho lienis.

Caput II.

Scirrhus lienis vnde fiat & quid ſit

Lien cum turgeat ſanguine craſſo & fœculento qui hac amandatur vt attenuetur calore natiuo lienis in ſcirrhū ſapiſſime incurrit, cum excrementa illa frigida & ſicca quibus turget ſanguis lieſus, coagulentur in ſcirrhum, eſt itaque ſcirrhus lienis tumor præter naturam frigidus & ſiccus, ab excrementis frigidis & ſiccis ſanguinis lieno ſi productus & generatus, eſt enim in ipſis excrementis frigidis & ſiccis vis quædam coagulat at excrementa illa coagulantur in ſcirrhum: vis autem illa coagulatiua & ſpidificatiua dependet ex natura terreſtri & ſale qnodam terreſtri qui ineſt excrementis illis, qua virtute coagulantur illa excrementa in ſcirrhum qui in dies magis ac magis accreſcit niſi medicamenis proprijs & ſpecificis ſuccurratur: dicilis admodum eſt curatu hic tumor, alenico methodo, cum hæc non habeat edicamenta quæ ſcirrhum diſſoluere & tenuare poſſint, at chymico methodo cili negotio, diſperdisur hic tumor, uamuis reniteat quammaxime, nihilo-

minus tandem euaneſcit ſpiritus mercu
rij eſt potiſſimum & præcipuum arcanun
curandi huiuſce tumoris, aſſumitur inte
rius ad quantitatem guttularum x. aut xi
cu cum aqua appropriata aut cum ſpiritu
viui, ſpiritus etiam tartari coniunctu
cum ſpiritu ſalis armonicaci maxime pro
deſt, ad curationem tumoris ſcirrhoſi lie
nis, tum aſſumptus tum exterius admo
tus & foris, applicatur ſuper lienem.

Purgatur corpus ſæpe in menſe ter au
quater mercurio dulci ſpagyrice præpa
rato & datur ad ʒ b. cum conſerua roſa
cea aut violarum idque ter aut quater in
menſe eſſentia etiam ferri ſummoper
prodeſt curando lieni ſcirrhoſo, ferrum
igne conuertitur in crocum, crocus diſ
ſoluitur aqua mercurij, & per rectifica
tionem & diſſolutionem ſæpius iteratam
conuertitur in veram eſſentiam rubi cun
diſſimam a cetoſi ſaporis, quæ mira præ
ſtat in ſcirrhoſos tumores lienis & hepa
tis diſſoluendos, & ſumitur ad ϑ b. aut
ad guttulas xii. in iuſculis ſcolopendrio
aut ceterae alteratis.

De

De *inflammatione lienis.*

Caput III.

Nflammatur lien ab obſtructionibus & tumoribus præter naturam qui illi ſu- Inflāmatio lienis quid ſit & quales ſit.
eruenium, excandeſcit enim ſpiritus in-
atus & proprius ipſius lienis ab excre-
ientis illis præter naturam, quæ cum
ſa domare, & foris propellere nequeat
ſe ipſo excadeſci t vt calor e ſuo natiuo
daucto ipſa excrementa expellere queat,
eſcit enim ſpiritus ſanitatis cuſtos, alia
ia foras propellere, quod illi noxium
t quam per calorem ſuum qui cum non
fficiat gradu ſuo naturali ad auget ip-
m gradum & ad gradum præter natu-
lem peruenit, donec hoſtem debellarit
nc ſublata cauſa ſuæ irritationis quieſ-
it & redit ad locum ſuum naturalem ſeu
mperiem natiuam nec eſt quod potu
quæ frigidæ, & inlapijs attenuantibus
refrigerantibus, temperatur hæc in-
ammatio donec tollatur omnino cauſa
aterialis iſtius inflammationis, quæ eſt
mnino neceſſaria ad curationem lienis
nflammati tollitur autem materia iſtius
nflammationis purgatione noſtra anti-
noniali ſuperius ad nauſeam recitata, qua

purgatione ter aut quater repetita, rad
citus tollantur excrementa omnia quæ
liene expullulare solent quibus sublat
roboratur spiritus innatus lienis sanitat
suæ custos, quo roborato statim lien a
suam crassam & naturalem temperiem r
ducitur, spiritus etiam mercurij prode
summopere ad hanc inflammationem r
dicitus expellendam & extinguenda
quia dissipat & extenuat materias cras
& obstruenda facientes & extinguit c
lorem præter naturam ex irritatione sp
ritus productam & sic perfecte & absolu
curatur lienis inflammatio spiritu merc
rij, & purgatione antimoniali, spirit
etiam salis armoniaci & tartari simul i
acti miranda præstant in curatione mo
borum omnium lienis qui sic paratur
salis tartari dissoluti & clarificati in aq
communi, salis armoniaci tantumde
misceantur & in retorta ponantur & ig
salis violenta distillentnr quod stillat, c
spiritus satis armoniaci & tartari, qui
mul coniunguntur, & summæ sunt p
netrationis ad dissoluendas obstruction
omnes partium omnium.

Spiritus salis armoniaci vt fiat.

e morbis mesenterij & pancreatis.

Caput I.

mesenterio & pancreate cum inibi
nt venæ tenuissimæ quæ tanquam san-
que chylum ex intestinis suguntin ea
entriculo demandatum, venæ illæ
pter tenuitatem solent obstrui a visco-
te & crassitie ipsius chyli & ab obstru-
tine harum venarum hepar & totum
bus suo peculiari de fraudatur alimen-
nde ficcescit & in naraſmum incidũt
es omnes & fic ab obstructione me-
erij naraſmus solet oriri, præcipue
nfaucibus & pueris qui cum voraces
excrementa multa congerant & me-
irij & pancreatij ostructio inde ortum
aet & perinde naraſmus, & tabes
us corporis hinc febres etiam quam-
ltæ erreticæ & sine lypo peculiari so-
exoriri & morborũ aliorum valentiũ
cus & minera ibi latet, qua ex hausta
ent hi omnes morbi curari: perinde
dici omnes debent omni arte, tentare
hic morborum mineram & focum ex-
hurire: pereunt enim & euanescunt,
rbi omnes, qui ab hoc fonte solent
turiri euacuato & exhausto hoc fonte:

exhauritur enim hic fons præcipue, p
gatione antimoniali & ſpiritu mercu
ſupracitato mercurio dulci ſpagirice pr
paratato, frequenti eius vſu, ſpiritu eti
ſalis armoniaci, & tartari ſupra pra
cripti præcedenti capite, & oleo vitrio
in aquis ſtillatilis cichorij & acetoſæ pra
cripto, & permixto ad gutulas decem
tartarus enim, & excrementa omnia cr
ſa, & tenacia, quæ tartarum conſtituu
tennitate olei vitrioi, & diſſoluendi ei
energia, diſſoluuntur & attenuantur &
pereunt & euaneſcunt, & ſic curantur f
bres & omnes alij morbi qui ex obſtr
ctione meſenterij & pancreatis origin
habent, ſudorifica etiam ſummopere pr
ſunt poſt purgationem antimonialem n
ſtram, & mercurialem ſupra præſcripta
& præcipue aurum ſudorificum, & me
curius ſudorificus, qui frequenti ſub
mationc ſæpius iterata, ex ſimplici pu
gante medicamento tranſit in ſudorificu
nullo pacto purgans medicamentum
ſic ſudoribus elicitis tolluntur radices o
nes tartari diſſoluendi & perinde radic
etiam omnes radicitus euelluntur qui
tartaro, & viſcoſis & tenacibus excr
mentis originem habent.

De obstructione intestinorum.

Caput I.

Morbi intestinorum qui & quales sint.

Intestina cum in centro corporis constituantur, vbi excrementa crassiora & tenuiora congeruntur tanquam ad sentinam corporis grauissimis tentatur morbis & potissimum obstructione, inflammatione dolore & alui influxu ablcessu & vlcere, & aliquando calculo, de quibus omnibus iam nobis est dicendum & primo de obstructione, qui nihil aliud est quam crassi & viscosi excrementi congestio, in viscetibus ipsorum intestinorum, quam quidam cumulationem non nulli chymicorum vocant, excrementa enim crassa & viscosa tartarum vocant, ab hoc solis excrementis tartareis, fit obstructio intestinorum qua inter pellatur funis intestinorum: hæcque: materia diutius & longius coercita cellubis, coli, intestinis & coercita durescit vt tandem lapidescat & concrescat in calculum qui ab eadem causa materiali & efficienti dependet in ipsis intestinis, ac in vesicca, vt ex tractatu de morbis vesicæ fusius declaravimus iam vero curationem obstructionis ipsorum intestinorum aggrediemur quæ

ſolet fieri potiſſimum purgatione no
antimoniali & mercuriali cætera e
medicamenta purgantia floccipende
ſunt, nullius ſunt virtutis & efficaciæ
diunt ſolum & palpant morborum cau
ſed nullo pacto radicitus euellunt eor
radices vt experientia longua didici,
autem noſtra medicamenta, etſi cor
exagitent & perturbent in nonnullis d
catæ texturæ hominibus, nihilomi
tamen poſt nubila phoebus, & poſt te
peſtates quies & tranquillitas, ac ſecu
& tutus portus acquiritur, ſanitas p
tuta & tranquilla exoritur & eluceſc
clamant enim Medici galenici, hæc m
dicamenta, etſi ſunt perquamoptii
præparata, violentiſſima eſt, & mo
violentos naturam pati non poſſe, a
que læſione manifeſta, quod philoſop
ridiculum eſſe videtur, nam natura fa
negotio & via violentos patitur motu
vt mortem ipſam euitet, vt ſe ab ipſa tu
tur maris enim omniuu motuum viole
tiſſima eſt natura vt hanc effugiat cæter
quoſcumque mauult ſequi & pati motu
& hi lædatur aliqua ratione facili via,
læſione vlla ſubleuatur qua circa non
menda eſt illa læſio, cum plus vtilita
hinc exſurgat quam nocumenti.

De dolore inteſtinorum.

CAPVT II.

OBſtructus inteſtinis ab excrementis ſupracitatis viſcoſis & tenacibus, & idi, ſiunt dolores ingentes & atroces lde, qui colici dicuntur, quod ſolum teſtinum occupent & exagitent & aſi- nando iliaci quod ileum in eſtinum in- ſtent fiunt hi omnes dolores à craſſis illis idis & viſcoſis excrementis quæ cum rietibus inteſtinorum adhæreant, diu rnitate temporis acrimoniam, & pur- ndi facultatem acquirunt & tandem cerant ipſum inteſtinum vnde ſpiritus natus ipſorum inteſtinorum patitur & ſam vlcerationem perſentit, ſi tollan- r hæc excrementa ceſſat ſtatim dolor, um materia, dolorem excitans foras pro- ellatur, ſi ſit autem vlcus factum in ip- s inteſtinis, non ceſſat dolor niſi cura- o vlcere, ſed ſæpe ſæpius non eſt adhuc ctum vlcus, ſed eſt materia vlceris, & ungens atque vellicans inteſtina, & do- rem inducens ſpiritui innato & natiuo ſorum inteſtinorum, tunc temporis e- acuata materia pungenti, & vlceranti, cer & mordax curatur dolor, & ceſſat,

Dolores inteſtinorum vnde fiant.

aliquando hæc excrementa craſſa & vi
coſa acria non ſunt nec pungentia, ſi
cum obſtruent vias inteſtinorum ſpiritu
inteſtinorum ſanitatis cuſtos & œcono
mus, hæc excrementa foras propelle
conatur, & ſic ipſa cum craſſa ſunt &
viſcoſa, ipſa attenuare tentat, vnde i
attenuatione ipſorum excrementoru
maior pars ipſorum id flatus conuertitu
vnde diſtenduntur ſupra capacitatem ipſ
inteſtina & videntur dilacerari ac dirum
pi & ſic ſpiritus ipſorum inteſtinorum qu
eſt ſolus ſenſationis capax perſentit ill
diſtentionem, & quaſi dilacerationem
vnde illi dolor ineſt ſummus, & ſic co
lica flatuoſa generatur, quæ curatu faci
lior eſt, quam ab vlcere, cum materi
flatulenta ſit iam ab, ſpiritu præparata
ad eiectionem, materia autem vlceris &
acris nullo pacto ad eiectionem præpara
ta ſit, ſed maneat fixa & permanens &
acrior in dies & mordacior reddatur.

Flatus inteſtinis vnde ſint.

Sed ex quacumque materia fiat colicu
dolor, ſu⁹ in colico inteſtino ſiue in ileo cu
rabitur ſeqenti methodo ℞ antimonij no
ſtri ſpagyrice præparati grana octo con
ſeruæ violarum ʒj. moſci grana tria miſ
ce fiat bolus detur mane cum regimine &
cuſtodia iteretur hæc bolus & detur ter
aut quater, per tres aut quatuor horas
purgato ſic corpore, euacuata materia

olicum dolorem facille ad auogyna de-
eniendum eſt præſcribendum eſt auody-
um ſummum ad quantitatem granorum
o. aut 12. & facta pillula deuoranda eſt
empore ſomni ſic ſopietur dolor proup-
ato ſomno.

De *inflammatione inteſtinorum.*

Caput III.

Inflãmatio inteſtinorũ vnde ſit.

Nflamnantur inteſtina ac abſceſſus ab
vlcere & cauſis horum affectuum quæ
um fint excrementa digeſtionis ventri-
uli acria & mordacia ſua acredine &
nordacitate ſpiritum inſitum inteſtino-
um vellicare ſolent & ipſum irritare vn-
e inflammatur, & æſtum in ſe ipſo con-
itat vnde etiam & ſubiectum cui ineſt
nflammatur, itaque vt hæc inflammatio
ollatur & tepeſcat, oportet vt excremen-
a illa quæ ſolent ip ſum ſpiritum irritare,
& inflammare, foras eijciantur. Eijcin-
tur autem foras purgatione mercuriali,
præſcripto mercurio dulci ad ʒj. cum ℥j.
conſeruæ violarum & propinato ſunimo
mane ter aut quater fiat iterata doſi
vel præſcribatur aqua mercuriali ad quã-
titatem guttarum decem aut duodecim in
aqua laudati fontis & fiat potio gratiſſi-

ma quæ ſiue dolore nauſea & torſione vl-
la ſolet excrementa omnia foras eijcere ;
& inflammationes quaſcumque tempera-
re, & corroborare partes ipſas & ſpiritū in-
ſitum partium omnium nec remedium eſt
à penetratione & ſubtilitate ſumma aquæ
mercurialis, cum ſit ſoluentis proprieta-
tis, & naturæ nam hæc naturæ noſtræ
humanæ non contrariatur, nec diſſoluit
carnes & partes quas tangit ſed roborat,
& viuificat & ſpiritum ignauum & tor-
pentem excitat ad ſui functionem vnde
ſanitati noſtræ nihil eſt conuenientius ſpi-
ritus etiam nitri, vitrioli, & ſalis com-
munis & ſulphuris loco aquæ mercurij
depunatæ & ſepties diſtillatæ ſolent ex-
hiberi vicarias enim poſſident aquæ mer-
curialis virtutes, ſed temperantur aqua
communi aut iuſculis.

De *inteſtinorum fluxu.*

Caput. IV.

INteſtina fluxu tentantur & afligun-tur ab excrementis digeſtionis ventri-culi, ſi digeſtio praua fiat in ventri cu-lo, & cruda ſit & incocta eius coctio, inte-ſtina lienteria affligutur quæ eſt alui & inteſtinorum fluxus à cruditate digeſtio-nis uentriculi, vnde cruda & incocta, & fœtida valde eijciuntur excrementa & fit terſio grauis & potens, in ipſis inteſtinis & dolor, quia flatus ingentes inde gene-rantur vnde fit diſtentio inteſtinorũ fortis & potens, vnde dolor, tentantur inteſti-na, & alio fluxu quæ dicitur diarrhes ſim-plex quæ eſt inteſtinorum fluxus à cru-ditate ventriculi & intemperie ipſorum inteſtinorum productus, & differunt in-ter ſe diarrhæa & licenteria quod in lien-teria cibi crudi & incocti cum fœtore sũ-mo eijciantur in diarrhoea vero praui ſoli humores & excrementa acria & mordacia eijciantur datur & alius inteſtinorum flu-xus dyſenteria dictus qui ab alijs differtur affectibus ſolis cauſis & materijs fluxum excitãtibus, nam acria & mordacia & fe-re cauſtica ibi ſunt excrementa quæ hunc

Diarrhoea ſimplex quid ſit.

inteſtinorum fluxum exitant, eſſentialiter tamen non differunt inter ſe hi affectus inteſtinorum nisi accidentaliter & qualitate tantum, excrementorum quæ ipſos inteſtinorum fluxus excitare ſolent ratione etiam curationis non differunt vno enim & eodem ac ſimili medicamento ſolent curari roboratione pura ventriculi & inteſtinorum, & purgatione excrementorum eorum, quæ actu facta ſunt, & præſentia ſua ſolent imitare ſpiritum inſitum inteſtinorum ad excretionem corũ quæ illi nocent vnde ad curationem horum omnium affectum ſufficit ſomnum prouocare, prouocato enim ſomno corroboratur & ventriculus & omnes partes corporie & præcipue caput quæ debilitate ſua linquit incocta & indigeſta quæ illi demandantur ad alimentum proprium ſuum & innatum vnde decidunt proprio motu & pondere in ventriculum & in inteſtina, & cruditate ſua coctionem harum partium & digeſtionem interturbant, vnde ſomno prouocato ceſſant omnes fluxiones & catarrhi qui quidem tali nomine inſigniri non merentur at potius reiectionis nomine & titulo vocari deberent cum partes & caput præcipue inbecilitate ſua & infirmitate caloris natiui linquet alimentum proprium & illi demandatum vnde fit excrementum quod reijcitur po-

Curatio fluxionum inteſtinorum.

tius tanquam excrementum quam fluat per ſe in partes inferiores & male hæc reiectio dicitur catarrhus, ſed hæc diſputatio de nomine non confert ad rei eſſentiam cognoſcendam detur alui & inteſtinorum fluxus à catarrho & alio fluxu dependere, ſanandus eſt & compeſcendus quacumque fiat ratione id autem fit prouocato ſomno, prouocatur autem ſomnus auodyno ſummo noſtro primis capituli huiuſce operis præſcripto & datur pillula vna granorum decem tempore sōni & iteratur hæc doſis ter aut quater per tres aut quatuor dies & ſic euaneſcunt alui & inteſtinorum fluxus omnes, quia prouocato ſomno roborantur v entriculus caput & inteſtina omnia, & partes omnes corporis quibus roboratis functionibus ſuis & actionibus naturalibus funguntur & ſic perfecte digerunt & coquunt, & nulla inde excrementa generantur extra ordinarie & perinde nulla fit eorum excrementorum reiectio extra ordinaria & ſupra naturæ ordinarium vſum. Equæ non luxuriantis pedum cornu iuciſa butyro frixa ſunt dyſenteriæ veriſſima arcana.

De abſceſſu & vlcere inteſtinorum.

Caput. V.

INteſtina ſæpiſſime tentantur tumoribus & abſceſſibus præter naturam ab excrementis, quæ ex eorum alimentis procreantur nutriuntur quidem inteſtina & poſt coctionem & aſſimilationem alimentorum ſuorum relinquitur excremétum, quod ſi non ſeparetur à facultate expultrice, ſeu ab ſpiritu ſanitatis cuſtode tunc temporis creſcit in dies illud excrementum, & tandem mole ſua magnum faceſſit negotium naturæ noſtræ ſeu ſpiritui inſteſtinorum qui grauatus excremento illo, illud ſeparare & expellere tentat, vnde coquit & digerit illud, & conuertit in pus, & aperto tumore expellitur pus, & ſic tentat ſpiritus noſter partium omnium cuſtos excrementorum ſuorum expulſionem rupto tumore & abſceſſu, prodeunte pure, fit alia vnde ſequũtur inflammationes inteſtinorum, & dolores ingentes quod acrimonia pura laucinet & vellicet ſpiritum inteſtinorum ſolius genſationis organum.

Difficili via admodum curant vlcera&

abceſſus inteſtinorum, quod præter excrementa à quibus generantur hi morbi in inteſtinis inteſtina naturali ſitu ſint in centro corporis collocata, vbi demandãtur omnia corporis excrementa & potiſſimum primæ digeſtiones quæ cum ſint acria & mordacia, vt pote ſaliua ex reſolutione alimentorum omnium in vltima principia, non poſſunt niſi multiplicare morbum & perinde abceſſus & vlcera inteſtinorum valde curatu difficilia nihilominus tamen curari poſſunt ſequenti methodo.

Scirrhus lienis vnde fiat & quid ſit

Purgantur excrementa illa omnia, ex quibus pendent hi morbi mercurio dulci ſpagyrie præparato, leui igne enim admodum purgat, hoc medicamentum, & lenit imo vlcera abſtergit nec inflammationem parit, imo temperat & refrigerat; purgato ſæpius corpore hoc benigno medicamento quod vt gratius purget permiſcendum erit conditis conſeruis, & ſympo roſate ſolutino ad 3b. deinde deueniendum erit ad acatuiſationem vlceris quod facili negotio impetrabimus oleo & dulci ipſius ſaturni, imo & oleo dulci mercurij, ſale etiam dulci ipſius ſaturni in aqua roſacea aut plantaginis ſoluto, & per quindecim dies propinato, id obtenebimus, iuſculis etiam ſal illud dulce ſaturni poteſt admiſceri & ſic bis inde

propinari, & tandem his benignis medi
camentis curabitur hic affectus & dyſen
teria quimauis recens ac inueterata a
vlcere inteſtinorum proueniens.

De lumbricis inteſtinorum.

Caput VI.

VEntriculus & inteſtina generant lũ
bricos ex humiditate corruptibili qu
potiſſimum abundant hæc autem humi
ditas habet ſecum aliquid ſpiritus lucis
beneficio cuius incaleſcit, eſt enim luc
calor innatus & naturalis, beneficio cuiu
agitatur, & mouetur ad quaſcumque ge
nerationes, cur autem moueatur hæc hu
miditas ab ſpiritu lucis, ad vermes potiu
quam ad reliqua alia animalia, hoc de
pendet ex proprietate quadam natural
inteſtinorum quæ cum oblongua ſint &
humiditas illa viſcoſa & glutinoſa ex qu
generantur vermes, facili via extendatu
in longum inde fit quod vermes inde ob
longi generentur, quod ſi facili via no
extendatur et in latitudinem protenda
tur, inde lati vermes generantur, quo
ſiminutim diuidatur hæc humiditas minu
ti & paruuli hinc producũtur vermes, hoc
dependet ex proprietate loci, & diſpoſi-
tion

one materiæ ſemen enim, & vterus,
ſponunt generatum & productum, ad
lem& paticularem hanc productionem
t ergo lumbricorum cauſa materialis fo-
s eiiciatur ex inteſtinis & corrigatur diſ-
poſitio loci ne amplius vermes in his lo-
s producantur mercurius ſpagyrice
æparatus ſummũ eſt arcanũ lumbricus
nim productos, qualeſcumque ſint ene-
it, & ne amplius producantur & ge-
erentur impedit. Quia corrigit diſpo-
tio loci deſiccat enim valde, innato ſuo
ılore, calidius enim eſt mercurius, quic-
uid clament nonnulli, ita vt non detur
ı rerum natura validius & fortius me-
icamentũ in enecuandis lumbricis, mer-
urio ſpagyrice præparato, ſunt qui cru-
o vtuntur mercurio, ſed talem ergo non
robo, quia cruditas illa mineralis in
ercurio vlceroſa eſt, & nitris acris, &
ordax, & perinde ventriculo lethalis &
alde periculoſa, tollitur autem illa cru-
itas mineralis igne minerali, qui in ſa-
busmineralibus reperitur ex quibus cõ-
tat mercurius ſublimitus dulcis.

Mercurius crudus eſt ventriculo noxius.

Puluis etiam hæmeticus ſpagyrice præ-
aratus ſummum eſt arcanum, in enecan-
lis lumbricis & in cauſa eorum materiali
oras eijcienda, cineres etiam lumbrico-
um terreſtrium proprietate naturali pro-
luctionem lumbricorum in inteſtinis im-

pediunt propter ſiccitatem quam introc
cunt in ipſis inteſtinis humiditatem
lumbricoſam abſorbendo.

Curantur ergo lumbrici ſequenti n
thodo ♃ mercurij dulcis ſpagyrice pr
parati grana viginti opiatæ Salamonis
miſce fiat bolus detur mane cum regi
ne & cuſtodia, iteretur hæc doſis per t
auroras ſimili methodo obſeruata. A
miſceatur aliquid pulueris hæmetici g
na tria aut quatuor ſi fortius purgare c
fideras, vt ægri ſint adulti & fortiores.

De morbis ani cauſis & ſignis.

Caput I.

QVam plurimi ſolent affectus anu
occupare, & inter hos præcipu
recenſentur phlegnone abſceſtus fiſtul
ſciſtura condylona hæmorhois & inflam
matio, & ſi omnes affectus ſolent in ha
parte exoriri; quando ſeu ſuccus alimen
titus totius corporis homogeneus, & ſi
milaris deponit ſua excrementa ſulphuræ
& arſenicalia, in partem hanc carnoſam
quæ anum conſtituit, vbi congeſta & ca
mulata, hæc excrementa, tumorem exi
tent præter naturam que phlegnone di
citur ob inflammationem concomitan-

hunc tumorem: dolor eſt acerbus & nus, ac lancinare & preſſione exaſ- itur, & aluus per multos dies indu- r, & ſummo cum cruciatu exit & ſol- r etiam concomitante febre vnde & ia ſiſtitur afferta & inflammata veſi- ropter partis viciniam.

bſceſſus ex phlegmone relinquitur, in interiores ani partes, in recti in- ni cauum puta ſerpere ſolet, potius m in aerem foras erumpat, quod tes hæ interiores ſint molliores, & eration i faciliores quam externæ vt e duriores & firmiores rupto deinde ceſſu, vlcus remanet ſordidum & pu- ntum fiſtuloſum ſæpe ſæpius, vt m parte humida, & excrementis per- coaleſcit, & in cicatricem perducitur coaleſcit & induratur vnde fiſtulo- exoritur.

Rhagades ſeu fiſſuræ ani vſcula oblō- ſunt quibus ſphincteris rimæ proſ- duntur, imitantur ſciſuram labium nuum & pedum, & ab hiſdem cauſis endent, ſunt enim excrementa acria nordacia, tartarea & ſalita, nec non eniſcalia, quæ in hanc partem de- ndantur, & in hanc partem ſuam fe- citatem demonſtrant & ſua acrimonia pungendi potentia partem hanc dila- ant & proſcindunt & ſic ſciſſuras pa- nt.

Rhagades & fiſſuro ani.

Condyloma diuturũ eſt tubernac
in ani margine exortum & protubera
verrucæ, grani vuæ, maturi mori au
cus exiguæ cum inflammatione exorit
ab excremẽtis terreis ſulphureis & viſ
ſis ortum ducens, quæ in hanc partem
mandatur, ab ſpiritu ſanitatis œcon
mo, ſegregante purum ab impuro fa
liaris, & communis morbus ani eſt h
morrhois quę eſt vena tume facta, & t
gens ſanguine excrementoſo qui vaſa
& ſedis dilatat, & dicitur hæmorohois
affectus quod ſanguis fluit per hãc par
& cũ nihil efluat ſanguinis, dicitur hæm
rois coeca, vel ſicus mariſca, & differtà
dilomate quod breuiori tẽpore fiat, & g
uiori dolore, ægrotantem affligat,
fiunt hæmorrhoides omnes ex excr
mentoſo ſanguine acri, & mordaci q
hunc amandatur, ex vena caua, in
tremum ani profuſus, ibique ſua acrim
nia, vaſa ani inflammat tumefacit
mordicat, & aliquando vlcerat, hi
ſphincter muſculis ani reſoluiturinuerſ
atque peruolutus conſpicitur multis v
cuſculis perforatus & multi ſanguinis
cris & mordacis profuſione, & fit ani pr
cidentia quæ ab his procedentibus mo
bis dependet, vnde ſi curentur etia
præcauetur.

Cura morborum ani.

INflammatio ani tollitur & vlcus quod inflammationem ſubſequitur curari ſolet diaphorelicis & ſudorificis medicamentis, ſanguis enim per ea medicamenta ſudoriſica deponit omnia ſua excrementa & laudatas acquirit conditiones & ſi ſint vlcera quæ anum infeſtent curantur balſamo ſulphuris ſuperius præparato, rhagades & condylomata curantur oleo therebentinæ oleo canomillæ, & oleo omorum quibus ſi permiſceatut balſamum ſulphuris efficacius multo efficies & oblinebis medicamentum.

Hæmorrhois autem ſolet curari ſimilibus & hiſdem medicamentis, ſed oleum mercurij præſtat, & omnibus alijs præponitur, & oleum martis dulce etiam miranda præſtat ad leniendos hæmorrhoidum dolores, & cicatriſandos hos affectus vlceroſos procidentia autem ani curatur ſequenti puluere ℞. loli remedi præparati & aqua roſacea loti, maſtiches balanſtiarum cupularum glaudis & ſaluiæ aa 3j. miſce fiat puluis tenuiſſimus, quem inſperge linteo, & in anum impone, ita roboratur anus, & confortantur ligamenta eius, & ſic in locum ſuum naturalem re-

ſtucitur.

De morbis renum cauſis & ſignis.

Capvt. I.

Morbi renũ quales.

REnes officiuntur quamplurimis morbis curatu difficillims inflammatione, potiſſimum dolor rephetico obſtructione, calculo abſceſſu & vlcere. Inflammatio coniuncta eſt cum dolore nephilico & ex calculis & arenis ſæpe ſæpius prouenit quæ gignuntur in ventriculis renum ex humiditate viſcoſa & glutinoſa & coagulante ſpiritu nitroſo & ſalito, qui has materias facili via coagula in arenas & lapides vbicumque locorum reperiantur vi ſua coagulante: qui dum fiunt & poſtquam facti ſunt renibus inflammationem pariunt & in dolorẽ quoc ſpiritus renum hanc iuflammationem ſentiat &patiatur & poſtquam facti ſûnt calculi in ventriculis renum inde ſæpe ſæpius euelluntur vt hinc foras per vlcera protudantur, hinc fit dolor acutiſſimus, cum vreleres ſint ex quiſitiſſimo ſenſu præditi, & ſpiritu innato ſuo, hinc dolor grauiſſimus perſentitur qui nullo pacto ſedari poteſt, niſi attrito, & ſublato calculo, atteritur autem calculus & diſſoluitur aqua mercuriali quia ſola po-

ns eſt & efficax ad diſſoluendos omnis
eneris lapides, abſque incommodo par-
um carnoſarum vnde miraculum eſt, in
ommodo partium carnoſarum vnde mi-
aculum eſt, in hoc morbo curando, datur
item hæc apua mercurialis ad quanti-
item 3b. iuſculis aut aquis aſpro pria-
s bis in die ſummo mane & ſerotinis
oris tempore ſomni, ſic enim breuiſſi-
no tempore curatur calculus, & atteri-
ur & diſſoluitur omni ex parte imo &
nateria antecedens calculi, & fomes &
iſpoſitio quæ latet in intimis ipſius vita-
is alimenti & membrorum perit & eua-
neſcit vſu ſolo aquæ mercurialis, ita vt
nedicus non egeat alijs medicamentis ad
curationem calculi, quam ſola aqua mer-
curiali & non ſolum calculus curatur hoc
diuino medicamento ſed & omnes renum
morbi, ſcilicet, obſtructio abceſſus vlcus
& dolor nephriticus, quia ſublata cau-
ſa horum omnium affectuum, tollitur ef-
fectus aqua mercurialis tollet & diſſoluit
omnia excrementa quæ in renibus poſſunt
accumulari ex male digeſto & cocto ali-
mento, huc demandato & perinde cu-
rantur omnes renum morbi, hoc vno ſo-
lo medicamento.

De morbis vesicæ, & eius partium causis & signis.

Caput I.

vesicæ morbi qui sint & quales.

Vesica vt rene similibus fere tentatur morbis dolore potissimum, inflammatione calculo vlcere & alijs similibus qui itidem ab vna & similibus qui itidem ab vna & simili causa dependent ex recrementis alimenti quod ex vesicam demandatur, quodque non excretum & separatum, ibique congeritur & accumulatur, & morbum parit secundum naturam suam & proprietatem nam excremẽta gypsea & muscoa viscosa, & glutinosa ab spiritu salis vrinæ coagulantur in calculum, & lapidem vesicæ, hæc enim materia facile duresçit, in calculum & lapidem ab spiritu satis, imo ipsemet spiritus salis, aquam substantiam impregnans coagulatur in lapidem vt apparet in vrinis quibuscumque quæ dum refrigescunt in matulis, adhæret materia calculosa, grauitate coagulata lateribus vetularum & ad omne ex spiritu vrinæ prouenit, qui dum refrigescit vna cum aquosa sua substantia coagulatum in lapidem, sed obijciet inomibus ōnes ergo afficientur calcu-

o & lapide viſicæ & renum, quia om-
nes habent & ſcatent aquoſa illa ſubſtan-
ia & ſpiritu vrinæ, ſed reſpondendum
omnes quidem habere illam ſubſtantiam
& ſpiritum vrinæ quibus fit lapis & cal-
culus ſed non tali gradu & efficacia, vt
coagulatur in omnibus in calculum ve-
rum, ſed in ſabulum minutiſſimum quod
in omnibus fere reperitur facili via foras
ijcitur vnà cum vrina, à calculo oritur
dolor & difficultas meiendi, quia tum cal-
culus tum lapis obſtruit meatum vrinæ, &
facultas expultrix debilitatur à calculo
quia calculi natura melãcolica fæpiſſime
eſt, & ſua frigiditate innata debilitat par-
es expultioni dicatas vnde fit meiendi
difficultas: dolor etiam hinc oritur quia
calculus & lapis dum expellitur, ſoluit &
dilatat vltra modum partes & hinc ſpiri-
tus partium ſent illam præter naturam
dilatationem: & hinc patitur, & fit ſenſa-
tio illa triſtis in ſpiritu, & hinc dolor.

A dolore fit inflammatio, & vlcus, quia partes ſolutæ & præter naturam di-
uptæ, vlcus ſubito ſubeunt, quod dif-
ficili negotio cicatricem inducit quod
veſica perpetua & perenni vrina made-
facit, quæ cum acris & mordax ſit, ex na-
tura ſuæ, cicatricem impedit imo è con-
tra dolorem & inflammationem adauget,
& perinde vlcus ſerpit in dies donec gan-

Vlcus & inflammatio veſicæ vnde

grana hinc oriatur & moris.

Calculi ſigna ſunt vaga quædam & oberrans circa pubem & peritonem titillatio cum vero grandeſcis calculus incumbentis grauitatis pondus percipitur vnde difficilis inceſſus per ſalebroſa loca, multo magis ſaltatio, mictio increbreſcit adeo vt tandem perpetuo meiendum ſit, & dum vrina eijcitur, vrinæ fluxus de repente interrumpitur, calculo obiam facto, vnde non eſt continuata ſed eſt interciſa: dolor pudendi ductum alias glaudem affligit meiendi conatum conatur deſidendi cupiditas quod calculi magnitudo, ex peritoneo rectum inteſtinum vti ceruicem veſicæ, extinulet, vrina alba turbida & craſſa redditur.

Inflammationis veſicæ ſigna.

In inflammatione veſicæ, & eius ceruicis, in ea enim potiſſimum ſit inflammatio, carnoſa ſit, in corpore enim veſicæ, *naſo*, cũ exanguis ſit, requiritur inflãmationem veſicæ, febris ardens & acutu dolor per quam acerbus & laucinans i peritoneo cum rubore vrina ſupprimitu & tamen ſumum adeſt meiendi deſiderium vlcus ſubito adſtrictior eſt quia rectum inflammationis magnitudine, coarctatur. pubes atque penis tumeſcit & ad vmbilicum vſque vrinæ copia diffunditur.

In vlcere autem ſi ſit in ſphinctere craſ

à modo ſanies oritur modo pus copio-
ſum ac graueolens exedit, ſi ſit vero vl-
us in corpore veſicæ, vel in ipſis vlce-
ibo, dolor, eſt inter renem, & pulbem
& pus capillorum ſpecie natat, in vrina ab
vlcere quod in veſica, eſt vrina contine-
i non poteſt, aſſidua mingendi cupidi-
as vrget, neque laborans erectus ſtare
poteſt, ingens cruciatus, & indeſinens
c perpetuus.

Producuntur & alij morbi circa partes
pſius veſicæ vt in ipſo pene & eius glau-
le ipſiuſque ductu quales ſunt vlcera for-
lida tum in ipſo penis ductu, tum in
glaude, ſit & priapiſmus, impotentia ve-
neris, & gonorrhoea: fiunt & diaboles
vrinæ incontinentia deinde iſchuria
ſtranguria & dyſuria, & nictio cruenta,
de quibus omnibus in hoc capitulo dicē-
dum vlcera in ipſo pene & eius ductu vel
in eius glaude fiunt ab hiſdem cauſis, ac
vlcera veſicæ, nempe ab excrementis
acribus & mordacibus alimenti generalis
quæ non ſeparantur ab ipſo alimento,
per facultatem expultricem vnde natent
& calore partium coquuntur magis ac
magis & acrimoniam maiorem acquirunt
vnde partes vlcerant quibus adhærent:
quod ſi ab impura & venerea lue infi-
ciatur hæc excrementa vlcera inde fiunt
acriora & mordaciora & ſerpant & naturā

cancri corrodentis acquirunt.

Priapismus est plenis erectio & incre mentum præter naturam, permanens citra libidinis stimulum interdum ade in priapismo inflammatio interdum abe cum inflatus colis quodammodo tetan distendatur: causa est flatulentus vapo seu spiritus pudendi arterias fistuloscum que meruum ipsius penis affatim im plens.

Impotentia quid sit & vnde.

Impotentia autem rei venereæ, quæ priapismo contraria est, extincta est viri tas, quæ à deffectu spirituum vitalium animalium ortum habet, vnde semen in tus non progignitur vel ita frigidū & ma teriatum habetur, vt nullis vitalibus spi ritibus caleat ac turgeat. extinguitur au tem virilitas causa defectus seminis, ex senio ex morbo, & ex causis curibu quæ insitum spiritum roburque dissoluun & ex incantamentorum maleficijs, & me dicamentis quæ genitale semen, aut pro prietate aut manifesta qualitate extinguni & paralysi partium obscoenarum genera tioni dicatarum gonorrhoea autem est ig nitus seminis fluxus citra venerem, citra penis tentiginem, leui quodam erit nul lo oblectationis sensu, huius efluxus cau sa est, spernaticarum partium imbecil litas, quæ retinere non possunt semen vt coquatur, sed crudum elabitur, datur &

ia gonorrhoea virulenta quæ ex lue enerea ortum habet, in que virus quodum album vel ſubcitrinum vigilanti, ac ormienti elabi ſolet, imbecillitas partium ermaticarum ex lue venerea contracta t eius cauſa, hæc enim efficit, vt quicuid in vaſis ſpermatecis ſeminis colligir, corrumpatur & labe inficiatur venea, vnde deinde expellitur ab ſpiritu ſatatis cuſtode, & tranſitu ſuo acri morci in prenis ductu vlcera generat ſæpiſne incurabilia, quæ carne impura obicuntur, & carnoſitates inde protubent quæ ſolis candelis ſpecificis ad hoc alum factis curari poſſunt, & ſolent fiehæ candelæ ex mercurio præcipitato & ercurio dulci ſimul imixtis vna cum ra liquefacta, vt inde fiant hæ candelæ nues & paruæ, vt in canalem vrinæ inic i poſſint, & ſic corrodunt ſine dolore lo carnoſitates illas ſuper fluas & deinc poſtquam ſublatæ ſunt carnes illæ ſurfluæ illiciuntur candelæ, prædictæ lſamo ſulphuris & ſic perfectiſſime ad catricem landatam conducentur hæc cera.

Reliqua vero mala ſuperius allata, quæ ſicam infeſtare ſolent curantur aqua la mercuriali quæ cum omnibus nota n ſit, liceat ipſam declarare, ſecreta nnia alchymiæ dependent ab ipſa loco

illius poteris vti mercurio dulci ſæpi
aſſumpto & aceto mercuriali, ex gumi
antimonij & ſublimati elicita, benefi
aquæ communis quæ proijcitur ſuper g
mi illud, & præcipitatur in puluer
hæmeticum, deinde aqua illa ſuperi
tans pulueri hæmetico diſtillatur, & aqu
ſa & flegmatica ac dulcis ſeparatur ab a
da, & acida reſeruatur cuius vſus eſt a
mirandus in curandis renum morbis,
veſicæ affectionibus omnibus doſis ei
eſt guttulæ decem, in aqua quædam a
propriata & peculiari morbo curando.

Vlcera cancroſa ex lue venerea.

Vlcera autem cancroſa ex luce venei
quæ glaudem penis infeſtare ſolent cura
tur ſolo tactu gummi illius quæ ex ſub
mato, & antimonio educitur, deinde tac
& illiunta balſamo ſulphuris illiuntur,
ad cicatricem perducuntur.

Gonorrhoea autem tum venerea tu
alia curatur ſequenti bolo ℞. medul
caſicæ ex camna recenter extractæ
rhembarbari optimi in puluerem reda
℥j. pulueris oſſus ſepiæ ℥b. campho
oleo amygdalarum diſſolutæ ℥b. miſce f
bolus, ter repetatur per tres auroras ſu
ſequentes, & vtatur iulapijs refrigeren
bus ex acetoſa factis & agreſta.

Impotentia veneris curari ſolent pu
gato corpore antimonio noſtro ſuperi
citato & demonſtrato, & deinde refocill

to membro virili, ex ſpiritu viui, & optimo vſa alimentorum quæ ſpiritum innatum & calorem natiuum reſtaurare poſſunt, vt ſunt iuſcula optima ex perdicibus & caponibus facta, & reſtauratio vſus etiam continue eſſentiæ ambari quis admirandæ eſt efficaciæ in curanda & tollenda venerls impotentia, nihil enim eſt efficacius & potentius ad ſpiritus innatos reſtaurandos, & calorem natiuum refocillandum eſſentia ambari greſei, quæ parari ſolet ex ambaro greſeo optimo, diſſoluto in viui ſpiritu rectificato & optime à flegmate ſuo vindicato deinde ponuntur in putrefactione in fimo equino vel balneo tepido, deinde per balneum diſtillantur & cohobatur diſtillatio ſuper ere donec omnio diſſoluatur ambarus in oleum purum quę caute per inclinationē eparandum eſt à fecibus & reſeruandum ſt infialis optime clauſis ad vſus præictos doſis eſt guttulæ decem in reſtauante optimo, caponis aut perdicis.

De meiendi symptomatis quæ vesicæ contingunt.

Caput. II.

SYmptomata meiendi quę vesicæ aduc niunt sunt diabetes vrinæ incontinen tia, ischuria dysuria strangueria & micti cruenta, diabetes est vrinæ incontinenti passio circa renes continua qua infirmi si tiunt multum & plurimum bibunt & red dunt abundanter per vrinas quod bibe runt mutato aliquatenus in renibus potu fit hæc passio ex imbecillitate spiritus re num qui retentricem facultatem efficit & attracticem eorumdem facultatem ad au get tartaro in renibus producto, qui su siccitate & caliditate, humidum vehemē ter attrahit, nec retinere potest, cum calidum illud & siccum tartari, lædat ca lorem natiuum & obruat, vnde retiner non potest sed cito mittet ad vesiccam tanquam excrementum eius mali præci pue cura consistit, in tollendo illo tarta ro & resoluendo, quod potissimum obti nebis spiritu salis tartari rectificato, & acido vitrioli, & potissimum ab aqua mercuriali, quæ sola est potens in om nibus tartareis materiebus resoluendis.

Iscuri

Iſcuria diabeti contraria eſt, quatenus rorſus huic malo vrina ſupprimatur & tartaro nimis abundanti obſtruente, & bſtupefactiuo ortum habet, qui ſua ſicitate & frigiditate meatus impedit & obandit calorem natiuum renum ita vt non ntiat ſtimulantem vrinæ acrimoniam d eius expulſionem imo obtundit, & uaſi dulcem & quaſi inſipidam reddit rinam adeſt tamen dolor obtuſus & obſurus ex repletione & diſtentione, veſiæ repletæ

Eius potiſſima cura conſiſtit in reſouenda illa tartaro narcotico frigido & cco, quod præſcriptis antea medicamentis obtinebis & ſale criſtalli & lapium vulgarium: calcinantur lapides & riſtallus & calcinata hæc omnia cum pai quantitate ſalis armoniaci ſublimantur & hoc ſublimatum propinatum ad quan- Stranguria quid ſit,
itatem 3 b. in aqua petroſetini, vel ſprrius ſalis tartari cum ſale armoniaco conunctus mire efficax eſt ad tollendas iſchuias ſtranguria eſt vrinæ ſtillicidium cum vrina ſtillatim & guttatim redditur cum dolore quodam, & aliquando ſine dolore ſed conatu ſummo, & cruciatu, inani & à tartaro ſimul prouenit obſtruente, & eius cura etiam in ipſo tartaro reſoluendo, dependet, quod prædictus antea predicamentis facili negotio

obtinebimus.
Dysuria autem non multum variatur a stranguria illa quæ fit cum dolore, nam dysuria est vrinæ difficultas cum dolore & à tartaro obstruente dependet & originem habet, & curatur etiam similibus medicamentis quibus curatur stranguria nam sublato tartaro, atq; dissoluto, curantur & tolluntur omnes hi similes morbi & potissimum sale antimonij.

Mictio cruenta est, vel est à renibus vel ab sphincter ceruicis vesicæ, cum in his partibus aperiuntur venæ & corrodũtur à causis præter naturam vel à calculo vel ab humoribus mordacibus & pungentibus quæ transeundo, partes vlcerant & venas aperiunt. Dum à renibus effluit sànguis vrinæ toti exquisitæ permiscetur & sic dilutus tenuis & aquosus fit sanguis, qui cito subsidet rubicundus liquidus & non concretus. Si vere ab sphincter musculo vesicæ, procedat cruentam quidem reddit vrinam sed non æquabiliter, subsidens autem concrescit in grumos in fundo vrinæ.

Curatio mictionis cruentæ.

Curatur mictio cruenta ex quacumque causa oleo dulci ipsius mercurij ad guttulas decem in aqua communi propinato, item balsamo tartari dulci, & essentia dulci margaritarum & essentia ferri & circulo ferri cum aqua plantaginis propinato cro-

as ferri in eſſentiam ferri facili via redu-
citur, ſi habeam aquam acidam pulue-
s hæmetici vel aquam mercurialem hac
la deinde eſſentia rectificata curabis
nnia vlcera renum & veſiccæ imo & re-
qua interiora vlcera, quæ in intimis no-
is viſceribus latitare ſolent.

De morbis ſcroti & eius partium.

CAPVT II.

EST ſcrotum membrana illa externa
ſatis craſſa qua inuoluuntur & tegun-
r teſtes, hæc membrana ſolet tentari
ultis affectionibus & potiſſimum tumo-
ſcirrhoſo & duro dum excrementa il-
c demandantur viſcoſa & tartarea quæ
lent ſeparari ab alimento ſcroti, & te-
ſum, & dum ſeparantur niſi foras à po-
nti ſpiritu eius partis cuſtode, prætru-
ntur ibi congeruntur & accumulantur
tumorem ſcirrhoſum qui in dies indu-
ſcit & toto vitæ tempore ſic durus re-
anet in ipſa parte ita vt ambos ſæpius
ſtes inuoluat, aliquando vnum tantum
ſtem inuoluit & includit.

Diſſoluuntur hæc viſcoſa & tartarea
crementa ſotu aquæ fabarum, & cala-
aſmate facto, ex fabarum farina aceto
illatitio malaxato, & tepide ſæpius

super partem applicato, & purgatio
sæpius facta ex antimonio nostro,
mercurio dulci, & sudorificis etiam assur
tis dum cataplasmata illo applicant
fiunt & inflammationes in ipso scrot
Quæ ab ipsismet excrementis dum e
candenscunt & ebulliunt à calore inter
eorum dependent & originem habe
purgato corpore predictis antea medic
mentis refrigerata parte oxicrato, vel aq
rosacea & plantaginis facili via tolluntu
succo etiam depurato semperuiui maio
vel minoris facilius ad huc tolluntur
extinguntur scroti inflammationes, mil
etiam sanguine ex saphena pedis n
in omnibus inflammationibus sanguin
misso summopere prodest, nam sangu
fere totus efferuescit efferuescente sangu
ne partis alicuius particularis cum spi
tus partis inflammatæ, deferat, per t
tum sanguinem inflammationem illa
quam tollerat in parte illa affecta, & r
frigerata parte & extincta inflamuatio
partis extinguitur etiam & generalis i
flammatio.

Hermia & ramice tentatur & scrotu
& fiunt tumores varij ex varijs rebus qu
in ipsum scrotum illabi solent quæ dif
rentiam hermiarum & ramicum cons
tuere solent, illabuntur autem ex rupti
ne vel saltem dilatatione peritonei, qu

is membrana inteſtina & totum
n ſuo clauſtro continens quæ cu-
ernam immediate ſequitur.
do inteſtina ex ruptione peritonei
um & tumor nuncupatur entero-
, ſi omentum & ipoloon illabatur
qui huic exoritur epiploocoe-
ar: ſi vero aqua & humor mollis
in ſcrotum hydrocoele nomina-
vero ab innata carne intumeſcat
ele: in enterocoele & epiploo-
umor non eſt permanens nam in-
& omentum facili digitorum im-
& compreſſione intromittuntur &
it tumor, illa quidem rugitu, &
to murmure, hoc vero ægrius
ie rugitu: hydrocœles vero & ſar-
s tumores ſunt perennes & perpe-
xi permanentes, inter ſe tamen
it, quod hydrocoeles tumor ſit
& pulſatus reſonet, pondere leuis.
ſito lumine ſit conſpicuus, ſarco-
autem tumor eſt durus grauis &
is qui longiori tempore paulatim
et.

Curatio herniarum omnium.

untur herniæ omnes ſpecies ſucco
to herniariæ nobilis herbæ, qui
ius farinæ fabarum & parti appli-
er quindecim dies ægroto in lecto
nte perfectiſſime Curat hernias:
ſalis communis & ſalis gemmæ

adguttulas tres aut quatuor quotic
ieiuno ventriculo assumptus in
phiæ vel consolidæ maioris sum
arcanum curandæ herniæ, emp
etiam ex gummi opopamaco, &
re consolidæ maioris vel ex eiu
& succo enulæ campanæ & ru
mul permixtis vna cum opopo
forma emplastri cum essentia fe
mum est in hernia curanda medic
ligamenta non sunt negligen
partes quæ ex peritoneo rupto a
tato solent in scrotum descende
ventrem & clausstrum peritonei c
antur sic solent curari herniæ pr
in puerulis nam in senibus vix c
nem suscipiunt nisi intra lectum
ti se contineant fere per annum &
nue hisce remedijs vtantur.

e vteri affectibus cauſis atque ſignis.

Cvpvt I.

Tentatur vterus multis & varijs morbis, ac ſymptomatibus fere innitis de quibus libet amplius vt volumē ſatis craſſum poſſit conſcribi ſed cum ompendioſe ſint morbi omnes nobis actandi, vt hæc noua morborum doina, Medicinæ candidatis inculcari oſſit & inſinuari ſurget tandem aliquis ui fuſiori ſermone rationes rationibus m allatis addet & maius lumen huic mini dabit, & ſic tenebræ pedetentim ſcutientur omnes, ex animis medicom & lucebit lux clara & meridionalis eorum intellectu.

Vterus ergo cum ſit centrum horum pote affectuum qui omnes virtutes eius nquam inbecillas debilitant in eo quod axima ſit eius virtus que iſtius modi orbis plurimum adcurrit ad extinguenm illam virtutem contraria enim enim inuicem & legibus naturæ ſequuntur eo cum in vtero plurimum virtutis ad: in eo etiam plurimum eſt vitij : quorca infiniti fere morbi ipſum afficiunt t phlegmone abſceſſus vlcus cancer ſciraus mola, inflatio, hydrops calculus

& in sua ceruice ad nascuntur Rhagade condylomata hæmorroides de quibus sin gulis compendiose nobis erit dicendum

Phlegmone tumor est, in vtero adnat cens ex excrementis alimenti quæ prau sua qualitate & maligna, vterum inflam mant & excalfaciunt inflammato spirit ipsius vteri sanitatis ipsius custode, qu cum ab excrementis vterinis irritetur ex cescit vnde febris adest, & ardor, tumo distensio, atque grauitas, imi ventris li borumque donec tandem adaucto abcess & maturato & corroso perrumpatur vnde ex rupto abscessu fit vlcus idqu sordidum, cum vterus malignis & sord dis scateat excrementis, quæ maligna & prauam admodum redolent qualita & veneni propietates sequntur.

Excrementa vteri malig- na.

Curatur hic malignus affectus purg tis menstruis purgationibus & misso s guine ex saphena pedis dextri, secundu vires, & ætatem ægrotantis clymatis c ditiones, & temperiem. Prouocant menstrua sale vitrioli veneris, & vi etiam expurgatur summopere vterus, spiritu acido ipsius vitrioli veneris sæpi propinato cum aqua rosacea extinguit febris & ardor illa vterius qui phlegmo nem vterinam comitatur. Vlcera autem si post phlemonem vtero relinquant curatur sola aqua mercuriali dulci & r

tificata, alias incurabilia sunt, & cætera medicamenta floccipendunt & penitus negligunt sudorificis etiam est vtendum in illorum curatione tollitur enim venenum excrementi menstruualis solis sudorificis medicamentis & præsertim mercurio dulci sudorifico, qui sola sublimatione multoties iterata duodecies saltem transit in sudorificum omnio medicamentis cuius dosis est dragma vna cum ʒ j. aqua cardui benedicti aut vlmariæ.

Vteri vlcera maligna & depascentia sunt nomæ vt carcinamata: nomæ inæquales sunt exedentes in dies magis ac magis depascentes, cæteris vlceribus fœtidiores sordidiores & acerbiores.

Carcinoma vel vlceratum vel inulceratum est dum nondum exulceratum est moles grauis in vtero percipitur tumorque durus colore subliuido: dum autem exulceratum est ipsa noma malignis est, sanies quæ hinc egreditur grauiter olet & summopere fœtet tenuis est, & nigri coloris aliquando flaui, generatur autem hoc malum tum in matrice, tum in mamis aliisque partibus tum hominis tum mulieris, ex excrementis viscosis tartareis venenatam qualitatem habentibus, & naturam realgaris & arsenici naturalis redolentibus, vnde tota cura istius morbi consistit in præparatione realgaris & ar-

Carcinomati vteri cura.

cinici in cuius solius essentia depende cancri cura & remedium : sublata scarra & radicibus omnibus cancri curatur de inde vlcus& ad cicatricem perducitur so lo balsamo sulphuris.

Scirrhus autem in vtero generatur e tartareo excremento quo inducitur totu vterus, aliquando pars sola aliqua, dur tunc fit & indolens, & si doleat obscuru & obtusus est dolor, persentitur grau pondus quasi foras prolapsurum in pu denda, successus difficilis crurum totiusque corporis sequitur ex tartareo ille excremento, quod vterum occupat, cura eius valde difficilis & nisi tecum sit arcanum mercuriale quo tartarea excremẽta dissipantur per totum corpus in quacumque corporis pate restaurentur, olei & operam perdis, in curatione scirrhi & successu temporis mutatur in cancrum quo mors certa subsequitur, purgatio antimonialis & mercurialis nostra lenit morbum sed non tollit.

Nola vteri quod.

Nola est affectio vteri qua vterus intumescit veluti fœtu aliquo intumesceret, & est caro præter naturam in vtero progenita membranis obducta & venis conspersa pluribus sine ossibus ac visceribus vllis, nutritur alimento communi, & crescit aliquando per totam vitam interdum quarto mense decidit, nondum ad

ntegram magnitudinem perducta, sed à facultate expultrice seu ab spiritu sanitatis custode eijcitur & foras expellitur producitur hic tumor carnosus in vtero, à semine imperfecto & inualido muliebri quod in vteri capacitatem defluit ab externis muliebribus testiculis forti maginatione coitus & appetitu titillanti coeundi quo solo semē muliebre ex testiculis muliebribus in uterum confluit ibique digeritur & coquitur à calore naturali, & vitalis ipsius vteri in molem carneam, conuocato sanguine menstruali ad sui nutritionem & incrementum molem ipsam natura ipsa per se expellit & vt fortius id peragat, roboranda est aqua cinnamomi sæpius assumpta & sale vitrioli, quod vterum excitat ad molem eijciendam, & sanguinem menstruum fortius expellendum quo tempore natura excitatur facilius & potentius ad extirpationem & eiectionem illam fœtum mentitur verū ac legitimum nihilominus oculati & experti medici hunc fœtum distigunt à mola, quod fœtus verus ac legitimus blande ac leuiter moueatur per vterum sine dolore, mola autem grauiter & ponderose figitur & impetu quodam peruoluitur in quodcumque latus mulier decumbat, & incedit grauior & pondere oppressa, & artus gracilescunt & dolor ventrem cō-

Malo vnde fit.

pungit quorum nihil adest in vero & legitimo fœtu, præsertim si mulier prægnans laudata fruatur valetudine.

Tumet etiam vterus præter naturam extræ molam, aquarum copia vnde fit, hydrope vterinus, inflationis signa adsunt euidentia sed grauitas maior, & somus quasi fluctuantis aquæ, huius hydropis causa est iecoris aut lienis mala ac deprauata affectio ex tartaro qui calorem natiuum iecoris & lienis extinguit vnde debilitato calore natiuo deprauatur sanguis in his partibus, vnde & partium omnium totius corporis deprauatur & vitiatur alimentum vnde serositates & aquosi humores congeruntur præsertim in vtero, vbi sanguis serosus & aquosus solet demandari, & singulis mensibus foras euacuetur, quod si hæc menstrualis euacuatio cesset, ex causis prædictis debilitato potissimum calore natiuo & eius spiritu tunc tumet venter & vterus collectis copiose his aquosis & tartareis humoribus in vtero, vnde fit hydrops peculiaris vteri qui solet curari potissimum roborato hepate & liene & euacuatis husce tartareis humoribus, roboratur hepar essentia mercuriali & resina solis hoc est sale dulci ipsius auri, at absque essentia illa mercurij tantum auri arcanum haberi & ostineri non potest, hac enim sola aurum

Curatio qydropis vterini.

& argentum & reliqua metalla in ſalem dulcem reduci poſſunt, & ſic vitia omnia vteri poſſunt facili negotio curari.

De vteri ſymptomatibus & eorum cauſis.

CAPVT II.

Vteri ſymptomata quæ ſint.

VTerus affligitur varijs ſymptomatibus quæ ſequantur morbos antea declaratos inter hæc ſymptomata numerantur potiſſimum menſum ſuppreſſio menſum profluuium albus fluor, gonorhoea duplex vteri ſtrangulatus aſcenſus deſcēſus prolapſus & conuulſio vteri, de quibus ſingulis deinceps nobis eſt dicendum,

Solent purgari mulieres omnes & virgines ætate matura ſingulæ menſibus ſtatuta lunæ quadra, ita vt iuuenes noua luna repurget & vetus veteres, vnde Poëta.

Luna vetus veteres iuuenes noua luna repurgat & hoc purgationis naturalis tempus ab ipſa natura conſtitutum eſt, ita vt niſi repurgentur mulieres & virgines omnes naturæ ætatis ſtatuto hoc tempore, fit in his, morbus & hæc ſuppreſſio morboſa eſt, extra prægnationem: in prægnationem enim ſuprimatur, quia multum huius ſanguinis tranſit in alimentum

fœtus cetera autem prægnationem mor
bosa est hæc supperssio & ab obstructio
ne viscerum præcipuorum dependet &
hæc obstructio ex copia excrementorun
præter naturam quæ alimento produ
cuntur & copia sua, debilitant spiritun
innatum cuiuscumque partis ita vt no
valeat excrementa hæc foras propellere
vnde fit obstructio quæ in hæpate lien
ventriculo, & nesenterio facta & in ipsi
vtero, suppressionem mensum parit &
sic spiritus ipsius vteri debilitatur, & na
turalem illam sanguinis serosi fluxioner
singulis mensibus peragere nequit vnd
sequuntur nausea, cibi fastidium, lum
borum scapularum capitis totiusque co
poris grauitas & dolor, quasi lassitudini
vrinæ crassæ turbidæ, rubicundæ,& ple
rumque nigricantes ex quibus tande
graues & diuturni fiunt morbi, & hæ
sunt signa suppressionis sanguinis men
strualis, quam etiam præter causas iar
allatas efficit, vteri peruersio, & quic
quid eius os internis obturare potest, v
concretus sanguis, caro excrescens &
præter naturam in ore eius innata, adi
pis copia, adnata pellicula conformatio
nis naturale vitium quæ omnia man
chyrurgia possunt curari, aut saltem cor
rigi, reliqua vero naturalibus remedijs &
potissimum magisterio ex splene boni

ıstrali quod præcipuũ est in omni ætate
le etiam vitrioli, & aqua cinnamom
mmo mane propinata ad quantitatem
. cum scrupulo ferri lamati sine vlla a-
præparatione potentissime menstrua
ouet, & obstructiones omnes tollit
reserat, essentia etiam ambari efficacis-
ne menstrua amouet & vterum roborat
guttulas xij. propinata in iusculo op-
no ex columbis & passeribus parato,
nnamomo & carophilis aromatizato,
per octo dies debent propinari hæc ius-
la, sic parata, & guttulis illis essentiæ
ıbarinæ impregnata.

Post suppressionem mensum sequitur
mia eorumdem mensum effusio, quæ
que præter naturam est, mulieres om-
s ac virgines infestat ac supressio, &
tum copiosior sanguis, quam pro
ltitudine, aut diutius profluit, aut
brior, aut non statuto circuitu, & hu-
s exuperantis vacuationis signum est,
rium imbecillitas, quæ sanguinem re-
ıere non potest, hinc sequitur nausea
ditas fœtus faciei color, pedum, &
liqui deinde corporis tumor vento-
s, huius autem euacuationis exupera-
dependet ex veneno quodam martiali
od sanguinem infestat quodque fluxu-
n omnium est fons & origo, quod-
e nisi tollatur & extinguatur eius vir-

tus in sanguine muliebri, totus euacuat
sanguis & vita extinguitur, tollitur aute
illud venenum martiale essentia mar
pura & nitida ad guttulas decem prop
nata cum ʒj. aquæ plantaginis essent
etiam vitrioli seu eius oleum acidum ide
præstat ad gratam mēdicitatem assumpt
cum aqua plantaginis : magisterium ei
magnetis idem efficit proprinatum cu
aqua bursæ pastoris & persicariæ. Ite
laudanum paracelsi per latum & coroll
tum amaranthus etiam potus in vino a
bo mensum exuperantiam sistit & col
bet.

Aqua bursæ pastoris in sistendo sanguine arcanum.

Sequitur fluor vterinus à mensum pr
fluuia, omnino distinctus quod in ist
sanguis sincerus & purus non erumpa
& fluat, sed quid fœtidum & impuru
liquidum & allicies, lactis sero & inse
li crassi persimile modo citrinum & vi
de adeo acre & mordicans vt ex ir
quascumque partes attigerit adurat,
exulcerat, idque sæpe sæpius tetrum
graueolens, modo multo odore molestu
causa efficiens huius mali in principi
partibus sita est, quibus enim visc
obstructa dura & scirrho affecta, cru
tates malum habitum pallidum color
& lencophlegmaticum inuexerunt, c
ruptus hic humor in varias partes es
sus : tandem in vterum procumbit,

las decurrens totum corpus expurgat, uod sæpe sæpius per renes & per aluum :rri & emangi contingit, curatur hoc alum præcedentibus præscriptis reme- ijs quia ab eadem causa efficienti depen- et nempe à veneno martiali quod in san- uine muliebri, hæc symptomata pa- it donec extinguatur, & pereat, ab sa met essentia martiali pura & nitida, veneno illo vindicata, quæque vene- um suum facilius, & potentius extin- uit quam reliqua alia naturalia medi- amenta.

A veneno martiali pẽ dent morbi vterini.

Subsequitur gonorrhoea simile quæ ulieres perinde ac viros imo frequentius ffestat; fluit autem citra illam vene- s titillationem nec assiduo vt in vteri iore sed quibusdam interuallis, non ab terna vteri capacitate sed ex vasis spar- aticis in vteri ceruicem labantibus de- uit idque quod fluit parum est album & rosum, omnis expers graueolentiæ, & :rimoniæ, & causa huius mali non est enerea labes de qua inferius dicemus sed :nenata aliqua qualitas martialis vt supra albo fluore, quæ etiam curatur simi- bus & præscriptis antea remedijs.

Gonorrhoea virulenta permiscetur uic gonorrhoeæ simplici & auget ma- m & symptomata crudeliora sunt & iod excidit continenter & assiduo fluit

& crassius multo odore graui molestu
acre & mendicans, & idcirco part
adurit & vlcerat, ac proinde caro rep
ritur sine vlcere pudendi, & solet cur
ri remedijs proprijs lui venereæ conu
nientibus quæ infra recitabuntur, capi
suo peculiari vlcera vero quæ in gono
rhoea simplici vel virulenta contin
solent curantur perfectissime essentia me
curij vel arcinici, tanguntur solum hisc
essentijs & deinde aqua communi lauen
tur & illinantur balsamo sulphuris pu
gato prius corpore antimoniali vel me
curiali nostra purgatione, vt impuritas
saburra excrementorum peccantium ex
purgetur & emungetur.

Tentatur etiam & affligitur vterus strã
gulatu & suffocatione qua spiritus vita
lis membrorum in vtero tanquam in cen
tro deliteſcens veneno quodam excre
mentitio menstrualis sanguinis affligatu
& suffocetur, hinc defertur ad cor tanqu
ad regium suum domicilium cum labe ill
venenata vnde cor affligitur, & leui syn
cope, & animi deliquio affligjtur cur
nurmure rugituque ventris respiration
breui cœteraque ex compresso pectore
& diaphragmate metu tanto, ac despera
tione tanta ægra concutitur vt se mox in
terituram putet, quod spiritus veneni
fauces illi vinculo quodam præstringa

occludat hinc cerebrum tendit, & mē-
nas inquinat & furorem excitat cum
quietudine summa, garrulitate, risu
fletu, & reliquis desipientiæ generibus
is soporem tantum ac veternum indu-
, si spiritus ille venenatus narcoticus
& frigidæ naturæ, quo mulier cor-
ns velut attonita iacet, sine motu si-
sensu vllo, ac respiratione adeo parua
nulla esse credatur, tanquam vere mor-
, & extincta videatur quibus omni-
symptomatibus medetur spiritus vi-
quia nihil potentius venenatam illam
guinis menstrualis qualitatem corri-
& extinguit & cor ipsum roborat
m viui spiritus, sal etiam vitrioli
d vomitum excitet & menstrua pro-
et, summum est in suffocatione re-
lium, sal etiam Iouis speciſi cum est
trangulatu medicamentum in aqua
iæ propinatum ad & his solis reme-
strangulatas omnes mulieres; ad pri-
am ego sanitatem reduci caduco etiã
gitur vterus, & epilectico insultu
dependet etiam à veneno illo quod
um tendens cerebrum occupat, &
ti epilepsia ipsum affligit,

Spiritus siquidem cerebri tali vene- Caducus v-
quasi extinguatur, & functionibus suis teri quid &
etur, & motu conulsiuo tentantur qualis
i quasi motu illo tremulo, venena-

tam illam auram exculere tentantes, c
variatur caducus matricis, & hiſteric
paſſionis inſultus ſeccundum varias h
iuſce veneni qualitates & curantur hi i
ſultus omnes cuiuſcumque ſint generi
purgatione antimoniali noſtra & mercu
riali & roboratione vteri & ſpiritum vit
lium, qui nullis alijs remedijs poſſu
fottius roborari, quam ſpiritu viui ar
bariſato & moſcato, aqua cinnamor
tagma theriacali & cœleſti & imperia
hæ enim omnes aquæ ſpiritu viui co
ſtant & ſpiritu plantarm qui naturali vi
tute vterum roborant, & ſic roborato ſp
ritu vterino, facilius extinguitur & e
pellitur foras venenum illud, illos i
ſultus faciens & excitans,

Aſcenſus vteri & deſcenſus.

Aſcendit etiam vterus & mouetu
verſum ventriculum & diaphragma pr
mit quam par ſit, vnde dolor & pondu
verſus illas partes, & etiam deſcendit c
in infimas partes deuoluitur, & verſu
illas dolores & pondera præter naturai
excitat, quæ omnia ſymptomata ſpirit
viui euaneſcunt, & fotu mitigantur
potu pereunt venenum enim illud exci
tans hæc ſymptomata frigidum eſt quo
circa facile euincitur ſpiritu viui, & ca
lidis alijs remedijs, & vapore ficus cuti
equinæ Prolapſus autem veteri deſcenſ
granior eſt, quod euerſus vterus fora

ocidat eiuſque fundus promineat, fir
em ex vehementi pariendi conatu,
o vterus fœtum, ſecundumque ex clu-
is aliquando ſequatur, & ſe inuertens
ecipitet, ad locum ſuum naturalem
ien reducitur manu & fotu aſtringen-
bſymthia nepeta & arteniſia in aceto
tis, & deinde ne irerum procidat, præ-
dendum eſt os vteri pila aliqua filo
nſperſa, & cera liqnefacta vndiquaque
oluta & ſe ore occluſo pila illa, &
gmate fotus aſtringentis, veluti ca-
laſunte, refocillata parte impeditur
deincpe prolabatur vterus

Et hæc ſunt quæ de vteri affectibus
nda nobis erant quæ etſi pauca ſint
ien magna ſunt & vtiliſſima & ex-
ientia ipſa viuſquiſque facile expe-
tur.

De artride chyragra gonogra & podogr

Caput I.

Artritis chyragra gonogra & poc-
gra nullo pacto essentialiter diffe-
dependent enim & fiunt hi morbi omn-
ab vna & eadem causa, & differunt ta-
tum ex differentia partium partes quas
ficiunt diuersæ sunt & variæ, & secundu
harum partium varietatem & distinc-
nem hi morbi etiam suscipiunt aliqua
differentiam, seu distinctionem locale
nam dum causa materialis & essentias
afficit brachia & artus dicitur artritis,
dum vero afficit manus dicitur chyrag
dum genua, datur gonogra dum pes
datur podagra, sed hæc omnia nauci su
& parui momenti, scire oportet, vnd
nam hic affectus oriatur & qua ratio
& via fiat in corporibus humanis ha
dispositionem habentibus & deinde q
via & metodo curari possit, radicitus, t
non amplius redeat.

Artritis chymagra gonogra & podogra quid sint & vnde sint.

Morbus hic dependet ab excremen
salis balsamici qui in omnibus naturis
nam dum edimus & comedimus varia
distincta alimenta in ventriculo perc
quuntur & in chylum conuertuntur, v
sit prima reductio ciborum in prima

asi materiam humanum in qua materia
periuntur tria rerum principia nota &
nnibus potentia scilicet sal mercurius
sulphur quamuis alia duo etiam mihi
periantur scilicet terra & aqua , quæ
tamuis sint quinque vnicam homoge-
am constiuunt subsistentiam nempe
ylū seu substanitiā alimentosam homini
itriendo & conserando propriam cum
ibi balsamicum & fundamentale gene-
humani reperiatur, habet & excremen-
varia , ex quibus varia genera salium
creſcunt, quæ cum excrementa sint sa-
balsami, nos cōfusionis euitandæ causa
genus vnum excrementutium salis
lsami referemus vt vnam etiam causam
orbi arbitri cognoscamus , flocefacien-
differentias satis vitriolati aluminosi ,
mmei vrticalis , & similes differentias
uæ nihil prosunt nisi ad confundendum
tellectum quare tantum sufficit salem
lsami cum & fundamentalem & radica-
m producere excrementa varia ex qui-
us varia artritidis genera producuntur,
uæ cum acria sint & mordacia & causti-
ant , & perinde spiritum sensationis or-
anum harum partium luminant & mor-
ent vnde dolor in his partibus à sale illo
cri & mordaci.

Vnde morbus artritis chyragra , go-
ogra , & podagra definiri potest , mor-

bus salis excrementitij à sale balsamic
separati, & in articulos & symoniam ha
rum partium demandati vbi lanciuat
mordet spiritum sensationis organur
partium, vnde dolor acerbus & crude
lis exoriri solet, dum sal illud excremer
titium viget & floret, donec resoluatu
vbique enim partium corporis humani f
coctio & digestio alimenti ibi demandat
& in illa digectione fit separatio puri a
impuro, purum nutrit & conseruat parte
& membra corporis humani : purum e
id solum quod resultat ex resolutione a
limentorum in principia essentialia & for
malia, impurum autem quod non est d
natura horum principiorum, itaque se
paratur, & amandatur foras, si foras exea
tunc sanum est corpus, si maneat, mor
bos parit varios secundum varietatem
diuersitatem impuri illius excrementi
In morbo artoitico excrementum sali
balsamici copiosum reperitur, nam excre
menta aliorum principiorum vt puta sul
phuris mercurij aquæ & terræ, non faciũ
morbum artriticum vllo modo, sed pariũ
alios morbos vt capitibus præcedentibu
cernere licet permiscentur etiam hæc ex
menta ex principij & elementis primis se
parata & dum permiscentur nouos & va
rios pariunt morbos secundum variam &
nouam excrementorum horum permix

ionem : dum enim sal excrementitium salis balsamici permiscetur excrementis quosus aquæ primordiatis, tunc temporis in articulis generantur dolores non valde acres sed cum tumoribus indolentibus excrementa enim illa aquosa, migant acrimoniam salis & leniunt dolorẽ sed pariunt in tumorem œdematosum & frigidum: si vero permisceatur excrementum salis istius, cum excremento sulphureo tunc dolor artriticus maior est, & acerbior, & cum inflammatione summa quia excrementa sulphuris primordiatis inflammationes omnes, calores præter naturam producunt & hæc de dolore artritico dicta sufficiant.

Cura artritidis certa & tuta.

Cura autem omnis huiusce doloris consistit in re solutione consumptione destructione & ablatione omnimoda huiusce salis excrementij à sale balsamico separati & in articulos demandati : resolutio autem huiusce salis & omnimoda eius destructio potest fieri solo vnico medicamento. Quod tutissime resoluit consumit destruitque simul & semel hoc sal & vocatur hoc medicamentum arcanum corallinum, & est mercurius ille rubei coloris fixus & sudoricus qui aqua forti communi præparatur & ad rubedinem conducitur euaporata aqua forti & deinde oleo tartari roboratur & vltimo spiritu

viui, vt aquæ fortis ſpiritus pereant & euaneſcant, fortis eſt hoc medicamentū ſi aurum purum addatur in ſolutione prima, & deinde ambo edulcorentur, & oleo tartari & vltimo ſpiritu viui, hoc medicamentum, & cathartium eſt & ſudorificum & radices omnes morbi artatici radicitus euellit. Et potentius adhuc operatur ſi cum aqua vera mercurialis & aqua Philoſophica ſoluatur mercurius vna cum auro, & reducantur ambo cum aqua illa mercuriali & Philoſophica in materiam eorum primam & originem deinde coquantur ambo in vltimam coctionem rubeam & perfectam, quæ uere eſt aurum Philoſophicum cum quo non ſolum artritis & lepra, ſed etiam omnes morbi tutiſſime & certiſſime curantur ſed cum non liceat tantum medicamentum docere cum Deo ſoli hoc debeatur, nos alia faciliora docebimus vt pote ſpiritum vitrioli qui ſingulis diebus ſumi debet ad dragmam ſemis in iuſculo ſummo mane, diaphoreticum etiam tartari ſummopere prodeſt, ad ʒb. aſſumptum in liquore conuenienti & idoneo, ſal armoniacum etiam ſepties ſublimatum eſt ſummum remedium, & aſſumptum & admotum ſuper partes affectas, intra aſſumitur ʒb. ad ʒj. cum aqua cardui benedicti & vlmariæ & ſudet æger per quinde-

cim dies iterata dosi.

Antimonium etiam summopere prodest & sudorifice & cathartice præparatum & oleum inuiperi est etiam doloribus artriticis mitigandis summum arcanum partibus affectibus perunctum & applicatum sed opotet vt sit rectificatum multoties vt penetret doloris fundum.

Oleum inuiperi artridis arcanum

De peste & eius causis.

Cvpvt I.

DE peste tractatum satis longum & amplum dedimus in lucem anno salutis 1638. in quo peculiaria diximus hic autem compendium solum de peste agemus & quod ibi fuse diximus hic compendiose narrabimus. Pestis ergo cum sit singulare flagellum Dei & pressura & contagio hominum propter peccatum: inuisibilis est ensentiæ spiritualis & tenuissima substantiæ nullo ex excremento interno humano ortum ducens, sed immediate à Deo irato aut ex spiritu fracido, corruptionis elementaris maligno venenato proueniens, qua quidem frigidus malignus & pestilens, veneno suo templis inuisibile & spirituali nutrimentum inficit tum sptrituale tum corporale si corporale inficiat multi salui

fiunt & præseruantur ab hac peste, si vero spiritus inficiatur humanus ab hoc genere pestis difficillimum est præseruari nisi potentissimis nature arcanis & solo vitali balsamo quod reperitur in sale vniuersali natura totius balsamo & fundamento, puro & perfecto cocto & cum suo spiritu & anima in eo solo. latitantibus vnito ita vt hæc tria vnum fiant purum & mundanorum omnium perfectissimum hoc solum medicamentum superius etiam capite de artritidis declaratum curat perfectissime pestem naturalem ex spiritibus malignis corruptionis prouenientem, nam si ex Deo trato ortum habeat solis precibus ad Deum fusis solet curari.

Pestis est contagiosa & quare.

Contagiosa est omnis cum eius causa sit spiritualis quæ facile communicatur & per aerem facili via dispergitur vnde ad nos & ad animalia quæque facile peruenit spiritus nostros facile inficiendo & humorem alimentitium quo nutrimur & conseruamur: nam aer est vehiculum ipsius spiritus fracidi maligni & pestilentis aere sine viuere non possumus, & si aer sit veneno pestilenti infectus per aerem nobis facile communicatur, & vitam nostram seu substantiam qua viuimus inficit & contaminat'. & sic serpit vbique pestis, nec existimandum est, aerem seu venenum pestilens in aere latens corrigi

poſſe, niſi difficili admodum via quia oportet vt venenum illud ſpirituale inuiſibile vincatur ab alio ſpiritu potẽtiori, qui admodum difficilis eſt repertu nihilominus tamen reperiuntur ſpiritus & fumoſæ ſubſtantiæ quæ aerem optime corrigunt & venenata qualitate ſpoliãt vt in iratione & præſeruatione peſtis inferius videbitur: faciliori enim via præſeruamur à peſte, quam ea infeſti ab ea curamur, cum venenum peſtilens exterius facilius vincatur, quam interius.

Hinc variæ ac multum difficiles poſſunt exoriri quæſtiones an hinc ſpiritus fracidus & mucore quodam peculiari venenato infectus peſtiferus ex ſolis cauſis naturalibus & inferioribus elementaribus poſſit exoriri & naſci non cooperante cœlo, nam antiquibus ratum eſt peſtem ex cœlo oriri, nam ex coniunctione quarũdam ſtellarum & planetarum portenditur peſtis & præſagitur, ergo ſi tales influentiæ & radij cœleſtes præſagiant peſtem conferunt aliquid imo fere totum ad productionem peſtis, cum inferiora nihil agant nec agere poſſunt hinc cooperante cœlo.

An peſtis eſſe poſſit ex cœlo.

Ad hoc reſpondemus cum coelum ſit incorruptibile & nihil ex eo defluat, in hæc inferiora, niſi vitale ſit & prorſus ſalutiferum, nihil mortis ex cœlo eſt,

nec morbi hoc solum dependet ex corruptione inferiorum elementorum, non superiorum radij cœleste omnes vitales sunt salutifieri æque solis, ac saturni & martij & scorpionis: saturnus mare scorpio hyades pleiades; & reliqui omnes radij, hinc efluunt in hæc inferiora, non sunt ad mortem & morbos sed sunt ad vitam & salutem missi, si tamen detur mors & morbus, non inde oritur: sed ex corruptione peculiari inferiorum elementorum, si contrarium asserui in tractatu peculiari meo de peste, hoc falsum est, & contrarium iam assero si tamen cœli præsagiant pestem non hoc agunt tanquam causæ materiales & efficiientes, sed tanquam signa, mutant enim tempora, & mutationes temporum deinde pariunt morbos: inferiora enim elementa ex mutatione cœlorum mutant se inuicem non quod hæc mutatio dependeat, tamquam ex causis efficienti mutatione influxus cœli, nam hyems nostra verbi gratia non dependet ex influxibus & radijs cœlestibus qui sunt tempore hyemis dum sol graditur ex capricorno ad cancrum, quia multi dies tempore hiemis reperiuntur æque calidi, & feruentes ac in æstate, sed hyems fit, tunc temporis quod elementa inferiora, sole à nobis longius distante fortius agant in

ierem, & meteora frigidiora mittant in
pſum aerem vnde frigus & pluuiæ &,
eliqua hyemis meteora, & eſtas noſtra
it non quod ſol ad nos proprius accedat
lum à cancro ad capricornum accedit, ſed
uod tunc temporis elementa inferiora
ortius agant exhalationes & vapores ca-
idos & ſeruentes mittendo, in aera quæ
unc temporis caleſcunt ex vaporibus &
xhalationibus calidiſſimis ex elementis
nferioribus in aera miſſis, vt tempore
yemis frigeſcunt aera in vaporibus fri-
idis in aera miſſis: ſed ſi mittantur tem-
ore hyemis vapores calidi in aera, vt fæ-
e mittuntur, tunc temporis caleſcant
li dies: vt in æſtate frigeſcunt ſi frigidi
: humidi mittantur in aera vapores, quod
ariſimum eſt ipſamet experientia.

Cauſa peſtis quæ ſit.

Cœli ergo non agunt in peſte produ-
enda, ſed eſſentialis & materialis cauſa
eſtis eſt ſpiritus fracidus & mucore pe-
uliari infertus, qui ex corruptione pecu-
ari oritur in elementis inferioribus, quæ
um corrumpuntur peculiari fracedine
: mucore, ſpiritum exhalant fracidum
: mundum venenatam & abſolutam cau-
m materialem & efficientem ipſius peſtis
odo ſpiritus noſter quo viuimus eo
ucore & fracidine inficiatur vt capite
quenti clarius docebitur.

Qua ratione pestiferus ille fracidus spiritus producatur ex corruptione rerum infernarum.

CAPVT II.

CORruptio in inferioribus rebus omnibus solet fieri calore & humiditate, vbicumque calor agit in humiditatem elementarem vbi impura sunt elementa excrementis mucosis & viscidis delibuta ibi fit corruptio, in quam si superueniat mucor aut fracedo quædam mucor & fracedo degenerant ex sua natura in veneni quoddam spirituosum & subtile valde vitæ nostræ inimicum, quod sua subtilitate facile exhalat & aerem contamina hinc animalia & præsertim homo, aer indigentia vt spiritum vitæ refocillen & restaurent aerem illum hauriunt no solum inspiratione sua sed & per poro corporis aer ille intrat, vt refocillet vi tales animalium spiritus quod si talis ae fracedine illa & mucore veneniato inficia tur statim & illicò inficiuntur & spiritu vitales nostri, tali veneniato mucore. Vn de si ad ventriculum primo perueniat ill aer tali mucore & spiritu fracido infectu spiritus ventriculi vitæ ipsius & functio-

nun

ım vitalium œconomus & miniſter, tali
ɔſte intus admiſſo pauet ac terret ſum-
opere & ſtatum laxatis vitæ noſtræ ha-
:nis ad peculiare ſuum vitæ refugium &
ropugna culum aufugit vnde vẽtirculus
omitu & nauſea inſigni & inexpugna-
ili vexatut, & dolor ſummus capitis ad-
t quia cerebrum etiam vna cum ventri-
ulo ſimili hoſte agrediuntur, & hinc to-
ıs & vniuerſus vitæ noſtræ ſpiritus ten-
ıtur aggreditur & afficitur vnde ſcandeſ-
it & iraſcitur, & febris illico adeſt & fer-
et totum corpus, quia ſpiritus vitæ no-
ræ vt talem hoſtem & inimicum agredia-
ır calorem auget ſuum gradu quo pot-
ſt vt his armis ſpiritum illum venenatũ
ɔris expellere poteſt, hinc fiunt dolo-
es emuctorij antraces vibices & ma-
ulæ nigræ rubræ & violaceæ per totum
orpus, quia ſpiritus noſter vitæ noſtræ
œconomus per calorem ſuum auctum ad
:utem tanquam ad cloacam corporis illa
veneni inſignis amandatur vt reliqua in-
:eriora viſcera nobiliora præſeruet, do-
nec tandem vincat hoſtem aut vincatur
ıb hoſte, & hinc ſanitas aut mors ſubſe-
quitur.

Vomitus in peſte vnde ſit & nauſea.

Vnde colligere poſſumus in caſtris & caſtaimetationibus omnibus peſtem facili via generari eo quod caſtrorum duces negligant mortuos milites naturali morte

vel alio casu peremptos, longius à castri
sepeteridos curare & excrementa omni
castrorum longissime & castris adferri
ex quibus omnibus exhalat fracida mē
phitis & mucor radicibus qui facili vi
induit pestiferam luem ex qua deinde cō
taminatur aer, & ab aere sic infecto infi
citur & noster vitalis spiritus & sic pro
pagatur & producitur pestis & causis ex
ternis at sæpe sæpius in intimis nostri cor
poris viscеribus & thalamis producitu
pestis nec sēper ex causis exterius & intu
serpentibus producitur: vt quando verb
gratia aliquis sanus nec vllo pacto à peste
infectus audit pestem grassari per aliquan
regionem longissime à se distantem in ea
que parentes & proximos suos audit peste
affectos & peremptos, tunc temporis ipse
sanus imaginatur pestem & ex imagine
illa timet & terret spiritus suos & exterri
fico pestis conceptu, in excrementis su
corporis intus latitantibus producitur spi
ritus fracidus & mucosus, qui tunc tem
poris facili via essentiam pestis induit,
nam putredo quæuis ex imagine pestis &
conceptione illius facile quæ super sunt
ad pestem perficiendam acquirit, & sic
incipit pestis in intimis nostri corporis
thalamis, imaginamus pestem & non so
lam simplici phantasmate concepimus

Pestis ex imaginatione.

ſtem, ſed cum timore & pauore appre-
ndimus vnde ex timido illo conceptu
rret ſpiritus & timor incutitur ſpiritui,
ſic ſpiritus terrefactus valde debilis eſt,
c valet ad præſeruanda excrementa cor-
ris ne ad viam corruptionis inſequem
baſcant, vnde corrumpuntur magis ac
gis & ab ſpiritu vitali derelinquuntur
ſit tandem fracedinem illam veneno-
n & peſtiferam acquirunt & ſic peſtis in
bis primordialiter exoritur ex. peculiari
ruptione excrementorum ex ſubſtan-
vitali ſeparatorum ex imagine terrifi-
ipſius peſtis quæ ſpiritum noſtrum a-
ditur & debilem reddit ita vt facilis pa-
t aditus fracido illi ſpiritui qui corrup-
nes omnes facile inſequitur & hinc pe-
ſerus exoritur ſpiritus.

De præseruatione pestis.

Caput III.

POtissima pestis præseruatio consistit i mutatione loci, sed hic locus aut sū ma prudentia est eligendus, & cum cons lio prudentis medici nam si exalatio & v por peculiaris fracidus & pestilens ex l co & prouincia aliqua exhalet & sursu feratur hanc prouinciam peste affecta inficiat videndum est & perpendendū qu vsque se extenda illa exhalatio maligr pestilens & fracidat,& petendus est loc vbi dominatur benignior ex halatio p tissimum vapores benigni & dulcis ventu dulcis concomitatis & talis petend est locus at nonnulli: mutant quidem l cum & petunt locum alium vbi adhu crudelior & peior est ex halatio & vap res maligniores & hoc non est mutare l cum sed in eodem persistere antiqui cu de mutatione loci loquti sunt in tellexer de mutatione loci, vbi vapores & spirit pestilentes non dominantur, vnde lon abi, & cito & tarde redi dixerunt & ha est vera, & vtilis mutatio loci pro pr seruatione pestis.

Præter mutationem loci, præseruant

eſte primo ſulphur antimonij ſudorificis
uod alias dicitur cinabrum antimonij ex
ıercurio & ſulphure actimonij compoſi-
ım hoc ſulphur ad ʒ j. aſſumptum cum
j. aquæ vlmariæ vel cardui benedicti
reſeruat à peſte ſudando per tres aut
uatuor horas, ab ipſius aſſumptione &
otu, ſecundo præſeruat à peſte puluis
æmeticus ter in menſe aſſumptus & mer-
urio deinde ſudorifico pellendus eſt fo-
ıs, ſpiritus venenatus & peſtilens, qui
oſtrum ſpiritum inficit: eſſentiæ etiam
ınguinis cerui & cicomæ ſunt arcana
ræſeruandæ peſtis: ſulphur etiam ſubli-
ıatum cum mirrha & alos hepatico per-
ıixtum præſeruat à peſte. Præſeruant
:iam à peſte & corrigunt aerem fumigia
:quentia ℔ ſulphuris lib. ı. pius & ſal
ı lib. thurus ʒiij. mirrhæ ʒij. aſſæfreli-
æ ʒj. bulſami ſulphuris ſpiritu therében-
næ compoſiti ʒij. maſie fiet paſtæ de qua
:r in die mane meridis & veſpere fiat ſu-
ıigium ſuper carbones ardentes parum
e ipſa ponendam per totam domum, &
ubicula, ipſius & ſic extinguitur vene-
um peſtilens quod aeri latet cum hæc
mnia fracedinem & mucorem auertant
roeſeruet ſulphur & pix vna cum ſale,
ræſeruat etiam ſummopere à peſte quo-
idie ſudando in hypocauſto aut ſaltem
:r in hebdomada, cum igne ſequenti ℔

Medicamẽta preſeruãtur à peſte.

carabes seu succiui albi ʒj. thurie & mi
rhæ an ʒb. spiritus viui optimi lib. pon
tur hæe omnia tria, in vase fictili cu
spiritu viui & accendatur spiritus, & ir
cludatur hic ignis & flamma in hypoca
sto, & maneat ibi per horam præseruat
dus à peste vna cum suis vestimentis & s
ipse & sua vestimenta vindicantur à ven
no pestilenti & tutus est tunc tempor
ab omni peste, & iterandus hic sudore
ter in hepdomada contra vero pestem a
irato Deo non est clypeus in natura fo
tis & potens, nisi preces & elemosin

Bezoarticum etiam animale ex bufo
paratum summum est in peste præseru
tium, & curatium sumitur bufforecens
viuus & cum sale petra calcinatur æqua
in pondere, calcinatum, & puluis hir
resultans datur beboarticum atidotũ an
male ex bufone sed adhuc in bufone viu
latitant arcana maiora pro curanda & pr
seruanda peste, vt in curatione narrab
tur.

Medicamẽ-ta quæ præ-seruant à peste.

Viuum picatum salitum & salphuratu
summopere à peste præseruant bibend
ordinarie in pastibus ex illo viuo: spiritu
salis etiam præseruat à peste & illa omn
quæ proprietate naturali præseruantur
putredine, & incorrupta manent vnd
sal munerale vniuersale totius natur
quod putredinem arcet ex omnibus natu

æ rebus, & est balsamum rerum omniũ
st summum arcanum præseruandæ pestis
odo purum fiat & præparetur ad rube-
inem summum & spiritui suo acido vnia-
ır inseparabiliter.

De curatione pestis.

Caput IV.

)Estis admodum curatu est difficilis,
cum spirius ille pestilens na ura & ef-
ciens causa pestis, fortis admodum sit
potens ita vt inuisibilis modo, & spiri-
ali gladionos aggredietur itaque; non
istimandum est reperiri posse, in natura,
aterialia & corporea medicamenta, qui-
is euinci possit, & domari tanta lues,
virus pestilens ad substantias spirituo-
s recurrendum est, sola chymia potens
& diues, in inueniendis hisce medica-
entis, quod sola hæc ars sua methodo,
lgarijs arinis & instrumentis omnia na-
ralia medicamenta ad spiritualem redu-
& corpore crasso spoliat.

Curatur ergo pestis tutissime citissime
iucundissime solo balsamo generali ex
e vniuersali elicito, quod si ab omni-
s excrementis suis quibus scatet expo-
tur, & purum & nitidum suum corpus
ıro & nitida suo spiritui septies distilla-

to, copuletur & ita coctione continua &
perenni coquatur ita vt duo vnum fian
purum & mundum incorruptibile & inse
parabile, hoc solum arcanum quod in na
tura latet certissimum est tutissimum a
iucundissimum curandæ pestis arcanur
& hoc deuincitur spiritus ille fracidu
mortifier ac lethalis, suscipienda sun
grana quatuor huiusce balsami cum vin
generoso & semel tantum in dies ad cu
randam pestem: sudat statim æger & pe
diaphoresim & insensibilem transpiratic
nem foras eijcitur spiritus ille pestilens
refocilatur spiritus humanus & aliorur
omnium animalium tanto robore vt su
sicientes omnino vires rumperet, vt hc
stem atrotissimum vincat & debellet,
solo etiam vsu tanti balsami, præseruar
tur tutissime ab omni peste, qui eo vtur
tur, etsi peste infectos seruiant & visite
& cum ipsius permaneant.

Huic, & tanto medicamento succed
buffo recens & viuus, mense iunio cap
tus post meridiem suspendēdus est pertr
duū pedibus inferioribus filo aligatusco
igne lento suppositapatella cereavt tanc
in illa supēsionetriduanavomat bufo, ter
quā singulis diebus comedit & muscas v
rides & deauratas id omnes scilicet terre
illud excrementum quod buffo in illa su
pensione vomit vna cum muscis illis vir

bi, suscipiendum est, & vna cum buf-
exicato, & in puluerem reducto,
iscendum, & cum gummi tragacã
cardui benedicti dissoluto, con-
dum est, & permiscendum, & in
iscos minutissimos redigendum
ere aurum vnus & peste affectis
di sunt trijchisci pro amuleto &
gendi vlceribus pestilentibus tutis-
curantur, affecta, & præseruantur
ab ea, buffo vnus satis magnus
fit ad curandos peste affectos qua-
nta millia, quod mirum est, & in na-
tupendum arcanum buffo est in na-
verum & certum curandæ pestis hie-
rficum & certissimum præseruatiuũ
o suspendatur in aspectu nostro & si
r eius crescat & odium suum natu-
nos & sic sit toxicum summum suc-
n flauum candens & radians, est
i curandæ pestis, & præseruandæ
ium & secretum tutissimum, si sæpe
e hæmunctoria fricentur ipso suc-
cionec incalescat succinum & est verũ
aculum & amuletum fugiendæ pe-
i gestetur eius essentia etiam summo-
prodest in profligandа peste, & si
tu vini rectificati dissoluitur succinũ
dissolutio maxime prodest tum in-
tione tum in præseruatione pestis hęc
ia medicamenta assumenda sunt, &

prouocandus est sudor ab eorum a
ptione, vt si quid intus veneni est
ras per sudores eijciatur & sic ciur
cathartica medicamēta cuiuscumqu
generis vix prosunt in profligandā p
quia eius causa materialis & efficien
spiritualis floccipendēs virtutem ca
ticam omnem itaque consulo pesti
temporibus, peste affectis aut ab ipsa
seruandis vt multis catharticis seu
gantibus medicamentis vtantur, ni
excrementa corporis humani foras e
antur quæ sunt pestis fotus & fermen
& solo antimonio præparato vtant
mercurio vitali his enim solis medica
tis latitata exiterum pestis quo euinc
spiritus ille pestifer fracidus & mi
sus.

Notandum est in amuleto & penta
bufonis præparando, buffones esse c
endos mense iunio post meridiem dec
cente Luna vetereſque bufones esse
liores quia in nos maius odium cōcip
& maiorem terrorem concipiūt ex no
aspectu quam iuniores & ideo irrita
sunt & pro focum suspendēdi sunt p
bus inferioribus & postremis filo alli
vt in illa suspensione præterrore & c
moriantur & dum moriuntur vom
terram quam singulis diebus comedū
vermiculos ex terrore & odio parto

roductos eijciunt & perinde patella ce-
ea flaua ſupponenda eſt vt uermiculi illi
nuiſcentur & capiantur cera igne leui e-
nollita, & ex his omnibus vna cum cor-
ore bufonis emortuo & ex ſiccato ac in
uluerem redacto vna cum pattella cerea
ıppoſita, amuleta & pentacula ſunt cō-
cienda. quæ non ſolum geſtatione ſuper
nanum ſiniſtram proſunt, ad præſerua-
onem peſtis, ſed & aſtrictione ſua ſuper
lcera peſtilentia & appoſitione ad cu-
ıtionem citiſſimam & tutiſſimam.

Vna inuerſa peſti arcanū

Inter vegetantia datur vna inuerſa quę
recens contundatur & applicetur ter re-
etita ſuper bulomes & antraces venenū
nirifice extrahit, & ſuffocat & in agone
onſtitutis reſtituit.

Hyacinthus etiam ſmaragdus ſaphy-
us corallum & aurum habent ſummam
'im extrahendi veneni peſtilentis ſed ſi
d eſſentiam redigantur cum ſpiritu acido
ılis generalis, & dulcomentur deinde
um ſpiritu viuo vlchooliſato, miranda
unt & ſtupenda arcana curandæ & præ-
eruandæ peſtis tum admota tum aſſump-
a, ad granorum quorumdam quantita-
em, in iuſculis aut aquis appropriatis ſu-
lorificis & roborantibus tunc enim robo-
atus Archeus noſter ſeu ſpiritus vitalis
niſce arcanis & myſterijs potentiſſime a-
git in expellendo ueneno peſtilenti & hæc

est certissima tutissima & iucundissima pe
stis cura & medela,

De lepra & eius speciebus causis & signis

Caput. I.

Lepra antiquitus fuit penitus ignot
non quod homines antiqui nullo pa
cto fuerint lepra affecti, sed quod eius ini
tia causas primordiales penitus ignora
uerint antiqui nec Hyppocrates & nimi
adhuc Galenus & turba omnium arabun
lepram ex causa sua primordiali sciuerun
sed eam penitus ignorarunt, & perinde in
curabilem ipsam fecerunt quod si curato
referat Galenus leprosos, non fuerunt ve
ri leprosi, sed scabiosi nonnulli, ac viti
liginosi: docet Galenus multis in loci
leprum ex atra bile ortum ducere, & e
humore crasso & viscoso acri & mordaci
quod falcissimum est cum atra bilis leda
tur in corpore quocumque modo corrum
patur non parit insensibilitatem in cut
vt sunt leprosi omnes est ergo alia caus
lepræ, quam atra bilis & crassus humo
alioquin omnes leprosi fere essemus
excrementa crassa & viscosa & bilioſa hu
moris alimentij lepram producerent om

s enim abundamus hiſce excrementis ſi
urentur ſi humores in corpore.

At lepra eſt ex veneno peculiari cor-
ptione in corpore producto, auodyno
on quidem ſoporatiuo ſed glaciali mor-
ficante & ſpiritum vitalem inficiente &
erinde contagioſo, in regione potiſſimũ
ruida ac ſudorifera, vbi venenum illud
iodynum mortificans & glaciale exhalat
er poros corporis, & ſic alios ſanos infi-
t, cum ſpiritus vitalis facili negotio au-
infecta leproſo ſpiritu, ſuſcepta con-
minetur generatur & producitur ex cor-
iptione peculiari inſigni & venenata
xcrementorum liquoris alimentitij: ex
ua peculiari corruptione inſigni produ-
itur aura venenata mortificans glacialis
alde frigida: & conſtrictiua, quæ ab
piritu vitali tanquam illi ſummopere no-
ia, ad cutem & ſuperficiem corporis a-
nandatur ibique vlcera ſcabioſa ſicca &
rida producit & inſenſibilitatem parit in
adem cute, ſaluo & integro motu mem-
rorum, eoque ſpiritus vitalis ipſius cutis
b ipſo veneno leproſo glaciatur & mor-
ificatur omnino, ita vt non ſentiat exe-
ionem & vlcerationem ipſius cutis in ip-
amet cute factam ab ipſo veneno leproſo
glacialiauodyno & mortificante. Vt enim
rigus externum glaciale partes noſtri cor-
poris externas mortificat & inſenſibiles

Vlcera in lepra vnde ſint.

reddit, sic venenum illud leprosum it frigidum est & glaciale vt mortificet par tes & insensibiles reddat, perinde voca mus ipsum venenum auodynium quo partes reddat insensibiles & sine vllo do lore.

Vel producitur de foris per contagiun contagiosum enim est venenū illud prop ter subtilitatem suam & tenuitatem exha lat enim & euaporat & sua euaporatione spiritum vitalem sanorum per contagium inficit, & sua labe mortificante & anodi ua ac glaciali contaminat, vnde statim in cute producuntur scabiosa vlcera sicca, & arida insensibilia furfurea squamosa & alba, ac subliuida, terram memphyrim olentia, tanquam ab insigni corruptione prodeuntia.

Galenus diuidit lepram in elephantia sim psoram aloperiam morphæa ophyo sim vitiliginem bentiginem quæ omnes species differunt quidam ab ipsa lepra se cundum magis & minus & secundū quod participant ex ipso veneno leproso gla ciali mortificante & anodyno; neque pso ru iphyosis morphæa & vloperia vitiligo, & lutigo sunt species lepræ. Qua non habent esse ab ipso veneno glaciam auo dyno & glaciali, & mortificante quia in his affectibus non perit sensus quod est signum putognomomicum ipsius lepræ,

solum pendent hi affectus, ex excrementis frigidis quæ aliquem stupo-
in cute pariunt at non omnimodam
sensibilitatem vt in vera elephantisi &
ora.

De curatione lepræ.

Caput II.

Curatio lepræ vere fuit incurabillis
aput antiquos & adhuc difficilis ad-
odum curata est, cum non reperiantur
nalia medicamentum quæ valeant tan-
n virus leprosum domare & euincere,
n enim caro serpentis viperæ & aliorū
nium serpentum sufficiens est ad curā-
n lepram oportet enim vt regeneretur
roſis & transmutetur ab hoc statu in
um omnino huic contrarium & oppositi-
n, quod non potest fieri sine mysterio
gno & arcano in natura latente vene-
m enim illud leprosum glaciale & mor-
cans nihil naturale potest domare &
ncere mihi sal illud generale ad sum-
m præparationem deuectum, illud so-
n suo innato calore frigus illud glacia-
venenosum euincat & euincit. Quod si
rum f. dissoluatur in illo salimo spiritu
coquantur ambo citius ad perfectionē
coctionem perfectam deueniunt & le-

Lepræ curatio.

pram vere curant: dicunt etiam aquam mercurij dulcem & perfecte dulcoratam curare posse lepram sed non credo quia non latet tanta vis in mercurio communi & vulgari, quia in eo nulla latet regenerandi virtus & energia, imo ipsa mercurius communis & vulgaris meretur regenerari vt à lepra sua vindicetur, est enim valde imperfectus & leprosus ipse mercurius & perinde regenerare non potest, nostram substantiam tanto veneno contaminatam restaurare perinde non ipsi collocanda est spes salutis ipsius lepræ quid spei reluceat in curatione lepræ: ipso mercurio id debetur mercurio Philosophorum & non communi & vulgari mercurio, at mercurius Philosophorum est sal illud generale ex quo ortum ducunt animalia vegetabilia & mineralia cunct vnde dicitur mercurius noster est animalis vegetabilis & mineralis quia est vera radix rerum omnium in eo latet vera generatio rerum omnium non solum metallorum sed & vegetabilium & animalium omnium, vnde lepræ vera cura. In arcano corallino hoc est in mercurio communi aqua forti præparato & præcipitato, oleo tartari superinfuso, & eo modo spiritibus aquæ fortis vindicato & vltimo spiritu vini dulcificato latet arcanum pugandæ lepræ non omnino sanandæ. Qui

Mercurius Philosophorum quid & quale sit.

sca

la purgatione consolantur, sal auri & genti etiam sunt medicamenta solantia bram & sal coralli & margaritarum, illa nnia prosunt summopere leprosis at mmum & supremum arcanum curandæ bræ latet, in arcano supremo naturæ, bc est in auro & in sale fusibili & fixo turæ eo ipso solo curatur lepra. Eo ab-nte & deficiente lepra est incurabilis nisi lis ad Deum votibus & precibus: vsus mmunis& quotidianus spiritus vini ex anis inuiperi extracti ani melissa infusa summopere etiam confert.

De lue venerea & de eius signis & causis.

Caput I.

Ves venerea Galeno & Hyppocrati & omnibus alijs antiquis medicis tum græcis & arabibus fuit ignota quod tum mporis non fuerit tanta scortarorum li-llo effrena & intemperata nam ego non am originem huiusce luis existimo, quã temperans & frequens libido homi-m, in cuius multam & fœnum & sup-icium orta est tanta lues & corporis la-s. Peccata enim hominum morborum nnium catenam fecerunt & perinde no-m peccatum, nouum morbum induxit

sunt qui originem huiusce luis ex mul
menstrua patiente & cum homine c
cumbente duxerunt alij vero ex br
Luis vene- equino vlcera patiente farsim vulgo n
rea quid sit. cupato morbo originem fecerunt. At qu
quid sit est corruptio summa liquoris
mentitij totius corporis vnde vlcera c
rodentia & cancrosa perueniunt & tum
res varij & dolore per totum corpus g
ues & acerbi ortum ducunt à quibus sp
tus vitalis partium sanitatis œconom
multa patitur. Vnde definire possum
luem veneream : morbum contagios
ex veneno mordaci purulento & putre
ciente ortum ducentem & liquorum
mentitium omnium partium inficient
vnde symptomata varia originem hab
vnde dolores varij tumores & vlcera q
peculiarem curationem exigunt & exp
stulant, dolores peculiariter ingraueſcu
tempore noctis, die uero non ita acer
ores sunt hoc solo signo dignoscuntur
lores venerei ab artriticis doloribus &
cera etiam calorem subliuidum & plu
beum peculiarem habent quo dignosc
tur ab alijs vlceribus & peculiari eti
alexipharmaco curantur non possūt en
curari hæc vlcera similibus & hisdem
medijs ac curantur communis vlcer
requiruntque alexiteria. vt in curatio
particulari clarius demonstrabitur cat

go materialis huiuſce morbi eſt corrup-
o inſignis & venenata totius liquoris ali-
entitij vnde corrupto liquore alimenti-
o vitalis ſpiritus afficitur ſcandeſcit enim
iraſcitur & tali inimico potenti & forti
nde febres lentæ oriuntur & reliqua om-
ia ſymptomata quæ in lue venerea ſolēt
ntingere, variaque ſunt & diuerſa quod
uerſas partes ac diſtinctas corruptio illa
ficit ſua labe, ſi nerui tendines & per-
ſtia oſſium afficiantur hinc dolores & to-
hi fiunt ſi vero carnes & cutis ſuperficia-
a corporis afficiantur in his producun- Symptomata luis venerea.
ir puſtulæ & tubernacula vlcera depaſ-
ntia ac corrodentia ſi vero ipſa oſſa eo
eneno contabeſcant gingiuæ, dentes, &
palatum ea lue polluantur in ipſis par-
bus vlcera putrida & fœtida eaque cor-
odentia fiunt, hinc vox corrumpitur dē-
s liueſcunt & decidunt vna cum maxil-
s, ſi caput tali tabe inficiatur pili deci-
unt & cranium ipſum carie afficitur &
orrumpitur & cephalalgiæ atroces &
nmanes ortum habent quæ omnia ſymp-
omata nullis cedunt remedijs quam par-
cularibus, ſudorificis & purgatiuis ale-
ipharmacis quibuſdam vt ſequenti me-
odo fit manifeſtum.

Cura luis venerea.

Caput II.

CVratio hdiuſce luis, multo tempo
ac diutiſſime remanſit incognita i
vt eluderet omnia medicamenta commu
nia & vulgaria, tandem deuenerunt a
alixiteria medicamenta & quod vſus vſi
vulgaris exhibere & propinare ſumma
pertinacitate uetabat neceſſitas tande
præualuit, & dedit ingenium & audaci
vt ad mercurium ſeu argentum viuu
comuolarent eiuſque ſolius linctu & peru
ctione ſolatium quoddam non abſoluta
curam adepti ſunt tandem ſuperuenit A
chymia quæ mercurium ſuis occultis
ſecretis præparationibus præparauit &
oleum dulce conuertit & eo ſolo tum a
ſumpto, tum admoto abſolutam & pe
fectam dedit luis venereæ curam, merc
rius etiam vitæ, eſt abſoluta huiuſce lu
cura ſumitur ad grana octo in fortioribi
cum conſerua roſarum per octo aut ſe
dies repetita doſi, & ſic tollitur cauſa m
terialis huiuſce corruptionis, oleum a
cenici eius vlcera maligna & cancrci
ſola perunctione deinde ſolo ſimplici b
ſamo ſulphuris ad cicatricem laudata
perducuntur.

Oleum arcenici vlceraeurat veneris.

)leum etiam seu spiritus flamis fuliginis ui per simplicem in retorta lutata distil- ıtionem elicitur curat perfectissime des- eratam hanc luem veneream facillimum ɛrte medicamentum & vulgare, quod bique locorum reperiatur materia facien- i hoc medicamentum benignus Deus & iisericors valde qui tandem reuolauit ontra hoc deforme malum quod pecca- ım & libido in genus humanum induxit ntum medicamentum.

Sudorifica omnia summopere prosunt uod liquorem alimentitium rectificent : inter alia sunt potissimum sudorificum ouis & antimonij quæ quidem sudorifica ntecellunt sudorifica vegentantium om- ium potissimum gaiaci & salsæ parillæ : radicis chymiæ & buxi quæ quidem rosunt sed non æquali in virtute & ener- ia ac sudorifica hæc quæ ex Ioue & an- monio eliceantur sequenti modo, hæc occo in gratiam miserorum horum ægro- ntium.

Sudorifici Iouis descriptio & compAsitio.

℞ Iouis optimi anglia lib. mercurij op- me loti & crudi tantumdem liquetur Iu- iter, eaque fuso addatur mercurius & :frigeretur hæc materia refrigerata qua- tate grosso & crasso modo & inde re- ortæ vitreæ, super libuam vnam huius- e materiæ addatur libra vna mercurij ublimati crasso modo contussi vt possit

intrare collum retortæ, quò crassum e
concluſum, eo maiorem & copioſiorem
dat liquorem: retorta deinde cum hiſc
tribus materijs imponatur cineribus a
diſtillandum leuiſſimo igne, diſtillatu
hinc liquor clarus & limpidus, hinc l
quori ſuper infundenda eſt aqua com
munis diſtillata ad æqualem quantitatem
ipſius liquoris & pedetentim hoc facien
dum ne ſpiritus exeat, & fortius incaleſ
cat vas & frangatur hoc omne permixtum
& tepidum factum permiſcendum eſt
imponendum retortæ, in cuius fundo re
manſit caput mortuum diſtillati liquor
ſuper quem communem impoſuiſti & de
inde permitendum vt hæc omnis mater
bulliat per ſemihoram ſuper cineres & de
inde auferatur retortæ & permittatur v
frigeſcat & clarificetur materia & quo
clarum erit effundendum erit per inclina
tionem in retortam aliam ſatis capacem
& fortem in fundo cuius erit ſal nitrum
purificatum ſummopere, ſuper ſalem iſt
nitrum impones liquorem hunc clarum
& limpidum & caue ne cum liquore ho
effundatur mercurius crudus & liquidu
qui reſidet in fundo retortæ vbi eſt liquo
clarus & limpidus, ſed reſeua hun
mercurium ad ipſum amalgamandum c
nouo liquato Ioue liquor ergo tuus cum
nitro coniuctus diſtillandus eſt igne ſat

ſti ad ſiccitatem materiæ hæc materia
ſa & albiſſima qnæ remanet in fundo
ortæ eſt ſudorificum Iouis mirandæ &
ſbendæ efficiciæ, ad curandos omnes
rbos qui ſudore egent ad ipſos doſis
husce medicamenti, eſt grana octo in
aa aliqua ſudorifica vt cardui benedicti
vnariæ & ſcabioſæ, & hæc ſimplici doſi
unda & grata, ſudant ægri copioſe, &
antur ab innumeris morbis: ſudorifi-
n antimonij ſimili quaſi methodo pa-
rur, accipitur quamui antimonij quod
illatur ex mercurio ſublimato æquali
ondere, huic gummi imponitur æ-
ale pondus nitri, & diſtillantur ſimul
etorta vitrea ad ſiccitatem, materia
c ſicca lota ſimplici aqua communi, vt
dicetur à ſale nitri calcinato eſt ſudo-
cum adtimonij ſummæ efficaciæ doſis
ʒ b. in aqua cardui benedicti aut vlma-
& ſic curatur perfectiſſime lues vene-
hiſce medicamentis.

Sudorificũ antimonii vt fiat & cõponatur.

De febribus & earum cauſis.

Caput I.

IGnorant adhuc ſcolæ medicæ quid
febris cum medicis teneant febre
eſſe calorem primo in corde accenſun
ex corde per totum, & a corde per totu
corpus ſparſum ex putredine ortum
etenim æque frigus habet ac calorem
incipit enim cum frigore, & deinde pr
greditur cum calore : acceſſio frigor
æque eſt febris, ac progreſſio caloris, in
tium, enim paroxiſmi æque eſt febris,
medium febris quod eſt calore nec putr
do cauſat calore vllo pacto, nec aliqu
dureſieri poteſt in corde, vbi ſedem f
bris ponunt ſcholæ ſiue manifeſta mort
quia vbi eſt putredo, ibi eſt vitæ digre
ſus, & ipſius abſentia, mortis præſenti
hanc febris definitionem ſcolaſticam no
amplius infirmabo cum ſatis, & valic
per ſe inſirma ſit & à Domino helmor
medico celeberrimo bruxelle ſi fuerit
multis argumentis infirmata tractatu ſu
de febribus, definitionem tantum verar
& legitimam febris adferam hunc in no
dum febris eſt accenſio accidentalis ar
chei vitalis ſeu ſpiritus vitalis noſtri
peregrinis excrementis quæ ex varijs di

gestionem generibus in varijs corporis nostri partibus accumulantur: dum enim Archæus noster sanitatis nostræ oeconomus excrementa peregrina in partibus ex digestione accumulata reperit scãdescit& se ipsum irritat vt ipsa expellat & perinde calorem omnem in se ispo comprimit vnde statim in intimis frigus adest, & tremunt membra,&dentes quatiuntur donec tandem calor compressus se diffundat vbique vna cum spiritu ad expellenda illa excrementa donec vicerit illa, tunc, cessat febris seu scandescentia spiritus, siue sit febris intermittens siue continua, cessante enim scandescentia Archei. illico cessat febris cessat autem scandescentia Archei, excrementis deuotis&superallatis&foras propulsis fiunt autem febres inter mittẽtes ex pauca quantitate excrementorum deuincendorum: dũ Archæus per vices intactas tendit adexpellenda ipsa excrementa fiunt autem cõtinuæ, dum Archæus summopere irritatur, & vna via tendit suo peracto calore expellere alia excrementa, vt capite sequenti fiet manifestum.

Vndenam febres sint intermittentes & continuæ.

Cvpvt II.

Differentia febrium intermittentium, & continuarum non dependet eo quod natura febrium occasionis & accidentalis sit in veris concluſa, & extranaſata vt sõniauit galenus&reliqui omnes ſui ſequaces nam ſi febris vere & legitime ſit accenſio & irritatio Archei noſtri, æque irritatur ſiue ſit natura in vaſis concluſa, ſed ex qualitate & quantitate excrementorum expellendorum ſit maior & & minor excandeſcentia Archei & ex maiori & potenti,& minori excandeſcentia fit febris continuavel intemittens:maligna enim qualitas, & maxima quantitas excrementi expellendi, irritat magis Archeum ad excandeſcentiam maiorem, quam benigna aliqua qualitas & minima quantitas excrementi expellendi,& citius expulſum eſt excrementum tale quam cõtrarium, vnde fiunt febres intermittentes quia Archæus noſter non continuo irritatur & ſcandeſcat in hoſtem qui eſt materia febrilis,ſed ea deuicta & ſuperata quieſcit, ſed quia non radicaliter & totaliter eiuncitur ſed manet fomes & focus

paucus admodum qui ſua paucitate non habet potentiam irritandi Archæum ideo non irritatus Archæus calor ſuus naturalis remanet quietus donec accreſcat fotus & materia relicta febrilis, quæ tunc temporis ſua copia bellum infert Archæo & tunc arma Archæi conuocantur & relit febris, donec tandem per vires iteratas huiuſce belli aut euincitur Archæus, & moris ſubſequitur, aut euincitur materia febrilis radicitus, & fit cryſis ſalutaris & abſoluta, nec redit paroxiſmus febris amplius quia radicitus exirpatus focus & fomes ipſius febris ab ipſo archæo ſanitatis œconomo, qui alia excogitarunt de editu febris intermittentis ſunt falſa omnino, & mendacia græca, ferula plectenda potius quam argumentis defendenda.

Febris autem continua fit dum materia occaſionalis ipſius febris peccat maxina in quantitate aliqua in parte corporis, & ſi peccet praua, & maligna qualitate tunc fit febris maligna, & praua ſecundum malignitntem & prauitatem excrementi puteſcentis in aliqua parte corporis latitantis cuius beneficio irritatur & accēlitur Archæus vt vires colligat ad ipſam materiam febrilem expellendam, quam cum vno die vel altero expellere nequeat durat eius bellum & aecenſio, donec expellerit omnino vel victus Archæus ab

Febris continua via fiat.

ipsa materia febrili remanserit, & tunc subsequitur mors, & perit vita, & ipsius vitæ Archæus, & sic fiunt febres continuæ ordinariæ, malignæ & pestilentes & reliquæ omnes, vndenam autem à frigore incipiant capite sequenti fiet manifestum.

Vndenam febres omnes à frigore incipiant

Caput III.

Miror ergo quod Galenus non definierit febrem frigus, cum omnes qualescumque sint habeant initium à frigore, tremunt membra, & frigus glaciale persentitur per totum corpus, in intimis eius partibus, æque in externis, donec calor adueniat, qui frigus illud expellit, certe iusta cum ratione posset definiri febris: frigus præter naturam per totum corpus dispersum à materia putrescẽte in aliqua parte corporis, cui calor præter naturam succedit, at frigus istud non est à materia putrescẽte, vt neque calor qui huic succedit, sunt enim ambo ab ipso vitali Archæo, qui dum colligit vires suas vt expellat hostem febrilem petit cor arcem suam naturalem; vbi colligit calorem suum ex omnibus membris quantum potest, tunc membra omnia diminuto

calore ſuo vitali perſentium frigus ſummum, quia calor vitalis diminuitur, & cur non perſentiretur ſummum frigus ex calore vitali diminuto & retracto, cum idem frigus perſentiatur in ventriculi debilitate, ſi ventriculus cibis copioſis & ſuora calorem ſuum vitalem auctis repleatur, tunc temporis Archæus ventriculi, conuocat calorem ſuum vitalem ex membris & reuocat ad ventriculem vt peragat ſuam digeſtionem, & tunc temporis membra reliqua perſentiunt frigus ſummũ donec peracta coctione redeat calor natiuus in membris ex quibus reuocatus erat Sic pari omnino ratione, dum feorilis materia conuocata eſt in aliqua corporis parte in meſenterio puta ventriculo liene, renibus aliiſque ſimilibus locus ibique tamquam iuratus naturæ hoſtis negotium faceſſit Archeo vitali noſtro tunc Archæus præſentit hoſtem conuocat vires ſuas omnes, vt talem hoſtem aggrediatur & reuocato calore natiuo ſuo qui eſt ex ſe ipſo & eiuſdem ſubſtantiæ, tunc temporis membra ex quibus reuocatur calor ſeu Archæus frigus ſummum perſentiunt & tremunt membra quia Archæus quatit neruos vt tremulo motu illo diſcutiat excrementa hoſtilia, quæ membris adhærent, non ſecus ac aranea ſuas telas tremula motu quatit, vt ex his pul-

Vnde in digeſtione frigus perſentitur.

ueram discutiat: sic febres omnes in genere à frigore incipiunt cui summus calor succedit, vt per frigus illud conuocato calore per sudores materies febrilis occasionalis & accidentalis, ex praua digestione partium producta, foras propellatur, quod capitulis subsequentibus de febribus in particulari fiet manifestum & clarum.

De febre quotidiana.

Caput IV.

Febris quotidana non expuluita.

FEbrem quotidianã perperã omnino asseruerunt antiqui ortũ ducere ex pituita quæ nusquam locorum in corpore humano visa est vnquam nam aqua seu humor aqueus; qui in corpore humano excrementitius reperitur & foras amãdatur per spiritum vitalem nostrum sanitatis nostræ œconomum non est pituita nec est nec potest cum pituita figmento Galeni sit humor simplex aquam simplicem representans & inqualitate imitans naturam & essentiam aquæ, cum nihil tale visum sit vnquam in corpore humano nam omnia siue sint excrementa siue sit alimentum est compositum & principijs naturalibus & seminibus nihil sim

plicis eſt elementi nam ſi voluiſſet Galenus pituitam eſſe aliquid excrementij ex alimento ſeparati & in quò qualitates aquæ videntur prædominari poſſet excuſari, at fecit pituitam quartum humorem ex quo componitur corpus humanum, tanquam ex vero elemento & principio nam ſi corpus humanum componeretur ex quatuor ſuis humoribus tanquam ex veris ſuis elementis & principijs, in his humores reſoluantur corpus humanum per ſe, vel per artem ſed nec per ſe nec per artē reſoluitur in pituitam & alios fictitios humores ergo hæc compoſitio humana ex quatuor humoribus eſt vere fictitia: ſed vere reſoluitur corpus humanum vt & reliqua corpora mixtorum in noſtra principia quæ cum ſint numero quinque qui etiam reſoluantur ſcilicet in aquam elementarem ſpiritum acidum oleum, ſalem & terram: ſequenti methodo.

Proijciatur corpus humanum ſeu cadauer, in vas refrigeratorium cum tota ſua materia, & ſupponatur ignis leui gradu, egredietur primo aqua quæ vaſi vitreo impoſita & multoties rectificata reiteratis multis diſtillationibus deueniet tandem ad aquæ ſimplicis naturam & eſſentiam quæ frigore congelabitur, & calore diſſoluetur & frigiditatis & calorisnaturam in-

duet, secundum aeris varietates impressione calidas & frigidas, vt facit mera & pura aqua, continuato deinde igne subter refrigeratorium egredietur humor acidus & oleum rubeum separentur ambo & vasis distinctis & separatis uitreis rectificentur multoties vt de aqua factum est humor acidus post vltimam sui rectificationem deueniet humor clarus semper acidus, & summopere penetrans nec vnquam mutabit suas qualitates & essentiam oleum summopere rectificetur post vltinam sui rectificationem deueniet clarum & limpidum, & ardebit tanquam, oleum, nec vnquam mutabit suã qualitate m& essentiam quod verum & legitimum signum est, has subsistantias meras esse subsistantias elementares corporis humani cum in alias nunquam permutentur subsistantias, sed constantes & permanentes manentes maneant in soliditate & constantia suarum essentiarum & qualitatum caput mortuum remanens in refrigeratorio, post vltimam distillationem spiritus & olei calcinandum erit fortissimo igne ad albedinem vsque, & proijciendum erit in aquam stillatitiam comunem & vulgarem vt sal & terra vltima resolutionis elementa in ea latitantia, fiant manifesta post ebullitionem capitis huius mortui calcinati, in aqua stillatitia filtrabitur ebullitio

Sal & terra ex resolutione corporis humani.

tio per cartem bibulam seu emporeticam
uod clarum erit & limpidum per filtrum
aiectum imponetur retortæ vitræ aut
embico ; & distillabitur, in fundo retor-
e aut alembici remanebit sal album quod
it multoties calcinadum & dissoluendū
qua communi distillata & sic reiteratis
lcinationibus dissolutionibus , & distil-
tionibus sal vindicabitur ab omnibus
is excrementis terrenis & vltimam pu-
tatem acquiret , & colorem rubeum &
nquam amplius mutabitur sed perma-
bit in in ipso igne illæsus , constans, &
rmanens , veluti aurum terra erit super-
s quæ calcinatione purificabitur & lo-
one erit alba , tenuis & leuis admodum
hæc substantiæ erunt elementa simpli-
a corpus humanum componentia , cum
vltima resolutione corporis humani
periantur immutabilia , & non humores
uatuor Galenici , qui cum nullo pacto
perianiur vltimi in resolutione vltima
orporis humani nequaquam etiam erant
rimi in compositione eiusdem corporis
umani & perinde non reperietur pituita
n corpore humano nec febris quotidiana
rtum ducet ex pituita , & perinde etiam ,
ui tempus terunt in euacatione pituitæ
ro curanda febre quotidiana oleum &
peram perdunt , & naturam impediunt
ipsam auertunt ab ipsa febris quotidia-

Elementa simplicia corporis humani.

næ cura, quæ per se ipsa à natura ipsa c-
ratur, solo vomitu, & solis sudoribu
qui excrementa digestionis ventriculi
quibus solis ortum ducit febris quotidia
educunt & foras propellunt. Vnde defi-
re possumus febrem quotidianam scand-
centiam & accensionem spiritus vitalis
excrementis frigidis & aquosis quæ ex d-
prauata ventriculi digestione producunt
quæ singulis diebus vt siungulis dieb
producuntur Archæum irritant & acce
dunt vnde febris quotidiana producit
quia singulis diebus & quotidie illa excr
menta bellum indicant Archæo nost
seu vitali spiritui nostro, quia quotid
ex deprauata ventriculi digestione produ
cuntur & sunt capacia ad irritatione
illam spiritus nostri faciendam, & hæc
vera essentia febris quotidianæ. Excrem

Febris quotidiana vera

ta viscida & aquosa ex deprauata digesti
ne ventriculi quotidie facta, sunt mater
accidentalis ipsius febris quotidianæ, cau
sa vero efficens ipsam febrem quotidiana
est scandescentia spiritus vitalis nostri a
ipsa materia peregrina & præter natura
ad quam expellendam & foras eijciendam
accenditur spiritus vitalis, vnde febr
quotidiana ortum habet, purgatis hisc
excrementis & roborato ventriculo vt be
ne optime digerat & coquat curatur om
nino febris quotidiana vt sequenti capit

arissime docebitur.

Curatio febris quotidianæ.

Caput V.

Febris quotidiana vt capite superiori demonstratum est cum dependeat materialiter ex excrementis digestionis ventriculi deprauatæ in euacuatione horum excrementorum eius cura consistet & in corroboratione ventriculi vt deprauata eius coctio & digestio corrigatur euacuantur autem excrementa talia qualiaque sint solo puluere hæmetico, & loco metallorum vel mercurio præcipito rubeo & oleo tartare dulcificato & spiritu viui qui omnes spiritus aquæ fortis extinguit & radicitus perdit ita vt præcipitatum istud rubeum sit omnino dulce sudorificum potius & roborans, quam tharticum in his, solis consistit tutissima iucundissima cura febris quotidianæ, inde roborandus est ventriculus aqua bellatitia cinnamomi ambarisata & mosta sumendo per octo dies summo mane ieiuno ventriculo cochlearia duo aquæ cinnamomi & vt Medicinæ candidati possint perfectissime & tutissime ad curam huiusce febris quotidianæ peruenire, & ægros sic tutissime & iucundissime solari queant

medicamenta antea præscripta, & nom
nata ad normam & legem præscribend
rum medicamentorum sic reducam.

℥ Pulueris hæmetici spagirice præp
rati grana sex conseruæ violarum ʒb. mi
ce fiat bolus detur mane ante paroxisma
tribus aut duabus horis & post tres hor
sumat iusculum sub conditum vel ♃ cr
ci metallorum grana octo, conseruæ vi
larum ʒb. misce fiat bolus detur mane
pulueris hæmetici seruato eodem reg
mine & custodia artis. Vel ℥ arcani c
rallini seu mercurij præcipitati rubei ʒ
conseruæ violarum ʒij. misce fiat bol
detur vt reliqua supra dicta medicamen
seruato eodem regimine, & sic curabit
radicitus febris quotidiana, sine vlla al
phlebotomia quæ valde est periculosa,
damnosa penitus, cum vires destruant
& labascant emissione sanguinis, & sp
ritus deinde uitalis infirmatur & debil
fiat vnde impotens fit ad debellandu
morbum. Vnde peccant omnes Medi
qui antequam purgent & euacuent excr
menta præter naturam in corpore latitan
tia, primo mittunt sanguinem deinde pu
gant, & sic infirmant & debilem reddu
spiritum vitalem nostrum ita vt impoten
fit ad debellandum morbum & ad euacua
da illa excrementa quæ expellenda sunt
ita vt etiam infirment purgationem qui

ırgatio & euacuatio excrementorum
ɔn fit niſi cum ſpiritu vitali robuſto &
rti vnde in mortuis & moribudis non
ɔerantur medicamenta cathartica cum in
s abſens ſit ſpiritus vitalis, & debilis ſit
alde in moribundis perpendant ergo me-
ci quantum noceant in celebranda phle-
otomia omnibus in morbis ſine vlla cõ-
deratione adhibita, an ſanguis turgeat,
: nimis copioſus ſit, ita vt mitti poſſit,
ne vlla virium proſtratione in febribus
ıim intermittentibus excrementa quæ
:brem excitant & accendunt non latent
ı venis, ſed extrauaſata ſunt quocirca
hlebotomia nullo pacto prodeſt imo
ıultum nocet cũ ea infirmentur vires, &
ıateria peccans extrauaſata ſæpe ſæpius
ıtrauaſetur, & in venas perducatur aut
ıltem accreſcit, vnde ex intemittente
ebre fit continua ſæpe ſæpius, ex errore
Medici deprauate medentes.

Sudorifica vltimo præſcribenda ſunt
rt abſoluatur penitus cura febris quoti-
lianæ nam ſæpe ſæpius excrementa cau-
antia febrem viſcoſa ſunt & tenacia ita
rt non ſequi valeant medicamenta cathar-
ica attenuanda itaque fiũt prouocato ſu-
lore, ſudorificum Iouis antea præſcriptũ
ummum eſt in curatione febrium omn iũ
ırcanum itaque præſcribendum eſt ad
ɜrana ſex, aut octo cum ʒj. aquæ cardui

benedicti, aut vlmariæ, & ſtatim ab a ſumptione iſta cooperiendus eſt æger, omni arte adhibita, prouocandus eſt ſu dor, per tres aut quatuor dies ſubſequen tes, iterata doſi, huiuſce ſudorificis me dicamenti & ſic Deo dante curabuntu omnes febre quotidiana laborantes.

De *febre tertiana.*

Caput. VI.

Febris tertiana non à tale.

FEbris tertiana ea ratione dicitur tertia na, quod tertio quoque die redeat eiu paroximus, aſſerunt Galenici febrem hã ex bilioſo humore putente in ventricul vel in meſenterio ortum habere, at quo de pituita diximus, idem de bilioſo hu more enarrare poſſumus cum in corpor humano non detur talis humor, nam ſ quod in corpore flauum & amarum repe matur non eſt bilioſus humor ſed eſt ſco ria & recrementa chyli qui dum ab inte ſtina percolatur in venis meſeraicę quoad remanet in inteſtinis potiſſimum craſſio ribus flauum eſt & amarum & excremen ta craſſiora colore flauo tingit & euacua tur vna cum ipſis, quod autem ſubtile eſt & tenue, cum ſero ſanguinis tranſit & euacuatur tandem per renes in veſicam

a cum vrinis & tingit vrinas colore fla-
, & tamen vrinæ non amarescunt quod
aror illius scoriæ mitteſcat, sale vrinæ,
non appareat, eo quod sal prævaleat si
ro illa scoria & recrementum chyli in
estinis copiosum remaneat transit ali-
ando in ipsas venas meseraicas & ob-
uit ipsas, & aliquando etiam in hepar
um & inficit ipsum sua tinctura vnde,
erus prouenit si vero putrescat magna
insigni putredine, febris continua hinc
itur, si vero in ventriculo mesenterio
inteſtinis putrescat minima putredine
nc febris tertiana ortum habet, nam in
uacumque corporis parte si recrementa
gestionis extinguãtur, & copiosa & in-
gni putredine corrumpantur magnum
rchœo nostro facessunt negotium & ir-
ant summopere ipsum Archæum ita vt
ntinua sit eius scandescentia donec ex-
ulerit ipsa foras recrementa, tunc quies-
t Archæus & cessat febris. Vnde horro-
s rigores tremores sudores & reliqua si-
ilia symptomata quæ febres omnes so-
nt concomitari, sunt ab Archæo nostro
ui omnia hæc excitat, ad deuincendum
expellendum hostem suum, & non ces-
at ab his motibus donec vicerit hostem
ium febris ergo tertiana est ab excremen-
o digestionis ventriculis, quod à ventri-
ulo, sæpe sæpius transit in mesenterio

Excrementa corporis irritant vitalem spiritũ.

Febris tertiana simplex quid.

ibique etiam ac in ventriculo ponit sede
suam ibique putrescit & secundum grad
putredinis febrem continuam accend
vel duplicem tertianam vel simplicem
Vnde febris tertiana simplex definis po
est scandescentia & irritatio Archæi, a
excremento amaro & flauo digestioni
ventriculi, quæ tertio quoque die sole
superueniri quod Archæus noster dur
pugnauerit contra hostem quiescat à pug
na vno integro die vt reparet & refocille
vires in pugna deperditas. Vel quod re
crementum expugnandum vno integr
die copiam suam accrescat adeo vt iterun
potens sit, & capax ad agrediendum Ar
chæum nostrum ad pugnam, & ideo ter
tio quoque die redit paroximus febris ter
tianæ, nam causa materialis febris tertia
næ quæ est recrementum illud supradicti
digestionis ventriculi, non est omnino
& radicitus extirpatum & deuictum qui
si esset deuictum & superatum ab Archæo
non amplius rediret febris quia esset om
nino curata, sed redit tertio quoque die
donec superetur, hoc euidens signum est
non omnino superari, sed per integrum
diem cessat febris hoc signum clarissimum
est recrementum illud paucum remanere
& minima in quantitate, adeo non sit ca
pax, & potens irritare Archæum vt febris
continuetur, vel signum est Archæum

in pugna laſſatum eſſe & fatigatum adeo vt ceſſet à pugna donec vires ſuas collegerit & repararit, & tunc temporis redit pugna, & iterum incipit ſcandeſcentia & irritatio Archæi, donec tandem vicerit omnino hoſtem ſuum, & hæc dicta ſint de febre tertiana quæ veriſſima ſunt, & medicamentibus omnibus medicis veriſſima reperientur, & eius cura ſequenti methodo tutiſſima & certiſſima, veriſſima etiam cõperientur, nam ſi falſa eſſent hæc omnia, certe & eius cura non ſequeretur tuta & certa, nam curatio febris tertianæ ſequitur eius veriſſima notitia ignoti enim non datur curatio morbi.

Curatio febris tertianæ.

Caput VII.

CVratur febris tertiana tutiſſime & iucundiſſime ſi cauſa eius materialis & occaſionalis foras euacuetur ex partibus in quibus ſolet ſtagnari euacuatur autem iſtud excrementum ex locis in quibus reſtet, vomitu potiſſimum, & ſudoribus potenter elicitis. Vomitu præſertim purgatur ventriculus ab excrementis omnibus ſuæ digeſtionis, vnde & vomitu curatur & quotidiana febris, & tertiana quod cauſa materialis horum febrium vomitu

foras expellatur vnde & per se ab ipsa natura & ab Archæo sanitatis nostræ œconomo curantur hæ febres solo vomitu, vnde Archæus excitat vomitus copiosos quibus excrementa illa amara & flaua & viridia reijciuntur ex ventriculo & curatur certissime febris tertiana, & quotidiana solo illo vomitu. modo roboretur ventriculus & eius coctio quod multi consecuti sunt. potu vini optimi, & meri, & alij aqua cinnamomi : vomitus ergo excitandi sunt in curatione febris tertianæ. Tutissime autem excitantur pulvere hæmetico & croco metallorum ad grana sex aut octo propinato, cum conserua violarum & tribus subsequentibus diebus summo mane duabus aut tribus horis ante paroxismum excitandus est vomitus hisce medicamentis exhibitis & à tali triduani purgatione roborandus ventriculus assumpta ante pastum aqua cinnamomi vel vino hyppocrato. Sufficienti in quantitate deinde sudorifica propinanda sunt, sudorificum coralli & margaritarum summum est arcanum in curanda febri tertiana, & sudorificum Iouis, sumuntur hæc sudorifica ad ℈j. vsque ad ʒb. in aqua cardui benedicti & vlmariæ, & à sumptione horum sudorificorum collocatur æger in lecto optime coopertus, & elicitur sudor omni arte adhibita per sex aut

octo dies ſummo mane ieiuno ventriculo iterata doſi ſudorificorum. Sudorificum coralli & margaritarum ſic præparatur ℔ coralli optimi ℥iij. margaritarum tantumdem antimonij crudi etiam æqualem quãtitatem ſalis nitri optimi, ad pondus omnium miſceatur hæc omnia optime, & vaſe teſtaceo fictili & forti comburantur admoto igne deinde igniantur per tres horas in fortiſſimo igne, vltimo ponantur in aqua communi & bulliatur vt priuentur à sale nitro combuſto, puluis perquã optime edulcoretur & ſiccetur & tandem vltimo coicinetur addito tantundum nitro, & vltimo edulcoretur aqua communi ſiccetur & reponatur in vſus doſis eius eſt ʒb. ad ʒj in aqua cardui benedicti & ſic curantur febres omnes tertianæ ſudorifico iſto præparato, quod corpus totum perfectiſſime emundat & ab excrementis liberat & ſic ſcandeſcentia archæi ceſſat & quieſcit omni ex parte, cum contrarium & inimicum nihil inueniat in corpore, & hæc veriſſima & abſoluta cura febrium tertianarum.

De febre quartana.

Caput VIII.

QVartanam febrem curare ignorant Medici vulgares & perinde arguere possumus ab ipsis etiam ignotã esse: nã cũ asserãt febrẽ hanc omni ex melancholico humore quem nullo pacto admittimus in corpore humano nam qui reperitur in liene sanguis non est melancholicus humor, sed verus sanguis & humor alimentitius qui in liene deportatur vt attenuetur & perficiatur in verum humorem alimentitium, vnde tot arteriæ sunt implantatæ ipsi lieni vt copiosus spiritus vitalis & turgens qui in liene residet attenuet hunc humorem crassum & perficiat in verum & legitimum alimentum corporis nostri vnde vere si non detur in corpore humano melancholicus humor, quod probatu facillimum est vere quartana febris non dependebit ex melancholico humore: melancholicus autem humor non reperitur in corpore humano, constituens corpus humanum cum melancholicus humor in resolutione vltima corporis humani non reperiatur, nec etiam in prima compositione reperiatur: omnes etiam partes & singulæ nutriuntur alimento homogeneo

Arteriæ multæ in liene cur implantatæ.

& similiari qua calore suo natiuo, & Archæo conuertunt alimentum ibi demandatum per venas, & canales & cibos naturales in suam ipsam substantiam, quæ similiaris est, & homogenea omnino, sic etiam alimentum erit homogeneum, & perinde non video in corpore humano, reperiri posse quatuor humores. cum omnia sint similiaria & homogenea & nutriantur similibus homogeneis & similaribus sunt quidem excrementa varia & distincta secundum varietatem & distinctionem digestionum variarum in corpore humano vbi quod sunt partes, tot etiam sunt digestiones in quibus omnibus fiunt excrementa ab Archæo expellenda, alioquin pariunt morbos quia quicquid expellitur ab Archæo illi statim peregrinum est & inimicum& vt statim foras expellatur bellum indicit Archæo, vnde morbus fit nã bellum Archæo nostro ab excrementis indictum morbus est.

Vnde in quartana febre, excrementum quod producitur in renibus, in liene, & in hypochondrijs materialiter & occasionaliter producit quartanam febrem nam Archæus harum partium lacessitus & irritatus ab excrementis illis quæ sæpe sunt crassa viscosa & tenacia scandescit & auget calorem suum vt ipsa excrementa expellat & cum expellere nequeat propter vis-

cositatem tenacitatem quam habent quiescit à labore suo duobus integris diebus & quarto quoque die aggreditur hostem & excrementum illud donec tandem expulerit foras repetitis illis aggressionibus quæ paroxismi dicuntur à græcis, & expellere nequeat Archæus hæc excrementa fit incurabilis febris quartana & moriuntur quartana febre ægroti cum excrementa ex quibus producitur febris illa expelli nequeant ab Archæo nostro vitali, nam sæpe ego vidi quartanam febrem ab vlcere Renum productam, quod cum curari non potuit nec purulenta eius materia omnino deuinci & abstergi, ideo febris quartana oriebatur quod quarto quoque die Archæus vitalis agrediebatur hostem vt ipsum expelleret. Quarto autem die solum aggrediebatur hostem quod tanto spatio dierum ageret, vt virida in antecedente paroxismo dependitas refocillaret & recuperaret, vel vt antea dixi quod excrementum irritans & suscitans Archæum ad prætium semi victum esset, & adeo deperditum vt amplius Archæum irritare nequiret & perinde Archæus etiam Archæus lassatus à pugna cessabat, donec tãdem excrementum non adhuc penitus deuinctum conuocatus copijs & viribus auctum esset quantitate, & perinde iterum de nouo hostem suum vitalem spiritum ag-

grediebatur & sic quarto quoque die redibat febris, & redit adhuc in similibus casibus, si autem magna & copiosa sunt excrementa in ipsis hyppochondrijs adeo vt potentissime agrediantur Archæus tunc temporis febris quartana continua, quia Archæus continuo aggreditur, forti & valida pugna, ita vt vincatur, aut vincat.

Sunt & aliæ febres quæ quinto, sexto septimo, quoque die, decimo qninto, aut singulis mensibus, repetunt paroxismos suos & agrediuntur Archæum nostrum & ipsum irritant & id fit ex excrementum variis, quæ in varijs corporis nostri partibus ex digestione vltima alimenti earum partium producuntur quę statuto illo spatio copia sua Archæum aggredi possunt & ipsum irritare, & sic febrem quintanam sextanam septimanam menstruale, & similem excitare possunt de quibus omnibus febribus non est opus peculiaria capita inscribere, cum ad normam & legem quartanarum febrium reduci quent & similibus curari possint remedijs vt capite sequenti clarum & manifestum ostendemus,

Febres quintanæ sextanæ & alię vnde sint.

De *curatione febris quartanæ.*

Cvpvt IX.

Vnde febris quartana difficulter iuratur.

DIfficile admodum curatur febris quartana quod eius cura dependeat a euacuatione excrementorum viscosorun & tenacium quæ in liene renibus & hyp pochondrijs continentur quæ lacessun & irritant nostrum vitalem archæum vn de virtus cathartica medicamentorum e vegetabilibus exorta & deprompta , no peruenit ad has partes nisi multum dimi nuta & deperdita , quia in ventriculo i inteſtinis venis meseraicis & hepate virtu eius perditur & euanescit propter coctio nem & alterationem quam patitur medi camentum his omnibus partibus antequ deueniat ad renes & hyppochondria quo circa raro curatur febris quartana & si cu retur , curatur tarde ab ipsis medicamenti ex familia vegetantium ortis : at citissim curatur & iucundissime ex mercurio spa gyrice præparato præcipitato rubeo dulc qui à paracelso nominatur diaceltetasson vel arcanum corallinum , vt ocultet eiu arcanum , & miram eius proprietate ad curandos quoscumque morbos & præ cipue caonicos & longos , & curatu diffi ciles , sumitur hoc medicamentum ad 3b

cum

um pauco vini, vel conserua violarum
ut buglossi & cooperitur æger in lecto
erquam optime & sudat & vna soluitur
ius alunæ sed lente & valde pigre, at vri-
næ & sudores copiose eliciuntur, anti-
monium etiam catharticum & sudorificū
tiam curat febrem quartanam sumitur an-
imonium purgatiuum veluti puluis hæ-
neticus vel crocus metallorum vel flores
ntimonij correcti sale gemmæ ad grana
cto cum conserua rosarum & per tres dies
erata dosi assumitur seruato regimine &
ustodia artis deinde transactas hisce tribus
iebus sumitur sudorificum Iouis, vel an-
monij Iouis ad grana decem antimonij
ero ad ʒb, cum aquis sudorificis, vlma-
æ vel cardui benedicti & scabiosæ & su- Emplastrum
at æget per octo dies repetita dosi in le- curans febrū
o optime coopertus & sic curatur per- quartanam.
ectissime febris quartana nisi sint vlcera
interioribus visceribus, quæ nisi cu-
ntur febris quartana curari non potest
hoc valet summopere sequens empla-
rum ℔ ceræ albæ ℥iiij. therementinæ
ij. gummi elemni & tucamacæ spiritu
rtari rectificato dissolutorum an ʒiij. olei
mariſci ℥b. essentiæ saluiæ ℥j, essentiæ
binæ ʒij. pulueris iabasci optimi ℥ib.
roci martis ʒj. salus armoniaci & salus
rtari an ʒj. misceantur omnia & coquà-
r in emplastri consistentiam quod extē-

detur super alutam & applicetur part
dolenti & scirrho affectæ, & vtatur sæp
mercurio dulci rubeo superius præparat
& sic iucundissime curabitur febris quar
tana etiam ab vlcere inferiori prouenien
te: nisi vlcus sit valde profundum & ve
tus.

De febre continua simplici.

Caput X.

Febres ardentes & continuæ dependen
ab hisdem causis occasionalibus & oc
cidentalibus ac febres intermittente: dif
ferunt tamen in hoc solo, quod causa ma
terialis & occasionalis febrium intermit
tentium sit pauca & minima in quantitat
irritet archæum vitalem nostrum at in fe
bribus continuis causa materialis sit ma
xima in quantitate, & potentissime irrite
& lacessat archæum nostrum adeo vt eti
potentissime scandescat archæus in ho
stem seu in materiam hanc occasionale
vt expellat ipsam, & somnium est, mate
riam febrium intermittentium extra vena
& arterias esse & materiam febrium con
tinuarum esse in venis ipsis & arterijsno
nego quidem in uenis ipsis esse posse, at
tamen etsi sit in venis æque febris inter
mittens hinc oriri potest, modo sit mini

ma in quantite : & minime agat in ar-
chæum ac continua , si maxima in quan-
itate contineatur & potentissime agat in
rchæum : quæque etiam sæpe oritur ex
ıateria extrauasata modo sit potens , &
ortis ad archæum irritandum vt conti-
uo scandescat in hanc materiam donec
xpulerit & vicerit ipsam : quod autem
:bris continua , sit continua scadescen-
a archæi nostri vitalis in materiam ali-
uam peregrinam & vitæ inimicam hinc
ıanifestissime colligitur imo clarissime
ıanifestatur quod post mortem nulla de-
ır febris quia nullus datur vitalis spiritus
nihilominus tamen datur copiosissima
ıateria febribus , quæ cum non habeat
chæum vitalem ad ipsum irritandum
eo nulla post mortem datur febris quia
ıllus datur spiritus , seu vitalis archæus
l ipsam irritandam vt scandescat & in-
ımmetur & fiat hinc febris : & sic pari
odo nulla datur intermittens febris post
ortem , quia nullus etiam datur spiritus
talis vt tunc temporis scandescat & in-
ımmetur ab ipsa materia febrili , & pe-
grina , quæ tamen copiosa remanet in
rpore post mortem. Miror ego quod in-
:nium Galeni satis quidem acutum in
ultis rebus Physicis hoc non animaduer-
rit at corrigendam febrium suam defini-
onem , calorem præter naturam ex pu-

Febris continua quid sit.

tredine ortum : cum putredo copiosior f
post mortem quam in ipsa vita , & tand
cessat calor ille præter naturam post mo
tem , vnde arguendum est, calorem illu
non esse & dependere ex putredine , se
ex spiritu vitali nostro , cum cessante
absente spiritu calor etiam ille præter n
turam cesset & abeat vna cum spiritu vit
li nostro vnde nulla datur febris siue
intermittens siue continua nisi ab spiri
vitali irritato , & inflammato , à cau
materialibus præter naturam in corpo
existentibus quæ si magnæ sint & pote
tes , potenter etiam irritant vitalem nost
spiritum, vnde oritur febris continua q
continuo irritatur spiritus noster vitali
ab ipsa materia præter naturam quæ
excrementum digestionis partium na
alimentum futurum partium , ita dig
& percoqui non potest sine residuo aliq
excremento , quod quidem nisi expellat
sit naturæ nostræ , & parti inimicum
qua residet , vnde tanquam inimicum
tæ nostræ insidiatur & archæo vitali vn
scandescit spiritus , & fit inde actio mo
bosa si hæ rationes non sal luminis hab
ant , vt hanc doctrinam firmam & cert
stabiliant miror valde cur non compre
dantur à Galenicis & ab erroribus n
nocent ipsos.

De curatione febrium prædictarum continuarum.

Caput XI.

Febres continuæ cum dependeant vt vidimus capite superiori ab excremẽ- s copiosis, & maximis, ex digestione imenti, in partibus ipsis nutriendis re- ecti in excretione & expulsione ipsorum crementorum tota febrium curatio tu- ssime residebit, nam si febres intermit- ntes omnes curentur excretione illa so- , & expulsione excrementorum, cura- ntur etiam febres continuæ cum hæ de- ndeant & oriuntur ab hisdem causis: blatis enim causis tolluntur & earum ef- ctus omnes: miror Parisiensum medico- m pertinacitatem curationem febrium fere morborum omnium in sanguinis issione larga & copiosa collacantium, m sæpe sæpius causa morborum & po- simum febrium tum continuarũ& inter- ittentium non resideat in sanguine, imo rtus & proprietas curandi morborum nnium sanguine collocetur cum archæ- vitalis sanitatis œconomus, & mor- rum omnium curator in sanguine resi- at, eo sublato & larga manu effuso, unditur etiam vna cum sanguine vita-

Febres continuæ quę via.

lis spiritus vnde vires tolluntur & diffunduntur & perinde tota totius corporis natura debilis admodum fit & curatio etiam morborum omnium quæ ab ipsa natura dependet, euanescit ita vt loco illius subsequatur mors, aut incurabilis morbus: non ergo sanguis mittendus nisi cum summa prudentia in plethoricis corporibus & sanguine turgentibus nec in febribus continuis, & multo minus in febribus intermittentibus quæ sola purgationine & sudoribus copiose elicitis curarantur tum ab ipsa natura tum ab arte, medicamentum purgans quo vti solemus ad febres omnes curandas, est antimonium præparatum quacumque præparatione, sed præstat puluis hæmeticus, deinde mercurius dulcis & mercurius rubeus præcipitatus & oleo tartari dulcificatus & spiritu viui, sudorificum Iouis & solis deinde subsequantur. ad perfectissimam curam febrium omnium his solis medicamentis tolluntur obstructiones omnes partium, & saburra excrementorum omniũ ex omnibus partibus, vnde perfectissima & tutissima hinc datur cura febrium omnium tum continuarum in termittentium.

de febribus continuis cum maligna qualitate coniunctis.

Caput XII.

Dantur febres maculatæ & purpureæ quæ ad inſtar peſtis graſſari ſolent per totum orbem & dantur febres caſtrenſes quæ caſtra depopulantur ac peſtis & contagioſæ ſunt nec vllas maculas in cute habent, ſed lentæ ſunt admodum, & dolore capitis & cum nauſea fere perpetua, & appetitu deiecto ægrotantes milites mire affligunt, non eſt febris ardens & calor ſummus, imo mittis & fere naturalis ſed vires admodum proſtratæ ſunt & debiles & letargica ſunt, ægrotantes & cum ſopore ſummo ſtertunt & moriuntur cum ſopore illo hæ febres omnes & ſimiles dependent ab excrementis viſcidis & tenacibus quæ relinquantur tum in ventriculo meſenterio, & ſæpe ſæpius in cerebro unde ſopor, & ſomnus letargicus: contagioſæ ſunt & malignæ quia excrementa illa ex putredine inſigni & particulari ſuſcipiunt & inducunt malignam & peſtilentem qualitatem: quæ eſt aura & vapor tenuis & ſpirituoſus fracidus cuius natia hæ febres contagioſę ſunt & peſtilentes ac malignæ, quæ florem ſanguinis

Febres caſtrenſens quales ſint.

& tincturam ad cutem euehunt ac sublinunt vnde maculæ illæ rubræ. violaceæ ac nigræ in cute apparent quia archæus sanguinis vapores illos tenues spirituosos sanguinem penetrantes, & inficientes sua maligna qualitate ad cutem amandat vna cum portione sanguinis infecta, ita vt si fit multum infecta nigri sunt caloris maculæ, si vero minus violacei sunt coloris, si vero adhuc minus rubri & sanguinei sũt coloris, sed essentia & quidditas harum febrium est scandescentia archæi vitalis nostri, ab excrementis viscidis & tenacibus maligna qualitate tenui & spirituali præditis ratione cuius malignæ sunt & contagiosæ quia spirituali illa qualitate se communicant.

Proueniunt autem potissimum hæc excrementa ex deprauatis digestionibus quæ originem habent ex deprauata viuendi consuetudine & comessatione insueta & extraordinaria & cibis male coctis nullo sale conditio: sal enim confert multum ad optimam & laudatam digestionem tum ventriculi & aliarum partium vnde mal-

Sal confert ad longom vitam.

& cum ignorantia prohibetur sal ægroti & sanis summopere enim confert ad sanitatem imo ad vitam longuam, & qui nullo sale aut pauco vtuntur breuissime viuunt quia chylus ex sanguis qui ex sanguis qui ex cibis nullo sale conditi

rodu cutur facile putrescunt & in excre-
nenta corruptioni obnoxia abeunt, vnde
riginem habent febres populares & ca-
renses quia milites nullo sale condiunt
ibos suos & rustici etiam propter salis in-
piam edunt cibos suos pauco sale condi-
os vnde dum laboribus exercent corpus
anguis & alimentum vltimum facili via
bit in corruptionem vnde varij morbi
opulares ortum ducunt & si sal copiosum
sset & larga manu profunderetur populo
iutius viueret populus & milites facilius
elli labores tollerarent ac diutius dura-
ent nec morbis hisce castrensibus affli-
erentur quia sanguis & vltimum alimen-
um, quod ex cibis sale conditis produ-
eretur non ita corruptioni obnoxium
sset vt est illud quod ex nullo sale & in-
pido producitur sic panis sale conditus
alubrior est pane insipido, & salubrius
st sale uti in omnibus cibis quam nullo
ti sale: sal enim est condimentum cibo-
um omnium, & præseruat à corruptio-
e & arcet malignas omnes qualitates, &
estilentes vnde spiritus salis, & sal ipsum
empore pestis est summum arcanum.
Quocirca febres omnes pestilentes ma-
ignas, & contagiosas arcet quod corrup-
ionem insignem prohibeat, vt capite se-
quenti de curatione harum febrium cla-
issime demonstrabitur.

De curatione febrium malignarum & pestilentium.

Caput XIII.

Febres malignæ qua via curétur.

CVratio febrium malignarum & pestilentium dependet ab ipsa præseruatione, quæ enim præseruant ab ipsis febribus eadem etiam febres ipsas curant, ea autem præseruant ab ipsis febribus, quæ à corruptione vindicant unde sal primum locum tenet in præseruatione sic etiam in curatione res alias naturales antecellet, cum corruptionem omnem auellat sic sal vniuersale ad summam perfectionem deuectum & ad rubedinem conductū est vniuersale febrium omnium malignarum & pestilentium curatiuum & præseruatiuum, imo morborum omnium, cum omnes morbi qualescumque sint, generaliter loquendo sint à corruptione materialiter & accidētaliter, vnde si excrementa digestionum non corrumpentur non lacesserent archæum nostrum & perinde facili via foras expellerentur sine morbo, vnde non immerito exclamauit Philosophus hermes in sole & sale naturæ esse omnia non solum chymica, sed etiam quæ ad vitam nostram & salutem pertinent nam si archæus vitæ nostræ vigeat & be-

ne valeat, qui eſt verus noſter ſol & ſal naturale, & implantatum radicale noſtrũ vigeat, & floreat non poſſumus niſi feliciter beateque viuere & longiſſime durare cum felicitate. Qui ſcit ergo præparationem illam ſalis vniuerſalis habet arcanum ummum naturæ, cuius gratia, vindicatur à morbis omnibus, & diutiſſime & feciſſime viuit hoc enim ſolum eſt febrium mnium potiſſimum malignarum & peſtilentium præſeruatiuum & curatiuum einde ſubſequitur ſpiritus ſalis communis & vulgaris, ſal corallorum & margatarum antimonium pàrgatiuum & ſudoficum, ſal Iouis, & ſpiritus eius acidus, doríficum Iouis & ſudoríficum margarirum & corallorum hæc omnia curant bres has malignas & peſtilentes, & præruant ab ipſis, doſis horum omnium edicamentorum eſt ℈b. ad ℈j vſque ad . mercurius etiam dulcis ſpagyrice præratus & diaceltetaſſon Paracelſi quodeſt ercurius rubens præcipitatus & dulciatus oleo tartari & ſpiritus viui, ſunt ſſa & vnica ac vera medicamenta cathara quibus vti debet Medicus in caſtris, i graſſantur hæ febres malignæ & peſtlentes & ſpiritu ſalis in aqua communi ſale ipſo in iuſculis & cibis omnibus & curabuntur hæ febres.

De febre hectica.

Caput XIV.

FEbrem hecticam male dixerunt hecticã galenici quod in habitu resideret eius causa, non enim in habitu est sed in venis ventriculi exterioribus & in deprauata & læsa eius coctione vnde contabescit totũ corpus quia chylus est deprauatus, & hinc laudatus sanguis fieri non potest vnde non possunt opipare nutritu partes ab illaudato sanguine sic contabescunt, & marcescunt partes omnes & aridura afficiuntur insigni & melius conuenientius febris hæc aridura dici & nuncupari posset quam hectica febris, quod siccitate insigni, marcescant partes omnes, & humidum radicale partium omnium à calido naturali depopuletur, subueniente alio humido alimentitio in locum alterius depopulati, vnde febris hectica definiri posset, scandescentia & inflammatio Archæi vitalis nostri, ab excrementis viscidis & glutinosis ex læsa ventriculi coctione ortis quæ in parte connexa ventriculi amandatur ibique fortissime, ad hærent & sua forti & pontenti pugna ad hæsionẽ vẽtriculum lædunt & Archæum suũ irritant & inflammant vnde febris hecita &

continua, quæ nullo pacto in corde sedem primam habet sed in ventriculo, vnde exacerbationem & exasperationem habet, singulis digestionibus ventriculi & à passu excrescit, quod excrescat eius causa materialis ex digestione deprauata, vnde curatur solo lactis vsu eo quod lac encoctu facillimum reparet coctionem ventriculi & eius vires resocillet & sic ex eius cura, colligitur, quid sit hæc febris & vbinam locorum sit eius focus, & sedes, & vt diaria & ephemera febris vno solo die perdurare ex deprauata ventriculi digestione simplici dependet quia peracta digestione cessat vel vomitu facto, sic febris hectica, continua est diaria ex pertinaci excremento circa ventriculum & viscido & tenui ortum habens quod continuo ledit coctionem ventriculi, & continuo irritat & accendit Archæum ventriculi vnde febris hæc lenta continua quæ perperam hectica dicitur; est vere potius diaria continua, quia ab hisdem causis materialibus dependet & originem habet nam si coctio ventriculi & digestio reparetur & euacuentur illa excrementa ventriculi digestionem lædentia facili via curatur hæc febris vt & diaria, vt sequenti capite manifestissime declarabitur.

Febris hectica est diaria continua

De curatione febris hæcticæ.

Caput XV.

FEbrem hecticam fixam & permanentem quæ diu longoque tempore Archæum noſtrum vitalem exercuit, incurabilem fecerunt antiqui, quod eius materia adeo compacta & afixa fuerit, partibus quibus adhæret, vt nullis medicamentis erradicare ipſam valuerint ſignum euidentiſſimum eos ipſos ignoraſſe & naturam & eſſentiam febris hæcticæ, & locum & ſedem eius, noto ibi rationes adferre in ipſos quia capite præcedenti ſatis admodum clare declaraui, & ad huc præſenti capite modo curam ſolidam & abſolutam oſtendam etiam & declarabo.

Curatio vera febris hecticæ.

Curatur ergo febris hectica quocumque ſit in gradu, mercurio rubeo dulci ſuperius citato eius enim virtus eſt & proprietas excrementa hæc omnia ex quibus originem habet hæc febris radicitus extirpare & ventriculum roborare, nihil enim aliud habemus, & optare debemus, ac curationem abſolutam febris hecticæ; quam roborationem ventriculi, vt bene coquat & digerat, & extirpationem excrementorum viſcidorum & acrium à quibus læditur coctio, & digeſtio ventricu-

:hoc autem solum medicamentum hæc
uo feliciter peragit : nam per sudorem
: per lentam purgationem quibus dota-
ur hæc excrementa expurgat quibus ex-
urgatis statim natiuus calor, seu Ar-
hæus ventriculi roboratur & vires acqui-
it vnde redit coctio & digestio ventri-
uli chylus laudatus generatur & ex chy-
o laudato sanguis optimus producitur &
x sanguine optimo, vltimum alimentū
artium singularum inde peragitur & sic
artes omnes reficiuntur & tabes & sicci-
as ac tridura euanescit. Datur etiam &
liud medicamentum stupendum & mire
fficax ad curandam hecticam scilicet bu-
yrum margaritarum quod sequenti me-
hodo paratur habeatur iu promptu ace-
um pulueris hæmetici rectificatum &
b aquosis substantijs & insipidis vindica-
um, hoc aceto rectificato dissoluantur
nargaritæ optimæ, dissolutio distilletur
d siccitatem & quod inde distillatur in-
ipidi saporis proijciatur, & quod aci-
li vltimo profluit cohobetur & super
nargaritas in fundo restantes proijciatur
& hoc fiat quater aut quinquies, de-
nde habeatur spiritus vini rectificatus &
n eo dissoluantur margaritæ iam ab ace-
o antimoniali, seu pulueris hæmetici
dissolutæ & clarificetur dissolutio, & fil-
tretur, & quod clarum & limpidum est

distilletur margaritæ in fundo restante
siccæ & aridæ iterum dissoluantur spirit
vini iam distillato ab ipsis margaritis
non infirmetur & hoc fiant ter quater do
nec margaritæ spiritu vini dissolutæ no
relinquant feces quæ semper sunt sepa
randæ per filtrum ab ipsa dissolutione
quinta aut sexta dissolutione habebi
margaritas dissolutas quæ frigido conge
lantur & calido dissoluuntur veluti buty
rum, & dicuntur butyrum margaritas dis
solutas quæ frigido, congelantur & ca
lido dissoluuntur veluti butyrum, & di
cuntur butyrum margaritarum, cuius do
sis est 3b. ad 3j. iusculo optimo, aut i
lacte tepido recenti ex mamma extracto
ad curationem febris hectices intra mer
sem: quæ referuntur de vsu lactis & d
balneo aquæ dulcis tepidæ ad curation
febris hecticæ parui sunt momenti & cō
firmatam & diuturnam febrem hecticam
curare non possunt conferunt quidem
prosunt, & consulo his vtique reliqu
alijs supra citatis medicamentis.

Balneum aquæ dulcis & lactis vsus parum confert hecticis.

Conclusi

Conclusio huis operis.

HAbes amice Lector quicquid de morbis humanis dici potest & ne mireris Galeni & Hyppocratis sententiam & opinionem non sequar amicus enim Galenus & Hyppocrates sed magis amica veritas, & vt ex Hyppocrate ipso didici in inquisitione rerum Physicarum, plus ponderis esse rationem quam anthoritatem, decutus sum hac in parte rationem meram & ipsam veritatem quam didici ex anatomia ipsa rerum omnium, ne me quæso existimes vanum & superbum hominem quum Galenum & Hyppocratem diuinos quasi Medicinę Authores & artis nostræ procereres erroris & inscitiæ vt ita dicam arguam simulem & accusem cum causas morborum non nouerint nec eorum curationes seculum eorum virorum etsi oculorum & doctorum fuit sæculum tenebrorum & ignorantiæ, tam vero sæculum nostrum est sęculum lucis & gratię, Spiritus Sanctus à quo procedit omne donum scienę, iam nobis Christianis plus spirat, quam hominibus antiquis paganis & Deũ non credentibus Deum enim non nouerunt antiqui & perinde naturam, eius opus noscere, & intelligere non potuerunt quocirca non mirandum est si iam prę-

Cur Galenus & Hyppocrates nõ mouerunt causas morborum.

ti hoc in sæculo eorum errores & tenebræ manifestentur

Deus enim non patitur amplius veritatem ipsam delitescere, & vt ipse veritas est, & lumen & se ipsum veris Christianis manifestat sic & veritatem & eius lumen non diutius delitescere patitur, non enim erant digni antiqui authores, tanto spiritus Sancti dono vt naturam ipsam noscecerent, cum eius authorem vilipenderent & ipsum glorificare nollent.

Si quid ego supra ipsos luminis habeam illud non ex me est, sed ex Deo solo, qui me vas indignum elegit, vt annuntiem hominibus veritatem quæ in lumine naturæ se manifestat, & quæ tot sæculis occultata, & in tenebris sepulta remansit Reges, principes, & huiusce mundi moderatores omnes admonitos velim vt veritatem hanc amplectentur, & ipsam docere cogant in scholis ipsis, nec Doctrina vetus & antiqua vt tenebris inuoluta & falsitate, ipsis noceat amplius, si enim Philosophia & Medicina falsis dignatibus delibutæ, doceri pergantur, non solum populus sed & Reges & principes populorum multum nocumenti inde percipient quod si ægretur non rite & vt decet curabuntur sed in ipsos grassabitur morbus & dura in ipsos cudetur hæc faba, & mors subsequetur immatura: prospiciant ergo

eges & principes tanto malo cui reme-
um asserere non est possibile, nisi Philo-
phia & Medecina Vniuersaliter corri-
antur, & aliter doceantur & id fateri po-
st authoritate Regum & principium nam
expectetur communis hac in re Philo-
phorum & Medicorum sensus & animus
non continget vnquam, quia tot capi-
tot sensus nec omnibus arridet disqui-
tio veritatis, magis illis placet antiquus
ror quam noua & recens veritas adeo
lis arrident & placent prænauseæ ostæ
ua ratione fieri potuit inquiat ipsi, vt tot
omines tanto genio & ingenio præditi
anc veritatem non animaduerterint &
c soli genio & ingenio inferiori manife-
ata sit, vanitas vanitatum & omnia va-
itas quod tibi veritas videtur, merum
st summum, vel melancholiæ ortum &
erum spectum vel spiraculum quo delu-
us & facinatus quæ tibi in mentem ob-
eniunt, & occurrant Apollinis ipsius
Draculũ existimas, & reliqua cuncta me-
is tenebris inuoluta & falsitatis inuolu-
ris obtecta prædicas, collige sensus &
nosce te ipsum, homo es & perinde men-
lax, sicque quæ vera existimemus, pura
nendacia experientur reliqui: sic in me
nsurgent superciliorum nonnulli quibus
uto & consulto respondes me per quin-
decim annos per animũ voluisse quod iam

in lucem editurus sum, & ostendisse mu
tis amicorum an probarent vel quid c
nouitate ista, censerent probarunt nonu
li, alij vero improbarunt coarctius tam
vicit me veritas ipsa rerum omnium fo
tissima quam vbique cernens & expertu
cogor hoc opus in lucem edere, fauean
qui veritatem amant, reliquos non mo
ror.

Laus Deo.

VNIVERSALIS SAPIENTIAE.

LIBER QVARTVS.

In quo sunt varia ac distincta arcana chymica, ad aurum & argentum & mercurium extrahendum ex metallis imperfectis, authori dono data à variis chymicę operatoribꝰ qui per experientias multas hæc arcana didicerunt.

Authore Petro Ioanne FABRO Doctore Medico Monspelienſe ac Regis Chriſtianiſsimi Ludouici XIV. conſiliario ac Medico ordinario.

Deus dat ſcientiam ad eius gloriam eccleſiaſtes XXXVIII. Deus dedit hæc, & dabit vltra.

AD LECTOREM BENEVOLVM.

CARISSIMÆ Lector secreta hæc & Arcana, ad aurum & argentum faciendum apposui, & tibi consecraui non vt à me verissime experta sed tãquam rationi consentanea & secundum rationes & normas ac fundamenta artis Chymicæ vera, nolo enim vos in expensas conijcere, loco auri & argenti conficiendi crumenas vestras & scrinia auro & argento deplere, & vos penitus emungere ab his & tempus perdendi & cosumendi occasionem vobis exhibere, hæc enim non est mea intensio sed si qui vestram reperiantur qui Arcana Chymica ad experientiam exponere cupiant, id melius & rationalibus aurum & argentum expendunt & cum fructu hæc Arcana ibi exposita experiendo, nam vt aliquid fructus & emoluenti habeamus & Chymicæ arte, necesse

est vt metalla siue pura siue impura in salem purum conuertamus nam hæc salis tantum metallica sunt nobis vtitia vt tingamus, Arcana autem in hoc præsenti libro exposita, ad id tendunt omnia, vt metalla & reliqua minera-lia omnia in salem purum & fusibilem conuertantur, & sic proficies in arte Chymica, ne me vituperabis sed laudabis, nolo enim v aliquid tui expendas in vanum sed in emolumentum proficiuum vale & me ama. Quicquid enim est Arcani in Doctrina Chymica est metalla conuertere vt vt dixi in salem fusibilem, & hunc cum spiritu qui conuersionem metallorum in salem fecit, volatilem facere, & volatilem fixum & hunc fixum iterato volatilem facere, & hunc iterum fixum facere donec tingat & perficiat in lunificum vel solificum, hoc enim est soluere & coagulare & totam artem sic perficere & nihil verius in arte est Deo ipso teste.

ARCANVM PRIMVM.

INCTVRA
IXA SOLIS AD
Lunam optima.

AVri & veneris an. partes ęquales & funde simul in crucibulo forti & extende in laminas tenues & cimenta cum parte antimonij & cinabrij; j. lapidis ematitis vitrioli comuni acti, salis communis præparati an. oli armenici ʒ ß. lapidis azurij ger-i ʒ ß. reducantur omnia in puluem nuissimum & hoc puluere stratum stratum in crucibulo forti cimenta ebecclerij per 12. horas deinde ab-laminas & funde, & quod ex venene-nescit in fumum quod ex pondere scitur repetito ex noua venere recēti ino extracta, & iterum fac laminas nenta iterum per 12. horas cum pul-prædicto in igne reberterij & hoc

fac per 12. vices replendo semper v
rem & in duodecim vice habebis au
tum rubicundissimum, cuius pondus
cadit super 12. pondera, Lunæ fix
conuertit in purum aurum, hoc est n
tiplicatur aurum.

Qua ratione fixatur Luna.

ARCANVM 2

℞ LVnæ optimæ calcinatæ cum
curio quartam vis reduc in
uerem & misce cum pari quantitate c
brij antimonij & simpliciter, & singuli
blimationibus renoua cinnabrum anti
nij, & in tertia sublimatione quod re
net in fundo, solue in aqua forti con
sita, ex sale petra & vitriolo an. lib. 1
timonij & viridis æris an. ℥iij. ind
aquam fortem ex arte, in hac aqua
dissolue tuam Lunam superiori modo
paratam in cineribus calidis fruendo
solutionem per tres dies in hisdem ci
bus in fine trium dierum distilla aq
fortem, & quod manet in fundo r
in corpus cum borare & est fixa & ti
& recipit mirum in modum tincturam
supra præparatam. Et hic est modus c
beneficio tinctura veneris, extrahitu
corpore veneris & transmitatur in co

ixum solis & ex sale in Lunam fixam.

Tinctura fixa albissima supra venerem

ARCANVM 3.

℞ MErcurij sublimati libb. aut quantum vis olei tartari clarissimi & impidi lib. 1. boracis libb. dissoluatur boax in aceto stillatio.

Quantum satis, filtretur dissolutio & lara sit & limpida, coniungatur oleo tarari supradicto, deinde cum ipsis permiseatur mercurius sublimatus in puluerem enuissimum reductus & dissoluatur in cineribus tepidis, & super id quod dissolui non potest adde, & proijce nouum oleū artari cum borace coniunctum vt prius & dissoluatur totius mercurius, tua& dissolutionem distilla per cineres & super materiem superstātem in funde adde nouū oleum tartari& salis boracis vt potius,donec mercurius maneat in fundo alembici vt cera fluens leuissimo calore, & frigere congeletur, huius olei mercurij proijce pondus vnum super venerem fusæ partes decem, & totum erit argentum optimum & sic venus tingetur à mercurij oleo fixo, intus & extra & permanebit tinctura in æternum.

Oleum fixum mercurij.

ARCANVM 4.

℞ MErcurij sublimati & salis armoniaci an. quantum vis sublima ter aut quater, ambo simul, donec in fundo vasis sublimatorij supersit mercurij maxima quantitas fusibilis, & in collo retortæ adsit sal armoniacius, rupta retorta mercurius erit in puluerem reducendus, & dissolue in aceto stillatitio, & filtrabis dissolutionem, & distillabis acetum & quod in fundo remanet iterum dissolues in nouo & recenti aceto stillatitio, & tandem cum aqua communi stillatitia dissolutionem facies multoties donec mercurius tuum sit conuersus in purum oleum quod omnia dissoluet & potissimum aurū & argentum & aurum & argentum in hoc oleo mercurij dissoluta, & cocta simul donec in oleum fixum conuertantur aut salem fixum, faciunt miram & stupendam proiectionem in venerem imo super mercurium crudum qui eo oleo aut sale fixo conuertitur in argentum purum, si hoc sal volatile fiat & iterum fixetur hoc erit fortius Arcanum.

Antimonij cinabrium rubeum.

ARCANVM 5.

℞ ANtimonij optimi & mercurij ſublimati an. partes æquales diſtilla per retortam, materiæ retortæ ſuperſtiti, adde nouum mercurium ſublimatum & prius iterum diſtilla, & tandem pelle fortiſſimo igne, ſublimabitur cinnabrium antimonij in collo retortæ, quod per tres dies in noſtris retortis eſt ſublimandum donec rubicundiſſimum ſit, liquor autem qui ſtillat ex mercurio ſublimato & antimonio eſt rectificandus diſtillationibus multus donec nullas deponat feces, huic deinde erit conuertendum mercurius ſepius ſublimatus & per varias & multipliciter iteratas diſtillationes erit fixandus quod facilius obtinebis ſi oleum ſuperius deſcriptum cum Luna coniunctum coniungas & ſimul figas iteratis cohobationibus habebis oleum mercurij & antimonij quod mirum eſt ad Iouem in Lunã conuertendum vnum pondus ſupra decem pondera Iouis fuſi.

Tinctura fixa super venerem.

ARCANVM 6.

℞ Olei tartari fixi vt inferius docetur & sulphuris viui an. ℥ij. misce fiet inde pasta quã in retortã collocabis & stillabis,& egredietur indistilatione liquor rubens, qui liquor erit conuertendus cum mercurio crudo in retorta vitrea , & stillabis liquorem & remanebit mercurius fixus in fundo retortæ & huius mercurij fixi proijcies super venerem fusam in crucibulo , partem vnam super quinque veneris partes , istud Arcanum ego existimo fieri non posse , nisi tartarum ille fixum habeat in se Lunam oleum fixum , quia non datur tinctura fixa fine metallis perfectis in oleum conuersis vel in salem fixum ex quo fit oleum fixum coctione perenni.

Oleum tartari fixandum.

ARCANVM 7.

℞ Tartari calcinati ad albedinem dissoluetur in aquam communem filtra & clarifica , deinde in vrinali vitreo euaporem in cineribus lento calore donec

ellem & cutem in ſuperficie induat, hoc
igno viſi, da & infunde parum aquæ cō-
mnis, coque iterum donec cutem induat
n ſuperfice, ponatur iterum aquæ com-
nunis parum & coquatur iterum donec
utem iterum induat pane aquam iterum
coque iterum donec cutem induat, hoc
ac multoties & tandiu, donec nullam cu-
em induat & tunc temporis fixum eſt &
ermanet in igne fuſum.

Ad oleum ſalis armoniaci fixandum.

ARCANVM 8.

SAlis armoniacis lib. 1. calcis viuæ
℥ viij. aquæ communis ℥ b. miſce-
ntur ſimul & incorporentur & ponantur
n crucibulo forti cooperto, & lutato op-
me & pone in igne cimenti per quatuor
oras poſtea tolle ex igne, & diſſolue in
qua communi calidiſſima, & fac bullire
er horam deinde filtra & clarifica, &
uaporetur aqua & congela ſalem & con-
elatum pone, in albuminibus oui ſimul
nixtis: & in humido diſſolue in oleum
ulcherrimum fixum cuius olei ſi coniun-
atur cum mercurio ſepties ſublimato æ-
quali in quantitate & ſublimetur coho-
ando ſuper materiam quæ ſublimare
ion poteſt donec ambo figantur in oleum

fixum cuius pondus vnum, cadit supe venerem fusam partes 12. & tingit eas miro modo, & permanet eius albedo in æternum & si cum oleo Lunæ id coniunga tur erit nobilius & perfectius.

Tinctura mira rubea ex vitriola extracta

ARCANVM 9.

℞ VItrioli Romani ad rubedinem exsiccati quantum dissoluatur in aceto stillatitio & filtretur & clarificetur, & euaporatio desiccetur & congeletur, & reducatur in puluerem tenuissimum aqua salis armoniaci per distillationem extracta imbuendum donec humescat deinde desiccatur igne leui & deinde imbibatur aqua sale armoniaci vt prius deinde desiccetur, & hoc fac toties donec tantum aquæ salis armoniaci biberit quantum est ponderis ipsius vitrioli, deinde pone ipsum vitriolum sic imbibitum in matratio capaci vitreo forti optime obturato & pone matra tum, tum optime obturatum in fino calido per quindecim dies aut in videmia putrenti, quæ magis æqualitatē caloris obseruat, deinde sole ipsum vitriolum ex matratio & pone in retortam optime lutatam & pone ad distillandum lento igno donec nun amplius stillet, tunc

auget

ugere & vigora ignem per grandus, do-
ec exeat ſpiritus tunc continuandus eſt
gnis in ipſo gradu.

Donec exeant omnes ſpiritus, tunc
dhuc vigorant dies eſt ignis donec rubeſ-
at retorta, & optime candeſcat, & ſic
ubificetur vitriolum, deinde auferatur,
: pulueretur vitriolum & cum materia
ublimata in collo retortæ reperta con-
ngatur tenendo, & cum aqua ſua egreſ-
. in recipienti contenta permiſceantur
n bibendo terendo & deſiccando donec
mnis aqua infuſa, & imbibita ſit, cum
rædicto vitriolo, & ſublimatione itera-
., coniungata materia volatilis cum fi-
a, & maneat materia fixa & rubicundiſ-
ma vt ſanguis, quæ iterim eſt in pul-
erem reducenda, & in fiola vitrea forti
ollocanda, & optime obturata, ſeperien
a eſt fiola vitrea cum materia in loco hu-
nido & frigido per quindecim dies aut
lus donec ſoluatum in aſiuam rubicun-
iſſimam quam filtratam & clarificatam
roijcies ſuper mercurium ſeptres ſubli-
iatum & rubificatur mercurius & conuer-
tur in oleum rubeum quod coniunges
um oleo ſolis æquali in quantitate & ſi-
tal igne leto fixabis in retorta abſtrahen-
o humiditatem ſuperfluam & erit mede-
na perfecta, cuius vnum pondus cadit
per pondera 1000. mercurij crudi ca-

lefacti in crucibulo, vel super lunam pō-dera 1000. vel cuiuscumque alterius metalli, imperfecti, & conuertetur metallum impurum, in purissimum aurum.

Ad oleum auri conficiendum vt arcanum supradictum perficiatur.

ARCANVM 10.

℞ SOlus quantum vis dissoluatur in aqua forti regali cui sal armoniacus dissolutus sit vel sal commune, in prædicta ista aqua dissolue solem tum & foue dissolutionem per quindecim dies deinde abstrahe per distillationem aquam fortem & cohobando multoties reduc aquam distillatam super materiam superstantem in fundo vasis distillatorij & renoua aliquo tres aquam fortem donec Sol maneat in fundo vasis in oleum rubeum conuersum huius olei quantum est dissoluatur in aqua ardenti deflegmata & coniungatur deinde abstrahatur aqua ardens, & spiritus vini & remanebit oleum solis in fundo vasis hoc oleum coniunge cum mercurio sublimato superius citato in arcano superiori & fiet inde medecina perfecta.

Ad aurum argentum & multiplicandum pro singulis vncijs auri dantur singulæ dragmæ pro augmento.

ARCANVM II.

℞ Solis fotiali optimi ℥j. mercurij optimi ℥iiij. misceantur simul & fiat amalgama, & ponatur in sole lente calido donec indurescat amalgama, deinde accipe salis communis decrepitati quantum ponderat amalgama & misce simul triturando, & pone in retorta vitrea & distilla per cineres fortissimo igne, & transeat mercurius & separatur ab auro quod in fundo retortæ remanebit quod est lauandum aqua communi donec sapiat nihil salis, & deinde ℞funde & liquatur solum & inuenies multiplicatum ex dragma vna pro vncia, quod si iterum illud aurum cementetur cemento in arcano primo descripto & iterim amalgametur cum mercurio ex primo amalgamate egresso multiplicabitur magis ac magis ita vt totus mercurius conuertetur in aurum purum per vices multas elatas cementando aurum & amalgamando cum mercurio & cum sale decrepitato permiscendo vt dicitur in arcano prædicto.

ARCANVM 12.

De tinctura fixa super venerem.

VEneris limaturæ libi. mercurij optime loti libras duas & cum vitriolo simul tere in mortario marmoreo donec simul amalgamentur hoc amalgama teres & multis lationibus donec candescat optime, adde huic amalgamati salis armoniaci libi. arcenici albi ℥ vj. tartari albi ℥ j. salis communis decrepitati ℥ j. tritura omnia simul, & imbibe puluerem cum aceto stillatitio donec massa sit spissa & crassa vt mel, ponatur in retorta & distilletur quod stillare potest, & quod sublimatur reduc super feres triturando & imbibendo cum nouo aceto stillatitio, donec nihil ascendant sed omnia fixa maneant in fundo, quæ omnia triturentur, & misceantur cum albaminibus oui & desicca lento calore, & pone in olla: non vitrea, cum corperculo optime lutato, & calcina per diem vnum in igne salis forti deinde dissolue materiem hanc in aceto stillatitio minerali, & filtra & clarifica & euapora distillando acetum ad ficcitatem solue iterim & filtra & clarifica, & hoc quater repete, donec materia fixa remaneat in fundo alembici & oleum fusum,

Etiam hoc debet esse acetum mirale & nitro extractum hoc enim solum facit solutiones & coagulationes.

uius pas vna coniuncta & liquefacta ſu-
er tantundem Lunæ optimæ cadit ſuper
riginta pondera cupri purgati, & ſi mul-
oties ſoluatur materia in aceto ſtillatitio
ninerali & ſæpius coaguletur & ſoluatur
na pars tandem cadet ſuper lentum ci-
uti purgati.

ARCANVM 13.

Purgatio cupri ad recipiendam tinctu-ram ſupradictam.

ACipiantut albumina ouorum 100. &
agitentur ſimul cum baculo, & cō-
ienrtantur in aquam in aqua aqua pona-
ur calens teſtaminum ouorum ad quanti-
em lib. 1. tartari irudi libi ponantur hæc
omnia in vitreo vaſe optime clauſo ſub
ub fimo equino calido, per octo dies
& deinde diſtillentur per retortam, & in
nac aqua, extinguetur cuprum fuſum &
iqua tum ter aut quater & ſic erit præpa-
atum & purgatum cuprum ad recipiendā
incturam.

ARCANVM. 14.

De congelatione mercurij.

MErcurij sic præparati qnantum vis bulliat Mercurius in succo limonum per sex horas, deinde bulliat iterum per sex horas succo brarcæ vrsiuæ & deinde per alias sex horas, in oleo cõmuni & aceto communi forti in æquali quantitatem, & pone mercurium sic præparatum in matratio forti, vitreo optime lutato, sequenti luto, ♃ caloris viuæ, optime trita vultri optimᵉ triti, & salis communis lib. 1. exortibus cum albuminibus oui fiat pasta dequa fiat lutum quo lutetur ex arte matratiũ in quo est mercurius prædicto modo præparatus sit autem strictissimi oris matratum & optime claudatur vitro, & vitreo luto predicto, & ponatur in igne lento in cineribus per tres horas deinde construe ignem, & continua in tali gradu per diem alterum, & eo transacto rumpe vitrum, & iuuenies mercuriũ in lunam conuersum.

ARCANVM. 15.

Ex regulo antimonij vt inde aurum fiat optimum.

℞ Reguli antimonij puri auri puri & argenti an. partes æquales, liqua & unde in crucibulo & erit natura friabilis t vitrum tunde ipsum, & puluera, & fac malgama ipsius pulueris cum mercurij ntimonij ℥9. sesent ℥iij. materiæ prædictæ laude hoc amalgama in matratio optime lauso, & pone super ignem lentum per nensem, materia hæc per mensem in tali gne, inspissabitur & nigrescet, secundo nense augmentabis ignem aut profundius natratium iterum sepelies in cineribus, secundo deinde mense adhuc sepelies profundius matratium, & augmentabis ignem & sic materia crescet in arborem minerem, continua adhuc hunc gradum ignes per mensem & tandem per octo dies cresce gnem donec fundatur natura hanc naturam iterum cum nono mercurio communi optime loto amalgamabis, & coques terum per tres menses vt feciſti augmenando ignem & sic habebis naturam projectionis vnum super decem lunæ & conuertetur in aurum purum. Quod si hæc natura per sublimationem depuretur

Mercurij ex antimonio ex tractio docetur arcano. 21.

perquam optime, & deinde figatur ita vt conuertatur in puluerem fusibilem vt cera aut butyrum habebis puluerem proiectionis super omnia metalla vnum pondus super mille metalli cuiusuis impuri & si adhuc dissoluatur hæc naturam in celo stillatio minerali & deinde coaguletur, multoties adhuc perfectius operabitur, & si soluatur in aqua communi stillatitia sæpius & coaguletur materia adeo vt dulcescat, perfectus adhuc operabitur, & morbos curabit omnes tum hominum & metallorum modo in oleum dulce rubeũ conuertatur iteratis solutionibus & coagulationibus in aqua communi factis.

ARCANVM 16.

Pro sole faciendo.

℞ SAlis petre viridis æris, sulphuris viui vitrioli Romani an. libb. salis armoniaci ʒiiij. cinnabrij ʒij. misce in puluerem tenuissimum in retortam luto munitam & distilla aquam fortem obseruatis ignis gradibus in hac aqua forti solue solis optimi ʒj. deinde in alio matratio solue separatum mercurij optime loti ʒiiij coniunge dissollutiones & separa lẽto igne aquam fortem deinde cohoba ter superponendo aquam egressam super fecem aut

materiam superstitem in fundo retortæ, & pone aquam communem sæpius stillatam cum aqua forti quæ inde egreditur, & solue materiam & filtra & clarifica, & hoc multoties itera separando aquam foremquæ vltimo egreditur, & ponendo primam aquam quæ dulcis est, vt tandem hac aqua dulcescat materia in fundo rens & conuertatur in oleoum dulce & ficum cuius pondus tam super 20. ponde- a Saturni vel Lunæ conuertit in aurum.

ARCANVM 17.

Pro dealbando cupro.

SAlis communis calcinati ʒb. calcis vitiæ b. arcenici calcinati ʒj. tarri calcinati ʒb. salis armoniani fixi & boracis an. ʒij. mercurij sublimati septies misce fiat ex omnibus puluis per horam calcinandus & deinde saliendus in aceto stillatitio & filtrandus, & euapora dissolutionem & calcina parum & iterum solue in aceto, hoc multoties itera donec habeas id fusibile vt cera: & oleum incõbustibile equo proijce vnum pondus super decem pondera cupri purgati superius arcano in quo habebis argentum optimum, & hæc est optima cupri dealbatio.

ARCAMVM 18.

Pro sole cementando.

℞ VItrioli Romani ℥ii ʒ. salis armoniaci ℈ j. viridis æris ʒ b. croci martis ʒj. salis petræ ʒj. misce fiat puluis sublimandus donec omnia in fundo quiescant deinde hæc omnia soluantur in vrina putrefacta, & filtra & clarifica solutionem deinde euapora sulutionem, quod in fundo remanet est arcanum cementi, si hoc puluere cementes Lunam cum auro in æquali quantitate fusam & in tenues laminas distinctam conuertetur in aurum optimum.

ARCANVM 19

Oleum sulfuus viui.

℞ TArtari calcinanti libi. sulfuris viui libb. reducantur in puluerem & includatur retortæ & claudatur optime per duos dies absque distillatione his diebus transactis distilla per cineribus igne forti, habebis oleum mirum quod curat caducũ certissime, modo guttulæ decem propinentur singulis diebus mane ieiuno ventriculo, indicat etiam mercurium qui vt

Cura opilepsię.

qui vt supra diximus arcano præsenti cu-
at etiam caducum si ad grana decem pro-
inetur & dealbat venerem perquam op-
ime si super ipsam fusam & liquatam
roijciatur.

ARCANVM 20.

Pro sole.

SOlis ℥j. Lunæ ℥b. mercurij optime
loti ʒij. amalgamentur simul & a-
nalgama claudatur in vase vitreo optime
lauso, & stet ibi per 20. dies aut 30. in
gne lento, & conuertetur amalgama in
uluerem rubeum hunc iunge cum nouo
nercurio & coque iterum donec figatur
ioc quater repete, hunc puluerem solue
n aqua forti sequenti vitrioli romani li-
naturæ martis sulphuris viui salis com-
nunis salis petræ an. libb. ex his omnibus
aretur aqua fortis per distillationem quę
rit rubicundissima, in hac aqua solue,
uam prædictam materiam ex auro argen-
o & argento viuo præparatam & abstra-
e aquam fortem, & cohoba multoties
lonec aqua alba egrediatur, iterum solis
n aceto mercuriali stillatitio: & filtra &
larifica abstrahe acetum, deinde soluatur
nateria iterim aqua communi stillatitia,
& filtretur, & clarificetur & abstrahatur

aqua stillatitia communis donec materia in fundo vasis remaneat in oleum fusum conuertatur seu sal fusibile cuius pondus vnum supra 100. pondera mercurij crudi excalefacti proijcitur & totum conuertitur in aurum optimum.

ARCANVM 21.

Extractio ☿ij. ex antimonio.

ANtimonij ℥viij. puluerisetur per quã optime &includatur in maratium capacem cui super impone aquæ vitæ optimæ libij. salis armoniaci ℥iij. salis tartari ℥vj. misceantur simul in matratio illo, & obturetur quam optime, & permisceantur & putrefiant in fimo equino calido per quindecim dies deinde circulentur in cineribus calidis in matratio illo optime clauso, per octo dies deinde bulliant per duos dies & inuenietur mercurius in fundo matratij currens & volatilis ex singulis octo varijs inuenies vncias quinque mercurij currentis & volatilis, hic mercurius est optimus ad arcanum 15. præparandum & perficiendum.

ARCANVM 22.

Elixir ad aurum.

Vblima septies mercurium cum sale communi, præparato, vltimo sublima ipsum cum sale armoniaco quinquies ut septies donec mercurius maneat in fundo fusibilis vt cera, hunc solue in aceto stillatitio minerali & filtra solutionem & coagula, distillando acetum, deinde soluatur aceto mercurius & hoc ter aut quater repetendo, donec soluatur mercurius vt cera, hunc mercurium ita præparatum solue in aqua pluuial istillatitia clarissima & congela idque pluries & tandem solue in humido aeris, huic solutioni claræ & limpidæ adde calcem solis per mercurium & salem communem præparatam & soletur calx solus in liquorem rubicundissimum, qui varijs solutionibus & congelationibus conuertetur in oleum fixum & merum elixir cadens super 1000. pondera Lunæ in solem verum & optimum,

ARCANVM 23.

De *lacte virgineo extrahendo.*

MErcurij septies sublimati lib
hunc dissolue in aqua sequen
♃ roris maij sexties distillati lib. 1. aqu
fortis communis septies distillatæ lib. 1
misce simul & distilla retortam bis aut te
hoc erit acetum acerrimum in quo debe
solui mercurius septies sublimatus & so
lutus putrefieri per mensem in fimo equi
no, deinde distillare & coniungere sempe
aquam distillatam cum parte mercur
quæ in fundo remanet donec tota ascen
dat per distillationem quod breui fiet
fis subtilis naturæ indagator & operato
quia multiplicanda est roris maij aqua c
aqua arida quæ ex mercurio ascendit, au
mercurius in fundo remanens dissoluen
dus aqua distillata roris maij donec tand
ascendat & acida fiat omnis quæ dicitu
lac virgineum,& acetum acerrimum stilla
titium ad soluenda omnia corpora metal
lica, & in salem fusibilem conuertenda &
in oleum fixum inconbustibile cuius be-
neficio omnia fiunt arcana perfectissima
cuius absentia omnia falsa reperiuntu
vnde hoc aceto vtendum est in omni ar-
ctauo peragendo & perficiendo.

ARCANVM. 24.

Pro cupro dealbando.

Lvnæ optimæ quantum vis funde in crucibalo & super lunam liquatam proice vrcenicum cristallicum albistrum in rustula quantum ponderat tua, & projice n cannam & erit luna fragilis vt vitrum, anc tritura, & permisce cum æquali ondere mercurij septies sublimati & iteum sublima donec figatur mercurius cum una in fundo vasis, & si cito id non fiat oniunge tuam lunam sic præparatam cũ nercurio fusibili cum sale armoniaco superius præparato, in arcano quarto, & unc fixabitur tua natura perquam optine, & hæc natura soluatur in lacte notro virgineo superius præparato, & solutionibus multis iteratis conuertur in salem susibilem, & oleum sixum aqua stillatitia dulcificandum cohobationibus iteatis donec dulcescat & acrimonia tollatur mnis, tunc temporis perfectissimum est leum, & calidi vnum pondus supra 1000. upri fusi, & lingit in æternum & permanet semper in ipso igne tinctura hæc.

ARCANVM. 25.

Ex antimonio & mercurio.

MErcurij septies sublimati cum vitriolo & sale communi, mutando singulis in viribus vitriolum ad rubedinem calcinatum, & salem communem deminitum solutum desucatum & purum factū vt inde per sublimationem mercurius extrahat tincturam vitrioli & salis communis ℥. ergo huius mercurij septies sublimati lib. 1. & antimonij mineralis seu mineræ antimonij tantumdem reduc omnia in tenuissimum puluerem & simul misce & ponatur rectorta in fimo equino calidissimo, per 25. dies aut per mensem, transacto mensem, colloca retortam in furno cinerum & distilla igne satis lento per duodecim horas deinde vigora ignem donec oleum rubeum veniat tunc extingue ignem donec oleum rubeum veniat tunc extingue ignem distitillationis & refrigeratis vasis, rumpe oleum stillantem in vas recipiens & praue in retortum optime clausum, & colloca in fumo calido, per octo dies deinde distilla in balneo mane, per sex vices, deinde in cineribus calidis sextem iterum vices donec clarissima fit, & limpida & buccat vt aurum in hac aqua dissoluatur

iſſoluatur aurum calcinatum cum mer-
urio & ſale, & vel ſit conuerſum in o-
eum fixum, & coniungatur hoc oleum
um æquali in pondere, & coquantur
mul donec ſigantur vel diſtilletur pars
olatilis ſuper fixam in fundo vaſis rema-
entem donec figantur omnia, huius olei
xi pondus vnum tingit Lunæ partes nul-
: in aurum purum & luminæ Lunæ ex-
alefactæ, & extinctæ in hoc oleo con-
ertuntur in aurum purum & optimum
ineraſe ſuperans radijs & tinctura & fi-
at mercurium crudum in aurum verum
guttulæ quædam proijciantur in mer-
urium in crucibulo excalefactum: mul-
plicatur eius virtus & efficacia ſi mul-
oties diſſoluatur ſimili aqua extracta ex
ntimonio & mercurio ſepties ſublimato
epetitis diſtillationibus & putrefactioni-
us.

ARCANVM 26.

Ad argenti tincturam super caprum.

LVnæ amalganatis cum mercurio ʒii
mercurij extractati ex mercurio su
blimato cum calce viua & tincturo ʒiij. l
uetur bene sale & aceto, salis optimi pu
gati sæpius vt fluat vt cera, quod fit mu
tis solutionibus calcinationibus & fusi
ribus salis iteratis misce totum in vase
xatorio per mensem super cineres calid
& totum fixacitur cui toto adde mercu
sublimati fixi ex sublimationes iterata
sale armoniaco, triplex pondus & f
iterum & coque per mensem & fixabi
perfectius & hoc quater repete donec r
teria fluat vt cera fine fumo, proijce v
pondus supra veneris pondera decem
colorabitur perfectissime in argentum.

ARCANVM 27.

Ad auri tincturam super Lunam.

LVnæ optimæ ʒij. solis optimi ʒj. fi
de simul & reduc in laminas ten
dissolue eas in aqua forti huic dissolut
ni adde mercurij septies sublimati ℥iij
distilla materiam ad siccitatem vsque, h

ateriæ deinde adde mercurium fixum
fluentem per ſalem armoniacum præ-
ratum vt ſupra & omnia iterum diſſol-
& abſtrahe aquam fortem ad ſiccitatem
cohoba ter repetendo donec materia
iat vt cera ſine fumo huius proijce vnũ
ndus ſupra decem pondera Lunæ co-
latæ: & erit aurum.

ARCANVM 28.

Ad auri tincturam ſupra Lunam.

SOlis optimi calcinati cum mercurio
ſulphure & ſale communi præpara-
& optime purificato, lauetur calx aqua
lida donec calx ſalis ſit ab omni ſalce-
ne priuato, huius calcis ℥ ʒij. mercu-
ſepties ſublimati & in mercurium cur-
ntem redacti ʒij. miſce optime, & pone
vaſe fixatorio ſine matratio forti optime
cluſo in athamore per menſem, & con-
glatam materiam iterum ſolue cum eo-
m mercurio eodem modo præparato
ſupra, triturando & miſcendo, donec
nteria fluat vt cera, quæ quidem mate-
ſic præparata, ſoluenda eſt in lacte no-
ſo virgineo ſeu aceto noſtro ſtillatitio
arcano ſuperiori 23. declarato, & filtran-
eſt materia vt clareſcat, & multoties
ſoluenda & deſicando cohobationibus

multis multoties iteratis donec fluat m
teria vt cera sine fimo, quæ edulcoran
est spiritu roris maij vt acredo euanes
tunc temporis est verum elixir, cade
super Lunam fusam vnum pondus sup
mille pondera Lunæ fusæ & erit omne a
rum optimum, & veram est hoc aurum
cum patientia elaboretur est longæ pr
parationis.

ARCANVM 29.

Ex *sulphure & marte pro tinctura Lu in aurum.*

REcrementa martis quæ in officius
brorum ferra norum reperiuntur
concutitur ferrum candens ♂ horum
crementorum lib. 1. sulphuris flaui ta
tumdem misce simul& conbure addito i
uo sulphure ad ℥ j. aut duas pro tertia
secunda conbustione, conbustum hoc f
rum rempe, & retortæ inde & distilla p
cirenes obsetuatis ignes gradibus distil
bitur oleum sulphuris maxima in quan
tate, quia sulphur ferri additur sulph
communi, & humidum eius augmen
peracta distillatione auge ignem vt ma
ria in fundo retortæ relicta candescat
optime calcinetur ad rubedinem hanc n
teriam sic calcinatam rubeam rempe,

ijce ſuper ipſam ſuam aquam ſtillatam
vaſe vitreo , & adde ſpiritum viui
ater plus quam fuerit olei ſeu aquæ aci-
ſtillatæ ex ſulphure & marte & pone
cineribus calidis vt lente bulliat & tru-
ram extrahat bullendo ex natura cal-
ata hanc tincturam extrahe per incli-
tionem , & adde nouum ſpiritum viui ,
pone in calore leui ad digerendum do-
c coloretur , hanc tincturam extrahe &
iori coniunge & hoc totus repete donec
plius ſpiritus viui non tingatur , pone
iritum viui tincturam in vaſe ſtillatorio
leuiſſimo igne extrahe & ſepara ſpiri-
m à tinctura quæ remanebit in fundo
iſis ſpiſſa vt mel cur adde mercurij
time loti tantumdem & permiſce , &
ns calore lento per diem vnum donec
ercurius figatur in puluerem , rubeum
lue hunc pulueris rubeum in lacte no-
ro & filtra & clarifica ſolutionem , & ex
cca extrahendo lac noſtrum & coheba
ultoties donec in oleum rubeum con-
ertatur , fixum hanc oleum coniunge
m æquali quantitate olei ſolas & per
enſem fons in calore tenui , & perfecte
xatur oleum martis ſulphuris & mercu-
ij & dat tincturam miram ſuper lunam
num pondus ſupra centrum pondera lu-
æ fuſæ.

ARCANVM 30.

Ex solo sulphure viuo & argento viuo pro tinctura lunæ in aurum.

℞ SVlphuris viui seu virginei, quo
fusionem non passum sit sed ex mi
nera sua & fodina eductum sit, siue la
quefactione habet enim tincturam maio
rem ℞ huius sulphuris libii. reduc in pul
uerem & pone in vrinali vitreo capaci
forti, super paue spiritum viui ab omni
flegmate depuratum vt manet super sul
phur quinque aut sex digittos, & collo
in cineribus tepidis vt bulliat lente, & s
discorpectum vrinale in quo est sulphu
bulliens cum spiritu viui, & spuma qu
superuenit cum cocleari liqueo tolle
separa, & continuetur per tres dies & no
ctes hæc ebullitio, & si spiritus viui def
ciat addatur nouus & fine dierum triu
erit sulphur fusibile & inconbustibile
exsicca bene lento calore continuato do
nec desiccat omnio spiritus viui hoc sul
phur fixum & inconbustibile ℞ & permi
ce ipsum cum æquali quantitate mercur
optime loti, in scutella terra vitreata
cum pistillo vitreo donec optime simu
permisceantur deinde pone in matrati
vitreo forti cum spiritu vini quatuor di

tis ſupernatante, & obtura optime ma-
itium quod collocabis in fimo equino
r quindecim dies calido, & deſiccabi-
r ſpiritus viui ſuper materiam & erit
ateria ſicca, transfer vne ex fimo, in
neres lente calidos, & deueniet materia
gra vt pix in paucis diebus, & conti-
ia hunc lentum colorem donec materia
anſeundo per omnes colores deueniat
l rubedinem perfectam rubini inſtar, fi-
a adhuc hanc materiam in vaſe fixatorio
athamone per menſem, donec odor ſit
ptimus & ſuauis, qui perſentitur ex a-
ertura vaſis, & ſi diſſoluatur hæc mate-
ia in lacte noſtro & iterim ſoluatur in ſpi-
itu roris maij donec dulceſcat, perfectius
perabitur aurum vnum pondus cadit ſu-
er mille pondera Lunæ fuſæ & ſuper alia
mnia metalla etiam cadit & trafmutat
pſa in optimum aurum imo & mercuriũ
rudum in crucibulo excalefactum tranſ-
nutat in lapidem eiuſdem virtutis & effi-
caciæ & huius mercurij pondus vnum
cadit ſuper centum pondera argenti viui
& fixat in aurum.

ARCANVM 31.

Arcenici præparatio ad dealbandam venerem.

℞ SAlis intri aluminis Rochæ salis cō-
munis præparati an. libi. fac aquā fortem vt moris est, feres huius aquæ fortis accipe & tritura & his fecibus optime tritis adde arcenici cristallini puluerati libi. & sublima semel sublimatum hoc arcenicum & trituratum salue in prædicta aqua forti solutionem clarifica, & distilla per retortam arcenicū manet in fundo siccum quod in humido loco in oleum conuertitur huic oleo adde oleum Lunæ superius multis in arcanis præparatum & fixa simul per mensem fouendo & abstrahenda per distillationem superfluam humiditatem donec remaneat in fundo vasis distillatorij in verum oleum fixum tingens & penetrans cuprum, & mutans in verum argentum pondus vnum super 100. pondera cupri fusi.

ARCANVM 32.

Pro Luna fixa & in aurum tinctura

℞ LVnæ optimæ calcinatæ cum mercurio & sale communi præparato misce cum pari quantitate cinabrij antimonij & sublima idque ter, & in singulis sublimationibus repete cinabrium antimoniale hanc materiam deinde solue in aqua forti composita ex libi. salis petræ & vitrioli an. antimonij viridis æris an. ℥iij. in hanc aquam pone tuam Lunam superius præparatam & solue in cineribus calidis : fouendo dissolutionem per tres dies, in fine trium dierum distilla aquam & feres reduc in corpus per liquationem cum borace & remanet tincta Lunæ quæ conuertendis est cum solis optimi pari quantitate & omne est optimum aurum,

ARCANVM. 33.

Aqua mercurij.

MErcurij sublimati & bene puluerati lib. 1. extendes supra laminum iouis fortē in medico perforatum & pone super vitritum infundibilum in loco frigido, & humido, & soluetur in aquam, quam distilla in balnea & hoc iterabis toties donec tota materia conuertatur in aquam & ascendat tota per distillationem balnie ♃ totam istam aquam distillatam & distalla supra cineres quod residum est in fundo alembici: est iterum aeri frigido & humido exponendum vt soluatur in aquam quam per balneum mariæ distillabis & iterum per cineres donec nullas feres in fundo alembici relinquunt, huic aquæ mercuriali septies per cineres distillatæ aurum calcinatum cum mercurio sulphure & sale, est dissoluendum & hæc dissolutio est putrefacienda per quindecim dies in fimo calido, & deinde per cineres distillāda lento igne & per cohobationem reijcienda super feres donec conuertatur, in oleum verum fixum cuius virtus est mira cadit vnum pridus supra 100. lunæ fusæ pondera & conuertit in aurum purum, hoc arcanum pro fundus tingit & transmutat

si oleum eius dulceſcat ſpiritu roris maij ſæpius diſſoluendo hoc oleum in oleo ſpontu & diſtilando & cohobando ſic creſcit eius virtus & efficatia & morbos curat omnes tum humanos tum metallicos.

ARCANVM. 34.

Pro tinctura lunæ in aurum.

AVri optime calcinati, croci martis ærue vſti, aua partes æquales, his adde ſatis armoniaci ruficati ſupra crocum martis per diſſolutionem eius ſalis armoniaci, cum acetto ſtillatitio fortiſſimo, & croco martis ſic ſoluitur crocus martis & tingit ſuo colore ſalem armoniacum & per exſiccationem & ſublimationem tinctura illa coniungitur ſali armoniaci huius ſalis armoniaci ℥iiij & ſolus in aceto noſtro lacteo virgineo & pone in hac ſolutione tuos pulueres ex auro croco & ære vſte factes & fac curbi diſſolue omnes pulueres & diſſolutionē clarifica & putrefac per menſem in fimo calido equino deinde diſtilla hanc ſolutionem putrefactam per retortam in cineribus lento igne, & cohoba ſaper feres ponenda aquam quæ aſcendit donec materia in ſalem fuſibilē conuertatur quæ edulcoranda eſt cum ſpiritu roris maij & tunc profundius tingit: vana pane ſupra 10. partes lunæ fuſæ in aurum optimum.

ARCANVM 35.

Vt crocus martis nobilis fiat ad hoc arcanum perficiendum.

LImaturæ calibis quantum vis & laua ipsam limaturum cum aqua in quâ sit sal dissolutum & laua decies aut viginti vices donec limatura fit clara & lipida, & exsicca ipsam & pone in vase vitreo & pone supra acetum fortissimum stillatium cui boni bona quantitas salis armoniaci sit dissoluta, & pone ad solem per octo pies, & moue singulis diebus agitando matratum in quo est materia deinde tolle acetum per inclinationem & nouum pone acetum stillatitium cum nouo & recenti sale armoniaco, & ad solem pone agitante vt ponus donec coloretur acetum & hoc tinctum acetum tolle vt ponus & cum priori coniunge & hoc fuc toties omnis limatura sit solita in aceto sale armoniaco impregnato, has tincturas recijs, distilla lentissimo calore & in fundo remanet crocus martis perquam optime, vt tincturam augmentet arcani superioris. qui quidem crocus potest reduci in verum oleum martis rubicundissimum si soluatur multoties cum aceto stillatitio, & deinde vltimo, cum spiritu roris maij soluendo

conuertitur in oleum rubicundissimum quod si coniungatur cum oleo solis & figantur erit perfectissimum opus & adit vna pares supra, centum lunæ fusæ, tingitur mercurius septies sublimatus & conuertitur in oleum rubicundissimum æquale in virtute & efficacia priori oleo auri.

ARCANVM 36.

Ad aquam in vinum optimum conuertendam.

℞ Vini optimi lib. xij, aut quantū vis distilla vinum in alembico vitreo alto & capaci lentissimo calore, aut spiritus viui prius hinc eliciatur, rectifica spiritum hinc distillatum septies ad minus vt vindicetur ab omnio flegmate, hunc spiritum sic rectificatum conserua in phiala optime clausa, continua deinde distillationem vini, & exibit flegma, egressū flegma rectifica septima distillatione donec purissimum sit, & nullas emittat feres in distillatione sed clarum exeat & limpidissimum hoc flegma sic præparatū conserua in phiala vitrea optime clausa ne repiret seperatim à spiritu vini, perge iterum distillationem vini ex quo spiritū extraxisti & flegma & auge ignem & exibit oleum rubeum fretidum distillatum

hoc oleum rectifica multoties donec candidum fit & clarum & nullum fretorem habeat sed bene oleat, & hoc rectificatum oleum conserua in fiala vitrea optime obturata ne respiciet, combura deinde feres quę super sunt in alembico & calcina fortissimo & aperto igne in crucibulo, donec candescant feres & albescant, his fecibus calcinatis ad albedinem, adde flegma superius distillatum & rectificatum in alembico nouo vitreo & super posito salatello bulliant per horam feres in prædicto flegmate, & filtrentur & clarificentur per cartam bibulam infundibulo vitreo suspensam hanc sic clarificatam materiam distilla in alembico, & quod remanet in fundo alembici calcina iterum aperto igne in crucibulo, & solue calcinatum in flegmate & hoc septies aut deces repete, calcinando soluendo filtrando donec sal habeas vini candidum & ab omnibus fecibus vindicatum purum & putum huic sali puro & candidissimo adde spiritum suum septies rectificatum & superius reseruatum, & solue in cineribus calidis & solutionem filtra & clarifica, & si quid est quod solui non possit calcinetur & flegmati rectificato soluatur & deficcetur, & deinde spiritu coniungatur vt soluatur, solutionem distilla conseruato semper spiritu qui inde ascen-

dit & cohobetur super salem fixum infe-
ris remanentem donec coniungantur si-
mul in oleum fixum, quod vt ad extremũ
purificetur, volatile faciendum est cum
spiritu suo coniuncto, & coctione conti-
nua fixum faciendum est: & huic fixo oleo
puro & candido, oleum suum rectifica-
tum est conuertendum & simul fixandum
post suam volatili satiedum, postquam au-
tem fixum factum est elementa vini om-
nia simul iuncta in oleum fixum, quod
conuertit ipsam aquam in purum & opti-
mum vnum pondus vnum cadit supra
300. aquæ pondera, ita vt guttula vna
istius olei conuertat aquæ sciatum vnum
quod mirum est & stupendum, & hinc
possunt excogitari multa alia similia se-
creta ex animalibus & vegetabilibus extra-
cta quæ animalis omnia & vegetantia per-
ficiunt,

ARCAMVM 37.

Marcasitæ aureæ oleum fusibile ad in aurum conuertendum.

MArcasitæ aureæ optimæ lib. 11. tunde & tritura optime in puluerem tenuissimum valde hunc puluerem dissolue in sufficienta quantitate aquæ fotti regali, fons dissolutionem in cineribus lepidis & quod clarum erit in dissolutione separa per inclinationem à fecibus turbidis quos proijce dissolutionem claram distilla, exsicca & cohobater super fecem aquam distillatam clarificãdo semper dissolutionem per inclinationem separando clarum & turbido, vltimo desicca marcositã adde auri optimi calcinati cum mercurio sale & sulphur ℥j sales armoniaci superius cum croco martis rubifacati ʒij. mercurij septius sublimati ʒiij. misce omnia simul & incorpora in mortario marmore cum pistillo marmareo vt vitreo & pone omnia in retorta, & hanc pone in cineribus lento igne donec humiditas superflua euanecit post vigora ignem, vt quidquid est volatilis sublimetur in collo retortæ, tunc frange retortam & colligè materiam quæ est fundo, & tritura & coniunge cum eo quod est in cello volatile & cõuerte simul & iterũ sublima, & hoc septies reple & erit materia fusibilis vt cera

in

n fundo retortæ, & coniunge ipſam ma-
eriam fuſibilem cum oleo fixo ſalis alca-
i, & coque per menſem in athamone in
natratio forti, aut plus donec congeletur
n materiam fixam & fuſibilem cuius pon-
lus vnum cadit ſupra ☿ calidum in cru-
ibulo pondera 100.

ARCANVM 38.

De oleo Alcale ſalis ad præparandum ſuperius arcanum.

℔ Lib. 10. ſalis alcali & tunde ſubti-
liter in marmore & incorpora cum
ceto ſtillatitio & fac pilas rotundas quas
n ſole exſicca & deinde in furno reber-
erij calcina per 24. horas & deinde diſ-
olue in aceti ſtillatitij ſufficienti quanti-
ate, filtra diſſolutionem & diſtilla & de-
icca, & ſolue iterum in nouo aceto ſtil-
atitio, donec materia ſoluatur in oleum
ixum, & ſalem fuſibilem vt cera.

ARCANVM. 39.

Ad Lunam in aurum tingendam.

ANtimonij optimi in puluerem redacti libi. tartari crudi libi. salis petræ tãtumdem misce omnia in puluerem & calcinentur simul in tigilli forti, & in igne fortissimo fusa moueant per quatuor horas, & vt regalus cadit in fundo tigilli ℥ materiam frigefactam & separa à regalo quem serua reliquum materiæ solue in aqua fontis per ebullitionem hanc filtra & clarifica quantum potes & super hanc clarificatam & filtratam proijce acetum stillatitium, & præcipitabitur sulphur aureum antimonij, quod separa per filtrationem & sulphur aureum antimonij manet super filtrum hoc sulpur exsicca calore lento, exsiccatum sulphur solue in lacte nostro virgineo, digere donec tingatur solutionem distilla, & quod est acidum distillationis recohoba super feces vt iterum soluantur & solutum clarifica & solue, & id toties repete donec in oleum fixum conuertatur rubeum, quod est cum oleo solis coniungendum & coquendum donec figatur in salem fusibilem & tingentem & cadit vnum pondus supra pondera 100. Lunæ fusæ, & conuertit in au-

um optimum.

ARCANVM. 40.

Ad ex antimonio extrahendum.

REguli ſuperius in arcano ſuperiori extracto ℥iiij. ſalis armoniaci depurati er ſolutionem & exſiccationem ſolutionis ℥viij. tundantur ſimul & coniungatur a puluerem tenuiſſimum & ſublimentur mul in vaſe vitreo forti & valito & ſublinationem quinquis aut ſexies repete doec regulas aſcendat cum ſale armoniaco pone omnia ad diſſoluendum in aqua ommuni calida, cum ſale tartari impregata, & in fundo vaſis inuenies regulum a mercurium currentem conuerſum vt abes in arcano 21. huius libri poſt digeionem menſtrualem.

ARCANVM 41.

Ad extrahendum ex omnibus metallis in calcem reductis.

AQVAM fortem communem in ea dissolue salem communem calcinatum pedetentim donec non amplius salis soluere possit hæc aqua fortis, in ea aqua forti pone regulum antimonij si ex regulo vis elicere mercurium, aut calcem plumbi si ex plumbo vis elicere mercurium aut calcem Iouis si Ioue, aut martis si ex marte aut veneris si ex venere, aut calcem Luna, & solis si ex Luna & sale educere mercurium curentem & obtura bene matratium in quo fit dissolutio calcis metallicæ, & pone in fimo calido per mensem distilla aquam deinde fortem & exsicca pone in fimo calido per mensem distilla aquam deinde fortem & exsicca, huic materiæ adde salis armoniaci quantum ponderet materia, & tantundem salis tartari, supra maximam quantitatem aquæ ardentis optimæ, & digere per quindecim dies & deinde fac bullire tuam materiam cũ aqua ardenti & in fundo inuenies mercurium currentem.

ARCANVM 42.

Ad antimonij in aurum conuertendum

MErcurij ex regulo antimonij extracti ℥iij. auri optimi soluti aut tenuissime limati ʒj. fiat amalgama, deinde hoc etiam amalgama ex communi mercurio cum Luna optima misce hæc amalgamata optime terendo ipsa in mortario vitreo cum pistillo vitreo vt optime permisceantur & tunc cum optime permixta fuerint pone in matratio longi colli & obstura bene, & pone in igne lento & coque materiam lente donec materia nigrescat deinde augmenta ignem & coque diutius donec materia albescat, & tandem coque diutius & cresce ignem donec materia rubescat, vt cinnabrium cui addas nouum mercurium ex regulo extractum vel ex Lunæ & optime permisceri, & coques donec iterum nigrescat albescat & rubescat, & hoc ter facies & habebis verum elixir ad aurum cuius pondus vnum valet supra 1000. Lunæ fusæ & si dissolvatur hæ materia cum aqua mercurij superius declarata arcano 33. fiet potentissimũ arcanum cui non est par, & si dulcoretur cum spiritu roris curabit omnes morbos humanos æque ac metallicos.

ARCANVM. 44.

Vt ex Luna fiat argentum viuum & cum hoc, elixir stupendum.

LVnæ optimæ ij. dissoluatur in aqua forti foue dissolutionem per mensem distilla cohoba distillationem ter aut quater & vltimo separa aquam fortem ad quartam partem residuum dissolutionis pone in frigido aeris vt formentur cristalli, in his cristallis siccis & ab omni humiditate separatis adde olei tartari optimi, ex optimo sale tartareo & candido facti vj. salis armoniaci soluti ij. digerantur per mensem in fimo calido, aut in balneo mariæ tepido, in matratio optime clauso, tandem addatur sal armoniacum sublimatum & nouum salem tartari æquali in põdere & cum spiritu viui digerantur per 15. dies & tandem bulliant & in fundo reperietur mercurius currens quem exsicca & Luna, cum sale & aceto, & iterum exsicca, & fac ex eo amalgama, cum auro & argento & coque amalgama vt in puluerem rubeum conuertatur, hunc nutri simili mercurio & coque vt figatur & iterum solue & hoc septies repete, & figa donec in puluerem rubeum conuertatur, huius pulueris pondus vnum cadit super

100. pondera Lunæ fusæ & conuertit ipsam Lunam in verum aurum, & si soluatur hic puluis cum aqua mercurij & coquatur & figatur in oleum fixum cadit eius pondus supra 1000. pondera Lunæ fusæ & super alia omnia metalla præsertim Iouem & Saturnum.

ARCANVM 45.

Ad fixandum in veram Lunam & tingendam venerem.

MErcurij septies sublimati ℥vj. salis armoniaci tantumdem calcis Lunæ per mercurium calcinæ ℥ij. misce omnia & pone ad sublimandum in matratio, redde quod sublimatur fecibus & tere optime & sublima iterum in nouo matratio & hoc toties repete donec nihil sublimetur & totum maneat in fundo, hoc omne pulueriſa & in loco humido solue in aquam, hāc aquam filtra & purifica, & congela super cineres calidos, dissolue iterum cum aqua quæ ascendit & iterum filtra & congela in cineribus idque septies & erit medicina de qua pondus vnum congelat 50. mercurij pondera in veram Lunam, & tingit cupri pondera 100. in verissimam Lunam.

ARCANVM 46.

Ad fixandum in verum aurum & tingendam Lunam in verum aurum.

MErcurij septies sublimati ℥iij. auri calcinati cum mercuria sale & sulphure & optime loti ℥j. olei croci martis multoties soluti & clarificati ℥iij. salis armoniaci rubei ℥iiij. misce simul & pone in matratio forti & sublima igne cinerum fortissimo, & quod sublimatur reduc super feces quæ in fundo remanent & toties repete sublimatione donec nihil ascendat, tunc temporis quod est in fundo tunde & trituram in puluerem subtilem valde hunc puluerem pone in calido vitreo perforato sūper infundibulum vitreum & hoc pones in loco frigido & humido, pone ad dissoluendum in aquam, hanc clarifica per filtrum, & distilla & quod in fundo remanet iterum dissolue cum aqua sua egressa & hoc repete toties donec materia remaneat in fundo in salem rubicundissimum fusibilem conuersa, huius salis projice ʒj. super 100. dragmam mercurij in cricibulo calidi & totum vertetur in aurū & vnum pondus huiusce salis rubei fusibilis turget in aurum Lunæ ponderacentium.

ARCANVM 47.

Ad fixandum in veram Lunam.

LOuis calcinati ℥iiij. dissoluantur in lacte virgineo nostro in arcano 23. declarato sufficienti in quantitate foue dissolutionem per octo dies in cineribus tepidis, & interim soluatur calx. Lunæ in eodem lacte virgineo nostro, & foue solutionem per octo dies, & clarifica, & in fine octo dierum solutiones ambas horum metallorum coniunge & distilla in cineribus & materia in fundo restanti adde olei salis alcali superius præparati in arcano 38. ℥iiij. & distilla iterim & exsicca & coniunge distillationes scilicet id quod ex lacte virgineo ascendit, & quod ex oleo salis alcali ascenderit id omne simul coniunge, & cum his aquis solue materiam tuam in fundo remanentem & filtra & clarifica, & iterum distilla & hoc toties repete soluendo filtrando distillando, donec materia soluatur in oleum fixum, vel salem fusibilem cuius pondus vnum cadit super pōdera 100. mercurij candi in crucibulo exalefacti & transmutat in veram Lunam.

ARCANVM 48.

Adfixandum in verum aurum.

MInij optimi ℥vj. dissoluantur in la
cte virgineo nostro sufficienti quã
titate frueatur solutio per octo addatu
huic solutioni croci martis vel eius ole
℥iiij. misceantur omnia putrefiantque pe
octo dies in fimo equino, vel balneo ma
riæ deinde distillentur ad siccitatem solua
tur iterum cum aqua sua, & filtretur &
clarificetur solutum idque toties repet
donec materia conuertatur in salem fusi
bilem rubeum, & fixum, huic adde aur
olei ij. & simul misce & coque omnia op
time donec figantur omnia soluatur iter
aqua sua & hoc multoties repete, done
materia in verum oleum fixum rubicun
dissimum conuertatur cuius pondus vn
conuertit & fixat mercurij pondera 1ooc
in crucibulo excalefacti, & tingit etiar
Lunam in verum aurum.

ARCANVM 49.

Ad fixandum in verum aurum.

CRoci martis iiij. minij optimi tantundem dissoluantur omnia in lactis virginei nostri sufficienti quantitate & foueatur dissolutio in balneo marię per quindecim dies clarificetur per filtrum dissolutio quam distilla per cineres in retorta vitrea, ad siccitatem, aquam stillatam reduc super feces & soluantur iterum & clarificetur solutio per filtrum & iterum distilletur per retortam, ad siccitatem & id toties repete donec materia soluatur sine fecibus vllis, solue deinde & distilla, donec materia conuertatur in salem fusibilem huic sali deinde auri calcinati sale mercurio & sulphure & optime loti, ij. olei salis alcali iij. misceantur simul & foueantur per quindecim dies super cineres calidos, abstrahatur deinde humiditas superflua, & per cohobationem soluendo distillando & filtrando repete toties donec purissimum salem fusibilem rubeum habeas cuius pondus vnum conuertit & fixat mercurij in verum aurum pondera 1000.

ARCANVM 50.

Ad fixandum in veram Lunam.

CEruſæ optimc & calcis Lunæ per mercurivm calcinatæ an. ℥ij. diſſoluantur ſimul per lac virgineum noſtrum ſolutionem filtra poſt eius fotum ex quindecim diebus in balneo, adde fecibus nouum lac virgineum at ſoluantur omnes, nam calx argenti difficili via ſoluitur & manet inſoluta, niſi cautus ſis cognoſces autem Lunam eſſe ſolutam & fecibus leuioribus quæ reſident in fundo, ſolitorij vaſis, poſtquam omnia ſoluta ſunt & clara forta, diſtilla ad ſiccitatem & ſolus iterum & clarifica ſolutionem donec omnia conuertantur in ſalem fuſibilem fixum, quod in 12. 15. ſolutione & diſtillatione abſoluitur, huius ſolis fuſibilis pondus vnum conuertit mercurij excalefacti pondera centum.

ARCANVM 51.

Ad fixandum in verum aurum.

SViridem lapidem mineralem rubeum crudescat in igne & extinguatur aceto fortissimo idque fiat septies deinde triturtur lapis, & in tenuissimam puluerem reducatur, dissoluatur puluis aqua forti communi putrefiat soluto per 15. in fimo equino aut balneo mariæ, quod clarum est & limpidum ex solutione per inclinationem separa a fecibus aut filtretur, distilletur filtratum & cohobetur quod stillat super id quod remanet in fundo vasis distillatorij per decem vices, deinde soluatur aceto nostro vel lacte virgineo, solutionem clarifica & siltra & distilla vt prius, deinde soluatur oleo vel aqua mercurij superius declarata arcano 33. & tandiu soluatur & exsiccetur per distillationem donec materia conuertatur in oleum fixum vel salem fixum fusibilem cui addendum est oleum auri tantundem & coquendum donec figantur optime, quod breuissimo tempore fit quia auri oleum est fixum & perinde soluto fit hæc fixatio quia dum permiscentur fixa, sixantur eo tempore, tinctura rubea multiplicatur & crescit eius virtus & energia, & cadit hæc

tinctura super mercurij excalefacti in crucibulo pondera 1000. & fixatur in purissimum aurum.

ARCANVM 52.

Ad oleum auri perficiendum.

AVri optime calcinati sale sulphure & mercurio & deinde loti, ℥ij. soluantur in aqua forti regali sufficienti in quantitate, solutio fons per quindecim dies in fimo equino vel balneo mariæ, deinde distilla solutionem ad tertiæ partis consumptionem residum solutionis aufer ab igne, & aeri frigido expone, & congelabitur aurum solutum in lapides rufos hos lepidos super vitrum expone aeri frigido & humido, & soluentur in aquam reliquum solutionis iterum distilla, ac tertias & expone loco frigido & humido & fient iterum quos iterum frigido & humido loco, soluentur vt priores & coniungentur aquæ, & distillabuntur ad tertias, & vas deinde exponetur frigido & humido loco & fient iterum lapilli qui soluentur deinde si aeri frigido & humido exponatur, hoc tandem repete toties donec per solutionem hanc in frigido & humido loco, lapilli conuertantur in oleum fixum, & citius autem fit per aquam fortē

arijs & multiplicibus cohobatioribus do-
ec in ſalem fuſibilem vertatur materia
odem modo paratur oleum fixum argen-
, quæ quidem olei ſunt neceſſaria ad o-
era quamplurima perficienda, & ſola ſuf-
ciunt in arte Chymica abſoluenda, &
on opus habemus alijs arcanis niſi his
lis oleis Lunæ & ſolis & ſi alia multa
roſint id faciunt quia augmentant &
ultiplicant hæc olea prædicta ſolis &
unæ & ſunt eiuſdem efficacias & vera sũt
rmenta, conuertentia, alia olea fixa,
uæ ex mineralibus & metallis omnibus
iciuntur, in ſui ſubſtantiam & ita mul-
plicantur olea fixa metallorum imperfe-
orum oleis auri & argenti.

ARCANVM 53.

De *fixatione Lunæ.*

℞ VItrioli Romani deſiccati ℥xij. an-
thimonij & ſulphuris an. ℥iiij.
iride æris & mercurij ſublimati an. ℥ij.
lis petræ ℥vij. fac inde aquam ☽ huius
quæ libi, huic impone arcenici criſtallini
vij. & pone in matratio longi colli, &
irculentur ſimul donec omnia fixa ſint &
cca, in puluerem huius puluerıs ☽ pō-
us vnum & proijce ſupra Lunæ fuſæ pō-
era ſex & erit bina frangibilis hanc traijce

per copellam donec dulcis sit, deind
dissolue in aqua purat siue in aqna fo
ti regali, & quod dissolui non potest fun
de & liqua cum borace, inuenies Lunar
in aurum aduersum media ex parte.

ARCANVM 54.

De *extractione mercurij ex sola.*

AVri quantum vis calcinetur optim
per mercurium salem & sulphur, c
hoc septies repetendo abstrahendo pe
corintam mercurium & repetendo mer
curium super materiam in fundo restan
donec aurum in puluerem impalpabile
reducatur ℔ huius auri ita præparati ℥i
salis tartari optime præparati & albissim
super quem sit distillata optimæ aqua a
dens ℥iiij. salis communis decrepitati s
luti & desiccati ℥ij. salis armoniaci opt
me sublimati ℥j. spiritus vini optimi ℥v
putrefiant omnia in matratio optime clau
so in fimo equino aut balneo per mense
deinde stillet spiritus viui & si reperiatu
mercurius viuus in vase dissolue mater
cum aqua forti abstrahe aquam fortem
cohoba per vices tres aut quatuor.
vltimo adde spiritum viui optimi, & fa
bullire & inuenies mercurium solus
fundo vasis tui, quem optime purificab

custodies ad arcana sequentia perficienda.

ARCANVM. 55.

Ad fixandum in aurum optimum.

HVius mercurij supradicti ex sole extracti ℥j. mercurij communis ex cibrio per calcem, & salem tartari extra- ℥xx. misce hunc mercuriũ simul & ad- illi olei optimi ℥j. misceantur in mantioforti & coquantur per mensem in neribus donec omnia reducantur in pulrem fixum rubeum huic puluerem disflue cum lacte nostro virgineo, superius clarato arcano superiori 2. & filtretur clarificetur dissolutio, per coquantur fimo equino per mensem deinde abahatur lac virginem & custodiatur pro js arcanis peragendis, dissoluatur deinmateria superstet in fundo cum spiriroris maij & filtretur & clarificetur disflutio, & abstrahatur per distillationem ntam& totus fiat donec habeas salem subilem vt cera, vel butirum cuius pondus num fixat mercurij cemmunis optime ti pondera 1000. in verum aurum.

ARCANVM 32.

Ad fixandum in veram lunam.

MErcurij ex luna extracti ʒij. mercurij communis ex sublimato communi extracti ʒxx. olei lunæ ʒij. olei ioʒiij. misceantur omnia in matratio fo & coquantur in cineribus donec figant in puluerem seu salem albissimum solutur hic puluis lacte virgineo nostro , crificetur & filtretur solutio abstrahatur virgineũ per distillationem, cohoba mtoties donec in salem fusibilem vt era cuertantur hæc omnia soluatur hic sal fubilis in spiritu roris maij & dulcifice cohobando, donec sal in verum olei album & fixum conuertatur olei hu pondus vnus , conuertit pondera m mercurij communis in veram lunam fixat perpetuo.

ARCANVM 57.

Ad cementendam lunam in verum solem.

ÆRis æssi 3j. vitrioli romani rubi fi-
cati & croci marilis optimi au 3ij.
itiæ & salis armoniaci an. 3j. fiat puluis
enuissimus ex omnibus simul mixtis dein-
e recipe solem optimum & lunam opti-
nam an, partes æquales funde & fac inde
minas tenues, quas cementa hoc pul-
erem cruiubulo stratum super stratum
ptime lutato per 24. horas deinde laua,
funde, & iterum fac laminas & augmen-
eas hoc prædicto puluere & hoc septies
icile, & erit tota luna aurum opti-
num.

ARCAMVM 58.

Ad aurum potabile faciendum. Ad vitam prorrogandam.

AVri optimi quantum soluutur in a-
qua regali cui sal commune præpa-
atum dissolutum si, aurum sic solutum
utrefac in fimo, per mensem & adde il-
solutioni spiritus viui rectificati lib. b.
digere in balneo per quindecim dies
einde abstrahe spiritum viui & aurum

iterum soluetur postquam spiritus vini erit separatus ab aqua forti, hunc spiritum cohoba septies super materiam in fundo restantem notandum est in hac solutione aquam fortem quæ prius infunditur super aurum soluendum septies esse distillandā in nouis retortis vt vindicetur à sale, postquam autem habebis aurum sic solutum, ponendus est ibi spiritus roris maij & soluenda est hæc materia cum tali spitu, & subtrahēda est solutio & iterum abstrahenda ad siccitatem, hanc materiam siccam aeri frigido & humido per noctem exponendam credimus, vt soluatur & acrimonia aquæ fortis per quam optime tollatur, & cum nouo spiritu viui rectificato, soluenda est de nouo, & exsiccanda per distillationem, & hoc septies repetendum donec in oleum conuertatur aurum dulce & optimum, ad curandum omnes infirmitates & ad prorrogandam vitam humanā vltra communes & vulgares terminos vilę humanæ dosis est graue vinum vel guttula vna cum in spiritus viui optimi cocleari vno.

ARCANVM 59.

Ad Lunam potentabilem faciendam ad curandos cerebri morbos omnes.

℞ LVnæ optimæ quantum vis dissoluatur in aqua forti vulgari sufficienti quantitati, putrefiat per mensem solutio in fimo equino, aut in balneo mariæ distilla deinde solutionem ad siccitatem reduc aquam distillatam super feces idque septies repete, solue iterum materiam cũ lacte virgineo nostro, & clarifica solutionem per filtrum & putrefac per 15. dies in fimo abstrahe deinde lac virgineum, & cohoba septies super id quod manet in fundo, deinde soluatur cum spiritu vini optime rectificati sufficienti quantitate, solutionem clarificatam putrefac per octo dies in fimo calido aut in balneo mariæ abstrahe spiritum & cohoba septies & clarifica solutionem siquid est tumidi in fimo deinde abstracto spiritu solue cum spiritu roris maii & filtra solutionem & abstrahe multoties donec materia conuertatur in salem fusibilem & dulcem, qui ad maiorem dulcificationem illi consiliandam soluendus est iterum ter aut quater cum spiritu nouo rectificato & sic paratur oleum dulce Lunæ ad morbos omnes curandos

qui cerebro humano adueniunt.

Verissimum est quod si olea omnia auri & argenti superius præparata, multoties soluantur cum spiritu viui rectificato, & cum spiritu roris sic dulcificata, & ab spiritu aquæ fortis uindicata, tuto & iucunde possunt assumi intra corpus ad curandos morbos omnes humanos, nec perinde deficit virtus & proprietas transmutandi metalla imperfecta in aurum & argentum, sed fortius mutant, & extenditur eorum oleorum virtus & efficatia sed facies cautus & doctus operato, exigitur in hisce oleis metallicis præparandis at si possis habere hæc olea, habes quicquid in Alchymia desiderari potest, ad curanda omnia corpora tum humana tum metallica, vt experientia ipsa certificari & comprobari potest imo & vegetantia corpora etiam curari possunt hisce oleis perfecte dulcificatis, viuunt enim omnia corpora tum vegetantia tum animantia & mineralia ex vno & eodem fonte, & ex eodem etiam possunt conseruari, & ad vltimam perfectionem reduci, quod quidem paucis est con[illegible]tum & credibile.

ARCANVM. 60.

Ad Lunam in aurum transmutandam.

VQua fortis optimæ lib. distilletur super salis armoniaci & communis sa- præparati an. ℥iij. idque septies, in ea qua forti solue auri optimi ℥ii mercurii im tali auro amalgamati iiii. amalgama matratio forti in cineribus calidis per ensem coquatur donec in puluerem ru- cum conuertatur, hic puluis soluatur in rædicta aqua solutionem foue per men- m in balneo mariæ deinde distilla ad sic- tatem cohoba septies reponenda aquā istillatam supe id quod manet in fundo ccum deinde adde aquæ distillatæ spiri- um roris maii & solue materiam tuam & larifica & filtra solutionem hoc multo- es repetè donec materia conuertatur in alem fusibilem hunc dulcifica cum spiri- u roris sæpius mutatio & renouato donec al dulcis sit & nullam habeat acrimoni- m, hunc proiice super Lunam fussam in crucibulo, & cadit vnum pondus super Lunæ pondera 1000. quod si continue- ur solutio illius salis cum spiritu roris multiplicatur eius virtus & efficacia magis ac magis.

ARCANVM. 61.

Ad cuprum in Lunam transmutandum

MErcurij ex sublimato cum calce & tartaro extracti ʒviij optimæ Lunæ foliatæ ʒiij. misce simul fiat amalgama, hoc amalgama per mensem in cineribus calidis multum, in matratio obturato, in puluerem conuerte aut in arborem, soluatur hæc arbor mercurialis & lunacea, in aquam fortem communem ex vitriolo salis petra & alumina factam, foueat solutio per mensem in balneo: deinde extrahatur & distilletur solutio ad siccitatem, cohobetur septies aqua distillata, deinde foueatur materia cum aceto stillatitio fortissimo, & filtretur solutio & clarificetur, & putrescat per 15. dies in simo equino calido, deinde distilletur, soluatur quod in fundo remanet spiritu roris maij septies distillato, & id toties repete donec materia in salem fusibilem & fixum conuertatur: huius salis proijce pondus vnum, supra cupri pondera 1000. & conuertentur in Lunam optimam & sic hæc Luna fusibilis facta soluatur multoties aere frigido & humido & congeletur soluta, multiplicatur eius virtus & efficacia ex qua potest parari fodina Lunacea ad con-

iertendum cuprum in Lunam veram ex qua fodina potest tolli singulis mensibus iut hepdomadis medietas ponderis huius materiæ ad proijciendum super cuprum & additur superstiti materiæ mercurium ſublimatum aut crudum, & sic numquam deficit fodina seu materia illa lunacea aut sequenti arcano fit clarum & manifestum & de auro superius præparato idem fieri potest ad aurum habendum.

ARCANVM. 62.

Fodina Lunæ perennis & nunquam deficiens

SVperioris arcanis lunacei & mercurialis lib. 1. huic adde mercurij ex cinnabrio calce & sale tartari educto per distillationem lib. b. & misce simul & tritura in mortario vitreo cum pistillo vitreo & pone in matratio longi colli optime obturati, per mensem in cineribus calidis & totum eo tempori figitur & conuertitur in vnam substantiam eiusdem virtutis ac primam Tolle igitur ex eo libram semi & proijce super pondera cupri purgari 100. & totum erit luna optima, & me deficiat & ne deficiat fodina argentea, pone iterū lib. b. mercurij superus paratus præparati aut communis optime loti super fodinā

in matratio restantem & coque per mensem in matratio restantem & coque per mensem in matratio obturato in cineribus calidis & fiet totum medicina eiusdem virtutus vt prima, & sic in æternum perdurabit fodina tua, ita vt singulis mensibus auferre possis libram semis pro conuertendo capro in lunam veram & sic de auro facere poteris vt clarum est & manifestum arcano sequenti.

ARCANVM 63.

Fodina auri per ennis & perpetua ad lunam in aurum conuertendam.

ARcani aurei superius declarati, vel cuiuscumque sit modo aurum sit arte conuersum in oleum fixum vel salem fusibilem ♃ huius salis aurei fusibilis lib. 1. mercurij extracti ex cinnabrio vt superius lib. b. misce simul, & tritura in mortario vitreo cum pistillo vitreo, & pone in matratio forti vitreo oblongi colli optime obturato in cineribus calidis per mensem & eo tēpore totus mercurius commutetur in medicinam eiusdem virtutis ac primam & ex hac auferre dotes lib. b. ad proiiciendum vinum pondus super 1000. ponderalunæ fusæ in crucibulo & totum conuertetur in aurum, & materiæ supestiti in

atratio addi potest lib.b.mercurii eodem odo præparato & coquere per mensem probes & sic muquam deficiet fodina rea hæc, sic veræ fodinæ perficiuntur ræ & argenteæ ex oleis perfectis auri & genti.

ARCANVM 64.

d aquam tingentem perficiendam pro luna tingenda.

AEris vsti præparati & in aqua forti communi dissoluti & desiccati per ostractionem aquæ fortis lib. b. postea ccipe tincturam martis seu croci martes oleum dissoluti lib. b. deinde accipe itrioli romani siccati tantum ad albedi- em lib. 1. antimonio crudi sulphuris & ercurij sublimati an ʒiii. viride æris & utiæ an. ʒii. misce omnia in puluerem uem in retortam collocabis vitream op- me lutatam, & ex ante purabis ex his nateriis aquam fortem, & cum hac aqua orti imbibes multoties in crucibulo cal- ina cum sale communi & communi mercurio, vel dissolues ipsam lunam n alembico, vitreo, & abstrahes per di- tillationem aquam fortem & quod in fun- lo remanet erit luna tincta, quam cum orace reducet in corpus optime tinctum

aurei coloris, feces huius aquæ forte
tingentes ad cementandam lunam cum
æquati pondere solis proficiunt valde, &
sunt medicamentum optimum ad lunãtin
gendam in aurum modo aurum addatu
lunæ & laminæ inde fiant cementand
cum illo puluere per 24. horas vt artes e
in crucibulo optime lutato.

ARCANVM 65.

Ad argentum multiplicandum.

MErcurij optimi loti ℥ii extinguatu
cum sale communi & saliua huma
na in mortario vitreo triturando fortit
cum pistillo vitreo deinde, sic extinct
& mortificatus mercurius ponatur in cr
cibulo, & super cum pone arcenici crista
lini puluerali ℥b. tartari calcinati ad alb
dinem cum sale petra tantundem: habe
deinde alterum crucibulum in fundo c
ius sit lamina cuprea bene abligata re c
dat inferius cum iungentur crucibulo, h
crucibulum cui ineſt lamina cuprea o
time iungatur vitriolo altero cui ineſt m
curius cum arduico & tartaro calcina
ita vt crucibulum laminatum se superiu
& crucibulum laminatum se superius,
crucibulum vbi est mercurius sit infern

cuncta hæc optime crucibula, luto varian-
ur optimo, ne respirare possunt, deinde
probantur in igne rotæ per quatuor ho-
ras prima hora ignis satis lentus secunda
fortior, tertia fortissimus appropinquan-
lo semper ignem & vltima hora coope-
iantur crcibulũ carbonibus & igniantur
fortiter per haram illam deinde ectincto
gne, & refrigeratis crucibilis, materiam
uferes quæ in superiori crucibulo mu-
nies alligatam lamini cupreę &tolles eam,
& deinde fundes optimum vinum 3i. &
super fusam lunam addes pedetentim mer-
urium repertum in crucibulo superiori
& impone tartarium crudum, donec vi-
leam materiam tuam claram & splenden-
em & erit deinde optima multiplicata pro
nedietate sui.

ARCANVM 66.

Ad Lunæ tincturam in solem.

OLei rubei antimonii & olei rubei vratur an. ℥iii. distilla simul vt clarissima & limpida rubea fiunt, his adde olei auri ℥iiii. & misce simul & coque donec figantur omnia in salem fusibilem seu in oleum fixum quod auri olei fit ope & auxilio, postquam hæc omnia fixa sunt proijce vnum pondus supra pondera 100. lunæ fixæ & collocabitur in aurum optimum.

Hæc olea antimonii & martis te docui multis in arcanis superioribus vt & auri ita vt necessarium non sit hæc repetere, oleum autem rubeum antimonii veri non Docuimus, sequenti tamen arcano docebitur sequenti methodo.

ARCANVM 67.

Ad oleum antimonij rubeum perficiendũ

℞ MIneræ antimonij maris quod dignocitur radijs ſuis longis & rutilantibus, nam fœmella antimonium cognoſcitur & ſeparatur à maſculo antimonio radijs paruis & tenuiſſimis, ℞ ergo mineræ huiuſce antimonij maris libiij. reducatur in puluerem & cum ſpiritus roris maij libvj. permiſceatur in matratio oblongi colli, & putreſcant ibi per duos aut tres menſes in fimo equino calido aut in vindemia quæ magis obſeruat calorem putredinalem hiſce tranſactis menſibus diſtilletur materia alembico ſuperpoſito in mattatio & diſtilletur per cineres quidquid ſtillari poterit ex minera, reduc ad omne quod ſtillatum eſt ſuper nouum & recentem mineram & putreſcat deinde mẽſem, hoc tranſacto diſtilletur eodem modo vt quod ſtillare poterit, & reduc iterum quod ſtillatum eſt ſuper mineram recentem & nouam antimonij & putrefac quindecim dies deinde diſtilla de nouo vt prius & toties hoc fac & repete, donec omnes ſpiritus roris aceſcat cum ſpiritibus mineræ antimonij, huius ſpiritus acidi recipe libi. mineræ antimonij libſ. foue-

antur super cineres tepidos per diem vnũ agitando, donec spiritus acidus tingatur calore rubeo, aufer per inclinationem hunc spiritum & nouum adde vt iterum forte calores tepidi tingatur, in rubeum colorem hoc fac toties donec quantitatem maximam habeas spiritus tincti, hos omnes collige spiritus & distilla in balneo mariæ, in tenuissimo calore donec nihil stillare poterit, & maneat in fundo alëbici tinctura rubea antimonij, hanc deinde distilla per cineres & ascendet oleum rubeum antimonij ter aut quater per distillationem in retortis vitreis rectificandum, hoc oleum deinde rubeum cum oleo martis est conuertendum & simul distillandum per retortam & hoc totum cũ oleo auri conuertendum æquali in quantitate, & fixandum vt diximus in arcano superiori, & hoc est mirum ad tingendã Lunam in aurum.

Minera antimonij etiam si putrefac in fimo equino cum aqua therebentinæ, coloratur hæc aqua therebentinæ in sanguinem colorem quæ quidem aqua sic rubea facta si frueatur spiritalis nouæ & recentis mineræ antimonij, maiorem copiam dat & exhibet olei rubei antimonij quod eiusdem est virtutis & efficaciæ, cum superiori si eadem methodo & arte præparetur, quam det superior methodus

cum

cum spiritus roris maij.

ARCANVM 68.

Ad fixandum Lunam.

AQuam vitrioli seu flegma in eo dissolue salis armoniaci ʒj. & sulfuris viui tantundem distilla in corinta vitrea, postquam egressam est flegma vitrioli auge & sublima salem armonia cum sulfure viuo, sublimati huius proijce super Lunã fusam in crucibulo, & fixabitur ad recipiendam tincturam sequentem auream.

ARCANVM. 69.

Ad tincturam ex ferro extrahendam ad calorandam Lunam.

LImaturæ calibis optimi igniatur & extinguatur in aceto forti, idque septies aut decies deinde huius limaturæ iiij. salis armoniaci ʒij. mercurij sublimati tantundem dissoluatur mercurius sublimatus & sal armoniacis in aqua calida, deinde filtretur & superpone hanc aquam super limaturam tuam in corinta vel alembico vitreo, & abstrahe tuam aquam quod remanet in fundo dissolue, in aceto nostro vel lacte virgineo & tinctum est acetum

in calore sanguinis aufer tincturam & nouum acetum repone, donec non amplius tingatur tincturam hanc distilla & in fundo alembici remanebit oleum rubeum optimum quod quidem erit melius & penetrantius, si cohobetur acetum vel lac virginis super id quod ascendere non potest ex alembico & manet in fundo, hoc oleũ cadit super Lunam fusam in crucibulo, vnum pondus huius olei super 50. pondera, Lunæ & conuertit ipsam in veram aurum, hoc autem fit perfectie si oleum auri, oleo huic conuertatur in æquali quantitate & figantur simul in cineribus calidis in matratio optime clauso per mẽsem

ARCANVM 69.

Ad aurum cum vulgari in reducendũ

AVri optimi antimonio purgati, & tenuissime limati ℥ ii. amalgametur cũ mercurio vulgari loto & optime purgato scilicet cum ℥xx4. illius mercurii & diuidatur amalgama in quatuor matratia, & super illud amalgama in singulis matratiis adde aquæ fortis regalis super salem armoniacum traiecti & distillati, duodecim partes aquæ, quantum ponderat totum amalgama, diuidatur hæc aqua pro

singulis matratiis ita vt in singulis matratiis ponatur suum pondus aquæ fortis, hoc duodecim partes vt aqua fortis dissoluere possit totum amalgama per digestionem leuem intra mensem super cineres calidos dum solutum est totum amalgama, distilletur ad siccitatem deinde aufer totam acrimoniam salis seu aquæ fortis per aquam fontis multoties estusam, donec dulcis sit aqua effusa, & sit aqua fontis clarissima & distillata, nec inducat inpuluerem feces extraneas materia sic bene tota desicca lente in alembico per cineres vt conseruetur mercurius tandem augeatur ignis vt totus mercurius transeat in recipiente & inuenies in fundo salem calcinatum quem reterberabis per quinque dies in reberberio & erit aurum optime calcinatum & in puluerem impalpabilem reductum & expongiosum.

Deinde ℥ mediam partem huius auri calcinati & mercurii ab eo extracti optime loti & per corim extracti, quia ab aqua forti contraxit impuritates ℥ huius mercurii puri quantum est auri calcinati & misce triturando, & optime amalgamentur & permisceantur, & pone in matratio optine obturato in cineribus calidis & sit matratium inclinate sepultum in cineribus per quinque dies, donec in puluerem hæc reducantur rubeum ex quisco,

adde huic materiæ tertia pars nouum mercurium & tritura simul & misce & coque in matratio vt pone donec reducatur in puluerem rubeum & hoc toties repetēdonec aurum bibat quindecim pondera sui, hoc est bibat quindecies suū pondus mercurij hunc puluerem pone in magna quātitate aquæ communis stillatitiæ & moue cum digitto, vt turbetur aqua & turbidam aquam per inclinationem separa & pone in vase vitreo, repone aquam super materiam & agita & moue donec turbetur aqua, hac separa donec totus pulue separetut cum aqua, & sic subtilissimus fiat puluis ille, & si quid est in fundo quod turbide non separetur cum aqua, reduc ad calcinandum cum mercurio triturando & permiscendo, & coquendo in matratio vt superius donec transeat omne cum aqua, aquam deinde in quiete repone & deponat in fundo feces, per inclinationem separa aquam à fecibus quæ erunt aurei coloris & desicca lento igne, & deinde repone in matratio forti, & inclina matratium & sepeli in cineribus calidis & coque per diem deinde separa puluerem & tritura optime in mortario vitreo cum pistillo vitreo, & hoc per octo dies repete coquendo per diem & triturando deinde & percoquendo lente in cineribus calidis deinde pone hanc puluerem in for-

tissimo matratio lutato & inclinato matratio sepeli ipsum in sabulo calidissimo & in ignem calidissimum & primo exibit aqua superflua mercurij & vltimo mercurius magna in quantitate, nam totus puluis fiet mercurius & nihil remanebit in matratio nisi puluis integer, qui fortissimo igne conuertitur in vitrum nigrum & sic aurum reducitur in mercuriū cum mercurio vulgari & mercurius amalgamatur anima & spiritu auri & vellitur mercurius animatus ex quo fieri possunt nuceræ & fodinæ aureæ sequenti methodo.

ARCANVM 70.

Ad fodinam seu mineram auri faciendam

AVri superius calcinati, cuius mediā partem reseruauimus, & custodiuimus ad hoc arcanum perficiendum ℔ ergo calcis aureæ reseruatæ ʒiij. vel quantum est, & impone ei mercurij animali superius præparati tertiam partem & coque in matratio forti inclinato & in cineribus sepulto, & da ignem fortem aliqua fixabitur in matratio, repone quod stillatum est super quod fixatum est & tritura simul in corporando, & permiscendo, & coquendo in matratio donec auri calx biberit multum mercurij & si deficiat mer-

curius animatus spiritu auri idem potest fieri cum mercurio vulgari optime soluto, & sic puluis rubeus crescit in infinitum & quantum vis & hic puluis potest reduci iterum reduci in mercurium currentem & viuum & erit mercurius animatus & eiusdem virtutis & efficaciæ ac prior mercurius qui iterum erit coquendus vt prius cum calce auri & pedetentim reducendus in puluerem rubeum ex quo puluere fac pillulas cum gummi tragacantgi in aqua dissoluto & proijce super aurum fusum in crucibulo, & calx fundetur cum auro, & aurum multiplicabitur, & totus sic mercurius animalis conuertetur in aurum optimum & sic minera tua, erit perennis & perpetua, modo fermentam custodias hoc est calcem auri cum aqua mercurium permiscebis & in calcem rubeam conuertes & hanc in mercurium animatum & hic mercurius cum calce in calcem, & hæc calx cum auro fuso conuertetur in aurum.

ARCANVM 71.

Vt prædicta minera acquirat virtutem tingendi Lunam in aurum.

HVius mineræ seu fodinæ aureæ quãtum vis & pone in matratio forti optime obturato & pone in cineribus calidis & in ignem lentum per quadraginta dies donec calx acquirat rubicundissimum colorem quod coctione sola acquirit virtute spiritus auri qui tincturam illam rubeam facit & si coquatur diutius maiorem rubeum & alborem colorem acquirit donec crocus aut sanguis conbustus videatur ex altitudine caloris ♃ huiusce calcis aureæ sic rubefactæ ʒiij. tandem olei auri, & martis & olei actimonij rubei superius præparati misce simul & incorpore & coque donec omnia in puluerem rubicundissimum conuertantur, qui puluis cadit super pondera Lunæ fusæ 1000. & conuertit ipsam in solem optimum & si puluis hic, seu calx soluatur iterum in oleo fixum lacte virgineo nostro, & clarificetur solutio & coquatur & figatur in oleum dulcę cum spiritu roris, vt superius docuimus in multis arcanis transmutabit decem millia pondera Lunæ fusæ in verum aurum & sic adhuc attenuetur & subtiletur

oleum, sine igne transmutabit Lunam in aurum sola infusio Lunæ in oleum istud.

ARCANVM 72.

Ad in aurum conuertendum.

℔ Libj. mercurij. vitrioli crudi libj. viride æris libi. ¡tartari crudi libi. salis communis libi. ponatur vitriolum viride æris tartatus & sal communis in olla ferrea & superponatur acetum fortissimum vt omnia hæc dissoluantur dissoluta bulliant igne adhibito & dum incipiant ebullire, pone mercurium tuum in olla & continua ebullionem donec media pars aceti consumatur aut plus, deinde aufer ab igne, & agita materiam, & proijce quod liquidum in vas terreum, & mercurius in fundo inuenietur ollæ ferreæ inuenietur, semi congelatus hunc laua cum aqua communi, optime, donec aqua clarescat & coque iterum hunc mercurium totum cum liquida parte quæ ex olla extulisti aceti & clarifica adoendo nouum acetum fortissimum & coque iterum per duas aut tres horas in illo aceto, cui viride æris sal communis tartarus dissoluta vna cum vitriolo deinde aufer quod liquidum est per inclinationem & inuenies mercurium semi congelatum hanc iterum Luna opti-

time cum aqua fontis donec clarescat aqua hudc mercurium sic totum expone aeri frigido per tres noctes, & coagulabitur durissime, hunc in puluerem tenissimum reduc, misce cum vilellis oui & croci martis & terra mera stratum super starum in crucibulo, per duas aut tres horas igne satis forti & inuenies tuum mercurium quasi cuprum hunc iunge cum Lunæ copellata æquali in quantitate, & funde, & traijce hæc omnia per copellam & inuenies Lunam tinctam hanc misce cum æquali pondere auri optimi & funde & erit optimum aurum & pulchrum & si tuũ mercurium frigido noctis coagulatum in puluerem tenuissimum reductum imbibat oleo martis & cum Luna fundes erit omnio tincta Luna in aurum & sic mercurius fiet aurum optimum ad omne iudicium modo aurum optimum illi coniungatur, spiritum enim viridis æris conuertitur mercurio & fixat ipsum in cuprum oleum deinde martis auget tincturam & communicat Lunæ & omnia hæc firmantur auro illis addito.

ARCANVM 73.

Ad conuertendum mercurium & lunam in aurum.

℥. MErcurij superius fixati & coagulati in olla ferrea cum vase æris tartaro vitrioli, & sale communi ℥. huius mercurij ʒxix. lunæ calcinatæ cum mercurio sale & sulphure tantundem misce optime & imbibe hanc calcem olec martis, ter aut quater imbibendo & desiccando in crucibulo, adde deinde mercurij sublimati ʒxvij. & tinctura optime & & imbibe ter aute quater iterum desiccando & imbibendo in crucibulo deind funde erit totum arum optimum quid dissoluas aceto nostro & lacte virgine & in oleum rubeum fixum conuertas & hoc oleum coniungas cum æquali ponde re olei auri, & fixes habebis oleum cuiu pondus cadet supra centum lunæ fusæ, mutabitur luna tota in verum acetum a omne iudicium & examen optimum.

ARCANVM. 74.

Ad tingendum cuprum in veram lunam.

LVnæ calcinatæ ſale ſulphuræ & mercurio per tres vices repetita calcinatione, cũ nouo ſale ſulphure & mercurio huius lunæ ſic præparatæ recipe ʒxviij. imbibe ſequentis aquæ vndecies exſiccando & imbibendo in crucibulo ſuper lunã recipe ſalis armoniaci ʒxviij. ſublimati mercurij ſepties ʒxviij. miſceatur cum ſale armoniaco mercurius & ſoluatur in aqua ſtillatitia calida, & filtretur ſolutio, ex hac aqua deinde imbibe lunam tuam ſic calcinatã exſiccando & imbibendo vt diximus diſſolue in aceto ſtillatitio, hanc materiam & quod ſolui non poterit in cineribus calidis, reduc ad catenandum cum nouo ſale ſulphure & mercurio, & imbibe toties exſicca cum aqua ſatis cermomari prædicti idque ſemper toties repete donec ſoluatur omnis, luna ſolutiones tuæ diſtillentur in alembico, vitreo aut in corruta cohobando ſæpius ſuper id quod manet in fundo donec a cetum dulce & inſipidum aſcendat, adde nouum & iterum ſolue, & coagula, idque ſepties donec acetum aſcendat acre, & maneat ſolutio in oleum fixum vel ſalem fuſibilem conuerſa, huius

olei proijce super cuprum fusum pondus vnum supra pondera 100. cupri fusi.

Aliud ARCANVM 75.

Ad idem cuprum in lunam conuertendum.

OLei salis alcani superius præparati arcano 38. 3xx. mercurij septies sublimati & cum sale cermonis comfixo in quantitate æquali coniuncto, & solua in aqua communi stillatitia calida, simul & filtrata & aqua abstracta per distillationem salem hunc & mercurium cum olec salis atrati & dissolue in aceto stillatitio fortissimo, & distilla omnia ad siccitatem cohobationum acetum stillatitium cohobando donec materia conuertetur in olei fixum huius olei fixi proiice vnum pondus supra lunam fusam, æquali in quantitat & permisce bene in crucibulo,& erit pulueren reductum oleum huius pulueris proiice vnum pondus supra 100. ponder cupri fusi & erit optimum argentum quoc si puluerem dissoluas & aceto nostro & in oleum fixum conuertas cadet oleum hoc, supra 1000. pondera cupri fusi & conuertet in argentum optimam cui nor est par in candore, & albedine & sonc claro.

ARCANVM 76.

Pro tinctura lunæ in ſolem.

ANtimonij crudi 3xx. cræci martis tantumdem tartari crudi 3xxi. ſalis petræ tantundem miſce in puluerem & in forti tigillo igne violento pone & calcina per ſex horas, deinde funde fortiter vt ruptus cadat in fundo crucibuli refrigerato facto cracibulo rumpe & tolle regulum materiam reliquam liqua & diſſolue in aqua clara fortis per ebullitionem & filtra diſſolutionem, huic clarę & filtratio diſſolutioni adde pedetentim & guttulatim cetum ſtillatitium & præcipitabitur in fundo vaſis ſulphur aureum antimonii rubei coloris, huic ſiccato ſulphuri adde croci martis æqualem quantitam ſales armoniaci fixi tantumdem mercurii ſublimati 3xix. miſce omnia & ſtent in matratio oblongi colli per menſem in ſalis magno calore deinde diſſoluant omnia aqua ſalida communi ſtillatitia & filtra diſſolutionem & erit rubea diſſolutio pulcherrimi coloris, diſtilla ad ſiccitatem diſſolue terim per quindecim vices ſiccando & diſſoluendo cum eadem aqua quæ ſurſum aſcendit & filtrando donec habeas oleum rubeum fixum cui ſi oleum auri & anti-

monii & coquas per mensem in matratio ad fixationem vsque habebis oleum fixum cuius pondus vnum cadit super ponderа 1000. lunæ fusæ in crucibulo, & conuertit ipsam lunam in verissimum & optimum aurum ad omne iudicium & hoc fiet fortius sit & potentius si luna sit fixa, supra quam proiicies tum præsens hoc arcanum nihilominus hoc nihil interest, qnia modo sit olei auri in præsenti arcano fac ex se fixat lunam, & sic habes oleum rubeum ex sulphure aureo antimonii miræ efficaciæ ad transmutanda metalla si operari bene scias.

ARCANVM 77.

Ad lunam tingendam.

AQuæ ex regulo antimonii superiu præparati in arcano superius antequam aceto precipitetur in sulphur aureí antimonii huiuius aquæ & filtratæ recipe lib. 11. croci metallorum optime rubificati tantundem misce simul amalgamentu & fiat pasta quam siccabis ad ignem lentum, & calcinabis in tigillo per quatuo horas, deinde soluas aqua communi stillatia vel communi roris maii hunc clarifica, & filtra quod solui non potest calci-

a in tigillo forti, igne fortissimo per diem & noctem, & imbibe iterum cum aqua prædicta rubificata & fac puram quam dessicca & calcina deinde in tigillo forti per duas aut tres horas & solue iterum in spiritu roris & clarifica & solue, & quod dissolui non ex croco calcina ad rubedinem & iterum in pasta cum aqua superiori rubefacta & calcina vt prius & solue, donec totus crocus martis soluatur in aquam rubicundissimam huic adde mercurium sepcies sublimatum coque simul donec figatur in oleum rubeum, hoc proiice super lunam, pondus vnum supra pondera lunæ fusæ 30. & conuertatur luna in verum aurum si huic oleo addatur auri ad parem quantitatem & figantur simul per mensem in matratio forti potentius & fortius transmutat.

ARCANVM 78.

Ad aquam faciendam.

CInabrii mercurii sublimati, ex vitriolo & sale petra per tres aut quatuor vices renouato semper vitriolo & sale petra, hunc mercurium sic præparatum ex cinabrio pone in substruēti quantitate salis tartari albissimi & puaissimi & per retortæ distillationem in corpus currens & viuum hoc est exsucita mercurium sublimatum hunc mercurium panno traiectum permisce æquali in quantitate mercurii communis & vulgaris & mise simul & pone in retorta & digere in balneo per octo dies, deinde distilla in cineres per retortam exibit aqua magna in quantitate & quod remanet in fundo est, sal album quod soluetur in humido, hunc rectifica per distillationem in retorta suluendo semper quod remanet in fundo, quod ascendere non potest & coniunge cum priori aqua prius distillata & rectifica septies & erit optima aqua ad paranda arcana infinita & potissimum sequentia.

ARCANVM

ARCANVM 79

Ad cuprum in Lunam tingendam.

Vnæ calcinatæ cum mercurio ſale & ſulphure ℥iij. diſſoluatur hæc Luna ſufficienti quantitate aquæ mercurij ſuerius præparati hanc diſſolutionem fõs olore tepido, deinde diſtilletur aqua ercurij & cohobetur ſuper id quod remaet in fundo & toties id repete, donec nil aſcendat, & erit oleum Lunæ quod onuertit cuprum in veram Lunam & adit vnum pondus ſupra cuprum fuſum crucibulo, ad pondera 50.

ARCANVM 80.

Ad aquam mercurij alio modo faciendam.

AVri calcinati mercurio ſale & ſulphure ℥iij. diſſoluantur in aqua meruriali ſuperius præparata diſtilla ſoluitionem cohoba multoties iterando aquã ercurialem ſuper aurum donec aurum onuertatur in oleum fixum vel ſalem fuhilem tranſactis omnibus coloribus, doec terminetur in ſalem rubeum fuſibilem t cera & fixum huiuſce ſalis fixi pondus num mutat Lunæ pondera centum in

verum aurum si huius olei multiplicata quantitate aquæ mercurialis distilletur omnes & volatile fiat deinde figatur coctione continua & perenni in matratio forti, & optime obturato multiplicatur eius virtus & in infinitum quasi protenditur.

ARCANVM 81.

Ad aquam mercurij alio modo faciendam

SVmatur mercurius communis & vulgaris optime lotus & per corium traiectus & includatur matratio forti longissimi colli, & sigilletur matratium sigillo hermetis, & ponatur ita sigillatum matratium cum mercurio in calore putredinali glasti Gallice pastel vbi putrescit glastum in officinis & præparatur ad tinctu-ram pannorum vbi accenditur magnus calor qui perducat quatuor aut quinque menses, ibi ponendum est matratium sepultum in glasto putrenti & calido, vsque ad medietatem colli, matratij & inibi in tali calore reliquendum per tres aut quatuor menses & in tali tempore inuenietur mercurium toum mercurium conuersum in aquam, quam rectificabis septies donec clarissima fit & limpida,

mutas emittat feces in distillatione, cum hac aqua persicere poteris cum metallis perfectis in ea solutis & coagulatis & in salem fusibilem fixum conuersis, multa secreta & elixiria ad tingendam Lunam in aurum vel cuprum in Lunam, & conuerenda alia metalla imperfecta vt Iouem & Saturnum in verum solem, & Lunam, in calore etiam putrenti vindemiæ posse fieri existimo hanc aquam mercurij quæ rectificata est eiusdem efficaciæ ac virtutis.

ARCANVM. 82.

Ex lapide albo plumbi, ad elixir.

LApides albi qui reperitur in fodinis plumbi & ♄ ipsum ex parte septemrionali ipsius fodinæ, quia pars illa magis humida est recipe ergo ipsum lapidem & recenti ex fodina extractum & contunde in frustra parua, cum paruis etiam frustris ipsius fodinæ plumbi & repone omnia in retorta forti luto mutata, & distilla per duos dies in igne fortissimo donec candescat retorta sit recipiens amplum & spiritu roris maij ad tertiam partem plenum vt recipiat spiritus inde egrediantur. Postquam spiritus omn s egressi sunt & remansit retorta per duoe res candens & igneata, aufer ab igne, &

rumpe retortam postquam refrigerata est, & vnde cum materia sit rubei coloris sit sit enim albi coloris magis adhuc est per calcinanda per sex aut octo horas in tigillo in fortissimo igne deinde deueniendum est ad aquã, quam distillare oportet lentissimo calore, donec spiritus acidi ascendũt qui sunt recipiendi nudato vase, & spiritus roris qui primo ascendit est conseruãdus, in aqua autem acida, est dissoluenda tunc materia sic calcinata, cui superimponendus est spiritus acidus magna in quantitate, & in vase vitreo clauso, permittenda est vt bulliat per horam deinde est hęc aqua filtranda & clarificanda & nouus spiritus acidus super materiam insolutam reponendus, & iterum ebullire permittas in vase clauso per horam filtra & clarifica, & solutiones omnes distilla ad siccitatem dissoluatur iterum hæc materia effusa omne quod ascenderit ex distillatione filtra & clarifica & distilla, idque toties donec salem albissimum & puluerem habeas & si materia superfit insolubilis iterum est calcinanda & soluenda donec tota materia soluatur & in salem conuertatur, qui quidem toties est soluendus cum spiritu acido suo, donec sal ascendat & volatili fiat, qui quidem est adhuc toties dissoluendum cum spiritu suo acido, donec tranſeat per distillationem multoties re

petitam in aquam, quæ erit ſepties ad minus rectificanda, tunc tempori ſummam penetrandi virtutem acquirit & diſſoluendi omnia mettalla, huic aquæ deinde ſic præparatæ metalla perfecta, aurum puta vel argentum diſſoluenda ſunt vnum põdus ſupra decem pondera aquæ prædictæ, & coquenda eſt hæc diſſolutio metallorũ perfectorum in matratijs optime clauſis, vel ſigillo hermetis ſigillatis quod melius eſt, per nouem menſes aut per annum donec conuertatur hæc aqua cum metallo perfecto in ea ſoluto, in ſalem fuſibilem & fixum rubeum ſi aurum in ea ſolutum vel albiſſimum ſi ſit Luna in ea diſſoluta, & tunc temporis iſtud arcanum mirum eſt & ſtupendum eſt enim verum elixir Arabicum metalla omnia impura cõuertens, in aurum vel argentum, & quo puluis ſoluitur poſt congelationem in noua & recenti aqua ſuperius præparata, iuniores acquirit tranſmutandi virtutes ita ad infinitam virtutem & efficaciam deuenire queat.

ARCANVM 83.

Ex *margaritis ad elixir præparandum.*

MArgaritarum auri vel argenti quan-
tum vis reducantur in puluere m&
permiſceantur cum ſulphure viuo tan-
tundem comburantur ſimul in tigillo for-
ti fortiſſimo in igne, donec ſulphure flāma
traſierit & euanuerit omnino addatur ite-
rum nouum ſulphur, vnum non tantum
quantum prius & calcina vt prius donec
omnis flamma ſulphuris euanuerit deinde
crudeſcat tigillum per quatuor aut ſex
horas, refrigerato tigillo, teratur mate-
ria, optime, & in retorta optime lutat.
reponatur addiſtillandum igne forti exeū
ſpiritus ſulphurei acidi, qui recipiend
ſunt in vaſe aqua roris ſemipleno, poſt
quam egreſſi ſunt omnes ſpiritus, recipia
tur retorta & rumpatur vt materia intu
recluſa habeatur, conteratur & per no
ctem exponatur aeri frigido . . cras man
includatur retortæ lute munitæ diſtille
tur iterum fortiſſimo igne in eodem rec
pienti vt prius & exibunt ſpiritus adhu
ſulphuris, hic ſepties repete, exponend
aeri frigido per noctem & diſtillando d
nec aqua in recipiens depoſita, acidu
ſit, hanc diſtilla per retortam leuiſſim

gne ne bulliat, donec ſpiritus acidi aſcē-
lant mutatur temporis recipiens, & no-
ium repone, vt recipias ſpiritus acidos,
uod rectificabis ſepties diſtillando, vt
uriſicentur, in his ſpiritibus acidis ſic di-
tillabis materiam tuam in fundo retortæ
elictam poſt diſtillationes primas, ſolue
n matratio optime clauſo leuiſſimo calo-
is fotu, & filtra ſolutionem & nouum
piritum acidum ſuper materiam inſo-
uam repone, clarifica ſolutionem fil-
rando, donec maiorem partem habeas
olutæ tuæ materiæ ex margaritis præ-
aratæ, ſolutiones diſtilla ad ſiccitatem &
nateriam ſiccam pone, cum aqua quæ
ſcendit ex eadem materia & clarifica ſo-
utionem per filtrum, hoc toties repete
onec ſalem habeas puriſſimum nullas
eces in ſolutione relinquentem huius ſa-
is recipe, quantum eſt & ſolue cum no-
o ſpiritu acido ſuo ex omni flegmate a-
uoſo vindicato, fons ſolutionem cum
alore leui, diſtilla ad ſiccitatem repone
cetum & quod prius ſtillat, inſipidi gu-
ti & ſaporis reijce aut cuſtodi cum aqua
liſtillata inſipida, & id toties repete do-
ec ſal tuum aſcendat, volatile cum ſpiri-
u acido tuo, & toties ſolue in aceto,
eparando ſemper flegma, ſuum quod
rius aſcendit, donec ſal conuertatur in
cetum & aſcendat cum ſpiritum aceto-

sum hunc rectifica septies distillando & à flegmate suo separando, tunc temporis in eo aceto, dissoluenda sunt metalla perfecta vnum pondus supra decem pondera aquæ diuinæ, nostræ superius præparatæ, & conquendum est id omne, matratio incluſum, & sigillatim sigillo Philosophorum ne respiret, donec figetur in salem fixum fusibilem vt cera, primo quater est dissoluendum cum noua aqua acetosa nostra & coagulandum & fixandum tunc habes elixir potentissimum ad metalla omnia imperfecta, transmutanda in solem vel Lunam si Sol vel Luna in aqua nostra fuerint soluta*, & congelata per coctionem continuam & perennem.

Hic spiritus mineræ autem & metallicus potest ex marcasitis & mineralibus omnibus educi quia in omnibus est, dat enim esse formale & essentiale mineralibusomnibus, sed ex viris facilius educitur quam ex alijs modus tamen eliciendi, verus hic arte Chymica tibi fidelissime traditus, modo calleas autem calcinandi distillandi, & soluendi, &similium recuperationum Chymicarum quæ omnino tibi necessariæ sunt vt vindicetur hic spiritus ab omni elementorum amurca, & fœculenta spurcitia, deinde nulla alia opus habes operatione, quam coctine sola.

ARCANVM 32.

Ad margaritas faciendas magnas ex minutis & paruis.

MArgaritas minutissimas & paruulas, sed claras & candidas, quantum vis easque dissolue in spiritu acido nostro, vel in aqua mercurij duodecies aut plus distillata donec dulcissima sit & clarissima sit, in ea aqua dissolue tuas margaritas in vase vitreo optime clauso in breuissimo calore post quam dissolutæ sunt omnes margaritæ clarifica dissolutionem per filtrum, in filtro papiri bibulæ, clarificatam tuam dissolutionem distilla lenissimo balnei calore, & cum distillare noluerit redde materiæ in fundo restant, quod stillatum est vt iterum dissoluatur & clarificetur materia, postquam deinde soluetur sine fecibus vllis sed clarissima manebit materia in fundo alembici restillans lucens & fulgens tamquam margarita præclara, tunc habe modulos ex argento factos deauratos eius magnitudinis & figuræ cuius volueris esse margaritas, & cum spatula argentea accipe materiã tuã sic præparatã & reple tuos ex vtraque parte modulos, sint partes moduli perforatæ tenuissimo foramine, & hinc traiice filum deuura-

tum vt margaritæ remaneant perforatæ, deinde obtura modulos & firma, & sic occlusi moduli ex materia margaritarum vtrimque repleti maneant & stent per duos aut tres dies in loco calido. deinde tolle margaritas tuas ex modulis & pone in calido vitreo, alio vitreo catino cooperto, vel suspende per filum quo traiiciantur in fiala vitrea, & obturata fiala, filis collo fialæ allagatis, stent per quindecim dies in tali fiala in loco moderate calido, vt optime indurentur, postquam induratæ fuerint margaritæ, recipe mercurii tui seu acidi liquoris, quo margaritas dissoluisti & in primam materiam reduxisti & habeat ille liquor aliquid margaritarum in se dissolutarum & per distillationem multoties repetitam sit sal margaritarum volatile factũ & aqua factum. recipe huius aqua sal volatili margaritarum imprime, parum & pone in fundo fialæ cuius fundum sit rotundum, & margaritæ siccæ descendant per collum fialæ filo alligæ, descendant vsque ad medietatem ventris neque tamen tangant aquam tuam in fundo fialæ stantem, occludatur fiala & in loco tepide calido, stet & decoquatur per mensem aut donec margaritæ tuæ in calore splendeant & tibi placeant tunc custodi quia perfectæ sunt.

Sic & eodem penitus modo purare po-

teris rubinos magnos & prælucentes ex paruis & minutis rubinis, quod tamen aliomodo,& perfectior, penitus via perfici potest, ex oleo rubeo fixo auri si proiiciatur in cristallum fusam deinde ex ea cricristallo parari possunt rubini, seu carbunculi lapidea arte.

ARCANVM. 85.

Ad vitrum mutabile faciendum.

OLei lunæ ʒxx. permiscentur oleo mercurii vel aquę illis septies rectificatæ lib. 1, distillentur simul & toties repetatur distillatio donec oleum lunę vna cum aquæ mercurii sursum ascendat per distillationem hanc aquam toties distilla donec figatur & iterum in oleum fixum conuertatur idque repetatur quater, in quarta vice oleum lunæ cum oleo mercurii fixum factum mutabile vatrum reddit, quia tanta est viscositas in oleo vt frangibilitatem vitrei impediat, mutabile reddat, quia multiplicatur humor radicalis vitri ab humore radicali metallorum qui copiosus est & turgens in oleo lunæ & mercurii,& si in in hoc oleo volatile facto dissoluantur adamantes & coquatur dissolutio in oleum fixum, vitrum omne transmutatur in adamantes eo ipso oleo proiectione hu-

ius olei in vitrum clarum & fusum, & alii lapides pretiosi incluantur in tali oleo dum est volatile factum, & deinde coquatur & figatur coctione perenni, determinatur hoc oleum ad lapides pretiosos faciendos ex vitro secundum species lapidis pretiosi in eo oleo soluti & cum eo cocti in oleum fixum nam sicut metalla determinantur eo ipso oleo sic & lapides pretiosi vt testatur Raymundus Lullius multis in locis vt videbitur sequenti arcano.

ARCANVM. 86.

Ad carbunculos faciendos ex crystallo.

OLei auri ℥iij. olei mercurij superius vitali lib. 11. dissoluatur oleum auri in aqua ista mercurij seu oleo, & distilletur toties excitando aquam mercurii super oleum auri, donec oleum auri ascendat clarum & rubicundissimum, in hoc oleo claro & limpido dissolue rubinos optimos claros & limpidos, & dissolutionem clarifica, distilla toties donec ascendat omne, & clarificetur & luceat & splendescat hoc oleum in medijs mortis ipsius tenebris, nam splendor & candor carbunculorum consistit, in radijs suis splendentibus, hanc aquam coque & fixa perpetua coctione & perenni in matratio optime

clauſo ſigillo hermetico, per annum donec perfectiſſime figatur, huius olei fixi rubei & radicantis proijce ſuper criſtallum fuſam in crucibulo, dico pondere, nam ſi nimio pondere cryſtallum exſuperet, cryſtallus ipſa conuertetur in medicidam ſed grana duo aut tria aut guttulæ tres proiiciendæ ſuper libram vnam cryſtalli fuſi & tranſmutabitur in carbunculum optimum & lucentem quam trades lapidario adornandum.

Hoc oleum carbunculorum prodeſt ſanitati prodeſt ſanitati conſeruandæ & æqualis eſt virtutis & proprietatis in oleo auri ad ſanitatem conſeruandam, & vitam prorrogandam vltra terminos vitæ humanæ.

ARCANVM 87.

Ad arbores omnes fructibus ter in anno decorandas.

FRuctus cuius genus ter in auro vis decorare arborem & contrude, & exprime prælio ſuccum eius repone ſuccum vt ſeruentur in vaſe ligneo optime clauſo addito pauco ſale in cellaria, poſtquam tepuerit ille ſuccus diſtilla lentiſſimo calore vt habeatur eius ſpiritus rectifica ſpiritum & ſepara à flemmate ſuo cu-

stodi flemma suum omne donec opus habeas rectificatum septies spiritum custodi in vase vitreo optime clauso ne respiret deinde distilla flēma tum rectificando septies aut pluries donec nullas emittat feces in distillatione in fundo alembici, sed clarum ascendat feces omnes huius ne fructum & in nouis fructibus additis comburantur aperto igne in olla terrea sorti vt sustineat ignem, & conburantur fructus huius magna quantitas vt habeatur cinis in sufficienti quantitate pone cinerem optime ad candorem calcinatum cum sole materiam rectificatam dissolue bulliendo in vase vitreo optime obturato, postquam ebullierit, clarifica ebullitionem per filtrum traiiciendo, vt clarescat solutio cineres iterum calcinentur in tigillo forti & addantur recens flemma septies rectificatum & iterum bulliant simul & clarificetur filtro solutio, deinde distillentur omnes solutiones leui distillationes ad ficcitatem calcinetur sal infundo remanens leui igne fundatur, hoc sal iterum soluatur in flemmate distillato & purifiretur filtro & distilletur & hoc toties repete donec sal candidissimum habeas hunc deinde salem dissolue spiritu suo superius reseruato, & distilla simul cohobando multoties donec sal superius ascendat cum spiritu, quod

si ascendere voluerit habeas in promptu fructum eiusdem speciei cuius est spiritus & sal tuus contunde fructum & cum flemmate suo superius reseruato misce cum pauco spiritu suo, & misce simul & permisce vt in vase vitreo clauso in sole acescat & conuertatur flemma in acetum, acetum distilla multoties cum aceto ipso solue salem tuum fixum & in salem fusibilem reiteratis distillationibus conuertes, & deinde cum spiritu volatilem facies, & ex volatili in aqvam conuertes, cui adde medietatem salis sui fluxi, & coques iterum in fixum salem & conuertes in volatilem modo & via priori, & in aquam, & hunc aquam addita medietate salis sui fluxi, cōuertes iterum coquendo in vase clauso, in salem fixum, & hoc quater aut septies facies, fluxum solues solutum volatile facies & volatile fluxum, & sic obtinebis arcanum prædictum cuius virtus & proprietas est, decorandi ter in anno arborem eiusdem speciei fructibus suis sequenti methodo recipe salis huius fluxi ℥i. dissoluatur in aquæ communis vel roris Maij lib. x. & hac aqua irroretur arbor, eiusdem speciei, & decorabitur foliis fulgentibus singulis tribus aut quatuor mensibus & dū fructus maturi sunt, statim sunt colligendi, & statim irritanda est arbor sin-

gulis diebus ex parua quantitate illius : aquæ cui diluta est dragma vna salis illius fixi , & deinde irroranda est alia aqua cõmuni nec est obliuiscendus labor & cultus arbori necessarius & stercoratio hinc colligere possumus salem fueri posse volatilem & fluxũ ex fermento, quem si soluas in spiritu roris Maij,& ea aqua sale illo impregnata madefiat frumentũ &soluatur multoties multiplicabitur eius semen & copiosora frumenta fierẽt spicæ & grana , & multiplicatur annona frumenti , & sic fieri potest de alijs fructibus cuiuscumque sint speciei , & multiplicari possunt fructus eorum in copia maxima & prægrandi.

ARCANVM 88.

Ad fixandum mercurium. Cum sale Iouis.

SAlis Iouis pari puli, ab omnibus fecibus vindicati ℥vij, mercurij sublimati septies ℥iij. misce simul & incorpora, & pone ad sublimandum in maaratio forti sublima iterum super feces quæ relinquntur in fundo matratij & pondera an sint maioris ponderis quam in principio si sint nim maioris ponderis optimum est & incipit fixari aliquid mercurij cum sale Iouis, continuetur sublimatio mercurij super feces triturando & permiscendo mercurium cum ipsis & in nouo matratio sublimando, donec tandem figatur omnis mercurius sublimatus tuus & remaneat in undo, quod in quinquagesima aut ciriter fit tarde enim figitur mercurius sed ndem figitur & metallicum dat fusionē stante gebro. Et veritate, postquam haueris hunc fixum mercurium adde illi ercurium nouum septies sublimatum & aucum adde nempe ʒij. aut ℥ij. & permisce simul,& sublima & cito tertia aut uarta sublimatione figitur & conuertitur mercurium fixum & fusibile id repete uater aut septies addecido fixo tuo mer-

curio nouum mercurium sublimatum septies donec habueris mercurium fixum & fluens vt cera, magna in quantitate, hunc proijce super cuprum fusum pondus vnũ supra pondera cupri fusi 100. & conuertetur cuprum in veram Lunam, quod sic in Lunam proijceris in crucibulo fusam conuertetur Luna in medicinam eandem virtutis & proprietatis.

ARCANVM 89.

Ad fixandum in oleum fixum & rubeam vt ex eo metalla impura fiant aurum.

OLei martis purissimi ℥iiij. olei auri ʒiiij. misce simul & his adde mercurij sublimati septies ʒiij. misce & sublima in matratio forti quod sublimatur ex mercurio reduc super feces donec tandem figatur perfectissime adde nouum mercuriũ septies sublimatum ʒij. & misce simul triturando, & sublima donec figatur, hoc repete septies, donec id quod manet in fundo matratij liquetur vt cera & congeletur in frigido huius materiæ ℒ pondus vnum & proijce super mercurij crudi in crucibulo calefacti pondera 100. conuertetur mercurius in verum aurum & si proijcias super Saturnum Iouem & venerem

conuertentur hæc omnia in verum aurum mercurius si figatur & tingatur auri tinctura fixa, conuertit omnia metalla in primum aurum, estque mercurius ita præparatus verum aurum apertum & tingens & figens reliqua, metalla imperfecta in sui substantiam quæ cum perfecta sit & communicabilis, communicat suam perfectionem impuris metallis quod figat & perfecte coquat substantiam coctam & incoctam imperfectorum metallorum.

ARCANVM 90

Ad fixandum in oleum album & fixum vt hinc reliqua metalla fiant argentum.

OLei Lunæ & Iouis an. ʒiij. his adde mercurij septies sublimati ʒiij. sublina simul reduc sublimatur super feces donec figatur omne in fundo matratij, dde adhuc nouum mercurium septies sublimatum & sublima vt prius donec figatur omne in fundo matratij & vt citius igatur paucum est addendum argentum iuum sublimatum singulis in vicibus & d toties repete, donec habeas oleum album fixum & fluens vt cera, huius olei roijce super quæcumque metalla imperecta, pondus vnum supra pondera 100.

metalli imperfecti & impuri, & omnia conuertentur in argentum optimum, si huius olei si soluatur aqua mercurij & volatile reddatur & iterum figatur coctione perenni in matratio clauso & sigillato hermetis sigillo erit elixir album super omnia metalla imperfecta, & transmutabit metallorum imperfectorum pondera mille vnum solum pondus & qui callent artem non ibunt inficies contra hæc arcana, postulant tamen doctum ingeniosum & ex pertumartificem.

ARCANVM 91.

Ex *nitro vi hinc fiat tinctura rubea.*

NItri optimi reduc in puluerem, & calcina cum carbonibus ignitis in olla ferrea, calcinationem solue in spiritu roris maij solutionem filtra & distilla ad siccitatem, hanc calcina iterum leui igne nefundatur materia soluatur iterum & filtra & distilla ad siccitatem & calcina, & hoc toties repete, cum nouo & spiritu recenti roris maij donec oleum fixum nitri vt cera fluens habeas. quod repetitis solutionibus distillationibus & siccationibus est volatile faciendum. huius volatilis salis maxima quantitas est conuertenda cum spiritu roris, putrefacienda in matratio

clauso in fimo equino per mensem deinde distillanda materia donec omnia in spiritum roris conuertantur, & siant pura volatilis quæ quidem est à flegmate est separanda in balneo mariæ lentissimo calore, & quod remanet in fundo vasis nec ascendere potest per balnei calorem transferendum est ad cineres & distillandum septies per cineres vt habeas mercurium mundi vniuersalem clarum & mundum & subtilissimum cuius ope & beneficio fieri possunt mira in arte Chymica & potissimum hæc arcana sequentia.

ARCANVM 92.

Ad elixir album faciendum.

LVnam foliatam aut calcinatam quãtum vis dissoluatur hæc Luna in sufficienti quantitate huius mercurij & liquoris vniuersalis superius præparati, solutionem facies per octo dies in fimo equino, deinde distilletur ad ad siccitatem, cohoba id quod stillat super id quod remanet putrefaciendo per octo dies singulis in solutionibus, id toties repetendo donec solutio Lunæ ascendat per distillationem vna cum spiritu qui Lunam soluerit hanc aquam septies distilla in nouis retortis, huic aquæ seu spiritui adde Lunæ

optimæ copellatæ quantum solui poterit in aqua seu prædicto spiritu solutionem claram & limpidum in matratio obturato oblongi colli repone & coque in athanore donec figatur in oleum fixum albissimum cuius pondus vnum mutat in verum argentum pondera 1000. reliquorum omnium metallotum, imo transmutat mercurium crudum in verum argentum siue. guttula vna iniecta in mercurium crudum quod si adhuc volatile redderetur hoc oleũ Lunæ sic præparatum & iterum volatile factũ cõmutaretur vt prius in oleum fixum, transmutaret omnia metalla in verum argentum sine vllo igne., guttula vna adhibita, super metalla ipsa, penetraret enim ad centrum vsque hæc guttula & tingeret, & transmutaret omnia imperfecta metalla qnibus imponeretur, in verum argentum. Quod ad septimam vicem in aquam iterum verteretur & figeretur similiter in infinitum transmutaret, metalla omnia imperfecta in argentum & si super argentum proijceretur mutaret argentum in medicinam eiusdem virtutis & proprietatis & sic multiplicaretur medicina in infinitum nec esset opus eam perficere de nouo.

ARCANVM 93.

Ad elixir rubeum faciendum vt ex eo reliqua omnia metalla fiant aurum.

AVri optimi per antimonium purgati ſepties & tenuiſſime limati ʒxviij. diſſoluatur in noſtro ſpiritu ſuperius præparato, & fons diſſolutionem in retorta balneo mariæ per octo dies deinde diſtilla per cineres ad ſiccitatem reduc cohobando ſuper ad quod remanet retortæ, & id toties repete addito nouo ſpiritu ſolutiuo ſi opus, eſt donec aurum aſcendat cum ſpiritu in aquam rubeam, vel albam huic aquæ ſepties diſtillatæ diſſolue nouum aurum quantum ſolui poteſt, & coque diſſolutionem tuam in matratio optime clauſo, aut ſigillato ſigillo hermetis ne reſpiret donec figatur in oleum fixum & rubicundiſſimum cuius virtus eſt ſtupenda in ſanitate conſeruanda, guttula vna aſſumpta ſingulis in hepdomadis in ſpiritu viui proragat vitam humanam vltera terminos communes vitæ humanæ tranſmutat omnio metalla in verum aurum, & in aurum proiecta, conuertit aurum in medicinam eiuſdem virtutis, & in cryſtallum proiecta mutat ipſam in rubinos & carbunculos adiacẽtes & optimos, & reddit vitrum mal-

leabile & rubeum splendentes & radiantis splendoris, & arborium omnium omnium fructus multiplicat, si soluatur guttula vna in aqua communi, & ea irroretur arborum, & omnia animalia viuum diutius & fortiora reddantur & fœcundiora, & ita tota natura renouatur hac sola medicina, quæ superat alias omnes medicinas.

ARCANVM 94.

Ad spiritum roris Maij præparandum ad superiora præparanda arcana.

COlligatur ros Maij per lintea albissima & purissima super prata extensa, per expressionem linteorum & colligatur maxima in quantitate, deinde filtretur per cartã bibulã & ponatur in matratiomagno & capacissimo optime obturato & putrefiat per quadraginta dies in fimo equino, deinde superpositio alembico, distilletur in balneo mariæ vsquæ ad quartam partem quarta pars remanens in fundo proijciatur nec enim valet accipiatur illud quod stillatum est ex balneo & ponatur in eodem matratio & obturetur quam optime, & putrefiat per quadraginta dies in fimo equino, & deinde distilletur in balneo superpositio alembico vt prius donec quarta pars remaneat in fundo matratij, proicia-

tur hæc quarta pars quia nihil valet,& reponatur quod distillatum est in eodem matratio, & putrefiat iterum, per quindem dies in eodem matratio optime obtumato ne respiret in fimo equino, & deinde distilletur in balneo vt prius ad quartam partem, & hoc quater repete donec habeas spiritum roris clarissimum & nitidissimum, & summopere penetrantem cuiuis benificæ & opere vitrum præparabis calcinatum & volatilem faciem & in aquam conuertes vt habetur arcano superiori 61. cuius ope, salia calcinata & fixa volatilia efficiuntur & in aquam meram volatilem seu in spiritum volatilem conuertuntur cuius deinde ope, & auxilia salia metallorum volatilia eficiuntur & in aquam seu spiritum volatilem conuertuncuius ope & auxilio si artem calleas metalla omnia conuertentur in materiam primam & ex illa materia pura & puta ab omnibus excrementis vindicata fit elixir miræ virtutis & proprietatis ad metalla inuicem transmutanda.

ARCANVM 95.

De *arcenici fixatione.*

ARcanum ſublimatũ bene optime, & cum oleo tartari miſce &impaſta cũ aqua ſalis armoniaci vt ſi paſta mollis, quã pone in matratio optime clauſo, & digere temperatiſſimo calore per 24. horas & extrahe: deinde tere ſuper marmor & irrora iterum cum aqua ſalis armoniaci & oleo tartari & digere iterum in matratio optime clauſo & hoc rumpe quater & tandem bene tritura ſuper marmor & claude in matratio, & ſolue in fimo equino calido & cogela in cineribus, & ſolue in fimo, & amalgama idque quinquies & inuenies arcenicum fixum & fluens vt cera, & tingit veneris partes 20. quod ſi hoc oleum ſpiritu roris ſoluatur & clarificetur & coniungatur cum æquali quantitate olei lunæ, & mercurij & coagulentur ſimul tinget potentius vna pars radit ſuper 100. partes veneris fuſæ & tinget in optimum argentum.

ARCANVM 96.

De auro in materiam primam reſoluendo.

ABſque remuneratione nullum Medicinæ arcanum haberi poteſt vnde ſi ex auro communi & vulgari aliquid habere cupiamus regenerandum eſt iſtud aurum, & vt regeneretur, in ſua principia eſt reducendum, & præſertim in vitale ſuum ſulphur totius naturæ balſamum eſt reducendum quod quidem ſulphur vocatur aurum ſic aurum compedibus liberatum ſuas vires exerere poteſt & actiones ac proprietates quæ in ipſo latent oſtendere valet ergo ſoluendum eſt aurum cum auro& iſtud aurum eſt ſulphur naturæ internum, quod cum in omnibus lateat ex ſulphur cummuni & vulgari toties educemus quam ex rebus aliis cum ſulphur contineat ſulphur iſtud in centro ſuo, quã aliquid aliud, maiori in quantitate recipe ergo ſulphur commune & vulgare quantum volueris ſoluatur in aqua forti communi, & pone ad circulandum in matratio optime clauſo donec aqua fortis dulcis ſit & inſipida, quam per diſtillationem extrahes & nouam & recentem aquã fortem impones, & digerendo in cineribus calidis & circulando, ad dulcendinem

perduces vt prius hanc iterum per distillationem extrahes & nouum iterum hanc impones & circulabis vt prius donec non amplius dulcescat aqua fortis sed acris & fortius ascendat per distillationem, tunc temporis distilla omnes aquam fottem & digere & coque materiam in fundo restantem donec candescat & albescat, & continuato calore, & rubescat, & hæc materia soluenda est cum spiritu viui rectificato, & toties soluenda est & coagulanda per distillationem cum nouo & recenti spiritu donec tinctura rubicundissima ascendat cum spiritu hæc tinctura separanda est ab spiritu viui balneo mariæ per distillationem, & in cineribus translatæ vase distillanda est tinctura, & septies rectificanda, & in ipsa tinctura, quæ est aurum materiæ & sulphur verum, soluendum est aurum in tenuissimo calore & aurum solutum circulandum est, & toties distillandū donec ascendat aurum solutum, cum sulphure materiæ & deinde in eo ipso, aurum nouum commune optimum & soluotum dissoluendum, est & simul in vase vitreo optime clauso digerendum & coquendum donec figantur omnia in oleum rubicundissimum & fixum & suauissimi odoris cuius virtutes, pro sanitate conseruanda, & prorroganda vita sunt stupendę, & pro transmutatione metallica non est pars in

tota alchymia, transmutat eũ partes 1000. cuiuscumque metalli impuri & imperfecti vna pone sola proiecta super illa metalla impura & imperfecta.

ARCANVM. 97.

Ad spiritum mercurij faciendum.

MErcurij sublimati libj. argillæ optimæ libiij. reducantur omnia in puluerem & cum spiritu roris malaxentur simul & fiant ex argilla & mercurio sublimato simul permixtis pillulæ paruæ, quas siccare permixtis in mero, exsiccatis habeas optimam retortam luto munitam & in hac retorta repone tuas pillulas ex argilla & mercurio sublimato factam distilla has per retortam igne ad hibitio per partes, per viginti quatuor horas, si quid sublimetur in collo retortæ permiscendũ est iterum cum noua argilla & irrorandũ cum eo liquor qui stillabit, & iterum distillandum per retortam donec nihil sublimetur ex mercurij sed omne transeat in spiritum sucandum, qui rectificandus est septies ad minus, & eo spiritu mira fiunt in transmutatione metallica & ideo inter secreta & arcana reposui.

ARCANVM. 97.

Ad spiritum calcis faciendum omnia soluentem.

CAlcis viuæ quantum vis ab ea separa viui spiritum decies aut quindecies renouando spiritum & nouum affundendo calci in fundo relictæ huius calcis accipe partes tres argillæ partes octo salis tartari optime purgati, partem vnam in retortam immite luto munitam, & fortissime igne distilla per gradus donec omnes spiritus tranfierint rectifica hunc spiritum omnia metalla dissoluentem quo opus habes ad mira facienda in arte trāsmutatoria in quo si dissoluas crystallos & solutionē claram facies parabis inde crystalli salem arcanum verum calculi soluendi tum in renibus tum in vesicca, dosis eius est ʒs. in aqua petroseliui & est arcanum & remedium podagræ tutum & certum.

ARCANVM 99.

Vt ex Ioue sine stanno fiat argentum.

EXtingue ipsum Iouem fusum in aqua calcis testaminum ouorum & perdit stridorem & fusionis facilitatem, hunc accipe & amalgama cum pari quantitate mercurij optime loti, & laua amalgama cum aqua communi & sale decrepitato, & postquam clara est materia distilla fortissimo igne per retortam vt separetur mercurius à Ioue, mercurium tuum laua, & mundifica & per corim traijce, & iterum amalgama cum stanno & laua vt prius amalgama, vt candescat sale communi, & aqua communi & iterum distilla per retortum fortissimo igne vt separetur mercurius hunc laua & mundifica & iterum amalgama cum stanno, separa per retortam & hoc duodecies faciendo, lauando semper amalgama, & separando mercurium ab ea, vltimo adde Lunæ mediam partem & traijce stannum per copellam nuenies maximam quantitatem Lunæ optimæ, quod fit ex lotione & distillatione nam mercurius sic perficitur, & à sulphure suo in Lunam conuertitur. Quod si Luna optima addatur in principio id fiet citius & potentius quia Luna indurat Iouem.

ARCANVM 100.

Ad elixir parandum album vt omnia metalla conuertantur in argentum.

SVblimatum septies mercurium dissolue in aqua forti communi dissolutionē digere in balneo mariæ per decem dies, his actis distilla materiam in balneo materiam desiccatam sublima : huius materiæ partem dissolue in loco frigido & humido perse hanc dissolutionem digere in balneo per 10. dies, deinde distilla, distillatam ter serua, in fiala optime clausa ne respiret, partem alteram mercurij tui sublimati toties sublima, per retortas donec figatur in fundo, huius fixæ partis cōiunge æqualem partem, cum spiriru mercurij tui superius præparati & distillati quod coniunge in balneo in vase sigillato per 15. dies donec putrescat & albescat, hanc materiam albam per cineres sublima in sulphur mrteriæ hoc sulphur dissolue in duabus partibus sui spiritus superius reseruati hanc dissolutionem in balneo digere, per decem dies deinde distilla lente vt abstrahatur spiritus, quod in fundo remanet est oleum sulphuris naturæ, quod fermentandum est cum oleo Lunæ pari in pondere & coquendum est donec figatur

in

n matratio optime clauſo, & albeſcat, ılbedine perfecta, quodque eſt proijcien-lum eſt ſuper argentum in crucibulo fu-ſum & fit argentum frangibile vt vitrum, ıuius vitri vna pars tingit cupri pondera ooo. in veram lunam.

Oleū lunę ad hoc arcanū perficiendū ſic it ☽. Lunæ optime ℥iiij. diſſolue in aqua ortı, diſſolutionem digere per menſem in balneo, digeſtam materiam diſtilla, per balneum aut lento calore, materiæ in fun-lo reſtanti liquidæ ſuper adde ſpiritus vi-ti rectifficata tantumdem vt emineat, qua-uor digeſtis hanc materiam digere in bal-neo per decem dies digeſtam materiam di-tilla, & abſtrahe ſpiritum viui, & mate-iam in fundo reſtantem digere in balneo per 150. dies donec putreſcat, & albeſcat, ıanc materiam albam ſublima ſublima-um diſſolue in ſpiritu viui alcoliſato & ligere in balneo per decem dies deinde ıbſtrate ſpiritum viui & quod in fundo emanet eſt oleum lunæ, & fermentum apidis albi, quod ſi filtretur, & diſſoluatur :um ſpiritu mercurij fiet tandē lapis verus & admodū purus miræ virtutis vt ſuperius factus eſt. Sic de auro faciendum eſt, ad :lixir rubeum ad omnia metalla in aurum :onuertenda.

ARCANVM 101.

Vt ex marte fiat tinctura rubea ad aurum.

SOluendum est ferrum in aqua nostra solutiua solutionem digere, in balneo mariæ per decem 10. dies abstrahe aquam fortem leui calore, materiam in fundo restantem dissolue aceto stillatitio, digere dissolutionem per 10. dies abtrahe per distillationem acetum, dissolue iterum in nouo & recenti aceto, & digere dissolutionem in balneo per 10. dies, digestam materiam distilla materiæ in fundo restanti, affunde spiritum viui ad sex digitos digere materiam in balneo mariæ per 10. dies abstrahatur per distillationem spiritus viui, & tinctura rubea martos in fundo remanens distillanda est vt ascendat per alembicum hunc rectifica ter aut quater vt purissima sit, & rutilan sex terra autem sua extrahe salem quem purifica solutionibus multis & calcinationibus, purificatum salem coniunge cum æquali pondere suæ tincturæ, siue olei rubei rectificati & coque donec figatur in rubinum, qui fermentandus est auri oleo superius multis in locis citato & tota materia fixata proijcienda est, vna pars supra tres partes auri fusi, & hæc materia supra 1000. partes lu-

æ, vel cuiuſcumque alterius metalli & otum erit optimum aurum, quod ſi adhuc hæc materia diſſoluatur cum tinctura artis volatili & iterum figatur ſoluatur erum & figatur eius virtus & efficacia anſmutandi metalla imperfecta in aum multiplicabitur fere in infinitum & roijci poteritvna pars ſupra 100000.partē etalli imperfecti & erit omne aurum & ſupra aurum cum factum proiiciatur medicina, aurum iſtud totum conuertetur medicinam perfectā & abſolutam eiuſem virtutis ac prima.

ARCANVM 102.

De elixire & medicina ex ioue ad album.

℞. MErcurij ex ioue extracti lib. b. diſſoluatur in aqua forti communi ſolutionem ſolue in balneo per decem dies deinde diſtilla ad ſiccitatem, & extracta aqua forti per diſtillationem ſolut iterum quod in fundo reperitur noua ua forti, & recenti hanc diſſolutionem ns in balneo per decem dies, abſtrahe einde aquam fortem per diſſolutionem l ſiccitatem & hoc ter repete, repetita lutione cum cineribus aquę fortę, deinde blima materiam forti igne, in matrao forti, & lutato per ſex horas & miſce

sublimatum hoc cum nouo & recenti mercurio ex ioue extracto & perfecte loto, & simul incorporentur & amalgamentur, lauetur perfecte amalgama, & filtretur oleo mundo, ita vt non appareat mercurius currere ex ioue, sed fiat puluis cineribus ex ambobus mercurijs, hunc puluerem sublima, per sex horas & huic materiæ adde amalgama lunæ & mercurij iouis, & sublima simul donec omnia fixa remaneant in fundo vasis, & fluant vt cera quod fiet nouo addito mercurio sublimato ex ioue extracto, & in aqua forti soluto, & deinde sublimato, fiet inde medicina fluens vt cera & fixa, qua proiecta super iouem Saturnum mercurium & venerem conuertet hæc omnia metalla in purum argentum vna pars supra 100. cuiuscumque metalli & imperfecti, & proijciatur hæc medicina supra lunam optimum conuertetur luna in medicinam eiusdem virtutis & proprietatis, ac prima.

ARCANVM 103.

De tinctura minori ad album.

Salis communis in rore maiali ſoluti, & ſæpius coagulati donec fundatur & liqueſcat in igne vt cera, quod vt citius euomat in ſingulis deſiccationibus eſt liquandū & fundendum in crucibulo ſimul & proijciendum in aquam roris Maij & diſſoluatur & filtretur & hoc toties eſt iterandum donec ſal fuſum vt cera. ℥. huius ʒxix. ſalis albiſſimi & puriſſimi ex calore putamium ouorum extracti ʒxix. mercurij ſublimati & dulciſicati & ſepties ſublimati ʒxx. ſalis vitrioli albiſſimi ʒxviij. miſce ſimul & ſublima in forti matratio lutato, fortiſſimo igne quater aut ſepties repetendo, materiæ huic coniunge arcenicum ſublimatum & fixum ʒxviij. lunæ calcinatio, ʒxix. ſalis armoniaci ſublimati & fixi ʒxviij. miſce omnia ſimul, & ſublima, repetendo ſublimationem ſuper feces donec omnia fiant fixa & nihil aſcendat & deinde ſolue hæc omnia in loco, humido, & frigido, ſolutionem filtra & clarifica coagula ſolutionem & iterum ſolue in ſpiritu roris Maij donec conuertantur omnia in oleum fixum huius

olei guttula vna, proiecta supra centum pondera cupri in crucibulo fusi, tranmutat in veram lunam: hi sales sic præparat & fusibiles facti recipiunt tincturam summam ab arcenico à mercurio sublimato & luna quæ omnia soluuntur cum his salibus & arte chymica præparata conuertuntur in oleum fixum album quod valde tingit, & tingendo fixat, cum habeat in se ipso fixitatem & constantiam in igne permanentem.

ARCANVM 104.

De *lapide physico ex rore.*

℞ MAgnam quantitatem roris Maij aut aprilis, distilla lentissimo calore, donec in fundo alembicorum remaneat magis spissum oportet autem habere magnatis illius in aquam quantitatem & ex illo magnate fortissimo igne per relictum eliciendi sunt spiritus acidi et acris qui septies eeunt rectificandi erunt & custodiendi donec his opus habeas, ex magnate illo fortissimo igne in crucibulo forti calcinato per tres horas extrahe salē vtilissimum cum suo phlemmate roris, prius distillato, per ebullitionem magnatis in flegmate, filtra flegma & clarifica, & distilla in alembico, in cuius fundo reperie-

tur ſal clariſſimum & candidum hunc calcina in crucibulo per ignem fortem tribus aut quatuor horis, hunc ſalem ſolue in ſpiritu, roris ſuperius præparato ſolutionem filtra & diſtilla lentiſſimo calore, & quod manet in fundo ſolue & filtra, donec nullas emittat feces in lotione, & remaneat in fundo alembici diſtillatorij in forma olei albiſſimi, hunc fortiſſimo igne ſublima in materiæ ſulphur, hoc ſulphur diſſolue in ſpiritu acido ſuperius præparato & ſeruato hanc ſolutionem purifica & per diſtillationem deſicca & iterum ſolue & deſicca per diſtillationem & tandiu hoc repete, donec, ſulphur iſtud materiæ ſoluatur in aquam volatilem & aſcendat per alembicum cum ſpiritu acido, & fiat ſpiritus acidus veriſſimum chymicorum acetū, accerrimum omnia ſoluens ♃. huius aceti acerrimi ʒxxviii. auri optimi ʒxvii. diſſoluatur aurum in hoc aceto acerrimo, & foueatur diſſolutio per menſem in matratio optime clauſo, & deinde ſuperpoſito alembico diſtilletur quod ſtillari poterit cohobando ſemper id quod aſcendit ſuper id quod remanet in fundo, & toties hoc repete, donec omnia in oleum rubeum fixū conuertantur in fundo matratij ſeu vaſis diſtillatorij ſeparatis inde flegmatibus ſeu guttulis aquæ inſipidæ quæ primo aſcendunt ex diſtillatione à ceti noſtri & repo-

nendo tantum id quod acetosum est super materiam remanentem, donec totum figatur in oleum fixum rubeum cuius pondus vnum conuertit cuiuscumque metalli imperfecti pondera 1000. verum aurum & si proijciatur super aurum optime purificatum æquali in quantitate conuertitur aurum totum in medicinam eiusdem virtutis & proprietatis & si soluatur hæc medicina cum nouo & recenti spiritu acetoso & coquatur iterum in matratio optime clauso donec omnia figantur in oleum rubeum fixum multiplicatur medicina in quantitate & cum virtute.

ARCANVM 105.

Ad mercurium fixandum.

MErcurij dulcificati & multoties sublimati ʒviij. salis petræ ab omni sal communi depurato & vindicato, tantundem misce & sublima in matratio forti, & igne fortissimo,, deinde sublima sine fecibus quæ relinquntur in fundo & tandiu sublima, donec figatur in fundo, & sic habebis mercurium fundentem figentem & tingentem cuius vna pars supra centum partes cupri fusi, & si hoc oleum fixum mercurij coniungatur Lunæ oleo fixo tingit potentius & multiplicentur

eius virtutes, & si hoc oleum fixum dissoluatur in aceto nostro fortissimo superius declarato arcano 104. conuertetur in aquam spiritualem omnia penetrantem & resoluentem ex qua fient arcana stupenda cum auro & Luna & lapidibus prætiosis, tum ad sanitatem, tum ad vitrum mutabile faciendum & in lapides pretiosos cõmutandum.

ARCANVM 106.

Ad mercurium in Lunam congelandum.

AVripigmenti libs. mercurij sublimati tantundem misce simul in achool, & inde retortæ, & distilla ex arte in cineribus gummosum liquorem hunc liquorem rectifica septies deinde recipe mercurij ℥ iiij. optime loti, & amalgamentur ℥ j. Lunæ ☉ optime limatæ aut solutæ. lauetur amalgama, cum sale & aceto stillatitio, donec candescat amalgama, imbue deinde hoc amalgama liquore præcedenti, & digere per quatuor dies forti igne in matratio clauso, cum luto sapientiæ & da ignem fortiorem per horas 11. & vltimo fundo & liqua in crucibulo, & erit Luna optima, & si addas aliquid calcis Iouis optime calcinati, & optime loti erit melius & maiorem Lunæ quantitatem in fu-

sione inuenies.

ARCANVM. 107

Ad mercurium antimonij extrahendum.

FLores antimonij per se in vase terreo extractos quantum vis his adde salis tartari purificati tantundem & tartari crudi in puluerem tenuissimum redacti etiam tantundem calcis viuo adde etiam tantundem & salis armoniaci, his omnibus adde spiritum vini optimi, & digere simul per mensem in matratio optime clauso in fimo equino calido vel balneo, deinde distilla & distillalatur in recipiente in fine distillationis mercurius currens antimonij.

ARCANVM. 108.

Ad conuertendum plumbum in mercurium.

SAlis boracis optimi ℥iij. salis plumbi ℥iij. olei tartari ℥iij limaturæ plũbi ℥iiij. salis armoniaci ℥iij. spiritus vini optimi ℥vj. misce in matratio vitreo, & digere in balneo per mensem & tandem distilla & stillabit mercurius currens ex plumbo, qui figetur facili via in Lunam cum oleo Lunæ & in aurum cum oleo auri, ex superioribus arcanis tu lector colligemodos & normas.

ARCANVM 109.

De tinctura solis ad Lunam.

MIneræ auri recentis libj. incide in fonstula aut in puluerem grossum & impone retortæ luto munitæ distilla forti admodum calore, & quod stillat reserua in recipienti optime clauso, quod remanet retortæ, dum adhuc calet expone aeri frigido noctis per noctem cras mane impone tetortæ & distilla, vt prius in eodem recipiente, & quod stillat conserua vt prius in eodem recipiente & quod re-

manet in fundo retortæ dum adhuc calet expone iterum vt prius aeri frigido noctis per noctem totum & cras mane, stilla & pone vt hoc toties fac, donec aquæ magnam habeas quantitatē & copiam deinde dissolue mineram tuam quæ in fundo retortæ remanet & solue eam per aquam fortem, & clarifica distilationem & foue per balneum mariæ spatio mensis integri deinde distilla & exsicca, & cohoba super feces aquam ex ea stilla, donec omnino dulcescat tunc temporis dissolue materiam in fundo restantem, cum aqua superius reseruata cum recipientem optime clauso ex distillatione ex mineræ frigido aeris expositæ, solue hanc materiam clarifica & filtra solutionem & distilla & putrefac prius in balneo mariæ per mensem, distilla & sicca, & iterum distilla, donec materia ascendat per alembicum in salem mirabilem, hunc salem solue, & distilla & toties solue & distilla donec conuertatur in aquam acidam, quam rectifica, & ab omni flegmate insipido separa & vindica huic deinde aceto, fortissimo rectificato, aurum calcinatum cum sale & mercurio, & optime totum solue, & solutionem clarifica. & coque abstrahendo flegma si quod sit, donec figatur materia per coctionem perennem in verum oleum rubeum & fixum quod vt reliqua olea rubea

superiora potest multiplicari, & extendi eius virtus & efficacia, vnum pondus cadet super pondera 1000. cuiuscumque metalli & in aurum conuertet purissimum optimum cui non datur ex materia pur.

ARCANVM. 110.

De tinctura Lunæ ad alia metalla.

Mineræ argenti grossiter contosæ libij. mercurij septies sublimati libs. misce simul & per mensem in balneo mariæ putrefac deinde distilla recipiente optime iuncto cum collo retortæ, quod flillat custodi optime, in recipiente optime clauso materiam in fundo restantem dum adhuc calet aeri frigido noctis expone per noctem rupta retorta & sublimatum quod in collo est, si quod sit, iterum tunde & tritura & permisce materiæ, & cras mane distilla vt prius & conserua liquorem qui inde egreditur in recipiente optime clauso, & dum adhuc calet materia expone aeri frigido per noctem vt prius & sublimatum si quod sit permisce cum reliqua materia, & iterum distilla in noua retorta & hoc toties repete, donec magnam habeas aquæ acetosæ quantitatem hunc rectifica, & separa à flegmate deinde partem Lunæ materiæ in fundo restan-

tis solue in sufficienti quantitate aquæ fortis, non est autem tota materia soluenda quia est nimia quantitas, sed soluendæ sunt ℥iiij. solutionem fons in balneo per mensem distilla & exsicca idque toties repete donec in oleum conuertatur tua materia soluta, hoc oleum solue, cum aqua acida superius reseruata, solutionem hāc & siccationem per distillationem toties repete donec oleum ascendat vna cum aqua acida, & fiat totum aqua acida, huic aquæ acidæ septies rectificatæ Lunam solue & repetitis solutionibus, & desiccationibus hoc continua donec omnia conuertantur in oleum Lunæ fixum & clarissimum quod conuertit omnia metalla imperfecta in veram Lunam & multiplicatur eius virtus si iterum soluatur cum aqua acida superius reseruata, & rectificata, & iterum vt artis est coquatur in verum oleū Lunę fixum cadit vnum pondus super 10000. pondera metalli cuiuscumque imperfecti, & super Lunam si indicat, conuertit ipsam in medicinam eiusdem virtutis & proprietatis.

ARCANVM III.

Ad oleum rubeum ex vitriolo habendum morborum omnium arcanum.

℞ Salis vitrioli calcinationibus multis & solutionibus iteratis ad rubedinē summam conducti libj. hanc solue in libris iij. spiritus vini optime rectificati solutionem foue in balneo mariæ per mensem, distilla in retorta forti simul igne, recohoba spiritum super salem rubeum & toties rectifica, illum spiritum viui super salem donec ascendat oleum rubeum vna cum spiritu aut tingatur spiritus viui tinctura rubea vitrioli salis spiritum hunc tinctum per balneo mariæ calorem lentum distilla, & tinctura rubea manebit in fundo spiritum autem vini denudatum tinctura sua repone super salem vitrioli vt iterum tingatur, & id toties repetendum donec omne sal vitrioli in tinctum volatilem abierit, hæc tinctura ab spiritu vini separata est rectificanda, ter aut quater per retortam in cineribus, huic deinde tincturæ acerum calcinatum erit soluendum & sic fugabitur hæc tinctura auro in ea soluta & conuertentur ambo in oleum quod si arte volatile soluas, & deinde fixum habebis inde medicinam

summam omnium morborum curatricem & lepram metallorum omnium depurantem granum vnum sufficit pro conseruatione vitæ humanæ ad longeuos annos & pro curatione cuiuscumque morbi & granum etiam vnum sufficit ad conuertendam libram vnam Lunæ in verissimum aurum aut Mercurij aut Iouis aut Saturni.

ARCANVM 112.

Ad tincturam rubeam arcenici extrahendã.

ARcenici crystallini libs. contunde in puluerem tenuissimum & dissolue in aqua forti communi septies distillata & rectificata, hanc dissolutionem filtra purifica, & purificatam solutionem foue in balneo per quindecim dies deinde distilla ad siccitatem, dissolue iterum cum ipsa eadem aqua, quæ distillata est & reduc super feces, & dissolue & clarifica per filtrum vt prius distilla iterum & reduc super feces, & solue iterum & clarifica donec nullas emittat feces, sed soluatur in rubeum colorem relicto sale albo in fundo separa hunc salem pro tinctura alba ad albam & ricipe tantum dissolutionem omnem huic adde auri optimi quartam partem tincturæ arcenicali omni, & sit aurum

rum prius dissolutum in aqua sua regali, coniunge dissolutionem & foue eas per mensem in balneo mariæ deinde distilla ad siccitatem, & iterum coniunge aquam quæ hinc stillat cum fecibus & dissolue & clarifica dissolutionem cum filtro, & iterum distilla ad siccitatem & iterum solue vt prius & hoc toties repete soluendo distillando & clarificando donec nullas in solutione emittat feces sed conuertatur materia in oleum rubicundissimum hoc circula in matratio oblongi colli obturati donec oleum sit fixum nec vllo pacto ascendat huius olei recipe ʒj. & proijce super Lunæ optimæ in crucibulo fusæ libj. & conuertetur in aurum optimum.

Conclusio huius Libri vltimi.

AMice Lector multa hoc in libro apposui arcana Chymica vt videas fertilitatem artis ad aurum & argentum habendum modo notitiam habeas humidi radicalis metallici & suis depurare, & à fecibus suis & impuritatibus vindicare, nam transmutatio metallica consistit solum in humido illo metallico puro & fixo, seu tantum patiens & constans in operationibus Chymicis nam longum tẽpus exoptant vt ad finem laudatam, & de-

sideratam conducantur, ars enim longa est, & artificem patientem doctum & expertum ac constantem expostulat fructus enim Chymię non cito ad maturitatem conducuntur sed longo cum tempore, & coctione perenni & continua, ideo patientiam constantem habere oportet, naturam enim imitatur Alchymia quæ longo tempore coquit metalla & perficit & solos fructus vegetabiles perficit per annum incorruptibiles autem sunt minerales & metallici fructus, ideo longissimo tempore egent ad maturitatem & perfectionem suam humidum enim metallicum cum sicco suo, radicali perfecte & absolute vinci inuicem nequeunt nisi longissimo tempore & coctione longa, perfectio enim metallorum consistit in depuratione summa metallici humidi & sicci & in absoluta vnione eorum adeo vt nunquam ab inuicem igne fortissimo nequeant separari. Quocirca amice Lector quantum temporis impenditur in depuratione humidi illius metallici, & sicci, & in eorum decoctione perenni in præcedentibus arcanis quæ solo humido & sicco metallico constant ab omnibus excrementis & fœculentis elementaris depurato, & perfecte cocto vt inuicem vniantur& coniungantur, de veritate autem illorum ego quidem non dubito quamuis

non expertus sum quia, ex principijs artis & naturæ constant natura siquidem minime fallax, modum sequaris & principijs hisdem vt ad non nulla siquidem eorum arcanorum vera esse expertus sum quocirca & alia verissima esse suspicor, cum hisdem principijs naturę & artis constent, & ea quidem amice Lector vera esse experieris modo exacte & ad vnguem sequeris quod scriptum est & patientiam habeas in coctione, & vnione seu fixatione, eorum arcanorum quod si tempus à me præscriptum non sufficit consumme longius tempus, donec peragatur arcanū quia coctio longa & depuratio etsi sit longissima nunquam deperit imo perfuit.

Vale & me ama, & pro me ora

INDEX RERVM QVAE IN OPERE CONtinentur.

ACTIONES vnde dependeant. 203.
Albugo quid sit. 565.
Allumatio quid sit. 567.
Actiones sensitiuæ vnde sint. 208.
Aer non est elementum. 277. 298.
Aer non est de compositione spiritus.
Amor & odium vnde. 210.
Alchymiæ curdo. 103.
Alimentum duplex superius & inferius. 273.
Anima humana non subijcitur astris. 177.
Anima humana nihil habet naturæ primæ. 177.
Anima qua via subijciatur astris. 180.
Anima humana omnino libera est. 183.
Anima humana frustra tentaretur. 186.
Angeli & Dæmones quod possunt in animam humanam .187
Angelus bonus custos quid suadeat. 235.
Angelus bonus & malus homini datur. 112.
Alchymia est donum Dei. 88.
Actiones omnes animalium ab spiritu 90
Angeli & Dæmones sunt spiritus docti. 216
Anima humana cur in ignotos circũferatur ore 213
Anima humana habet scientiam naturalem. 216
Angelus quid sit. 217.
Anima humana quid sit. 144.
Anima humana rationalis vnde. 163
Anima humana ad prophetiam euchi non potest. 226
Anima humana cur gaudeat corpori vniri. 239
Anima humana est forma hominis 175
Anima humana quo medio agat. 178

Animæ humanæ passiones inter se distinctę. 200
Animam humanam ignorabit galenus & hypocrates. 146
Animæ humanæ vera definitio. 148
Anima humana non sequitur formas aliarum formarum 158
Ani morborum cura. 677
Antimonij cinabrum. 707
Angina quid sit & cura. 188
Argentum viuum qua via fiat. 438
Argenti viui philosophorum & vulgaris differentia. 439.
Argentum vt fiat. 441
Arcanum minerale quibus constet. 444
Arbores vt fructificent. 893.
Arcenici tinctura rubea. 928.
Arcanum prorogandæ vitæ. 32.
Arthritis quid sit. 710
Aquæ in vinum transmutatio. 829
Astra disponi calidum innatum ad agendum. 195
Atrophia quid est eius cura. 634
Apoplexia vt fit. 499
Apoplexiæ curatio. 401
Apoplexiæ natura incognita galeno. 498
Auri fodina perpetua. 858. 869
Auri tintura super lunam. 819.
Aurum potabile ad vitam. 851
Auri in primam materiam reductio. 907
Athei vnde mortem animę humanæ colligant. 150
Aurum vt fiat. 808
Aurum philosophorum sal & sulphur. 423
Auri elixir tingens. 813
Auri oleum. 802. 846
Aurum vt multiplicetur. 803

B

Balnea sudorifica paralisi prosunt. 522
Balburies quid. 536
Balbutiei curatio. 531
Balbutiei curandæ arcanum. 538
Bilis quid sit. 336
Bonum solum amatur. 210
Boni & mali propensio vnde. 193

Bulimos quid sit & cura eius. 628

C

Calculi in vrina vnde. 389
Calculi vt fiant in corpore. 378
Calculus fellis vnde & eius cura. 643
Caligo oculorum vnde. 564
Cabala vera sapientia. 19
Cognitio naturæ quid expetat. 19
Calcinatio alchymiæ per necessaria. 22
Calcinatio fit spiritus soluente. 22
Calcinationi tria necessaria. 23
Calcinatio rerum omnium. 23
Calcinacio mineralium. 777
Conseruatio à calido innato. 28
Calcinationis charactheꝛ. 35
Congelatio & coagulatio aquæ proprietas innata. 30
Cardialgia quid & eius cura. 614
Calcis spiritus. 909
Cachexia quid sit. 6349
Carus coma & catalepsis. 514
Cari comatis & catalepsis cura. 516
Conuulsio canina quid sit. 524
Conuulsionis caninę curatio. 529
Corpus humanum varijs operibus aptum. 293
Corporis partes variæ ad quid destinatæ. 293
Corpori humano nihil superfluum. 294
Corpus humanum quid sit. 288
Corporis humani prętstantia. 290
Corpus humanum sole clarius erit in resurrectione. 290
Corpus humanum non componitur ex quatuor humoribus. 325
& vnde factum sit. 150
Cholera morbus quid sit. 624
Capitis vertigo vnde & cura eius 484. 481
Condyloma in ano vt fiat. 676
Cupri dealbatio. 815
Cupri arcanum 816
Cuprum vt fiat. 436
Cupri tinctura in Lunam. 856

D

Deo soli est cognitio futurorum 220

Deus cur amet homines. 234
Deus cur permittat tentationes 235
Deum laudare homines & Angelorum. 164
Diana quid sit. 83
Distillatio cur inuenta. 80.
Distillatio quid sit. 87
Distillationis cura 87
Dolor capitis non ex intemperie. 461
Doloris capitis curatio. 466
Dolor inueteratus vnde 469. eius cura 470.
Dolor dentium quid sit. 474
Doloris dentium curatio. 480
Dolor aurium vnde, & eius cura. 480

E

Exctasis quid sit. 375
Elementa tendunt ad fixationem. 112
Epilepsia quid. 539
Elixir album. 901
Elix rubeum. 903
Epilepsiæ vera cura. 543. 810.

F

Flatus & ructus in ventriculo vnde. 623
Febribus vnde delirium. 491
Febris naturam ignorant scholæ. 744
Febris quid sit. 744
Febrium differentiæ vnde. 746
Febris continua vt fiat. 748.
Febris quotidiana. 750
Febris tertiana quid & cura eius. 760 761
Febris quartana vnde. 765
Febris quartanæ cura. 774
Febres castrenses quæ sint. 775
In febrium curatione salis proprietas. 777
Febris hertica vbi resideat. 780
Febrium malignarum cura 778
Febris hecticæ cura. 782
Fellis laus & nobilitas 384
Fellis calculi vnde. 384
Ferrum vt fiat. 434

Ferrum vt fiat 434
Ferrum in cuprum mutatio. 435.
Ferri vtilitas maxima. 434
Fel non habent asini & quare. 642

G

Gonorrhoea vteri simplex & virulenta 705
Galenici vt allucinati sint. 328
Glaucoma quid & vnde. 558
Grauedo narium quid sit & cura. 577

H

Hominum diferentiæ vnde sunt. 201
Hernia quid & eius cura. 693
Hectica in iecore ventriculo & liene. 631
Hæmorragię cura. 578
Homo ad gloriam creatus. 292
Homines singuli, habent spiritum. 255
Humidi radicalis metallici subiectum. 54
Homo natus ad prælium. 237
Homo non coronatur ni vincat. 237
Homo quid sit. 142
Hominis variæ definitiones. 142
Homo quid proprie sit. 144
Honor & laus Deo debetur. 164
Homines alijs sapientiores vnde 268
Hydrocephalus quid sit. 504
Hydrocephali curatio. 506
Hydrops quid & vnde. 636
Hydropis species variæ. 637
Hydropis cura. 639.

I

Iecoris inflammatio quid 630
Iecoris hectica. 631
Infima non agunt in superiora. 176
Impuritas & perfectio vnde sint. 414
Inferiora non possunt conseruari sine superiorum ope & auxilio. 273
Ignis qua ratione non est elementum. 296
Intelligendi acumen vnde. 204
Icterus quid & vnde. 648

Ingenij acumen. 259
Incubus quid sit & vnde & cura. 546. 547
Immortalitas hominis vnde coligatur. 165
Iscuria quid sit. 689
Intestinorum morbi & quales & quid sint. 661
Intestinorum dolor. 663
Intestinorum inflammatio. 665
Intestinorum fluxus. 667
Intestinorum vlcus. 670
Intestinorum lumbrici. 672. 673. 674.

L

Lac virginis quid & vt fiat. 814
Lapis Philosophorum quid & an sit. 415
Lepra antiquis incognita. 732
Lepra quid sit. 733
Lepræ curatio. 735
Luis venerea quid & qualis. 738
Luis venereæ curatio. 740
Lethargus quid sit. 508
Letargos obliuio & delirium. 509. 510
Letargi curatio. 511
Limus obtenebrat corpus. 222
Lampades perennes vt fiant. 48
Lux est vita vera. 75
Lux cœlestis est organum actionum in corpore humano. 172.
Luminis est cognoscere. 224
Lumen naturale animæ humanæ distinguitur a genio. 230
Lumen brutorum non intellectuale.
Luna in aurum. 827
Limus terræ ex quibus compositus. 259
Lux naturalis est ardus animæ & corporis. 238
Lux in lucem habet ingressum. 170
Lucis est scire & cognoscere. 150
Lucis diuinæ actiones quales. 160
Lucis mundanæ actiones quales. 160
Luci debetur hominis sapientia. 160
Lunæ fixatio. 847
Lunæ tinctura ad venerem. 795
Luna potabilis ad morbos cerebri curandos. 853
Lunæ in aurum mutatio. 855

Lunæ argentum viuum. 858
Linguæ & gutturis morbi. 584. & cura 585
Lienis morbi vnde. 652
Lienis tumoris cura. 655
Lienis inflammatio. 657

M

Mania vnde. 378
Mors pediculorum vnde sit. 380
Materia rerum prima vitæ plena. 361
Materia rerum prima arcanum vitæ prorrogandæ. 362
Materia rerum prima quid sit. 84
Metallicus spiritus quid. 84
Meteria metallorum vnde vires habeat. 85
Maniæ cura. 551
Mania & melancholia vt differant. 549
Marchasitæ oleum fixum. 833
Morborum linguæ cura. 585
Mercurij aqua. 826
Mercurij extractio ex antimonio. 812
Mercurij philosophorum descriptio. 56
Mercurius animalium quid. 47
Morbi sunt ab spiritu. 284
Metalla vt soluantur. 102
Melancholicus humor quid sit. 340
Mercuri fixatio. 920.
Mercurius in lunam. 921
Mercurius antimonij. 922
Mercurius plumbi. 923
Minerale semen qua via fiat lapis philosophorum. 417
Mercurius quit sit in semine minerale. 421
Mineralis seminis corpus quale. 422
Mercurius in aurum & lunam. 885
Mercurij aqua. 881
Margaritarum faciendi modus. 889
Malleabile vitrum vt faciendus. 891
Mors vnde & quare horrenda. 239
Mesenterij morbi quales. 659
Mercurij oleum fixum. 796

Mercurij coagulatio. 806
Mercurius ex auro 848
Mercurius huius in aurum fixatio. 849
Mercurij philosophorum extrahendi modus. 61
Medicis chymia perneceſſaria.

N

Natura quid ſit. 264
Narium excrementa faciunt morbos. 575
Nihil eſt adeo impurum quin puri habeat partes. 395

O

Oleum vt coniungatur ſale fixo. 98
Oleum rubeum vitrioli ad morbos omnes curandos. 927
Oleum ſalis armoniaci. 799
Oculorum affectus. 562

P

Putrefactio vt fiat. 68
Putrefactio vt ſeparat purum. 73
Plumbum & ſtannum vt fiat. 430
Plumbum vt fiat ſtannum. 431
Pulmonum morbi & cura. 591
Prunella quid & cura. 589
Paralyſis vnde & quid 519
Paralyſis cura. 521
Palpitatio cordis. 607
Pleuritis quid & eius cura. 603
Parotis quid ſit & cura eius. 572
Perineupmonia quid. 593
Phrenitis quid. 490. 494
Phrenitidi cur albeſcunt vrinæ 494
Pituita quid ſit. 335
Peccatum omne lumen extinguit. 291
Peſtis quid ſit & cura eius. 711. 719
Peſtis ſpiritus fracidus. 720
Peſtis præſeruatio. 724
Peſtis cura. 727
Purum naturę quid. 397
Puri diuiſio in tria genera. 398
Purum animale quid. 399

Purum animale quid. 399
Purum vegetantium quit sit. 401
Purum minerale vnde. 404
Purum naturæ longæ vitæ arcanum. 401

R

Rationes quærere in diuinis vanum est. 163
Renum officium. 387

S

Salamandra quid sit. 121
Sal volatile augmentat fixum. 26
Saturnus Iupiter & mars in piscibus pluuiam indicant. 229
Sapientia quare spectent omnes. 15
Sapientia quid agat & quid sit. 16
Sapientia dicitur alchymia. 18
Sanguis quid sit proprie. 330
Sanguis quo nomine insignatur. 332
Seminis mineralis corpus. 429
Seminis mineralis diuisio. 425
Semen hominis ex semine generali. 306
Senectus quid. 410
Sibilus aurium quid & cura. 573
Spasmus quid sit & cura. 530. 534
Soluens metallicum vnde. 106
Sudorificum Iouis vt paretur. 742
Sulphuris tinctura. 822
Suffusio occulorum quid. 560
Suffusionis curatio. 561
Syncope quid & cura. 610
Stranguria quid & eius cura. 689
Spiritus est primus rerum motor. 83
Spiritus quid sit. 44
Spiritus cur tam necessarius. 44
Soluere quid sit. 39
Spiritus duplex fixus & influens. 275
Spiritus humanus quid. 244
Spiritus humani virtus. 247
Spiritus vt fortior fiat. 248
Spiritus naturę primę quid 235

Spiritus trinus & vnus. 266
Scroti morbi & cura eorum. 691
Spiritus humanus : ex hiſdem factus elementis ac corpus humanum. 253
Spiritus varia nomina. 253
Spiritus & elementum quid ſit. 312
Spiritus & aquæ differentia. 312
Spiritus metallicus cur dicatur lapis. 315
Sulphur philoſophorum. 316
Sulphur vt eſt elementum quid ſit 317
Sulphur eſt cauſa colorum. 320
Salvt elementum quid ſit. 324

T

Temperamenta non conſtituunt differentias hominum. 201
Terra vt eſt elementum quid. 307
Terra eſt principium leuitatis. 308
Terra vbique eſt generationi apta. 310

V

Vapores ſunt theſauri diuini. 405
Vngula in oculo quid ſit. 567
Vita hominis eſt militia ſuper terram. 188
Ventriculi morbi & eorum cura. 614
Ventriculi tuber quid ſit & eius cura. 617
Vinum cur ebulliat. 48
Vini tartarum habet ſpiritus 49
Vomica quid ſit & eius cura. 597
Veſicæ morbi & eius partium. 680
Veſicæ ſymptomata. 688
Vegetantium calcinatio quid. 30
Vegetantium ſpiritus. 31
Vegetantium arcana vt multiplicentur. 79
Vita qua via producatur. 75
Vitriolum qua via fiat ſemen metallorum. 437
Vita quid ſit. 345
Vita triplex. 347
Vitæ diuerſitas vnde. 351
Vita longua vnde. 352
Vita quibus prolongatur. 357
Vitæ prolongandæ ſubiectum vt præparetur. 361

Vteri morbi quales & eorum cura. 696
Vteri schyrus quid & eius cura. 698
Vteri mola quid & eius cura 699
Vteri hydrops quid & eius cura. 700
Vteri symptomata. 701
Vteri fluxus quid & eius cura. 705.

FINIS.

ERRATA.

p. 285. l. 11. l. corporis. p. 301. l. 28. l. filtrum. l. 27. vitreum. p. 341. l. 27. l. causticum. p. 342. l. 6. l. splenem p. 482. l. 22. l. nitri. p. 523. l. 30. & 31. l. ceræ. & mellis. p. 527. l. 6. adde. ℥. p. 563. l. 20. l. tutia. p. 596. l. 11. l. ß. p. 620. l. 13. l. ß. p. 677. l. 11. l. ouorum. l. 27. l. boli Armeni. p. 694. l. 1. & 2. l. mane ieiuno.